

ترجمه حال مترجم عثمان افندی

صاحب ترجمه عثمان افندی حضرت تری * بیک یتیم نار یخنده کلیبولی
 خاندانندن عبدالله افندی نام ذاتک صلب پاکندن ساحل وجوده داخل *
 وسن تمیزه واصل اولدقده * علمای عصرندن تحصیل علم و عرفان و بین
 الاقران اکتساب نام و شان ایشلرایدی * کلیولیده سجاده نشین ارشاد اولان
 مولوی شیخی پارسا محمود افندی به محب و منیب اولقدن ناشی مومی الیه الیه
 سکسان سکر سنه سی در سعادتیه وارد و طریق علیه به سالک اولغین سنه
 مزبورده ملازم و اون سنه صکره مدرس اولوب و شیخ الاسلام چتالجه لی
 علی افتدینک مکتوب بچلیق خدمتیه قدر و شانی اعلا بیک یوز بکرمی برده
 غلطیه به و بکرمی یدیده بروسه به ملا اوله رق بیک او توز التیده مکمه مکرمه
 توجیه اولمغله شامشریفه وارد قارنده نامزاج بولنوب سنه مزبوره
 رمضانک بکرمی صالی کونی مرغ روحی جانب علیته طیران ایتکله
 بلال حبشی رضی الله عنه افندمیزک جوارنده دفين خالك عطرناک اولمشدر
 رحمة الله علیه * مومی الیه فریده صد فجه زمان و جریده نوادر قنون
 و عرفان و فقه شریفده ید طولاسی مسلم انام اولق ملامسه سیه اشرف
 علوم دینیہ واعظم ارکان عمایه اسلامیه و علم تفسیر و حدیثه نتیجه اولان
 اصول فقه شریفندن (مرقاة و مرآة) اسمایله مسماقتن و شرحی مزج
 ایدرک ابنای جنسی جهل و تقلید محضدن قورتارمق نیت خالصه سنه
 بناء سهل العبارة و ترکی اللسان اوزره ترجمه سنه همت بیورمشلر الحق
 مومی الیهک درجه کالنه برهان قاطع بولندیغی مثلوا اشبو علم جلیل القدرک
 دخی هر کسه نه درجه لده اهم و الزمیتی ارباب بصیرته جلی و هویدادر *
 چونکه کتب عربیه واسطه سیه نصوصدن استنباط مسائل و احکام
 غایت صفت و دشوار اولمغله موقوف صد فجه ازهان کامل اولوب هر کسه
 میسر اولدیغی جهته فاضل مومی الیهک اشبو (تسهیل مرقاة الوصول
 الی علم الاصول) نام اثر خیر بهاری مسائل اصولک فهم
 وادعائنه سهولت بخش عموم اولمشدر
 * ومن الله التوفيق والهدایة *

﴿ فهرست تسهيل مرعاة الوصول الى علم الاصول ﴾

صفحة	
١	مقدمة كتاب توحيد باري جل جلاله
٣	سبب ترجمه وتسمية الكتاب
٥	تعريف اصول الفقه و بيان موضوعه وحده وغايته وفوائده
٩	﴿ المقصد الاول في الادلة وهو على اربعة اركان ﴾
١٠	بيان الكتاب والسنة واجماع الامة والقياس
١٤	﴿ اركان الاول من المقصد الاول في الاحوال المختصة بكتاب الله تعالى ﴾
١٦	بيان علم القراءة السبعة المشهورة والشاذة
٢٠	بيان صفات الحروف وعلم التجويد
٢٢	في بيان المباحث المشتركة بين الكتاب والسنة على اربعة اقسام
٢٢	الاول باعتبار وضعه الخاص والعلم والمشارك والجمع المنكر
٢٢	الثاني باعتبار دلالة الظاهر والنص وغيرهم
٢٣	الثالث باعتبار استعمالها الحقيقية والمجاز والصريح والكنائية
٢٣	الرابع باعتبار الوقوف به العبارة والاشارة والدلالة والاقتضا
٢٨	قوله ومنه الامر وهو لفظ يطلب به الفعل
٣٥	﴿ قوله واما مقيد به ﴾ التقسيم الاول وهو اصل اصول الشرعية
٠٠	واعظم المباحث السنية ﴿
٣٨	النوع الاول في بيان وجوب الاداء
٤٢	القسم الثاني المعيار والشرط
٤٦	النوع الثالث الظرف والشرط
٤٦	النوع الرابع المعيار والسبب
٤٧	النوع الخامس المعيار فقط
٤٨	النوع السادس المشكل يشبه المعيار
٥٠	في بيان الامور به وهو نوعان
٥٣	النوع الاول في اداء المحض الكامل
٥٤	النوع الثاني في القضاء المحض وشبهه بالاداء
٥٦	باب الحسن والقبح وهو من امهات مباحث الفقه ومهمات
٠٠	المعقول والمنقول
٦٠	باب التكليف بالحال وبيان القدرة والتمكن

٦٢	مطلب الامر بامر الغير ليس امر الله
٦٤	مطلب و بامر الكفار بالايان والعاملات
٦٥	باب القبح لعينه والقبح لغيره
٦٩	تذنيب الامر بالشيء يستلزم ضده
٧٠	قوله ومنه المطلق وهو الشايع في جنسه بلا شمول
٧١	قوله واما العام فلفظ يستغرق مسميات غير محصورة
٧٧	بيان الفاظ العموم والجمع المعرف
٧٩	بيان النكرة المنفية حقيقة او حكما
٨٠	بيان كلمة (من) الشرطية والاستفهامية لذوات من يعقل
٨٢	بيان كلمة (ما) والذي واين وحيث ومتى (وكل وكلما)
٨٤	بيان كلمة (نعم وبلى) سهى فسجد وزنا ما عز فرجم
٨٥	حكاية الفعل المثبت
٨٦	بيان جمع المذكر والجمع المنكر
٨٨	﴿ التقسيم الثاني في استنباط الاحكام على ثمانية انواع ﴾
٨٨	النوع الاول الظاهر ﴿ والثاني النص
٨٩	النوع الثالث المفسر ﴿ الرابع المحكم
٩١	النوع الخامس في بيان الخفي
٩٢	النوع السادس في بيان المشكل
٩٣	النوع السابع في بيان المجمل
٩٤	النوع الثامن في بيان المتشابه
٩٥	﴿ التقسيم الثالث وهو على اربعة اقسام ﴾
٩٥	القسم الاول في بيان الحقيقة
٩٦	القسم الثاني في بيان المجاز
٩٧	المطلب في التشبيه والتمثيل والعلاقات
١٠٢	بيان حكم المجاز وخلفيته عن الحقيقة
١٠٥	بيان تعذرا لجمع بين الحقيقة والمجاز
١٠٨	بيان شرط صحة المجاز
١١١	تذنيب من حروف المعاني والمباني وانوعها
١١٣	مطلب (الفا) و (بلى) و (بل) ولكن (واو)
١٢١	بيان حروف الجر وانواعها
١٢٢	مطلب (البيا) وعلى (وحتى) وفي

- ١٢٧ بيان حروف اسماء الظروف والشرط
 ١٣٢ القسم الثالث في بيان الصريح
 ١٣٣ القسم الرابع في بيان الكناية
 ١٣٥ ﴿ التقسيم الرابع على اربعة انواع ﴾
 ١٣٥ النوع الاول الدال بعبارته
 ١٣٦ النوع الثاني الدال بإشارته
 ١٣٨ النوع الثالث الدال بدلالته
 ١٤١ النوع الرابع الدال باقتصائه
 ١٤٤ الاقسام الثلاثة في بيان المضمرات
 ١٤٥ مطلب مفهوم المخالف والاستدلال بوجوه فاسدة
 ١٤٦ النوع الاول مفهوم القلب ﴿ الثاني مفهوم الصفة
 ١٤٧ النوع الثالث مفهوم الشرط ﴿ الرابع مفهوم الغاية
 ١٤٨ النوع الخامس مفهوم الاستثناء ﴿ السادس مفهوم أمّا
 ١٤٩ النوع السابع مفهوم العدد ﴿ الثامن مفهوم الحصر
 ١٥٠ ومنها ما قبل القرآن في النظم بوجوب المساواة
 ١٥١ ومنها تخصيص العام السببية
 ١٥٢ ومنها تخصيصه بفرض التكلم ومنها حمل المطلق
 ١٥٣ ﴿ ومن المباحث المشتركة بين الكتاب والسنة البيان ﴾
 ١٥٥ البحث الاول في بيان التقرير
 ١٥٦ البحث الثاني في بيان التفسير ﴿ الثالث التغيير
 ١٥٧ مطلب فيما يجوز تأخيره عن وقت الخطاب
 ١٥٩ مطلب تخصيص القصر العام
 ١٦١ مطلب الاستثناء المتصل والمنقطع
 ١٦٤ قوله وأما التعليق فيمنع العلية
 ١٦٧ البحث الرابع وهو نوع توضيح
 ١٦٨ البحث الخامس في بيان النسخ والتبديل على ستة مباحث
 ١٦٩ البحث الاول في تعريف النسخ ﴿ والثاني جواز النسخ
 ١٧٠ البحث الثالث في بيان محل النسخ
 ١٧١ البحث الرابع في بيان شرط النسخ
 ١٧٢ البحث الخامس في بيان النسخ واقسامه
 ١٧٥ البحث السادس في بيان المنسوخ

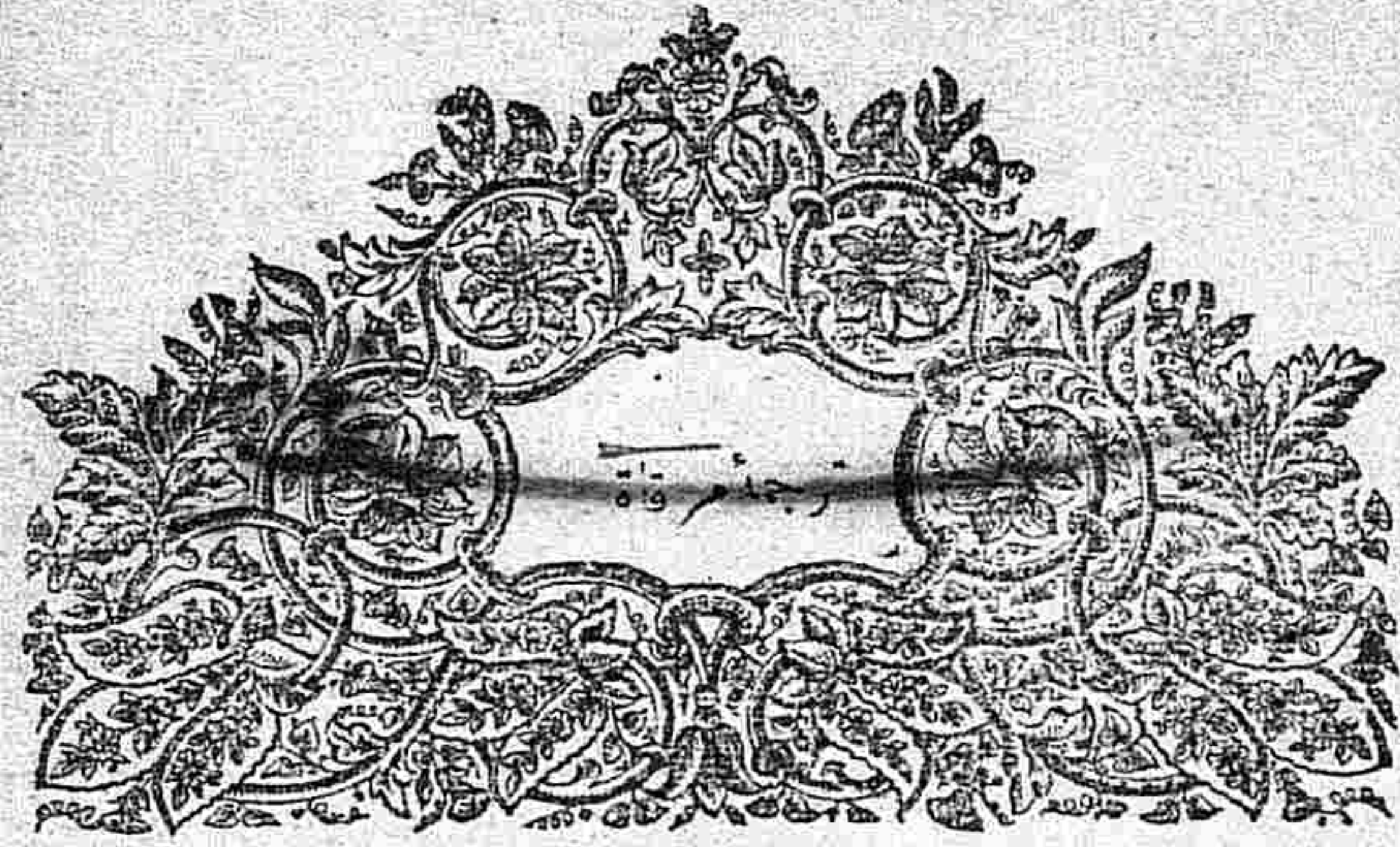
- ١٧٨ ﴿ الركن الثاني فيما يخص بالسنة ﴾
 ١٧٨ النوع الاول في بيان وحى الظاهر
 ١٧٩ النوع الثاني في بيان وحى الباطن
 ١٧٩ فصل فيما يتعلق بالقول وفيه ابحاث
 ١٧٩ النوع الاول في الحديث المتواتر المتصل الى النبي عليه السلام
 ١٨٠ النوع الثاني والثالث في حديث المشهور وخبر الواحد
 ١٨٢ البحث الثاني في بيان شرائط الراوي
 ١٨٣ البحث الثالث في بيان حال الراوي
 ١٨٥ البحث الرابع في بيان حديث المنقطع واقسامه
 ١٨٧ البحث الخامس الطعن في المروي عنه اول غيره
 ١٨٩ البحث السادس في بيان محل الخبر
 ١٩٠ البحث السابع في بيان نفس الخبر
 ١٩٤ فصل في بيان فعلة القصدى وتقريره عليه السلام
 ١٩٥ تذييب شرايع من قبلنا وتقليد الصحابي رضي الله عنهم
 ١٩٦ ﴿ الركن الثالث في الاجماع ﴾
 ١٩٧ بيان ركن الاجماع
 ١٩٩ بيان شرط انعقاد الاجماع
 ٢٠٢ بيان حكم الاجماع ولزوم السند
 ٢٠٣ بيان نقل الاجماع
 ٢٠٤ ﴿ الركن الرابع في القياس ﴾
 ٢٠٥ بيان شرط القياس
 ٢١٠ بيان ركن القياس واصل القياس
 ٢١٥ بيان علت الجامع بين المقيس اليه ومقيس عليه
 ٢٢١ بيان حكم القياس وفصل في اقسام القياس
 ٢٢٧ فصل في العلل المؤثرة ودفعه اولا
 ٢٣٠ الثاني دفع العلة على طريق الممانعة
 ٢٣١ الثالث فساد الوضع ﴿ الرابع فساد الاعتبار
 ٢٣٢ الخامس الفرق ﴿ السادس المعارضة
 ٢٣٧ السابع القول بموجب العلة ﴿ فصل في الانتقال
 ٢٤١ بيان حجج الفاسدة منها الاستصحاب والاستدلال
 ٢٤٣ قوله في الكتاب والسنة يحمل على نسخ الاخيران علم التاريخ

- ٢٤٤ بيان معارضة النص بالنص ودفع التعارض
 ٢٤٩ بيان معارضة القياس بالقياس
 ٢٥١ بيان ترجيح القياس على القياس وتذييل
 ٢٥٥ ﴿ المقصد الثاني من الكتاب في بيان الاحكام وما يتعلق بها ﴾
 ٢٥٧ القسم الاول في بيان العزيمة غير المبني على الاعذار
 ٢٥٨ بيان سنة الهدى وسنة الزوائد
 ٢٦٠ القسم الثاني الرخصة المبني على الاعذار
 ٢٦٣ بيان الركن * فصل في العلة واقسامه
 ٢٦٩ بيان السبب الحقيقي وانواعه
 ٢٧٤ بيان وجوب الايمان بالله والصلوة والزكوة والصوم والحج وغيرهم
 ٢٧٩ ﴿ الركن الثاني من المقصد الثاني في بيان الحاكم ﴾
 ٢٨٠ بيان مسائل الحسن والقبح
 ٢٨٠ والمختار ان الحاكم في الكل هو الشرع
 ٢٨٥ ﴿ الركن الثالث من المقصد الثاني في بيان المحكوم به ﴾
 ٢٨٥ وهو على ثمانية انواع فليراجع محله
 ٢٩١ ﴿ الركن الرابع من المقصد الثاني في بيان المحكوم عليه وهو المكلف ﴾
 ٢٩٢ بيان اهلية الوجوب واهلية الاداء
 ٢٩٤ قوله واما بالقاصرة انواع
 ٢٩٦ قوله ثم العوارض نوعان الاول سماوية
 ٢٩٧ ومنها الصغر * ومنها العته والسيان * والنوم والرؤيا
 ٢٩٩ مطلب الرؤيا بالصالحه واضغاث الاحلام
 ٣٠٠ ومنها الاعماء والرق * ومنها الحيض والنفاس
 ٣٠٠ ومنها المرض والموت وما يتعلق بهم
 ٣٠٧ النوع الثاني في بيان العوارض المكتسبة
 ٣١٠ ومنها السكر (والهزل) والسفه
 ٣١٣ ومنها السفر (والخطاء) والاكراه
 ٣١٦ والحرمات انواع حرمة لاتسقط
 ٣١٨ الجامعة في باب الاجتهاد والخطي والمصيب
 ٣٢١ في ذكر المذاهب الاربعة والائمة رضي الله عنهم اجفنين

وقف

٤٩٤

SULEYMANIYE M. KUTUPHANISI	
Kıtap No.	Esadef
Yayıncı No.	
Rehber No.	494 M
Tacir No.	2974

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله * وجعلنا من أهله وفضلنا بما علمنا من تنزيهه *
 وشرفنا بمحمد نبيه ورسوله * وانزل عليه كتابه الذي لم يجعل له عوجا وجعله في الآيات الباطل ٢ من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد) بين فيه الحلال والحرام والحدود والاحكام والمقدم والمؤخر والمقيد والمطلق والمجمل والمفصل والخاص والعام والناسخ والمنسوخ (لهلك من هلك عن بينة * ويحيى من حي عن بينة وان الله لسميع عليم) مفاد براءة بيان اولدركه اصول فقه اشرف علوم دينيه وسناط استخراج احكام عليه وعلوم ستابي جامع وفنون عقلية وسمعية في لامع درايات وروايات معدني ودلائل وبيانات منبجي علم تفسير وحديثه ثمره وعلوم اليه نتيجة اولغين هر فرده لابق اولان نفسني تقليد محضدن خلاص واول وجهله كندوني عصياندن استخلاص ايليه بوندن اقدم مالايدرك كله لا يترك كله كلامي فحواستجه بوعلم جليل وفن جليله صرف مقدور وبذل جهد نامحصور ايدوب قواعد وشواهد ومسائلني حسب المقدور مهم واستحضار ومينا ومستندلرني دركار ايتشيدم بوعلمه راجل وقواعد وشواهدندن غافل اولنلر علم تفسير وحديثك نكت ومزاياسندن عاطل وغير نائل اولدقلرنده

(شك)

شك بوقدر پس بوفن جليله ده مؤلفه اولان كتب معتبره متداوله نك بعضيلرني كتب وتحرير وهامش لرني زيو تحشيه ايله اصلاح وتوير ايتشيدم چونكه بودار بي بقا وروزكار غدارده ثبات وقرار بر فرد ايچون ميسر اولديغي كالشمس في رابعة النهار ظاهر واشكار اولدي ايسه هر كس كندودنصكره ذكر بالخيره باعث اولق امنيه سي ايله بر اثر ايقاسني خواهش وطلبكاردر پس بودردمند بيچاره دخی اول امنيه ايله بوعلمده تصنيف اولنان متوندن برمتك فهمي اسهل ونفعي اشمل اولسون ايچون لسان تركي ايله معاني شريفه سني وامثله وشواهد وقواعد لرني ترجمه وادا وهر مجتهدك خلاف ودايلار بني جواب لريله بيله املا ومعضلاتني كشف وايضاح ومبهماتني على وجه الايجاز شرح وافصاح مدت مديد خاطرهم اولمشيدي لكن قصور بضاعه وقتور مزاج وكبر سن عذر لري بني بواصر خطيردن منع ايتديكيه تقاضاي درون زياده اولدندن قالمز ايدى * آخر الامر جناب عزت جلت عظمته حضرت تليرك عتابت واحسانته معتمدا منلا خسرو عليه رحمة لاوفر حضرت تليرك بوعلمده (مرقاة الوصول الى علم الاصول) اسميله مسما اولان كتابي برمتن متين وحصن حصين ومتون سائرته كجمله سندن اوجز واقيد وضبطد اوفق اولغين طلبه مز ايله مذاكره اثناستنده زبان تركي ايله ترجمه وكلام مصتفي اولا كتب واملا وبعده معاني شريفه سني جمع لوازماتيله في زماننا اختصار مطلوب اولديغيچون بروجه اختصار بيان وادا طريقتي اختيار وائرلر بنه اقتفا وواعني (تسهيل مرقاة الوصول الى علم الاصول) قيلدم اسئال الله التوفيق على ذلك الامر الخطير فهو اليسر لكل عسر بر نعم المولى ونعم النصير بو ترجمه بينظيره نظر انداز اولان اخوان دين وخالان قوت آيين جته بارندن مأمول ومرجودر كه بوعلم شريف وفن منيفك اولادراك واذعاني وبعده خارجه اخراجي كمال مر تبصعب اولديغندن ماعدا علم مناظره وعلم تنطق وعلم هيئت وعلم حكمت وعلم فرائض وعلم اخلاقدن هر برينك معرفتي ومحلارنده استعمال واجرالري لازمدر كه اول محل كايبنغي حل ومعلوم اوله انك ايچون بو حقير المحتاج الى لطف ربه القدير عثمان بن مصطفى الكلبولي ثم الاستانبولي ثم الايوبي علوم مز بوره نك هر برنده محليله بر بنده تسويد واول محلي انكلكه تعبير ايلدم واقع اولان خطا واذلاتني قلم عفوي راطف ايله تصحيح وتلطيف وزخم سيم فساد اولان كلماتك مرهم مداد فضائل اعتياد ايله صلاح

٤ يدل في قوله تعالى بقضى الله امر اكان مفهولا والمعنى يموت من يموت عن بينة عاينها ويعيش من يعيش عن بينة شاهد هاللا يكون حجة ومعدرة كذا في القاضي

٨ المقدمة اي هذه مقدمة في تبين حد العلم وتعيين موضوعه وغايته فان طاب كل كثرة بجهة وحدة حقه ان يعر فيها بها ليا من من فوات ما يعنى وضياح وقته فيما لا يعنى ولا شك ان الانضباط مسائل العلم يحصل بتعريفه الذي يمتاز به عند الطالب وهو موضوعه الذي يمتاز به في نفسه عن سائر المطالب والعارض الذاتيه وان جاز اسناد التميز اليها لكن السابق في الاعتبار والقريب من الانضباط انه هو الموضوع ولذلك لسمعههم يقولون انه العلم بحسب تمايز الموضوعات (مرأة) اعلم ان موضوع كل علم ما يبحث فيه عن اعراضه الذتية اي احواله التي تلحقه لذاته او لجزئه المساوي له او للخارج المساوي له في الصدق او في الوجود فان المبدأ الشبهي اذا قام به

بذير ومثبت نبات سداد اولين مواضع سقطت قيل ووساخ قلم عالي هم ايله
 تغيير واصلاح بيوروب بو كنهكار قولي خير دعا ايله ياد و ذكر بالخير ايله
 دلشاد بيوره **بسم الرحمن الرحيم** حامدا لمن شيد اصول الدين وايد
 فروعه بالكتاب المبين (بن بو كتابه كتاب مبين ايله اصول ديني مشيد ومحكم
 وفروع ديني قوي ومستحکم قيلان الله عظيم الشأن جل جلاله حضر تالرينك
 اسم شريفه متبرك حامد اولديغ حاله بدأ ايدرم (اصول) دين ايله مراد
 عقايد كلاميه در كتاب مبين ناسه حقن خفي اولاني كاشفو باخود واضح
 الاعجاز معنائه در (ومصليا على مقوم سنن اليقين والمجمعين على اسحسان
 اصحابه اجمعين) دخي سنن يقيني (مقوم) و مسدد اولان محمد مصطفى
 وانك اثار صحبتي حسن عد اتكده متفقين اولنك جيعيسى اوزر لر بند صلوة
 ايدر اولديغ حاله بدأ ايدرم (سنن) سنه تك جعيدر طريقت معنائه (مقوم)
 ايله مراد محمد صلى الله عليه وسلم در تعظيم ايجون ابهام ايلدي (اجمعين)
 معطوف ومعطوف عليك مجموعنن حالدر (فهذه مجلة مستقلة على غرر
 مسائل الاصول ودرر بحار المعقول والمنقول خالية عن العبارات المدخولة
 حاله بالاشارات المتبولة) الله تعالى حضر تالرينه جد و ثناور رسول والله صلوتن
 صكره معلوم اوله كدش و مجله عبارات مدخوله دن خاليه ودقايق واسراره اشارات
 مقبولة ايله مترينه اولديغ حاله مسائل اوصولك غرر بني ومعقول ومنقول
 بحر لر ينك درر بني مشتمه در (تقويم لبران برهان الاصول نافع في الوصول
 الى مستصفي حقايق المحصول) برهان اصول ميز انني تقويم درر يعني مقوم
 و معددر و حقايق محصول مستصفاسته و صولده نافعدر محصول ايله
 مراد علم اصول در حقايق ايله مراد علم اصول مسائل درر مستصفايله مراد شوايب
 وشكوك واوهام دن صافيه اولان مسائل درر كان بو كتاب برهين ودلائك
 تلخيصه ومسائل وقواعدهك تحقيقه بروسيه در (نظمها بتهديبه مع الاحكام
 مغن عن التقيح والاختصار و فحوها بغاية تبينه المرام منار لتوضيح منهاج
 كشف الاسرار) بو مجله نك نظمي محكم و متقن و مهذب و منقح اولق سبيله
 تنقيح و اختصار دن مغنيدر حتى بر كيمسه تنقيح و ايجازنه اقدام ايلسه تعميه
 والغازه مؤدى اولق مقرر در و فحواصي مر امي يعني مطلبي كمال توضيحي سبيله
 كشف اسرار طريقتي توضيح ايجون منار درر يعني مطالب و مقاصدي كمال
 توضيح سبيله اسرار اصولك طريق كشفه علامت منصوبه و نيل وصول

مساوياله في الوجود و وجد
 له عارض قد عرض له
 حقيقة لكن الموضوع
 بوصف به ايضا كان ذلك
 العارض من الاحوال
 المطلوبة في ذلك العلم
 مرة الاولى
 كما تكلم للانسان فان لكل
 من جزئيه وخلافه والثاني
 كادراك الامور الغريبة
 لجزئيه الناطق و الثالث
 كالضحك له بالتعجب
 والرابع كالنون للجسم
 بالسطح المبين له
 في الصدق والمباي له
 في الوجود وما سوى ذلك
 اعراض غريبة لا يبحث
 عنها في العلم والمراد بالبحث
 عنها جملها على موضوع
 العلم اما مطلقا نحو الدليل
 السمي ثبت الحكم الشرعي
 او مقيدا بعرض نحو الدليل
 الاول يفيد الظن او على
 نوع الموضوع اما مطلقا
 نحو الامر يفيد الوجوب
 او مقيدا نحو الامر المقارن
 بقريته الاباحة يفيد
 الاباحة او على عرض واتي
 له اما مطلقا نحو الخاص
 يوجب الحكم قطعا او مقيدا
 نحو الخاص المأول يفيد الظن او على نوعه اما مطلقا نحو المطلق يوجب الحكم مطلقا او مقيدا (صراطه)

صراطه سالكين او انلري ارشادا ايجون اماره مر فوعه در (رتبها معولا
 في تقرير الكلام و تحقيقه على عناية الملك العلام و توفيقه) بن بو مجله ده
 اولان كلامي تقرير و تحقيقه ملك علام الغيوب اولان رب عزتك عنيت
 و توفيقه معتمد اولديغ حاله ترتيب ايلدم عنيت بر شخصه توجه ايدن
 محتندن اول شخصه تحلي صدر (توفيق) ايله اسباب خيري تهيه و اسباب
 شري تخيه در (وسميتها مر قاة الوصول الى علم الاصول) و بن بو مجله يه
 مر قاة الوصول الى علم الاصول تسميه ايلدم علم اصوله وسيله اولديغ ايجون
 (استنا الله تعالى كفايه من كنز الهدايه و وقاية في البدايه و النهايه) بن بو
 مجله يي جناب عزتك هدايتي كنز نندن كفايه و بدايته و نهايته و وقاية سؤال و رجا
 ايدر اولديغ حاله ترتيب ايلدم حتى تقرير كلام و تحقيق مر امده بر احده
 محتاج اوليم و اقدام عقل و فهمي وهم معارضه سي سبي ايله ذلل عروض دن
 وقايه و حفظي رجا ايدرم حتى تحقيق مر ادده بني ثابت قلغه منسجم رشاد دن
 زايع اوليم (انه) تحقيق الله تعالى (قريب) عبادنه قريب در (مجيب) سمعدر
 يعني دعا لر بني ايشيد يجيدر (و عليه) انجق الله تعالى حضر تالرينه (توكلت) بن
 توكل ايلدم يعني امر يمي اكه تفويض ايلدم (واليه) انجق الله تعالى (انيب)
 رجوع ايدرم زيرا انك غير يل امر ين مزبور ينه حقيقة صالح دكل درر (مص)
 رحمه الله كتابك خطبه سنده بلا تكلف ولا تعسف كتب اصول اسمي سن دن
 اون دروت اسم ايراد ايلدي * تقويم و ميزان و برهان و محصول و احكام و مغني
 و تنقيح و تبين و منار و توضيح و منهاج و كشف اسرار و تقرير و تحقيق * و اون
 دورت اسم دخي كتب فروعدن ذكر ايلدي * درر و بحار و نافع و مستصفي
 و حقايق و تهذيب و غايه و عنايه و كفايه و كنز و هدايه و وقايه و بدايه و نهايه
 (مقدمه اصول الفقه علم يعرف به احوال الادلة و الاحكام الشرعيتين من حيث
 ان لها دخلا في اثبات الثانية بالاولى) بو مقدمه ترجمه سنه شروع اولن ان اصول
 فقهمك حديثي تبين ٢ و موضوع و غايت و فائده سني تعيين و دخي بونده معرفتي
 لازمه اولان اصطلاحات بياننده در مقام مقام تعريف اولغه ٩ مص رحمه الله
 بيانه شروع ايتديكي علمك اولان تعريفني بيان ايلدي اصول فقه لفظي مركب
 اضافيدن منقول و مبني فقه اولديغني مشعر لدر علم مزبور اضافت و لقب
 اعتبار لر دن هر بر ي ايله تعريف اولن مشدر لكن بعضي لبران حاجب كي تعريف
 لقب يي و بعضي لر صاحب تنقيح كي تعريف اضافي بي تقديم ايتديلر مص

نحو المطلق المقارن بما يوجب
 حله على المقيد لوجوب
 الحكم مقيدا وعلى هذا
 القياس السنة والاجماع
 والقياس مرآة
 ٩ مص رحمه الله اصول
 فقهمك تعريف مشهور بركه
 العلم بالوقايع التي يتوصل
 بها الى استنباط الاحكام
 الشرعية الفرعية عن
 ادلتها التفصيلية الجزئية
 قوليدر ايكي وجهه بناء نندن
 عدول مر ادايتدي وجه
 اول اصوليون قتلرنده مقرر
 اولانك اسم علم حقيقه
 اطلاق اولنمز الاقواعده
 و يادراك قواعده و بامرة
 بعد اخرى ادراك قواعده دن
 حاصل اولان ملكه يه اطلاق
 اولنوريس اطلاق مزبوره
 بناء تعريفه واقع اولان
 قواعده لفظندن متبادر
 اولان على الاطلاق قواعده
 مراد اولنمقدر اول ايله
 بو مقاله مستقيم دكلدر
 زيرا انك احكام شرعية
 فرعية استباطه توصل
 اولنمز زيرا ائمه اصولك
 نصير بحري اوزره توصل
 ايله مراد قاعده كلي يي

شكل اول ايله مطلوب فقهي اوزره عند الاستدلال سهل الحصول اولان صغري يه خمدن ذلك المطلوب قوتن

رحمه الله مقصود بالذات كذا وولد راني تقديم اجليون تعريف لقبى بن اختيار
 يلدى اصول فقد شريعت محمدية به منسوبين اولان ادله واحكامك احوال راني بيان
 ايجون وضع اولنمش بر علمد رانجيلين احوال كه ثابته بنى اولى ايله يعنى احكامى ادله ايله
 اثباته انلر كدخى مدخلى اولق حيثيتندن تعريفده اولان علم ايله مراد ملكه در
 ملكه مرة بعد اخرى ادراك قواعدن حاصله وانكله ادراكات جزئيه بقدر
 حاصل اولان بر كيفيت راسخه در علم لفظيله علم الله و علم رسول وجبريل تعريفندن
 خارج اولور لكر علم اصول وقواعد ويا اصول وقواعدى ادراك مراد اولنور سه
 علوم مزبوره دخى داخل اولور ولكن يعرف به قولنده اولان با كلمه سى سببيه
 اولمغين انكله تعريفندن خارج اولور لادله نك شرعه منسوبيتى شرعه احكامه
 دلالت ايجون منصوبه اولق معناسته در شرع اوزر ينه موقوفه اولق معناسته
 دكلدرز بر اقرآندن بعض ايات كه ابهر معجزاتند و ثبوت شرع آ كه موقوفدر
 پس انك ثبوتى شرعه موقوف فلق لايق دكلدر احكامك شرعه منسوبيتى ادله دن
 مستفاده اولق معناسته در تعريف مزبوره اولان علم قيدي جنس و قيود سايره
 فصل كيدر زير جنس وفصل حقايق موجوده مستعملدر در حيوان وانسان كى
 مفهوم اصول ايسد مفهوم اصطلاحيدر پس قيود مزبوره حقيقه جنس وفصل
 دكلدر بو محله معرفتله مراد احوال جزئيه بنى على وجه التصديق ادراكدر
 دليل ايله مراد كه نظر صحيح ايله مطلوب خبرى به توصل ممكن اولاندر اولدخى
 نفس دايه واحوال وصفاته نظر دن عمدر عند الترتيب مطلوب خبرى به متأديه
 اولان معدماته ودخى احوالنه نظر اولسد مطلوب خبرى به ايصال شانندن اولان
 مفرده متاول اولسون ايجون صنائع ايجون عالم كى بو مقامه مراد ثابتدر ادله
 شرعية ايله مراد كتاب وسنت واجماع وقياس اولديغى ايجون ادله واحكامك
 احواليله مراد كندولره لاحقه اولان اعراض ذاتيدر در يعنى ادله نك احكامه
 مطلقا و با عند التعارض دلالتى اعتباريله و با ادله دن استنباط احكام اولنديغى
 اعتبار ايله لاحقه اولان اعراض ذاتيدر در حكم ايله مراد ٣ افعال عباديه متعلق اولوب
 خطاب شارع يله ثابت اولان اثر در فرضيت ووجوب وندب و اباحه و كراهه
 و حرمة وصحت وفساد و بطلان و انعقاد و نفاذ و عدم نفاذ و لزوم و عدم لزوم كى
 و خطاب وضعى انواعى ركينيت و شرطيت و علية و سببيت كى ٣ شافعيه دن
 بوضيل حكيمى (ما ثبت بخطاب الله تعالى المتعلق بافعال المكلفين بالاقتضاء
 والخير) كلامه تعريف ووجوب وندب و اباحه و كراهه و حرمتك غير بلر بنى حكم

فعله چه سون ايجون قواعد
 اصولدن كبر ايسه قيود
 و شرائطه متعلقه اولان
 قواعد كللى ذلك المطلوبى
 انتاج ايجون كبرى
 وقوعلى يمكن دكلدر
 و اكر قواعد ايله اخاصه
 كبرى و قوعى صحيح اولان
 قواعد مراد احوال سايره نك
 على قواعد علم تحتده
 ادراج اولسد قواعد كليته نك
 تخصيلى ادله واحكام
 احوال راندين بحثه وكيت
 قاعده دن معتبره شرائط
 رقيود بيانه توقف ايدر
 اول ايسه خلاف معهود
 متعارفدر وجه ثابى ذكر
 ولذا نك توصلى تفسير ايدر
 توصل ايله مراد توصل
 قريب اولديغى تصریح
 ايتديلر سبب قريده ظاهر
 اولان سبب و توصلنى
 فقه اطلاق قريته رينه
 بناء زير سبب بعيد ايله
 واسطه يه توصل اولنور
 واسطه دن فقه توصل
 اولنور ايتديلر وجه ثابى
 دخى وجه اول كى مستقيم
 دكلدر ميراثيه مقرر

اولان قاعده به بناء اولكه موصل قريب مقدمتين مجموعيدر بالكر كبر ادكلدر بلكه فقط (انواعندن)

انواعندن عدايتد بيلو و بعضيلرى تعريفده او اوضع قيدين زياده ايتديلر
 خطاب وضعى دخى حكمه ادراج ايتديلرو بعضيلرى اقتضاي مصرحندن
 اعم قياوب خطاب وضعى بو اعتبار ايله تعريفده ادراج ايتديلر احوالك اثبات
 احكامه دخليه مراد احوالك مطلوب فقهي منيجين اولان قضيه افترا نيك
 كبر اسنده و با قضيه استثنائيك مع الملزوم ملازمته معتبره اولمه سبدر احوال
 مزبوره كر كسه ادله واحكام ايجون محمولات واجز به اولسون و با اوصاف
 و قيود اولسون و كر كسه اول احوال ادله دن نشئات ايلسون احوالك ادله دن
 نشئات ايلسى احكامى مثبته و قطعيه و ظنيه و خاصه و عامه و مشتركة و عند التعارض
 راجحه اولديغى كى و كرك احكامدن نشئات ايلسون احوال حكم كى زيرا
 احكامدن قنغى نوع ادله انواعندن قنغى نوعله ثابت اولديغى معلوم اولق
 و اجيدرز بر اقياس ايله مثلا فرضيت و علية ثابت اولور دخى محكوم بهك
 احوالى كى زير بعض احكام مثلا عقوبات كى قياس ايله ثابت اولور دخى
 محكوم عليهك احوالى كى ٢ زير محكوم عليهك احوالى محكوم عليهك اختلافيله
 و اهليت اوزر ينه مارضه عوز رضك وجود و عدمه نظرله مختلف اولور پس
 كبريات و ملازمات و قيود و صفات و بونلره متعلقه اولان مباحثات مسائل
 صولندر * تلخيص كلام بودر كه مسائل فقهييه ادله معينه به مستنده در اول مسائل
 اول ادله دن استنباطه ادله واحكامك احوال راني معرفت محتاج اولنور پس
 مجتهدان استنباط احكامه قصد قنغده آ كر جوع ايلديكى ادله نك على وجه كللى
 اجمالى احوالى ٨ معرفت محتاجدر پس وجه مزبوره اول احوالك معرفتله
 تنكفل اولان علمه اصول فقه تسميه اولنور اصول فقه بو علم لقب و سبب و مركب
 اضافيدن منقولدر انك ايجون اصول فقه اعتبار يندن هر برى ايله تعريف
 اولنمشدر مص رحمه الله تعريف راجحى تعريف مشهور اوزر ينه اختيار ايلدى
 اصول فقه اضافت اعتباريله مركب و مركب كى تعريفى غير بيند اولان مفرداتنى
 تعريفه موقوف اولنخله فقه و اصولدن هر بر بنى على حدة تعريف و مضاف
 من حيث هو و مضاف اليه معرفت محتاج اولمغين اولامضاف اليه اولان
 فقهي (هو معرفت النفس مالهها و ما عليها عملا) كلاميله تعريف ايلدى * تعريف
 مزبورك عملا قيدندن ما عدا سى حضرت امامدن منقولدر بونده معرفت ايله
 مراد معرفت خاصه كه عن دليل ادراك جزئيه اندر انك سببى كه مرة بعد اخرى
 قواعد تبعندن حاصله ملكه در اول مراددر بعد هامد كور بن اولان عامينه

كبرى توصل بغيددر پس
 وجهين مزبور بن تعريف
 مشهوردن عدوله باعث
 اولدى كذا فى المراه
 منه
 ٣ احكام دينيه ياشريه
 و يا غير شرعية در حكم
 شرعى ايله مراد خطاب
 شارع سزادراك اولنمندر
 (توضيح فى اول الاجماع)
 ٤ ان لم يذكر فى القياس
 عين النتيجة او نقيضها
 بالفعل فافترا نى والا
 فاستثنائى و اما قلنا
 بالفعل لان موادها مذكورة
 فيه البته اى قياس كان
 و الاول مثل قولك كل جسم
 مؤلف و كل مؤلف حادث
 فكل جسم حادث والثانى
 مثل قولك ان كانت
 الشمس طالعة فالتهار
 موجود لكن الشمس طالعة
 فالتهار موجود ولكن
 النهار ليس موجود
 فالشمس ليست بطالعة من
 شرح المنظومه فى المنطق
 ٢ اى فعل المكلف وهو كونه

عبادة او عقوبة او نحو ذلك ٨ ادله اجاليه يعنى غير معينه اولان ادله امر مطلق ونهى و فعل نبي عليه السلام

واجبا و قیاس کی امره
 حقیقه و وجوب و نهی حقیقه
 حرمت و باقبسرت حجج
 اولد قریب بحث کی ادله
 تفصیلیه بونک خلافیه
 اقیو الصلوة مثلوا و الحاصل
 ادله تفصیلیه ادله
 اجبالیه نك جزئیاتی
 و سمعیاتن ما خود اولوب
 بالآخره سمعیاته منتهیه
 اولان ادله عقلی در منه
 ۶ شافعیه بعضی بر فقهی
 تعریفه العلم بالاحکام
 الشرعیة العملیة عن ادلتها
 التفصیلیة قولیه تعریف
 ابتدای یعنی فقه احکام
 شرعیة علیه به ادله
 تفصیلیه دن علمد احکام
 دیگله تصورات شرعیه
 دیگله احکام عقلیه و حسیه
 و اصطلاحیه خارج اولدیله
 علیه دیگله نظر به و وجدان
 نیات خارج اولدیله عن
 ادلتها قوی عامه متعلق در
 احکامه متعلق دکلدر یعنی
 ادله به نظر ایدوب احکامی
 ادله دن بیلور تفصیلیه
 قیدیه اصول خارج اولدی
 مثلا ما مور بهک و جوونه
 علم کی ودخی علم خلاف

تعلق قرینه سببه نفس ایله مراد مطلقا نفس انسانی در مالها و ما علیها قولیه
 مراد انسانک منتفع و متضرر اولدیغی شیلرک احکامیدر دنیویه اولسون
 اخرویة اولسون صحت و فساد و وجوب و حرمت و غیر یلر کی فقه صاوة
 و صلوة مثلوا بی تصور و واقعده ثبوتنه تصدیقن عبارت اولدیغی ظاهر
 اولدیغی چون بلکه فقه برملکه در که انکله نفس انسانیه کندو به نافع و ضار
 اولان شیلرک احکامنی دلیلدن ناشی تصدیق ایله تصدیق ایدر دینش اولدی
 نفس قیدی ایله علم الهی و معرفه ایله جبرئیل خارج اولدیله و معرفدن ملکه
 مراد اولمغله رسول و مقلدک علملری تعریفدن خارج اولدیله و بلا ملکه الاستنباط
 مجرد لغته عالم اولمغله نصدن حکم اخذ ایدنک علمی دخی تعریفدن خارج
 اولدی تعریف مزبور اعتقاداته و وجدانیاته متاول و بو کتابده تعریفی
 مقصود اولان فقه اصول فقهدن ما خود اولان فقه اولمغله مص عملاقیدینی
 زیاده ایدوب (فخرج بعلم الکلام و التصوف و من لم یزده اراد الشمول)
 دیدی یعنی علمین مزبورین عملاقیدیه فقهک تعریفدن خارج اولدیله قید
 مزبوری زیاده ایتیلر حضرت امام کی فقهک علمین مر قومینه شمونی مراد
 ابتدای علمین مر قومین امام مومی ایله قنده فقهدن معدودین اولد قریب چون
 حتی علم کلامده اولان تألیفته فقه اکبر تسمیه سنه وجه بودر دیدیلر مص فقهک
 تعریفی بیاندن فارغ اولدیسه اصولی تعریفه شروع ایدوب (الاصل ههنا
 ما یتنی علیه غیره و قیل و نقل الی الدلیل و المختار عدمه) ابتدا ابتداء حسی به شاملدر
 بناک اساس اوزرینه انسانی کی و ابتداء عقلی به دخی شاملدر معلولک علت
 و مدلولک دلیل اوزرینه ابتدائی کی مشایخدن بعضیله اصل ایچون ذکر اولان
 معنای لغوی درولکن اصل اصطلاحده دلیل منقول اولمغله اصل ایله مراد
 دلیلدر اجم و قاعده کلیه و مستحب ایله اصطلاحده دلیل مراد اولدیغی کی
 دیدیلر و اما محققین قتلرنده مختار اولان ایکی وجه دن عدم نقلدرن را بلا داع نقل
 خلاف قاعده در بونده نقله ضرورت یوقدر که اکه بناء نقل اولنله پس مختار
 اولان خلاف اصل منقول اولمغله در وجه اول نقل بلا ضرورت خلاف اصلدر
 زیرا ابتدا ابتداء حسی به شامل اولدیغی کی ابتدا عقلی به دخی شاملدر پس
 اصل معنی حسی و عقلی به شامل اولان معنای لغوی به جل اولور و معنای عقلی
 اولان فقهه اضافته عقلی ایله قید اولور بو تقدیرجه اصول فقهه ما یتنی هو
 علیه اولور مبتدائی علم ایچون ایسه بر معنای قدر الادلی و ادلیلی انک اوزرینه
 متوقف اولان معنا و در وجه ثانی اصول فقه لقب قلنسه منقول اولور

خارج اولدی مقتضی و نافعین بر حکمه علم کی کذا فی المرأة و غیره (بو)

بو تقدیرجه اصل ما یتنی علیه غیره معنایه جل اولنسه انده انجق نقل واحد
 اولور اولکله علمه نقلدر و اما اصل دلیل جل اولنسه انده نقلین اولور بری علمه
 نقل و بری دخی دلیل نقلدر خلاف اصل اولانی بقدر الامکان تقلیل دخی اصل
 عد اولمغین عدم نقل مختار اولدی مص رحه الله اصول فقهک تعریفی
 بیاندن فارغ اولمغله موضوعنی بیانیه شروع ایلدی (قال و موضوعه الادلة
 و الاحکام لاما قاله صاحب الاحکام) اصول فقهک موضوعی ادله سمعیه در لکن
 مطلق دکل بلکه انکله احکام شرعیه ثابتیه اولدیغی حیثیتدن ودخی احکام
 شرعیه در لکن اولدخی مطلق دکل بلکه ادله سمعیه ایله ثابتیه اولدیغی حیثیتدن
 صاحب احکامک تعیین موضوعده (انه الادلة من حیث تستنبط عنها الاحکام)
 قوی مصنفک مر ضیسی اولمغله رد ایلدی معلوم اولاکه اصول فقهک نوعده
 اختلاف اولدی بعضیله ادله و اجتهاد و تر جیحدر دیدیلر حجة الاسلام معیار
 علومنده موضوعی احکامدر ادله ایله ثبوتی حیثیتدن دیدی صاحب احکامک
 کلانندن مفهوم اولان موضوع علم انجق ادله شرعیة اجالیه اولمقدرا احکام
 شرعیه نك اتدن استنباطی حیثیتدن متأخریندن اکثری بونی اختیار ایتدیله
 تعدد موضوع بعضی ائمه قتلرنده جائز اولدیغی چون مجوزین قتلرنده دخی اصل
 عدم تعدد اولدیغی چون بوباید مص صاحب احکامک قولی رد ایله تخصیصک
 وجهی وجوه مذکور نك اقواسی اولدیغی چوندر (وفائده معرفة الاحکام
 فانهصر المقام فی مقصدین و خاتمة الاول من الادلة و هو علی اربعة ارکان) معلوم
 اولاکه بو علمک اوزرینه مرتبه اولان فائده انسان ایچون بحسب الطاقة البشرية
 احکام ربانیه معرفتدر نا که انسان انوک موجبی اوزه جریان و عمل ایتکله
 سعادت دارینه نائل و رضای مولایه و اصل اوله ز را بو علم ادله نك احکامه دلالاتی
 جهاتی و افاده احکامک شرایطنی و تلك الافاده ده و لو اجمالا معتبره اولان لوازم
 و امور بیانی متکلفدر انو کیچون علم ادله تفصیلیه دن مستفاده اولان خصوصیات
 احکامدن بحث ایدر بر علم اخره محتاجدر بو علمک مبادیسی عربیت و علوم
 شرعیه و عقایده دن هأ لوفدر غرض علی وجه الصحة تحصیل ملکه استنباطدر
 اصولیونک بحثلری ادله و احکام احوالندن اولدی ایسه بوقنده متصود اولان
 امور ایکی مقصد و بر خاتمه به منحصره و هر مقصدی دخی ارکان اربعه اوزرینه
 مرتب اولدی مقصد اول احوال ادله مقصد ثانی احوال احکام بیاتنده در خاتمه
 احوال استنباط احکام و اکاستعلق اولان احوال بیاتنده در اصول فقهک مفهومی

معلوم اوله که بر فعل
 اوزرینه ترتب ایدن شی
 حکمت و مصلحت اول
 فکله نهایتده بولدیغی
 حیثیتدن غایت تسمیه
 اولور اول فعل اوزرینه
 ترتبی جهتشدن فائده
 تسمیه اولور فاعلی فعل
 اوزرینه اجائی حیثیتدن
 غرض و علت و غایه تسمیه
 اولور علتی اجلیچون
 علت دخی تسمیه اولور
 افعال اللهده اغراضدن
 بر غرض اولدیغی غرض
 غیر ایله استکمالی مستلزم
 اولدیغی ایچوندر تعالی الله
 عن ذلك کذا فی المرأة
 ۲ یعنی صاحب احکام قنده
 موضوع علم ادله اربعدر
 انده احکام احوالندن بحث
 یوقدر باکده تصور احکامه
 احتیاج نفی و اثباته تمکن
 و اقتدار حاصل اولق
 ایچوندر تلویح

یعنی تلاوته احکام تعلق
 ایدرسه صلوتده قراءتک
 وجوبی وبعض احوالده
 حرمتی کبی منه
 تحکیمک جوازنه دلیل
 جناب عزتک فابغشوا حکما
 من اهلہ و حکما من اهلہا
 قولدر قاضی
 ۶ قرعہ ایله عمل منسوخدر
 فی مختارات النوازل قرعہ
 ایله قسمتک جوازی بزازیہ تک
 کتاب قسمتده مذکوردر
 منه
 ثبوتی رسول الله علیه
 السلامک دع ما یری بک الی
 ما یری بک قول شریفیله در
 منه
 وفیه کلام فی التلویح
 امام اعظم حضر تلمری
 استخسانی خلاف شافعی
 ادله اربعه یه ادخال امام
 شافعی دخی استصحابی
 خلاف حنفیه ادله اربعه یه
 ادخال ایشلردر بعضیلری
 محلثده کلور منه
 پس بوندن رسول الله
 صلی الله علیه وسلم قول
 وفعلی که ستدر بزه افاده
 احکامه بخت ودلیل اولدیغی

بیان اولندی ایسه ما صدقنی بیانہ شروع اولندی یعنی مفهوم مزبورک انواع
 اربعه ده بحکم الاستقراء منحصره اولان ما صدقنی بیانہ شروع اولندی اولکه
 کتاب الله وسنت رسول الله واجماع امت و قیاسدر پس مقصد اول بونلرک
 احوالی بیانده در بونده وجه ضبط بودر که دلیل احکام یا وحی درو یا وحی دکلدر
 وحی دخی یا متلودرو یا غیر متلودر متلو اولان کتاب اللهدر متلو اولمین ستندر
 وحیک غیری دخی یا بر عصرده کل مجتهدینک قولدر بوکاجماع تسمیه ایدرلر
 ویا کل مجتهدینک قولی دکلدر بوکاقیاس درلر کتاب وسنت واجماعه اصول
 مطلقه تعبیر ایدرلر احکام اثباتنده ادله مستقله اولدقلر بچون قیاس بروجهدن
 اصلدر ظاهرده حکم آگاه ستندا ولد یغیچون بروجهدن اصل دکلدر اصول
 ثلثه مذکورہ تک فرعی اولدیغیچون بناء علیه اصول فقہ ادله ثلثه در اولکه کتاب
 وسنت واجماعدر اصل رابع اصول ثلثه مذکورده دن مستنبطه اولان قیاسدر
 انو کیچون فخر اسلام قیاسی (المستنبط من الاصول الثلثه) دیوقید ایلدی شرایع
 من قبلنا کتاب ویاسنته ملحقددر عرف وتعامل اجماعه ملحقر وظاهر واطهر ایله
 عمل استحباب ایله عملدر اخذبالاختیاط ادله اربعه مذکورده دن اقوی ایله عملدر
 قرعہ تطیب قلب ایچون ۶ سنله ویا اجماعه عملدر اثار صحابه و کبار تابعین اثار ایله
 عمل شبه حدیث ایله ویا رسول الله صلی الله علیه وسلمک (اصحابی کالجودم باہم
 اقتدیتم اهدیتیم ودخی خیر القرون قرنی الذین اتا فہم ثم الذین یاتونہم) قول
 شریفیله عملدر اجماعدر سنتک افاده احکامده حجتی جناب عزتک (وما آتاکم
 الرسول فخذوہ وما نہاکم عنہ فاتہوا) قول شریفیله ثابتدر یعنی رسولک سرہ
 فیتدن اعطا ایلدیکنی حلال اولدیغیچون اخذ ایلدو یا امر دن سرہ اتیان
 ایتدیکنی واجب الطاعه اولدیغیچون اخذو تمسک ایلدو سرنی اخذو اتیانندن
 نہی ایلدیکی ایله منتهی اولک دیمکدر اجماع امتک حجتی جناب عزتک (کتتم
 خیرامہ اخر جت للناس تأمرون بالمعروف وتنہون عن المنکر) قول شریفیله
 ثابتدر یعنی سر زمان ما ضیده ویا علم الہیدہ خیار امت اولمکر نہ ناس ایچون
 اظهار اولندیکر معروف ایله امر ومنکر دن نہی ایدر اولدیغکر حالده پس
 خیریت امتک اجتماع ایتدکاری اول شیک حقیقی ایجاب ایدرلر اول شی
 حق الماسه فاذا (بعدا الحق الا الضلال) نصی مقتضا سجد ضلال اولور ایدی
 شک یوقدر کہ امدضالین خیر الامم دکلدردر خصوصاً جناب الله جل شانہ
 (تأمرون بالمعروف وتنہون عن المنکر) قولیله امتی وصف بیوردی پس

امت برشی اوزر نہ اجتماع اتسه اول شی معروف ونہی ایتدکاری شی منکر
 اولور ودخی (و کذلک جعلنا کم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس) نص
 کریمیلہ ثابتدر یعنی بر عظمت و جلال لایله کعبه مکر مدنی سر ذقبلہ قلدیغمر کبی
 سرنی خیار امت و عدول عباد قلدق پس جناب کبریابو ایتده مجموع امت ایچون
 عدالت اثبات ایلدی عدالت ایسه حق و طریق مستقیم اوزر لایله ثبات اقتضا
 ایدرلر یا جناب عزتک تعدیلیلہ ثابتہ اولان عدالت حقیقیہ کذبہ و باطل جانبہ
 میلہ منافیدر حق اوزر نہ ثباتی مقتضیه اولان عدالت امتدن هر احد ایچون
 ثابتہ اولدیغندہ شک یوقدر ۹ پس ثبوت عدالت مجموع امت ایچون اولدیغی
 متعین دکل فضائل توسطه منحصر اولدیغی متعین اولدی شہود حاکم شہداء
 الله اولان امتک خلا فیدرلر را شہود حاکم عدالت لری ثابت و مر تکب صغیره
 ایسه لرده شہاد تلمری شہاد تلمرنده کذب و خطا احتمالیله بیله جائزدر معرفت باطنہ
 طریق اولماغین ظاهر حال لریله اکتفا و شہاد تلمری مقبول اولور کلام
 مزبورک تقریر و تحقیقی بودر کہ جناب الله جلت عظمتہ حضر تلمری انسانده
 قوای ثلثه وضع و ترکیب ایتشددر بری ادراک حقایق ونظر فی العواقب
 ومصالح ومفاسد بیننی تمیزه مبداء اولان قوتدر قوه مزبوره دن قوه نطقیہ
 وعقلیہ ونفس مطمئنه وملکیہ ایله تعبیر اولنور ایکنجیسی ماکل ومشاربده
 جذب منافع وطلب ملاده مبداء اولان قوتدر کہ قوه مزبوره قوه شہویہ
 وبہیمیہ ونفس اماره تسمیه ایدرلر او جنجیسی احوال وترفع وتسلط اوزر لایله
 مبداء اقدام اولان قوتدر قوه مزبوره قوه غضبیہ وسبعیہ ونفس لوامہ
 تعبیر ایدرلر قوه اولینک اعتدالندہ حکمت حادثہ اولور قوه ثانیہ تک اعتدال
 حرکتدن عفت حاصله اولور او جنجیسیندن شجاعت حاصل اولور امہات
 فضائل دیدکاری قوای ثلثه مذکورہ در بونلرک ما عداسی قوای ثلثه مذکورہ تک
 متفرعات و ترکیباتنددر امور ثلثه مذکورده دن هر بری رذیلتان اولان افراط
 وتفریط طرفینی محتوشدر ۳ یعنی افراط وتفریط بونک طرفینی احاطه ایشلردر
 حکمت بقدر الاستطاعه علی ما هی علیہ حقایق اشیا بی معرفتدر پس
 حکمت بر علم نافعدر کہ اندن معرفت نفس ایله تعبیر اولنور یعنی نفس انسان
 حکمت ایله کندویہ نافع وضار اولانی یلور کتاب الہدہ (ومن یؤت الحکمة
 فقد اوتی خیرا کثیرا) قولی ایله بوکاشارت اولنشددر افراط جر بزه ۴ وتفریط
 غبوتدر ۶ شجاعت قوه سبعیہ تک قوه نطقیہ یه انقیاد ایتسیدر تا کہ اقدامی

قبل ای عدو لالان الوسط
 عدل بین الاطراف لیس
 الی بعضہا اقرب من بعض
 کشف الاسرار
 وسط بین الاطراف عدل
 معناسنه در
 ۹ اما جناب عزت هر کسک
 ظاهر نه و باطنه عالمدر
 پس بر احدک عدا لیتله
 حکم جائز دکلدر مادامکہ
 مخبر عنه اولان شخص
 عدالت حقیقیہ ایله عدل
 اولیہ وانوک اوزر نہ خطا
 جریان ایتز خطا کذب
 انواعندن بزوع اولدیغیچون
 کذب ایسه عدالت حقیقیہ
 مطلقه یه منافیدر کشف
 تفسیر لما قبلہ المراد به الملاد
 الجسمانیہ یعنی هولناک
 اولان شیئہ مبداء اقدامدر
 ۳ یقال احتوش القوم
 علی فلان اذا جعوا ووسطهم
 وكان المعنی علی القلب لان
 المحتوش علی هذا الطرفان
 حسن چلبی
 ۴ جر بزه فکری لایق اولیان
 محلده استعمالدر متشابہات
 کبی ودخی کشی فکر وعقلنی
 لایق اولدیغی وجه اوزرہ
 استعمالدر شرایعہ مخالف
 کبی

حلی حسب الرؤیه اولغله فعلی جیل و صبری محمود اولسون ایچون افراطی
 نهوردن یعنی انسانی فعلی لایق اولمیش شیه اقدامیدر تفریطی جیندر
 یعنی انسان حذر لایق اولمیش شیدن حذر ایتسیدر عفت ایسه قوه بهمیه نك
 قوه نطقیه ایتقایدن قوه بهمیه نك تصرفاتی قوه ناطقه نك اقتضایی
 حسبی اوزره اولسون ایچون تا که نفس استبعاد هوا و استخدام لذاتندن
 سالم اوله افراطی نخلاعه و فجوردر یعنی محبت ایتدیکنک ازدیاد لذاتنه
 وقوعیدر تفریطی خوردر یعنی شرع و عقلک ترخصلری مقدار یله طلب
 لذاتندن سکوندر پس اوساط فضائل اطراف رزائل اولدی قچکنکه فضائل
 نثه بربر یله ممتزجه اولسه لراجه علندن برحالت متشابهه حاصله اولور که
 اکه عدالت تعبیر ایدر بو اعتبار یله عدالتدن وساطت ایله تعبیر اولندی رسول
 اللهک (خیر الامور اوساطها) قولیه بو کاشارت اولندی نفس بهمیه ده حکمت
 نفس ناطقه نك مر کبی اولان بدنک بقاسیدر نفس ناطقه اول بدنه کندویه
 مناسب اولان کماله متوجه اولوب مقصدنه و اصل اولسون ایچون نفس
 سبعیه ده حکمت قوه بهمیه نك کسرو قهری واستیلا سندن متوقع اولان فسادک
 دفعیدر نفس سبعیه نك افعالنده توسط اشتراطی نفس ناطقه بی هوالنندن استبعاد
 و استخدام ایتکله کمال و مقصدندن صرف ایتسونلر ایچوندر بونک تمثیلی بر فارس
 کتسه اصطیاد ایچون بر سبع و بر بهمیه بی استرداف ایلسه سبع و بهمیه فارسه
 متقادو فارس انلری لایق اوزره محلینده استعمال ایدر سه فارس صیده سبع طعمه یه
 بهمیه علفه و اصل اولمیش یله جمله سنک مراد و مقصودلری حاصل اولور و اگر
 بویله اولنسه جمله سنک مراد لری ضایع و کندولری هلاک اولور لر نفس حیوانیه
 ایله نفس بهمیه و سبعیه دن مراد قوای نثه مذ کوره نفوس متعدده میدرو یا
 اعتبارات ایله مختلفه نفس واحده میدر و یا نفس انسانیه ایچون قوی و کیفیا
 تیدر بونلرک موضعی علم اخلاقدر قیاسک عقلا حجتی حکمی ایچوندر نص
 و سنت و اجماع ایله ثابتدر نص ایله ثبوتی جناب عزتک (فاعتبروا یا اولی الابصار)
 قول شریفی که معنای آیت برشی نظیرینه رد ایله امر در معنای مزبور قیاسه
 دخی متاوردلر قیاسه اصلک حکمیه نظیری اولان فرعه ده حکم اولندی ایچون
 سنت ایله ثبوتی حدیث معاذ کبی یعنی رسول الله علیه السلام معاذ حضرت تلرینی
 عنه ارسال مراد ایدوب نه ایله عباد الله بینده قضایدر سک دیوسوال بیورد قلرنده
 معاذ حضرت تلری کتاب الله ایله قضایدرم کتابده بولمز ایسم سنت ایله قضایدرم

غیاوت قوه فکر به بی
 بالاراده تعطیل و علوم
 نافعها کتساندن و قوفدر
 تلویح
 من غیر اضطرار بی الامور
 الهاله
 تلویح
 یعنی هواسنی استبعاد
 ولذته استخدام ایتدن
 سالم اوله
 برشی بر اعتبار یله اصل
 اعتبار آخر ایله فرع اولق
 جائز اولدیغی ایچون
 منه
 قال تعالی شرع لکم من
 الدین ما وصی به ای بین
 و اظهر
 معلوم اوله که ادله سمعیه
 ایله ثابته اولان احکامه
 شریعت دیرلر فقهه و غیره
 عامدر رؤیه الله و معاد
 مسئله لری و اجماع و اسباب
 و شروط و قیاسک حجتلری
 کبی اصول شریعت ادله
 کلیه دن عبارتدر مبانی
 اصول اصول انک اوزرینه
 مبتنی اولاندن ذات وصفات
 و ثبوت عملرندن و تحقیقه
 فی الکشف
 کذا فی اوائل التلویح

انده دخی بولمز ایسم رأیله اجتهاد و شهادت قبله عمل ایدرم دید کده جناب
 رسالت (المحمد الله الذی وفق رسول رسوله بما رضی به رسول الله) بیوردی اگر
 قیاس حجت اولمیدی رسول الله صلی الله علیه وسلم معاذک رأیله اجتهاد وانکله
 قضا ایدرم دیوا اولان قولنی انکار و الله تعالی حضرتنه حد و ثنا ایتزدی قیاسک
 اجماعله حجتی ثبوتی اصحاب کرامدن حضرت عمر و ابن مسعود و غیر یلرک
 روایت ایتدکلری اثار و اخباری سائر صحابه کربن رد و انکار ایتاملری اجماع
 و طاعنی ضمال عد اولندی ایچوندر کتاب اللهک حجتی جناب حضرت حقدن
 رسولی محمد المصطفایه منزل اولسنده موقوفه اولوب اولدخی اثبات صانع عالمه
 موقوفه اولان ثبوت رسالته موقوفدر مسائل ثلثه مر قومه اصول علم کلام اولغین
 اصول فقه باسرها فروع اصول علم کلام اولور بعضی بالذات و بعضی بالواسطه
 شرع الله تعالی حضرت تلرینک عبادنه دیندن بیان و امر بیوردیغی احکامدر مراد
 احکام شرعیه عملیه در پس بونده شرع مشروع معنایسته اولور دین لغتده طاعة
 معنایسته در عرفده بروضع الهیدر که ذوی العقول اختیار محمول یله بالذات خیر
 اولانه ساقدر ایمان و اسلام قول صحیح اوزره اذعان و قبولدن عبارت و بربر یله
 مغایر دکلردر اسلام تحقیق ایمان اولدیغی کبی ایمان دخی تحقیق اسلامدر
 خشویه و معتزلدن بعضی ایمان و اسلامک متغایر اولمیشلر در
 اولدخی ایکی قسمدر بر قسمی ظاهر در که بر صغیر مسابین بیننده نشوونما بولغله
 و یا تبعیت ابوین و یا تبعیت دار ایله حاصل و اسلامنه حکم اولناندرو بر قسمی
 کاملدر که بیان ایتکله ثابت اولور اعلاسی رسول الله علیه السلامک طرف حقدن
 بزه کتوردیکی احکامک جمله سنی قلب ایله تصدیق و لسانله تفصیلا بیاندر
 ادناسی اجمالا تفصیل و بیاندر معانوم اوله که قرآن زمان رسول اللهده نیجه
 احکام نزولنه و نیجه احکامک نسخه ترقب و انتظار اولغین جمع و تدوین اولغوب
 جناب عزتک (انا نحن نزلنا الذکر و اناله لحافظون) وعده کریمه سنه اعتمادا
 حفظی ایله اکتفا اولمشیدی انتقاللرند نصکره نزول وحی و احتمال نسخ امنیه سی
 منقطع اولغله بردفعه حضرت ابو بکرک زمان خلافت لرنده و بردفعه دخی بعض
 آیاتده اشتباه وقوعنه بناء زمان خلافت عثمانده تکرار اربی بن کعب وزیدن ثابت
 الانصاری و قراءه مدینه مباشر تلر یله جمع و ترتیب ویدی مصحف کتب و املا
 ویدی مصحف ده مکتوب اولانک قرآنینه اجماع و اتفاق ایتدکلرند نصکره
 بعضی اطرافه نشر و ارسال و سائر لرینی بالجمله اعدام ایلدیله

صاحب کشفک ایمانی هو
 التصدیق مع الثقة و طمأنینه
 النفس قولیه بعد التحدید
 اسلامی هو الدخول فی العلم
 والخروج منه ان یكون
 جزئیا للمؤمنین باظهار
 الشهادتين قولیه تعریف
 بینهماده تغایر اقتضایدر
 منه
 ۸ جزری شرحنده بیان
 وجهله خلافت حضرت
 عثمانده تحریر اولتان
 مصحف شریفلرک برینی
 مکة مکرمه یه و برینی شام
 شریفه و برینی کوفیه
 و برینی بصره یه و برینی
 بحرینه و برینی یمنه و برینی
 دخی حضرت عثمان رضی
 الله عنه مدینه منوره ده
 کندی قتلرنده حفظ ایتدیله
 هر قچن که مصحف امام
 دنیله اول کندی قتلرنده
 الی قودق لری مراددر
 منه

الركن الاول من المقصد الاول في الاحوال المختصة بكتاب الله تعالى

كتاب وقرأ نون هر بری عند الاصولین کله ودال علی المعنی اولان
جزء ایله کل بیننده مشترک اولان کلی اوزرینه اطلاق اولنور زیرا اصولیونک
کتایدن بختلری احکامه دلیل اولدیغی حیثیتنددر دلیل اولان ایسه
کل دکلدربلکه کلدن جزءدر پس کل ایله جزء بیننده مشترک وکل ایله جزء
مختصه برصفت تحصیلنه محتاج اولدیله که اندن بخت ایله احکام شرعیه
استنباط ایلدله اصولیوندن بعضیلر بحوث عنده اولدله قرآنک معجز و منزل
علی الرسول و مکتوب فی المصاحف و متواتر انقولاتینی اعتبار ایتدیلهو بعضیلر
انجیق انزال و اعجازینی اعتبار ایتدیلهو بعضیلر مکتوب و منقول اولسنی اعتبار
ایتدیله احوال مذکورہ بحوث عنها اولدله غرض اصولیننه ملائم اولر لر زیرا
کتاب کله تخصیص اولنسه اصولیونک غرضلرینه ملائم اولدیغی ظاهر در
عمومی اوزرینه ابقا اولنسه حرف و کله کتابده داخل اولور حال بو که حرف
و کله یه عرفا قرآن دینلر کلام تامه تخصیص اولنسه هر کبات غیر تامه کابدن
خارج اولور لر اول ایسه شرعا قرآن اولغله اوزرلرینه احکام قرآن جاریه اولور
اولکه جنبه حرمة تلاوتی و محدثه حرمة مسی و جاحدینک کفری و صلوتده
جواز قرائتی و حکم قطعی افاده ایتسیدر پس کتاب ایله دال علی المعنی اولان
بعض مراددر که حروف میانی خارج و کله کتابده داخل اوله پس اصولیونک
احوال کتاب و احوال سنتدن بختلری انجیق احکام شرعیه یه دلیل شرعی اولمق
حیثیتنددر دلیل ایسه انلر قائلنده ا که نظر صحیح ایله مطلوب خبری یه توصل
ممکن اولاندرو بالجمله قرآن کتابک علی وجد الدلالة مشتمل اولدیغیدر صانع
ایچون عالم کی پس دلیل بو مقامده کاهی برکله و کاهی ایکی کله ودخی زیاده اولور
انکیچون اصولیون خاص و عام و مشترک و مؤول و حقیقت و مجاز و امر و نهی
و مطلق و مقید و حروف و معانی و مفرداتدن بونلرک غیرینک احوال لرندن بخت
و بونلری کتایدن عبارت اولان نظم اقسامندن قلدیلر و کلمات قرآندن اولان
بعض اسمائیت قلند یغیچون (مدهامتان کی) و بعضیلر قائلنده بعض حروف ق
وص و ن ایت عد اولندیغی کی بونلرک حروف اوللرنده مناقشه و ارایسه ده بونلر
کتابتده حروف عبارتده اسملردر کتاب ذکر لری مرور ایدنلر اوزرلرینه حل
اولنسه انلردن بخت و تفسیلری و کله بی ایت عدا بکت صحیح اولر دی برو یا ایکی

(ودخی)

ترام مقصود قرآنی زمن
نبوته ادرکالتی بملری ایچون
تعریف و بیاندر پس
کتبه و نقل انلر ایچون آیین
لوازمندن اولور تلویح
اعجاز کلامک معارضه سی
ومثلنی آیان ممکن اولما مقدر
اعجاز اعجز ته قولندن
ماخو ذدر جعلته عاجزا
معنائه تلویح
زیرا کتبه و نقل لوازم
قرآندن دکلدردر قرآن
بونلر سر متحقق اولدیغی
ایچون منه
اعجاز قرآنک جهتنده
یعنی جهة اعجازنده علما
اختلاف ایتدیله معجز
اولسنه اتفاق لریله بیله
بعضیلر بلاغته در دیدیلر
و بعضیلر مغبیاتدن خبر
ویرمسیله در دیدیلر
و بعضیلر اسلوب عربیسیله
در دیدیلر و بعضیلر الله تعالی
نک عقولی معارضه سنتدن
صرفیله در دیدیلر بلکه
اعجاز قرآن غایت بلاغت
ونهایت فصاحت اوزره
اولسیله در رأی صحیح
بودر تلویح

ودخی زیاده کله یه ایت حدنه بالغ اولد قجه اکثر فقها قائلنده حکم قرآن اعطا
اولنر بر حکم شرعی یه دلالتلری و ارایسه ده بونلر نظر فقیهه متعلق بختدر
اصولیننه متعلق اولور بخت دکلدر شمس انه سر خسینک کتب فقهده فقهایه
موافقتندن صکره اصولنده مادون آیت و آیت قصیره معجز دکلدر لکن یه
قرآندر که انکله حکم قطعی ثابت اولور زیرا مادون آیت و آیت قصیره کله بی
مشتمل در دیدیلر کی تقریر برمز بونلرک صحتنه دالدر تلخیص کلام بودر که قرآندن
هر برکله حقیقه قرآن حکما و عرفا قرآن دکلدرو هر آیت قصیره حقیقه و حکما
قرآندر عرفا قرآن دکلدرو اوچ آیت قصارو یا انک مقداری حقیقه و حکما
قرآندر اصولیون او نه و حضرت امام روایت مشهورده ثانیه یه امامان هم امامان
ثالثه یه اعتبار ایتدیله پس غرض اصولیننه موافق اولور و وجه اوزره مرادف
قرآن اولان کتابی مص رحه الله (هو النظم المرسل علی رسولنا علیه السلام
المنقول عنه متواتر) قولیله تعریف ایلدی که حرف کتایدن خارج و کله داخل
اولوب کتاب دال علی المعنی اولان نظم و معنائک معاسمی اولور زیرا کتاب
اعتبار معنادن مجرد لفظک و اعتبار لفظندن مجرد معنائک سکوت و افته ۳ منافیه
صفت قدیمه معنائه اولان کلامک اسمی دکلدرو بونلردن برشی اصولیونک
غرضلرینه موافق اولدیغیچون زیرا کتابک عربی و مصاحفده مکتوب و متواتر
منقولیتی لفظ و معنی مجموعنک صفتی دکلدرو بلکه ذکر اولندیغی اوزره دال
علی المعنی اولان نظمک معنایه دلالتی حیثیتندن اسم و صفتی در و اعجاز قرآن
بلاغته متعلقدر بلاغت ایسه افاده معنائه اعتبار یله لفظه راجعه اولان صفاتنددر
زیرا ترا کتب ایله تأدیه معنائه قصد اولنسه نظمده کیفیات و خصوصیات اعتبارینی
مقتضیه اغراض مختلفه حادثه اولور ا کر بقدر الطاقه اغراض مختلفه حادثه اولور
ا کر بقدر الطاقه اغراض مختلفه حسبیله حادثه اولان خصوصیات کما ینبغی
رعایت اولنور سه کلام بلیغ اولور و ا کر مراعاتی لازمه اولان خصوصیاتده
معارضه سی ممتنع اولان حده بالغ اولور سه اول کلام معجز اولور پس اعجاز
افاده معنائه اعتبار یله نظمک صفتی اولوب نظم و معنا مجموعنک صفتی اولدیغی
ظاهر اولدی مشائخک کتاب نظم و معنا مجموعنک اسمیدر دید کارندن مراد لری
حضرت امامدن محکی اولان قولندن نشئات ایدن توهم که کتاب خاصه
معنائک اسمی اوله اول توهمی رفع ایچونددر کتابی تعریفده رسول الله منزل
دیغکله سائر کتب سماویه و احادیث الهیه و نبویه خارج اولدیله زیرا منزل ایله

۳ صفة الجنتان ای حضر
وان تضربان الی السواد
من شدة الخضرة (ابوالسعود)

۳ اراد بهما الباطنین بان
یرید و نفسه التکلم و لا تقدر
علی ذلک و موضعه علم
الکلام تلویح حسن چلبی

اولکه صلوتده لسان
فارسی ایله قرائت جائز
اولما مقدر منه
سواء نقل و طریق الشهر
اولاحاد مرأة
قوله فهو ای اذا لم یکن
المنقول بلا تواتر قرآن ظهر
ان الثقل بالتواتر شرط
فی کون المنقول قرآنا لکنهم
اختلفوا منه

مراد حامل قرآن اولان جبريل عليه السلامك انزاله منزل اولاندر متواترا
 قيديله قرآنك ماسواسى وه نسوخ التلاوه وقرأت شاذه خارج اولور نقلارى
 بطريق الشهرة اولسون ابن مسعود حضرت تليينك مصحفه مختصه اولان
 (فثلاثة ايام متابعات) اينده اولان متابعات قيدي كبي ويا نقلي خبر آحاديله
 اولسون مصحف ابي به مختصه اولان (فعدة من ايام اخر) متابعات اينده
 اولان متابعات قيدي كبي پس بلا تواتر منقول اولانه قرآن دينار حكيمى عمل
 ايجون اخذوا ولمش ايسه ده كاقال المص (وه مباحث خاصة ومشتركة اما
 الخاصة فهى ان المتقول بلا تواتر ليس بقران فهو شرط قيل مطلقا وقيل
 فى الجوهر لالهية فالشاذ لا يعطى له حكم القران وان جاز العمل بمشهوره وقوة
 الشبهة فى بسملة اوائل السور يمنع الا كفار من الطرفين) معلوم اولانه قرأت
 سبعة مشهوره نك كليسى متواتر در كرم تواتر اولماسه بعض قرآن غير متواتر
 اولق لازم اولور اول ايسه باطل در ديديلو بعضيلر مشهوره در ديديلر صاحب
 بدائع بوقولى اختيار ايلدى و بعضيلر تفصيله سالك اولديلر اولكه جوهر لفظه
 اولانده تواتر شرط ر ادا قيلند ن اولاندره اماله وتفخيم وتخفيف همزه
 وغيريلر كبي تواتر شرط دكلدر ديديلر مختار اولان تواتر جوهر لفظه وهيتنده
 شرط اولقدر بوجه ايراد اولان اشكالى مص رحه الله تعالى وقوة الشبهة الخ
 قوليله دفع ايلدى تقرير اشكال بودر كه قرآن اولده تواتر شرط وغير متواتر غير
 قرآن اولديغى مطوع به اولسه مالكيه وشافعية دن احد هما خرى اوائل سورده
 واقع اولان (بسم الله الرحمن الرحيم) ده كفار لازم اولوردي اول ايسه
 متفقدير بيان ملازمت بودر كه بسملة شريفه متواتر اولسه اتى انكار ضرورى
 قرآن اولانك قرآنيتنى نقي اولوروا كرم تواتر اولسه انكله قول ضرورى قرآن
 اولميانك قرآنيتنى اثبات اولور بوايكيسپده مظنة اكفار در واما انتفاء لازم
 بودر كه كفار لازم اوليدى متقول اولوردي حال يو كه عدم مجمع عليه در
 مص وقوة الشبهة الخ قوليله اشكال عز بوري دفع ايلدى وقوة الشبهة دليل
 اوليوب دليله مشابه اولان شى مراد ايلدى شبهه قويه ايله فساد نك خفاسنى
 مراد ايلدى اوائل سور قيديله سورة نملده اولان بسملة دن احتراز ايلدى
 والحاصل اوائل سورده واقع اولان بسملة نك قرآنيتندن اولان قوة شبهه
 طرفيتدن اكفارى منع ايدرز يرافرقا اولي قرآنيله تائلدر فرقة ناييد قرآنيتنى
 نافيلدر واما حنفيه قداماسندن مشهور اولان قرآن دن اولما مسيدر لکن حنفيه نك

متأخرى مذهب ابي حنيفة دن اصح اولان روايته ذاهب اولمش در اولكه
 اوائل سورده واقع اولان (بسم الله الرحمن الرحيم) قرآن دن قطع اولمش
 بر آيتدر سور يئنى فصل وتبرك ايجون نازل اولمش در باقى تفصيلي مرأة وغيريده
 مسطور در شرط قرأت اولاستدينك صحتيدر يعنى رسول الله اتصالي در روايتك
 عدالت وثقه وضبط ايله مشهور اولمليدرو لفظنك الفاظ عريه دن ولو بوجه
 موافقتيدر جناب عز نك (وارجلكم) قولنى جرييله قرأت كبي من كل
 الوجوه الفاظ عريه به مخالف اولان الفاظ ايله قرأت جائز دكلدر قرآنك
 لحن دن تنزهى واجب اولديغنه بناء وخط مصحف امامه موافقتيدر سندی
 صحیح اولين قرآته مثال (انما يحشى الله من عباده العلماء) كلامنى لفظه اللهك
 رفعى وعلم لفظنى نصب ايله قرأت كبي قرأت شاذه نك اكثري اسنادى
 ضعيف اولان قرآته در اسناد ضعيف عريه يئنى مخالف اولان جدا قيلدر سندی
 صحیح اولوب خط مصحف امامه مخالف اولان مثال ابن مسعود حضرت تليينك
 (والذكرو الاثني) قرأتى كبي پس غير متواتر قرآته قرآن جائز دكلدر
 يعنى ثبوتى خبر مشهور ويا خبر آحاد ايله ثابت اولانك قرأتى جائز دكلدر اكر تفسير
 مجر اسنده اولور سه علما نكله احكامده عمل ايتديلر مثلا ابن مسعودك سورة نسا ده
 اولان ميراث آيتى كه (ولكم نصف ما ترك ازواجكم ان لم يكن لهن ولد فان كان
 لهن ولد فلكنم الربع مما تركن من بعد وصية يوصين بها او دين ولهن الربع مما تركتم
 ان لم يكن لكم ولد فان كان لكم ولد فلهن الثلثين مما تركتم من بعد وصية توصون
 بها او دين وان كان رجل يورث كلالة او امرأة وله اخ او اخوات فكل واحد منهما
 السدس) قول شريفنده اولان او اخ او اخوات قولنى من ام قيديله مقيد قرآته ايتديكى كبي
 علما قيد من بور ايله ميراثده عمل ايتديلر و لكن صلواته قرآته تيجوز ايتديلر و اكر
 قرآته شاذه تفسير مجر اسنده اولمز ايسه بونده قولان وارد يعنى بعضيلر عمل
 اولور ديديلر بعضيلر عمل اولنر ديديلر و بر قرآته بر خبر مرفوع معارض واقع
 اولسه قوتنه بناء خبر مرفوع ترجيح و تقديم وانور معلوم اوله كد زمان رسالت
 بناه صلى الله عليه وسلمه حفظ و قرآته قرآن ايله مشهور اولان عثمان بن عفان
 وعلى بن ابى طالب و ابى بن كعب و زيد بن ثابت الانصارى و عبد الله بن مسعود
 و ابو الدرداء و معاذ بن جبل و ابو زيد الانصارى حضرت ايتدر رضوان الله تعالى
 عليهم اجمعين تابعين دن حفظ و قرآته مشهور اولان ابو حفص بن يزيد
 و يزيد بن قعقاع و عبد الله بن زيروز بير بن حبيش الاعرج و سعد بن جبير

قوله بمشهوره اى بما نقل عنه
 بطريق الشهرة من الشاذ
 لا بالاحاد لانه الى آخره
 (مرأة)
 قال ابن الحاجب وزدبانه
 يلزم من تواتر اللفظ تواتر
 هيئته كذا فى السيوطى
 وذكر ابن الجزرى ان ابن
 الحاجب لاسلف له فى ذلك
 الاما تواتر حال بعض آية
 من سورة النمل (تلويح)
 بسملة شريف ايله صلواتك
 عدم جواز بى آية تامه
 اولديغنده شبهه اولديغى
 ايجوندر جنب و حايط
 تلاوتك جوازي تيم وتبرك
 قصدينه بناء نه اول سورة
 دندرونه اخر سورده دندر
 جاحدى اكفار اولنديغى
 قرآنيتيله فى الجملة شبهه
 اولديغى چوندر ديديلر
 (ابن مالك)
 لحن قاعده عريه دن خارج
 و فصحا قتلنده مقبول
 ومقرر اولان قاعده به غير
 مطابق اولقدر مثلا همزه
 متحر كدى الفه عدم قلب
 وغيرى كبي (منه)

و عكرمه و عطا بن يسار و ابن ابى رباح و حسن بصرى و علفمه و عبيدة بن
السلمانى و مسروق حضرا تيدروهم الله رحمة واسعة قراآت سبعة
مشهوره نك رجوعى مومى اليهم حضراته در قراآت سبعة اصحابى ايسه نافع
مدنى ابو جعفر دن و ابن كثير مكي عبدالله بن سائبدين و ابو عمرو بصرى
ابو جعفر و مجاهد دن و ابن عاصم شامى ابو الوردان و عاصم كوفى زبير بن
حبشيدن و حمره عاصم دن و كسائى حمره دن اخذ و تلقى ايتلى به قراآت سبعة
مشهوره بونلره متتهيه اولشدر نافع و ابن كثير حجازيان ديمككه شهير لدر عاصم
حمره و كسائى دن هر پرى كوفيون ديمككه معروف لدر حجاز ديو مككه مكرمه
و مدينة منوره و طائفه اطلاق اولنور كان بونلر نجد و تهامة بينته حجر اولنلر لدر
سندلرى صحيح اولوب لكن رتبة تواتره بالغه اولين قراآت اصحابى كه ابو جعفر
و يعقوب و خلف حضراتيدر بونلر ايله قراآت عشره تمام اولور ائمه قرادن
اكثرى امام جوزى و غيرى كپى قراآت ثلثه بى قراآت متواتره دن عدايدوب
بعد العشره اولان قراآتك شذوذه حكم ايتديلر شاذك حكيمى داخل و خارج
صلوتده قراآتلك بىك عدم جواز يدر قاعده لرى قراآت مشهوره بى مؤيد
اولمقدرو برغوايى (انزل القرآن على سبعة احرف) ادائى قراآت قرآن يدى
وجه و يدى لغت اوزره در ديديلر وجه اول وقف وجه ثانى ابتدا وجه ثالث اما له
وجه رابع مدوجه خامس تخفيف همزه وجه سادس ادغام وجه سابع تفخيمدر
پس بونلرى معرفت اولمخارج حروف و صفات حروف و مدات و غير يلرك
معرفلر يته موقوفه و واجب اولمغين تجويد و قراآت احوالندن بر نبذه بيانه
شروع اولندي و بالله التوفيق الى سواء السبيل انسان ايچون من قبل الطبيعه
نفس ضرورى ممتد و اوردن نفس ديدكلرى جوقدن خارج و مضايق حاقوم
و وسط لسان و حافتيندن فضاء فده دك ممتد اولانك اسميدر صوت نفس مر قومه به
عارضه اولان كيفيتدر حروف ايسه صوته عارضه بر كيفيتدر كه صوت
انكيچون معده اولان آلات ايله قطع مختلفه اولور پس نفس ضرورى صوته
مطيه و حروفه مر كيدر مخارج ايسه نفسك خروجى مواضعندن عبارت اولمغين
مخارج حروف اون يديدر ديديلر بعضلر قتلزنده اعضا دن اوج عضوه
مقصوددر اولكه خلق و لسان و شفه درو بعضيلر قتلزنده جوف و خيشومى
دخى زياده ايتمككه بشدر ديديلر بر حرفك صر يماخرجى ليلك مر ادا و انسه
اول حرفى ساكن و يامشدد قلوب بعده اول حرفه همزه وصل ادخال ايله

خطه صحف امامه مخالف
اولانك سندنى صحيح
ايسه ده قرآن دكلدر
عرضه اخيرده نسخ
اولنندن اولد يفيچون
ويا صحف عثمانى اوزره
اجماع صحابى اولد يفيچون
(منه)
معلوم اوله كه قراآت
شاذك ثبوتى بطريق
الشهره اولسون و با بطريق
الاحاد اولسون اكا حكم
قرآن اعطا اولنلر بطريق
الشهره منقول اولاله عمل
جائز احاد طر يقيله منقول
اولاله عمل غير جائز ايسه ده
زير اثبوتى بطريق الشهره
اولان قراآت قرآن اولدن
و بيان اولديغى حالده
وارد اولمش خبر اولدن
خالى دكلدر پس احتمال
مزبوره بناء قرآنه الحاق
اولنور و اما بطريق الشهره
وارد اولين جز ايچون
قرآن اولق احتمالى بو قدر
پس على كلا تقديرين
بطريق الشهره منقول
اولانلر ايله عمل واجب اوور
اكر بر سائل خبر ايله و جواب

حر كسى نيجه اولور سه اولسون بعده استراق سمع ايله قنغى موضعده صوت
منقطع اوله اول حرفك مخرج محقق اول محل اولور و فى الجملة انده صوتك
انقطاعى ممكن اولان محل اول حرفك مخرج مقدر يدر حروف ايله مراد حروف
هيچايله دن اولان حروف مبايدر ماده و حدى هواء متوجدر و حروف
متعدده ايچون مخرج واحده اولق جائزدر ذوات اعتبار ايله متحدر ايسه ده
صفات اعتبار ايله بر لرندن متميزه لدر الف حرف مدد اما ساكن و ما قبلتك
حر كسى كندى جنسندن مر اقبلى مضموم اولان و او و ما قبلى مكسور اولان يا
حروف مديه در يعنى بونلرك وجود لرى متحقق اولر مادامكه بر الف مقدارى
مد او ليمه مثل لرى (من خوف و من شئ و الصيف) كپى بو مددن مداصلى و طبيعى
و ذاتى ايله تعبير ايدرلر (تو ابا و افواجا) كپى حروف خلقيه كه التى حرفدر (هاهمه
حاخا عين و غين در) بونلر ايچون خلقده مر اتب ثلثه وارددر (هاهمه) اقصاى
خلقنددر (عين و حا) وسط خلقنددر (غين و خا) ادناى خلقنددر لسانده اولان
سكر حرفه مخارج عشره اعتبار ايتديلر (قاف) اقصاى لسانندن خلقى ولى ايدر
(كاف) دخى اقصاى لسانندن لكن قاف مخر جندن اسفله در (ميم و شين و يانك)
مخر جلى وسط لساندر و حنك اعلان لسانه محاز يدر (ضادك) مخر جى لسانك
حافتينى ايله اضراسدر طرف يسرادن تاديه سى ايسر و استعمالى اكثر در طرف
يئندان اداسى اصعب و استعمالى اقلدر حتى حضرت عمر رضى الله تعالى عنه
ضادى لسانك طرفيندن اخراج ايتدكلرى مر و يدر (لامك) مخر جى حافه لسانك
قر ييدر طرف لسانك نهايته دك (نونك) مخر جى رأس لسان و لسانه محازى لثه در
(نون) لامك تحتده در (رانك) مخر جى رأس لسانك ظهر ايله محازى سى اولان ثنباى
علياسيدر (طا و دال و نا) طرف لسان ايله ثنباى عليا دن در حروف صغير كه (صاد
و زاوسين در) طرف لسان ايله ثنباى عليا طرف قلنددر (ظا و زال و نا) لسان ايله
ثنباى عليا طرف افرانددر (فانك) مخر جى شفه سفلاى باطن ايله ثنباى عليا
اطرافنددر (وبم) بونلرك مخر جلى شفه عليا و شفه سفلى يئنددر خننه نك
مخر جى خيشومدر يعنى اقصاى انقدر مخارج حروف بيان اولندي ايسه صفات
حروف بيانه شروع اولندي جزرى رحمة الله صفات حروف كه بشدر درت
يئنده جمع و بيان بيور مغله تبركا كتب اولندي

عمل اول خبرك شهرتته
متوقف دكلدر پس
بو مقامده شهرتى اشتراط نه
وجهله اولور و مدعا لرى
انككه عملك جواز يدر
دليل ايسه عملك و جو بى
مفيددر پس دعوا ايله
دليل يئنده مطابقت اولر
ديوسؤال ايدر سه سؤال
اولدن جواب بو مقامده
عمل ايله مراد زياده على
النص مؤدى اولاندر زياده
على النص ايسه نسخدر
نسخ ايسه خبر واحد ايله
جائز اولر سؤال اولدن
جواب وجوب جوازى
مستلزمدر و افاده ملازموم
افاده لازمدر پس بو وجهله
سؤال و جواب يئنده
مطابقت وارد لكن خصمك
نزاعى جوازده واقع اولمغين
جواز ايله تعبير اولندي
مالك و شافعى رحهما
الله قراآت شاذه ايله
مطلقا عمل جائز دكلدر
متواتر اولم اغله قرآن
اولد يفيچون و دخى انككه
عمل صحيح اولور خبر دخى
دكلدر خبر اولق اوزره

صفاتهما جهر ورخو مستقل	منفتح مضمتة والضحقل
مهموسهما فحشه شخص سكت	شديدها تقظ اجدقطن بكت
وبين رخو والشديد ان عمر	وسبع علوخص ضغظقظحصر

وصاد ضاد ظاء مطبقة وفر من لب الخروف المذلقه
 بوعلده صفاتن مراد حروفده واقعه اصواته عارضه اولان جهر وهمس
 ورخاوه وشدتدر يعني سن حروفى همس وجهر واطباق وقح ايتسك مخرج
 واحد حروف مختلفه اصواته محل اولور صفات حروفدن بعضيلك اضدادى
 واردر وبعضيلك اضدادى يوقدر حروف مستعليه يديدر وجه تسميه لسان انلرله
 حنك اعلا اوزر ينه عند النطق مستعلي اولديغيدرو حروف مستعليه نك ما عدا سى
 مستغله در لسان عند التلظ حنك اعلا دن منخفض اولديغيجون حروف اطباق
 درتدر (صاد ضاد ظا ظا در) بونلر حروف مستعليه دن اخص لدر بونلره اطباق
 تسميه اولنديغى لسانيك محاذيسى اولان حنك حروفك خروجى قتنده لسان اوزر ينه
 منطبق اولديغيجوندر حروف مطبقة حروف استعلا دن ابغدر اطباق لغته
 التصاق معانسته در ضدى منفتح در لسان ايله حنك يبنده خروج ايدن ريح اول
 حرف ايله نطق قتنده منفتح اولور حروف مذاقه مجموعى (وفر من لب الحروف
 المذلقه) مصراعى جمع ايدر بونلره حروف مذاقه تسميه ايدر لسان وشفه
 طرفيندن خروج ايتدكلر بچون حروف مذاقه حروف مطبقة نك ضدلر ايدر
 قلقله حرفلى (قطب جد) تركيبى ايلرى جمع ايدر حروف اين ماقبلارى مفتوح
 واوساكن ويا ساكندر بونلره مدك قلقلته بناء حرف لين تسميه ايدرلر حروف
 مهموسه يني (فحشه شخص سكت) تركيبى جمع ايتددر اون حرفدر (فا حاتا
 هاش خاص سكت) بونلر مخرجلرى اوزر ينه اعتمادلى ضعيفدر حروف
 اظهار قريه (ابع حنك وخف عقيه) تركيبى بونلرى جمع ايتددر بونلر ما عدا سى
 حروف شمسيه در معلوم اوله كه تون ويا تون ساكن اون بش حرفدن يرينه ملاقى
 اواسه اخفا اولور (تث ددر س ش ص ض ط ظ ف ق ك) اظهار حرفلى ايتدر
 (ها همزه خا خاع غ) ادغام بلاغنه حرفلى ايكيدر (من لدن ومن امر ربي) كى
 بونلر ادغاملى ناقصدر حرفك ذاتى كيدوب صفاتى باقى قالد يغيجون يعنى
 صفاتلى اولان غنه باقيدر ادغاملى نيك وجوبى اتفاق قرا ايله ثابتدر ادغام
 مع الغنه حرفلى درتدر (ى من و) بجمعه حروف بنوا ادغام مثلين ميم ساكن

(كندى)

كندى مثلى اولان ميمه اوغراسه ادغام مثلين اولور مثالى (اطعمهم من جوع) كى
 ايله اوغراسه اخفاع الغنه اولور (ترميمهم بحجارة) كى بونلر دن غيره ملاقى اولسه
 اظهار اولور (لكم دينكم ولى دين) كى مدلازم حرف اول مدو حرف ثانى
 ساكن وسكونى اصلى اولاندر سكونى اصلى اولديغى وقفا ووصلا ثابت
 اولديغندن معلوم اولور جمع قرا بونك مدنه متفقددر (ولا الضالين وادابه
 وحاجه واولئك) كى مد متصل حرف مد وسبب مد كلمه واحده ده بونلر قده
 اولور مثالى (جاء والملائكة والسماء بناء) كى مد مز بوردخى متفق عليه اولغله
 واجيدر لکن مقدارنده اختلاف واردر ايكى الف مقدارى مدى واجب اوج
 ويادرت الف مقدارى جائزدر مد منفصل حرف مد وسبب مد على حده
 على حده كلمه لده بونلر قنده اولور (انا انزلناه) كى مد عارض حرف مد وسبب
 ساكن وسكونى عارض اولاندر يعنى وقف حالنده ثابت وصل قتنده ساقط
 اولاندر (نستعين و يوم الدين) كى مباحث قرآن دخى يدى وجه اوزره در وجه
 اولك مرجعى نقله در وجه ثانى معرب اولمسيدر (مشكاة وكفل وسجيل
 وقسطاس) كى وجه ثالث مجاز و جدر اربع مشترك وجه خامس مترادف وجه
 سادس استعاره وجه سابع تشبيه در يعنى لفظا وتقديرا ادات تشبيه دن خالى
 اولان تشبيه در مثالى جناب عزتك (او من كان ميتا فاحييناه) قولى كى
 نص مر قومده موت لفظى ضلال وكفر و احيا لفظى ايمان و هدايت اچون
 مستعارلر در وجوه مذ كوره مسائل اصولدن اوللر ايله ان شاء الله تعالى
 محلازنده هر برى بيان اولنورلر سورة قرآندن بر طائفه نك اسميدر انكچون
 هر بر سورة بر اسم خاص ايله تسميه اولنديلر اقل سورة اوج ايتدر سورة
 كوثر كى آيت ايسه فصل اچون قصدا قطع اولمش بر طائفه مر سومه نك
 اسميدر اقل التى حرفدر (الرحمن) قولى كى تعريف مذ كور جمهوره سلكيدر
 و بر كلام آيت عدا اولمده ده مستقل بالمعنا اولقى شرط دكلدر بلكه آيت اولده
 صفت موصوفدن و بدل مبدل منه دن و شرط جراسندن منفصل اوللرى
 جائزدر ديديلر اصح اقوال اوزره قيل الهجره نازله اولان اياته مكى و بعد الهجره
 نازله اولان اياته مدنى ديديلر ومصاحفده وجه مز بور اوزره كتب وثبت ايتديلر
 قرآندن ابتدا نازل اولان سورة اصح اقوال اوزره (اقراء باسم ربك) سورة سيدر
 وبعضيلر سورة بقره در ديديلر اخر نازله اولان سورة و اياته اختلافات كثيره
 واردر بعضيلر سورة نسانك اخرى اولان كلاله ايتدر ديديلر وبعضيلر سورة

استوائهما بالضرورة
 (من شرح مختصر منتهى)
 تلاوت قرآن واداء قرائت
 بينلر نده فرق بودر كه
 تلاوت متابعا قرائت
 قرآندر ادا شوخدن
 اخذدر قرائت بوايكيسندن
 اعدر (من شرح الجزرى)
 احرف ايله مراد
 قرائت سبعة در ديديلر
 وبعضيلر احرف ايله مراد
 لغات سبعة در ديديلر لکن
 ابوالدث حضرتى لبنان
 نامه تأليفده قرائت سبعة
 معناسته اولديغى ترجيح
 ايتددر (منه)
 معلوم اوله كه تاء تأنيث تا
 صورتنده كتب اولسه
 اكاناء تأنيث تسميه ايدرلر
 هاصورتنده كتب اولسه
 اكاناء تأنيث اطلاق ايدرلر
 اولكيسنده تانا نيدها
 اوزر ينه وقف اولنور
 (من شرح الجزرى)
 تفخيمك اسم اللهده بعد
 قح ويا بعض ضمه وجودى
 تعظيم اچوندر زيرا
 تفخيم حرف تسنيدن
 عبارتدر
 (من شرح جزرى)

نقل اولنديغيجون خبر
 اولديغى حالده نقل ايسه
 صحت عمل اچون شرطدر
 حتى آمدى رحه الله رسول
 اللهم دن صلى الله عليه وسلم
 خبر اولقى اوزره تصریح
 اولمیان هر خبر حجت
 اولماق اوزره مسلمون
 اجماع ايتديلر ديدى
 پس متواتر و خبر اولقى
 متقول اولين كلامه اعتبار
 يوقدر بو كه جواب ذلك
 النقلك اشتراطى وانك
 اوزر ينه اجماع انعقادى
 منع ايله در (مرأة)
 القراءت السبع منها ماهو
 من قبيل الهية كالمذوالين
 والاماله وتخفيف الهمة
 ونحوها وذلك لا يوجب
 تواتره ومنها ماهو من جوهر
 اللفظ نحو ملك ومالك
 وهذا متواتر والا لكان
 غير متواتر وهو من القرآن
 فبعض القرآن غير متواتر
 وقد بطل لما مر ولا يمكن
 ان يصار الى احدهما بعينه
 فيقال انه هو المتواتر دون
 الاخر وذلك الواحد هو
 القرآن لانه يحكم باطل

بفرده (واتقوا يوما ترجعون فيه الى الله) آيتدر ديديلو و بعضيلر برآة
سوره سنك آخر يدر ديديلو و بعضيلر (نصر) سوره سيدر ديديلو آيين
كله سنك قرآين اولديغي متفق عليه در لکن انکله ختم سور مستوندر
تفصیلی بیضاویده مسطوردر

في المباحث المشتركة بين الكتاب والسنة

(فیه انه اسم للنظم الدال على المعنى) یعنی کتاب الله و سنت رسول الله بینه
مشترکه اولان مباحثدر کتاب بمقامده دال علی المعنی نظمک اسمیدر (قال وله
اربعة اقسام بحسب احوال ترجع الى معرفة الاحكام) معلوم اوله که احکام
شرعیة علیه اقسامی معرفت ادله ار بعه متفق علیها دن اولان کتاب و سنت
اقسامنک معرفته موقوف اولغه اصولیون دال علی المعنی اولان نظمی
اعتبارات ار بعه و احکام شرعیه راجعه احوال حسبیه درت قسمه تقسیم
واقسام ار بعه دن هر برینی دخی تقسیمات ار بعد ایله در در قسمه منقسم قلدیلر
(قال التقسیم الاول باعتبار وضعه له وهو اربعة الخاص والعلم والمشارك
والجمع المنکر) تقسیم اول بر لفظی بر معنایه وضع اعتبار یله حاصل اولان
احوالدر اولدخی درتدرز بر لفظ واحد حقیقی واحد اعتباری ایچون
علی الانفراد موضوع اولور ایسه خاصدر واکر افراد غیر محصوره بینه
مشترک و افراد غیر محصوره بی مستغرق اولان واحد ایچون موضوع اولور ایسه
عامدر واکر وضع کثیر ایله کثیرین ایچون موضوع اولور سه مشترکدر واکر لفظ بلا
استغراق وضع واحد ایله غیر محصور کثیرین ایچون موضوع اولور سه جمع
منکردر (التقسیم الثاني باعتبار دلالة عليه وضوحا وخفاء وهو ثمانية
الظاهر والنص والمفسر والمحکم والخفي والمشکل والمجمل والمتشابه) تقسیم
ثانی لفظک معنایه وضوحا وخفاء دلالتی اعتبار یله حاصل اولان احوالدر
اولدخی سکر قسمدر دردی باعتبار الوضوح دردی باعتبار الخفا درز بر
ظاهر المعنی اولان لفظیانا ویل و تخصیصه محتملدر و یاد کادر تاویل و تخصیصه
محتمل اولانک دخی ظهور معنایی مجرد صیغه سی ایچون اولور سه ظاهر در
مجرد صیغه سی ایچون اولر سه نصدر تاویل و تخصیصه محتمل اولمین صیغه دخی
نسخ قبول ایدر سه مفسردر نسخ قبول ایتر سه محکمدر خفی المعنی اولانک
خفایی دخی صیغه نکی ایچون ایسه خفیدر نفس صیغه ایله اولان خفینک
ادراکی تأمل ایله ممکن اولور سه مشکدر بیانی مر جو اولور سه مجملدر بیانی
مر جو اولر سه متشابهدر (التقسیم الثالث باعتبار استعماله فيه وهو اربعة

الحقيقة والمجاز والصریح والکنیة) تقسیم ثالث لفظی معنایه استعمال ایله
حاصل اولان احوالدر اولدخی درت قسمدر زیر القظ وضع اولدیغی معنایه
استعمال اولور سه حقیقتدر وضع اولدیغی معنایک غیر ییده استعمال اولور سه
مجازدر بونلردن هر برنده دخی معنای مر اد ظاهر ایسه صریحدر مسترایسه
کایهدر (التقسیم الرابع باعتبار الوقوف به عليه وهو الدال بعبارته و اشارته
وبدلانته و باقتضائه) تقسیم رابع لفظ ایله معنایه وقوف اعتبار یله حاصل
اولان احوالدر اولدخی درت قسمدر زیر لفظ معنایه نظم ایله دلالت ایچون
سوق اولمش ایسه عبارتدر سوق اولمش ایسه اشارتدر لفظ ایله دال اولمین
دخی لغه مفهوم اولان معنایه دلالت ایدر سه دلالتدر شرعا مفهوم اولانله دال
اولور سه اقتضادر وجوه مذ کوره دن بر یله مستفاد اولینه تمسکات فاسده
دیرلر ته کیم تفصیلی کلور بو یاده عمده استقرادر وجه ضبطه ذکر ی
انتشاری تقلیل واستقراتی تسهیل ایچوندر (قال و بعدها امور تشمل الكل
معرفة ما خذها ومعرفة معانيها ومعرفة ترتيبها ومعرفة احكامها) بونلردن ما عدا
اقسامانک جمله سنه شامل اولور امور واردر اولدخی درت قسمه منقسمدر
ومسائل مستبطنه ک ما خذنه معرفت و ترتیبه معرفت و احکامنه معرفت
وحقایقنه معرفتدر یعنی لغته معنایی ندر و قنخی موضعه استعمالدر و شرعه
بونلردن مر ادنه در و تعارض قتنه عمل قنسیله در بونلرله ثابت اولان احکام
قطعه میدرو یا ظنیه میدرو ایچیدرو یا توقف و اباحد و ندب و یا غیر میدر معلوم
اولسون ایچوندر اقسام ار بعه مذ کوره بی اقسام عشرینه ضرب ایله اقسام نظم
ومعناسکسان قسمه مرتق اولور و دخی معلوم اوله که ادله ار بعه دن بری قطعی
الثبوت قطعی الدلالة در نصوص مفسره و محکمه و سنت متواتره کبی ایچیبسی
قطعی الثبوت ظنی الدلالة در آیات مؤله کبی اوچنجیبسی ظنی الثبوت قطعی
الدلالة در مفهوماتی قطییه اولان خبر احاد کبی در دنجیبسی ظنی الثبوت ظنی
الدلالة در مفهوماتی ظنییه اولان ادله کبی دلیل اول ایله ثابت اولان فرض و دلیل
ثانی وثالث ایله ثابت اولان وجوب و دلیل رابع ایله ثابت اولان سنت و استحساندر
پس احکامک ثبوت و کیفیتی دلیلنک قومه وضعفته نظرله در تفصیلاری انشاء الله
تعالی محملارنده اجرا اولنور و وجه ضبطه بیان خلالتده اجالا ذکر اولتان ادله نکی
تفصیلکه شروع اولدی قال (اما الخصاص لفظ وضع المعنی واحد علی الانفراد
وهو عين) کزید (انواع) کرجل و مائنه (اوجس) کانسان (و حکمه انه

و بعضيلر ورتلناه ترتیلا
قولنه بیناه تبیناه مانسی
ویرمشدر (منه)
حروف ایکی قسمدر بر قسمی
فرعیه در فرعیه تعیر
اولتان حروف ممتزجه در
واو جدر همزه بین بین
والالف الاماله واقصار
المشبهه (منه)
قرآینه معرفت مخرج
حرف میزان منزله سنده در
ومعرفت صفت حرف
محل و معیار منزله سنده در
دیدیلر (منه)
بیان مد طبیعی یعنی
انده حرف مد بولنوب
سبب مد که همزه موسکوندر
انلر بولنیه اعوذ علیما
حلیما بصیرا کبی بولنیه
مد طبیعی تسمیه سی
عربلر بولنری مد ایتمک
اوزره مجبوله اولدقلری
ایچوندر (منه)
مد فرعی زیاده المد الاصلی
والمراد ههنا المد الفرعی
وهو ثلثة اقسام مد لازم
ومد واجب ومد جائز ای
یحوز فیه القصر ایضا
والیه اشار بقوله وهو

من حيث هو هو يفيد مدلوله قطعاً) تقسيم اول اعتباريه اولان اقسام اربعه
 قسم اولي خاصه خاص على الانفراد معناه واحده دلالت ايچون موضوع اولان
 لفظك اسميدر تعريفه وضع قيديه الفاظ غير موضوعه خارج اولور عقل
 دلالت لري وار ايسه ده معني واحد قولنده اولان واحد كنه سي واحد حقيقي وواحد
 اعتباري به شامل اولمغين اسماء عدد تعريفه داخل ولفظ مشترك خارج اولوب
 عام خارج اولمدي على الانفراد قيديك معناسي نوعا وياجنسا افراد متحده بينده
 عدم مشاركت اولمغين تشبه وفعال وحر فدن لفظ مشترك اولينتر تعريفه داخل
 وعام وجع منكر خارج اولمغليه حد محدوده منطبق اولدي ذلك المعنى مداول
 اسم اولور سه عيندر يعنى معين ومشخصه اصلا اشتراك قبول ايتمز (زيد) كبي
 واكر افرادي بينده في الجملة اشتراك قبول ايدرسه نوعدر (رجل ومائه) كبي
 واكر افراده شمولى نوعدن زياده اولور سه جنسدر (انسان) كبي معلوم اوله كه
 اصطلاحات مر قومه اهل شرع اصطلاحيدر فلاسفه اصطلاحى دكلدر
 زيرافقهايك مر ادري احكام معرفتيدر حقايق معرفتي دكلدر انكيچون
 متفقين في الحكم اولان كثير بني مشتمل اولان لفظ جنس خاص وحكملي
 متفاوت اولان كثير بني حاوي اولان لفظه نوع خاص ديديلر خاصك حكمي
 امور خارجيه دن قطع نظر مدلولني بطريق القطع مفيد اولمقدر يعنى دليلدن
 ناشي معنای آخره احتمالي ومدلولدن غير نيك اراده سني قطع وجهي ايله
 مدلولني مفيد اولمقدر مثلاً زيد طللم قولنده اولان زيد خاص اولمغه اوزر يته
 علم ايله حكم ايجاب ايدر علم دخي لفظ خاص اولمغين زيد اوزر يته انكله حكم
 ايجاب ايدرو بر شيتك حكمي اولشي ايله ثابت ايردويمكدر مثلاً صلوتك حكمي
 ذمه مكلفدن دن ياده ادا و آخرته ثواب حصوليه واجبك سقوطيدر (قال
 ولذا جعل الخلع طلاقاً لا فسحاً وطلاقاً المختلعة ووجب مهر المثل بالعقد
 في المفوضة و بطل تأويل القرء بالاطهار في آية التبرص) خاص مدلولني
 قطعاً مفيد اولديچون جناب عزتك (فيما اقتدت به) قولندن مستفاد اولان
 خلع خاص اولديچون طلاق قلندي فسح قلندي فسح قلنده عمل خاص
 ابطال اولديچون ودخي مرأه اوزر يته بعد الخلع صريح طلاق ايقاعي
 صحيح اولدي بونك بياني بودر كه جناب عزت مرتين اولان طلاق (الطلاق
 مرتان فامسك بعروف او تسريح باحسان) قوليله ذكرن صكره اقتداي
 مرأه بي (فان ختم ان لا يقيا حدود الله فلا جناح عليهما فيما اقتدت به)

وقصر ثباتي المد والقصر
 ثباتي في المد الجائر
 (شرح الجزري)
 اعلم ان تعيين الايات توقي
 يحتاج الى نسبة الى النبي
 صلى الله تعالى عليه وسلم
 حيث انه عليه الصلوة
 والسلام كما توقف في اداء
 ما يوحى اليه من القرآن
 بعد اية على ما هو المستفاد
 من كلام علي القاري
 والزهرى على الشاطي
 (منه)
 مص مؤول بدلته جمع منكر
 ايرادا تمسك وجهي مؤولده
 يعنى مؤول ايرادته تكلف
 اولديچون دكلدر بلكه
 جمع منكر مستقل بالوضع
 واقسام سارده مندرج
 اولديچوندر (منه)
 مؤول ايسه مشتركن
 مؤول اولمغه مستقل
 بالوضع دكلدر منه
 تفصلي محلنده كلور وضع
 ايله مراد وضع شخصي
 ووضع نوعيدن عام اولان
 اولمغه عامه نكره منفيه
 داخله اولدي نكره منفيه
 ايچون وضع قوي اولديني

قوليله بيان ايلدي يعنى رجل ايچون طلاق مقابلنده مال اخذ اتمده ومرأه
 اوزر يته دخي تخليص نفسي ايچون زوجه مال اقتدا اتمده اتم بوقدر (ان لا يقيا)
 قولنده رجل ايله مرأه بي بعد اجمع اقتدا حقندن فعل مرأه بي تخصيصه فعل
 زوجي تعريف اولمغه كلام مزبور طلاق نوعيني بيان اولدي بوند نصكره رب
 عزت (فان طلقها) قوليله ايكي سيده خلع ويا بري خلع اولان طلقين ايله
 مرأه سني تطليق نصكره تطليق اتمده ديمش اولور پس آيت مر قومه عملا
 بموجب القاعد الخلع مشروعية طلاقه دلالت ايدريس بعد الخلع طلاق فسخر
 خلع دكلدر ديتلر شافعيه كبي خاص اولان فاكله سني خلعي فسح قلغه اول كلامه
 تعليق (وان ختم) الآية قولني جمله معترضه قلغه موجب (فا) كد تعقيبدر
 انكله علمي ترك اتمش اولور ودخي خاص مدلولني قطعاً مفيد اولديچون
 مفوضه مسئله سنده ٢٢ عند الحنفية مهر مثل تسميه اولمغين حنفية قتلنده مهر
 نفس عقد ايله واجيدر شافعيه قتلنده تسميه وياوطني ايله واجيدر ثمره خلاف
 بودر كه مسئله مر قومه زوجيندن بري قبل الدخول فوت اولسه حنفية ده
 مهر مثل واجب اولور شافعيه ده واجب اولور شافعيه ابن عباسك (حسب الميراث
 ولا مهر لها) قوليله متمسكدر دخول صورتنده وجوب مهرده مسئله اتفاقيه در
 قبل الدخول تطليق صورتنده عدم وجوب مهرده دخي مسئله اتفاقيه در اختلاف
 صورتنده حنفية نك دليلاري جناب عزتك (واحل لكم ما وراء ذلكم ان تبتغوا
 باعوا لكم) قوليدر بونده اولان بالكله سي الصاق معناته خاصدر پس ابتغاك
 مالدن انفكا كتك قطعاً امتناعه دلالت ايدريس انفكاك ايله قول خاصك
 علمي ابطال اولور اول ايسه جائز دكلدر ودخي تر بص آيتي كه (وانطلقات
 يتر بصن بانفسهن ثلثة قروء) قولنده اولان قرئي شافعيه نك اطهار ايله
 تأويلاري باطلدر موجب خاص اولان ثلثه بي راني ايله ابطال رينه بناء بونك
 بياني بودر كه طلاق مسنون طهرده ايقاع اولمقدر انده طلاق واقع اولان
 طهر ايسه عند الشافعية اطهاردن محسوبدر پس طلاق انده واقع اولان طهر
 بقيدسي وبعده واقع اوله جق طهرين ايله منقضيه اولمق اقتضاييدر بوايسه
 ثلثه عددندن ناقص اولور واما حيض ايله تأويل اولمقدره مرأه بيه حيض
 كوامل كه اوج حيضدر انكله تر بص لازم اولور واكر طلاق انده واقع اولان
 طهر معتبر اولر سه طهر ثلثه اطهاردن زائد اولمق اقتضاييدر پس نقصان
 وز ياده دن هر بري زياده على النص اولمغه عند الحنفية باطلدر قال (ومحلية

ايچون ودخي عومي عقلي
 ضروري اولديغه بناء
 كثرة ايله مراد وحدته
 مقابل اولان كتردر پس
 معنيين ودخي زياده
 شامله اولور افرادك غير
 محصوره اولسي ايله مراد
 لفظنده عدد معين اوزر يته
 دلالت اوليه ديمك اولمغه
 السموات مثلاً او عامده داخل
 اولور تفصلي محلنده
 كلور (كذا في المرأة)
 بومحكك تحقيق قرانك
 مباحث خاصه سندن
 مناسبته بيان اولمغين
 بومحمله تكرار اولمدي
 (منه)
 اولمكد وضع واضح
 ولفظنك معنابه دلالتي
 واستعمالاتي ومعنائك
 لفظندن كيفيت فهميدر
 (منه)
 معني دلالت نص ايله دلالتدر
 دلالت نصده شرط اولان
 في الجملة لغه مفهوم اولوب
 جنهاده موقوف اولمقدر
 تغير تنقيحه بويله بيان
 اولمشر (منه)

الزوج الثاني باشرت حديث العسيلة وبإشارة حديث اللعن وهدمه بدلالة الثاني كان اشترط دخوله بعبارة لاول لايجوز تنكح زوجا غيره قيل و بطلان عصمة المال المسروق باطلاق قوله تعالى جراء لايقوله تعالى فاقطعوا اصل مذکور او زرينه وارده اولان اعتراضاتك دفعنده بوجمله بسطه مقال اولنور كه زوج ثانيك محليتي عسيله ولعن حديثك اشارت لريه ثابت در زوج ثانيك طلاقات ثلثه مادونك حكمنى هدم ايمسى لعن حديثك دلالتى ايله درو محليته زوج ثاني ايجون مرأه مطلقه دخول اشتراطى بالاتفاق عسيله حديثك عبارتيله در عسيله حديثى دخول اشتراطى افاده ايجون سوق او نديغنه بناء محليتي حديث مر قومك اشارتيله در پس عسيله حديثى مشهور اولغين انكله كتاب الله اوزرينه زياده جازدر زوج ثانيك حل اثباتى (حتى تنكح زوجا غيره) قوليله دكلدر كه محذوراتى لازم اوله محذور خاص ايله عملى تركدر ومال مسروقك بطلان عصمتى جناب عرتك (جرا بما كسبا) قوليله ثابتدر فاقطعوا قوليله دكلدر كه خاصك موجب ايله عملى ترك لازم اوله بومقامك تفصيلى بودر كه صحابه كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعين زوج ثاني طلاقن ماضى حكمنى هدمه وعدم هدمه اختلاف ايتديلر يعنى بر كسبه امرأه سنى پرويا ايكي طلاق ايله تطبيق اتسه مرأه بعد انقضاء العده نفسى زوج آخره تزويج وزوج ثاني دخى مرئه من بورى بعد التطلاق مرأه عدتى منقضيه اولدقدنصكره زوج اوله عود ايلسه ابو حنيفه وابو يوسف قتلزنده مرأه زوج اوله طلاق ثلثه ايله عود ايدر زوج ثاني طلاق ثلثه حكمنى بالاتفاق هدم ايتديكى كى ثلثه مادونك حكمنى دخى هدم ايدر امام محمد وامام زفر وشافعى قتلزنده مرأه زوج اوله طلقا تدين باقى ايله عود ايدر انلر قتلزنده زوج ثاني طلقا تدين ثلثه مادونى هدم ايتر خلاف مز بور زوج ثاني امامين مر قومين قتلزنده زوج اول ايجون حل جديدى مثبت اولور امام محمد وزفر وشافعى قتلزنده حرمت غليظه به غايه تا اولور لكن زوج اول ايجون حل جديدى مثبت اولور ديوا اولان خلافه مبنيدر پس قول اوله ذاهب اولنر زوج ثاني طلاق ثلثه ده محلل وهادم اولنجه ثلثه مادونى هدم ومحلل اولسى اولويت ايله اولور ديديلر بو تقدير جه زوج اول مرأه ابي طلاق ثلثه ايله مالك اولور قول ثاني به ذاهب اولنر حرمت غليظه ثابت اولر الا ثلثه تطابق ايتكله ثابت اولور بس زوج ثاني ايجون حكمن اولر الا ثلثه دوا اولور طلقه و طلقته حكمن اولر كه

(حل)

انسالك افراد شمولى
توعك افراد شمولى
زياده دريس ذكر اولنلردن
هر برى خصوص
معناسنده مساويلردر
(منه)
كاهى خاص عوارض
حسيله خفى اولغين ظن
افاده ايدر وقطعى ايله
معنيان مر ادا اولنور لكن
بومحلده معنائى اعم كه
دليلدن ناشى احتمال
اولمقدر اول مر ادر
اصلا احتمال اولماق
معناسى مر ادر دكلدر زيرا
دليلدن ناشى اولان احتمال
مطلق احتمالدن اخصدر
پس اخصك نقيضى اعمك
نقيضدن اعمدر
(كذا فى التلويح)
خاص نفسنده بين اولمعه
بيانه محتاج اولمز زيرا بيان
تفسير يابراهرى ظاهرى
ايات ايجوندر اول ايسه
خاصك حقيقتى در ويا
ازاله خفا ايجوندر اول
ايسه خاصك لازميدر
بس بولردن هر برى باطلدر
زيرا خاص ذاتنده بين
اولغين مفهومى تفسير
يابراهرى ثانياى بي ذاتنده

حل جديدى مثبت اوله ديديلر جواب زوج ثانيك حل جديد اثباتى جناب عرتك (حتى تنكح زوجا غيره) كلاميله دكلدر كه محذور مز بور لازم اوله بلكه رسول الله عليه السلام رفاعه به (لا حتى تذوقى من عسيلته ويندوق هو من عسيلتك) حديثك اشارتيله در حديث مر قوم زوج ثاني محلل اولمده وطى شرط اولديغنى افاده دن عبارتدر حين سؤالده سوق او نديغنه بناء محلل اولمده اشارتدر زير رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم عدم عود كه زوج اوله رجوعدر ذوقى كه غايه قلدى هر نه زمان كه ذوق بولنه عدم عود دخى منتهى اولور پس عدم عودك انتهاسيله عود ثبات اولور بيتهماده واسطه اولمديغچون اول ايسه قطعاً حلى حاددر سبب سابق ايله ثابت اولان حلك مثلى دكلدر انكيجون بالضروره حل ذوقه مستند اولمغه آيت كرمده حتى كله سى ايله حديث مر قومده اولان حتى كله رينك مفادلى بيتهنده فرق ظاهر اولدى ولعن حديثى كه (لعن الله المحلل والمحلل له) قوليدر محلل ومحلل لهك ذم وخساست نفسلر بى بيان واثباتدن عبارتدر رسول الله عليه السلام لعان بعث اولمديغچون بس خبر مر قوم حل جديد اثباتنده اشارت اولور زيرا محلل ديمك مثبت حل ديمكدر معنائى مز بور مدلول لفظ ايسه ده لكن كلام انكيجون سوق اولنمغين اشارت اولدى مسئله نائيدك تقريرى بودر كه جناب عرتك (السارق والسارقة فاقطعوا ايديهما) قولنده اولان قلع لفظى مال مسروقك بطلان عصمته دلالت اتمكسزين ابانه عن الشىء معناسنده خاصدر بس مال مسروق ايجون قبل القطع ثابته اولان عصمتك قطع مز بور بطلاننى ايجاب ايدر حتى مال مز بورك هلاكيله ويا استهلاكيله عندا خنفيه ضمان واجب اولور بونده ايسه خاص ايله عملى ترك واردر پس ابائيريككر شىء ايله قابل اولديكر ديوا ادا اولنان اعتراضه جواب انتفاء ضمان فاقطعوا قولنده مقارن اولان جراء قوليله ثابتدر (فاقطعوا) قوليله دكلدر زيرا جراء مطلق معرض عتوباننده ذكر اولنسه خالص الله ته ايجون حق اولمق اوزرده واجب اولور بو تقدير جه جنابتك حق الله اوزرينه واقعه اولسى واجب اولور جنابتك حق الله اوزرينه واقعه اولسى محل جنابت اولان عصمت مال مسروقك فعل قطع قتله الله تعالى حضرتته نيمولنى ايجاب ايدر حتى مال مسروق عبد حقه قيمتى اولين شيايه ملحق اولور مسلم بونده اولان عصير خراوسد قيمتى اوليان شيلره ملحق اولغين اول خجرى اتلاف ايله ضمان لازم اولمديغى كى پس خاص ايله ترك عمل محذورى

ويا مزال اولانى ازاليه
مؤدى اولور اول ايسه
عبددر (منه)
ثابت اولان شىء اثبات
ويا منى اولانى نفي محال
اولمديغچوندر (ابن ملك)
مفوضه وارك كسريه
بر عورتدر كه وليسته مهر
تسميده سز ويا كندوا ايجون
مهر اولماق اوزره تزويجه
اذن ويزندر بلان مهر نفسى
تزويج ايدن دكلدر (منه)
يعنى ذوات اقرادن اولوب
مدخول بها اولان مطاقات
نفسلر بى زوج آخره تزويج
مر ادايدر ر سه اوج دفعه
حيض كورنجه ربص
واتظارا يتسونلر (منه)
جمع كثر جمع قلتك
عكسيدر كاهى احدهما
اخرا ايجون استعاره اولنور
كقوله تعالى ثلثه قروء فى
موضع اقرائه كم جمع بچشده
كلور (منه)
معلوم اوله كه هدم و قطع
مع الضمان مسئله لنده
شافعى اباحيه حضرتته
مخالفت ايلدى ابو حنيفه
مذهبنده خاص ايله عملى
ترك واردر ديو (منه)

لازم اولوزدخی جزاء کفی معنایه اولان جزئی کله سنک مصدر یدر بوه معنایه اولان جزا سرقدا ایچون جزاء کامل اولدیغنه دلالت ایدر جزاء کامل ایسه جنایت کامله قتنده واجب اولور کمال جنایت ایسه حق الله اوزرینه واقعه اولدوقده درز را حق الله اولان جنایت من کل الوجوه جنایتدر حق عبد اولان جنایت ایسه بروجهدن اولان جنایتدر ذاتنه نظره مباح اولدیغیچون حرام اولدیغی مالک مالکی اوزرینه خفطنی ازله ایتکدیکنه بناءدر پس حق عبد اولان عصمتک عبددن حرام لعینه اولسون ایچون الله تعالی به نقلی واجب اولدی واکر عصمت مال حق عبد اولق اوزر باقی قابلدی حرام لعینه اولردی (قال ومنه الامر وهو لفظ طلب به الفعل جزما بوضع له استعلاء و يختص مراده وهو الوجوب للنص بصیغه خاصه به النص والاجماع والمعقول ولان الاصل وفاء العارة بالقصود فلا يكون المندوب مأورا به ولا موجبه اندبا ولا ابا حه ولا اولو ورت بعد الحظر ولا الفعل موجباتم اختلفوا فی كونها حقیقه اذا ارید بها التنب او الاباحه واما اذا ارید الوجوب فتسرخ حتی یقی الجواز عند الشافعی فلا یجاز ایضا) امر خاصدن بهضدر زبر امر طلب فعل ایچون موضوعدر طلب فعل معنای خاصده دخی بولغله امر خاصدن عد اولندی تعریفده لفظ قیدیه فعل و اشارتدن احتراز اولندی جزما قیدیه ندب و ابا حه معناینده مستعمله اولان صیغ خارج اولدیلر زب صیغه مزبوره نك مفهوماته امر تسمیه اولندی بوضعه قولى به قولندن حال اولغله معنایه ساذلک بوضعه نك اولور (له) کله سنده اولان ضمیر طلب فعله راجعدر بونکله طلب فعلدن اخبار ایچون وضع اولتان الفاظ خارجه اولورز اطلب منك الفعل قولى کبی استعلاء قولى طلب قولنه متعلقدر حاصل معنای طلب فعل اولان امر نفسی عالی عدا یدر اولدیغی حالده نفس الامر ده عالی دکل ایسه ده بونکله دعا والتاس وجهی اوزره اولان طلب فعل تعریفدن خارج اولورز نفس الامر ده علو امر در شرط قلمدیغی ادنانک اعلایه علی سبیل الاستعلاء فعل قولى تعریفده داخل اولسون ایچوندر انو کیچون قابلی سوء اده حل اولور فرعونک قومنه ما ذاتا امر ون قولى ماذا تسیرون و یا تشاورون معنایه مجازدر (افعل) کله سبیله مراد انکله امر اولنق ایچون مضارعدن مشتق اولان امر صیغه سی اولغله امر غائب دخی تعریفده داخل اولور حق جل وعلا حضرت تری نك (وار کعوا و اسجدوا) قولى کبی امر معنایه اولان امر ایله مراد که وجوب بدر امر صیغه لرندن اولان افعل و یفعل

(کله)

دلالت نص ایله ثابت اولنک معنای بودر (منه) الاول بکسر اللام والمراد به الزوج الثانی والثانی بفتح اللام والمراد به الزوج الاول (رومی) معلوم اولاکه سرقده قطع ضمان عند الخفیه جمع اولورز شافعیه قتلنده جمع اولورز حکما مختلف اولدقبر ایچون الخ (ابن مالک) معلوم اولاکه مسائل اصول بیانده انکله بدأ اولغله احق و اولی اولان امر ونهی بیان لیدر زبرا معظم ابتلا امر ونهی ایله اولاندر امر ونهی معرفت لیه معرفت احکام تمام و حلال و حرام برندن متمایزان اولورز انکیچون کتب اصولک بهضدر بولنده امر ونهی بیانی مصدر قندی (کذا فی التلویح) معلوم اولاکه لفظ امر که (امر) در مصدر معنای افعل صیغه سی در افعل

کله رینه مختصدر بر حثیت ایله که صیغین مزبور تیندن عند الاطلاق وجوب فهم اولور ندب و ابا حه و توقف معنای منضم اولور و ذلك المراد دخی صیغین مزبوره قومینه مختص و مقصوددر بر حثیتله که ذلك المراد صیغین مزبوره قومینک غیرندن فهم اولور بوقدر بر حه اختصاص طرفیندن اولوب لفظ امر خاص اولدیغی کبی معنای دخی خاص اولور امر ایله وجوب مراد اولوب ندب و ابا حه معنای مراد اولدیغنه دلیل جناب عزتک (فلیحذر الذین یخالفون عن امره ان یصیبهم فتنة او یصیبهم عذاب الیم) قول شریفنی دلیل ایراد ایدر یعنی نص مزبور مدن مفهوم اولان معنایه مخالفت ایدن لره تهدید و وقوع لحوقیدر پس مخالفت امر حرام و ترک واجب اولق کر کدر کما که وعید و تهدید لاحق اوله و جناب رسالت مآبک (لوان اشق علی امتی لامرهم بالسواک) خبر لطیف لیدر دخی امر ایله وجوب مراد اولدیغنه دلیلدر زیر امشقت لاحق اولق وجوبده اولور ندب و غیر بده اولور اختصاص اوله بر قاج وجهله استدلال ایلدیله وجه اول مص للنص قولیه اشارت ایلدی اولکجه جناب عزتک (واذا قبل لهم ان کعوا لایرکعون) قولیدر ایه مزبوره جناب الله امره امثال ایتیلری ذم ایلدی پس امر وجوب به مختص اولسه امره امثال ایتیلره ذم توجه ایتیلری وجه ثانی به وللاجماع قولیه اشارت ایلدی یعنی صیغه امر ایله انجق وجوب به استدلال مجمع علیه در انکیچون علما قراندن مطلقه اولان امر صیغه سبیله انجق وجوب به استدلال ایتهدن زائل اولدیله استدلال مزبوره صیغه امر کتوجوب به اختصاصده دلیلدر وجه ثالثه والمعقول قولیه اشارت ایلدی یعنی صیغه امر کتوجوب به اختصاصی عقلا دخی ثابتدر زبرا امرینه امثال ایتین عبدینی مولا سی عاصی عدا ایتدیکی ترک واجب ایتدویکی ایچوندر اختصاص ثانیه مص (ولان الاصل الخ) قولیه استدلال ایلدی یعنی بر لفظ بر معنا ایچون وضع و اول معنای اول لفظ ایله قصد و لفظ اول معنای افاده ایتده اصل لفظک اول معنایه وافی و اندن عدم قصور یدر ماضی و حال و استقبال صیغ لری کبی بوا یسه لفظک اول معنایه انحصار یله حاصل اولور حتی اول معنا اولفظدن فهم اولدیغی کبی انک غیرندن دخی فهم اولنسه لفظ اول معنایه وافی اولوب قاصر اولق لازم اولور اصل مزبور دن ایسه عدول اولورز الاضرورة ایچون عدول اولور بومحمله عدولی مقتضی ضرورتک غدمنه بناء عدول اولوب وجوب دخی صیغه امره مختص اولدی بوندن صکره مص رجه الله امر دن مراد وجوب اولدیغنه و اختصاص صیغین هر بری اوزرینه

صیغه سیچون دخی معنای وارد اولکجه وجوب یدر پس لفظی امر خاص اولدیغی کبی معنای دخی خاصدر یعنی امر دن مراد که احتراز عن قوله اضرب وجوبدر افعل صیغه سنه مختص اولدیغی کبی افعل صیغه سی دخی ذلك المراده لازمه و مختصه در حق وجوب مستفاد اولور الا صیغه مزبوره مستفاد اولور (کذا فی ابن مالک) بونده امر وجوب و ندب و ابا حه بینلرنده مشترکدر دینلری رد وارد (منه المحل المزبور) بومحمله مص رحمة الله امر کتتعریف مشهوری که قول القائل ممن دونه اولغیره استعلاء افعل قولیدر اندن عدولنه بیان ایتدیکی وجوهی بیلک مراد ایدن لره آنه مراجعت ایتسونلر (منه) افعل قولندن مراد ساکن الاخر اولوب طلب فعله داله اولان صیغه در (ابن مالک)

رکوع معنای معلوم
المناسی خاصدر اولکه
استوادن میلاندر سجود
دخی معلوم المعنی خاصدر
اولکه جهدستی ارضه
وضعدز (کافی)

معلوم اولا که گاهی لفظ
معنایه مختص اولور معنا
لفظه مختص اولمز الفاظ
متزادفه کبی و گاهی عکس
اولور الفاظ مشترکه کبی
و گاهی اختصاص
جانبدن اولور الفاظ
میانیه کبی بو محله اولان
اختصاص جانبدن اولغله
مصر جانبنه تعرض ایلدی
ویختص بصیغه قولیه
معنا جانبنه تعرض ایلدی
و خاصیه قولیه لفظ
جانبنه تعرض ایلدی
اولی تقدیم امر باینده
مقصود معنا جانبی
اولدیغیچون

(کذا فی ابن مالک)

جناب عزت رسول
اللهک امرینه مخالفت
ایدنلری بو آیت ایله
دنیا ده فتنه اصابتدن

فروع و تفریع و فرعه فلا یكون المنسوب قولیه اشارت ایلدی معلوم اولا که
امر صیغه سی لفظا و یا معنا و جوب ایله ندب بپشنده مشترک اولغله ندب دخی
و جوب کبی امر صیغه سندن مراد اولنقی جائز و مندوب حقیقه مأمور به میدر
صیغه نک ندبده استعمالی مجاز اینه ده و یا حقیقه مأمور به رد کلیدر اختلاف ایتدی لر
قاضی ابو بکر و بر جماعت اوله کرخی و جصاص و شمس الأئمة السر خسی
و صدر الاسلام ابو الیسر و اصحاب شافعیه تک محققری ثانی به ذاهب اولدی لر
زیر اندب مأمور به اولسه ترکی معصیت اولوردی قال تعالی (افهصیت امری) پس
مندوب فرض اولنان واجب اولور و سواک حدیث شریف ایله مندوب اولوب
مأمور به اولدیغیچون و مندوبه مشقت یوقدر سواک حدیثه بناء مأمور به دن
ایسه مشقت وارد و فخر اسلامک کلامنده مندوب غیر مأمور به اولدیغنه
تصریح بوغیسه کلامندن مواضع عدیده منقهم اولان مأمور به اولما سیدر
اختصاص اولک فرعه مص (ولایکون موجبها ندبا و لا اباحه و لا توقفا)
قولیه اشارت ایلدی یعنی صیغه ایله ثابت قرآیندن مطلقه اولان صیغه نک اثری
ندب اوارن و اباحه دخی اولمز و توقف دخی اولمز امر صیغه سی بعد الحظر یعنی
بعد التحریم وارده اولور سده معلوم اوله که امرک و جوب ایچون اولما سیله قائل
اولنلر برشی ایله امرک بعد حظه موجبده اختلاف ایلدی لر امام حر مین توقف
ایلدی امام شافعی و شیخ ابو منصور اباحتی اختیار ایلدی زیر اجنب عرتک
(فاذا حلتم فاصطادوا) قولنده اولان امر صیغه سی بعد الحظر اباحت
ایچون وارد اولدی اصطیاد مباح اولدیغیچون و جناب حقک
(و ابتغوا من فضل الله) قولنده اولان ابتغادن مراد بعضیلر رأی اوزره بیع
و تجارتدر بعد الجمعه ایسه بیع و تجارت بالاتفاق واجب دکلدن پس عدم
و جوب اول فعلک اباحتی اقتضایدر و استعمالده اصل حقیقتدر اباحتک
غیرنده استعمال ایسه حقیقت اولمز اشترک اوزره استعمال منقی اولدیغیچون
جواب اصطیاد و تجارتک اباحتلری ثبوتی امر ایله اولدیغی مسلم دکلدن بلکه
جناب عرتک (واحل لکم الطیبات و ما علمتم من الجوارح مکلبین) ای معلین
له الصید قول شریفیه ثابته در اباحتلری امر ایله اولدیغی تسلیم صورته دخی
محل نزاع اول دکلدن بلکه محل نزاع و جوب و عدم و جوب به مانعه قرینه دن
مطلق اولان امردر بونده ایسه عدم و جوب به داله قرینه وارد اولکه بیع
و اصطیادک جواز لر ایچون وارد اولان امرک منفعتی عباده راجعه اولمایدن

(اکر)

اگر امر مزبور ایله و جوب ثابت اولسه امر مطلق تراخی ایچون اولدیغنه
دلایلدر موضوعی اوزرینه نقض ایله عودایدن انکیچون عند المداینه کتابت
و عند المباحه اشهاد امر لرندن مع عدم تقدم الحظر اباحت فهم اولندی حقیقه
قتلرنده مختار اولان و جوب بدر زیرا و جوب ایچون وارد اولان ادله مذکورده
امرک قبل الحظر و یا بعد الحظر در ورودینک بینی فرق اولنما مشدر مص
اختصاص ثانینک فرعه (ولایکون الفعل موجبا) قولیه اشارت ایلدی یعنی
رسول الله صلی الله علیه وسلمک فعل طبع و ذله و کندولره مخصوص اولان
افعال و بیان مجمل دن غیری اولان فعللری موجب اولمز تکیم ابن شریح و ابن ابی
بریده و حقه بله و معتزله دن بر جماعت کا ذاهب اولدی لر معلوم اوله که علماء اصول
امر لفظک صیغه ده یعنی امر صیغه سنک حقیقت اولدیغنه اتفاق ایتدکلرندن
صکره فعلده اختلاف ایتدی لر آنفا اسمایلری مذکور اولانلر امرک صیغه
و فعل بپشنده لفظا شرکتلری نه ذاهب اولدی لر حتی فعلک دخی صیغه کبی موجب
اولسه فروع تفریع ایتدی لر ایجابی اثبات ایچون ادله آخری ذکر ایتدی لر ایسه
فعلک امر اوزرینه ابتنا و بادله ثبوتیه یله دلیل مستقل ایله ثابت اولدیغنه تنبیه
و امر صیغه ده حقیقت اولدیغی کبی فعلده دخی حقیقت اولسه دلالت انحق
قول ایله اولور دیو وارد اولانی دفع ایچوندر معلوم اوله که موجب امر و جوب
اولوب و گاهی امر صیغه سی ندب و اباحه یا اطلاق اولنور اولدی ایسه مص
رحمده الله انوک بیاننده شروع ایلدی یعنی اطلاق مزبور بطریق الحقیقت میدر
و یا مجاز طریقیله میدر آتی بیانه شروع ایلدی بعضیلر صیغه امر ایله ندب و اباحه
معنای مراد اولنقی مجازدر دیدیلر اصل موضوعله که و جوب بدرانی مجاوز
ایتدوی ایچون یعنی ندب و اباحه نک ترک ایله لازم اولان عقوبته عدم استحقا قدر
و جوبک ترکندن لازم اولان ایسه عقوبته استحقا قدر بو تقدیر جده و جوب
و اباحت و یا و جوب و ندب لازم لری بپشنده تنافی وجودنه بناء غیرین اولور لر پس
امر صیغه سنی ندب و اباحه ده استعمال مجاز اولور و بعضیلر حقیقتدر دیدیلر
فخر اسلامک مختاری حقیقت اولما سیدر اباحت و جوب بدن بعض اولدیغیچون
زیرا برشی مباح اولدیغیه واجب اولمز ندب دخی واجبدن جرءدر زیرا واجب فعلی
اوزینه ثواب ترکی اوزرینه عقاب ترتب ایدندر مندوب ایسه فعلی مقابله ثواب
مترتب اولاندر پس امر صیغه سنک ندب و اباحه ده دلالتی تضمنیه اولغله حقیقت
اولور و اما صیغه امر ایله و جوب مراد اولنقدن صکره ذلک الوجوب نسخ

آخرته عذاب الیم
لحوقدن تخویف و تجویز
ایلدی مخالفتده فتنه
خوفی ایسه اولما مأموریه
واجب اولغله اولور
(ابن مالک)

یعنی دنیا ده فتنه و قوعی
آخرتده عذاب الیم اصابتدن
واجبک غیرینی ترکده
فتنه و عذاب خسوفی
اولدیغیچون (منه)
بو محله معقول ایله مراد
موارد لغتن استفاده در
قیاس و یا ترجیح بالرای
ایله اثبات دکلدن
(کذا فی المراءه)

امرک و جوبه اختصاصه
دلیل عقلی بودر که
مقاصد فعلدن هر پر
مقصد ماضی و حال
و استقیال کبی بر عبارت
مختصدر ایجاب مناط
ثواب و عقاب اولدیغیچون
اعظم مقاصد فعلدر پس
انکیچون بر عبارت وضع
اولنقی اولی اولدی اولکه
امردر (ابن مالک)
صیغه امر ایله مراد
و جوب اولوب ذلک

اولنقله عند الشافعي ما موربه جواز باقي قالسه صيغة امر جوازده مجاز
اولن جوازده حقيقت اولديغي كبي زيرا وجوب ايچون اولان
امر ك جواز فعله دلالتى حقيقتك مدلول تضمنيسنه دلالتدر مجازك
مدلول مجازى اوزر ينه دلالتى دكلدر استعمال متنى اولديغيجون حال بوكه
حقيقت ومجازدن هر برى استعمالك فرغليدريس نسخ وجوب وبقا جواز
تقدري اوزره لفظ مجاز اولن ويا حقيقت قاصره اولن لازم اولن كه اطلاق
واحدده لنظك حقيقتدن مجازه انقلابى لازم اوله بزم قترده جواز باقي قالن
وجوبك نسخى جوازك نسخى ايجاب ايتديكيجون تنكيم محتمله تفصلى كاورد
(ومطافه لا يقتضى التكرار ولا يمتلئ به مطلقا بل يقع على اقل الجنس ويحتمل كله
لتضمنه مصدر الا يحتمل محض العدد وكذا كل اسم فاعل دل عليه) عموم وتكرار
وخصوص ومرة قرينه لرندن مطلق اولان امر كر كسه بروقت ايله وقت
ويا بر شرطه معلق ويا بروصف ايله مخصوص اولسون ويا بونلردن مجرد اولسون
تكرار اقتضا ايتريعى اول فعلك اوقات متعدده مرة بعد اخرى وقوعنى اقتضا
ايتريعى امر ك عمومى افرادنه شمولندن عبارتدر يعنى امر ك مرة بعد اخرى تكرار
ايجابى وقوعندن عبارتدر اول ايسه اوقات متعدده افعال ثلثه بنى ايقاع ايله
حاصل اولور پس امر مطلق اولور سهانده مداومت واجب اولور موقت
اولور سه ذلك الوقته مدة العمر ايقاعى واجب اولور صلوة الفجر مثالاوده هر فجرده
صاوتيه عود واجب اولديغي كبي پس صاوا او صوموا مثالاورده عموم وتكرار
متلازماندر زمان واحدده ايقاع افراد ممتنع اولديغيجون واما طلقى نفسك
قولنده مفرق قلدري بونده عموم قصدى جاز تكرر قصدى غير جاز اولديغنه بناء
عامه او امر شرعى كنده عموم تكرارى مستلزم اولان ما موربه قبيلىندران كيجون
تحرير مجسده تكرر ذكر يله اختصار اولندي كاغى تكرر ذكر اولديغى كبي
عموم دخى ذكر اولنور مفهوملى نيك تغايرنه وفى الجملة افتراقلى نيك صحتمدن نظرا
بوندر نصكره معلوم اوله كه عموم وتكرار وخصوص ومرة قرينه لر يله مقيد
اولان امر ك مرة ايله قيد قتنده وخصوص ايله قيد قتنده خصوص وعموم
وتكرار ايله مقيد اولد قده عموم وتكرارى مقيد اولديغنه خلاف بوقدر بلكه
خلاف امر مطلقده دران كيجون مصرحه ومطلقه ديدى زيرا قرينه مذكوره دن
بر يله مقيد اولان امر قرينه نيك افاده ايتديكى هر نه ايسه بالاتفاق انى افاده ايدر
خلاف قرينه دن خالى اولان امر مطلقده در پس امر مطلق مقادنده مذاهب

الوجوب نسخ اولنسه
شافعي قتنده جواز باقي
قالور حاصل كلام بودر كه
واجبك جوازى نسخ
وجوب ايله مرتفع اولن
بلكه ارتفاعى دليل محرملك
قيامنه توقف ايدر و امر
وجوبك جواز فعله دلالتى
حقيقتك مدلول نظمينه
دلالتدر مجازك مدلول
مجازيه دلالتى دكلدر
پس نسخ وجوب وبقاء
جواز تقدري اوزره لفظ
مجاز اولن ويا قول مقدم
مذكورين اولان اختلاف
رايين اوزره حقيقت
قاصره اولور حتى لفظك
اطلاق واحدده حقيقتدن
مجازه انقلابى لازم اوله
(منه)
معلوم اوله كه صيغة امر
وجوه شتاده مستعمله در
مشهور اولان اون سكر
وجهده استعمالدر امر
لفظي يله مراد وجوب
او اوب ندب و اباحه
معنارى اولديغى كتال الله
واجاع وعقلا ثابتدر
(منه)

وارددر مذهب اول امر مطلق افرادده عموم ازمانده تكرر افاده ايتسيدر
اما عموم افاده ايتسى معرفى باللام اولان مصدرنه دلالت ايتديكيجوندر
زيرا اضرب كلمه سى على قصد الانشال الاخبار تكلم اولنان اطلب منك
الضرب قولندن مختصردر (جواب) تعريف زايددر زايد اولان شى ايسه
بلادليل ثابت اولن بونده ايسه دليل بوقدر پس عموم ايجاب ايتن تكرر
افاده ايتديكى اهل لساندن اولان اقرع بن حابسك حج ايله امر دن تكرر
فهم ايتديكى ايجوندر يعنى رسول الله عليه السلام (يا ايها الناس قد فرض
الله عليكم الحج فحجوا) بيورد قلدريه اقرع (اكل عام) يارسول الله ديدى اكر
امر مطلق تكرارى مفيد اولسه اقرع اهل لساندن ايكن تكرر فهمنى
اظهار ايله بوجه محرر سوال ايدر ميدى مذهب ثانى كه شافعي مذهبيدر
اولكه امر مطلق عموم وتكرار ايجاب ايتن ولكن عموم وتكراره محتملدر
يعنى امر مطلق مطلقا طلب فعل ايجون موضوعدر مرة اولسون اكثر
اولسون اقرع بن حابسك سؤالنه بناء مذهب ثالث كه بعض عملاك ذاهب
اولد قلدريدر اولكه امر مطلق تكراره محتمل دكلدر مكر كه بر شرطه معلق
اوله كقوله تعالى (وان كنتم جنبا فاطهروا) ويا بروصفك ثبوتيله مقيد اوله
كقوله تعالى (اقم الصلوة لدلوك الشمس) بونده جناب الله تعالى صاوتيه ايله
اولان امرينى دلوك و صيفك تحقيقيه قيد ايلدى پس (جواب) اوامر
مذكوره مثالاورده اولان تكرر مسيبك تجددىنى مقتضى اولان سيبك
تجددندن لازم اولدى بر شرطه معلق ويا بروصف ايله مقيد اولان امر
مطلقك تكرار اقتضا وتكرار محتمل اولديغيجون دكلدر مذهب رابع كه
عامه علماء حنفيه نيك مذهبلر ايدر اولكه امر مطلق تكرر ايجاب ايتن وتكراره
محتمل دخى اولن كر كسه بر شرطه معلق ويا بروصف ايله مقيد ويا بونلردن
مجرد اولسون بلكه مفهوم امر جنس فعلك اقلنه بلانيه و جنس فعلك كانه
نيت ايله واقع اولور جنس فعل فر داعتبارى اولديغى جهتمدن امر محض
عددده محتمل اولين مصدرى متضمن اولديغى ايجون طلاق مرة واثنين
واعداددن اجناس سارده ثلثه وغيرى كبي ثنينه نيك عملى بوقدر مكر كه
مر آه ايله بونك ينانى بودر كه امر صيغده سى طلب فعل معناسنه اولان
مصدر دن مختصردر اطلب منك الضرب كبي مصدر ايسه مفرددر مفرد
ايسه عددده واقع اولن بلكه با حقيقت واحد اوزر ينه واقع اولور واحد

اكثر علما قلدريه امر ك
موجبى واحسددر زيرا
وضع كلامدن غرض
افهامدر اشتراك ايسه
افهامه محلدريس بلا
دليل اشتراك ارتكاب
اولن (تلويح)
كا ذهب اليه بعض
اصحاب مالك كا ذهب به
عامه المعتزلة و جماعة
من الفقهاء وهو احد
قولى الشافعي رحمه الله
(مند)
متنده اولان لوكلدى
وصلدن ندب و اباحه
وتوقفه متعلقدر
(كذا فى المرأة)
وما علمتم قولى مضاف
تقدير يله طبيبات اوزر ينه
معطوفدر ما موصوله
اولن اوزره اكا عائد اولان
ضمير محذوف اولور تقدير
كلام وصيد ما علمتموا در
وما كلمتمى شرطيه اولن
اوزره مبتدادر بو تقديرجه
جواب فكلوه قولى اولور
(منه)
زيرا بجملى بيان اولان
فعل جملك وجوب ويا

متيقن اولمغله متعين اولديغيجون ويا اعتبارا واحده وقوعى محتمل اولور
 واحد اعتبارى كال مسما اولديغيجون تكرر اقتضا ايتوب وتكراره محتمل
 اولمامده مصدره دلالت ايدن هر اسم فاعل دخى امر مطلق كيبدر
 سرقه آينده اولان سارق لفظى كى ٤ سارق لفظيله ثابت اولان مصدر
 عدده محتمل اولمامعين سرقه ايله مره مراد اولنور واحد اعتبارى
 اراده سنه احتمال يوقدر اولكه سارقدين وجوده كلن كل سرقاندر احتمال
 مزبوره بناء سارق بيك دفعه سرقه ايدرسه ديدى موت قتنده قطع اولنوب
 قبل الموت قطع اولنما مق اقتضا ايدر بوايسه بالا جاع باطلدر پس سرقة
 واحده ايله يد واحد قطع اولنور اولدخى يا يمنى ويا يسرى ويا ايكي سندن
 اعدر يد يمتلك قطعى اجاع وقولا وفعلا سنتله وابن مسعودك (فاقطعوا
 ايماهما) قرائتيله ثابت ومتعين اولمشدر قرآدن بعض قراءت اخراى
 مفسر اولديغيجون يسرى ويمنى ويسرادن اعم بالضرورة مراد اولنور زيرا
 سرقه ده سبب تكرر ايله حكم متكرر اولمز محل قطع كه يد يمتادر فوت
 اولديغيجون زنا بونك خلافه ملتبدر زناك تكرر ايله جلدنك محل جلدن
 اولان بدنك بقاسى ايجوندر شافعيه نك آيت مر قومده كره ثابته دي سرائك
 قطعنه دلالت وارد ديو اولان قوللى قول ضعيفدر مع هذا حكم وحادثه نك
 اتحادى قتنده مطلق مقيد حلى اتفاقددر شافعيه نك مطلق مقيد عدم
 حلى قرآت غير متواتره ايله عمل ايتديكيجوندر صورت مزبوره مشنده مطلق
 مقيد حلى ايتديكيجوندر دكلدر (قال وهو اما مطلق عن الوقت كال امر ياز كوة
 ونحوه والصحيح انه لا يوجب الفور بلا خلاف بينهما والخلاف فى الحج ابتدائى
 اما لهذا الوفاق او عدم الاطلاق) وقتن مطلق وارد اولان امر يعنى
 مأموره فور ايجاب ايتمز يعنى وقت امكان اولنده لزوم اداى ايجاب
 ايتمز كه مأموره بهى وقت معين صكره ايتان قضا اوله خارج وقتده اولان
 صلوة كى ويا غير مشروع اوله نهارك غيرنده صوم كى وقتن مطلق
 اولان او امر زكوة وعشيره وكفارات امرلى كى مشايخ حنفيه واكثر
 اصحاب شافعى وعامة متكلمين قتلنده صحيح اولان فورى موجب اولمامقدر
 حنفيه دن كرخى و بعض اصحاب شافعى فورى ايجابنه ذاهب اولديلر
 دليللى جناب عز نك ابليسسه (ما منعك ان لاتسجد اذا امرتك) قول
 شريفيدر كه رب عزت ابليسى حالده ترك سجده ايتديكيجون ذم ايلدى

ندب ويا بحث دن افاده
 ايتديكى شى حسيبه اولور
 بويله اولنجبه وجوب
 متعين اولمز
 (كذا فى هاشم المرأة)
 يعنى امر صيغه سبيله ندب
 ويا يا بحث معنارى مراد
 اولنيسه انلره اطلاق
 حقيقت ويا مجز اولمنده
 اختلاف ايتديلر
 (منه)
 قوله مطلقاى سواء علق
 بشرط او قيد بوصف
 اول (مرأه)
 بو محله مطلق ايله مراد
 تلك القرائت من مطلق
 اولاندر پس ذكر
 اولنلر كه تقيد امر ك
 اطلاقه مناقى دكلدر
 (كذا فى المرأة)
 ٢ جواب بر امر دن سؤال
 تكراره دلالت ايتمز زيرا
 اقرعك سؤلى بعض
 عباداتى صوم وصلوة كى
 سبب تكرر ايله متكرر
 و بعضينى غير متكرر
 اولديغيجون اولق جا زدر
 ايمان كى پس حجت سببى ك
 يتدر متكرر اولمامغله

امر مطلق فور ايجاب ايتميدى ابليسسه حالده سجده ايتديكيجون ذم توجه
 ايلر ذى ديدلر (جواب) فور ايجابى آيت مر قومده دن اولان امر دن مستفاد
 دكلدر بلكه جناب عز نك (فقعوا له ساجدين) ٦ قوائنده اولان (فا) كله سندن
 مستفاددر امر مطلق فور ايجاب ايتديكى روايت صحيحه ده امام ابو يوسف
 ايله امام محمد قتلنده بلا خلافدر امامين مر قومين بيننده حجه واقع
 اولان خلاف يعنى امام ابو يوسف ذاهب اولديغى اوزره حجت على الفور
 وجوبى امام محمد ذاهب اولديغى على التراخى وجوبى اوزره اولان خلاف
 ابتداييدر يعنى امر مطلق فور ايجاب ايتمنده ويا ايتمامه سنده اولان خلافه
 مبنى دكلدر انواعندن نوع خاص بياننده كلور خلاف مزبور ك ابتدائى
 اولديغى يا امر مطلق موجبى متراخى و امر حج مطلق اولديغنه وفاقلرندن
 معلومدر ويا امر حج مطلق اولمىوب بلكه وقت ايله مقيد اولديغيجوندر
 اولكه شوال و ذى القعدة وعشر ذى الحجه در بو تقدير جده يئلرنده امر مطلق
 فور ايجاب ايتمامه سنده خلاف يوقدر قال (واما مقيد به وهو اما ظرف للمؤدى
 و شرط للاداء و سبب لنفس الوجوب ك وقت الصلوة) معلوم اولكه
 بو فصل احكام شرعيه بيانى ايجون بر اصل اصيلدر كه اصول فقده
 مذكوره اولان عامه قواعد كلييه و جزئيه نك ادايه وسندلرلى انوك اوزر يته
 مبتددر موقت وغير موقت واقسام احكام مباحثلر ينى مشتمل اولديغيجون
 زير موقت وغير موقت مباحثى احكام اسلام مباحثك اعظيدر پس
 امر يار وقت ايله مقيددر يعنى مأمور بهك جوازى وقت مقيدك فوتيله
 فوت اولق معناسنه اول وقت مخصوصدر وقت صلوة كى ذلك الوقت
 مؤدابه ايجون با طرف واداسيجون شرط ونفس وجوب ايجون سببدر وقت
 صلوة كى وقت صلوته ظرف اولديغى وقتنده قدر مفروضى ادا ايله
 اكتفا اولدقده وقت مؤدادن فاضل اولديغيجون و وقت ادا سيجون شرط
 اولديغى ادا دخول وقتنه متوقف اولديغيجوندر وقتك ادايه عدم دخولى
 و وجوده عدم تأثيرى ايله بيله وقت صلوتك وجوبنه سببدر لقوله تعالى
 (ان الصلاة لداولك الشمس ٨) زير لامده اصل تعليل اولوب وقتيه اولق
 آيت مر قومده وقتك وجوب صلواته سببىتى افاده ايدر وقتك صلواته
 سببىتىك معناسى هر شيدده موجب حقيقى اولان جناب كبريا حكم صلواتى
 ظهورينه بناء وقت اوزر يته ترتيب ايتميددر اول وقتده اولان عبادت نعمت

امر حج اقرعه مشتمبه
 اولديغنه بناء سؤال
 ايلدى (منه)
 يعنى حجتك تكرر اوا امر
 شرع مدلولاتك علت
 معناسنده اولان شرط
 ووصفلى متكرر
 اولدقلى يچوندر امر
 مطلق تكرر ايجاب
 ويا تكرر محتمل
 اولديغيجون دكلدر
 الحاصل فر يقين مزبورن
 موجب امر ك تكرر ايله
 قابلدر لکن حنفيه
 سبب تكرر يته حمل واستناد
 ايدرلر سائرلى امره
 استاد ايدرلر تفصلى ابن
 ملكده مسطوردر
 ٣ امر مطلق تكرر اقتضا
 ايتوب وتكراره محتمل
 اولديغنه تاملدر (منه)
 اعنى المجموع من حيث
 هو مجموع فانه جنس
 واحد من الاجناس (مرأة)
 نحو قوله تعالى (والسارق
 والسارقة فاقطعوا ايديهما
 جزاء بما كسبا نكالا من
 الله) بونده اولان سارق
 ايله مراد سرقة واحده

وجود ونعم اخراى متوالیه به شکر اولسبله بیه سائر احکامی امور ظاهره
 مناسبه به تیسرا علی العباد ترتیب اولدیکی کبی مثلا ملکی شرا وحل
 استماعی ملک نکاح ویا ملک عین واستیفای منافی عقد اجاره اوزرلینه
 ترتیب اولدیکی کبی پس حکم بزه نسبتله امور مذکوریه مضایف امور
 مذکوریه حکمده الله تعالینک جعلیه مؤثر اولدیله اراقده نار بجعل الله
 تعالی مؤثر اولدیغی کبی سؤال اولورسه که حکم قدیمدر پس حادث اولان
 سبب نه وجهله مؤثر اولور (جواب) قدیم اولان ایجاب ازلیدر وقت انده
 مؤثر دکلددر وقتک تأثیری حکم اوزرینه بحسب التعلق مترتب اولان شیده در
 مثلا وجوب کبی اول ایسه حادثدر پس بونده اشکال یوقدر قال (ولمنافاة
 الظرفية لاسبية قلنا السبب جزء من الوقت وهو الاول ولا تتأهأ في القضاء
 قلنا هو الكل ثم ان اولیه الشروع تقررت فيه والانتقل بالترتيب الى جزء يسع
 ما بعده التحريمه خلافا لظرف فيعتبر حدوث الاهلية فيه وذوالها فيه ايضا
 خلافا له في الاول وللشافعي في الثاني) ظرفیت ایله سببیت بیننده منافاة
 اولدیغنه بناء وجوبه سبب وقتدن جزءدر کل وقت دکلددر وجهی بودر که
 ظرفیت وقتی احاطه سببیت تقدم اقتضا ایدر حال بوکه وقتک مؤدایه
 ظرف اولدیغی ایسه ثابت کلام ادا بیاننده اولوب قضا بیاننده اولدیغیچون
 ثابت اولدی پس کل وقتک مؤدایه سببیتی متنی اولمغله منافاة مزبوره دخی
 منتفی اولور بوند نصکره ذلك الجزء وقت اول اولق جائز دکلددر شروع اتی
 ولی ایدر ایسه زیرا وقت اول سببیت ایچون متعین اولسه ذلك الجزء
 دن صکره مؤدایه اهل اولان اوزرینه صلوة واجب اولریدی بو ایسه
 بالاجماع باطلدر وعلی التعین اخر وقت اولق دخی جائز دکلددر واکر
 جائز اولدی وقت اولده ادا صحیح اولماق لازم اولوردی مسبک سبب
 اوزرینه تقدمی ممتنع اولدیغیچون پس وقتدن جزء اول وجزء اخرک
 سببیت ایچون تعینلری جائز اولدی ایسه سبب وجوب وقتدن جزء اول
 اولدیغی ظاهر اولدی سببیت ایچون متعین دکل ایسه ده معارضدن
 سالم اولدیغیچون زیرا معدومک موجوده معارض اولسی صحیح دکلددر
 وجزء اولدن صکره ادا صحیح اولدیغیچون اگر جزء اول سبب اولییدی
 بعدده ادا صحیح اولریدی منافاة مذکوریه دامور بهی ادا صورتنده
 جاریه در قضا حقتده منافاة مزقومه تک اتفاق ایچون سبب وجوب قضا

ایله سرقه ایدندر (منه)
 ۶ جناب عزتک فقهوله
 ساجدین وقع دن امردر
 ای سقطوله ساجدین تحیه
 وتکریم (ابوالسعود)
 ۷ مقیدی مقید اولدیغی
 حیثیتدن اقسامه تقسیم
 قید اعتبار بیه اولمغین
 مص رحه الله قیدی
 اقسامسته به تقسیم اولدی
 بهضیسی حقیقه قید
 و بعضیسی تسامحا
 قیددر (کذا فی المرأه)
 ۸ مؤزی بهی کندو
 ایله غیر قائم اولان
 بر امر اعتبار بیه تقسیمدر
 اولکه وقدر (تلویح)
 وجوب ادا ایچون سبب
 دکلددر وجوب ادا خطاب
 ایله اولدیغی ایچون کما
 سیناتی (منه)
 ۸ اتم الصلوة وطرفی النهار
 وزلفا من الليل ایتنده
 اولان زلفا قولنک معناسی
 ای ساعات منه قریبه
 من النهار جمع زلفه
 طرفین ایله مراد صلوة
 غداة وعصردر بعضیلر
 ظهردر دیدیلر ما بعد

کل وقتدر دیدک بوندن صکره وجوبه سبب اولان جزء اولی شروع
 ولی ایدر سه سبب وجوب شروع اتی ولی ایدن جزءده مقرر اولور واکر
 شروع اتی ولی ایترسه سببیت اول جزءدن بالترتیب ما بعدی ایچق
 نجریمه به واسع اولور جزءه منتقله اولور امام زفر قتنده ما بعدی
 فرض وقتده واسع اولور جزءه منتقله اولور زیرا اول جزءک ما بعدینه انتقال
 تکلیف بالحاله مؤدی اولسی مقرردر (جواب) انتقال مزبورک تکلیف
 بالحاله مؤدی اولدیغی تکلیف اولسان حکمک اول جزءده اداسی
 مطلوب اولورسه در واما مطالب قضا مزومیچون ذمه مکلفده تحقیقی
 تکلیف بالحاله مؤدی اولر پس وقتدن ذلك الجزءده مأهور به ادایه
 اهلیتک حدوث و زوالی معتبر اولور یعنی وقتدن ذلك الجزءده برکافر
 مسلمان و مرهق بالغ و حائض طاهر اولسه لر اول وقتک مواجبنی
 اوزرلینه قضا لازم اولور ودخی بونلرک مقابلاتی عروضی اهلیتک
 زواننده معتبر اولور مثلا عاقل مجنون و مسلم مرتد و عورت حائض اولسه لر
 اوزرلینه اول وقتک مواجبنی قضا لازم اولر امام زفرک اولده امام
 شافعینک ثانیده خلافتلری وارددر امام زفرک قتنده سببیت وقتدن قدر
 مزقومه منتقله اولماق آنده حادثه اولان اهلیت دخی معتبره اولدیغیچون
 وجوب قضا ایله حکم اولمز امتناع ادا امتناع قضایی موجب اولدیغنه
 بناء بونک احوالی آنفا ذکر اولندی شافعینک زوال اهلیتنده اولان
 خلافتک وجهی بودر که عبادات بدنیده ده وجوب ادا انک قتنده نفس
 وجوبه مغایر اولوب نفس وجوب وقت اولده بالاتفاق موجود اولدی ایسه
 اول وقتده نفس وجوب موجود اولدیغی کبی وجوب ادا دخی موجود
 اولدی پس واجب ذمت مکلفده توجه خطابه بناء مقرر اولدقدن صکره
 وقتک زواننه بناء بالاجماع زائل اولر شافعینک دلیل مزبورینه (جواب)
 توجه خطابی و ذمتده وجوب تقریرینی منع ایله در زیرا واجبک تقرری
 وقتده تقریر سببیت ایله حاصلدر غیر بیه دکلددر کذا فی الکتب پس وقتده
 سببیت مقررده اولمغین وجوب دخی مقرر اولدی علی قول شافعینک
 اولده دخی خلافتی وارددر دلیلی امام زفر دلیلتک عینیدر سبب وجوب
 نه اولدیغی بیان اولندی ایسه سببیت انک اوزرینه مقررده اولانک بیاننه
 شروع اولندی (و يتوقف تقررهما في الجزء على اتصاله وفي الكل على

زوال اولان صلوة عصر
 اولدیغیچون صلوة زلف
 ایله مراد مغرب وعشاءدر
 دیدیلر ابن عباس قتنده
 اوقات خسته فرضیت
 صلوة سورة رومده
 (فسبحان الله حين
 تمسون وحين تصبحون
 وله الحمد في السموات
 والارض و عشيا وحين
 تظهرون) ایدله ثابتدر
 یعنی لدلوك الشمس قوانده
 اولان لام یارقت ایچوندر
 و بالام تعلیلدر وقت
 معناسند اولورسه معناسی
 ایت متی دلکت الشمس
 فاقم الصلوة دیمک اولمغله
 دلوکک صلوته سببیت مقید
 اولور زیرا بر حکمی بر
 شیء اوزرینه ترتیب
 اول شیک اول حکمه
 سببیتنی افاده ایدر (منه)
 ایجاب قدیم مشلا حق
 تعالینک ازله زید بالغ
 اولدقدن اوزرینه وجوب
 صلوة ایله حکمیدر (توضیح)
 ای التعلق الحادث للطلب
 التقديم المسمى بالكلام
 النفسی باخراج الفعل

انتفاؤه ويعتبر في كمال الواجب ونقصانه ما تقرر فيه السببية ويتبعهما التأدية
 فلا يقضى العصر في الوقت الناقص ويفسد الفجر بالطاوع لا عصر بدأه في وقت
 لاجرار بالغروب قال الشافعي لم يفسد الا بالقياس على الثاني وحديث ابي هريرة
 قلنا الاول مع الفارق والثاني قبل انهي ونقض بالمدود الى ما بعد الغروب
 ورد بان الفساد المبني على مثله اللازم للعز بعمه بخلاف الطاري على الكمال
 كافي الفجر وهذا لا يرفع النقض وقيل كل سبب لكل واجيب بانه لا يرفع الاشكال
 واوردان الاهل في الاخير لا يقضيه ناقصا وورد بانه بعد تسليمه لذات الوقت
 والشرطية كالسببية الا في الانتقال الى الكل واما وجوب الاداء فبديه الخطاب
 والتوجه عندما يسع الفرض والشرع وحكمه اشتراط التعمين في النية وان
 ضاق وعدم التعمين (الابالاداء) سببتيك وقتن برجزه تقرر ذلك الجزء
 شروع اتصاله متوقف اولور كل وقتده تقرر شروعك وقتده انتفاؤه
 متوقف اولور زيراسبب اصلي كل وقتدرجزه انتقال منافاة ضرورته بناءدر
 پس شروع اندن خالي اولدقده ضرورتك ارتفاعيچون سببتيك انه
 مقرر اولور ودخي واجبك كمال ونقصانده سببتيك انه مقرر اولور وصفك
 حال وشاني معتبر اولور يعني وقت كامل اولورسه مأموره اولور واجب دخي
 كاملا واجب اولور وقت ناقص ايسه ناقصا واجب اولور وتأديه دخي واجبك
 كمال ونقصانته تابع اولور يعني كاملا واجب اولور ناقصا اذا اولور واما ناقصا
 واجب اولور ناقصا اذا اولور پس صلوة عصر اوقاة ثلثه دن اولور وقت
 ناقصه قضا اولور زير اوقت عصر انه شروع دن خالي اولديغي حالده
 خارج اولغله سبب وجوب كل وقت اولور كل وقت ايسه نفسده كاملدر انه
 نقصان يوقدر زير نقصان انجق عبده شمسه تشهدن حاصل اولور عبده
 اولمفسرين خارج اوله ذلك النقصان انه حاصل اولور پس انه واجب
 اولور كاملا واجب اولغين ناقصا اذا اولور صلوة عصر اوقات ثلثه دن
 رنده قضا اولور ٧ وصلوة فجر طلوع شمس ايله فاسد اولور واما وقت اجرار
 شمسده بدء اولور صلوة عصر غروب ايله فاسد اولور ناقصا بدء اولور
 ناقصا اداسي جائز اولديغچون شافعي رحمه الله اوزرينه طلوع طريان
 ايدن فجر صلوة عصره قياسا فساديله حكم ايلدي ودخي اصحابدن ابو
 هريره رضی الله عنك رسول الله (من ادرك ركعة من الصبح قبل ان

(تطلع)

تطلع الشمس فقد ادرك الصبح ومن ادرك ركعة من العصر قبل ان تغرب
 الشمس فقد ادرك العصر) روايته بناء صلوة فجر كفساديله حكم ايلدي
 حنفيه دليل اولورن جوابده فجرى عصره قياس برقاچ وجهدن قياس
 مع الفارقدر وجه اول طلوع دن اول اولان عبادت عبده شمسه تشهدن خالي
 اولغله كاملدر پس انه التزام اولورن عبادت اوزرينه فساد اعتراض
 ايتكله فاسد اولور واما غروبك ما قبلي وقت ناقصدر وقت ناقصه التزام
 اولورن عبادت كندى مثلثك اعتراضيله فاسد اولور ٨ وجه ثاني خروج عصر
 في الجملة صلوته وقت اولورن زمانه در فجر كخروجي صلوته وقت اولورن زمانه
 دكلدر وجه ثالث طلوعده وقت مكر وهه دخول غروبده وقت مكر وهه دن
 خروج وارددر پس فجرى عصره قياس برقاچ وجهدن قياس مع الفارق
 اولغله جائز اولور وحديث مر قومك ورودي اوقات ثلثه مر قومده
 صلوة نهيدن مقدم وارد اولغين احتجاجه صالح اولور طحاوي رحمه الله
 معاني آثارنام تأليفنده بونكله تصریح ايلدي مصنفك (ويتبعهما التأديه)
 قولندن مفهوم اولورنكه كاملا واجب اولور ناقصا اذا اولور ناقصدر ما بعد
 غروبه ممدود اولورن وقت ايله نقض اولور يعني اول وقتده شروع اولور
 انه ما بعد غروبه ممدود اولورن وقتده اذا اولورن صلوة عصر ايله نقض
 اولورنكه كاملا واجب اولورنكه ناقصا اذا اولورن حال بوكد بالاتفاق
 صحیحدر نقض من بور عزيمت ايجون لازم مثلي اوزرينه ميني اولورن فسادك
 معفو اولورن ردا اولورن بونده فساد ايله مراد غروبه مقارنت ايله حاصل اولورن
 فساددر مثلي ايله مراد اجرار شمس ايله حاصل اولورن فساددر وجه عفو
 بودر كه كل وقتي عبادت ايله مشغول قلیق عزيمتدر شك يوقدر كه عزيمت آتی
 اولورن اجرار شمس ايله فساد وگراهدن خلاص اولورن طاري على الكمال
 اولورن فساد بونجلين دكلدر فجرده اولديغي كبي يعني وقت فجر كجميع اجزاسي
 كاملدر انه فساد يوقدر كه عزيمت ايجون حكم ثابت وطلوع سبيله اولورن
 فساداتك اوزرينه مبتني اولغله معفو اوله مصنف رحمه الله ردمز بور
 صلوة عصر ايله تلك المقدمه اوزرينه اولورن نقض دفع ايتز بلنكه قوي
 قيلار زير ردمز بور كاملا واجب اولور ناقصا اذا اولورن عصر كصحتي
 وجهني مفيد اولور ديدى بعضيلر ردمز بقصد ادايه متصل اولورن جزئك
 سببتيك معناني كل وقت ايجون سبب آنده شروع بولورن وقت قبلي

اولده عصر كل وقتدر
 وفجر بونده ايسه بعض
 وقتدر يعني كاملا واجب
 اولورن ناقصا اذا اولورن
 اصل فجر امام محمد قنده
 فاسد اولور امامين قنلرند
 طلوع شمس ايله فرضيلري
 فاسد زير اطولوعك ما قبلي
 اولورن وقت كاملدر انه
 اصلا نقصان يوقدر
 پس انه شروع اولور
 انه كاملا واجب اولور
 اثناء ادايه شمس طلوع
 ايتكله وقت كامل خارج
 وقت ناقص داخل اولورن
 اذا صحح اولور كاملا
 واجب اولور ناقصا اذا
 اولورن ييجون
 (كذا في المرأة تأمل)
 ٨ پس قياس قياس مع
 الفارق اولغله مقبول وصح
 اولورن (منه)
 يعني بر كسند فجر شروع
 واتي شمس طلوع
 ايدنجيدك مد ايلسه
 لايق اولورن فاسد اولور مقدر
 نده كم وقت كاملده عصره
 شروع واتي شمس غروب
 ايدنجيدك مد ايلسه فاسد

من العدم الى الفعل
 (حسن جلبى على التلويح
 ٩٠ صنفك ولما فاة الظرفيا
 قولى بعده ذكر اولورن
 قلنا قوله علتدر اوزرينه
 تقديم اولورن يعني كل
 وقتك مؤداه ظرفيتي
 وقتك وجوبه سببته
 منافيدر (منه)
 يعني كل وقت مؤداه
 ظرفيتي وجوب ايجون
 اولورن سببته متاني
 اولورن ييجون بر قضا
 حقه سبب كل وقتدر
 ديك (منه)
 يعني صلوة شروعك
 اولور اول جز دن صكره
 واقع اولغله شافعيك
 بونده خلاقلري وارد
 زير انلر قنلرند مقارنت
 معتبره درا كر اول صلوتك
 وقتدن جز اوله
 مقارنتي فرض اولورن
 انلر قنده صحیحدر حنفيه
 قنلرند صحیح دكلدر
 سببك مسبب اوزرينه
 تقدمي واجب اولورن ييجون
 (كذا في المرأة وغيره)
 لا يبلرند فرق سبب كامل

اولديغي كبي (منه)
 توقف شمس ايله وقتدن
 امتداد توهمها وعقلا
 دخي ممكندر عادت نادر
 ايسه ده نته كم حضرت
 سايمان عليه السلام
 بركون كرسيسته جالس
 وخبولدن صافنات اولنار
 كندويه معروض
 اولدقده انلر ايله اشتغاله
 بناء صلوة عصر
 كندولري فوت ايتدكده
 تشاءما وقهرا للنفس
 عن خطاها اول خيولى
 ضرب اعناق وعقر ايله
 اهلا كه امر ايتدكده
 جناب عزت حضرت
 سليمانى مجازاة ورد شمس
 ايله اكرام ايلديكه فوت
 ايتديكن تدارك ايله
 وخبولدن بدل ريجي
 اكا تسخير ايلديكي
 مفسريندن ثقات اخبار ايله
 معلوم اولمشدر
 (منه)
 مصنفك اللازم قولندن
 مفهوم اولان لزوم
 معناسى بودر (منه)

اولان جزء ديمك دكلدر بلكه وقتدن كل جزء صلوتدن ملاق اولديغي
 صلوتك كل جزئي ايچون سييدر پس غروبله اوزرينه فساد طريان ايدن
 جزء سبب ناقص ايله واجب اولدى بوتقدير جبه نقض مزبور مرتفع اولور
 ديديلر ردمز بوردن جواب عصر ايله نقض ردمز بور متدفع اولدى ايسه
 ردمز كور فجر فاسد ايله اولان اشكالى رفع ايتمز عصر كبي صحتي اقتضا
 ايتديكيچون معلوم اولاه كه مصنفك وبتبعهما التادية ان ماوجب ناقصا
 يودى ناقصا قولندن منغهم اولان معناه كوره وقت عصر دن جزء اخبرده
 اهل اولان عصرى وقت ناقصده ناقصا قضا ايتمز حال بوكه وقت ناقصده
 واجب اولشيدى اكر ناقصا واجب اولان ناقصا ادا اولنق لازم اوليدى
 وجه مشروح اوزره اداسى جائز اولوردي وليس فليس ايراد مز بور ناقصا
 عدم قضايي تسليم دن صكره ذات وقت ايچون اولسيله رد اولنور يعنى
 اولا ناقصا عدم قضايي تسليم ايتما كه نقض مزبور رد اولنورا حتملدر كه
 ناقصا قضاسى جائز اوله لكن صورة نقض ناقصا واجب اولان حكم قيلندن
 دكلدر كه ناقصا قضاسى جائز اوله بلكه كاملا واجب اولان قيلندندر
 ١٢ شرطيت كل وقته انتقال غيرنده سببيت كيدر يعنى جزء وكلايه سببيت
 اعتبار ايله اولان بحت جزء وكلايه شرطيت اعتبار ايله دخي آتيدر زير وقت ادا
 ايچون شرطدر كل وقت شرط اولق ايسه جائز دكلدر زير اكل وقت شرط اولسه
 مأمور بهى وقتده ادا مشروطك شرط اوزرينه تقدمنى مستلزم اولور اول
 ايسه بائلدر پس شرط وقتدن بعض قلمق لازم اولدى مز اجدن سالم
 اولديغيچون وقتدن جزء اول شرطيت ايچون متعين اولور بعده جزء
 ثاني وهم جرا شرطيت جزء اخره دكين انتقال سببيت انتقال ايتديكي كبي
 لكن كل وقته انتقال ايتمز زير اكل وقت ادا ايچون شرطدر وقتده ادا ايسه
 فوت اولغين كل وقتى اعتباره حاجت قالمز وجوب ادايه سبب خطابدر
 يعنى طلب فعل تعلقته دال اولان لفظدر نفس وجوب ايله وجوب ادا
 كلامرينك بينلرى فرق ايتمه اصوليونك كلاملرى مضطرب اولغين فهم
 اقرب اولان بعض افاضلك افاده ايتدكلر يدر كه نفس وجوب لزوم ايقاع فعلدر
 ويا زماندن بر زمانده بعد وجوب السبب اداء مالدر وجوب ادا اول فعل
 ويا اول مالك بعد وجوده زمان مخصوصده لزوم اداسيدر
 زير معزوره بعد وجوب السبب عذر ك قيايى حالنده مأمور اولديغي

فعلی بعد زوال العذر ايقاع ايتك لازمدر اول زمانه ادراك ميسر اولورسه
 ومشتري دخي قبل المطالبه اوزرينه لازم اولان ثمتك اداسى عند المطالبه
 لازم اولور حالده ايقاع وحالده ادا لازم اولمز معلوم اولاه كه جمهور
 مشايخ حنفيه صلوتك وقتدن جزء اولده موسعا وجوبه ذاهب اولديلر
 شافعيه ومعترله دن بعضيلر دخي موسعا وجوبى اختيار ايتديلر لكن
 شافعيه دن بر طائفة قليلة وجوبك وقت اوله تعلقته ذاهب ووقت اخبرده
 قلنان صلوتك قضا اولدسنه سالك اولديلر اصحاب حنفيه دن عراقيون
 قتلزنده صلوتك وجوبى وقت اخبر ايله در وقت اولده موقوف ويا انكله
 فرض ساقط اولور نفلدر ديديلر لكن حنفيه وشافعيه ومعترله بينلر زنده
 وجه اخرايه اولان خلاف بودر كه اول وقتده صلوتك صحتى مر قومون
 قتلزنده مصلى به اول وقتده على سبيل التخيير والتوسعة متوجه اولديغيچوندر
 كان شارع مكلفه (ادا صلوة فى هذا الوقت امانى اوله او وسطه ار آخره
 كيف شئت) ديمش اولدى علماء حنفيه قتلزنده وقتده صحت صلوة سبب
 وجوبك انعقادى ايله در خطاب توجهى ايله دكلدر زير علمامن قتلزنده
 توجه خطاب شروع بولنديغي صورتده اخر وقتده در زير مكلف ترك
 ادا ايله الان آتم اولور اول اندن اول آتم اولمز حتى مكلف وقت ايچنده
 فوت اولسه اوزرينه نسته لازم اولمز واكر شروع بولنورسه توجه
 خطاب شروع حالنده اولور ائو كيچون مص رحمة الله وجوب اداك
 سببى بيانده (فسبب الخطاب التوجه عند ما يسع الفرض او الشروع) ديدى
 يعنى وجوب اداك سببى فرض وقته واسع اولور جزء اخبر قتلزنده ويا فرض
 وقته شروع قتلزنده خطاب متوجه در قنقى جزءده اولورسه اولسون
 موقت اقسامندن قسم مز بورك حكيمى تعين نيت اشتراطيدر زير وقت
 فرضه وفرضك غيره واسع اولغين اول وقتده واجب اولان هر نه ايسه
 اتى نيتمه تعين لازمدر كه ماعدادن ممتاز اوله ذلك التعين ساقط اولمز
 وقت ضيق اولور ايسه ده ودخى قسم مز بورك حكيمى مؤدى قول ايله
 متعين اولوب بلكه ادا ايله متعين اولمقددر حتى اوزرينه ادا واجب اولان
 كسنده (عينت بهذا الجزء للاداء) ديسه ده فعليه اول جزئى مشغول قلماسه
 اول جزء ادا ايچون متعين اولمز بلكه اول كسنده ايچون مأمور بهى اول
 جزئك غسيزنده ادا جائز اولور زير شارع كل وقتدن بر جزئى ادا ايچون

اشكال مز بور طلوع ايله
 فساد اوزرينه طريان ايدن
 جزء سبب كامل ايله
 واجب اولغين ناقصا
 ادا اولمز عصر بوكه
 خلافيدر ديودفع ممكن
 اولور
 (كذا فى المراءة)
 وقت ناقصده اداسى
 جائز اولدى فليس پس
 امصدى ناقصا واجب
 اولان ناقصا ادا اولنور
 اولدى
 (منه للمراءة)
 ١٢ زير ذات وقتده نقصان
 اولوب بلكه نقصان
 تشبهن اقتضا ايتديكي
 آغا مرور ايلدى حال
 بوكه وقت مز بور تشبهن
 عارى اولغين انده
 وسببىته نقصان اولماغله
 ناقصا قضا اولنماش
 اولور
 (كذا فى المراءة)
 نفس وجوب مأمور به
 اولان حكم ايله ذمتك
 مشغوليتيدر وجوب ادا
 فعل خارجى ايله تفرغ
 ذمتى طلبدر
 (كذا اذاه القاتنى)

تعیین ایتمدی بلکه اول کسندی بخیر قلدی اگر آنک ایچون قول ایله ولایت تعین ثابت اولسه مشروعاتی وضعده شارعده مشارک اولوردی امر مطلق تعین نسخ اولدیغیچون واما ادا ایله تعین بویله دکلدن زیرا ادا ایله تعین امره واعر ضمنده اولانه امثال ضرورتنه بناء اولمغله بونده فساد یوقدر موقت اقسامنک قسم اولنی بیانن فراغ واقع اولدیسه قسم ثانی بیاننه شروع اولندی قال (واما معیارله وشرط لادانه وسبب لوجوبه کایام رمضان عند اکثر والشهر عند البعض لظاهر الآیه والحديث ولذا جاز النية في الليلة الاولى وقضى من جن فيها الى العبد وان لم يجز ليلا كما آخر وقت الصلوة والاول ههنا متعین بخلاف الظرف وحكمه نفی الغیر وعدم اشتراطه فیؤدی بمطلق الاسم ومع الخطاء فی الوصف الا فی مسافر بنوی واجبا اخر وفي النفل روايتان بخلاف المريض فی الصحيح قال زفر تعینه یعنی عن النية قلنا فيكون جبوا وقال الشافعي دفع الجبر او وجب التعین قلنا الاطلاق فی المتعین تعین اذا خطاء لبطلانه اطلاق ثم اوجبه من الاول لشروع الفساد لانتفاء الاستدلال قلنا والتقدير غير الاستدلال وهو كاف في الطاعة القاصرة) ویاذلك الوقت مؤدایه معیار واداسیچون شرط ووجوبیچون سیدر علماء اصولک اکثری قتلزنده ایام رمضان کبی ۳ وقتک مؤدایه معیاریتی کندی جنسندن واجبک غیره واسع اولور اجر استندن فاضل برجزء قالدیغیدر یس بعض اجزا که لیلدر آنک فاضل اولسنده ضرر یوقدر دلیل صومه محل اولدیغیچون صومک وجوبنه سبب شهر اولدیفته دلیل جناب عزتک (فن شهد منکم الشهر فایصمه ۴) قول شریفیدر زیرا بومثلوا کلام تعلیل ایچون اولدیغی ظاهر ونظاری کثیره در ودخی (صوم والرؤیته) حدیثک ظاهر یلدر زیرا ایتک مطلقا شهره سببینه دلالتی ایامک صومه سببینه دلالتدن اظهاردر وحدیث مر قومده اولان رؤیتدن مراد شهود شهردر شهود حضور معنائه در بالا جاع حقیقت رؤیت مراد دکلدن مطلقا شهر صومه سبب اولدیغیچون شهر رمضانن لیله اولیده صومه نیت جائز اولدی صومه سبب یوم اولسیدی کیجه دن نیت جائز اولزدی نیتک سبب اوزرینه تقدیمی بمتمتع اولدیغیچون ورمضانن لیله اولیده مجنون اولوب جنونی عیددک تمتد اولانک رمضانن تماما قضا ایتمسی جائز اولدی سبب

۳ زیرا مؤدی وقت ایله مقدر در حتی مؤدی وقتک ازدیاد ایله زیاده زیاده کما فی ایام الصیف وانتقاصیه ناقص اولور کما فی ایام الشتاء ومؤدای وقت ایله معلوم اولور مقادیر اشیاء مقدار ایله معلوم اولدیغی کبی (کذا فی المرأة) یعنی برشی اسم موصوله خبر اولسه اسم موصولک صله سی ذلك الخبرک علی اولور الایة دیمک اولور که فلیصمه لشهوده ای لحضوره متکم الشهر لیلده صومه جائز دکل ایسه بزم قتلزنده اخر وقت صلوة کبی (کذا فی المرقاة متن)

صوم ایام اولسیدی قضا واجب اولزدی زیرا قضا ذمتده وجوب سبقتی اقتضا ایدر پس سبب صوم یوم اولسه وجوب سبب اوزرینه مقدم اولوق لازم اولور اول ایسه باطلدر وجوه مذکوره دن هر برینی دفع ممکندر لکن وجوه مذکوره مجموعی سبب صوم شهود شهر اولدیغنک ربخانی افاده دن قتلز بوندن صکره مطلقا شهر صومه سبب اولسه لیلده اداء صوم جائز اولوق اقتضا ایدردی اول ایسه باطلدر دیو وارد اولان سئوالک جوابنده مص رحه الله بطریق الوصل شهر صومه مطلقا سیدر لیلده صوم جائز دکل ایسه ده اخر وقت صلوة کبی یعنی اخر وقت صلوة حنفیه قتلزنده وجوب صلوته سیدر ائده ادا صحیح دکل ایسه ده بلکه تحریمده واسع اولور وقت بیله وجوبه سیدر دیدی معلوم اولاکه سببیت ایام ایله قائل اولنلر هر یومک صومنه سبب اولان جزء اولیدر دیدیلر شهرک سببیتی ایله قائل اولنلر شهر دن جزء اولدر دیدیلر طرفده جزء اول سبب اولدیغی کبی مص رحه الله سبب ایله ظرف بیننده اولان فرقی (والجزء الاول الخ) قولیه بیان ایلدی یعنی وقتک معیار یتندن جزء اول سببیت ایچون متعیندر ادایه اتصال اشتراط سنز طرفدن جزء اول یونک خلا فیدر ته کم تفصیلی وقت مقید بیاننده مرور ایلدی صاحب هدایه نک باب صلوته صومه سبب ادایه متصل اولان جزءدر صومه سبب جزء اول در دیدی کلامنک معنایی تقریر مذکوره راجعدر قسم مزبورک حکمی ذلک الوقتده واجب اولان حکمک غیرینک صحتی نفیدر ودخی حکمی نیتده نفینک عدم اشتراطیدر اصل نیت واجب ایسه ده پس صحیح ومقیم اولان مکلفدن مطلق اسم ایله یعنی مطلق صومه نیت ایله صوم رمضان مؤدا اولور ودخی صومک وصفنده خطا ایتمکله صوم رمضان مؤدی اولور یعنی صوم قضایه ویاصوم نذره ویاصوم کفارتیه ویاصوم نغله نیت ایله صوم رمضان مؤدی اولور لکن مسافر رمضانده واجب اخره خطاء نیت ایلسه ابوحنیفه قتلزنده صومی رمضانن مؤدی اولیوب بلکه نیتدن واقع اولور امامین قتلزنده مسافر دخی حکم مزبورده مقیم کیدر زیرا وجوب صوم شهود شهر ایله در اول ایسه مسافر ومقیم قتلزنده نیتدر انکیچون صوم مسافر بالا جاع صحیح اولدی لکن شرع مسافر دن مشقتی دفع ایچون فطره رخصت اولدیغی اثبات ایلدی بویسه غیر مشروع اولان حکمی

مشروع قلز پس مسافر رخصتی ترك وعزيمتله عمل ايتسه مقیم ايله حکمه
 مساوی اولور ابوحنيفه ایچون بویاده طریقان وارد اولکیسی وقتا که
 مسافر رمضان اداء صوم ايله مطالب دکل ایتسه مسافر حقه شهر
 رمضان شعبان کبی اولغین صیامات سائر کبی مقبول اولور ایکنجیسی
 وقتا که مسافر رخصت افطاری ترك وامساکنی مصالح دینه صرف
 ایتدی ایتسه یعنی مندورات و کفارات وقضا صوبه لرینه امساکنی کندی
 قنده اهم اولانه صرف اولی اولدی زیرا مسافر مادامکه سفر اوزره در
 ذکر اولنلر ايله مؤخذ در صوم رمضان ايله مؤخذ دکلدر پس حاجت
 یکن ایچون ترخص جائز اولدی ایتسه حاجه دین ایچون اولان قضاء
 دینه اولویت ايله جائز اولور طریقین حر قومین اوزره ابوحنيفه دن نقلده
 روایتان اولور پس طریق اول اوزره نفله نیت ایتسه نفلدن واقع اولور
 طریق ثانی اوزره فرضدن واقع اولور واما اطلاق نیت ايله صحیح اولان
 فرضدن واقع اولمقدر زیرانیت مزبوره ايله ترك عزیمت متحقق اولمز پس
 رمضان صرف ایتمک عزیمت اولدیغیچون نفله صرفدن احق اولور
 مریض مذهب صحیح اوزره مسافرک خلا فیدر کلام مزبور ابی حنیفه
 قولی اوزره مریض و مسافر بیننده فرقه اشارتدر معلوم اولاکه فقهاک
 حکم مزبوره اختلاف ایتدیله یعنی مریض رمضان واجب ایتسه و یا نفله
 نیت ایتسه صومی رمضان نمی واقع اولور و یا نیت نمی واقع اولور ایتسه اختلاف
 ایتدیله بعضی مطلقاً نیتدن واقع اولور زیرا رمضان مریضه نسبتله
 شعبان کبی در دیدیلر و بعضی مطلقاً رمضان واقع اولور دیدیلر
 ابوحنيفه قنده مذهب صحیح رمضان واقع اولسی در فخر اسلام
 و شمس ائمه بونی اختیار ایتدیله زیرا مریضه اولان رخصت فطر حقیقت
 عجزه بنساء در مریض صائم اولدقده شرط رخصت صوم که عجز در
 انوک فواتی ظاهر اولمغه صومی رمضان واقع اولور امام زفر رحمه الله
 تعالی وقتک تعیین نیتدن مغیردر دیدی یعنی رمضان اولان امساکن
 کلیسی حقالله تعالی و مستحقاً علی الفاعل اولدیغی حالده واقع اولور
 نته کم برکسته بر خیاطی بر ثوبی بعینه ویده خیاطت ایچون استیجار ایتسه
 خیاط اول ثوبی علی وجه الاعانه خیاطت ایتسه اجاره دن واقع اولور
 پس رمضان اولان کل امساکن دخی بوبله در یعنی رمضان اولور نیتی

۳ یعنی صوم فرض اولنلا
 اوصافنده متنوعدر اصل
 امساکن عبادته وعادته
 ووصفنده متنوع اولدیغی
 کبی

(منه)

مثلاً زید و حده بردارده
 اولسه ده اکا یا انسان
 دیوندا اولنسه ندا قطعاً

(بوغیسه ده)

بوغیسه ده و برکسته کل نصابی زکوة نیت ایتکسزین بر فقیره هبه ایتسه
 زکوة نیت واقع اولمغه عهد دن خلاص اولور حنیفه جوابده نیت شرطسز
 اولان فعل جبر اولوب قربت اولمز بدون انقصد اولان فعل قربت
 اولدیغی ایچون مع هذا شرع صوم رمضان ایچون قربت اولور
 امساکن غیر برشی تعیین ایتدی بر فقیره اولان هبه بونجیلین دکلدر
 وهبت قولی تصدقت قولسندن مجاز اولدیغیچون اول ایتسه عین نیتدر
 شافعی حنیفه به سزک اعتبار ایتدی بکر دفع جبر نیتی ايله تعیین ایجاب ایدر
 زیرا وصف عبادت عبادت کبی عبادتدر انوک کجوب ثواب جهتدن مختلف
 اولور پس بر فعاک قربته اولسیچون نیتدن لازم اولدیغی کبی قربتک دخی
 فرض و یا نفل اولسیچون جبردن احتراز نیت لازمدر دیدی مص (قول
 بموجب العله) طریقله جوابنده متعین اولان حکمه اطلاق تعییندر
 یعنی صومی تعیین واجب اولدیغی مسلمدر در لکن متعینده اطلاق
 تعییندر اصل امساکن بونجیلین دکلدر امساکن عبادت وعادته احتمالی
 اولغین اطلاق ايله مراده اصابت اولیوب نیتله تمیزه محتاج اولور
 ۷ وصفده خطاً مضر اولمز زیرا خطاً بطلانی ایچون اطلاقدر
 یعنی خطاء واقع اولان وصف مشروع اولدی
 ایتسه باطل اولدی وصف لازم اولدیغی بناه اطلاق باقی قالدی اطلاقک
 تعیین اولدیغی ایتسه بلندی ایدی بوندن صکره شافعی رحمه الله تعیین اول
 بومدن واجب قلدی حتی تبیته نیتی شرط قلدی فساد شو ایچون یعنی
 بومدن هر جزئه نیت محتاج اولور پس بر جزئه نیت معلومه اولسه اول
 جزئه فاسد و فسادی کله شایع اولور اول جزئه صحته و فسادا متجزی اولدیغیچون
 نیت متأخره مقدمه اعتبار اولنق ممکن دکلدر ۸ بونده استناد متنی اولدیغیچون
 تقدم اعتباری ایتسه استناد ايله تصور اولور بدون الاستناد تصور اولنق
 حنیفه جوابده بزدخی نیت معترضه زمان متقدمه بطریق الاستناد نیتدر
 دیمرز بلکه نیت معترضه زمان متقدمه تقدیرا موجوده در دیرز اجراء
 بومدن بر شیئه مقارن اولمین نیت متقدمه اجراء بومه تقدیرا مقارندر دیدیکمز
 کبی پس اعتبار اولنن تقدیرتی ایتدی بکر استنادک غیردر نیت تقدیریه
 طاعة قاصره ده کافیه در طاعة قاصره اول نهارده صومدر قصوری
 مفطراته نفسک اول وقتده میلی قاصر اولدیغی اعتبار ايله در پس صومدن

زیده منصرف اولدیغی
 کبی
 (منه)

۷ وصفده خطاً صحیح
 و مقیم اولان نفله
 و یا واجب اخره نیت
 ایتمکله اولور
 (کذا فی المرأه)

۸ معلوم اولاکه استاذ زمان
 متأخره ثابت اولان
 حکم رجوع القهر قری
 طریق بقیله زمان ماضیه
 ثبوتیه حکمدن عبارتدر
 بو حکمه استنادک
 اتفاسی استاذ امور
 شرعیه ده ممکن اولور امور
 حسیده و عقیده ممکن
 اولدیغیچوندر بومسئله
 صحت صوم حقیقت
 نیت متعلقه در حقیقت
 نیت ایتسه امر وجداندر
 امر وجدانی ایتسه
 بروقتده حاصل اولسه
 اندن اول اولان وقت
 اخرده حاصل دکلدر
 بعد الزوال اولان نیت
 وقضاده قبل الزوال
 اولان نیت کبی
 (کذا فی المرأه)

جزء اول نیتدن خالی اولسه فاسد اولر بلکه حالی موقوف اولور اکر
 اکثر یومده نیت بولنور سه نیتک انده وجودی تقدیرا بولمغله تحقیقا نیت
 بولنان عبادت کبی صومی صحیح در نیت تقدیریه تک وجودنه بناء اکر
 بولنور سه صوم فاسد اولور نیت بالکلیه منتفی اولدیغیچون موقت انواعندن
 نوع ثانی بیان اولندی ایسه نوع ثالث بیانه شروع اولندی وباللہ التوفیق
 قال (واما طرف له و شرط لاداه بمعنی فوته بفتوته و سبب ایضا لوجوب اداه
 کعین نذر فیہ الصلوة او الصدقة و اما نفسه فی النذر و حکمه جواز التقدیم
 علیه) و باذلک الوقت مؤدی ایچون طرف و ادا سیچون شرطدر وقتک
 فوتله ادا فوت اولوق معنایه شرطدر انده صدقه و با صلوة نذر اولنان
 وقت معین کبی و اما نفس و جوب نذر له در نوع من بورك حکمی وقت اوزرینه
 ادابی تقدیم جائز اولمقد زیرا وقت وقتا که وجوب ادایه سبب اولدی ایسه
 وقت اوزرینه تقدیمی جائز اولور فساد ادابی نفس و جوب تک سببی اوزرینه
 تقدیم ایتمده در معلوم اولاکه جناب عز تک و قته مضافا واجب قلدیغی حکمک
 تعجیلی جائزدر زکوة و صدقه فطر کبی بش عبداک دخی بر وقتنه اضافله
 کندی اوزرینه واجب قلدیغی حکمی وقت اوزرینه تقدیم جائز اولور روز کوند
 نفس و جوب نصاب ایله و وجوب ادا تیسیرا علی العباد تمام حول قتته
 اولدیغی کبی نفس و جوب مندور دخی نذر له و وجوب ادا اولک ایچون متعین
 اولان وقت ایله در پس قجکد عبد اداده عجله ایلسه بعد الوجوب اولمغله جائز
 اولور قال (و اما معیار و شرط و سبب له کعین نذر فیہ الصوم او الاعتکاف
 و یلیق به سنة نذر فیہ اللحم و حکمه نفی النفل لاتی واجب اخر فیؤدی بالمطلق
 ومع الخطاء و مع نية قبل الزوال) موقت انواعندن نوع ثالث بیان اولندی
 ایسه نوع رابع بیانه شروع اولندی و باذلک الوقت مؤدایه معیار و ادا سیچون
 شرط و وجوب ادا سیچون سببدر نفس و جوب ایچون سبب دکدر مثالی
 انده صوم و اعتکافه نذر واقع اولان وقت معین کبی و انده حج نذر اولنان
 سنه دخی وقت مر قومه ملقدر زیرا سنه معیاره مشابه و معنای سبب ایله
 ادا سیچون و وجوب ادا سیچون سببدر نوع من بورك حکمی معیاریتی سببی ایله
 نفی نفلدر واجب آخری نفی دکدر زیرا اولایه نادر ایله اولان تعیین اکر چه
 کندی حتمده اثر ایدر و لکن حق شارعنه تجاوز ایتمه مثلا اوزرنده سجده
 سهو اولان کسنه قطع صلوة مر ادا ایدر اولدیغی حالده سلام و برسه

سلامی معتبر اولر پس مطلق اسمه و وصفده ۹ خطا ایله صوم مندور
 و صوم اعتکاف مؤدی اولور و قبل الزوال نیتله دخی مؤدی اولور
 رمضانده مؤدی اولدیغی کبی (و اما معیار فقط کوقت صوم
 الکفارة و النذر المطلق و القضاء و حکمه و جوب تبیت النية
 و تعیینها و عدم الغواة و ان لا يتضيق هو الصحيح) نوع رابع بیان اولندی
 ایسه نوع خامسک بیانه شروع اولندی و باذلک الوقت مؤدی ایچون
 انجق معیاردر صوم کفارت و صوم نذر مطلق و صوم قضا کبی ذکر
 اولک نلردن هر برینک وقتلری صوم ایچون معیار اولدیغی ظاهر در
 ادا ایچون شرط دکدر صیام مزبوره قضا اولمقد قری ایچون وجوب
 ادا ایچون دخی سبب دکدر وقت معین اولدیغیچون نفس و جوب بلرینه
 دخی سبب دکدر زیرا وجوب کفارة حث و نذر و ادابی موجب اولان
 شی ایله در نوع من بورده ایسه حث و یا نذر و یا موجب ادا ن بری یوقدر
 نوع من بورك حکمی تبیت و تعیین نیتک وجوب نیت واجب اولدیغی
 صوم عبادت اولدیغی ایچوندر تبیت واجب اولدیغی غیر معینده موضوع
 اصل نفل اولدیغی ایچوندر پس صومه کیجه دن نیت ایلسه امسای نفلدن
 واقع اولمغله نفلک غیره متقل اولر تعیین واجب اولدیغی عدم تعیین ایچوندر
 و دخی نوع من بورك حکمی اخر عمره تک عدم فواتدر انک ایچون بروقت
 معین اولدیغنه بناء و دخی وجوب علی الفور وجوب معنایه وقتی متضیق
 اولماقدر حکم من بوری تقویم شرحده فخر اسلام ذکر ایلسه در صحیح
 اولان دخی بودر کر خسیدن مروی اولان کلام که ابو یوسف قتته حج
 کبی وقت متضیق اولمقدر صحیح دکدر قال و اما مشکل یسبه المعیار و الطرف
 کوقت اللحم و حکمه الصحفة فی العمر و الاثم بانفوید ابو یوسف ریح المعیاریه
 ۱۲ قائم بالتأخیر و ان قال بالاداء بعده و محمد ریح الطرفیه فحوزه ان لم یفوت
 و قبل ان لم یمت بعد الظن به و لذا صحح تطوع من علیه الفرض قال الشافعی
 یتع عن فرضه لانه یحجر فیاغوا الوصف و ینقی الاطلاق و به یؤدی بالاتفاق
 بل و بدونها کغمی علیه یحرم عند الفاق قلنا الوصف عندک کلاصل فاذا لایه
 فی الوصف لاصحة و دعوی الاستحسان غیر مسموعه و الجواب بان الحجر ینافی
 العبادة ضعیف و فی الاطلاق دلالة التعمین و الاحرام غیر مقصود فصح
 بفعل الغیر) نوع خامسک حکمی بیان اولندی ایسه نوع سادسک بیانه

۹ وصفده خطا نیت
 ایدوب واجب اخره نیت
 اتمک له اولور واجب نیت
 صحیحه اولدیغی معلوم
 اولدیغیچون
 (کذا فی المراءة)
 ۱۲ روى عن س ان الحج بعد
 اجتماع شروط الوجوب
 یجب علی الفور حتی
 یأم بالتأخیر ذکره شمس
 (الأئمة المبسوط)
 سنا جمع ۲ سنة سقط
 نون الجمع بالاضافة یعنی
 حجك وقتی عمر در عمر
 ایسه واجب اوزره
 فاضلدر منه
 (تلویح)

شروع اولدی و بالله التوفیق الی سواء الطریق و یاذلک الوقت شکدر که معیاره و طرفه مشابه در بونده اشکال ایکی وجهنددر وجه اول سنه به نسبتله در زبر سنه نیک معیاره مشابهی سنه حج واحدن غیره واسع اولدیغیچوندر صوم ایچون نهار کی طرفه مشابهی ارکان حج وقت حجک جمع اجزاسنی مستغرق اولدیغنه بنادر وقت صلوة کبی ۲ وجه ثانی سنای عمره نسبتله در امام محمد قنده حج موسعا واجب اولور بعدالتا خیر فوت اولورسه اثم اولسیله بیله پس حج صلوة کبی اولور امام ابو یوسف قنده مضیقا واجب اولور هر نه وقت حج ایسه حجی وقتده واقع اولدیغیچون بالاتفاق ادا اولوب قضا اولماسیله بیله پس صوم کبی دخی اولماغله بونده اشکال ثابت اولدی هوقت انواعندن نوع مزبورک حکمی عمره صحته در یعنی ظرفیتنه نظره ولو بعدالسنین عمره آتانی صحیح اولمدر و معیارینته نظراتقویت ایله مکلف اثم اولمدر و تقدیرجه وقت حج ابو یوسف قنده متضیق و تأخیری جائز اولدی ایسه وقت حج عام اول اولدیغی متعین اولدی پس عام ناییده اتیان اولنان حج نه وجهله ادا اولور امام محمد قنده وقت حج موسع و تأخیری جائز اولدی ایسه وقت حج جمیع عمر اولدیغی متعین اولور بو تقدیرجه عام ناییده مکلف حج ایتمکسزین فوت اولسه نجه اثم اولور حال بو که حکمین مزبورین متنافیبندر دیوایراد اولنان سؤالک ورودینی دفعده ابو یوسف مص سنه نیک احتیاطا معیاریتنی ترجیح ایلدی عام قابله ده حیاته مشکیو که اولدیغیچون بالکلید ظرفیتنی نفی ایلدی پس عام اولدن تأخیر ایده نیک اثم حکم ایلدی و اما بالاخره ادا ایدرسه اثمک ارتفاعنه دخی حکم ایلدی شک زوالی ایچون ابو یوسف سنه نیک ظرفیتی جهته نظرا عام اولد نصکره ثانی اولان حجک ادا اولسیله قائل ایسه ده امام محمد حضرتلری ظاهر حاله نظرا ظرفیتنی ترجیح ایدوب معیاریتنی دخی قطعانفی ایلدی پس سنه اولیدن تأخیرینی تجویز مطلق دکدر بلکه مطلقا عدم تقویت ایله مشروط اولدیغی حالده تأخیرینی تجویز ایلدی حتی سنه اولیده بعدالتکن حجی تأخیر و فوت اولورسه اثم اولوریدی و بعضیلر مکلف موته بعدالظن فوت اولورسه اثم یوقدر دیرر مرآتک بو محله تفصیلی وارد مراد ایدنلر مراجعت ایتمس و نلر حج عمره بالاتفاق صحیح اولدیغیچون اوزرنده حج فرض اولان کسنه

ایچون حج ایتموب بلکه تطوعه نیتله محرم اولسه صحیح اولور شافعی قنده تطوعی صحیح اولور بلکه ذلك التطوع فرضدن واقع اولور زبرا اوزرنده حج اسلام اولانک تطوعه نیتی سفه در سفیه ایسه صیانه لماله حجر اولنجه صیانه لینه حجری اولی در پس اوزرنده فرض حج اولانک تطوعه نیتی لغو قلوب اطلاق که اصل نیتدر اول بانی قاور یعنی اطلاق نیتله ایسه بالاتفاق حج مؤدی اولور بلکه بدون اصل النیه حج مؤدی اولور معنی علیک حجی کبی یعنی معنی علیه اولانک رفقاسی معنی علیه ایچون محرم اولسه بدون النیه معنی علیک حجی مؤدی اولدیغی کبی حنفیه شافعی به جوابده سرك قنکرده وصف عبادت اصل عبادت کیدر هر بری نیت محتاج اولمدر پس وصفده نیت بولنغان وصف ایچون صحیح اولماغله مؤدی فرضدن واقع اولور شرطی اولان نیت متنی اولدیغیچون زبر نیت اولی نقل ایچون اولغین حجر ایله باطل اولدی پس فرض ایچون نیت اخیری بولمدی که مؤدی فرضدن واقع اوله شافعیک استحسن دعواسی مسوعه دکدر زبرا استحسن ایله معنای عرفی مراد اولورسه بیوجه اولدیغی ظاهر در که شافعی استحسن ایله قائل اولدیغندن غیره انکارنده مبالغه (ومن استحسن فقد شرع) دیمشدر و اگر معنای آخر مراد ایدرسه آتی بیان لازمدر که اوزرنده اداره کلام اولسه مصنف رحمه الله شافعی به جواب اولوق اوزره ذکر ایتدی کمر کلام جواب صوابدر کتبه ذکر اولنان جوابکه ان الحجرینافی العادة الخ یعنی حجر شرط عبادت اولان قصد قلب و اختیاره منافیدر دیو اولان جواب ضعیفه در زبرا حجر شافعی قنده وصف عبادت نظره در اصل عبادت نظره دکدر وجد ضعیفی بیاندر پس شافعی به جواب ویرنلر حجک عبادته منافاتیه اصل عبادته منافاتی مراد ایدر لایسه حجک اصل عبادته نظره حجر بنی تسلیم ایتمز که حتی حجر اصل عبادته منافی اوله و اگر حجک وصف عبادتله نافله اولمدره اکا منافاتی مراد ایدر لایسه مسلمدر و لکن مضر دکدر بلکه مقصود اولدر و مصنفک فی الاطلاق دلالة النعین قوی و به یودی بالاتفاق قوانه جوابدر تقریر جواب بودر که حجک اطلاق نیت ایله جائز اولدیغی تعیینک سقوطی ایچون دکدر بلکه مؤداده اولیجی بر معنک وجودی دلالتیه در اولکه مسلم اولان کسنه

۲ مسلم اولان واجب اولانک مثلی دکدر زبرامن واجب علیه قنده و آنوک ایچون مقدور دکدر (کذا فی المرأة)

۳ وهو صاحب المیزان و ابو اليسر و العراقبون منا و عامة الشافعية و عامة المعتزلة (مرأة)

قلنا فی الاستدلال علی المختار بحیث يفهم منه الجواب عن استدلال المخالفين

(مرأة)

۴ قضاء صومده وارد اولان نص که فن شهد الآیه در قضاء صلوتده وارد اولان اثر که من نام الحديث ایه حر قومه نیک ذمته بقاعوجوبه دلالتی شول وجهله در که مسافر و مر یضک ایام آخردن ایام معدوده وجوده کتوردوی فعل شهر ده اوزر لایسه واجب اولان فعل اولدیغی افاده ایتدی کیمچوندر حدیثک دلالتی ضایرک

اوزرنه واجبہ صلوة سابقہ راجعہ اولدیغیدر معقولان اولدقلری بووجهله در که ثابت فی الذمه اولان واجبک سقوطی یادا و یا من له الحکم اسقاطی و یا عجز ایله در مانحن فیسه ده اولانک عدم لری ظاهر در ثالث که عجز در انوک مقصود اولان اصل حقه اصل جنسندن اولور اوزرنه عدم وجوبی جنسندن کنديک نقل مشروعی اوزرنه واجب اولان دفع اثم افاده اینسون ایچون صرفه قادر اولدیغیچون احراز فضیلت افاده ایتمه ایسه و اما شرف وقتک لالی میل من جنسه عجز ایچون سقوطی اصلاک سقوطنده موثره دکلدرد (منه) یعنی شرع مکلفه اتیاننه قادر اولدیغی که اصل واجبدرانی واجب قلدی و اتیاننه قادر اولدیغی که فضل وقدر انی ساقط قلدی (ابن ملک)

اوزرنه حج فرض وار ایکن نفل ایچون حجی تحمل ایچوب قصد نفل ایتمدیکیدر و لکن صریحا تطوعه نیت بونجلین دکلدرد دلالت صریحه معارض اولدیغیچون و مصنفک والا حرام غیر مقصود قوی خصمک و بؤدی بدونها کلامنک جوایدرد یعنی صوره مرقومه ده نیت معدومه اولدیغی مسلم دکلدرد بلکه تقریرا موجوده در زیر اهر بابی اختیار اول یابه لایق و مناسب اولانی اختیار ایتمکله اولور مع هذا احرام بزم قتمزده حجک شرطیدر و ضوء شرط صلوة اولدیغی کبی پس امر حج دلالة امر ایله صحیح اولور زیرا عقد رفاقت بعضک بعضه عند العجز والاحتیاج اعانت مصلحتی ایچوندر چونکه معنی علیک دخی عقد رفاقتی عاجز اولدیغی امرده رفقا سندن استعانت اول امری وجوده کتور مکده انلره اذن منزله سنده اولدی دلالة اذن صریحا اذن کبی اولدیغیچون پس رفقا سنک نیتلری معنی علیک نیتی مقامنه قائم اولغین کندو طرفندن احرام ایله رفقا سنه نصا امر ایتمی کبی اولغین اختیار دن نوع مزبور شرط عبادتده کافی اولدی قال (و الامور به نوعان اداء وهوتسليم عين الواجب بالامر وقضاء وهوتسليم منه من عنده ويستعمل كل منهما في الآخر) مص رحه الله امر و امره متعلقه اولان مباحث بیانندن فارغ اولدی ایسه مأمور بهک تقسیمنه شروع ایلدی مأمور به ایکی نوعدر نوع اول ادا در ادا امر ایله واجب اولانک عینی تسلیمدن عبارتدر ۲ نوع ثانی قضا در قضا امر ایله واجب اولانک مثلی من عنده تسلیمدن عبارتدر و من عنده قیدی خیرک مالی کندو دیننه صرف دن احترازدر عصری ظهوره ظهر بومی ظهر امسه صرفدن احترازدر زیر اونه لردن بری قضا اولور و قضا اولدیغیچون نافله نك قضا اولدیغی ترکیله مضمون اولدیغیچوندر لکن نفلک دخی بعد الشروع افسادی ایله قضاسی لازم اولور شروع سیدیه مضمون به اولدیغیچون و ادا وقضا لفظ لرندن هر بری آخر موقعنده مجازا استعمال اولورر مثلری (فاذا قضیت الصلوة فانتشروا) نص شریفیه (نوبت ان اودی ظهر الامس) کلامی کبی نص مرقومه اولان قضیت کلمه سی ادبت معناسنه اولدیغی صاوتدن بو محمله مراد صاوة جمعه اولدیغنه بناء در و کلام مرقومه اولان اودی کلمه سی اقضی معناسنه اولدیغی ظهر امسی ادا ممکن اولدیغیچوندر پس ادا یه نیتله

قضا قضایه نیتله ادا جائز اولور معلوم اولاکه افعال و اعراضده تسلیم عین و تسلیم مثل ایله مراد اول عینی ایجاد و اتیاندر کان عبادات حق الله اولغین عبادی اوزرنه واجب اولان عباداتی خالق لری اولان مولایه تسلیم ایتمکله ذم لری اول مواجدن بری ایدرر قال (و یجب القضاء ان عقل المثل بموجب الاداء خلافا لبعض ۳ قالوا المثل للعبادة الا بالنص قلنا لما عقل ما فی قضاء الصوم وما فی قضاء الصلوة المکتوبه من النص الدال علی بقاء الوجوب فلیس بهما النظائر و وجوب قضاء الاعتکاف بصوم مقصود اذا انذره فی رمضان فصام بدونه لعود شرطه الی الکمال لا لوجوبه باخر) معلوم اولاکه وجوب قضا ادایی موجب اولان امر ایله میدر و یا نص جدید ایله می واجبدر بونده مشایخ اختلاف ایتمدیر محققین قتلرنده وجوب قضا ادایی موجب اولان امر ایله ثابتدر اولکه فی الجملة وجوب ادا یه دال نصدر مثل معقول ایله قضا اولورسه زیرا مثل غیر معقول ایله اولان وجوب قضا بالاتفاق سبب جدید و نص مبتدا ایله اولدیغنده خلاف یوقدر مثل معقول ایله قضاده مشایخ اختلاف ایتمدیر بعضیایر قتلرنده وجوبی سبب جدید ایله در یعنی وجوب ادا ایچون وارد اولان نصه مغایر نص مبتدا ایله واجبدر دیدیر حنفیه دن عراقیون و اکثر اصحاب شافعی بوکه ذاهب اولدییر اصحاب حنفیه نك جمهوری قتلرنده قاضی انی زید و شمس الأئمه و فخر الاسلام کبی قضا ادایی واجب قیلان دلیل ایله واجب اولور دیدیر فریق اولک حجتلری بودر که بروقتده اقامت اولنان فعلاک قربت اولدیغی خلاف قیاس شرعه معلوم اولور پس بزم ایچون اول فعلاک مثلی وقت آخرده اول فعل مقامنه قیاس ایله اقامت ممکن اولور جمعه و تکبیرات تشریفده اولدیغی کبی زیرا خطبه بی صلوة ظهر ایچون غیر رکعتی الجمعه رکعتین مقامنه اقامت ذلك الوقتک غیرنده مشروعه اولور عقب صلوتده تکبیر ایام تشریفک غیرنده مشروعه اولدیغی کبی تحقیق مزبور (فاذا فات شرف الوقت لا یعرف له مثل الابنص) قولنک معناسیدر زیرا رأی ایچون مقادیر و هیئات عبادات و بینهماده اثبات مماثلنده مدخل یوقدر نص جدید ایله واجب اولان قضا اولور بلکه واجب مبتدا اولور دیو سوال اولورسه جواب بوکه قضا تسمیه اولدیغی وجوب سابق استدرک اولدیغیچوندر ابتدا واجب

قضای حقه نص وارد اولیان قضای حقلرنده نص وارد اولانلره قیاس اولندیلر ته کم برکسنه خیس کوننده صومه نذر وصائم اولماسنه اول کونک صومنی قضا محققین قتلرنده واجب اولور عراقیون قتلرنده واجب اولماز قضاسی حقه نص وارد اولدیغیچون نایده خلاف نذر مسئله سنده ظاهر در ذکر اولنان خلاف مندور اولان شی مرض و یا غیر سببه بناء فوت اولدقده در و اما بلاعذر فوت ایدرسه بالاتفاق قضا واجب اولور زیرا فوت ایتمکله ثانی التزام ایتمش اولدی تقویت انلر قتلنده فعل مقصود منزله سنده اولدیغیچون (ابن ملک) کمال اصلی ان یجب مستقلا مقصودا بالنذر بموجب الاعتکاف (مرأة) ای لم یکن فیه شبه بالآخر

اولان بونك خلافتنه متبدر معلوم اولاكه دليل مزبور دن مفهوم اولان بودر كه فريق اول سبب قضايي انجق نص قبلارل حال بو كه انلردن سبب قضايي تارة تفويت وتارة فواته قلد قلمی منقولدر زيرا عقل ادا وقضا بيننده اولان بمائله حكم ايتده مستقل اولز بوتقديرجه نص جديده محتاج اولور مشايخ حنفيه دن عراقيون وعامة اصحاب شافعي قتلزنده وجوب قضا امر جديد ايله در زيرا عبادت موقنده اولان فعلاك قربت اولديغي اول فعل اول وقتده مؤدى اولمسيله معلومدر پس مأمور به تداركي ممكن اولوز وجهله فوت اولدقده قضا اولنان عبادت فوت اولان عبادته شرعا مماثل اولديغي معلوم اولسون ايجون نص جديده محتاجدر حنفيه مذهب مختار اوزرينه مخالفينك دليلرينه اندن جواب متفهم اولق حسبيله استدلالده صوم مكتوب وصلوة مكتوبه نك قضايي حنفيه وارد اولوب بعد خروج الوقت واجبك ذمتده بقاسنه دال اولان نص كه جناب عزك صوم حنفيه (۴) فمن شهده منكم الشهر فليصمه ومن كان من رمضان او على سفر فعده من ايام اخر) قول كريمكه جناب رسالتك فوت اولان صاوه حنفيه (من نام عن صاوة اونسيها فليصلها اذا ذكرها فان ذلك وقتها) حديثي معقولان اولديلايسه نظائرلى اولان صوم وصلوة واعتكاف ووقت معينده اولان حج مندورك وجوب قضايي انلر اوزررينه قياس اولنديلر ۶ هر برى بسبب واجب اولمش عبادت وهر برى ايجون مثل اولديغي معلوم اولديغيجون پس بزم قلمزده قضايي حنفيه نص وارد اولانلره قياس ايله واجب اولدى مخالفين قتلزنده بر روايتده قضايي اصلا واجب اولر زوايت اخراده تفويت ايله واجب اولور فوات ايله واجب اولر زوايت ثلثه تفويت وفواتدن هر برى ايله قضايي واجب اولور احكامده روايت مر قومه به اعتبار بو قدر بوتقديرجه ثمره خلاف شرع مجده اولور يعنى وجوب قضا امر جديد ايله در ديتر سبب قضا تفويت اولسنه ذاهب اولديلر بو محله ذكر اولنان كلام خصمك كلام ومذهبي تصديق وتحقيق واعترافدر زيرا صوم وصلوة مكتوبيتك غير نك وجوب قضايي قياس ايله ثابتدر ديمش اولدى پس وجوب قضا سبب جديد ودليل مبتدا ايله اولوب موجب ادا ايله ثابت اولماش اولور ديو ابراد اولنان اعتراض بو كونه دفع اولور كه

واما غير محض اى كان له شبه بالاخر فتصاير لاقسام اربعة وهوان يؤدى مستجمعا جميع الاوصاف المشروعة واجبات كانت اوسنة مؤكده (مرآة) مص اقسام مذكوره دن هر برى مثالى ايله بيان ايدوب والاداء اما (الح) ۷. الجليل جنابت كه انك سبب ايله عبدك رقبه سنه وباقطع يد مثالى اطرافنه استحقاق اولنه وجه مزبور اوزرينه عبدى صاحبته رداددر مقصوبك عينه وارد اولديغيجون لكن اداء قاصر در اوزرينه اداسى واجب اولمى ۸. صورت مسئله بودر كه مسافر مسافره وقت ايجنده اقتدا ايلسه بعده مقتدى به حدث سبق ايتكله وضوء ايجون مصرينه داخل اولسد ويا قائمه نيت ايلسه حالبو كه امام هنوز صلواتن فارغ اولماش ايسه فرض متغير در تركت اولور (منه)

نصك قضا ايجون اولديغي مسلم دكلدر بلكه بقاء واجب وشرف وقتك لالى مثل وضمان سقوطنى اعلام ايجوندر وقياس احكامى مظهر در مثبت دكلدر پس وجوب مندورك بقاسى وجوب مكتوبك بقاسى حنفيه وارد اولان نص ايله ثابت اولمغين كليستك وجوب قضايي سبب سابق ايله اولمش اولوب سبب جديد ايله واجب اولمش والله اعلم بالصواب بو محله وارد اولان سؤالك تقريرى بودر كه اكر قضا سبب ادا ايله واجب اولسه شهر رمضانده اعتكافه نذر ايدن كسنه صائم اولوب اعتكاف ايلسه رمضان ثاننده اعتكافى جائز وصوم مقصود مستقل اقتضا ايتامك لازم اولور پس رمضان ثاننده اعتكافى جائز اوليوب بلكه صوم مقصود مستقل اقتضا ايتدى ايسه اعتكافك صوم مقصودى موجب سبب جديد ايله واجب اولديغي معلوم ومقرر اولدى تقرير جواب بودر كه شهر رمضانده اعتكافه نذر ايدن كسنه صائم اولوب اعتكاف ايتسه اعتكاف مندورك صوم مقصود ومستقل ايله قضاسى وجوب شرطى كمال اصلى به عود ايتدوكى ايجوندر سبب اداك غيرى سبب جديد ايله واجب اولديغيجون دكلدر نته كم مخالفين نص مجراسنه جارى اولان تفويت ايله وجوبى توهيم ايتديلر (قال والاداء اما محض كامل كالصلوة بالجماعة ورد عين المغصوب اوقاصر كالصلوة منفردا و برده مشغولا بجنابة واما شبيهه بالقضاء كفضل اللاحق بعد فراغ الامام حتى لا يتغير فرضه بينة الاقامة وتسليم عبد مشترى بعد الامهار حتى تجبر على القبول ويعتقه هولاهى) معلوم اولاكه ادا اداى محض وقضايه شبيهه ادايه منقسم اولور اداى محض دخى كامل وقاصره منقسم اولور قضا دخى قضاء محض ايله شبيهه بالادا قضايه منقسم اولور اولدى مثل معقول ايله قضا ومثل غير معقول ايله قضايه منقسم اولور مثل معقول ايله قضا دخى مثل كامل ايله قضا ومثل قاصر ايله قضايه منقسم اولور اقسام مذكوره نك كلسى قسم اخير دن غيرى حقوق الله وحقوق عبادده جاريلدر پس اداى محض كامل حقوق اللهده مثالى صاوة مكتوبه بى جماعته ادا كى ورمضانده صاوة وتروصلوة تراويح وعيدن كى يعنى ذكر اولنانلرى بالجملة جماعته ادا كى حقوق عبادده مثالى عين مغصوبى صاحبته رد كى محض قاصرك حقوق اللهده مثالى منفردا صاوتى ادا كى منفردا صاوة وقت اعتبار ايله ادا در جناعتى ترك اعتبار ايله

يعنى قضا متغير اولر زيرا قضاصل اوزرينه مبنى در اصل ايسه نفسنده متغير دكلدر منقضى اولديغيجون پس خلف دخى اصلندن مفارق اولر (تلويح) ۹ بر كسنه بر مرءى بغيته غيرك بر عبدى اوزر ينه تزوج ايلسه بالا جاع تسبيه صححه اولمغله اول كسنه اوزر ينه عبدك قيمتى لازمه اولور عبدى تسليمين عجز نه بناء حال بو كه قاضى مرآه ايجون قيمت عبيد ايله قضا ايتر (ابن ملك) زيرا عبد قبل التسليم زوجك ملكيدر فقهاء قتلزنده ايسه تبديل ملك تبديل ذات منزله سنده در (مرآه) وعن هذا يعنى كامل قاصر اوزر ينه سابق اولديغي اجلسدن قال ابو حنيفة فى القطع ثم القتل عمدا يعنى شخص واحد بر رجلك يدنى قطع بعده يدى ابو اولدين عمدا قتل ايلسه

اداء قاصر در حقوق عبادده مثالی غاصب عبد مغصوبی ۷ بر جنایت ایله مشغول اولدیغی حالده مالکنه رد کی شیبه بالقضا اولان ادانک حقوق اللهده مثالی فعلا لاحق کی لاحق شول مکفدر که اول صلوتی امام ایله ادراک ایدوب باقی اتی حدث سببی ایله فوت ایدندر لاحق صلوتدن باقی قلاتی امامک صلوتدن فراغندن صکره قیلار ایسه فعلی وقت اعتبار یله ادا اولور امام ایله اداسنی التزام ایتدیکی فوقی اعتبار یله شیبه بالقضا اولور حتی اقامته نیت ایله فرضی متغیر و درت رکعت اولر اداء محض اولیدی اقامته نیتله متغیر اولوردی پس عدم تغیردن قضایه شیبه اولدیغی معلوم اولور عدم تغیر قضا خواصندن اولدیغیچون حقوق عبادده مثالی بعد الامهار عبد مشتری مرأیه تسلیم کی یعنی تزوج مراد ایدن کسسه غیرک عبدینی امهار و بعده اول عبدی صاحبندن اشترا و مرأیه تسلیم ایلسه تسلیمی ادا اولور عبد مهر مسما اولدیغیچون حتی مرأه مهری مقابلنده عبدی قبوله جبر اولور ۹ و زوج بعد الشرا عبد مزبوری مرأیه تسلیم ایتزدن مقدم اعتاق ایلسه اعتاقی نافذ اولور و اما مرأه مزبوره قبل التسلیم اول عبدی اعتاق ایلسه اعتاقی نافذ اولور اداء محض اولیدی نافذ اولوردی پس مهر قلمان عبدی مرأیه تسلیم قضایه شیبه ادا اولور (قال والقضاء اما محض بمعقول کامل كالصوم بالصوم و ضمان المغصوب بالمثل او بمعقول قاصر كضمانه بالقيمة وهذا خلف عن الاول او غير معقول كالفدية للصوم والمال للقصاص والامر بهما في الصلوة للاحتياط كما يجاب التصديق بالعين او القيمة وبعد ايام التضحية ولا سبيل اليه الا انص او دلالة فلا يضمن النافع بالمال المتقوم فلا يضمن قاتل القاتل لولى القاتل و اما قضاء غير محض بل شبيه بالاداء كقضاء تكبيرات العيد في الركوع و اداء عبد مبهم تزوج عليه) قضا دخی یا مثل معقول ایله قضا در حقوق اللهده مثالی صومی صومه قضا کی حقوق عبادده معقول کامل ایله قضائک مثالی مغصوب مثلیاتدن ایسه مثلی ایله قضا کی و یا مثل معقول قاصره ایله قضا در مغصوبی مثل کاملیله قضا در عجز قتده قیمتیه قضا کی مغصوب قیمتدن ایسه و یا مثلیاتدن اولوب لیکن ایدی ناسدن منقطع ایسه اول صورتده دخی قیمتیه ضمان لازم اولور و یا مثل غیر معقول ایله قضا در حقوق اللهده مثالی (شیخ فانی و شیخ فانی) معناسنده اولانر حقهده صومی فدییه ایله

قضا کی حقوق عبادده مثالی مال قصاص مقابلنده قضا اولدیغی کی یعنی احد اولیا قاتلی قصاصدن عفو و باقیبری قصاص بدلی مال اخذ ایتسار و یا بالجملة مال اوزرینه مصالحه ایتسار و یا دار خریده قتل اولسه و یا بابا اوغلی قتل ایلسه بونلرده مشروع اصلی قصاصدر اخذ مال قصاصه بدل اولدیغیچون مشروع اولدی بونلرنده صورة مماثلت اولدیغی ظاهر در معناسانت اولدیغی دخی قصاص بحسب المعنا افنايه مال بقايه و سبيله اولد قبری ایچوندر مثل غیر معقول ایله قضا که صوم ایچون فدییه و بر مکدر سزانی (شیخ فانی و شیخ فانی) معناسنده اولانک صلوتی ایچون نص و بادلات نص اولقسرین نص غیر معقول ایله ثابت اولان صومنه قیاس ایله فدییه واجب قلمکن نه وجهله صحیح اولور دیوار اولنان سؤالک جوابنده (شیخ فانی و شیخ فانی) معناسنده اولانک صورتلری ایچون فدییه امر اولدیغی صوملری حقهده واجب اولان فدییه قیاسا دکدر بلکه احتیاطا در زیر شیخ فانی و اول معناده اولنرک صوملری مقابلنده واجب اولان فدییه حقهده وارد اولان نص که (وعلى الذین يطيقونه فدية طعام مسکین) قول شریفیدر ۱۲ ایچتددر که اوزرینه قیاس صحیح اولور علت ایله معلل اوله اولکه عجز در زیر ابن عباس رضی الله عنه حضرت تلرینک تفسیری اوزرینه معنای آیت لایطیقونه در و حفصه حضرتنده مودع اولان صحفه دخی لاکله سیله مصدر واقع اولشدر التباس اولیان مواضعده لاکله سنی اسقاط و حذف دخی متعارف اولدیغیچون و اوزرینه قیاس صحیح اولور علتله معلل اولیه مسائل تعبدیه کی پس ادلهنک احتمالتنه نظرا و عباداتده احتیاط و جوبتد بناء صلوة ایچون دخی فدییه ایله امر اولندی تقرر مزبورک صحتنه اصولیوک صوم ایچون فدییه نک اجزاسنه حکم و فدییه نک صلوتدن اجزاسنه عدم تعرضلری دکدر حتی امام محمد رحمه الله زیاداتنده مجزیه ان شاء الله دیدی قیاس ایله دخی اجزا ثابت اولدی سائر اجتهاد یا تنده مشیتنه تعلیق ایتدیکی کی مسئله مرقومهده دخی مشیتنه تعلیق ایتزدی ۱۳ و لاجل التضحية معینه اولان اضحیه نک عینی مستهلکه اولسه قیمتیه ایله بعد مرور ایام التضحیه تصدقی واجب اولدیغی اوزرینه قیاس صحیح اولین حکمه قیاس ایله دکدر بلکه اخذ بالاحتیاط قیلندندر مثل غیر معقول ایله اولان قضایه طریق بو قدر الانص ایله وارد فدییه ده اولدیغی کی بونده قیاس ایله عمل ممتنع اولدیغیچون

وصفدر عین مؤدی که مغایردر لیکن شرع اول عینی لاجل الضروره عین واجب قلدی یعنی ذمته واجب اولانک عینی قلدی کذا

(في التلويح)

۱۱ پس بر احتمال اوله نظرا و باب عباداتده احتیاطا فدییه ایله امر ایلدک قیاس جائز اولیان حکمه قیاس ایله عملا فدییه ایله امر ایلدک کا تقرر فی موضعه فقهانک صومدن اجزاء فدییه حکم ایدوب صلوتدن عدم اجزاسیله حکم ایتاملری بو که دلیلدن

(حتى الخ)

۳ مالی عین متقوم اولدیغی وقت حاجتده انکله انتفاع اولنقی ایچون دخار شاندن اولدیغیچوندر منفعتک غیر متقوم اولدیغی حرکت کیدر اعراض غیر باقیه دن اولدیغیچون غیر باقی غیر محرز در زیر اجزا وقت حاجت ایچون ادخاردر بلا بقاء ایسه ادخار بو قدر غیر محرز

ولی مخیردر دیلرسه قطع و بعده قتل ایدر دیلرسه من غیر قطع قتل ایدر ابوحنیفه قتده فعل مزبور جنایتین اولدیغیچون و مخالفه فی الاول امامین ابوحنیفه به بو مسئله ده مخالفت ایدوب دیرلر که ولی ایچون قطع بو قدر بلکه قتل واردر فعل مزبور امامین قتلرنده جنایة واحده اولدیغیچون منار مع شرحه لابن ملک و باقی التفصیل فیه او غیر معقول کالفدیة للصوم قولنه اعتراضدر (منه)

فدییه بردن نصف صاع برک غیرندن تمام صاعدر صومدن دائما عاجز اولان ایچون صومدن تخلف و صومی قضا در (ابن ملک)

صلوة ایچون فدییه نک مقداری هو فرض ایچون نصف صاعدر (ابن) فقهانک الادیون تقضى یا مثالیها قولرینک معناسی دین ذمته ثابت بر

سؤال اول نورسكه قضانص اليه واجب اولنجه اذا اولور قضا اولن (جواب)
 نص اليه واجب اولدقده اذا اولديغي اول نص اليه ابتداء واجب اولدقده در
 اصلدن خلف اولدقده دكلدر ويا دلالت نص اليه قضا ثبوتنه طريق
 واردر قضا صندن بدل مال اخذنده اولديغي كبي قضا ص بدل مال اخذى
 خلاف قياس اولغله ثبوتى خطاء قتل حقتنه وارداولان دلالت نص اليه در
 مثل غير معقول اليه قضانص ويا دلالت نصندن غير يله جائز اولديسه
 منافع مال متقوم اليه مضمونه اولن ٣ بينلرنده مماثلت اولديغيچون زير مال
 عين متقومدر منفعت ايسه غير متقوم بر معنادر پس غير متقومى مال متقوم اليه
 قضا مثل غير معقول اليه قضا اولغين حقتنه نص ويا دلالت نص اولقسز بن
 ثابت اولن بونده ايسه ايكيى دخى يوقدر اصوليون اصل مذكور اوزرينه
 فروع تفريع ايتديلر مص رحمه الله بومحمد بر بنى ذكر ابلدى (اولا
 ما لا يعقل له مثل لا يقضى الابنص) قولى اوزرينه (فلا يضمن قاتل القتيل
 لولى القتيل) كلامنى تفريع ابلدى يعنى قاتلك قاتلى ولى قتيل اچون
 برشى ضامن اولن زير قاتلك قاتلى ولى قتيل اچون استيفاي قضا صندن
 غيرى برشى فوت ايتدى اول ايسه بر معنادر مال كه مثل معقول دكلدر ويا
 قضا قضاي محض دكلدر بلكه اداء شبيه قضا ص قضا ص حقوق اللهده مثالى
 ركوعده تكبيرات عيى قضا كبي يعنى صلوة عيده امامه ركوعده ادراك
 ايدن كسنته صلوة عيدك فوتندن خوف ايتسه ركوع ايدر ويعدده ركوعده
 تكبيرات عيدك ايتانه مشغول اولور قضا ص مز بوره ادايه شبيه قضا ص
 ديديلر فى الجماله محل ادا ياقى اولديغيچون زير ركوع صلوة قيامه
 شبيه در را كعلك نصف اسفلى مستوى اولديغيچون و حكمادخى ادايه شبيهدر
 رسول اللهك (من ادرك الامام فى الركوع فقد ادركها) قول شريفى
 مقضا سنجه ركوعده امامه ادراك اول ركعتنه ادراك اولديغيچون حقوق
 عبادده مثالى اوزرينه تزوج واقع اولان عبد مبهتمك قيمتى ادا كبي يعنى
 بر كسنته بر مرأه بنى بر عبد غير معين اوزرينه تزوج ايلسه زوجك مهر
 مقابلنده بر عبد وسط تسليمى ادا در قيمتى تسليم حقيقه قضا اولور زير
 عبدك قيمتى زوج اوزرينه واجب اولانك عيى دكلدر بلكه مثليدر لكن
 ادايه شبيه قضا اولغله مرأه عبد وسطك قيمتى قبواه جبر اولنور قال
 (ولا بدله من الحسن بمعنى كونه متعلق المدح والثواب قال الاشاعره هو

صيد وحشش كبي متقوم
 دكلدر پس منفعت متقوم
 اولد يغيچون مال
 متقومه مثل اولن انك
 اچون حقتنه نص ويا
 دلالت اولقسز بن قضا
 اولنز ولس فليس
 الخ (مرأة)
 الاجل الاختيار فديه اليه
 امر تضحية اچون معينه
 اولان اضحيه نك عيى
 مستهلكه ايلسه قيمتى كه
 تصدق واجب اولديغي
 كيدر اوزرينه صحيح
 اولينه قياس اليه خلف
 اعتبارى دكلدر وبونك
 بيانى بودر كه تضحيده
 عين ويا قيمت ايله تصدق
 تجملدر كه اصل اوله زير
 هر نعمتك شكرى كندى
 جنسندنر بو ايسه مباده
 مالىه در پس شكرى دخى
 مالىه اولق لا يقدر لكن
 شرع اراقه تعين قلدى
 مال صدقهده اوساخ
 اسامى ازاله ايله طعامى
 تطيب اچون ومحمددر كه
 اراقه من غير اعتبار يعنى
 الصدقه اصل اوله پس

(موجب)

موجب الامر والحاكم به الشرع والعقل التالفهم الخطاب ومنهم وافقهم
 والمعتزلة مدلوله والحاكم لعقل والشرع مبين فى البعض ومنهم وافقهم
 فى ايجاب المعرفة وقيل مدلوله فى المفهوم موجب فى غيره والمختار انه مدلوله
 مطلقا لحكمة الامر والحاكم الشرع والعقل يعرفه فى بعض قبل السمع بلا كسب
 اوبه وفى آخره بعده معلوم اوله كه بوقنده حسن وفتح مباحثى اصول
 فقه مباحثك امهاتندن ومنقول ومعقول احوالك مهماتندن زير علم
 مز بورك معظم ابوابى امر ونهى وانلره متعلق اولانلرك احوالى مشتمل
 اولان بايدر اول ايسه مأمور بهك حسنى ومنهى عنك قبحى اقتضا ايدر
 پس اولا مأمور بهك احوالى بيان وثانيا القسمنى عيان ايدلم وبالله التوفيق
 الى سواء الطريق مأمور به حسن اولق لازمدر علم كبي صفت كمال وجهل
 كبي صفت نقصان وعدل كبي موافق غرض وحلاوت كبي موافق طبع
 اولق معتزلىنه دكل زير بونلرده اولان حسن قيل ورود السمع عقل اليه
 مدرك اولديغي متفق عليه در منازع فيه ومجوت عنه اولان دنياده عاجلا
 متعلق مدح وآخرنده آجلا متعلق ثواب اولق معناسنه اولان حسندر يعنى اول
 فلك فاعلى حكم الهيده مدح وثوابه مستحق اولق معناسنه اولان حسندر كه
 اشاعره قتلرنده موجب امر در يعنى مأمور به اولان امر اولغله حسندر
 ذاتنده حسن اولغله امر اولنمش دكلدر حسن حاكمى وحسنى موجب اولان
 شرعدر عقلا نده مدخلى ونصيبي يوقدر عقل خطاب شرعى فهم اچون
 برآنددر حنفيه دن بعض رأى مز بورده اشاعره به موافقت ايتديلم معتزله
 قتلرنده حسن مدلول امر در يعنى حسن قبل الامر ثابت و برشى ايله امر حسنه
 دليلدر پس فعل معتزله قتلرنده حسندر كه انكله امر واول فعل مأمور به
 اولدى بوقدر برجه حسنتك حاكم وموجبى شرعا مأمور بىنى اقتضا ايتك
 معناسنه عقل اولور حقتنه شرع وارد دكل ايسهده معتزله نك بارى تعالى
 اوزرينه اصلح اولانك وجوبى اليه حكملى كبي (تعالى الله عنه علوا كبيرا)
 شرعك انلر قتلرنده حكمده مدخلى اولن بلكه شرع بعض احكامده حسنى
 مبين ومقرر اولور حنفيه دن بعضيلر بونده معتزله به موافقت ايتديلم لكن
 موافقتلى مطلق دكل بلكه معرفة اللهك وجوبنده موافقت ايتديلم يعنى عقل
 معرفة اللهده حاكمدر ديديلر حتى صبى مائل اچون ايمانك وجوبنه زاهب
 اولديلم كلام مز بورظواهر نصوص آياته مخالفدر صبى حقتنه وجوب صحيح

وقنده نصك قيامته بناء
 تعليل مظنون اليه عمل ايتنر
 وبعد ايام التضحيه باب
 عبادتده احتياطا وقت
 ايله عمل ايلدك منه
 لاحتمال كون التصديق
 بالعين اصلا فى التضحية
 لانها عبادة مالية الا ان
 الشرع فعل قر به
 التصديق الى اراقة الدم
 ليزول ما فيها من اوساخ
 الذنوب والاثام وليكون
 ضيافة الله من اطيب
 الطعام لان الناس اضياف
 الله تعالى فى هذه الايام
 ولهذا الجوع فيها الصوم
 وكره الاكل قبل الصلوة
 ليكون اول متساو لهم
 من ضيافة اكرم الكرام
 لكن سقط ذلك الاحتمال
 فى هذه الايام لكون الاراقة
 منصوصا عليها فاذا
 فات الوقت عملنا بالاصل
 اى التصديق احتياطا
 (ابن ملك)
 ابو يوسفن بر روايتده
 صلوة عيدك ركوعنده
 امامه ادراك ايدن تكبيرات
 عيى ركوعده ايتنر مثلى

(أ)

اولد یغیچون صاحب میزان حسن مدلول امر در لکن مطلق دکل بلکه عقل حسنی فهم و درک ابتدیی شیلرده مدلول امر در دیدی ایمان و اصل عبادات و عدل و احسان کی وینه حسن موجب امر در یعنی اثر امر در اشاعرتهك ذاهب اولد قلمی کی لکن اولدخی مطلق دکل بلکه مفهومتهك غیرنده اثر امر در اکثر احکام شرعیه کی مذاهب مزبورتهك ادله و تفصیلی انشاء الله تعالی اهلیت باینده ذکر اول نور بز قمرده مختار اولان حسن مطلقا حکمة الا امر مدلول امر در زیر اجناس عزت حکیمدر حکیمه لایق اولان حسن اولانله امر ایتمکدر پس حاکم بالحسن شرعدر کاهو رأی الاشاعره عقل انجق فهم خطابه آلت دکلددر بلکه امور حسنهك بعضینی قبل السمع بلاکسب و یا کسب ایله و بعض آخرک حسنی بعد السمع مبین و معرفدر معلوم اوله که حسن باینده اولان نزاع ۴ مباحث قبح باینده دخی جاریدر مصنفک مباحث قبحی ترک و کلام و نزاعی حسن اوزرینه اقتضاری نزاع مأمور بهک حسن اولسنده اولوب حکم قبح اندن معلوم اولدیغته بناء در اقسام قبح انشاء الله تعالی نهی مباحثنده ذکر اول نور (قال فالأمر ما حسن حسن فی نفسه حقيقة فاما ان لا يقبل سقوط التكليف كالتصديق او يقبله كالأقرار والصلوة لكنها دونه و تسقط باعذار وهو بعدر واحد كالأکراه او حکما كالصوم والزکوة والحج و حکمه عدم سقوطه الا بالاداء او عروض ما يسقطه بعينه) معلوم اوله که حسن مطلقا مدلول امر اولدی ایسه نفسنده اولیجی حسن ایله حقيقة حسن اولان مأمور به ایکی نوعدر برنوعی سقوط تکلیف قبول ایثین حسندر ایمانده تصدیق کی و برنوعی دخی سقوط تکلیف قبول ایندر اقرار باللسان کی اقرار باللسان اکراه حالتده سقوط قبول ایدر و اما تصدیق وجهان الوجوه سقوط قبول ایتمز و صلوة دخی جنون و اغما و حیض و نفاس حالرنده سقوط قبول ایدر بو مثلوا اعدار ایله سقوط قبول ایدر ۳ صلوة اقرار کی رکن اولماغله اقرارندن دوندر و یا مأمور به نفسنده اولجی حسنله حکما حسندر حقيقة حسن دکلددر صوم و زکوة و حج کی صوم ذاتنده حسن دکلددر تجویع نفسی واللهمک مملو کندن نعمتهك منعی مستلزم اولدیغیچون حسنی اماره بالسوء اولان نفسک قهر بنی مستلزم اولدیغیچوندر زکوة دخی نفسنده اضاعت مال اولمغله حقيقة حسن دکلددر حسنی فقراتک حواجی ضرور به لرینی

دافع اولدیغی جهندندر حج دخی نفسنده قطع مسافه و اتعاب نفس اولمغله حقيقة حسن دکلددر حسنی تشریف آلهی ایله شرفیاب اولان بیتک زیارتی واسطه سیله در حسن اتواعندن برنوعک اداو یا مسقط ادا اولان اعدار عزوضیه بعینه ساقط اولمقدر اعدارک عدملری قتنده عدم سقوطدر قال (واما فی غیره فاما ان يتأدى بنفس المأمور به كالجهاد و صلوة الجنائز و هذا شبهه بالاول اول كالألوه و السعی و حکمه وجوبه بوجوب الغیر و سقوطه به والامر المطلق يقضى الاول من الاول لاقتضا الكمال الكمال) غیرده اولان حسن ایله حسن اولان مأمور به دخی ایکی وجه اوزره در وجه اول ذلك الغیر بانفس مأمور به متادیه در ۴ جهاد و صلوة جنازه کی جهاد تخریب بلاد تغریب عبادی مستلزم اولمغله ذاتنده حسن دکلددر حسنی اعلاء کلمة اللهی استلزامنه بناء در و صلوة جنازهك دخی حسنی بذاتها دکلددر بلکه غیر واسطه سیله در اولکه حق مبتی قضا در اگر بذاتها حسن اولیدی حسن اندن مفارق اولردی انو کیچوب صلوة جنازه میتسزعبت و کافر اوزرینه قبیحدر حسن حسن فی غیره اتواعندن نوع مزبور نفسنده اولیجی حسنله حسن اولان مأمور بهه مشابه در و یا ذلك الغیر نفس مأمور به ایله مؤدی اولیوب بلکه فعل آخره محتاج اولور وضوء و سعی الی الجمعه کی وضوء تبرد و اضاعت ماء اولمغین بذاته حسن دکلددر حسنی صلوة و سیله اولدیغی جهته در سعی مزبور دخی تعبی متضمن اولمغله نفسنده حسن دکلددر حسنی صلوة جمعهك اداسنه و سیله اولدیغیچوندر بوندن صکره صلوة وضوء ایله و صلوة جمعه سعی ایله مؤدی اولرتز بلکه بونلردن هر بری حاصل اولدقدن صکره فعل مقصود مستقل ایله مؤدی اولورر غیرده اولان حسن ایچون حسن اولان مأمور بهک حکمی غیرک وجوبیله واجب و غیرک سقوط وجوبیله ساقط اولمقدر صلوتک وجوبیله وضوءک وجوبیله و صلوتک سقوطیله و وضوءک سقوطی کی و دخی میتک اسلامیه صلوة جنازهك وجوبی کی و کافرک کفری ایله جهادک وجوبی کی حتی کفار باجههم مسلمان اولسه لر انلره وجوب جهاد ساقط اولور باغیر ایله وجوب جهاد باقی اولور ایسه ده مثلا بر مسلم باغی اولسه و یا قطع طریق ایسه انک اوزرینه وجوب صلوة ساقط اولور و برکسته مریض و یا مسافر اولسه

بان لایکون فیہ شبه بالحق لغیره یعنی صلوة اقرار کی رکن دکلددر (مرأة) تصدیق مزبور تصدیق منطقی در که لسان فارسیده اندن بگردیدن و راست کوی داشتن لفظلریله معبردر (منه) ۴ از صلوة اعدار کثیره ایله ساقط اولور و اما اقرار انجق اکراه عذرله ساقط اولور (منه) بعینه قیدیه غیرده اولان حسن ایله حسن اولاندن احتراز اولندی وضوء و جمعه یه سعی کی زیرا بونلرده اولان حسن غیرک سقوطیله ساقط و غیرک بقاسیله باقیلدر (مرأة) بونکله حسن فی غیره اولان حسن اولاندن احتراز در وضوء و سعی کی الخ (مرأة) الضرب من الحسن حسن فی غیره ای الحسن حسن فی نفسه یؤدی ذلك الغیر بنفس

اتناه قادر اولد یغیچون قرات و قنوت مصلیسی فوت اتسه لر مصلی انلری رکوعده قضا ایتمدی کی (ابن ملک) یعنی حسن و قبح اوج معنایه اطلاق اولتور (ابن ملک) یعنی حق اولیوب و لکن حقه مشابه اولاندن احترازدر (کذا فی التلویح) یعنی عباده اصلح اولانی امر الله سبحانه و تعالی اوزرینه و اجبرد دیدیلر بو تقدیرجه پس اصلح اولانک فعلی حسن و ترکی قبح اولور (کذا فی الابن) یعنی عقل انده اولان حسنی ابتداء درک ایتمدیکی احکامده شرع حسنی مبین اولور وظایف عبادات و اخر رمضانده صومک وجوبنده اولانی مقرر اولدیغی کی (مرأة) یعنی قبیحده دخی عقلک حظ و مدخلی یوقدر بر فکک قبحی اول شیء منهی اولدیغندن معلوم اولور (منه)

المأمور به بل يحتاج الى فعل
آخر

(مرآة)

عوجه مشابهت جهاد
قل وضرب وانوك مثلو
ردرا كرجه اعلا كلمة الله
مفهومي دكلرا ايسه ده
لكن خارجده بينلرنده
مغابرت يوقدر پس
اعلاء كلمة الله حسن لمعنى
ففى نفسه در پس انكله
منحد اولان دخى اكا
شبيه اولور صلوة جنازده
دخى حال منوال محرر
اوزره در

(منه)

و برعورت حائض اولسه
وضوء اندن ساقط
اولور

(كذا فى المرأة)

پس مأمور به نفسند
اولجى حسن ايله حسن
اولدندن صكرة قدرت
اشتراطنده اولان حسن
ايله حسن اولور

(تلويح)

٦ قوله واقصاه اى اعلى
ماذ كر من القدرة قوله
ومقاؤه اى بقاء النسوع

جمعده سعيك وجوبى انلردن ساقط اولور معلوم اولاه كه نفسنده ويا غيرنده
اولجى حسن ايله حسن اولسته دآه قرينه دن مطلق اولان امر قسم
اولندن اولان ضرب اولكه سقوطه محتمل اولياندر اتى اقتضا ايدر كال
امر كه مطلق اولقدر مأمور بهك كال حسنى اقتضا ابتدايكيچون (وهذا
معنى قول المص والامر المطلق المح) ودخى مأمور به شرطنده اولان
حسن ايله حسن اولور مثلاً مأمور بهى ادايه قدرت ممكنه بي شرط
قلقى كسى زيرا قدرت ممكنه اشراطى حسن اولسنده شبهه
يوقدر عاجزه تكليف قبيح اولديغنه بناء (ثم التكليف بما لا
يقدر عليه المأمور بحال فلا بد له من قدرة بها يتمكن من اداء ما لزمه بلا حرج
غالباً وهى شرط اوجوب الاداء لا الاداء نفسه لوجوده قبلها ولا بنفس
الوجوب لانه جبرى وهى نوعان الاول ادنى ماذ كر وتسمى الممكنة وهى
شرط مطلقاً ولذا لم يلزم زفر الاداء فى الجزء الاخير قلنا اذا شرع فى الوقت
يكون اداء خلفه والجواب المشهور بان القدرة بمعنى سلامة الاسباب
موجودة وان القضاء مبنى على نفس الوجوب ضعيف واقصاه ويسمى
الميسرة وبقاؤه شرط ابقاء الواجب فى الذمة لئلا ينقلب اليسر عسرا
دون الاول والتمكن من الاداء ليستغنى عن البقاء ولذا قيل لم يشترط للقضاء
فلا يبقى الزكوة والعشر والخراج بهلاك المال التامى بخلاف الحج وصدقة
الفطر) معلوم الاو كه مأمور اتيانسه قادر اولديغى شيله مكلف اولقى
تكليف بالمحادر ما لا يطاق مراتب ثلثه اوزره در ادناسى بر فعلدر كه
خارجده وقوع وحصولى ممتنع اوله اول فعلك عدم وقوعه جناب عزتك
على ويا ارادهسى تعلق ابتدايكي ايجون بو مرتبه ايله تكليف وقوعنده
نزاع يوقدر كفر اوزر بنه هلاك اولانلر بالا اجاع عاصى عد اولند قلمچون
اقصاى مراتبى لذاته ممتنع اولاندر قلب حقايق واجتماع ضد بين وجع
تقيضين كى بو مرتبه ايله تكليفك عدم وقوعه اجاع منعقد واستقرا
شاهد وايات ناطقة در مرتبه وسطا كه نفسنده ممكن ولكن يا اصلا متعلق
قدرت عبدا ولما مشدر خلق اجسام كى ويا عادة متعلق قدرت عبدا ولما مشدر
صعود الى السماء كى منازع فيها اولان مرتبه مرتبه وسطا در پس مأمور به
اتيانسه قادر اولديغى شيله مكلف اولقى عقلا وشرعا محالدر عقلا محال
اولديغى تحت قدرت عبده اولين شيك حصولى طلب حكم متعاه لايق

(ومناسب)

ومناسب اولد ينجوندر نقلا محال اولديغى جناب عزتك (لا يكلف الله نفسا
الا وسعها) قولنه مخالف اولد ينجوندر تكليف بالمحال محال اولدى ايسه
مأمور ايجون سلامت واسباب وآلات معناسنه قدرت لازمدر كه انكله
مأمور بهى غالباً بلا حرج ادايه قادر اوله قدرت مذكوره وجوب ادا ايجون
شرطدر نفس ادا ايجون شرط دكلدر قبل القدرة ادا بولنقى ممكن
اولد ينجون حج فقير و قبل حولان اداء زكوة كى قدرت مزبوره
نفس ادايه شرط اولسه ادائى قدرت اوزر بنه تقديم جائز اولزدى ونفس
وجوبك دخى شرطى دكلدر نفس وجوب جبرى يعنى قدرته احتياجنسز
اولغله قدرتك وجودنه محتاج دكلدر انكيچون نام ومغنى عليه ده حرجه
مؤدى اولر ايسه متحقق اولور انلرده ايسه قدرت مفقوده در پس قدرت
نوعينه منقسمه اولوب نوع اوله قدرت ممكنه ديديلر قدرت مزبوره
هر واجبك مطلقاً وجوب ادا ايجون شرط اولد ينجون امام زفر قنده
وقندن جزء اخيره اهليت حادته اولسه اداسنى لازم قلمر جزء اخيره
ادا ممتنع اولغله تكليف بما لا يطاقه مؤدى اولور جواب مأمور بهك
جزء اخيره اداسنى تكليف اخيره مأمور بهى ادايه شروع ايلسه فعلى
ادا اولور ٧ بعد الوقت ادا ايدرسه ده بو تقدير جهه تكليف بما لا يطاقه مؤدى
اولر قدرتك ايكنجى نوعنه قدرت ميسره للادا ديبلر قدرتن بو نوعك
بقاسى ذمت مكلفه مرتب اولان واجبك بقاسيچون شرطدر يسر عسره
منقلب اولماسون ايجون زكوتده نما كى وجودنسر اداء زكوة ممكندر
لكن اصل ماله نقصان ترتب ايتكسرين ادا ايسردر بعض نما فوت
اولور سسه ده نوع اولك بقاسى شرط دكلدر زيرا ادايه تمكن
واقصدار قدرتك بقاستندن مستغندر بلكه قدرتك مجرد
امكان وتوهى كافيدر اكا بناء فخر الاسلام وا كه تابع
اولانلر قضا ايجون قدرتك بقاسنى شرط قلد يبلر پس واجبك بقاسيچون
قدرت ميسره نك بقاسى شرط اولوب قدرت ممكنه نك بقاسى شرط اولما غله
زكوة وعشر و خراج مال ناعينك هلاكيله باقى قالمزلر واما حج و صدقة
فطره دن هر برى قدرت ممكنه ايله واجب اولد قلمر ايجون قدرت ممكنه نك
بقاسى حج و صدقة فطر ك بقاسيچون شرط اولدى اما حج زاد و راحله به
تمكن قنده واجب اولور زاد و راحله ايسه قدرت ممكنه دنلر اكثر با حجه

الثانى قوله ضعيف جواب
اولك ضعيف بو وجهله
در كه ادايه صالح اولان
وقت دخى اسباب جله
سندن در پس صلاحك
انتفاعى قنده سلامت
باقى قالمز جواب ثابتنك
ضعيف بو وجهله در كه
وجوب قضا تكليف
ايجوندر پس قضا مجرد
نفس وجوب اوزره بتا
قلمر ايجون قدرت
شرط فلمسنه تكليف
بدون شرط واقع اولور
اول ايسه باطلدر

(كذا فى المرأة)

فضلا عن الجواز (مرآة)
معذور صلوة جمع ايله
مخاطب اولديغنك معناسى
معذور صلوة جمع ايله
بعينها مأمور اولما مقدر
بلكه معذور ايجون صلوة
جمع و صلوة يتنده خيار
واردر قنيسنى ادا ايدرسه
اخر اندن متدفع وساقط
اولور ديمكدر

(كذا فى التلويح قبل

التكليف بالمحال)

٧ تكليف بالاداء جزء اخيره

تمكن زاد وراحله ايله حاصل اولديغيجون وصدقته فطر حاجت اصليه دن فاضل نصاب ايله واجبدر ٨ نصاب نامى اولر ايسه ده حتى بر كسته ثياب بذه دن حاجت اصليه دن فاضله مالك اولسه و باليله فطرده نصابه مالك اولسه اكه صدقه فطر لازم اولور نصابه اعتبار ايسه يسر حصوليجون دكلدر بلكه مخاطب انكله غنى اولسون ايجوندر پس اغتيايه اهل اولور يسرايسه نما حصوليله در اقوله صلى الله عليه وسلم (اغنوهم عن المسئلة) نما ايسه صدقه فطرده معتبر دكلدر بلا نما صدقه فطر واجب اولديغيجون (قال الامر بامر الغير ليس امر الاله الا بدليل) معلوم اولاكه غيره امر ايله امر ذلك الغيره امر ميدر امر دكليدر بونده علما اختلاف ايتديلر مختار اولان بلا دليل غيره امر اولما مقدر امر مزبور (امر) لفظيله اولسون صيغة امر ايله اولسون مساويدر زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم (مروههم بالصلوة لسبع ٩) قولى صبيان حقلرنده صلوة ايله امر اوليدي يدي ياشنده اولان صبي صلوة ايله مأمور ومكلف اولمق اقتضا ايدردى اول ايسه اتفاق جمهوره مخالفدر (ومر عبدك ان يجزى في مالك) قولى وعنده لاتبجر قوائنه تعدى ومناقض اولوردى حال بو كه تعدى ومناقض دكلدر اصوليوندن بعضلر غيره دخى امر اولسنه ذاهب اولديلر جناب عزتلك رسوائنه وملكتك وزيرينه امر لزندن منقهم اولان رسول الله ويا وزير بزلى اول امر ايله مأمور ايتلر بدر جواب ذكر اولئانده رسول ووزيرك اول امرى بزله مبلغ اوللرينه دليل واردر كلامتر ايسه دليل دن خالى اولان امر ددر (قال واتيانه على وجهه يوجب الاجزاء وانتفاء الكراهة ويزول جوازها بسخ وجوبه و ارادة وجوبه ليست شرطا لصحة الامر) مأمور بهى امر اولنديغى اوزره اتيان صحت واجرا ايجاب وانتفاء كراهيت اقتضا ايتسنده متكلمين ايله فقها بيلنلرنده خلاف واردر مختار اولان صحت واجرا ايجاب وانتفاء كراهيت اقتضا ايتسيدر متكلمين صحت وجوازك ثبوتى دليل آخره محتاج اولور ديديلر دليللرى حاجى اولان كسسته قبل الوقوف بعرفة جماع ايتكله حجنى افساد ايلسه اول كسسه افعال حج اوزره مضى وسنة قابله حجنى قضا ايله مأموردر بو ايسه صحت وجوازك عدم ثبوتنه دليلر ديديلر صحت واجرا ايجاب ايدر ديئلرك دليللرى امر مأتى بهك عيننه متعلق اولنديغى حالده باقى قالسه حاصلى تحصيله مآدى اولور اول ايسه جائز دكلدر اكر

اولديغى مسلم اولسه لزوم ادا نفسنده مطلوب اولديغيجون دكلدر كه تكليف بمالا يطابق لازم اوله بلكه لزومى خلفى اولديغيجوندر اولكه قضا در زير بعض احكام واردر كه اداسى واجب اولدقدن صكره ادا دن غيرى اولديغنه بناه خلف تخليف ايدر تيمم ايجون وضوء كى و حجرى ذهبه نحو ايله عين كى قدرتك قضا اولان خلفه نظره وجودى كافيدر (كذا فى المرأة) زيرا قدرت مزبوره علت معناسنده شرطدر واجبى عمر دن يسره تقديره مغيردر الحج (ابن ملك) معلوم اولاكه غنا ايجون برحد معين يوقدر زيرا غنا كثره مال ايله حاصل اولور اول ايسه اشخاص وازمان واحوالك تفاوتيله متفاوت اولور انو كيجوب شارع غنائى نصاب ايله تقرير ايلدى پس

مأتى بهك غيرينه متعلق اولنديغى حالده باقى قالسه مأتى به مأمور بهك كللى اولماق لازم اولور اول ايسه خلاف مفروضدر ودخى امر حسن اقتضا ايدر حسن ايسه صحت شرعيه به متوقفدر ودخى مكلف مأمور اولنديغى حكمى اتيان ايله اول حكمك عهد سندن خلاص اولسه اول حكم ثانيا و ثالثا واجب اولمق اقتضا ايدر پس امره امثال اولنديغى معلوم اولر مع هذا امر تكرر اقتضا ايتر متكلمينك صحت واجرا ايجاب ايتسى دليل آخره محتاجدر ديئلركينه دليللرى نهى منهى عنك فسادينى اقتضا ايتر حتى ارض مغضوبه ده صلوة ووقت فداده بيع جائزدر كذلك امر دخى مأمور بهك صحتنى اقتضا ايتر بحكم قياس العكس صحت واجرا ايجاب ايتسنه ذاهب اوللر جوابده نهى مطلق منهى عنك فسادينى اقتضا ايدر مثالين مر قومينده اولان نهى مجاورلى ايجون نهى اولدقدلرينه قرينه اولغله جائز اولديلر مأمور بهى على وجهه اتيان صحت واجرا ايجاب ايتديكى كى كراهيتك انتفاسنى دخى ايجاب ايدر زيرا امرك مقتضاسنى حسن اولديسه حسن كراهيت ايله جمع اولر كراهيتك انتفاسى ايله قائل اولينلر ابو بكر رازيدن مروى اولان كلام كه صفت جواز امر مطلق ايله شرعا نابتدر لكن امر مطلق جوازه متناول اولنديغى كى كراهيته دخى متناولدر نتكم بعد تغير الشمس عصر بومى مع كراهيته ادا جائز و شرعا مأمور به اولنديغى كى (وطواف محدث مع كراهيته جائز) و شرعا مأمور به اولنديغى كى بونلرى كندى دعوائرينه سند اولمق اوزره ايراد ايدنلره جواب بودر كه مأمور به اولان نفس صلواتدرانده كراهيت يوقدر بلكه كراهيت اداء صلوتى كفره نك عبادت لرينه تشبه اولنجق وقته تاخير ايتدهدر (ولا امر بحسبه) ودخى مأمور به اولان نفس طوافدر طوافده ايسه كراهيت يوقدر بلكه كراهيت طائف اولانك محدث اولسندن حاصلدر پس (ولا امر بحسبه) معلوم اولاكه مأمور بهك جوازى مأمور بهك وجوبى نسخله زائل اولور ٢ ايزر اموجب امر كه وجوبدر منسوخ اولنجه امر امر اولنديغى حالده باقى قائلر شافعيه قتلرنده صفت جوار باقيدر انتفاء وجوب انتفاء جوازى ايجاب ايتديكيجون خاصك انتفاسى عامك انتفاسنى ايجاب ايتديكى كى حتى صوم عاشورانك وجوبى منسوخ اولش ايكن ينه جوازى بالاتفاق باقيدر ديديلر حنفيه جوابده صوم عاشورانك جوازى امر منسوخدن مستفاد اولديغيجون دكلدر بلكه انده

غنا نصابه مالك اولان فقير نصابه مالك اولين اولدى فقير مسكينه مقابل اولان فقيره اعددر زيرا مسكين ديوانو كيجون ادنى شى اولانه ديرلر (تلويح) ٩ لسبع قولندن اولان لام ادلوك الشمس قولنده كى وقت ايجوندر حديث مزبورك معناسى صيبا نكرى يدي ياشنه بالغ اولدقلرنده صلوة ايله امر ايدر ك ديمكدر اكر غير امر ايله امر بلا دليل غيره امر اوليدي بونده دخى امر اولوردى الحج (منه) سقوط قضا معناسنه صحت واجرا ايجابنده خلاف واردر انكله امره حصول امثال معناسنه اولسه خلاف يوقدر زير حصول امثال انكارك وجهى يوقدر (كذا فى المختار والمرأة) پس قياس قياس مع

الفارق اولور اول ايسه
جائز دكلدر (منه)
بس امر وجوب افاده
ايتديكي كبي جواز دخي
افاده ايتمز (منه)
قوله ما يحمل السقوط
منه ايمان دن احتراز در
ايمانك سقوطه محتمل
اولديغي سبق ايتشدر
كفار ايمان ادا ايله بالاتفاق
مأمور در (منه)

صوم جائز اولان ايام سائر دن اولغله در ودخي مأمور بهك وجوبى اراده
صحت امر ايچون شرط دكلدر امر ك طلي مأمورك امرينه امثال ايتسي
اولديغده خلاف يو قدر مابه الطلب امر صيغده اولق شرطيله
امر امثال مأمورى مر ادا ايتسده در بزم قتمزده شرط دكلدر معتزله قتلرنده
شرطدر خلاف مزبور امر ايله مرادك ارادة اللهدن تخلفي جائز ميدر
ويا دكليدر ديواولان خلافه بناء در بزم قتمزده جائز اولماغله ارادة اللهك
امر دن انفكا كيله قول لازم اولديغي ايمان ايله مأمور اولانلردن بعضيلر امره
امثال ايتيوب ايمانه كلكلر ايچون معتزله قتلرنده جائز در انكيچون انفكا كيله
قوله محتاج اولديلر (قال ويا امر الكفار بالايمان والمعاملات والعقوبات
واعتماد وجوب العبادات لا بداء ما يحتمل السقوط منها هو الصحيح) معلوم
اولا كه كفار ايمانله بالاتفاق مأمور در زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم
كافه انامى ايمانه دعوت ايچون مبعوثدر لقوله تعالى (قل يا ايها الناس انى
رسول الله اليكم جميعا الذى له ملك السموات والارض لاله الا هو يحيى
ويميت فامنوا بالله ورسوله) انوكيچون كفاره امة الدعوة ومومنينه امة
الاجابه دينلدى دعوتى قبول و تحت دعوتده باقى قالدقلى ايچون
واحكام معاملات ايله دخي بلا خلاف مأمور در احكام عقوبات ايله دخي
كذلك مأمور در حدود وقصاص وغير يار كبي وجوب عباداته اعتقاد
ايله دخي بالاتفاق مأمور در حتى آخرته ترك اعتقاد ايله مؤاخذ اولور ترك
اعتقاد كفر اوزرينه كفر اولديغچون يعنى اصل كفر اوزرينه معاقب
اولدقلى كبي ترك اعتقاد اوزرينه دخي متعاقبلدر لقوله تعالى (ما سلككم
فى سقر قالوا الم نك من المصلين ولم نك نطعم المسكين) خلاف ائمه كفاره
دنياده اداء عبادت واجب اولسنده در حنفيه دن عراقيون اداء عبادت ايله
مأمور اوللرينه ذاهب اولديلر شافعيده دخي بويله در ماوراء نهر
مشايخى قتلرنده عبادتدن سقوطه محتمل اولنلك ادا ايله مأمور دكلدر
عبادته اهليتلى اولديغچون مذهب صحيح دخي بودر عراقيونك
سلوك ايتدكارى مسلك صحيح دكلدر كفارك حال كفر لنده اداى عبادتك
عدم جوازنده دخي خلاف يو قدر و بعد الاسلام عدم وجوب قضاده
دخي خلاف يو قدر فائده خلاف كفار آخرته ترك اعتقاد ووجوب عبادات
ايله معاقب اولدقلى كبي ترك عبادت ايله دخي عقوبة على عقوبة الكفر

عقاب اولغله در شافعى قشده كفار اداى فروع ايله مكلفلدر پس
ترك اصول ايله معاقب ومعذب اولدقلى كبي ترك فروعله دخي معذب لدر
ديرلر (ومنه النهى وهو لفظ طلب به الكف جزما بوضعه له استعلاء وهو
يوجب دوام الترك الالذليل و يقتضى القبح بمعنى كونه متعلق الذم والعقاب)
امر ايجابده خاص اولديغى كبي نهى دخي نحر يمده خاصدر و امر بختنده
مرور ايدن قيود واحترازات نهى ده دخي مر عيه در انوكيچون ذكر لى
تكرار اولغدى وحسنك شرعى وعقلى اولسنده خلاف قبحده دخي
جاري در پس نهى بر لفظدر كه انكله جزما واستعلاء بر شيدن كف و امتناع
طلب اولتور جزما قيديله كراهيت ايچون مستعلاء اولان صيغ تعريفدن
خارج اولديلر مكروه حقيقه منهى عنه اولديغچون زيرا موجب نهى
بر مقتضاي قوله تعالى (وما نهاكم عنه فانتهوا) وجوب اتهدار امر ايسه
وجوب ايچوندر تنكيم بيانى سبق ايلدى بوضعه كلسى به كلسك ضميردن
حالدر معنائى (ملتبساً ذلك اللفظ بوضعه له) ديمكدر وله كلسه سننده اولان
ضمير طلب كفه راجعدر بونكله دخي طلب كفدن اخيار ايچون موضوع
اولان لفظ خارج اولور نهى انشا اولديغى ايچون استعلاء قيديله
صيغه نهى ايله وارد اولان دعا والتماس خارج اولور ونهى دوام ترك ايجاب
ايدر مكر كه انتفاء دواى اقتضا ايدر بر دليل اوله اول صورتده نهى دوام
ترك ايجاب ايتمز كقوله تعالى (لا تقربوا الصلوة وانتم سكارى) مخالف
مذهب طرفدن كاهى دوام منهيدين منك اولور تنه كيم (نهى الخائض
عن الصلوة والصوم) كلامى مفهومندن دوام ترك معنائى منك در ديوسؤال
اولتور ايسه جواب نهى مزبور اوقات حيزده عموميله بيله نهى مقيددر كلامر
ايسه نهى مطلق مفهومنده در ونهى منهى عنك قبحنى اقتضا ايدر
جهل كبي صفت نقصان وظلم كبي مخالف غرض و مراد كبي طبعه غير
ملايم اولق معنالى بنه دكلر بلكه منهى عنك فاعلى دنياده عاجلا متعلق
ذم وعقباده آجلا متعلق عقاب اولق معنائى قبحى اقتضا ايدر پس قبح
نهيك مقتضاسى اولور موجبي اولر (فهو اما لعينه وضعها كالكفر او شرما
كسبح الحر وحكمه البطلان واما العبرة وصفا كصوم الايام المنهية او مجاورا
كالبيع وقت النداء والنهى المطلق عن الافعال الحسية يقتضى الاول كالظلم
وبالقربنة الثانى ففى الوصف كالاول كالزنا لا المجاور كوطى الخائض) نهيك

عبادتى ادثوابه مستحق اولق
ايچوندر كافر ايسه ثوابه
اهل دكلدر ثواب جنته
دخول ايچون اولديغچون
پس ادايه اهل اولديلر
ايسه ادا ايله مخاطب دخي
اولر عمل ايله خطاب
عمل ايچون اولديغنه بناء
ايمان عمل كبي دكلدر زيرا
كافر ادا ايله جناب ترك
مؤمنينه وعده سنه اهل
اولغله ادايه دخي اهل
اولور
(كذا فى المرأة)
آيت مر قومده انتفاء
دوامه دليل وانتم سكارى
قوليدر (منه)
وبالجملة هر شى كه نظر
عقول و مجارى طائفة
مستوجب ذم اوله اول
شى فيح اولديغى بالاتفاق
عقل ايله ادراك اولتور
انوكيچون شرع وارد
اولسون ويا وارد اولسون
(كذا فى المرأة وغيره)
يعنى فى صورة كون ذلك
الغير هو الوصف يكون
المنهى عنه
(مرآة)

مقتضای اولان قبیح با وضعا لعینه در و یا شرعا لعینه در کفر و بیع حرکی کفرک
 قبیح لعینه اولدیغی کی کفران النعمه اولنک قبیح عقولده هر کوز
 اولدیغیچوندر بیع حرک شرعا قبیح لعینه اولدیغی بیع اهلیت و محللیت
 معدومان اولدقلریچون زیرا شرع حال عقده محل بیعی فائده
 حصولیچون مال منقوم قلدی حرایسه مال دکلدکه انی یعدن بر فائده
 حاصل اوله قبیح لعینه اولانک حکمی وضعا اولسون شرعا اولسون بطلاندر
 یعنی باصله و وصفه عدم مشروعیتدن عبارتدر و با ذلک القبح لغیره در
 یعنی ذلک الغیر منهی عنه ایچون وصف لازم اولوب منهی ننندن انفکاک
 قابل اولیاندر و یا امر مجاوردر یعنی منهی عنهما صاحب و فی الجمله مفارق
 اولیاندر ایام منهیه ده صوم و وقت نداده بیع کی بونلرده قبیح موجب
 اولان معنا صوم و بیعک غیریدر و لکن صومه متصل و صوم ایچون
 و صفدر اولکه ضیافت اللهدن اعراضی مستلزم اولقدرد و وقت نداده
 یعدن نهی دخی صلوة جمعه ایچون واجب اولان سعه محل اولدیغیچوندر
 اخلال بالسعی ایسه یعه مجاور و یعدن انفکاک قابل اولغله
 قبیح لغیره شرعا قیلندن اولور قبیحدر نوع مزبورک حکمی مکلفک مأمور
 بهی اتبانی صحیح اولقدرد افعال حسیه دن نهی مطلق یعنی قبیح لعینه و یا قبیح
 لغیره اولسنه داله قرینه دن مطلق اولان نهی افعال حسیه دن نهی اولورسه
 قبیح لعینه قیلندن اولسی اقتضا ایدر ظلم کی ظلمک قبیح اولدیغی
 عقولده هر کوزدر حقنده شرع وارد اولسون و یا وارد اولسون و قتل
 وزنا و شرب خمر دخی ظلم کیدر زیرا بونلر ایچون شرعه توقفسز
 وجود حسی وارد قرینه به مقارن اولان افعال ۳ حسیه دن نهی قبیح
 لغیره قیلندن اولغی اقتضا ایدر وجود مانع بناء بس ذلک الغیر منهی
 عنه اولان وصف ایله قائم اولورسه منهی عنه اول کی اولور یعنی قبیح
 لعینه کی اولور هر بری باطل اولده لکن فرق اول قبیح لعینه در وصف
 صورتی قبیح لغیره در زنا کی زنا فعل حسی و قبیح لغیره در اولکه تضییع
 نسب و اسراف مآدر ذلک الغیر وصف اولیوب مجاور اولورسه منهی عنه
 اول کی اولر که حکما قبیح لعینه اوله و اوزرینه بر حکم شرعی ترتیب ایله
 وطئ حائض کی حائض اولان مرأیه قرباندر نهی مجاوری ایچون اولدیغنه
 دال دلیل اولدیغیچوندر انو کیچون وطئ حائض ایله زوج اول ایچون

یعنی وضع جهتندن
 منهی عنهنک عینیدر
 مثلا واضع لفظی قبل
 ورود السمع قبیح مجرد
 عقل ایله معلوم اولان
 فعل ایچون وضع ایتمکله
 (منه)
 ۳ حسیات ایله مراد انوک
 ایچون انجق وجود حسی
 اولاندر شرعیات ایله
 مراد انوک ایچون وجود
 حسی ایله بیله وجود شرعی
 اولاندر بیع کی بیع ایچون
 حسا و جردواردر ایجاب
 و قبول حسا موجودر
 اولدیغیچون بونکله بیله
 وجود شرعی کی دخی
 وارد زیرا شرع حسا
 موجودین اولان ایجاب
 و قبولک ارتباط حکمی
 ایله ارتباط لریله حکم ایدر
 پس معنای شرعی حاصل
 ملک مشتری انک ایچون
 اثر اولور پس ذلک المعنی
 بعیددر حتی ایجاب و قبول
 محکم غیرنده بولنسه شرع
 انی بیع اعتبار ایتمز و ایجاب
 و قبول خیاریله بیله بولنسه
 شرع بیعک وجود بیله

حل و نسب و تکمیل مهر و احسان رجم ثابت اولور لکن احسان
 قذف ثابت اولر (وعن الافعال الشرعية يقتضى اول الثانى فیصح المنهى
 عنه باصله وان فسد بوصفه قال الشافعی رحمه الله الاول فیبطل الاقتضاء
 الکمال الکمال کا فی الامر و لتضادین المشروعية والمعصية قلنا کمال
 مقتضى ههنا یبطل مقتضى بخلافه ثمه وقلنا جهة المشروعية والمعصية
 مختلفة فلا تضاد بينهما) افعال شرعیه دن نهی مطلق صلوة و صوم و بیع
 و اجاره کی قبیح لغیره و صفا قیلندن اولوق اقتضا ایدر بوتقدیرجه باصله
 صحیح و بوصفه فاسد اولور زیرا بر فکک مشروعیتی اصلی اوزره نهی
 جریاننی منع ایدر ۴ شافعی قنده افعال شرعیه دن نهی مطلق قبیح
 لعینه قیلندن اولوق اقتضا ایتمکله منهی عنه باطل اولور کمال نهی کمال
 قبیح اقتضا ایتمکله ایچون امر مطلق کمال حسن اقتضا ایتمکله کی و دخی
 مشروعیت ایله معصیت یلنده تصاد اولغین منهی عنه مشروع اولوق
 جائز اولر دیدی حقیقه جوابنده دلیل اولدن کمال مقتضا که قبیحدر
 نهی ده مقتضی بی ابطال ایدر یعنی نهی حالی اوزره قالیوب منسوخ اولور
 ولما امرده کمال مقتضا کمال حسنی ابطال ایتمز بلکه تحقیق و تقریر
 ایدر پس شافعیق قیاسی قیاس مع الفارق اولغین مفید دکلدرد دلیل
 نائیدن جواب مشروعیت ایله معصیتک جهت لری اصلا و وصفا مختلفه در
 زیرا مشروعیت اصله نظراره در و معصیت وصفه نظراره در مشروعاتده
 ایسه معنای مزبور محتملدر احرام فاسد و طلاق فاسد و ارض مغصوبه ده
 صلوة و وقت نداده بیع و یمین علی المعصية کی پس مشروعیت ایله
 معصیتک جهت لری مختلفه اولنجه یئلرنده تضاد اولر تضاد اتحاد جهات
 اقتضا ایتمکله ایچون (و بالقرينة ما تفیده ففما لعینه البطلان کبیع المضامين
 والملاقیح ولغیره الکراهة فی المجاور کالصلوة فی الارض المغصوبة والفساد
 فی الوصف لاالبطلان خلا فاله فقلنا بفسد الربوا والبیع بالخمر
 وبالشرط و صوم الايام المنهیه فلا یلزم بالشرع ولا یصلح للقضاء و صحة
 التذکر به لانفصال المعصية عنه والصلوة فی الاوقات المنهیه دونه فیضمن
 بالشرع ولا یصلح له و فوفهما فی الارض المغصوبة فیضمن به و یصلح له)
 کلامی ظاهرندن صارفه قرینه به مقارن اولان افعال شرعیه دن نهی
 قرینه ک افاده ایتمکله احکامی افاده ایدر مثلا قرینه قبیحک لعینه

اوزرینه ملک ترتب
 ایتمکسزین حکم ایدر پس
 بیع ایچون وجود شرعی
 دخی ثابت اولور (منه)
 افعال حسیه دن مراد
 شرعه حکم مطلوب
 ایچون موضوعه اولیان
 شیلدر در شفه و عبث و او اطه
 وزنا کی (کذا فی المرأة)
 یعنی افعال شرعیه دن
 نهی مطلق یقتضی الاول
 اولکه قبیح لعینه در منه
 بلا شهود اولان نکاح
 دخی باطل اولده بلا قبیح
 و مضامینک بیع لری
 کیدر (تلویح)
 یعنی منهی عنه مشروعیت
 ایله جمع اولور منهی
 عنه قبیح لعینه اولدیغیچون
 قبیح لعینه اولنجه حکم
 شرعی ایسه بالاجماع
 مفید اولر (توضیح)
 ۴ شافعی رحمه الله زنا ایله
 حرمت مصاهره ثابت
 اولر و غصب ملک افاده
 ایتمز و سفر معصیت
 رخصته سبب اولر
 و کافر استیلا ایله مسلمان
 احواله مالک اولر دیدی

اولسنى افاده ايدرسه نهى منهي عنك بطلاننى اقتضا ايدر بيع ۶ مضامين
 و بيع ملاقيح كى واكر قرينه قبحك لغيره اولسنى افاده ايدرسه اول
 صورتند نهى منهي عنك مجاورنده كراهيت اقتضا ايدر ارض مغصوبه
 صلوة كى بوضورنده نهى وصفده فساد اقتضا ايدر اصلده بطلان
 اقتضا ايتز شافعيه نك خلاف اوله بناء بونده دخى خلافتى واردر مراد
 ايدنلر مطولاته مراجعت ايتسونلر اصل مقرر كه بر فعل شرعيدن نهى
 مطلق اولسون ويا قبحك لوصف اولديغنه دلالت ايدر قرينه مقارن
 اولسون فساد اقتضا ايدوب بطلان اقتضا ايتامكدر اكا بناء ر بوا فاسد
 وخر مقابلنده اولان بيع فاسد اولور ۷ و شرط فاسد ايله اولان بيع دخى
 فاسد در و ايام منهيه اولان صوم فاسد در شروع ايله لازم اولر
 وذهنده ثابت اولان عبادتك قضا سنه صالح اولر كاملا واجب اولانى
 ناقصا ادا جائز اولديغچون تلك الايامده اولان صوم فاسد اولنجه نذر
 ايله لازم اولماق واجب اولوردى ديوار اولان سؤاله جواب تلك
 الايامده صومه نذرك صحيح اولسنى مصيتك صومدن انفصائه بناء در
 زيرا صوم نفسنده طاعتدر مصيت اولديغى ضيافت اللمهدن اعراضى
 مستلزم اولديغچوندر ضيافه الله ايسه فعل صومده در صومك اسمنى ذكر
 و صومى نفسى اوزرينه واجب قلمده دكلدر اوقات منهيه ده قلنان صلوة دخى
 صوم كى ناقصه در لكن نقصانده بر مرتبه صومدن دوندر
 انوكچون اوقات منهيه ده صلوة شروعله مضمونه در لكن نفسنده اولان
 جهت نقصانه نظر اقسايه غير صالحه در تلك الاوقاتده اولان صلوة
 صوم مزبور دن دون ايسه ده ارض مغصوبه ده قلنان صلوة فوقنده در
 مكاندن ناشى اولان نقصانك زوالى ممكن اولوب زماندن نشاءت ايدن
 نقصانك زوالى ممكن اولديغچون ارض مغصوبه ده قلنان صلوة اوقات
 منهيه ده قلنان صلوة دن اولى اولدى ايسه تلك الصلوة شروعله مضمونه
 و كرو كنجلين قضا اچون صالحه اولور زيرا نقصان اصلا ويا و صفا
 نفس مأمور بهدر اجمع اولور سه قضايى منع ايدر واما تحت امره داخل
 اوليانك فواتى قضايى منع ايتز مأمور بهه مخمل اولديغچون بوندن
 صكره معلوم اولاكه وقتك صلوة ايله امرده دخولى دلائل قطعيه ايله
 ثابتدر انوكچون نقصانى قضايى منع ايدر صلوة ده مكان بوجولين دكلدر

(يعنى)

زيرا حرمت مصاهرة بز
 نعمتدر زنا ايسه حرام محضدر
 پس حرام نعمته سبب
 اولر حكيم ايله سبب بينند
 مناسبت لازم اولديغچون
 وركسته اخرك بر شينى
 غصب ايتدكن صكره
 مغصوب هلاك اولغله
 قيمته قضا اولسسه
 خاص اول شينه حنفيه
 قتلنده مالك اولور
 شافعى قنده مالك اولر
 وابق وقاطع الطريق
 و باغى سفر ايلسدر
 سفرلى حنفيه قتلنده
 سبب رخصت اولور
 يعنى قصر صلوة و تاخير
 صومه سبب اولور شافعى
 قنده اولر و كافرمال
 مسلى دارجر به احراز
 ايله استيلارى مصيت
 اولديغچون نعمته سبب
 اولسون ديوعند الشافعى
 اول ماله مالك اولر
 حنفيه قتلنده مالك اولور
 زيرا كفارك استيلارى
 مصيت اولغله نعمته سبب
 اولر جواب كفارك
 استيلارى اولديغى محل

يعنى تحت امره داخل دكلدر انكچون نقصانى مأمور بهك قضاسنى
 منع ايتز پس كاملا واجب اولان ناقصا ادا اولنر قولنك معناسى اصلا
 ووصفا نفس مأمور بهه راجع اولان نقصان ايله مؤدى اولر ديك
 اولديغى ظاهر اولدى (تذنيب الامر بالشى يستلزم تحريم ضده ان فوت
 المقصوده والا فالكراهة والنهى عنه وجوب ضده ان فوت عدمه المقصوده
 والا فيجتملى السنة المؤكدة ولا يستلزمها) معلوم اولاكه برشى معين ايله
 امر ويا برشى معيندن نهى اچون ضلنده برحكم وارميدر يوقيدر
 خلافيه در اصحاب حنفيه قتلنده مختار اولان طرفيندن ثبوت استلزامدر
 مص رحه الله بونى بيانده (الامر بالشى يستلزم تحريم ضده ان فوت
 المقصوده والا فى الكراهية) ديدى يعنى برشى ايله امر اول شينك ضدنك تحريمى
 مستلزمدر ذلك الضد مأمور بهى مفوت اولور سه ذلك الضد واحد اولسون
 حركت اچون سكون كى ويا اضداد اولسون ايمانك ضدلى اولان يهوديت
 و نصرانيت و نفاق كى بونلردن هر برى ايمانى مفوتلردن امر ايله مأمور بهك
 تحريمى قصد اولسون كقوله تعالى (فاعتزلوا النساء فى الحيض) ويا تحريمى
 قصد اولسون (ثم اتوا الصيام الى الليل) نص كريمى كى واكر ذلك الضد مأمور
 بهى مفوت اولور سه اول ضدك فعلى مكروه اولور حرام اولر ضرورت
 انكله مندفعه اولديغچون (رسول اللهم ثم ارفع رأسك حتى تستوى قائما)
 قولنده ركعت ثابته قيام ايله امر تحريم قعودى مستلزم دكلدر مأمور به
 اولان قيامى مفوت اولديغچون زمانك عدم تعييننه بناء حتى بعد القعود
 قيامه عود ايتسه نفس قعود ايله صلواتى فاسد اولر لكن نفس قعود مكروه
 اولور واجبك تاخيرنه مؤدى اولديغچون واما مأمور به اولان قيام فوت
 اولسه اول صورتده قعود حرام اولور و برشيدن نهى اول شينك
 ضدنك وجوبى مستلزم اولور ذلك الضدك عدمى نهى ايله مقصود اولانى
 مفوت اولور سه نته كم جناب عزتك (ولا تعزموا عقدة النكاح حتى يبلغ الكتاب
 اجله) قولى مقتضا سنجه عقده نكاحه عزمندن نهى تزوجدن كفك
 وجوبى مستلزم اولور تزوجدن عدم كف ترك عزمى مفوت اولديغچون
 واكر ذلك الضدك عدمى نهى ايله مقصودى مفوت اولور سه ذلك الضد
 سنت مؤكده به محتمل اولور مستلزم اولر رسول الله صلى الله عليه وسلمك
 (لا يلبس المحرم القباء ولا العيص ولا السراويل) حديثه محرم اولان كسسه

معضومه واقع و مصارف
 اولدقده در كفار ايسه
 اموالمرى دارلرينه احراز
 ايله اموالمرى محرز اولديغى
 حاليه باقى قائمى احراز
 دار و بايد ايله اولديغى
 اچون صورة مذكوره ده
 ايسه ايكسده معلوملردن
 پس استيلارى مال مباح
 اوزره واقع اولمغين
 (كذا فى ابن مالك و باقى
 التحقيق فيه)
 البطلان قولى مقدر
 و مخذوف يقضى قولنك
 مفعولى اولق اوزره
 منصوبدر
 (منه)
 تلك الايامده صوم فاسد
 اولدى ايسه نر ايله
 واجب اولماق لازمه
 اولور ديوار اولان
 جوابدر سيجى
 (منه)
 يعنى اوقات منهيه ده
 دخى صلوة ناقصدر
 لكن ايام منهيه ده اولان
 صومدن دوندر مرتبه
 جهتندن
 (منه)

مدت احرامنده مخيط لبسندن نهی اولنديسه مخيط لبسنتك عدم ضدی كه رد اواز لبس لبسنتك عدمیدر نهی ايله متصود اولانكده مخيط لبسنتك تركیدر انی مفوت دكلدر محرمة مخيط وغير اولان ازار وردادن برینی لابس اولمامسی جاز اولدیفیچوندر پس ازار وردالباری سنت وؤكده اولور واجب اولر (قال) ومنه المطلق وهو الشایع فی جنسه بلا شمول ولا تعیین والمقید وعلو الخارج عن الشیوع بوجه ما وحكمهما ان یجریا علی حالهما (مطلق ومقیدك خاص اقسامندن اولدقاری خلافیدر مختار اولان خاص اقسامندن اولمیدر مطلق حصص كثیره به محتمله اولان حقیقتندن بر حصه در شمول واحاطه وتعیین وتخصیصه دال اولور لفظك انتفالینه ملتبس اولدیغی حالده مقید دخی معنای مذکور ايله شیوعدن بوجه ما خارج اولاندر مثالی رقبه مؤمنه كبی رقبه رقبه مؤمنه ورقبه كافر به شامله ایكن مؤمنه قیدیه رقبه كافر به شیوعدن اخراج اولندی حكملری جاری اوزرینه اجرا اولمقددر یعنی مطلق اطلاق اوزرینه ومقید دخی اطلاق اوزرینه اجرا اولمقددر معلوم اولانكه مطلق ومقیددن هر بری بر حكمی بیان ایچون وارد اولسه اول حكم یا مختلف ویا متحددر مختلف اولدیغی صورته دخی حكیمندن بری حكم آخرك تفسیدینی ایجاب ایترسه مطلق اطلاق ومقید تفسیدی اوزرینه ابقا واجرا اولنورل اطعم رجلا واکس رجلا عاریا كبی واكر احدهما آخرك بالذات اعتق رقبه ولاعتق رقبه كافر كبی ویا بالواسطه اعتق عنی رقبه ولاعتق رقبه كافر كبی تفسیدینی ایجاب ایدرسه مطلق مقیده حل اولنور زیرا كافر نك تملیكنی ننی اعتناقتك اندن نفی مستلزم اولور بوايسه اندن اعتناقتك مؤمنه ايله تفسیدینی ایجاب ایدر بوتقدیرجه مطلق مقید اوزرینه حل اولنور تقریرمزبور مصنفك (ولا یحتمل الاول علی الثاني عند اختلاف الحكم الا فی صورة الاستلزام) قولنك معناسیدر حكم متحد اولدیغی صورته دخی حادثه یا متحده ویا مختلفه در مختلفه اولورسه كفارة یمین ايله كفارة قتل كبی حل اولنور بونده شافعیك خلافی وارد واکر حادثه متحده اولورسه اطلاق وتفسیدی وقوعی یا سبب ویا سبب مثلاً لوده در ویا حكیمده در سبب ویا سبب مثلاً لوده اولورسه خلاف شافعی مطلق مقید اوزرینه حل اولنور صدقه فطرده مطلقا بسبب الرأس صاع واجب اولمسنده وارد اولان حدیثینك برنده مطلق

(وآخرنده)

ابع حر وبيع مضامين وملاقيح ونكاح محارم دن هر بری تصرفات شرعیه دندرل پس بونلردن نهی مشروعیتلرین اقتضا ایدر حال بوكد عقود هر قومه اصلا منعهده اولدقاری جون ملك افاده ایتزلر جواب عقود مزبوره دن نهی نقیدن مجاز در حقیقه نهی دكلدر بونلرده بیع ونكاح محلیت معدومان اولدیفیچون بوتقدیرجه تصرفات مذكوره دن نهی نسخ اولور محل نهی معدوم اولدیفیچون (ابن ملك) زیرا كه شروع معصيته شروع اولغله لازم اولز فعلدر الزامنده تقریر معصیت اولدیفیچون (منه) ٧ یعنی ذكر اولانلردن هر بری باصله مشروع و بوصفه فاسد در پس ویوع فاسددر هر برینك اصلا رى مشروع اولدیغی ركن بیوع اولان ایجاب

وآخرنده اسلام قیدیه مقید واقع اولدیغی كبی حكیمده واقع اولورسه مطلق مقید اوزرینه بالاتفاق حل اولنور عامه نك فصيام ثلثة ایام قرأ ثلثه این مسعود حضرتلرینك ثلثة ایام متابعات قیدیه قرائتی كبی قرائتین هر قومین بینتی جمع مكن اولمامسین بونده مطلق مقیده حل اولنورز برامطلق مأمور بهه موافق اولدیفیچون متابع اولمین صیامت كفارته اجر آسنی ایجاب ایدر مقید وارد اولان مأمور به مخالف اولمین عدم اجر آسنی اقتضا ایدر پس حكم متحد اولغله قراءه اولی قراءه ثانیه به حل اولنور مكر كه حادثه متحد واطلاق وتفسید حكم اولوب سبیده اولیه تقریر مزبور مصنفك (ولا یحتمل الاول علی الثاني عند اتحاد الحكم الا اذا اتحدت الحادثة وكانا فی الحكم) كلامنك معناسیدر شافعی قتلنده حكمك اتحادی قتلنده دخی مطلق مقیده حل اولنور حادثه مختلفه اولسون ویا مختلفه اولسون واطلاق وتفسید دخی سبیده اولسون ویا حكیمده اولسون فرق بوتقدیرلر زیرا بر قیدی ناطق اولان حكم قید مزبوری ساكت اولان اولی در حنفیه جوابده ناطقیته ايله ترجیح تعارض قتلنده در تعارض ایسه حادثه متحده واطلاق حكمده اولوب سبیده اولدیغی صورته اولور زیرا حكمك اتحادی قتلنده اطلاق تفسیدك ایكسبیده دخی عمل ممكندر مثلا شارع كفارت قتلده اوجبه رقبه مؤمنه وكفارت یمینده اوجبت رقبه كيف كانت دیسه كلامینك متعارضین اولدقاری مقطوع به اولدیفیچون مباحث خاصك بیاندن فراغ واقع اولدی ایسه عام مباحثی بنانه شروع اولندی وباللہ التوفیق (قال) واما العام فلفظ یستغرق مسمیات غیر محصورة و حكمه ایجاب الحكم فیما بینا وله قطعا لا حجاج اهل اللسان بالعمولات فلا یخص بالظنی قال الشافعی التخصیص محتمل وهو ینافی القطع ویخص به ابتداء قلمنا غیرناش عن الدلیل فاذا اختلفت تعارضان علم التاریخ یخصه ان قاره وینسخه فی قدر ما تناو لاه ان تراخی وینسخ به ان تقدم وان جهل حل علی المقارنۃ قال الشافعی یخص العامیه مطلقا واذا اخص بكلام مستقل موصول یكون دلیلا ظنیاً فیخص بالظنی لشبه الاستثناء والنسخ فی الجهول وصحته التعلیل فی المعلوم وقیل یبقی قطبیا اعتبارا بالناسخ وقیل لا یبقی حجة كالاستثناء الجهول وقیل بالقطعية ان علم المخصوص والافعدم الحجية وهو الباقی بعد الاخراج حقیقه مطلقا علم مسمیات غیر محصوره بی مستغرق اولان لفظندن عبارتدر یعنی حنفیه قتلنده متناو لاتدن برشی اندن خارج دكلدر

وقبول اهلنندن صادر ومحلننده قبض متصل اولدیغی بولغله ملكی موجب ومشروع اولور قبض شرط اولدیغی سبب عقد فاسد اولدیفیچوندر بیع فاسد حرام اولسبیله بیله ینته نهی تحریم اقتضا ایتدی کیچون کیفیتله ملك ایجاب ایدر دیو ایراد اولانان سؤال مقدره جواب حرمت ملك یمینه منافی دكلدر جلد میته كبی دیو جواب ویریلور ایام منیهده اولان صومك مشروعیتی ایام ایام اولدیغی جهندن انه صوم مشروعدر انو کیچون برکسنه یوم نحرده صومه نذر ایلسه صحیحدر ولكن افطار وقضا ایدر فی الهدایة لوصیایه بكون مودیا لانه كذلك التزمه قولیه یاصله مشروعیتی بیان ایلدی بوصفه فاسد اولدقاری ربوادرهم زائددرانده مبادله بولمندر بیچون

مسمیات قیدیه علم اسم و جنس و تشبیه و جمع منکر عامک تعریفندن
 خارج اولدیله غیر محصوره قولیه حصره داله اولان الفاظ خارج اولدیله
 یعنی عامه حصره دلالت ایدر شی اولیه دیکدر بس السموات مثلاً
 تعریفده داخل واسماء عدد و جمع معهود عامک تعریفندن خارج اولدیله
 معلوم اولانکه عام عام اولدیغی حیثیتندن حکمه اختلاف اولندی
 اشاعره قتلنده عمومه ویا خصوصه دلالت ایدر بر دلیل اولدیجه
 حکمی توقفدر ثلجی و جبائی قتلنده خصوصه جز مدد
 خصوص متیقن اولدیغیچون جنسه واحد جمعده ثلثه مجزوم و متیقن
 اولدیقلری کی بونلرک فوقنده حکم توقفدر جمهور علما قتلنده عامک حکمی
 متاولاتنک کلیسنده قطعاً و عند مشایخ العراق و عامه المتأخرین یقیناً
 وجهور فقها و متکلمین قتلنده ظناً اثبات حکمدر امام شافعی رحمه الله
 قنده ظناً اثبات حکمدر مشایخ سمرقند قتلنده دخی مختار اولان بودر
 حتی وجوب علی مفیدر و وجوب اعتقادی مفیدر دکلدر دیدیلر و کتاب الالهده
 واقع اولان دلیل عامی خبر واحد و قیاس ایله ابتداء تخصیص صحیحدر دیدیلر
 مشایخ عراق و عامه متأخرین قتلنده عام افرادنک کلیسنده حکم قطعی
 افاده ایدر مثلاً (جاء فی القوم) قولی متاول اولدیغی افرادنک جمله سنده
 حکم ایجاب ایدر اولکه مجی کل افراده نسبتدر و اهل لساننک احکام
 قطعیه ده عموماً ایله احتجاجدری عام افرادنده حکم قطعی افاده ایدر کیکنه
 دلیلدر مثلاً ابن مسعود حضر تدرینک زوجی وفات ایدن مرأه حاکمک
 انقضاء عدتی وضع حل ایله در ابد اجلین ایله دکلدر زیراً سورة نساء
 قصری سورة نسا طولی دن صکره نازل و عموماً سورة اولینک خصوصتی
 نسخ ایلدی دیو اولان قولدری و حضرت عثمانک رضی الله عنه اخین بینی
 ملک یمین ایله و طئاجعک حکمنده (احتلها ایه و حرمتها ایه و المحرم راجح
 علی المبیح) قولدری و ابو بکر حضر تدرینک امامت خصوصنده نقل
 یوردقلری (الأئمة من قریش و نحن معاشر الانبیاء لا نورث) حدیثی بعد
 التخصیص احکام قطعیه ده عموماً احتجاج اولدیغنه دلیل و شاهددر
 و بونلرک امثالی عد و احصادن اکثردر عام دلیل قطعی اولغله دلیل ظن
 ایله تخصیصی جائز دکلدر دلیل ظنی خبر واحد اولسون و یا قیاس اولسون
 زیرا نم قتلنده مخصص حکم عامی مفیدر بس قطعی اولان دلیل ظنی

ولکن زائد عن بور علیهم
 فرعی اولغله وصف کی
 اولور بیوع فاسدده شرط
 وصف کیدر امر زائد
 اولدیغیچون خرایسه
 مال غیر مقومدر بس خمری
 ثمن فلق عقدی افساد ایدر
 ابطال ایتمر یعدده ثمن غیر
 مقصود اولدیغیچون انوک
 ایچون ثمن هلاک اولسه
 عقد منفسخ اولور یعددن
 مصفود میعدر انوکچون
 مبیع هلاک اولسه عقد
 منفسخ اولور بس ثمن
 تابع و وصف مجراسنه
 جاری قلندی (ابن ملک)
 یعنی برشی ایله امر اول
 شیک ضدندن نهیدر
 ورشیدن نهی اول شیک
 ضدیه امر میدر خلافیه در
 (تلویح)

اولان دلیل معتبر اولور انوکچون مخصصک عامه اتصالی شرط قلندی
 معلوم اولانکه قاعده مرقومه نک جریانی عام ابتداء دلیل قطعی ایله
 تخصیص اولندیغی صورتده در و اما عامه ابتداء خصوص لاحق اولسه
 اول صورتده عامی ظنی ایله تخصیص بالاتفاق جائز اولوب و مخصصک
 عامه اتصالی دخی واجب اولور آلی هنا مفاد مقال المص ته کیم جناب
 عزتک (فاذا انتلخ الاشهر الحرم فاقتلوا المشرکین كافة حيث وجدتموهم)
 قولنک عمومی ایت استیمان (وان احد من المشرکین استجارک فاجره)
 قولیه تخصیص اولنمغین قطعیتنده باقی قالمیوب شیوخ و بحجازک عدم
 قتلری حقیقه مروی اولان (لا تقاتلوا الشیوخ و العجائز) حدیثیه عمل
 اولندی معلوم اولانکه شافعیه عامی بعض متاولاتنه تخصیص و قصر
 کلام مستقل موصول ایله اولسون و یا غیر مستقل موصول ایله اولسون
 محتملدر عامی تخصیص ناس بیننده شایع و کثیر اولدیغیچون یعنی عام
 مخصصدن خالی دکلدر مکرکه بعض قراین معونتیله تخصیص ممکن
 اولیه مثالی (ان الله بكل شیء علیم و الله مافی السموات و الارض) نص
 کریملری کی آیتین مرقومتینک عمومدرینی تخصیص بالاتفاق جائز
 دکلدر حتی بزیم (مامن عام الاوقد خص من البعض) کلامی ناس بیننده
 ضرب مثل منزله سنده اولمشدر بس ظاهراً مخصصدن ماری اولان عام
 احتمالدر که جواز تخصیصک شیوعنه بناء تخصص و بعض افرادنه
 مقصور اوله احتمال ایسه دعوی قطعیه منافیدر بس عام ظنی اولدیغیچون
 ابتداء ظنی اولان قول ایله تخصیص اولنمغی جائزدر دیدیلر حقیقه
 جوابنده احتمال تخصیص دلیلدن ناشی احتمال دکلدر بس بومقامده مراد
 اولنن معنایله عامی تخصیص قطعیتنه منافی دکلدر زیراً معنای مذکور ایله
 تخصیص مخصصه مقارن اولیان عامک حکمی بعضک مسمیاتنه قصره
 دلیل اولغله صالح اولور خاص حکم عامه مخالف بر حکم افاده ایتسه
 عند الحنفیه بینلنده حکم معارضه ثابت اولور قطعیه اولدیقلریچون
 شافعیه ده حکم معارضه ثابت اولور عام ظنی خاص قطعی اولدیغیچون
 اگر تاریخ معلوم و خاص عامه نزول ویا وروده مقارن اولسه خاص
 عامی مخصص اولور متراخی اولسه خاص عامی متاول اولدیغی مقدارده
 نسخ اولور بینلنده عموم و خصوص مطلق اولسون و یا من وجه اولسون

آیت مزبورده افطار
 کفک ضدیدر تحریمی
 قصد اولنماشدر
 (منه)
 والحاصل ضدین بیننده
 شرائط تناقص بولتورسه
 احد همانک وجوبی
 اخرک حرمتی ایجاب
 ایدر واحد همانک حرمتی
 اخرک وجوبی ایجاب
 ایدر (توضیح و تلویح)
 صاحب تفسیح وغیری
 خاص اقسامندن اولمدرینی
 تصریح ایدر
 (مرأة)
 اصولیونندن بعضیلر
 عامی مایشاول افرادا
 متفقاً الحدود علی سبیل
 الشمول قولیه تعریف
 و حکمی ایجاب حکم
 فیما تناوله قطعاً کلامیه
 تعیین ایتدیله افراد قیدیه
 خاص العین و اسماء
 عدد اولان تعریفندن
 خارج اولور متفقاً الحدود
 قیدیه افرادی مختلفه
 الحدود اولان مشترک
 خارج اولور علی سبیل
 الشمول قیدیه سبب

اوله مثالی الله تعالیٰ (اجل الله البيع و حرم الربوا) ثانیه مثال (والذین یتوفون منکم و یزرون ازواجاً بتر بصر بانفسهن اربعة اشهر وعشرا و اولات الاجال اجلهن ان یضعن جلهن) قولری کبی ابن مسعود رأی اوزره و اولات الاجال نصی والذین یتوفون نصندن متأخر وارد اولغین زوجی وفات ایدن حامل عورتک عدتی حقیقده وارد اولان ایت اواینک عمومی ناسخ اولور ناسخ اولان دلیل ایله مخصوص اولانک ینسارنده فرق عامدن بعض احکام منسوخ اولسه عام باقی متاولاتنده قبل النسخ قطعی اولدیغی کبی قطعی اولور و اما تخصیص صورتنده افراد باقیده قطعیت مرتفعه اولغله ظنی اولور ودخی تخصیصده مقارنت نسجده تراخی شرط قلندیغی عمل مخصوص تغییر و دفع طریقله اولوب معتبر و رافع اولان دلیل تراخی اولماق واجب اولدیغیچوندر خاص عامدن مقدم وارد اولسه عام ایله خاص منسوخ اولور عریین قبیله سی حقیقده عام خاصدن صکره وارد اولدیغی کبی تقریر من بورک کلیسی تاریخ معلوم اولدیغی صورتده در پس تاریخ مجهول اولورسه عامک خاصه مقارنتنه حل اولور بر بردن تراخیلرینه حل اولور ترجیح بلا مرجح لازم اولسون ایچون بوتقدیرجه خاص و عامک متاولری یننده حکم معارضه ثابت اولور شافعیه قتلنده ۳ عام خاص ایله مطلقاً تخصیص اولور خاص قطعی عام ظنی اولدیغیچون اطلاق مزبوری مولا عبدینه اضرب زید ایدید کدنصکره لاتضرب احدا دیسه قول مز بورده زیدک اندراجنه اهل عرفک اتفاقری رد ایدر یعنی خاص عامی مطلقاً تخصیص ایتسه قول مز بورده زید داخل اولور دی معلوم اولاکه عام بر کلام مستقل موصول ایله تخصیص اولنسه ذلك العام دلیل ظنی اولور انوکیچون مفید ظن اولان خبر واحد و قیاس ایله عام مز بوزی تخصیص جار اولور کلام قیدیه عقل وحس و عادت و نقصان و زیاده ایله اولان تخصیصدن احتراز اولندی عقل ایله مخصوص اولانه مثال (الله خالق کل شیء) کبی حسن ایله تخصیص اولندیغنه مثال (واوئیت من کل شیء) نصی کبی عادت ایله تخصیصده مثال (لا تأکل رأساً) قولی کبی بعض افرادک بعض افراددن تفاوتی نقصان ایله اولدیغنه مثال مولانک (کل مملوک لی کذا) قولی کبی مکاتبک مملو کیتده فی الجملة نقصان اولغله عین مز مور مکاتبه شامل اولور زیاده ایله تفاوتیه مثال

نفیده واقعه اولان نکره خارج اولدی زیرا نکره مر قومتهک افرادنه تناولی علی سبیل الشمول دکادر بلکه علی سبیل البدلدر و عامک حکمی عند الحنفیه خاصک حکمی قبل حقوق الخصوص افرادنده حکم قطعی افاده ایتمکدر شافعیه قتلنده عام تخصیصه محتمل اولغله ظنی در نته کم تفصیلی درون کتابده لفظی مسطور در عامه مثال مسنون کبی مسنون مسلم معنا سنده مشترک اولان افراد ایچون موضوعدر ودخی زیدون کبی زیدور کله سی زید لفظیه مسمیات اولان افراد ایچوندر (کذا فی ابن ملک)

قوله ابتداء تخصیص شافعی قتنده تفسیردر یتیه کم کاور تفسیر اولدیغی ایچون مطلقاً تراخیسی تزویج ایلدی قوله فاذا الخ عامک بزم قمرده قطعاً شافعی قتنده ظنا

فاکله کبی یعنی برکسته فاکله اکل ایتمیم دیومین ایتسه عتب اکل ایتمکله حانت اولور عنبده ادام زیاده اولدیغیچون بونلردن هر بری مخصوص تسمیه اولور سه ده عامی بعد الاخراج باقی متاولاتنده مطلقاً ظنی قلمر بلکه تخصیص بعض معلومک خروجی اقتضا ایدر سه عام باقی متاولاتنده قطعی اولور بعض مجهولک خروجی اقتضا ایدر سه ظنی اولور مص مستقل قیدیه استثناء و شرط و غایت و بدل بعضدن احتراز ایلدی بونلردن هر بری اصولین قتلنده مخصوص تسمیه اولنما لریله بیله عامی باقی افرادنده ظنی قلمر بلکه مخرج معلوم اولور سه عام باقیده بلا شبهه قبل العصر علی البعض دلیل اولدیغی کبی دلیل اولور شبهه اراث ایدر شی اولدیغیچون زیرا شبهه اراث ایدن شی یا مخرج اولانک جهالتیدر و یا تعلیه عدم احتمالیدر غیر مستقل ایتسه تعلیه محتمل دکادر مخرج مجهول اولور سه تکم برکسته عبیده (احرار الابعضا) دیسه کلام مز بور باقیده جهالت اراث ایتمکله قبل البیان مجمل کبی حقیقه صالح اولور مکر که قائل مرادینی بیان ایله موصول قیدیه نسجندن احتراز ایلدی نسخ اصولین قتلنده تخصیص تسمیه اولنما سیله بیله عامی باقی افرادنده ظنی قلمر زیرا نسخ ایله مخرج اولان مجهول اولور سه بنفسه ساقط اولوب جهالتی عامه تجاوز ایتمر پس عام کماکان حجیتده باقی قالمور و اگر مخرج معلوم اولور سه عام باقی به قطعاً تناول اولور تعلیه محتمل اولدیغیچون مص رحمه الله کلام مستقل موصول ایله تخصیص اولنان عامک متاولی مجهول اولدقده دلیل ظنی اولدیغی لثبه الاستثناء و النسخ فی المجهول قولیه متاولی معلوم اولدقده دلیل ظنی اولدیغی و صححة التعلیل فی المعلوم قولیه تعلیل ایلدی یعنی عام مخصوصک متاولی معلوم و یا مجهول اولدن خالی دکادر مجهول اولدقده ظنی اولدیغی مجهولده استثناء و نسخنه مشابه اولدیغیچوندر متاولی معلوم اولدقده ظنی اولدیغی انکله تعلیل صحیح اولدیغی ایچوندر یعنی مخصوص حکمیله استثنایه مشابهدر زیرا حکمی ماوراء مخصوصده حکم اثباتی بیان و مخصوصک حکم عام تحقده عدم دخولنی تبیاندر حکم عامی بعض الثبوت بعض افراددن دفع دکادر وصیغه سیله ناسخه مشابهدر مستقل و بنفسه معنا افاده یتدیکی ایچون بوتقدیرجه مخصوص بروجهندن مستقل ووجه آخردن غیر مستقل اولغله شبهین یننده متردد اولدی شبهین یننده متردد اولان حکمده اصل وقاعده شبهینه اعتبار و شبهینک هر برندن

حکم ایجاب ایتمسنه تفریعدر یعنی خاص عامک حکمته مخالف حکم افاده ایتسه ینلرنده حکم معارضنه ثابت اولور قطعین اولدقلمر ایچون شافعی قتنده ثابت اولور عام ظنی خاص قطعی به معارض اولدیغیچون (منه)

پس بو محله مراد اولنان معنا ایله قطعی اولدیغنه منافی دکادر (منه)

باقی به تناولی حیثیتدن حقیقت دکادر ذلك الباقي اقتصار و افراد مخصوصه به عدم تناولی به حیثیتدن مجازدر (منه)

نته کم قاطمه بنت رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت ابی بکر میراث خصوصنده جناب عزتک یوصیکم الله فی اولادکم قولی کافر و قاتلک میراثدن محروم اولماریله تخصیص اولنش ایکن ینه عمومیه احتیاج و احتیاجنی اصحابدن بر فرد

برحظ ایفا ابدوب احدہما بالکلیہ باطل اولماقدر پس مخصوصک متاولی
 عندالساع مجہول اولورسہ استقلالی چہتندن تخصص بنفسہ ساقط
 وجہالتی عامہ ناسخ مجہول کبی تعدیہ ایتر عدم استقلالی چہتندہ عامہ
 جہالت و بونکہ احتجاجک سقوطنی ایجاب ایدر استثنای مجہولہ اولدیغی
 کبی پس عامک سقوطندہ شک واقع اولدی یقین ایسہ شک ایلہ زائل اولمز
 زیرا عام قبل التخصیص معمول بہ ایدی تخصیص اولجہ کالاول معمول بہ
 اولق اوزرہ باقی قالدیمی و یا باطل اولدیمی دیوشک واقع اولدی بلکہ اندہ
 زوال یقین اراث ایدر شبہہ جہالت متمکنہ اولغہ عملی موجب اولور عملی
 موجب اولمز عامک متاولی معلوم اولدقیدہ دلیل ظنی اولدیغی معلومہ
 تعلیل صحیح اولدیغہ بناء یعنی عام مخصوصک متاولی عند السامع معلوم
 اولورسہ تعلیل صحیح اولور ۴ پس علت مدرک ماہو الاصل فی النصوص
 احتمال تعلیل باقیدر واکر علت مدرک اولورسہ احتمال غیر قاعدت علائہ تراجم
 اولدیغیچون زیرا نصوص مستقلہ دہ اصل معلل اولمقدر پس عام تحتندہ
 باقی قلان افرادک مقدارندہ جہالت ایجاب ایدن عامدن مخرج اولانک کیتی
 معلوم اولدیغیچون بوتقدیر جہ حکم عامک سقوطنی لایق اولور عدم استقلالی
 حیثیتندن پس انککہ تعلیل صحیح اولمز استثنانک تعلیلی صحیح اولدیغی
 کبی عامک حالی اوزرہ بقاسی واجب اولغین عامک عدم حیثیتندن شک
 واقع اولور شک ایسہ یقینا ثابت اولان اصل حیثیتی ابطال ایتر بلکہ
 اندہ برتوق شبہہ متمکنہ اولور بروجہندن ثابت ووجہ آخردن ثابت
 اولدیغیچون اولدخی کذلک عملی موجب اولور عملی موجب اولمز حاصل
 کلام تخصیص مجہول صیغہ سی اعتباریلہ عامک حکمی ابطال ایتر حکمی
 اعتباریلہ ابطال ایدر تخصیص معلوم بونک عکسیدر پس حکم عامک
 بطلانندہ شک واقع اولدی شک ایسہ اصل اولان یقینی رفع ایتر بلکہ وصفی کہ
 قطعدر اتی رفع ایدر مشایخدن بعضیلر قترندہ عام بعد التخصیص اعتبارا
 بالناسخ قطعیتندہ باقی قانور مخصوص معلوم اولسون ویا مجہول اولسون
 زیرا عام صیغہ سیلہ ناسخہ مشایہ اولغہ ناسخک حالی بوندہ دخی معتبر اولور
 زیرا ناسخ مجہول اولورسہ بنفسہ ساقط اولور معلوم اولورسہ تعلیل صحیح
 اولمز قیاسک ناسخیتنی مستلزم اولدیغیچون پس علی کلا التقدرین عام باقی
 متاولاتندہ قطعی اولور تخصیص دخی ناسخ مثلو اولغین حکمی دخی

انکار آمدی انوکچون
 ابو بکر رضی اللہ عنہ
 حضرت فاطمہ ک میراندن
 حرمانندہ (نحن معاشر
 الانبیاء) الخ قولیلہ
 احتجاجہ عدول ایلدی
 (ابن ملک)
 یعنی دلیلدن ناشی اولیان
 خصوص احتمالی عامی
 دلیل قطعی اولدن
 اخراج ایتر
 (منہ)
 ۲ ربو اللہ تعالینک واحل اللہ
 البیع قولندہ و حرم الربوا
 قولیلہ مخصوص قلمشدر
 (منہ)
 بونک توضیحی بودر کہ
 تخصیص عامک ظاہرا
 متاول اولدیغی افرادینک
 حکمدہ غیر داخل اولدیغی
 بیان اولغہ مخصوصک
 عامہ اتصالی واجب اولور
 متراسخی اولسہ تلک الافراد
 حکمدہ داخل اولوب بوندہ
 حکمدہ عدم دخولی بیان
 اولور انک ایسہ معناسی
 اولمز ناسخ ایسہ آنی الآن
 حکمدہ داخل اولان افرادک
 من بعد خروجنی بیاندن

ناسخک حکمی کبی اولور بعضیلر عام بعد التخصیص استثنای مجہول کبی
 حیثیتندہ باقی قانمز مخصوص معلوم اولسون ویا مجہول اولسون دیدیلر
 مخصوص مجہول اولدقندہ حیثیتندہ باقی قالدیفنک وجہتی ظاہر در واما
 معلوم اولدقندہ حیثیتندہ باقی قالدیفنی ظاہرا اولان معلل اولسی اولدیغیچوندر
 زیرا کلام مستقلدر نصوصدہ اصل تعلیلدر وتعلیل ایلہ مخرج اولانک
 مقداری معلوم اولماغلہ باقی مجہول اولدیغی حالندہ باقی قانور و بعضیلر
 مخصوص معلوم اولورسہ ماوراء مخصوصدہ قطعیتلہ قائل اولدیلر استثنای
 معلوم کبی معلوم اولورسہ استثنای مجہول کبی عدم قطعیتلہ قائل اولدیلر
 والحاصل (قائل اول) انجق ناسخہ مشابہتہ اعتبار ایلدی (قائل ثانی) انجق
 استثنای مجہولہ مشابہتہ اعتبار ایلدی (قائل ثالث) معلومدہ استثنای معلومہ
 مجہولہ استثنای مجہولہ مشابہتہ اعتبار ایلدی مص رجہ اللہ مجہولہ
 نسخہ واستثنایہ مشابہتہ اعتبار ایلدی معلومدہ انککہ تعلیل صحیح اولسون
 اعتبار ایلدی عام بعد الاخراج باقیدہ مطلقا حقیقتدر ذلک الباقی بہ تناولی
 حیثیتندن حقیقت اولق ذلک الباقی اوزرینہ اقتصار و افراد مخصوصدہ اولا
 متاول اولدیغی کبی عدم تناولی چہتندن مجاز اولق دکلدر (قال) الفاظ
 العموم الجمع المعرف حیث لاعہد ۷ وما فی معناه و یخصص الی الثلث لانہا ادناہ
 وقولہم محلا باللام مجازا عن الجنس لبس علی الاطلاق بل فی صور لبس فیہا
 العہد والاستغراق والمفرد المعرف حیث لاعہد وما فی معناه و یخصص الی
 الواحد لانہ ادناہ) الفاظ عموم ایکی قسمدر بر قسمی صیغہ و معناسیلہ
 عام اولاندر رجال ونسا کبی قسم ثانی انجق معناسیلہ عام اولاندر
 انس و جن و قوم ورہط کبی انجق صیغہ سیلہ عام اولوب معناسیلہ
 عام اولماق یوقدر معنادہ تعدد اقتضا ایتدی کچون ۸ پس عہد خارجی
 ایچون اولین کلامدہ لام ویا اضافت ایلہ معرف اولان جمع واول معنادہ اولاندر
 عموم الفاظدن والفاظ عمومدن معدوددر در رہط و قوم کبی رہط رجالدن
 عشرہ مادوننک اسمیدر یتلرنندہ نسا اولماق شرطیلہ قوم خاصہ جماعت
 رجالہ اطلاق اولنور پس لفظی مفرد در ثنیہ و جمع اولسی دلیل واکدر جمع اولان
 ضمیر واحد ضمیری اولسی قرینہ سیلہ لکن جمیع آحادہ متاولدر واحد اولدیغی
 حیثیتندن آحادینک ہر رینہ متاول دکلدر حتی امام شو حصنہ داخل اولان
 رہط ویا قوم ایچون تقلدن شوارد در دیسہ دہ اول حصنہ بر جماعت داخل

پس نسخ افرادک حکمدہ
 داخل اولدقنندن صکرہ
 حکمدہ خارجہ اولدقنری
 بیان اولغہ متراسخی
 واجب اولور
 (مرآة)
 ۳ قواہ مطلقا یعنی
 مقدم ذکر اولسون مؤخر
 ذکر اولسون ودخی تاریخ
 معلوم اولسون مجہول
 اولسون (منہ)
 عقل بالضرورہ اللہ
 تہ لبیک و آیتدن مخصوص
 اولدیغی ادارک ایدر
 وصی و مجنون خطابات
 شرعدن تخصیص دخی
 بوقیادندر
 (توضیح)
 قول مز بور متعارف
 اوزرہ واقع اولور یعنی
 رأس لفظی عرفا
 ہر حیوانک رأسہ اطلاق
 اولنور ولکن عادتا
 ہر حیوانک رأسی مراد
 دکلدر پس متعارف
 اولانلہ تخصیص و تمایز دہ
 کبش و سوقدہ بیع اولنن
 رأس اوزرینہ واقع اولور
 (تلویح)

اولسمل نقل مجموعی ایچون اولور هر بری ایچون لازم اولر واکر فردواحد داخل اولسه بر شیشه مستحق اولر جمع وجع معناسنده اولان الفاظ ثلثه به دك تخصیص اولنورل ثلثه ادنای جمع اولدیغیچون پس جمع وجع معناسنده اولنوری ثلثه مادونه دك تخصیص لفظی جمع دلالتدن اخراج اولغله نسخ اولور اصحاب شافیه دن بعضیلر اقل جمع اثنین اولدیغین براق وجهله اثبات ایدرل (وجه اول) جناب عزتک (فان كان له اخوة) قولنده اولان اخوه دن مراد انسان ودخی زیاده در زیر اخو بن امی ثلثدن سدسه حجب ایدرل واربعه کبی پس موارث ووصایاده وارد وواقع اولان جمع لفظلری دخی ذکر اولنان کبدر (وجه ثانی) رسول اللهمک (الاثنان وما فوقهما جماعة) قولدر پس بوتک مثللو کلام اهل لغت قتلنده حجت اولنجسه نبی علیه السلام دن نه وجهله حجت اولیه دیرل (وجه ثالث) جناب عزتک (فقد صغت قلوبكما) قولدر بونی مفسرلری قلبا کما قولیه تفسیر ایدرل جناب الله بر رجل ایچون ایکی قلب خلق ایتدیگیچون خفیه وجه اولدن جوابده موارث ووصا یا باینده استحقاقا وحببا اثنین ایچون جمع حکمی اولدیغنده نزاع یوقدر ولکن صبغة جمع اثنین ویا زیاده ایچون موضوعه اولدیغنده بناء دکل بلکه موارث ووصایاده اثنین ایچون جمع حکمی اولدیغی بدلیل ایله ثابت اولدیغی اعتبار ایله در پس بنین ایچون ثلثان وارد بنات ایچون ثلثان اولدیغی کبی وجه ثابتدن جواب اثنینه جمع اطلاق مجازا در کلک اسمی خزیه اطلاق قیلندن وجه نائندن جواب جمعه و بونلردن مشتق اولانده نزاع یوقدر زیر جمع لغته بر شیبی برشی آخره ضمدر اول ایسه اثنینده بالاتفاق حاصلدر خلاف جمع صبغته ایله ضما رنده در تسلیم صورتنده دخی جمع ثلثه اقل اولسی اوزرینه اجتماع واقع اولغله ۹ حدیث مر قومی تأویل واجب اولور مشایختمزك محلاة باللام اولان جمع بر فحوای قوله تعالی (لا یجلک النساء من بعد) جنس دن مجازدر دیو اولان قولری اطلاق اوزرینه دکلدر بلکه جنس دن مجاز اولدیغی انده عهد واستغراق معنای اولیان صورتنده در زیرا لامده اصل عهد بعده استغراق بعده جنس ایچون اولمقدر خلقه رجوعه مساع اصالت تعذری قنده در انو کیچون جناب عزتک (لاتدر که الابصار) قولنده لام استغراق ایچوندر جنس ایچون دکلدر دیدیلر معنای

آیت مر بقره نك مفادی بلقیسه هر شی اعطا اولندی دیکدر بلقیسه اعطا اولنان جمع اشیا دن اولوب بلکه اشیا دن بعض اولدیغی حسا معلومدر (منه)

۷ غلت متعینه اولدقدن صکره دخی اول علت افراد دن نه مقدارده بولندیغی معلوم اولر بونلرک کلیسی عامک مفادنده شبهه تکیننی ایجاب ایدر یقینا ثبوتی ایسه بلمش ایدی شک ایسه اصل یقینک زوالنی ایجاب ایتمز بلکه وصفی که یقیندر انک زوالنی ایجاب ایدر (مرأة)

۶ زیرا بونلردن هر بری حکمه داخل اولدیغی بیان ایچوندر پس تعلیل قبول ایتمز زیرا استثناء مستقل اولدیغیچون تعلیل قبول ایتمز مستثنی منه باقیده حجت قطعیه در پس حکمنده اولان دخی بوبله در کذا (فی المرأة فافهم)

ایت هر بصرانی ادراک ایتمز دیکدر بوا یسه سلب عمومدر ابصار دن برشی ائی ادراک ایتمز دیکدر که عموم سلب اوله ودخی عهد اولیان مقامده لام ویا اضافتله معرف اولان مفرد اول معناده اولانلر الفاظ عمومدر پس انکله تکلم محلنده عهد اولنجسه استغراق معناسنده رجوع اولور مکر که لام نفس ماهیت ایچون اولدیغنه برقرینه دلالت ایله نته کم (الانسان حیوان ناطق) قولنده لام نفس ماهیت ایچون اولدیغنه قرینه دلالت ایلدیکی کبی نته کم (اکلت الخبز وشرب الماء) قوللرنده اولان لام عهد ذهنی ایچون اولدیغنه دلیل دلالت ایلدیکی کبی مفرد معرف معناسنده اولان ایله مراد انکله واحد مراد اولنان جمع کبی مثلا برکسته (لا تزوج النساء) قولیه یمین ایسه مرأة واحد تزوج ایتکله حانت اولور والله تعالی اعلم * معلوم اولاکه معرف باللام کاهی افراده نظر نسز نفس حقیقت معناسنده اولور (الرجل خیر من المرأة) قولی کبی وکاهی حقیقتدن بر حصه معینه ایچون اولور اولدخی واحد اولسون ویا اکثر اولسون (جانی رجل فقال الرجل کذا) کبی وکاهی حقیقتدن بر حصه غیر معینه ایچون اولور ذهنده معهوده اولدیغی اعتبار ایله (ادخل السوق) کبی وکاهی حقیقتدن جمع افراد ایچون اولور (ان الانسان لفي خسر) نص کبی لام بالا جماع تعریف ایچوندر معناسی بر شیشه اشارت اول شی تعیین وتمیز در اشارت دخی کاهی حقیقتدن بر حصه معینه به اولور بو که تعریف عهد دیرل ویا نفس حقیقتدر نفس حقیقت اولان اشارت دخی افراد اعتبارنه محتاج اولماق حیثیله اولور سه تعریف حقیقت و ماهیت وطبیعت دید کلریدر وکاهی افراد اعتبارنه حاجت اولق حیثیله اولور پس آنده بعضیته قرینه وار ایسه (ادخل السوق) قولنده اولدیغی کبی اکه عهد ذهنی دیرل قرینه بولنمز ایسه بعض مساویاتی ترجیح دن احترازا استغراق دیرل بو مقامک تفصیلی مطاولادن طلب اولنه ومفرد معرف ومفرد معرف معناسنده اولنر واحده دك تخصیص اولنورل واحد بونلردن هر برینک صادق اولدقرینک ادناسی اولدیغیچون قال (المص والنكرة المنفیه حقیقة او حکما) ونفی موقعنده واقعه اولان نکره منفیه ادات عمومدر اولدخی یا حقیقة در مثالی (لا اضرب رجلا) کبی ویا حکما در نهی واستفهام انکاری ۱۲ وشرط مثبت سیاقلرنده واقعه اولان نکره منفیه کبی صفت عامه ایله موصوفه اولان

۷ کالجمع الذي يراد به الواحد مثل لا تزوج النساء حيث یحنت بالواحد (مرأة)

قوله الفاظ عمومه یعنی عموم معناسنده داله اولان الفاظ (تلویح)

۸ مصنفک حيث لا عهد فولنده اولان اطلاقدن مفهوم اولان عهد خارجی اولوب عهد ذهنی ویا ایکیسندن اعم اولدیغیچون (کذا فی مرأة)

یعنی جمع لفظنی تشبیه لفظی ایله تفسیر ایتدیله قلوبکما قول ثلث وثلث فوقته جمع اولق اوززه اطلاق اولنسه شخص واحد ایچون قلیبن اولق اقتضا ایدردی اول ایسه مخاوق دکلدر (منه)

۹ حدیث مر قومک تأویلی براق وجه اوزره در اول موارثده حجب او استحقاقا اثنین ایچون جمع حکمی اولدیغنه جل ایله واثبا خلف امامده اولان جماعتی امام تقدم ایتده اثنین

نکره نك عموميله قائل اولنلر عمومده استغراقي شرط ايتد کري ایچون مص
رحمه الله بومخلده انی ذکر ایتدی نکره ونکره نك عموم افاده ایتد کیچون
اولندیسه نکره نك معرفة اعاده اولمسنده اولان بعض فواید ذکر نه شروع
اولندی * وباللّٰه التوفیق نکره بی و یا معرفه بی معرفة اعاده مدلولینلری بیننده
اتحاد اقتضا ایدر نکره اعاده تغایر اقتضا ایدر پس بوندن صور اربعه
حاصل اولور اولکی معرفه بی معرفة اعاده ایکیجی نکره بی معرفة اعاده
مثالری جناب عزتک (انا ارسلنا الی فرعون رسولا فعصى فرعون
الرسول کبی) اوچنجی نکره بی نکره اعاده در مثالی (فان مع العسر یسرا
کبی) دردنجی معرفه بی نکره اعاده در (فاولئک یدخلون الجنة ولا یظلمون
شیئا جنات عدن کبی) متن و شرحه بونک نظیری ذکر اولمما شدرتوضیحده
بوکه نظیر (مانصه اذا اقر بالف مقید بصک ثم اقر فی مجلس آخر بالف
منکر لا عند شاهدین روایة فی هذا ولكن ینبغی ان یجب الفان عند ابی
حنیفه) قولیدر صورتین اولینده اصل اتحاد صورتین اخرینده اصل
تغایر در بر مانع منع ایتد ایه و اما قرینه و یا مقام حسبیه تغایر و اتحادی
بر مانع بولنور سه اولته درجه نکره نکره اعاده اولنور کتوله تعالی (وهو
الذی فی السماء اله فی الارض اله) و کاهمی عدم مغایرت ابله ببله نکره معرفة
اعاده اولنور کافی قوله تعالی (انما الهمکم اله واحد) ومن الذوات من یعقل
وعامة لهم قطعا ان كانت شرطية او استفهامية لا وصوله او موصوفة
ولذا سوبا بین من شاء من عبیدی عنقه فهو حر ومن شئت من عبیدی
عنقه فاعتقه فی العموم وانما ما امکان لان من التبعض فی اضافة
المشیة الی العام رحیم العموم وحملت علی البیان فی الخصاص یعتبر الخصوص
معه ونخص اذا لخصه اولاً) من کله سی ذوات من یعقل ایچون موضوعه
وذوات من یعقلده قطعا عامه در عمومده انفراد معناسی معتبر دکادر کل
کله سنده معتبر اولدیغی کبی واجتماع معناسی دخی معتبر دکادر جمع
کله سنده معتبر اولدیغی کبی من کله سی شرطیه واستفهامیه اولور سه زبرا
(من جاءنی فله درهم) قولنک مفادی (ان جاءنی زید وان جاءنی عمرو) و جمع
افرادنه وارنجیه بویله در ومن فی الدار قولنک معناسی (ازید فی الدارام
عمرو در) پس صورتین مز بورتینده من لفظنه عدول اولدیغی تطویل
متعسر وتفصیل متعذری دفع ایچوندر من کله سی موصوله و موصوفه اولسه

ایچون حکم جمع اولسنه
حل ابله و نا ثنا باحت سفر
واول اسلامده برو یا یکی
نفرک غلبه کفاره بناء
مسافرتنده اولان منعک
ارتفاعنه حل ابله و رابعه
اثنین ابله صلوة جنازه نك
انفعاذ و فضیلت جماعته
ادرا کنه حل ابله تاویل
اولنور زیرا بنی علیه
السلامک غالب حال
احکامی تعریفدر لغات
تعریف دکادر
(کذا فی المرأة)
۱۲ بوشرط مثبت صورتا
خاص ایلسنده لکن منع
قصد اولنقدقه معنالیله
عاملدر مثالری ان ضربت
رجلا فکذا کبی بونک
معناسی لا اضرب رجلا در
حل قصد اولنقدقه خاص
اولور مثالی ان قلت
حر یا فلک کذا کبی منق
بونک عکسیدر و مثالری
ان لم اضرب فاسقا وان لم
تقتل مسلما نجوت
من القصاص کبی
(کذا فی المرأة)
و تحقیقه فی غیرها)

قطعا عامه اولر موصوفه اولدقدقه عامه اولدیغی معناده نکره اولدیغیچوندر
موصوله اولدقدقه عامه اولدیغی من کله سی ابله کاهمی خصوص و بعض
منازلی مراد اولدیغیچوندر نته کم جناب حقک (ومنهم من یستمعون الیک
ومتهم من ینظر الیک) قولنرنده اولدیغی کبی بونلرده اولان من کله لریله
مراد منافقیندن بعضیلر ایدر لکن ضمیر کاهمی معناسنک تعددنه نظرا جمع
ضمیری اولور و کاهمی لفظنه نظرا مفرد ضمیری اولور بوتقدیرجه ضمیر
عمومه دلالت ایتد ایچق عمومده مسما بدن برجه نك انتظامیله اکتفا ایدن
کسنه قنده دلالت ایدر من شرطیه قطعا عامه اولدیغیچون ابو یوسف
ومحمد رحمهما لله تعالی مسلتین مر قومین یثنی عمومده مساوی قلدیلر
مثلا صورت اولیده عیب عتقاری بی مر ایدر لر ایه ازاد اولور لر صورت
ثانیده مخاطب عیبک عتقاری بی مراد ایدر سه جمله سی من کله سنک
عمومده بناء ازاد اولور لر صورت ثانیده اولان من کله سی تبعض ایچون قلدیلر
وینده من شرطیه قطعا عامه اولدیغنه بناء ابو حنیفه رحمه الله صورتین مر قومینده
عموم معناسنی اراده ممکن اولدیغی محله عمومده رعایت و صورت اولیده عتقی مراد
ایدن ازاد اولور دیدی صورة ثانیده اعتاق ترتیب اوزرده باقی اولور ایه مخاطب
آمرک عیب دینی اعتاق ایدر ایچق آخر اولان بر عیب دینی اعتاق ایتد و اگر اعتاق
ترتیب اوزرده واقع اولر ایه عیبک مولا سی آتی بیانده مخیر اولور دیدی زیرا
من شرطیه قطعا عموم ایچون ایلسنده لکن من کله سی تبعض ایچون
موضوعه و تبعضده حقیقتدر پس اشتراکی دفع ایچون غیریده حقیقت
اولر کلام مز بور ائمه عز بیه نك من کله سننده اصل ابتداء غایتدر یعنی
مبداء مسافیه دخول ایچون موضوعدر دید کلرینه منافی دکادر زیرا
مبداء فی الحقیقه مذکور دن بعض اولغین معناسی تبعضدن خالی دکادر
پس مثبتی عامه اضافت صورتنده عموم ترجیح ومن کله سی تبعض
معناسندن صرف اولنور و (ما) بیانه حل اولنقله عتقی مراد ایدن عیبک
هر بری بالضروره آزاد اولور مشیتک خاصه اضافتی صورتنده خصوص
مع العموم اعتبار اولنور یعنی بعض عامه متناول اولور و اما جناب عزتک
(فاذا استأذنک لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم) و دخی (ترجی
من تشاء منهم) قولری خاصه مضاق اولدقاری حالده عمومده حل
اولدیغی ننه رب عزتک (واستغفر لهم الله) و دخی (ذلک ادنی ان تقر

۳ نزاع جاری اولور
احکامدن اولور سه بیع
واجاره و اقرار کبی نزاع
جاری اولیان احکامدن
اولور سه کل امره
ازوجهها فهی کذا کبی
بوصورنده تسادن مر نه
واحد مر ادا اولنر بلکه
حکم تسادن هر برینه
شامل اولور
(صرح به الکافی فی اوائل
البیوع مرآة)
برکسنه بر یغن بقدایی
هر قفیزی بزدر همه اولق
اوزرده عمروه بیع ایلسه قفیز
واحدده بیع جائزدر باقیده
فاسد اولور و برکسنه
منزلتی هر آیده بر درهم
اجرت مقابله عمروه
ایجار ایلسنده شهر واحدده
اجاره صحیح اولور بقیه
شهور ده فاسد اولور
زیرا جمله شهورده
جهالتسه بناء ادنا ایله
کل پیشنده تصحیح
عقد ممکن دکادر
بعضنک اخر اوزرینه
اولوبتی اولدیغیچون
(کافی کذا فی المرأة)

پس ادنی متعین اولور
تقریر من بوز مشایخک
ان کلمه کل اذا دخلت
علی ما لا یعرف متناه
یراد به ادناه قولار بنک
معناسیدر

(کذا فی المرأة)

۴ یعنی اول لفظ ایچون
ذلک السؤال ویاتک
الحادثه بر تعلق اوله
بوتقدیر جده اقسام اربعه
مذکوره به منحصر اولور
(تلویح)

۶ پس صورت اولیده
لامعد تعدی ایتمکله حانث
اولر صورت ثانیده لافیه
اوفیه لایعنها اغتسال ایله
حانث اولر یعنی لیساک
غیرنده وایلده اما جنابتک
غیر ایچون (مرأة)
امام زفر رحمه الله قتنده
عموم لفظ ایله عملا تعمیم
ایتمکین کلام ابتدائی
اونور جواب ولانه حال
عرفا انی تخصیص ایدر
دراهم ایله شرا عرفا
نقد با آده متصرف
اولدیغی کبی
(کذا فی المرأة)

اعینهن) قولاری قرینه سنه بناء در ذرا ایتین من بورتیندن هریری
عمومی ومن کلمه سنک بیان ایچون اولدیغی مرجع اولور * معلوم اولاکه
من کلمه سنه اول لفظی لاحق اولسه خاص اولور یعنی بوضوح الفاظ
عمودن اولر پس امام (من دخل هذا الحصن اولافله کذا) دیسه ده حصنه
ایکی رجل معا داخل اولسه لر ایکسیده بر شیه مستحق اولر لر ذرا اول
لفظی فرد سابق ایچوندر پس آنی من کلمه سیله وصل ایتد کده خصوص
معناسنی مرجع اولغله نفسله مستحق اولر الا بر جماعت اوزرینه سابقا
حصنه داخل اولان فرد واحد مستحق اولور بومحمله اول لفظی قبل
معناسنه متصرف در داخلینک اوصافندن دکلدن انی آخره تلویح (وما
کن لکنه لصفات من یعقل وذوات غیرهم ویتناولان المذکر والمؤنث
وان عاد الیهما ضمیره ویستعار احدهما للآخر) ما کلمه سی شرطیه
واستفهامیه اولدقده قطعاً عام اولنده من کلمه سی کبیر موصوله وموصوفه
اولدقده من کلمه سی کبی دکلدن ما کلمه سنه اول لفظی لاحق اولسه من کلمه سی
کبی خاص اولور لکن ما کلمه سی صفات من یعقله وذوات من لایعقله
مستعمله در شمس الأئمه وفتخر الاسلام اصولارنده بویله ذکر ایتدیلمکن
تلویحده ما کلمه سی عقلا وغیر عقلا به عام اولوق اوزره مذکوردر
ما کلمه سنک عام اولسنه بویله سؤال ابراد ایدر لر که (فاقروا ماتیسر
من القرآن) نص کریمی مقتضاسنجه یعنی عملا بالعموم ماتیسرک جیبسنی
قراءت واجب اولور حال بوکه واجب دکلدن تنه کم بر کسنه امه سنه
(ان کان مافی بطنک غلاما فانت حر) دیسه امه بر غلام و بر جاریه
تولد ایلسه امه ازاد اولر شرط عتق بطننده موجود اولانک جیبسنی غلام
اولوق ایچون جواب امر قراءتی ماتیسره بناء صفت انفراد ایله ثابت
اولان ماتیسری قراءت مراد اولوب صفت اجتماع ایله اولان مراد
اولدیغنه دلالت ایدر ذرا اجتماع قتنده متیسر متعسره منقلب اولور
(من وما) کلمه لری مذکر ومؤنثه متناولدر ضمیر ارجاعی لازم کلد کده
مذکر ضمیری ارجاع اونور ایسه ذرا مذکر ضمیری ارجاع اولدیغی
ظاهر لفظه نظر ادر مؤنثه متناول اولدیغیچون دکلدن (حتی من دخل داری
فهو حر) دین مولانک دارنه داخل اولان جاریه سنک عتق جمع علیه در
ماو من کلمه لرنده هریری اخرا ایچون استعاره اونور من کلمه سنک

ما کلمه سیچون استعاره اولدیغنه مثال جناب عزت جل شانہ حضرت تارینک
(فتم من یثی علی بطنه) قول شریفیدر که بو آیتده واقع اولان
من کلمه سی ما کلمه سی معناسنه در ما کلمه سی دخی من کلمه سیچون استعاره
اولدیغنه مثال بنه جناب عزتک (و السماء وما بناها) قولی کبی که بونده
ما کلمه سی من کلمه سی معناسنه کلشدر (قال الذی یمها) الذی کلمه سی
عقلا وغیر عقلا به عامدر (واین وحیث) کلمه لری تعمیم امکانه ایچوندر
کقوله تعالی (این ماتکونوا یدر ککم الموت) و کقوله تعالی (اقتلوا
المشرکین حیث وجدتموهم) اتوق کیچون بر کسنه امر نه سنه (انت طالق
ان شئت وحیث شئت) دیسه مشیت مقاوله مجلسنه مقتصره در لفظنده
تعمیم اوقاتی ایجاب ایدر بر کلمه اولدیغیچون (ومتی للاوقات) متی کلمه سی
تعمیم اوقاتی ایچوندر تعمیم اوقاتی مفید اولدیغیچون بر کسنه امر نه سنه
(انت طالق متی شئت) دیسه مشیت مجلسنه مقصوره اولر (قال وکل
لشمول الافراد وشمول الاجزا وهی تلی الاسماء و تعمیمها صریحا و الافعال ضمنا
و کلمابالعکس ویصرف الی الواحد فیما لا یعلم متناه بما یجری فیه النزاع ویخص
اذا دخلتها اولات) کل کلمه سی شمول افراد ویا شمول اجزا ایچون موضوعدر
اسمائی ولی ایدر افعالی ولی ایتمز و اسمائی صریحا عام قیلا ر افعالی اسمائی تعمیم
ضمننده عام قیلار مثلاً بر کسنه (کل امرأة تزوجها) دیسه افراد عام اولغله هر بر
امر نه بی تزوج ایتمکله حانث اولور و اما افعاله عام اولغله امر نه
واحد اوزرینه مره ثانیده طلاق واقع اولر کلمه عموم اسمائنا
ثابتدر کل کلمه سنده عموم افعال ضمنا ثابت اولدیغی کبی کل کلمه سی واحد
صرف اونور متناسی معلوم اولیان احکامده مثلاً بر کسنه (لفلان علی
کل درهم) دیسه مقر اوزرینه درهم واحد لازم اولور کل کلمه سنه
اول لفظی لاحق اولسه خاص اولور حتی امام (کل من دخل هذا الحصن
اولافله کذا) دیسه ده علی التعاقب اون نفر کسنه حصنه داخل اولسدر
نفل اولان داخل اولان کسنه ایچون اولور ذرا اندنصکره داخل اولان
اولا داخل اولان دکلدن مسبق بالغیر اولدیغیچون واما اول اون نفرک
جمله سی حصنه معاد داخل اولسه لر جمله سیچون نفل واحد واردر (قال وجمع
للشمول علی سبیل الاجتماع وهوی قولنا جمع من دخل هذا الحصن اولافله
من النفل کذا) دید کدن صکره اون نفر کسنه اول حصنه معاد داخل اولسدر

ای کلمه سی نکره اولغله
عامه صفت واقع اولور
پس بر کسنه ای عبیدی
ضربک فهو حر دیسه
مخاطب عبیدک جمله سی
ضرب ایلسه جمله سی
ازاد اولور لر واکر ای
عبیدی ضربته فهو حر
دیسه انجق عبد واحد
ازاد اولور قول اولده
ای کلمه سی ضرب ایله
صفتلغین منطوقی عموم
کسب ایتمکله عبیدک
جمله سی ازاد اولور قول
ثانیده صفت اولان ضربی
ای کلمه سندن قطع ایتمک
سبی ایله انجق عبد واحد
ازاد اولور
(توضیح و مافی التلویح فیه)
۷ ذرا احتجاج محکی ایله در
حکایه ایله دکلدن عموم
ایسه حکایه ده در محکیده
دکلدن واقع اولان فعل
بر صفت معینه اوزرینه
واقع اولوق ضرورتینه
بناء (کذا فی التلویح)
۸ تحقیق مقام بودر که
حنفیه قتلنده مشترک
ایچون عموم بوقدر یعنی

جمله سيجون نفل واحد واردر زيرا جمع لفظي على الاجتماع احاطة افراد
 ايجوندر پس اول اون نفر كسته اولاد دخول ايله ساتر ناس اوزرينه سابق
 شخص واحد كبي اولورل بوجمله وارد اولان اشكال كه جمع لفظي على
 سبيل الاجتماع افراده شمول ايجون موضوع اولسه شموله حقيقت ومنفردة
 مجاز اولغين اراده واحده جملري صحيح اولمز ايدي حال بو كه مشايخ
 صورة مذكوره ده فرادي فرادي داخل اولسه نفل اول داخل اولان
 مستحق اولور ديوتصريح ايتديلر اشكال مزبوره مص كلام مزبوره واقع
 اولان جمع لفظي حقيقي اوزرينه جاري دكلدر كه فرادي فرادي دخوله
 فرد اولك نفل استحقاقتدن حقيقت ايله مجاز بيني جمع محذوري لازم اوله
 بلکه جمع كلمه سي دخوله سابق اولان ايجون مستعار در واحد اولسون
 وياجاعت اولسون بو تقديره نفل واحد فرد واحد ايجون اولديغي كبي
 جاعت ايجون دخي اولور عموم مجاز طريقه عملا (قال) اللفظ الوارد بعد
 سـؤال اوحادثة ان لم يكن مستقلا اوكان جوابا قطعاً اوظاهراً بجواب
 وان كان الظاهر الابتداء فابتداء وان قال عنيت الجواب صدق ديانة
 لا قضاء برسؤال وبارحادثة وقوع عند صكره وارد اولان لفظه كلام مستقل
 اولمز ايسه (نعم وبلى) كبي ويا كلام مستقل اولوب ولكن برسؤال جوابي
 اولديغي متحقق اولسه (سهي فمجد وزنا ما عز فرجم) كلامي كبي زير اسجده
 قطعاً سهوا ايجوندر رجم دخي قطعاً زنا ايجوندر ويا ظاهراً جواب اولوب
 لكن نفس الامر ده جواب دكل ايسد (تعالم تغد معي) كلامي مقابلنده ذكر اولان
 (ان تغديت فكذا وتغسل اللبلة عن الجنابة) قولي مقابلنده ذكر اولان ان اغتسلت
 فكذا قولري كبي 6 صور مذكوره ده اولان كلام وسؤال وبارحادثة به جواب
 اولغله كلام ابتدائي اولمز واكر ظاهر حال اول كلامك ابتدائي اولسي
 اقتضا ايدر سه كلام جواب مقداري اوزرينه زياده بي مشتمل اولغله
 بصورتده جواب اولوب كلام ابتدائي اولور مثلا رسول الله صلى الله
 عليه وسلم بترضا عن سـؤال اولدوقده (خلق الماء طهورا الا ما غير
 طعمه اولونه اور يحسه) ودخي شاه ميمونه بي كوردكلرنده (ايما اهاب
 دبع فقد طهر) ديو صادر اولان كلامري كبي ودخي (تعالم تغد
 معي) قولنك جوابنده (ان تغديت اليوم) فكذا قولي كبي كلام مزبور
 مبتدا قنور حتى ذلك اليوم مطلقا تغدي ايله حانث اولور ضرور مرقومه ده

مشترك معنسى واحده
 اكثرده استعمال اولمز
 شافعي قرآنندن تجرد
 قتده مشتركدن معينين
 ودخي زياده مراد اولنق
 جائزدر بلاقرينه معينيندن
 برينه حمل اولمز ديديلر
 بو مسئله ده متمسكري
 جناب عزك (ان الله
 وملائكته يصلون على
 النبي) قول شريفيدر
 زيرا صلواتدن مراد
 اللهندن رحمت وملكلردن
 استغفاردر پس صلواتدن
 معينين مراد اولديغي
 متعين اولور ديديلر
 حفيه اهل لغتدن ثابت
 دكلدر ديو جوابده
 صلواتك رحمت واستغفار
 بيننده اشتراكني منع
 ايدرر بلکه صلوة دعا
 معناستده حقيقتدر
 بوجمله دعا معناسته جملي
 ممكن اولماغله شرفني
 اظهار ايجون مجازا شان
 نبي عليه الصلوة والسلامه
 عنايته حمل اولمشدر
 ملزمي لازمه اطلاق
 قبيلندن استغفارور رحمت

(ابتدائه)

ابتدائه حاك سببي زياده ظاهرة ملفوظه به اعتبار وحال مبطنه خفيه به
 القادر جواب جمله امر برعكس اولديغيدر حال ايله عمل مقال ايله عملدن دون
 اولديغي ايسه خفي دكلدر مشايخ مشترك (ان العبرة لعموم اللفظ لا لخصوص السبب)
 قولرينك معنسى بودر زيرا برشیده تمسك لفظ ايله در لفظ ايسه عامدر
 خصوص سبب عموم لفظه منافي اولمز واوزرينه عامك اقتصار بني اقتضا
 ايتمز ودخي صحابه كرام وانلردن صكره كلان مشايخ عظامك حوادث
 واسباب خاصه ده من غير قصر لها على تلك الاسباب وارده اولان
 عمومات ايله تمسك بوردقلري مشهور ومتعارف اولغله اعتبار عموم
 لفظه اولوب خصوص سببيه اولديغي مجمع عليه اولور ظاهري
 ابتدا اولق اوزره نكلم اولنان كلامك متكلمي بن بو كلام ايله جواب
 مراد ايتدم ديسه ديانة تصديق اولنور محتمل لفظي نيت ابتدا بيكيجون
 قضاء تصديق اولمز خلاف ظاهر اولديغيجون (حكاية الفعل المثبت) لانعم
 لانه نكرة في الاثبات بل في معنى المشترك فان ترجح البعض والا فالبعض بفعله
 والباقي بالقياس عليه بخلاف الحكاية بلفظ ظاهره العموم لان العدل
 العارف لا ينقله عاما الا بعد علمه بعمومه) برفعل منفي حكاية اولنسه عمومته
 خلاف يوقدر سياق نفيده واقع نكره اولديغيجون واما برفعل مثبت
 حكاية اولنسه صحيح اولان ازمان واقسامه تام اولماه سـيدر اصحابك
 (صلى النبي صلى الله عليه وسلم) في الكعبة قولري فرض ونفله عام اولديغي
 كبي ودخي جهات وضع لفظه عام اولمز اصحابك (صلى بعد غيبوبة الشفق)
 قولري شفق احمر وايضه عام اولمز عموم مشترك ايله قائل اولنر قتلرنده عام
 اولور ودخي وقوع فعل جهاتنه عام اولمز (كان يجمع بين الظهر والعصر)
 قولي كبي ظهر ايله عصرى وقت اولى وثانية ده جمع ابتدا بيكيجون زيرا
 فعل سياق اثباتده واقع نكره اولديغيجون عام اولمز بلکه ذلك الفعل
 صفت معينه اوزرينه واقع اولغله بلفظ مشترك معناستده اولور پس لفظ
 مشترك معناستده اولغله وجوهنده تأمل اولنور تلك الوجوهندن بعض مترجح
 اولور سه مراد اول اولور مترجح اولوب بلکه يئنلرنده تساوى ثابت
 اولور سه تلك الوجوهندن بعض فعلى ايله ثابت بعض باقى دخي انك
 اوزرينه قياس ايله ثابت اولور بونك نظيرى (صلى النبي صلى الله عليه وسلم
 في الكعبة) قوليدر كه شافعيه فعل مزبور عام اولماغين احتياطاً نفله حمل

اعتناني مستلزم
 ولدقلمر بيجون قوام الدينك
 منار شرحنده تقدير آيت
 ان الله يصلى وملائكته
 يصلون قوله توجيهي
 يعنى مشتركك عمومي
 بوجهله منفي فاسددر
 ديديلر زيرا حذف مزبور
 بلا دليل حذف اولغله
 معتبر دكلدر يصلون
 قولي يصلى قولني تقديره
 دليل اولمز پس مشترك
 معاني مجموعنده استعمال
 يا حقيقة اولور ويا مجاز اولور
 حقيقة جائز دكلدر مشترك
 اهل لغت اتفاقلرله مجموع
 معاني ايجون موضوع
 اولديغنه بناء مجاز اولق
 دخي جائز دكلدر معاني
 مجموعيله معينيندن هر برى
 بيننده عدم علاقديه بناءدر
 (هذا ترجمه ما في ابن ملك)
 9 مشتركى مشترك فيسه
 ديكله قيد ايدرر زيرا
 مفهومات مشتركه در لفظ
 مشترك فيدر كثر استعمالنه
 بناء حذف اولمشدر
 (كذا في المرأة)
 لمعنين قوليله بنفسه

ایدوب فرضه جل ایزدیت مکرک بعض محلته استبدار لازم اولد یغیچون
 خفیه جوابده فرض نافله استبدار واستقبال امر لنده مشارک و مساویدر
 بس نافله ده یتک بعض محلته استبدار اولغین فرضده دخی نافله به قیاس
 ایله جائزدر ظاهری عموم اولان لفظ ایله بر فعلی حکایه بونک خلافته
 ملتسدر یعنی جائزدر (نهی عن بیع الغرر وقضی بالشفعة للجار) قوللری
 کبی ترکیبین مر قومینده اولان غرر و جار لفظلری کل غرر و کل جار
 معنارینه محمولدر * اصولیوندن اکثری عندهم عمومه ذاهب اولدیله ۷ زیرا
 وضع لفظه عالم و اول لفظدن مراد اولتان معنایه لفظک دلالتی جهاتنه
 عارف اولان ناقل اول معنای ظاهری عموم اولان لفظ ایله نقل ایزد مکرکه
 عمومته عارف اوله اندین صکره نقل ایدر خصوصاً رسول الله صلی الله
 علیه وسلم کلامنی ناقل اولتار عدل و اذعان شعارلری اولان صحابه کرامدر
 بر لفظک عموم و خصوصنی بلکسزین اول لفظی عمومیه نقل انلردن
 نه احتمالدر * معلوم اولا که مسئله مر قومه ایله مسئله اولی بیننده فرق ظاهر
 وارد اولیکه ظاهر لفظده دلیل عموم اولیانددر لام استغراق و انوک مثالو
 کبی مسئله مر قومه انک خلافدر ۸ (قال) الجمع المذکور بعلامة المذکور
 یختص بهم الا عند الاختلاط و بعلامة الاثبات یختص بهم فی امنونی علی
 بنی و له الفریقان یتناولهما الامان لانی بناتی) علامت ذکور ایله اولان جمع
 مسلمون و فعلوا کبی ذکوره مختص در لکن اثبات ایله اختلاط ذکوره مختص
 اولیوب بلکه علامت ذکوره مقارن اولان جمع لفظی ذکوره اصالة و اناته
 تبعاعنی حقیقت عرفیه طریقه متناول اولور اما اول بطریق الحقیقه تناولی
 غلبه استعماله بناء در نده کم جناب عزتک (ادخلو الباب سجدا) قولتک
 منطوقنده نساء بنی اسرائیل داخل اولدقلری کبی ودخی (اهبطوا) قولنده
 حوا و آنم و ابلیس داخل اولدقلری کبی و اما نایا رجاله صوم و صلوة
 و غیر باریک احکاملرنده مشارک اولدقلری چوندر صیغ مشارع فیها ایله وارده
 اولدیسه علامت انات ایله جمع (مسلمات و فعلن) کبی اناته مختص لردر ذکوره
 اصلا متناول دکاردر بونده تبعیه وجه اولدیغیچون مثلاً اوغلی و قری اولان
 مستامن (آمنونی علی بنی) قولیه استیمان ایله امان فریقینه متناول اولور (آمنونی
 علی بناتی) دیسه امان انجق اناته متناول اولور تبعیه وجه اولدیغیچون ۹ (قال)
 و اما المشترك فما وضع وضعاً کثیراً لمعنیین فصاعداً بلاقل و حکمه التوقف

(ایتر جمع)

متفرد اولان عام اولسون
 خاص اولسون خارج
 اولدی و مجازده بو معنایله
 وضع اولدی یغیچون
 تعریفدن خارج اولدی
 پس معنیین بیننده مشترک
 اولان قرءه متناول اولور
 (مته)
 ۱۲ یعنی بر معنای معنای اخره
 نقل اولدقسزین وضع
 اولتان لفظدر بینلرنده
 مناسبت اولسون یا اولسون
 بونکله منقول تعریفدن
 خارج اولور
 (کذا فی المراءة)
 نفس صیغه و یا اوله امار اتدن
 غیرده معنییندن
 و یا معانییندن بری
 مترجم اولسون ایچون
 توقف و تأملدر
 (مته)
 پس منفرد المعانی اولان
 اسما مشترکدن خارج
 اولور عام اولسون
 خاص اولسون
 (مرآة)
 ۱۳ ظاهر ایله عمل واجب
 اولسنده خلاف یوقدر
 بلکه خلاف علم و علی

لیتر جمع المراد ولا عموم له) مص رحه الله عام بختندن فارغ اولدیسه
 مشترکنی بیانه شروع ایلدی مشترک بر لفظدر که معنیین ودخی زیاده
 ایچون بلا نقل وضع کثیر ایله وضع اولمشدر حکمی تأمل ایچون توقدر
 معانی بیننده معنای مراد مترجم اولسون ایچون مشترک ایچون عموم یوقدر ۱۲ وضع
 کثیر قید ایله مراد واحده مقابل وضع اولغین وضعیه ودخی کثیره شاعل اولور
 حتی باب ترجم منسند اولغله معنای مراد مترجم اولسنه لفظ مشترک اولیوب محمول
 اولغین اول لفظدن مراد اولدیغنه علم جمک بیان ایتیمیه حاصل اولور بو محل
 بروجه آتی مظنه مقال اولغین مص رحه الله مشترک معنیین دخی زیاده
 واستعمالک امتاعی مسئله سنی ارادیدوب ولا عموم ایدیدی یعنی بزمتهمزده
 مشترک ایچون عموم یوقدر شافعی قنده وارددر تخریر محل نزاع بودر که مشترک
 ایله استعمال واحده معنییندن و یا معانییندن هر بری اول معانیک اجتماعی
 ممکن اولان لفظده مراد اولغی جائزیدر جائز دکلیدر بونده اختلافات
 کثیره وارددر مختار اولان مشترک معنای واحده اکثرده استعمال واحد
 ایله عدم استعمالدر مفرد اولسون جمع اولسون حقیقت اولسون مجاز
 اولسون یعنی بونلردن بریله دخی عدم استعمالدر مشترک معنای واحده
 اکثرده حقیقتاً استعمال اولدیغنی معنییندن هر بری ایچون استقلال وضع معنایک
 انفراد و غیر ایله عدم اجتماعنی اقتضایدر پس معنیینک بطریق الوضع معا
 اراده سنی جائز اولسنه معنییندن هر بری مراد و غیر مراد اولیق لازم اولور
 اول ایسه محالدر مجازاً استعمال اولدیغنی مشترکی معنییندن هر برنده
 بطریق المجاز استعمال یا معنیین بیننده علاقه اولغله در پس احد معنایفس
 موضوع له معنای اخر موضوع لهه علاقه بینهما مناسب اولیق اوزره
 مراد اولور بواسه حقیقت ایله مجاز بینتی جمعدر اول ایسه اراده واحده ده
 جائز دکلدر و یا معنییندن هر برنده بالاستقلال معنای مجازی اولیق اوزره
 استعمال ایله در پس بر لفظی معنیین مجاز بیننده استعمال بالاتفاق باطل
 اولدیغنی قریباً کاور (و اما الجمع المنکر فما وضع وضعاً واحداً لکثیر غیر
 محصور بلا شمول و حکمه ان یتناول الثلثة و اکثر لا الاذنی حتی لو حلف
 لا یتزوج نساء لا یحتمل بواحدة و ثنین) جمع منکر بلا شمول غیر محصور
 اولان کثیرین ایچون وضع واحداً له موضوع اولان لفظدر حکمی ثلثه
 ودخی اکثره متناول اولددر جمع قلت صیغه سیله واقع اولسون و یا جمع

موجب اولسنده در
 بعضیله قتلرنده علی
 موجب اولز الله تعالیکن
 اندن مرادی حق
 اولدیغنه اعتقادک
 وجوبیه بله زیرا احتمال
 بعید اولور سه ده نفی
 جواب قاطعدر دیدیلر
 بو که جواب دلیلدن ناشی
 اولین احتمال عدم اعتبار
 ایله علوم مآدیه ده اولدیغنی
 کبی انو ایچون مص
 رحه یقیناً لفظیه
 ظاهر دن مفهوم اولانی
 تقید ایلدی یعنی ظاهر
 اولان لفظدن یقیناً
 بیان ایله عمک و جو بندر
 اول لفظ خاص اولور سه
 تأریله عام اولور سه
 تخصیصه خاص اولسون
 عام اولسون نسخه احتمالیه
 بیله یعنی اعتقادک و جو بنی
 خلاف وجوب علی افاده
 ایتدیگی کبی علی دخی

کثرت صیغه سببه واقع اولسون اقل جمع مطلقا عرفا ثلثه اولدیغیچون
 نئشدن ادنايه متاول اولن ادناي ثلثه وضع لهنگ غيري اولدیغیچون حتی
 برکنسه (لا تزوج نساء) قوليله بین ایلسه بویا ایکی مرته تزوج ایتمکله
 حاث اولن لفظ جمع واحد و ثنینه شامل اولدیغیچون مص رحه اللهک
 بومقامده ذکر مشهور اولان مؤل لفظندن جمع منکر لفظنه عدولتک
 سببی اقسام نظمک وجه حصرتنی بیان اثناسنده بیان اولمغله بومحمله
 اعاده اولمندی مص تقسیم اول اقسامنی بیانن فارغ اولمغله تقسیم ثانی
 اقسامنی بیان شروع ایلدی (قال واما الظاهر فاعرف مراده بسماع
 صیغته و حکمه وجوب العمل بما عرف یقینا مع احتمال التأویل والتخصیص
 والنسخ) تقسیم ثانی ککه نظمک معنایه وضوح و خفاسیله دلالتی
 جهتندن حاصله اولان احوالیدر اولدخی سکر نوعدر
 دردی بحسب الوضوح و دردی بحسب الخفادر ۱۳ (نوع اول ظاهر در)
 ظاهر بلفظک اسمیدر که متکلمک اول لفظندن مرادی اهل لساندن
 اولان ساعده مجرد صیغه سنی سماعله من غیر تأمل معلوم اولان کلام
 انوک ایچون مسبوق اولسون و یا اولسون ظاهرک حکمی اول لفظندن یقینا
 ظاهر اولانه عملک و جویدر ظاهرک عملی موجب اولماسنده خلاف یوقدر
 ظاهر اولان کلمه خاص اولورسه تأویله و عام اولورسه تخصیصه احتماللریله
 بیله ظاهرک تخصیصه احتمالی عام اولدقده اولماسه خاصندن برشی ظاهر دن
 اولمزدی خاصک تخصیصه اصلا احتمالی اولدیغیچون (قال) واما النص
 فإزداد ظهورا علی الظاهر بمعنی من المتکلم خاصا کان او عام غیر مختص
 بالسبب کقوله تعالی (واحل الله البیع و حرم الربوا) و حکمه وجوب العمل
 بما وضع یقینا مع الاحتمال السابق وقد یطلق علی مطلق اللفظ و علی لفظ
 القرآن و الحدیث) نوع ثانی نصدر نص ایله مراد اولانک ظهوری متکلم
 جهتندن بر امر سببی ایله ظاهرک ظهوری اوزره وضوحی مر داد اولاندر
 یعنی ظاهر دن منقهم اولین معنا نصدن منقهم اولمغله نصک وضوح
 جهتندن ظاهر اوزرینه حزیتی واردر ذلك النص خاص اولسون عام
 اولسون سببه غیر مختصدر کقوله تعالی (واحل الله البیع و حرم الربوا)
 آیت مر قومه ظاهر و نص ایچون مثالدر زیرا آیه مزبوره اطلاقده
 ظاهر در بیع ایله ربوا بیننی حل و حرمت ایله فرقه نصدر سوق انک

وجوب ایجاب اینه سنددر
 بعضیلر قتنده وجوب
 علی افاده ایتمز یعنی
 ظاهرده بوندن مر ادحق
 اولدیغنده وجوب
 اعتقاد بیله بعض
 مزبورک کلاملرینه جواب
 دلیلدن ناشی اولین احتماله
 اعتبار یوقدر علوم عادیه ده
 اولدیغی کبی انکیچون
 بونک قائلی سعدالین
 حضر تیدر تلویحده
 ذکر اولمشدر (مص)

اجلیچون اولدیغنه بناء زیرا ایت مر قومه کفرهنگ بیع وربوا بیننده اولان
 مساواة دعوارینی رد ایچون نازل اولدی تنه کیم جناب عزت (ذلك
 بانهم قالوا انما البیع مثل الربوا) یوردی نصک حکمی تأویل و تخصیص و نسخ
 احتماللریله بیله نص لفظندن یقینا متضح و منقهم اولان معنایله عملک و جویدر
 کاهی نص مطلق لفظه اطلاق اولنور مقال حاله نسبتله زیاده ایضاحی مشتمل
 اولدیغیچون و قرآن و حدیث لفظلرینه دخی اطلاق اولنور قرآن و حدیث
 لفظلرینک اکثری نصدر اولدیغیچون نوع ثالث مفسردر (فاذا داد وضوحا
 علی النص بیان التفسیر و التقریر بحیث لا یحتمل الا النسخ نحو قوله تعالی
 (خلق الانسان هلوعا و فسجد الملائکه کاهم اجمعون) و طابق نفسک
 واحدة و حکمه وجوب العمل به و الاعتقاد مع احتمال مفسر) نص اوزرینه
 بیان تفسیر و یا بیان تقریر ایله وضوح جهتندن زیاده اولان لفظندن
 عبارتدر مفسر تأویل و تخصیصه محتمل دکادر انجق نسخه محتملدر
 نصک بیان تفسیر ایله واضح اولدیغنه مثال (خلق الانسان هلوعا) نصی
 کبی نص مزبور جناب عزتک (اذا مسه الشر جزوعا و اذا مسه الخیر منوعا)
 قولیله مبین و مفسر اولدی بیان تقریر ایله وضوحه مثال ینه جناب
 عزتک (فسجد الملائکه کاهم اجمعون) قوی کبی آیت مر قومه سجود
 ملائکه حقنده ظاهر در و لکن بطریق التخصیص بعض ملائکه مراد
 اولمغله محتملدر کل ذکر بیله باب تخصیص منسد اولدی کل ذکر دخی
 ملائکهک سجودده تفرقلرینه محتمل اولمغین اجمعون قوی اول احتمالی
 قطع ایتمکله مفسر اولدی تائیدن ثانیه مثال طلق نفسک واحدة قوی
 کبی زیرا طلقی خاصدر واحد اعتباری اولدیغیچون ثلث ایله تأویله
 محتملدر پس واحده قوی ذکر بیله باب تأویل منسد اولدی حکمی حقیقتنه
 اعتقاد و نسخ احتمالیله بیله موجبیه عملک و جویدر ۲ (قال) واما المحکم فا
 زداد قوه علی المفسر بخلوه عن احتمال النسخ و حکمه وجوب العمل به و الاعتقاد
 بلا احتمال وهو اما العینه ان انقطع احتمالها بما یدل علی الدوام بحسب محل
 الکلام واما لغیره ان انقطع بمضی زمان الوحی و قطعیة کل متفاوتة فیسقط
 الادنی بالاعلی عند التعارض اذا تساویا رتبة) محکم نسخ احتمالیندن خلوی
 سببی ایله مفسر اوزرینه قوه جهتندن زیاده و راجح اولانک اسمیدر حکمی
 انکله عملک و جوی و تأویل و تخصیص نسخ احتمالیسنز موجبنه اعتقادک

یقینا قولینی زیاده
 ایتدی بو بایده حق اولان
 ظاهر و نصدن هر بری
 کاهی قطع افاده ایدرل
 اصلده بودر و کاهی ظن
 افاده ایدرل غیره مراد
 اولق احتمالی دلیل ایله
 قوه بولان شی قبیلندن
 اولورسه مصنفک تقریر
 مزبوری ردی وارد مراد
 ایدرلر مر آنه نظر ایستونار
 (مص منه)
 نصده مراد ایچون
 مسوق اولق معتبردر
 نص تخصیص و تأویله
 محتمل اولسون و یا اولسون
 مفسرده تخصیص و تأویله
 عدم احتمال معتبردر
 اولدخی نسخه محتمل
 اولسون و یا اولسون
 محکمه بونلردن بر شیئه
 عدم احتمال معتبردر
 تعریف مزبور اوزره
 اقسام مر قومه متقدمین
 رأیبری اوزره بحسب الوجود
 متداخله و مفهوم و حسب
 اعتبارلریله متمایزه در و اما
 متأخرین قائلنده مشهور
 اولان متباینه اولمدر
 پس ظاهرده مراد اولان

وجویدر محکم ایکی قسمدر بر قسمی لعینه در دوام و تأییده دال اولور بر دلیل ایله نسخ احتمالی منقطع اولور سه مثالی جناب عزتک (ولایتکحو ازواجه من بعده ایدا) قول شریفی کبی و رسول الله صلی الله علیه وسلمک (الجهاد ماض الی یوم القيمة) خبر لطیفی کبی و یا محل کلام حسیله منقطع اولاندر یعنی نفسنده اول کلامک منطوقی بحسب العقل تبدیله محتمل اولیاندر صفات صانع عالمه دلالت ایدن آیات کبی شارعدن صادره اولان اخبار محصنه دخی بوقیلنددر و یا محکم لغیره در نسخ احتمالی زمان و حیک مضیی ایله منقطع اولور سه بوتقدیرجه ظاهر و نص و مفسردن هربری بعد رسول الله صلی الله علیه وسلم محکم اولور و امور مذکورهدن هر برینک قطعیتلری خلاف مراد احتمالی تفاوتلری حسیله متفاوتهدر پس هر نه محله احتمال ابعدا اوله ائدن قطعیت اشد واقوی اوور آنو کیچون قطعیتده ادنا اولان قطعیتده اعلی اولان ایله عندالتعارض ساقط اوور پس ظاهر نص ایله نص مفسر ایله مفسر محکم ایله عندالتعارض ساقط اولورر اعلا و ادنی رتبه جهتندن مساویلر ایسه مثلاً ایکی سیده متواترن و یا مشهورین و یا متعارضین اولان دلیلارک ایکی سیده خبر واحد اولملری کبی پس خبر واحد اولان نص عندالتعارض ظاهر کتاب اوزرینه ترجیح اولمزنته کم جناب عزتک (حتی تنکح زوجا غیره) قولی ناکه مره اولسنده ظاهر حرمت غلیظه ثبوتنده نصدر و رسول الله صلی الله علیه وسلم (لانکاح الابولی) قولی مرأه ناکه اولسنه منافی ولی اشتراطنده نص ایسه ده ذلك الظاهر معارض قوی اولمز باقیارینی دخی بونک اوزرینه قیاس ایله ظاهرک کتابدن نص ایله تعارض رتبه مثال امهینک (والوالدات یرضعن اولادهن حولین کاملین) قول شریفی مدته رضاع سنتین اولدیغنده نصدر ۳ (وجهه و فصالبه ثلاثون شهرا) قولی مدته رضاع ایکی بچق سنه اولسنده ظاهر در دیدکلری کبی زیرا ایت مر قومه والدهنک ولدی اوزره منتنی بیان ایچون سوق اولمشدر مدته رضاعی بیان ایچون سوق اولنماشدر پس ایت اولینک فحواسی ثانیته اوزرینه مرجح اولغله مدته رضاع سنتین اولسبیله عمل اولندی سنتدن تعارضنه مثال رسول الله صلی الله علیه وسلم عربینن قبیله سی ایچون (اشربوا من ابوالها والبانها) قولی ابوال ابل شربنک احلالنده ظاهر در بیان شفا ایچون سوق اولدیغنه بناء (واستترها عن البول) قوللری بولدن

معنا عدم سوق شرط قننور نصده تأویل و تخصیصه احتمالیله یله سوق شرط قننور مفسرده تأویل و تخصیصه عدم احتمال شرط قننور احتمال نسخک وجودیله یله حکمه نسخنه عدم احتمال دخی شرط قننور بعضیلر نص قیاس انو کیچون اولان سببه مختص اولور پس نص ایله موجب ظاهر ثابت اولمز دیدیلر بزم قننور ده حال متوال محرر اوزره دکادر زیرا اعتبار عموم خطابه در خصوص سببه دکادر پس نص صیغه خطاب ظاهر سیاق انک ایچون اولان قرینه اعتباریله نص اولور صح (مرأة کذا ذکره شمس الأئمه)

احتمال مزبور دایلدن ناشی اولین احتمالدر پس احتمال مزبور قطع و یقینه منافی اولماغله نصی قطعیتدن اخراج ایلمز (کذا فی المرأة)

احترازک وجوبنده نص اولغین خبر اول اوزرینه راجح اولدی انو کیچون حضرت امام شرب بولی ولولتداوی تجوز ایتمدی نصک مفسر ایله تعارضنه مثال رسول اللهک (المستحاضه تتوضا لکل صلوة) قولی تأویله محتمل نصدر لام وقت ایچون مستعار اولغله (والمستحاضه تتوضا لکل صلوة) قولی وقتده مفسر اولغله نص اوزرینه ترجیح اولندی مفسرک محکم ایله تعارضنه مثال جناب عزتک (واشهدوا ذوی عدل منکم) قول شریفی کبی زیرا ذوی عدل قولی مقبولیه شهادت ایچون مسوقدر فائده عدالت مقبوله شهادت اولدیغیچون و انلردن وجوب قبول شهادت اجماع ایله ثابتسدر پس قول مزبور مقبولیه شهادتده نصدر و مفسردر که شهادت عدولک عدم قبولنه محتمل دکادر اشهاد عندالاداء قبول اولنق ایچون اولدیغنه بناء وینه جناب عزتک (ولانقلبو الیههم شهادة ایدا) قولنک مقتضاسی محدود فی التذیف توبه ایدر سه وعدل اولور سه ده شهادتک رد وعدم قبولنده محکمدر تأیید ذکر اولندیغیچون محکم نسخنه محتمل دکادر پس محکم مفسر اوزرینه عندالتعارض مرجحدر مص رحه الله ظهور اقسامی بیاندن فارغ اولدیسه خفا اقسامی بیانه شروع ایلدی اقسام آتیه بلاخلاف بررلرینه مباین اولملریله دخی احدهما اخره متناول اولماق وجهی اوزرینه هر برینی تعریف ایلدی (قال) واما الخفی فاخفی مراده بعارض غیر الصیغه کالسارق فی حق الطرار والنباش و حکمه اعتقاد خفیة المراد ثم النظر فی ان اختفاء لمربیة فی شمله او نقصان فلا یشمله) خفی صیغه نکی غیر عارض سببی ایله مراداندن خفی اولاندر معلوم اولاکه خفایا نفس ایله دریا نفس لفظ ایله درو یا صیغه نکی غیر عارض سببی ایله در سارق لفظی طرار و نباش حقارنده اسم لریله مخصوص اولدقلر ایچون خفی اولمشدر نفس لفظی ایله خفی اولاتی عقل درک ایدر سه مشکل تسمیه اولنور عقل ایله مدرك اولیبوب نقل ایله مدرك اولور سه مجمل تسمیه اولنور نقل ایله دخی ادراک اولمز ایسه متشابه تسمیه اولنور حکمی خفی لفظندن مراد اولانک حقیقته اعتقاد و بعده لفظک خفی اولانده اخفاسی لمربیة میدر یعنی ظاهر المعنا اولان زیاده معنا ایچون میدر که لفظ اول معنایه شامل و حقیقته حکم ثابت اوله طرار لفظی کبی زیرا طرار بر سارق کاملدر که مالکنک مالنی حضور و یقظه سی حالنده اخذ ایدر پس طرار ایچون یتده سارق اولان اوزرینه سر قد معناسی که علی سبیل الخفیبه

محکم احکام بنادن مأخوذدر بعضیلر وضوح جهتندن مفسر اوزرینه زیاده اولان اولدر زیرا نسخی منع وضوح افاده ایتمز (کذا فی المرأة) بونده مدته رضاع اخراج اولندقد نصکره اقل مدته حل اتی ای اولسنه اشارت وارددر (کذا فی الکتب) یعنی مشکل بر افظدر که انکله مراد اشکالنده داخل اولدیغیچون سابعه فهمی مشبه اولور یقال اشکل علی ای دخل فی اشکاله یعنی اشکل علی السامع طریق الوصول الی معناه لدقة المعنی فی نفسه لاتعارض فکان خفاؤه فوق الذی کان یعارض (کذا فی ابن ملک) داخل عینه ایصال ماء عما ابراث ایدر دیودر فعلا للخرج طهارتینده بیله عین باطن بدنه الخساق اولندی تحقیق مقام بودر که معنای تطهر ظاهر بدنک

اخذدر من بی اولدیغیچون یدی قطع اولنور و یا اختفاسی ذلك المعناده نقصانی ایچونیدر که لفظ اکه شامل اولوب انکله حکم ثابت اولر نباش لفظی کبی نباش سرقه معناسندر سارقدن ناقصدر مال موتی ایله محافظه اولمدیغیچون پس ناقص اولدیغیچون اول معناده یدی قطع اولنور ۴ (قال) واما المشکل فاخفی مراده بحيث لا يدرك الا بالتأمل اما لغوض فی المعنی نحو (وان كنتم جنبا فاطهروا) اوللاستعاره بدیعه نحو (قواربر من فضة) و حکمه اعتقاد خفیه المراد ثم التأمل ليطهر المراد) مشکل برلفظدر که اندن متکلمک مرادی نه اولدیغی سامعه مشبهه و خفی اولندر بر حیثیله که ذلك المراد بلا تأمل معلوم و مدرک اولیه اشکال یا معنا مراده غموض و دقت اولدیغیچون مثالی جناب عزتک (وان كنتم جنبا فاطهروا) قول شریفی کبی زیرا جنابتدن غسلده ظاهر بدنی غسل واجب و باطن بدنی غسلی ساقط اولمغله فده اشکال واقع اولدی ۶ زیرا فم بروجهدن باطندر حتی صائمک ابتلاع ریق ایله صومی فاسد اولر و بروجهدن ظاهر در که فیه برشی داخل اولمغله صومی بوزلر پس فده جهتین اعتبار اولوب طهارت کبراده ظاهر بدنه الحاق اولمغله جنابتدن غسلده طهارتی واجب اولدی طهارت صغراده باطن بدنه الحاق اولمغله حدث اصغرده غسلی واجب اولدی وجه مزبور عکسندن اول اولدیغی (فاطهروا) قولی مشدد واقع اولمغله مبالغه به دلالتی اولدیغیچوندر (فاغسلوا و جوهکم) قولنده ایسه مبالغه به دلالت ایدر شی یوقدر که تطهیری لازم اوله و یا معنای مراد استعاره بدیعه به بناء خفی و غیر معلوم اولدیغیچوندر مثالی (قواربر من فضة) کبی فضه دن اولان آیه شوشه به تشبیه اولوب شوشه ایچون موضوع اولان لفظه قاروره در آیه ایچون استعاره اولندی پس آیت مر قومته فهمی سامعه مشکل اولدی قاروره فضه دن اولدیغیچون لکن بعد التأمل معلوم اولدیکه تک الایه فضه وزجاجدن دکادر بلکه صفاء زجاج و بیاض فضه دن مخلوقه در آیه مشکک حکمی حقیقت مراده اعتقاد و اشکال و امثالنده اولان مراد معلوم اونجه تأمل و طلبدر تنه کم جناب حقل (نساء کم حرث لکم فأتوا حرثکم انی شئتم) قولنده بعد التأمل انی کله سی این معناسنه اولوب کیف معناسنه اولدیغی حرث لکم قولنده ظاهر اولمندر (واما الجمل فاخفی مراده بحيث لا يدرك الا بیدان

تجاه سنی غسلدر لکن شوقدر وار که بونده قبل الطلب و التأمل معلوم اولر غموض وارد اولکده ظاهر بدنی جله سی داخل انف و فم ایله جمیع بشره و شعر میدر و یا داخل انف و فم سز انجق بشره و شعر میدر بونلرک حاصلی تلو یجده و غیریده مسطور در (منه)

و طندن غریب اولوب خبر و اثری منقطع اولان کسنه کبی (مرأة)

۷ مشترکده اولدیغی کبی سببی تعدد وضع و یا وضع اولدن غفلتدر واضع رب عزتک غیری اولورسه

(كذا في المرأة)

۸ بونلره مقطعات تسمیه سنک وجهی بونلر شول حروفک اسم لیدر که اول حروفدن هر برینک تکلمده اخردن قطعی واجب اولور حروف تسمیه اولدیقلری مدلولات

برجی وهو اما ان لا يفهم معناه لغة اولم برد او متعدد ولا ترجیح و حکمه اعتقاد حقیقه المراد و التوقف الی بیان المجمل ثم الطلب ثم التأمل ان احتاج و هو تفسیر وان شقی و تأویل ان افاد الظن و الا فالاجال ينقلب الی الاشکال) مجمل برلفظدر که انکله مراد اولان معنای و سامعه مشبهه اوله بر حیثیله که مراد اولان معنادرک اولنر الا بیان مر جو ایله درک اولنور اول لفظه مجمل تسمیه سی اجال لغتده ابهام معناسنه اولدیغیچوندر مصنفک برجی قولی متشابهدن احتراز ایچوندر متشابهک بیاتی مر جو اولدیغیچون مجمل اوج نوعدر زیر مجمل یا لفظک غرابتی سببی ایله معنای لغویسی فهم اولنمندر مثلاً قبل البیان هلوع لفظی کبی و یا ذلك المعنای فهم اولنر و لکن متکلمک مرادی اولیه بلکه مراد متکلم معنای اخر مراد اوله بونک سببی متکلمک ابهامدر ربوا و صلوة و زکوة لفظلری کبی ۷ و یا معنای لغویسی متعدد واحد معنای اخر اوزرینه ترجیح و تعیین ممکن اولوب بیان لحوقه محتاج اوله محمک حکمی حقیقت مراده اعتقاد و محمک مرادی اولان معنایک بیاننه توقدر اند نصکره طلب بعده تأملدر اگر مجمل بعد البیان طلب و تأمله محتاج اولورسه حتی اول امر دن مجمله بیان شافی لاحق اولسه طلب و تأمله محتاج اولر پس بیان مجمل شقا و قطع افاده ایدرسه یعنی بیان نصکره شبهه و آخره احتمالی اولرسه بیان تفسیر در صلوة و زکوة تفسیر کبی و اگر مرادنه اولدیغنه ظن افاده ایدرسه تا و یلدر ناصیه اوزرینه مسح حدیثیه مسح رأسک مقدار بی بیان کبی زیرا کتاب الله بزم قمرده مقدار مسح حقه مجمل اولمغله اکا ظنی مقید اولور بیان لاحق اولمغین مؤل اولدی انکچون حکم مز بورک جاحدی تکفیر اولنر کلاه استنادی واسطه سببه فرض تسمیه اولنورسه ده و اگر بیان یقین و یا ظن افاده ایترسه اجال اشکاله منقلب اولور الی الفظی کبی الربوا لفظی محلی باللام اولمغله ربواتک جمیع انوعنی مستغرق اولور نبی علیه الصلوة والسلام ایسه ربوا حکمنی اشیا ی سنه که شعیر و بر و تمر و ملح و ذهب و فضه ده بغیر حصر بیان بیورمغله حکم ربوا اشیا ی سنه مذکوره ماوراستده مشکل اولدیغی حالده باقی قالمغله طلب و تأمله محتاج اولدی بعده رسول اللهک صلی الله علیه وسلم اشیا ی سنه مذکوره ربوای حرام قلمرینک علی قدر و جنس اولدیغنه حکم اولمغین مجمل مؤل اولدی والله اعلم بالصواب (واما المتشابه فما انقطع رجاء معرفة مراده وهو نوعان الاول متشابه اللفظ

اصلیله لی اعتباریله در و یا کاهی کله و حرف تسمیه اولدیغی اعتبار ایله در (كذا في المرأة) نحو طه و یس و الم و حم و غیریلر کبی حروف مزبوره مقطعات تسمیه اولدیغی تکلمده بعضی بعضندن قطع واجب اولان حروفک اسملری اولدیغیچون حروف تسمیه اولدیغی مدلولات اصلیله لی اعتباریله در

(منه)

۹ قرأت ثانیه که والراسخون فی العلم قولی اوزرینه وقف قرأتیدر اکا کوره معنا علمده راسخ اولنر دخی متشابهاتک معناسنی یلورلر دیمک اولور (منه)

تأویل متشابهاتده سلف صالحین توقف بیوریلر لکن وقتاکه اوقاتدن بروقتده اهل بدع ظاهر و متشابهاتی تأویله بناء آراء باطله لرینی انکله اثبات ایدر اولدیله ایسه

ان لم يفهم منه شيئا كقطعاعات اوائل السور كطه و يس واثاني متشابه
المفهوم ان استحصال ارادته كالاستواء واليد و حكمه اعتقاد حقيقة المراد
والامتناع عن التأويل بناء على لزوم الوقف على الله وان جوزه المتأخرون
وفائدة التنزيل على الاول ابتداء الراسخين) متشابه برافظدر كه امت ايچون
اندرن مرادنه اولديغني رجاء معرفت منقطع اولاندر و اما رسول الله صلى الله
عليه وسلم ايچون منقطع دكلدر تعليم خدايله انلك معلوميدر ديديلر متشابه
ايكي نوع اوزره در برنوعى متشابه اللفظدر اندن برشى فهم اولنر مقطعات
اوائل سور كبي و برنوعته متشابه المفهوم ديرل ذلك المفهومى اراده محال
اولورسه جناب عرتك (الرحمن على العرش استوى) قولندن مفهوم اولان
استوا كبي (و بدالله فوق ايديهم) قولندن مفهوم اولان يد كبي و رسول اللهك
صلى الله عليه وسلم (ان قلوب بنى آدم كلها بين اصبعين من اصابع الرحمن
يقبله كيف يشاء) حديثي كبي ايتين مر قومتين ايله حديث مر سومده واقع
اولان متشابهاتك جناب عزتك حقيده معنای حقيقتيريني اراده ممكن دكلدر
(وما يعلم تأويله الا الله) نص كر بنده اولان الا الله اوزر بنه وقفك لزومنه
بناء مر ادالهك حقيقتنه اعتقاد و حكمي وتأويلندن امتناع و احترازدر
طريقه من بوره سلف صالحين و عامه اهل سنت و مشايخ سمرقندك طريقه
ومذهبيدر فخر الاسلام و شمس الأئمة وانلره تابع اولنر دسخي بوني اختيار
ابتديلر حتى متشابهاتن سؤالك بدعت اولسه يله حكم ايتديلر بوتقديرجه
(والراسخون في العلم) قولي ابتدای كلام اولور ٩ متأخرون تأويل متشابهاتي
تأويل ايتديلر ايسده الله لفظي اوزر بنه وقفك لزومنه بناء معني جناب عزتك
(وما يعلم تأويله الا الله) قولني منق اولق اوزه وقف والراسخون في العلم قولي
ابتدای كلام اولق اوزه قراءت ايدنلك قرائلر بنه بناء تأويل متشابهاتي
اللهدن غيري بر فرد بلر ديمك اولور قراءت من بوره والراسخون في العلم
قولي اوزره اولان وقف قراءتي اوزره بر قاج وجهله مر جملدر بياني شروحد
مسطوردر تأويل متشابهي متأخرون تجويز ايتديلر عراقيون و ائمة
تفسيرك مذهبيرى و معتزلهك اختيارلرى بودر معني متشابهك تأويلي جائز
اولقدر زيرا معناسي فهم اولنن الفاظ ايله خطاب حكيم اولان الله تعالى
جنابنه لايق دكلدر ايتسنه خطاب كبي تأويل متشابهاتي مجوز اولنلر كه
متقدميندر انلك رأيلرى اوزره متشابهاتك انزلنده فائده علمده راسخ

متأخرين اهل بدعك اقاويل
باطله لر بني ابطال
وفساد ريني بيان ايچون
متشابهاتده تكلمه مضطر
اولديلر ولكن مر اداللهي
پيائده جزم دخي
ايتديلر كه قرآن عظيم
الشانه مخالفت لازم
اوله بلكه احتمالدر كه
مر ادالله شواوله ديوتأويل
ايله اهل بدع تأويللرينك
فسادلرى باهر اوله
(منه)
١٢ افعل بمعنى مفعولده مذكر
و مؤنثك مساوي اولديغني
موصوفي اوزر بنه جار به
صفت اولدقده در
مطلق دكلدر
(منه)
١٣ يعنى حقيقتده لفظي
ماوضع لهندن نفي صحيح
دكلدر مجازده نفي
صحيحدر (كذا في المنار)
١٤ يعنى معنای مستعمل فيه
ايله معنای موضوع له
بيننده واقعه علاقده
بناء علاقده ايله مراد
صورة و معنا بينلرنده
اتصالدر مجازده علاقدهك

اولنر متشابهاتده تفكر دن واسرارنه اطلاع كه عنابة متمادرا كه وصولدن
منع ايله مبتلا در نته كيم جهله مطلوبلرى اولين شينك تحصيلنه جد
وسعى ايله مبتلا اولدقلى كبي علمادسخي ملبدن توقف و محبو بلرى اولان شىء
ترك ايله مبتلا اولنلر در كذا في التلويح قال (واما الحقيقة فما اشتمل فيما وضع له
و يدخل فيه المرئجل والمنقول و حكمها ثبوتها مطلقا و امتناع نفيها عنه
ورجحانها على الجواز و ان رجح على المشترك) مص رجح الله تقسيم ثاني
احكامنى بياندن فارغ اولغله تقسيم ثالث اقسامنى بيانه شروع ايلدى اولدسخي
دورت قسم اوزره در اولكيسى حقيقتدر حقيقت لفظي يا فاعيل بمعنى فاعلدر
و يافعل بمعنى مفعولدر ١٢ معناسي موضع اصليستنده ثابت و يامثبه ديمكدر
بوتقديرجه تاكلمه سى و صفتيدن اسميته نقل ايچون اولور * معلوم اولاكه
برصفتده صور و معناموصوفي اوزر بنه جار به اولسه اكا (صفة جرت لمن هي له)
ديرل و اما صورة و يامعنا آخر اوزر بنه جار به اولور سداكا (صفة جرت على
غير من هي له) ديرل مثالي (جاءني رجل فاضل ابوه) ١٣ كبي پس حقيقت ماوضع
لهنده مستعمل اولان لفظدر لفظ بعدا الوضع قبل الاستعمال حقيقت و مجاز
اسمليله تسميه اولنر حقيقت و مجاز لفظ مستعمل عوارضندن اولدقلى ايچون
وضع بر لفظي بر معنابه بر حيث ايله تعيين در كه ذلك اللفظ ذلك المعنابه دلالتده
قرينه به محتاج اولر تعيين من بور واضح اللغة طرفندن اولسون و ياغيردن
اولسون پس حقيقت حقيقت شرعية و حقيقت لغويه و حقيقت اصطلاحيه
و حقيقت عرفيه شامل اولور عبادت مخصوصده مستعمل اولان صلوة و اسد
و كلد و دابه لفظلرى كبي پس حقيقتده معتبر اولان وضع اوضاع مذكوره دن
بريله اولان وضعدر مجازده معتبر اولان في الجملة وضعك عدميدر منقول و مرئجل
حقيقت تعريفنده داخلدر زيرا مرئجل موضوع لهك غيرنده بلاعلاقه
استعمال صحيح ايله مستعمل اولان لفظك اسميدر پس بلاعلاقه استعمال
صحيح ايله استعمال وضع جديد ايله استعمال منزله سنده اولغين لفظ
موضوع لهنده مستعمل اولغله حقيقت اولور منقولده علاقدهك وجودي
لازمدر لكن استعمال صحيح اولسون ايچون دكل بلكه شولفظي شومعنايه
تعيينك اولونتي بيان ايچون لازمدر مجازده اولان علاقدهك وجودي ايسه
صحت استعمال ايچون لازم اولغله منقول دخي مرئجل كبي حقيقت تعريفنده
داخل اولدى حقيقتك حكمي موضوع لهك مطلقا ثبوتيدر يعنى عام

لزومنى معنای موضوع
لهندن معنای مراد
انتقال ممكن اولسون
ايچوندر يعنى معنای
مجازي بي بيان و تعيين
ايله قرينه لازم اولديغني
معنای مراده متعين
اولسون ايچوندر مثالي
رأيت اسدا في الحمام قولي
كبي مثال من بورده افراد
انساندن بر شخص بهادري
برنجي حيوان مخصوصه
تشبيه و اول حيوانه دلالت
ايدن اسد لفظني شخص
من بوره اطلاق ايتديلر
تشبيه من بوره و اطلاقه
في الحمام لفظي قرينه
اولدى و كاهي قرينه
لفظيه اوليويوب حالين
اولور و صورت مذكوره ده
شخص بهادر مستعاره
و حيوان مفترسه مستعار
منه و لفظ مذكوره
مستعار ديرل
(كذا في الكتب منه)

اولسون خاص اولسون امر اولسون نهی اولسون قائلنده نیت بولسون و یا بولماسون ثبوتیدر ودخی حقیقتک حکمی معنای حقیقتک موضع لهندن امتناعی نفیدر ته کم ایه اب دکدر دنیلنر جده اب دکدر دنیلدیکی کبی ودخی حکمی حقیقتک مجاز اوزرینه رجحانیدر حقیقت قرینه خارجه دن مستغنیه اولوب مجاز قرینه به محتاج اولدیغیچون مجاز دخی حقیقت اقسامندن اولان مشترک اوزرینه راجح ایسه ده * معلوم اولاکه بر لفظ مجازو مشترک بیننده متردد اولسه نکاح لفظی کبی نکاح لفظی وطی معناسنده حقیقت عقد معناسنده مجاز اولغله بینهماده مشترک اولغله محتملدر پس مجاز استعمالده مشترکدن حقیقه اقربدر قرینهک خفاسی قتنده اشتراک تفاهمد محل اولدیغیچون مجاز مشترک کبی دکدر زیرا کلام قرینهک وجودی قتنده مجازه و بلاقرینه حقیقته جل اولنور پس مجازو مشترک بیننده متردد اولان کله اعم واغلبه الحاق اولنق لایقدر (قال واما المجاز فا استعمال فی غیر ما وضع له لعلاقة بینهما و یعتبر السماع فی نوعها لا شخصها وهی المشابهة حقیقة و اعتبار اواما غیر المشابهة فهی الی کون والاول والاستعداد والحلول والجزئية والسببية والشرطية لغویا کان المجاز او شرعیاً کالهبة والبیع فی النکاح ثم ان کانت الاصله والفرعية من الطرفين جازا للمجاز منهما کالسبب والسبب المقصود به والکل والجزء المستلزم له والمحل والحال المقصود به والا فلا یجوز التجوز الا من صرف الاصل کافی السبب المحض فیقع الطلاق بلفظ التعلق بلاعکس (ت) مجاز اصلده جاز امکان یجوز دن ما خود مفعلدر مکانی تعدی و تجاوز ایسه متجاوز معناسنه زیرا بر کله علاقده بقاء معنای اصلیسنک غیرنده مستعمله اولسه موضع اصلیسنی متجاوز اولغله اکا مجاز دبدیلر ۱۴ * معلوم اولاکه حقیقت و مجازک تعریفلرنده قید حیثیت اعتبارندن لازمدر که ایکسندن برینک تعریفی آخر ایله منتقض اولیه لفظلرن دن حذف اولدیغی وضوحنه بقاء در خصوصاً بر حکمی بروضفه تعلیق قید حیثیتی مشعردر پس مراد حقیقت بر لفظدر که موضوع لهی اولان معناده موضوع لهی اولدیغی حیثیتدن مستعمله در مجاز دخی بر لفظدر که موضوع لهنک غیرنده موضوع لهنک غیری اولدیغی حیثیتدن مستعملدر بو تقدیر جه هر برینک تعریفی آخر ایله منتقض اولنر زیرا لفظ صلواتی مثلاً دعاده شرعاً استعمال موضوع لهی اولدیغی حیثیتدن اولنر وارکان مخصوصه ده استعمالی موضوع لهنک غیری اولدیغی حیثیتدن

اولنر و لفظد ایه بی فرسده لغته استعمال مجاز اولنر مکر که فرس خاصه ذوات الاربع اولان حیوان افرادندن اولدیغی حیثیتدن استعمال اولنه فرس اعتبار مزبور بقاء غیر موضوع له اولور * معلوم اولاکه مجازاتوا عنده اولان علاقده اهل لساندن باعینانها منقوله اولنق لازمیدر ویا نوع علاقده بی نقل کفایت ایدرمی بونده اختلاف اولمندی مختار اولان نوع علاقدهک نقلی کافی اولمقدر زیرا باعینانها اهل لساندن مسموعه اولبان استعارات غریبه اختراعی طرق بلاغندن اولدیغنه اجماع اولنمدر انوکچون علما مجازاتی تدوین ایتدیلر حقایق تدوین ایتدکری کبی محققین تحقیقلری اوزره علاقه مجاز سکر نوعه منحصردر زیرا بیانی صد دنده اولدیغنر مجاز قسمینه منقسمدر بر قسمی استعاره و بر قسمی مجاز مرسلدر حقیقت ایله مجاز بیننده اولان علاقده مشابهت اولورسه یعنی بر لفظی اطلاق معنای مجازی بی معنای حقیقیه تشبیه قصدیله اولورسه استعاره اولور مثلاً مشعر لفظی شفه انسانی غاظده مشعر ایله تشبیه قصدیله اطلاق اولنسه استعاره اولور مقیدی مطلقه تشبیه قصد نسز اطلاق ایلسه مجاز مرسل اولور علاقه استعاره دخی یا حقیقه مشابهتدر ۲ اسد لفظنی رجل شجاع ایچون استعاره کبی و یا اعتبارا مشابهتدر تقابل تملیح و تحکم واسطه سیله تناسب منزله سنه تنزیل اولغله جباته رجل شجاع اطلاق ایتدکری کبی و یا تفاؤل واسطه سیله اعمایه بصیر اطلاق ایتدکری کبی ارسال لغته اطلاق معناسنه در استعاره ده مشبه مشبههک جنسندن اولنق ادعاسیله مقیده در مجاز اول قیددن مطلق اولدیغیچون مجاز مرسل تسمیه ایتدیلر * معلوم اولاکه مشابهتک غیری اولان علاقات کون علی الشیء و اول الی الشیء واستعداد وحلول و جرئت و کلیت و سببیت و شرطیتدر زیرا معنای حقیقی معنای مجازی ایچون بعضی ازمنده یا بالفعل حاصلدر و یا بالفعل حاصل دکدر بالفعل حاصل اولدیغی صورتده ذلک الزمان حکمک معنای مجازی به تعلق زمانی اوزرینه مقدم اولورسه ۳ (کون علی الشیء در) ایه ابن لغظیله ذکر کبی و اگر متأخر اولورسه (علاقه اول الی الشیء در) زیرا معنای حقیقی ذلک الزمانده و یا جمیع ازمنده حاصل اولسه اعتبار مزبور ایله مجاز اولنر بلکه مجاز اولدیغی کبی حقیقت دخی اولنر نته کم جناب غزمتک (واتوا الیتمی اموالهم) قول شریفنده اولان بیاسی کلهسی وقت ایتاده مجازد روقت

(مطلب تشبیه و تمثیل)
 ۲ معلوم اوله که ترکیبده تشبیه واقع اولسه مثلاً زید کالاسد کبی اصطلاح بودر که زیده مشبهه واسده مشبهه به و کافه اداته تشبیه اطلاق ایدرلر و ادات تشبیه کافه منحصره دکدر بلکه مشابهت و مماثلت و محاكاة کبی هر نقدر معنای تشبیه افاده ایدر الفاظ وار ایسه جمله سی ادات تشبیه اولغله صالحدر و کاهی ادات تشبیهی حذف ایدرلر زید اسد دیدکری کبی بوضوحده مبالغه زیاده اولغین بو که تشبیه مؤکد و تشبیه بلیغ دخی درلر و مشبهه بهک مشبهه اضافتی تشبیه مؤکد اقسامندن مثال مشهوری لجین الماء قولیدر لجین لامک ضمیهله تصغیر صیغه سی اولنق اوزره خالص کوشه درلر اصلنده ماء کال لجین در یعنی بر صوکه صفا و یا صلغده کوشه مشابهتدر دیدکدر ودخی معلوم اوله که تشبیه

ایتا وقت بلوغ اولدیغیچون امر ایله تکلم حالنده یتیمی اطلاق حقیقت ایسه ده (قتلت قتیلا) قولنده قتیل (وعصرت خرا) قولنده اولان خیر مجازدره ای حین العصر و حین القتل دیمکدر زمان اخبارده مسما حقیقه قتیل و حقیقه خیر ایسه دره بزم (اکرم الرجل الذی خلفه ابوه یتیم اولاشرب العصیر اذا صار خرا) قوللریمز ذکر اولنانه مخالفدر یعنی حقیقتدر عند التخلیف یتیم و عند العصر خیر اولدقلریچون و اگر معنای حقیقی معنای مجازیده یا فاعل حاصل اولوب بلکه بالقوه حاصل ایسه علاقه علاقه استعداددر اراقه اولان خیره مسکر اطلاق کبی و اگر معنای حقیقی ایله معنای مجازی بیننده بوجهما لزوم و اتصال یوغیسه بینلرنده علاقه دخی تصور اولمز و اگر بینلرنده لزوم و اتصال و ارایسه اولدخی یا احد همتانک آخرده اولسبیلده در کر کسه عرضک جوهرده جسمک مکانه حصوللری کبی اولسون و کر کسه رحمتک جنتده حصولی کبی اولسون مثالیدی قدرتده و قدرتی یدده استعمال کبی و یا محل واحده حال اولملریله در شخص واحده حالتین اولان حیاتی ایمانده استعمال کبی و یا محلین متقار بیننده حال اولملریله در رضی الله عنه قولنی رضی رسوله قولنده استعمال کبی و یا خیرین متقار بینده حلولریله در مثلا (یتیم فی مقام ابراهیم) نصی دلالتیله حریده استعمال کبی ذکر اولناملرنده اولان علاقاته حلول و مجاورت دیرر و یا معنای حقیقی ایله معنای مجازی بیننده اولان لزوم و اتصال احد همتانک آخره جزء اولسبیلده در رکوعی صلوتده ویدی ماوراء رسفده استعمال کبی و یا جزء حکمننده اولسبیلده در بوضورنده مطلق مقیده استعمال داخل اولور مطلق مقیده یا مقیدی مطلقه حل صورتلرنده اولدیغی کبی مثلامر سنی انفده و مشفری شفته نسانده استعمال کبی بونلرنده اولان علاقه جزئیت و کلیتدر و یا بینلرنده اولان لزوم و اتصال احد همتا آخر ایچون سبب و یا مسبب اولق ایله در یا فاعلیت جهتیه نباتی غیثده و عکسنده استعمال کبی و یا غایت جهتیه خیری عنبده عهدی وفاده استعمال کبی جناب عزتک (انهم لا ایمان لهم) قوی بوقبیلنددر لا و فاء لهم معناسنه اولدیغیچون و یا بینلرنده اولان لزوم و اتصال احد همتا آخر ایچون شرط و آخرانکله مشروط اولق ایله در ایمانی صلوتده و مصدری فاعل و مفعولده استعمال کبی و یا احد همتا آخر ایچون آلت اولغله در

بالجمله حقیقتدر مجاز دکادر ووجه تشبیه امور متزعه دن حاصل وصف اولورسه اکه تشبیه تمثیل اطلاق ایدرلر شمس کف اشلده اولان مرآته تشبیه ایتد کلری کبی (منه)

زیرا اسد لفظی برنجی بر حیوان مخصوص ایچون وضع اولمشدر مادامکه اخر معنایه نقل اولغیسه مجاز اولمز مکر رجل شجاعه اسد دینله اول صورتده کندی معناسنده استعمال اولناملغله مجاز اولور (منه)

۳ ابی ابن ایله تسمیه کون علی الشیء ابن اب ایله تسمیه اول الی الشیء در (منه)

ایقاع نسبت و جله ایله تکلم زمانه اوزر بته متقدم اولمز ایسه ده (فی المرأة)

۴ معلوم اوله که مجاز ایچون معنای حقیقی اراده سنه مانع قرینه دن لازمه در کر کسه قرینه علماء بیان

لسان صدق ذکر حسنده استعمال کبی بونلرنده مذکور اولان علاقه آتیته شامله اولان علاقه شرطیندر معلوم اوله که علاقات مذکور نکه اعتبارات ایله اجتماعلری جائزدر مثلامشفر لفظی غلطده مشفر ایله تشبیه قصدیه شفته انسانه استعاره طریقیله اطلاق جائز اولدیغی کبی کلی جزء یعنی مقیدی مطلقه اطلاق طریقیله مجاز مرسل و خیری عنبه اطلاق سببیت غایت ایچون اولسی جائز اولدیغی کبی اول ایچون اولق دخی جائزدر غیر یلردخی بونلره قیاس ایله علاقات مذکور نکه وجودی قننده اسماء لغویه ده مجاز جائز اولدیغی کبی اسماء شرعیده دخی تجوز جائزدر اسماء شرعیته نکه معانیسی بیننده تلك العلاقات دن بزوع علاقه بونلورسه مثلاتصرفان شرعیان بروصف لازم بینده مشترک و یا احد همتانک معناسی آخرک معناسنه سبب اولسه مجاز اعتباری جائز اولور کر کسه وجود علاقه لغت حسبیه اولسون کر کسه شرع حسبیه اولسون و کلام دخی خبر اولسون و یا انشا اولسون مساویدر مجاز شرعیده اولان علاقه مشابهنه معنای مشروعه ۸ اتصال ایله تعبیر اولنورز را مشابهنه کیفیت و صفنده اتفاقدر مثلا هبه و یعه دالین اولان لفظیک نکه احده استعماللری کبی زبراهیه لفظی ملک رقبه ایچون موضوعه و نکاح لفظی ملک متعه ایچون موضوعدر و ملک رقبه ملک متعه یه سببدر پس سبب ایچون موضوع اولان لفظ اطلاق و انکله شرعا سببیت اولان ملک متعه مراد اولغله رسول الله صلی الله علیه وسلم غیر یلرینک نکاحی دخی رسول الله نکاحی کبی بزم قننده هبه لفظیه منعقد اولور منکوحه اولان مراده حره اولورسه حتی مرانه منکوحه امه اولسه هبه ثابته اولور شافعیه قنلرنده نکاح انجق تزویج و نکاح لفظریله منعقد اولور لقوله تعالی فی سورة الاحزاب (خالصه لك من دون المؤمنین) و دخی نکاح مصالغ مشترکه ایچون شرع اولمش بر عقددر ثبوت نسب و عدم انقطاع نسل و زنادن اجتناب و تحصیل احسان و زوجیتدن هر بری معاشلرنده آخردن استمداد و وجوب نفقه و وجوب مهر و حرمت مصاهره و بینلرنده توارث جریانی کبی نکاح و تزویج لفظلری مقاصدمز بوره به بالدلاله و اقیلدر در نکاح و تزویج لفظلری بینلرنده اولان ضم و اتحاددن منی اولوب بونلردن غیر اولان الفاظ مقاصد مز بوره دن منی اولدقلریچون حنفیه دلیل اولدن جوابده مجازک رسول الله صل الله علیه وسلم خلوص و اختصاصی ابد بعبدا اولور پس خلوص ایله مراد

رایلری اوزره مجاز مفهومنده داخله اولسون و یا ائمه اصول رایبجه صحیح ایچون شرط اولسون عادت عرف عام و عرف خاصه شامله در کاهی عادتی افعالده عرفی اقوالده استعمال ایله بینلری فرق ایدرلر و لفظ معنادن مجازدر لفظندن مجاز دکلدز

(کذا ذکر فی التلویج) معلوم اوله که افعال و صفات مشتقه ده اولان استعاره تبعیه اوله مصدرده جاریه بعده مصدره تبعیت ایله فعل و فعلدن مشتق اولانده جاریه اولور مثلانظقت الحال و یا الحاله ناطقه بکذا قولنده دلالة حالک نطق ناطقه تشبیهی تقدیر اولغله نطق دلالت ایچون استعاره اولور بعده اندن دلالت معناسنه نطق و داله معناسنه ناطقه اخذ اولنور پس بونده اولان استعاره تشبیهده معتمد اولغله

یا حکمه خلوص در یعنی عدم وجوب مهرده خاوص در اول ایسه رسول الله صلی الله علیه وسلم غیرتک حقه مهرک وجوبیه صحت عقده منافی دکلدر ویا مراد هبه تک رسول ایچون خاوص و رسول اللهم اختصا صیدر زیرانی علیه الصلوة والسلام ازواجی کندولرندن صکره براحده حلال دکلدر نته کم جناب کبریا کتاب کریمده (وازاوجه امهاتهم) پیورمغله ازواج طاهراتی براحده نکاح ایله حلال اولرلر دلیل ثانیدن جوابده مشروعیت نکاح مصالح مزبوره ایچون اولدیغی مسلم دکلدر بلکه مشروعیتی ملک ایچوندر مصالح مرقومه ملک نکاح اوزرینه مرتبه ثمراندر زوج اوزرینه عوضا عن الملك لزوم مهر وطلاق ازواج یدنده اوللری دلیلی ایله زیرامنزل ملک دکلدر الاملاک مالکیدر پس لغه ملکه دالین اولغین لفظین ایله نکاح صحیح اولدی ایسه ملکه دلالت ایدن لفظ ایله صحیح اولویت ایله دربع لفظی دخی ملک رقبه اثباتنده هبه لفظی کیدر وبعده هبه اوزرینه عوض لزومه بناء زیاده اولغین انعقاد نکاحده استعمالی هبه دن انب اولور بوندن صکره معلوم اولاکه اصالت وفرعیت طرفیندن اولور سه مجاز دخی طرفیندن اولوق مجاز اولور معلوم اولاکه مبنای مجاز ملزومدن لازمه انتقالدر و مشهور ومقرردرکه مجاز باینده معنای لزوم فی الجملة تبعیتدر امتناع انفکاکه معاسنه دکادر پس ملزوم انتقال کسندن اولدیغی جهندن اصل ومتبوعدر ولزم انتقال که اولدیغی حیثیتدن فرع وتبعدر پس شینتک بربرنه اتصالی هرری بروجهندن اصل ووجه آخردن فرع حیثیتله اولور سه هر برنتک آخرده مجازا استعمالی جائز اولور سبب وسبب ایله مقصور اولان مسبب کبی پس سبب مسبک که محتاج وانک اوزرینه مبتنی اولدیغی جهندن اصلدر ومسبب مقصود دخی غایت وعلته غایبه منزله سنده اولدیغی جهندن اصلدر خارجه فاعله متأخره اولدیغی حالده فاعل ایچون معلوله اولور سه ده ذهنده فاعلیتی ایچون علت واوزرینه متقدمه در انو کیچون علما احکام علل مألیه اسباب علل آیه در دیدیلر پس احد همتانک آخردم سرا وملك کبی مجازا استعمالی جائز اولدی حتی مولا (ان ملک عبداه فهو حر) دیسه ده اول عبیدی متفرقا شترایتد کندن صکره مسبک اسمنی سببه اطلاق طریقله (عنیت بالملك الشراء) دیسه دیانده وقضاء تصدیق اولنور زیرا عبد ان ملک قولنده آزاد اولر ان اشتریت قولنده آزاد اولور بونقد برجه

مولا کندویه اغلط اولان شینی مراد ایلدی واما مولا ان اشتریت دید کندن صکره سبک اسمنی مسبب اوزرینه اطلاق طریقله عنیت الملك دیسه دیانده تصدیق اولنور بونده مجازه طریق بولندیغیچون قضاء تصدیق اولنور تخفیف مراد ایتدی کیچون ودخی کل وکللی مستلزم اولان جزأ کبی کل اصلدر که جر افظندن حصولده انک اوزرینه مبتیدر جزء اصلدر کل وجودده جرته محتاج اولدیغیچون ودخی محل وذلك المحل ایله مقصود اولان حال کبی محل حاله نسبتله اصلدر حال محله محتاج اولدیغیچون و حال اصلدر قصد ایله مقصود اولان حال اولدیغیچون اوله مثال (فلیدع نادیه) قول کریمی کبی ثانیه مثال جناب عزتک (واما الذین ایضت وجوههم فی رحمة الله) قول کریمی کبی پس صورتینده دخی احد همتانک آخرده مجاز استعمالی جائزدر اصالت وفرعیتک طرفینده اولدقلری بیان اولندی ایسه اصالت وفرعیتک طرف واحد دن اولدیغی بیانه شروع اولندی تجوز جائز اولر الاصل طرفندن جائز اولور سبب محضده مجاز ایچوق طرف واحد دن اولدیغی کبی پس عتق لفظیله طلاق واقع اولور طلاق لفظیله عتق واقع اولر زیرا عتاقی ملک رقبه تک ازاله سیچون موضوعدر طلاق ایسه ملک متعه تک ازاله سیچون موضوعدر لکن تک الازاله ملک متعه تک ازاله سنه سیدر که مفضی اولدیغیچون اما انندن مقصود دکلدر انو کیچون عتق لفظیله طلاق واقع اولدی (قال الشافعی) يقع العکس ایضا بطریق الاستعارة اذ کل منهما اسقاط بنی علی السراية واللزوم قلنا ازالة الملك اقوی من ازالة القید فلا وجه للاستعارة) شافعی قتنده بطریق الاستعارة عتق لفظیله طلاق واقع اولدیغی کبی طلاق لفظیله دخی عتق واقع اولور ینلرنده مشترک بروصف بولندیغیچون طلاق وعتاقدن هر بری سرایت ولزوم اوزرینه بنا قلمش اسقاط اولدیغیچون معلوم اولاکه تصرفات یا اثباتات قیلندندر بیع واجاره وغیر بلر کبی ویا اسقاطات قیلندندر طلاق وعتاق وعفو عن القصاص وغیر بلری کبی بونارده اسقاط حق واردر سرایت ایله مراد بعضده ثبوتی سببی ایله کلمه ثبوت حکمدر لزوم ایله مراد عدم قبول فسخر حنغیه جوابده ازاله ملک اولان اعتاق ازاله قید اولان طلاقدن اقوی اولغله ازاله قید ایچون لازمه اولر پس ازاله قید ازاله ملک ایچون استعاره اولغله وجه بوقدرز بر استعاره وجه شهبده اضعف اولوق واجبدر بونده ایسه اضعف اولماغین طرفیندن استعاره جاریه اولدی بومحله

تبعید اطلاق اولنور
(کذا فی التلویح)
۶ حکما قتلرنده متعارف اولان حلول ایله مراد برشینک برشینته شی اول ناعت شی ثانی منعوت اولوق حیثیتی ایله اختصاصیدر عرضک جوهرده صورتک ماده در حال اوللری کبی مصحح ایله معنای مزبوری مراد ایتوب بلکه حلولک معناسی برشینک برشیده حصولیدر کر کسه عرضک جوهردر و صورتک ماده ده وجسمک مکانه حصولی کبی اولسون ویا غیر اولسون مثلاً رحمتک جتنده حصولی کبی (تلویح)
۷ مص رحمة الله جزینتک ذکر یله اکتفا پیوردیلر جزینت وکلیت ینسنده تضایف اولدیغیچون (کذا فی المرأة)
وینه سیبیت قیلندندر دمی دیتده استعمال ومسبیت قیلندندر

موتی مرض وخرج
وضرب مهلبکده استعمال
(کذا فی المرأة)
بونارده اولان علاقه
سینیت ومسبیت
علاقه سی در
(منه)
جناب عزتک واجعل لی
لسان صدق فی الاخرین
قولی ای ذکرا حسنا
قولیله مفسردر
(منه)
۸ کیفیت مخصوصه ایله
مکیفا شرع اولنسان
معنای مشروع لهده
اتصال محسوساتده
اتصال معنوی به بناء
اولان استعاره تک
نظیریدر حواله لفظی
کبی وکالت ایچون
استعاره کبی زیرا حواله تک
معناسی دینی بردیندن
ذمت اخرايه نقلدر
معنای وکالت دخی ولایت
تصرفی نقلدر انو کیچون
امام محمد حواله لفظنی
وکالت ایچون استعاره
ایلدی پس مضارب
ورب مال فسخ عقد

صاحب تاویحك اعتراضی و دفعی شروحه مفصله در اصل مذکور که اصالت و فرعیّت طرفیندن اولور سه طرفیندن مجاز جاز اولور طرفیندن اولیوب بلکه طرف واحددن اولور سه مجاز جاز اولور انجق اصل طرفیندن جاز اولور اکه بناء مص رحمه الله (وینعقد اجارة الحر بلفظ البیع بلاعکس وعدم انعقادها فی اضافته الی المنفعة لانها لا یصلح محلالها) دیدی بیع لفظیله اجارة حر منعقد اولور حتی برکسته (بعث نفسی منک شهر ایدر هم لعمل کذا) دیسه بیع اجارة منعقد اولور و اگر قیود مذکور دن بر قیدی ترک ایلسه عقد فاسد اولور و اگر (بعث منک عبدی اوداری بکذا) دیسه مدّت ذکر اولماسه بیعا منعقد اولور مدّة ذکر اولنوب جنس عمل تسمیه اولنمسه بونده روایت یوقدر جنس عمل تسمیه اولنسه اجارة منعقد اولور و اما اجاره لفظیله بیع منعقد اولور زیرا ملک رقبه ملک منفعته سیدر و لکن ملک رقبه دن مقصود دکدر پس سبب طرفیندن مجاز صحیح مسبب طرفیندن غیر صحیح اولدی بیع اطلاق اولنوب مجازا اجاره مراد اولنق جاز اولدی ایسه (بعث منافع هذه الدار فی هذا الشهر بکذا) قولیه عقد اجاره صحیح اولق لایق اولور حال بوکه صحیح اولور دیوبومحله ایراد اولنن سؤالی دفعده مص رحمه الله (وعدم انعقادها فی اضافته الی المنفعة لانها لا یصلح محلالها) دیدی یعنی عقدی منفعتیه اضافت صورتنده اجاره منک عدم انعقادی مجازا فاسد اولدیغیچون دکدر بلکه منفعت معدومه اولدیغیچوندر عمدی کندویه اضافته صالح محل اولدیغیچوندر (قال) و حکمه ثبوت ما اریده خاصا کان او طاماً دخل فید الحقیقی اولو و جواز نفيها عن المسمى و تخلفها فی حق التکلم لالتکلم لانها من اوصاف اللفظ فکنی صحتها لفظاً و قال فی الحکم لانه المقصود فشرط صحتها حکماً قلنا التصرف اللفظی لا یتوقف علی الحکم کالاستثناء فقول المولی لا لکبر منه سنا هذا ابنی یجعل اقراراً و یعتق عنده لا عندهما بخلاف یا ابنی لانه لاستحضار المتادی روقوعه یا حرو یا مولای لکونه صریحاً فیه و لذا امتنع المجاز اذا امکنت الحقیقة حکم مجاز انکله مراد اولنن معنایک ثبوتیدر ذلک المجاز خاص اولسون و بانه معنای حقیقی داخل اولور عام اولسون (لا دخل دار فلان) کبی زیرا مثال من بورده اولان دار ملک و عاریت و اجاره ایله اولان داره متاوند و بامعنای حقیقی انده داخل اولماز عام اولسون (لا یتبعوا الصاع بالصاعین) قولی کبی

(بونده)

ایله افتراق ایلسه مالده دخی ربح اولماسه و رأس مالک بعض دین اواسه مضارب نقد دیون اوزرینه جبر اولنمز و اکه اجل رب المال علیهم یعنی قبض دیونه رب مال توکیل ایله دینلور دیدی کفالت دخی بشرط براءة الاصل حواله در حواله دخی بشرط المطالبة الاصل کفالتدر ینلرنده معناده مشابهت اولدیغیچون میراث و وصیت ینلرنده دخی بعد الفراغ عن حاجت المیت منعه اتصال معنوی وارد هر بری بطریق الخلافه ملک اثبات ایتدکلیچون پس احد همتانک اخر ایچون استعاره سی جائزدر نته کم الله سبحانه و تعالی نک (یوصیکم الله فی اولادکم) قولنی ای یورث قولیه تفسیر اولندی صدقه و هبه لفظلری دخی معنا بر برلینه متصله درلر

بونده صاع ایله مراد صاعده حال اولان شیء مراد اولندقدنه معنای حقیقی داخل اولور و دخی مجازک حکمی معنای حقیقینک مسماندن نفی جاز اولقدر تکیم ایه جددکدر دینلور رجل شجاعه اسد دکدر دینلیدی کبی * معلوم اولاکه مجاز حقیقتدن خلفدر یعنی حقیقتک فرعیدر بونده خلاف یوقدر خلاف خلفیت امام اعظم قنده تکلمده در حکمه دکدر زیرا حقیقت و مجاز الفاظ اوصافنددر حکم ایسه اوصاف الفاظدن دکدر پس لایق اولان وصف مزبور خلفیتده دخی اوصاف الفاظدن اولمطلق ایله مرعاة اولته امامین قتلرنده خلفیت حکمده در زیراملفوظ ایله مراد اولان تلفظ دکدر بلکه حکمیدر پس لایق اولان بودر که مقصود اولان حکم اعتبار اولنوب حکمه وسیله اولانکه لفظدر اول معتبر اولیه لفظاً صحت شرط اولدیغیچون یعنی حقیقتک لفظاً صحتی کفایت ایتدکدر معناه جهتدن صحیح اولسون و یا صحیح اولسون پس امامین قتلرنده مجازک حکم صحتی شرط اولدی امام اعظم قنده لفظاً صحتی شرط اولدی امام اعظم طرفیندن امامینه جواز تجوز استثنا کبی تصرف لفظی اولمغله صحت حکمه توقفی یوقدر مثلاً برکسته امر ایه سنه (انت طالق الفال اتسعه مائة وتسعة وتسعين) دیسه طلاق واحد واقع اولور زیرا ثلث اوزرینه زیاده ایجابی حکم باطلدر بحسب التکلم صحیح ایسه استثنا مستثنی منه ده دخواندن منع ایله تکلمده تصرفدر حکمندن منع ایله تصرف دکدر حکمندن منع ایله تصرف اولسه تناقض لازم اولوردی پس استثنا صحیح اولدیغی کبی مجاز دخی تکلمده تصرف اولمغله معنای مجازی اثباتیچون صحیح اولدی معنای حقیقی اراده سی صحیح دکل ایسه ده پس مولانک سنا کندودن اکبر اولان عبدنه هذا ابنی قولی ایله بنوة مراد اتمسی اصلدر حریت مراد اتمسی اندن خلفدر اصل من العریت صحیحدر مبتدا و خبر اولدیغیچون بعارض الکبر غیر صحیحدر پس کلام من بور ایله لازم نبوة که من حین الملک حریتدر اول مراد اولنور پس بالضروره مولادن قول من بور من حین الملک حریتیه اقرار قلمغله عبد امام اعظم قنده من غیر بنیه متعین اولدیغیچون قضاء ازاد اولور امامین قتلرنده اصل ثبوت نبوة در خلف لفظ من بور ایله ثبوت حریتدر اصل ممتنع اولمغین بالضروره قول من بور اقرار قلمغله عبد ازاد اولماز امامولی عبدنه یا ابنی دیسه انکله عتق واقع اولور زیرا اندامنادی بصورة الاسم لا بمعناه استحضار ایچون موضوعدر پس برکلامدن معناه مطلوب اولیه صحیح معنا

هر بری بغیر عوض تملیک اولدقلیچون پس هبه لفظی ایله برکسته بر فقیره برشی هبه ایلسه صدقه معناسیچون استعاره جاز اولور حتی واهب هبه سندن رجوعه قادر اولور و ایکی فقیره برشی هبه ایلسه شیوع و هوب هبه منک صحتی منع ایتمز و صدقه لفظی دخی برکسته غنی به برشی تصدق ایلسه هبه ایچون استعاره جاز اولور حتی اول کسینه ایچون تصدق ایتدیکندن رجوع ایلسه رجوعی صحیح اولور ایکی غنی به برشی تصدق ایلسه شیوع صحتی منع ایدر سبب ایله مسبب و علت ایله حکم ینسندد جار به اولان استعاره شرعیاتده مجاوره علاقه سنه بناء محسوساتده اتصالی صوری ایله اولان استعاره به نظیردر زیر سبب

ایچون اندن استعاره صحیح اولرز براتصحیح غیر مطلوب مالا یعنی به اشتغالدر
یا حرو یا مولایی قوللریله مع وجود التداعتق و قوعی لفظین مزبوریندن
هر بری اعتقادده صریح اولدقلر بچون مجاز حقیقتدن بالاتفاق خلف
اولد بچیون معنای حقیقی اراده سی ممکن اولان لفظدن معنای مجازی اراده سی
ممکن اولان لفظدن معنای مجازی اراده سی ممتنع در شان خلف اصله مزاج
ومنازع اولماق اولد بچیون قال (واذاعتذرت او هجرت عادة وشرعا صیر
ایله لاذاعتارف المجاز واستعملت خلافا لهما) بر لفظدن معنای حقیقی
اراده سی متعذر اولسه یعنی بلا مشقة معنای حقیقیه توصل ممکن اولماغله
اکل نخله کبی ویا ناس عادة ویا شرعا معنای حقیقی ترک ایلسه لرا کاوصول
میسر اولور ایسه ده یعنی مراد ایتمسلا مجاز رجوع اولنور معنای حقیقی اراده
سنگ تعذر نه مثال (والله لا اکل من هذه النخلة او الکرم او القدر) قوللری کبی
بونلره اولان عین مجازا بونلردن آنخاذا اولنان اوزر رینه واقع اولور (لا اکل
من هذه الشاة) قولیله اولان عین اوزر رینه واقع اولور بونده معنای
حقیقی اراده متعذر اولد بچیون پس بونده مجاز رجوع اولنور عادة مجهوره
اولانه مثال (لاضع قدمی فی دار فلان) قولیله اولان عین کبی بونده حقیقت
لغویه که وضع قدمدر دخول ایله اولسون دخولسز اولسون عادتاه مجهوره در
حتی قدمی بلا دخول داره وضع ایلسه حانت اولرز ذکر الحائیه بلکه
معنای مجازی که حافیا ویا متعلا ویا راکبا دخولدر اول مراددر شرعا
مجهوره اولان توکیل بالخصومه کبی بونده معنای حقیقت مراد اولد بچی
جناب عزتک (ولا تنازعوا) قولنه بناء در شرعه نزاع وجداله اذن
اولد بچیون مراد دکلدلر بلکه مراد مطلقا جوابدر اقرار اولسون
ویا انکار اولسون مقیدی مطلقده ویا کلی جزء ده اطلاق طریقله کبی
معلوم اولاکه حقیقت مجهوره اولسه عملا بالاتفاق مجاز ایله در واما حقیقت
مجهوره اولسه و مجازدخی مجاز متعارف اولسنه عمل ینه بالاتفاق حقیقت
ایله در واکر مجاز متعارف ایسه فی الجملة استعمال حقیقت ایله بیله امام
اعظم قنده اعتبار حقیقتده در زیرا اصلک ترکی ضرورة اجلیچون اختیار
اولور بونده ایسه ضرورت یوقدر امامین قتلرنده اعتبار مجاز اولور
مرجوح راجح مقابلنده مجهور منزله سننده ساقط اولد بچیون پس
ضرورة حقیقت ترک اولنور (جواب) غایبه استعمال مجازی حقیقت مر جوحه

ایله مسبب بیننده معنا
مناسبت یوقدر زیرا
معنای مناسبت بر شیئه
اقتضادر و مسینک معنای
یویله دکلدلر علتک
معنای دخی ایجاب
و اثباتدر حکمک معنای
یویله دکلدلر پس
بیتلرنده بر وجهله معنا
مناسبت اثباتی ممکن
دکلدلر ولکن علت ایله
حکم بر بر لینه مجاوردر
سبب ایله مسبب دخی
علت ایله حکم کبیدر
سبب مسبیه اتصالی
مطربک سخابه اتصالی
کبی اولدی من حیث
المسبیه اولان اتصال
طرفدن استعاره بی
مثبت و محوزدر حتی
حکم ذکر اولنوب علت
مراد اولنق جائز اولدی
هر بری اخره محتاج
اولد بچیون زیرا حکم
بلا علة ثابت اولماغله
علته محتاج ومن حیث
الوجود علته تابعدر
علت دخی لذاته تصور
دکلدلر بلکه حکم ایچون

قلز را کندی جنسندن اولان علت زیاده اولق ایله مترجح اولرز پس
استعمال تعارض حدنده اولور (کذا فی شرح الجامع البرهانی واختاره
صاحب التفتیح) کلام مزبور امامین قتلرنده مجاز متعارفک ترجیحی مشردر
معنای حقیقیه متناول اولسون ویا متناول اولماسون فخر الاسلام واکه
تابع اولنلرک کلاملرنده عام عومیه حقیقته متناول اولور سه مجاز متعارفک
امامین قتلرنده رجحانه دلالت واردر آکل حنطه مسئله سننده اولدیغی
کبی اختلاف مزبور مجازک خلفینک جهتنده اولان اختلافه مبنی در
دیدلر پس امامین قتلرنده خلفیت حکمه اولدی ایسه حکم مجاز حقیقته
عام اولد بچیون اولی اولدی واما امام اعظم قنده خلفیت تکلمده اولدی
ایسه کلامی معنای حقیقتده حامل قلمق اولی اولدی (قال وقد يتعذر
ان معا اذا كان الحكم ممتعا كقوله لامرأة هذه بنتی هی لا تطلق مطلقا
ولا يجتمعان مرادین بلفظ فلا يرادلس باليد وغير الخمر فی قوله تعالى
اولامستم النساء وقوله صلى الله عليه وسلم من شرب الخمر فاجلدوه
واذا قال لاضع قدمی فی دار فلان انما وقع على الدخول حافیا و متعلا
وما شيا وراکبا وعلى الملاك والاجارة والعارية بعموم المجاز وهو الدخول
ونسبته السکنی واذ قال عبدی کذا یوم یقدم فلان انما یعتق بالقدم
لیلا او نهارا لان الیوم فی مثله بمعنی الوقت واذ قال لله علی کذا
ونوی الیمن انما زم النذر والیمن لانه نذر بصیغه یمین بموجه) معلوم
اولاکه بعض کلامده معنای حقیقی و مجازی معا اراده متعذر
اولور اکر حکم ممتنع اولور سه زیرا وضع کلام افاده مراد ایچوندر
پس اول کلامک موضوع الهی اثبات متعذر اولسه کلامی صحیح ایچون
مجاز ویا کنایه قلنور مجاز ویا کنایه قلمق متعذر اولور سه کلام بالضروره
لغو اولور مثلا برکسنه زوجه سنه هذه بنتی دیسه مراده مطلقا یعنی سنی
زوجندن اکبر اولسون اصغر اولسون معروفه النسب اولسون مجهولة
النسب اولسون مطلقه اولرز صوره اولی ده معنای حقیقی که نسبدن آنی اراده
نک وجه تعذری ظاهر در صوره ثابته ده اراده نک تعذری نسبک غیردن
ثبوتی مشهور اولماغله شرع کلام مزبورک فائلی تکذیب اتسد یکچوندر
صوره ثالثه قبل تصدیق المقرله نسب ایله اقرار دن رجوع صحیح

شرع اولنمشدر حتی انده
حکم شرع متصور
اولدیغی محله مشروعه
اولرز تبع حرونکاح محارم
کبی پس علت دخی
من حیث الفرض حکمه
محتاج و حکمه تابعه
اولدی بر شیئه الت
منزله سننده هر برینک
اخره اتصالی مساوی
اولدی ایسه جانبندن
جواز استعاره عام اولور
جواز استعاره جانبینه هام
اولد بچیون بزیدک الی
اخره هبه ثابته اولماغله
اوزر ینه احکام هبه متفرعه
اولوب احکام نکاح متفرعه
اولرز لکن انعقاد نکاحده
زوج امه دن هبه طلب
ایتمی شرطدر واکر
زوج امه دن وطنه تمکین
طلب ابتدیکننده امه
وهبت منک نفسی دیسه
وزوج دخی قبول ایلسه
بیتلرنده نکاح منعقد اولرز
(کذا فی التلویح)
دیانه تصدیق اولنور
کلامک معنای بر مفتیدن
استفنا اولنسه مفتی

اولد بچوندر عقود داده قبل وجود القبول ایجابدن رجوع صحیح اولدیغی کی اقرار مزبور ک دخی تصدیق ایله قبل التأكید موجیله عمل اولمز رجوع ویا رد ایله انتقاضی محتمل اولدیغیچون واما معنای مجازی که حرمتدر انوک تعذری بالوازم بنیتدن اولان حرمت ایله بایسته اولور ویا نکاح ایله ثابت اولان حلاک قطعیه بایسته اولور اولکیسی باطلدر نکاحه منافی اولدیغیچون پس زوج اکه مالک اولمز زیر ازواج چون محل حلی تبدیله قدرت یوقدر نایسته دخی باطلدر کلام مزبور ک لوازمندن اولیوب بلکه منافاتندن اولدیغیچون پس کلام مزبور ک اول معناده استعمالی صحیح دکلدر والحاصل زوجک وسعنده اولان تحریمه لفظک صلاحیتی یوقدر لفظک صالح اولدیغی حرمت زوجک وسعنده دکلدر پس زوجدن لفظ مزبور ایله تحریم اثباتی صحیح اولمز سنا کتودن اکبر و معروف النسب اولان ایچون هذا ابنی قولیه عتیق وقوعی بونک خلافتدر زرا و واجب بنوة بعد الثبوت انشاء عتیق کی ملکی قاطع عتقدن انو کیچون کفارتدن دفع اولور وانکله ولا ثبات اولور بلکه منافی اولان عتیق دکلدر انو کیچون امینی و بنیتی شرا صحیح اولور پس ملکی قاطع اولان عتیق اثبات اندن متصور وثابت فی وسعه اولغله هذا ابنی قول عتقدن مجاز قنور معلوم اولاکه حقیقت و مجاز معناری لفظ واحد ایله مرادین اولدقلمری حالده جمع اولمز پس جناب عزتک (اولامستم النساء فلم تجد و اما قتیمو صعبدا طیبنا) قوائده اولان مس دن مراد مس بالید دکلدر بلکه معنای مجازی که وطئدر ائمه اربعه اتفاقیه اول مراد در حقیقت ایچون تیم حلال اولدیغی ثابت مزبوره ایله بایستدر و کتاب اللهنه بوندن غیر محله مذکور دکلدر ورسوالهنک (من شرب الخمر فاجلدوه) قوائده اولان خردن خمرک غیر مراد دکلدر یعنی مسکراتدن اولوب محامره عقده خمره مشابه اولان شیلر علاقه به بناء مراد اولمز لر حدیث مر قوم ده اولان خمردن حقیقت خمر مراد اولدیغیچون حتی مسکراتدن خمرک غیر شرب ایله وجوب حد سنت واجماعدن دلیل اخر ایله بایستدر معلوم اولاکه ذکر لری آیه اولان مسأله حقیقت و مجاز معناریک معا اعتبار واستعمال لریک جوازی متوهم اولغین انک دفع بیانه شرح اولندی مثلا برکسته (لااضع قدمی فی دار فلان) کلامیه عین ایلسه حافیا دخول معنای حقیقتدر ماشیا ویا متعلا ویا اربا دخول که

(معنای)

اکانتک وقعی اوزره افتا وقوی ویرر دیکلدر قضاء تصدیق اولمز کلامتک معنای قاضیه رفع امر اولسه قاضی انک اوزرینه موجب کلامیه حکم ایدر دیکلدر (تلویح) سبب محض مسیبه مفضی اولوب مشروعیتی مسبب ایچون اولیاندن ملک رقیه کی ملک رقیه تک مشروعیتی ملک متعه حصولی ایچون دکلدر ملک رقیه ملک متعه مشروع اولدیغیچون عبده ورضاها اختده وامة غیر کتابیه یعنی ملک متعه سر مشروع اولدیغی کی پس بونک مثل و سبب بدون العکس مسبب اوزرینه اطلاق اولور شرط انعکاسی متبنی اولدیغیچون (کذا فی المرأة) واما اجاریه بیع اطلاق اهل مدینه قتلرنده متعارفدر پس غیر یلر قتلرنده جائز اولور

معنای مجازیدر عین مزبور معنای مجازی و معنای حقیقتک جمله سی اوزرینه واقع اولور و فی دار فلان قوائده دخی معنای حقیقی که ملکدر معنای مجازی که اجاره و عاریتدر لفظ مزبور عموم مجاز طریقیله جمله سی اوزرینه واقع اولور یعنی معنای مجازی که معنای حقیقی به دخی شاه لدر اول مراد اولغله عین مزبور جمله سنه واقع اولور لکن اراده واحده ایله جمله سنی جمع طریقیله دکل بلکه صورت اولیده معنای مجازی عام عرف دلالتیه مطلقا دخولدر کان عین ایدن برکسته لا دخل دیمش اولور پس داره نه وجهله داخل اولسه حانت اولور صورت ثانیده معنای مجازی سکنایه نسبت ایله در سبب ملکه نسبت ایله دکلدر پس عادت دلالتیه معنای حقیقتک غیره مجاز واقع اولور زیر عادت داره عداوت اولمز ولذاتها دار ترک اولمز بلکه داره ساکن اولانه بغض و عداوت سببی ایله دار ترک اولور و دخی برکسته (عبدی کذا یوم یقدم زید) دیسه زیدک لیل و نهارا قدمیه عبد آزاد اولور زیر یوم یومثلو کلامده بیاض نهار معنایه اولیوب بلکه عموم مجاز طریقیله وقت مطلق معنایه در و جناب عزتک (ومن یولهم یومئذ ذرهبه) قولنده اولان یوم کله سی وقت مطلق معنایه در زیر اتولی عن الزحف حرامدر کیچده اولسون کوندزین اولسون بوصورتده دخی حقیقتله مجاز بینی کلام واحده جمع لازم اولمز و برکسته (لله علی کذا) قولیه عینه نیت ایلسه یومئذیه فقها وجوه سته متصور اولور دیدیلر زیر کلام مزبور قائل اولان یا بر شیه نیت ایلر و یا نفی عین ایله نذر و یا بلا نفی الیمن نذر و یا مع نفی النذر عینه و یا بلا نفی النذر عینه و یا نذر و عینه جمع نیت ایدر صور ثلثه اول بالاتفاق نذر اولور صورت رابعه بالاتفاق عین اولور صورتین اخیرتینده خلاف وارد انو کیچون مص صورتین اخیرتینده ونوی الیمن قولیه اشارت ایلدی یعنی نذر نیت ایله و یا نذر نیتا اثباتا تعرض ایتمکسزین عینه نیت ایلسه ابو یوسف قتنده صورت خامسه عین صورت سادسه نذر اولور اما عین قتلرنده خامسه و سادسه نذر و عیندر نذر و عیندن هر رینک معناری ایسه مختلفدر پس موجب اول ملترمه وفا وفوت قتنده قضا اولور کفارت اولمز موجب ثانی محافظ علی البر و عند القوت کفارتدر قضا دکلدر پس لفظ نذرده حقیقت اولور کلام مزبور دن منفهم اولان معنا عربا و لغت نذر اولدیغیچون نیت محتاج اولمز و اما عین نذر کی دکلدر انو کیچون

متعاقدان آنده متفق اولور ایسه بعضیلر قتلرنده بیع صحیح ایله منعقد اولور مدتی تأجیل ثمن اوزرینه حل ایله ویا بیع فاسد ایله منعقد اولور حقیقت قاصره ایله عملا (تلویح) معلوم اولاکه جاءنی الاسود الرماة الا زیدا قولنک صحته بر احددن نزاع متصور اولدی ایسه و کتب شافعیده عموم مجازک عدمیه قول بولندی ایسه عموم مجاز بحثنه تعرض اولندی مراد ایدنر تلویح نظر واندن مراد لرینه ظفر بولسونلر (مرأة) یعنی استثنا تصرف لفظی اولغله صحت حکم و حکمک ممکناتندن اولسته متوقف دکلدر (منه) معروف النسب اولان عبده مولاتک هذا ابنی قولی بالاتفاق مجازدر سنا مولادن اصغر اولور ایسه سنا اکبر اولور سه امام اعظم قتنده مجاز اولغله

نیت محتاج اولور پس نذرو عینک کلام واحده جمعی جائز اولغله حقیقت
 و مجازک لفظ واحده ظاهرا جمعی لازم اولدی حال بوکه اوله دکادر
 مص رحمه الله جوابده (انما لزم النذر والیمن لانه نذر بصیغته عین بموجبه)
 دیدی یعنی قول مزبورک قائلنه نذر و یمین لازم اولدیغی قول مزبور
 صیغه سیله نذر موجب و فحواسیله یمین اولدیغیچون در صیغه سیله یمین
 دکادر که حقیقتله مجازی بنی جمع لازم اوله زیراندر مباح اولان شیء ایجابدر
 مثلا صوم رجب کی ایجاب مباح ایسه مباح اولان ضدینک تحریمی
 ایجاب ایدر مثلا ترک صوم کی زیرایوسی ایجاب ضدینک منع ایجاب
 ایدر بحریمه مباح ایسه جناب عزتک (قد فرض الله لکم تحلة ايمانکم)
 قول شریفی مقتضای سنجه یمیندر یعنی جناب عزت رسول اللهک ماریه بی
 و یاعسی نفسنه بحریمی عین تسمیه ایتمکله تحریم مباح یمین اولدی (ثم شرط
 صحته قرینه تمنعها حسا و عقلا او عاده او شرعا وهی اما خارجة عن المتکلم
 و الکلام کدلالة الحال فی یمین الفور او امر فی المتکلم کقوله تعالی (واستفرز)
 او امر فی الکلام فاما زیاده معناه فی بعض الافراد اونقصانه فیہ و اما محل
 الکلام کقوله صلی الله علیه وسلم (الاعمال بالنیات) و رفع عن امتی
 الخطاء والنسیان قیل مثل قوله تعالی (حرمت علیکم امهاتکم)
 و الصحیح انه حقیقة) بوندن صکره معلوم اولاکه صحت مجازک
 شرطی معنای حقیقی راده سنی حسا و یاعقلا و یاعاده و یاشرعا
 منع ایدر قرینهک وجودیدر مثلثی (لایأکل من هذه النخلة) کی
 نخله بی اکل ایتماکه اولان یمین ثمره سنی عدم اکه عین اولدیننه حس
 دلیدر و جناب عزتک (واستفرز من استطعت منهم) قولی کی آیت مر قومه
 شیطانہ خطابدر معنای سن انساندن قادر اولدیغی و سوسدایله تحریک
 ایله دیمک اولور پس حکیم اولان مولا کلام مزبورک ظاهرینی مراد
 ایتمدیگنی عقل ادراک ایتمکله مجازه حل اولغله دلیلدر و یمین فور کی
 مثلا مرانه بیتدن خروج مراد ایتد کده زوجی (ان خرجت فانت طالق)
 دیسه کلام مزبور عرفا فوره یعنی علی الفور خروج حل اولور معنای
 حقیقیسی مطلق خروج ایسه و دخی توکیل بالخصوصه کی خصومت
 جناب عزتک (ولا تنازعوا ففشلوا) الایة قولیه ممنوع و منهی اولغین
 برکسته برکسته بی خصومه توکیل ایسه معنای مجازیسی اولان طلب

(وتفاضی)

وتفاضی به حل اولغله شرع دلیلدر (تقسیم القرینه بوجه آخر غیر ما ذکر
 انفا) قرینه مجاز یا متکلم و کلامدن خارجه در یعنی متکلمده اولیجی بر امر
 و صفت دکادر و یا جنس کلامدن خارجه در یمین فورک قرینه سی اولان
 دلالت حال کی دلالت حال ایسه متکلم ایچون صفت و جنس کلامدن
 دکادر و یا متکلمده اولیجی بر امر در کقوله تعالی (واستفرز) الایه رب
 عزت عبادنی اغوا الیه ابلیسه امر ایتمز پس کلام مزبور ابلیسی اغوا یه
 اقدار و تمکیندن مجازدر ایجاب مأمورک فعله تمکن و فعل اوزرینه قدرتی
 اقتضا ایتمک علاقه سنه بناء و سعده اولینی تکلیف جائز اولدیغیچون
 و یاقرینه کلامده اولیجی بر امر در امر مزبور دخی یا ذلک الکلامک معنای
 بعض اقرارنده اولسیله در بوتقدیرجه بعض افراد ارادیه زیاده معنا
 سببی ایله افراد باقیه بی اراده دن اولور تنه کم برکسته لایأکل فاکهه
 کلامیله یمین ایسه یمین مزبور عنیه واقع اولور عنیده زیاده خصوصیت
 اولدیغیچون و یا ذلک الکلامک معنای بعض افراد ده نقصان اوزره
 اولسی اراده آخردن اولور تنه کم مولا (کل مملوک کذا) دیسه یمین مزبوره
 مکاتب اوزرینه واقع اولور مکاتبه ملک ناقص اولدیغیچون و یاقرینه
 محل کلامدر جناب رسالت مآبک (الاعمال بالنیات) و رفع عن امتی الخطا
 والنسیان) قولری کی کلامین مر قومینک مضمونی بلایه عملک عدم
 وجودی و خطا و نسیانک عدمیدر بوا یسه خلاف واقعدر زیرا بلایه عملک
 وجودی حرئی و خطا و نسیانک دائمی بزدن و وقوعی محقق و مقرر در پس کلام
 مر قومین ایله معنای حقیقیلری مراد اولدیغی معلوم اولغله مجازه حل
 و مراد حکم الاعمال و حکم الخطاء والنسیان دیمکدر تنه کم رب عزتک
 (واسئل القرية) قولی بوقبیلدن اولغله معنای اهل قریه دن سوال ایله
 دیمکدر و بعضیلر جناب عزتک (حرمت علیکم امهاتکم) نصنی دخی بوقبیلدن
 عدایتدیله یعنی عینه مضاف اولان حرمت احکامتک کلیسی حرمة امهاتدر
 و حرمة میتسه و خمر و خنزیرک حرمتلری کی بعض علما قتلنده مجازدر
 محکک اسمی حاله اطلاق قبیلندن و بعضیلر قتلنده حذف مضاف قبیلندندر
 صحیح اولان حقیقت اولسی در زیر احرام ایکی نوعدر بر نوعده منشاء
 حرمت حرام اولان محکک عینی در میتسه و خمرک حرمتلری کی حرمت
 مزبوره به حرام لعینه تسمیه ایدرلر و نوع آخرده محل حرمت ذلک المحکک

والات ایله اول فعله
 قدرتی اقتضا ایتمک
 علاقه سنه بناء
 (كذا فی المرأة)
 (والتلویح سیجی)
 فالخصل قرینه یا متکلمدن
 بر مضادر و یا متکلمدن
 بر معنا دکادر و متکلمدن
 اولین دخی بالغظدر و یا
 دکادر لفظ دخی یا آنده
 مجاز واقع اولان کلامدن
 خارجدر و یا خارج دکادر
 غیری خارج دخی ایکی
 قسمدر قسم اول حقیقت
 معنای اراده دن منعه دلالتی
 بعض افرادک مفهومی
 لفظدن اراده یه اولوبتی
 اعتباریله در بعض
 افراد آخر نقصان ایله
 مختص اولدیغیچون مملوک
 افرادندن مکاتب کی
 و یا زیاده به اختصاصیچون
 فاکهه افرادندن عنب کی
 پس لفظ مجاز اولور
 نعصبته اولویت ایله
 اختصاصیچون
 (منه)
 حدیثین مر قومینک
 معنای حقیقتینک عدم

انکه عتق ثابت اولور
 لفظی صحیح اولدیغیچون
 امامین قتلنده لغو اولور
 معنای حقیقتک اراده سی
 محال اولدیغیچون اولکه
 الاکبر اولان اصغر اولانک
 نطفه سندن مخلوق اولقدر
 (تالویح)
 یا حر قولتک بلاقرینه
 عتقه صریح اولدیغی
 ظاهر در مولا کله سی
 سید ایله عبد معنایله
 مشترک ایسه ده عبده
 معتق معنای غیر لایق
 و مناسب اولدیغیچوندر
 (منه)
 یعنی الله سبحانه و تعالی
 حضرتی ایمانکک کفار تبلیه
 تحلیلی شرع ایلدی یعنی
 مشروع قلدی
 (منه)
 بومحلده بمبشان واردر
 مراد ایدر مطولاته
 مراجعت ایتمونلر
 (منه)
 یعنی شیطان و سوسه و شر
 دعوته تمکین و اقداردن
 مجازدر ایجاب مأمورک
 فعله تمکینی و سلامه اسباب

غیری اولور غیرک مالی اکل کی بونوعده منشاء حرمت مال اولدیغیچون دکدر بلکه غیرک ملکی اولدیغیچوندر پس مال غیرک اکل محرم و ممنوعدر لیکن محل فی الجملة اکل قابلدر مالکنتک اکل ایله ویا اخره اکنه اذن ویرمهکله واما نوع اولده محل فعل اکل قابل دکدر بوندن ضروره عدم المحل عدم فعل لازم اولور پس حرام لعینده محل اصل فعل تبعدر یعنی محل اولاقبول فعلدن مخرج وبعده فعل ممنوع واعتباردن خارج اولور پس حرمتک محله نسبت واضافتک حسنی محکم شرعا فعله غیر صالح اولدیغنه دلالت اولور کان حرام اولان نفس محل اولغله اطلاق محل واندی حال اولان فعلی اراده قبیلندن اولمز مثلا میتی ایله اکل مراد اولمز حرام لغیرهده حرمت محله اضافت اولنسه حذف مضاف ویا محلی اندی حال اولان شیء اوزرینه اطلاق اولور قچن بزالمیته حرام دیسک بونک معناسی میتی حرمت اکنه منشاءدر دیمک اولور واما جرء غیرحرام دیسک معناسی احد اعتبارین ایله اکل حرامدر دیمک اولور (ثم الداعی الیه اما اختصاص لفظه بالعدو بة او الوزن او المحسنات البدیعیة واما معناه بالتعظیم او التحقیر او التفریح او زیادة البیان او تلطف الکلام او مطابقت تمام المراد) معلوم اولاکه کلامده اصل حقیقت اولغله مجازه عدوله لفظی ویا معنوی داعی لازم اولغین انی بیانه محتاج اولندی اصولون قرینه سی مشابیه اولان مجازه استعاره اطلاق ایدرل قرینه اگرچه مفهوم مجازدن خارجدر ولیکن صحتک شرطیدر علماء علم بیان قتلنده قرینه مفهوم مجازده داخلدر اولامجازه عدوله داعی لفظی مجاز لفظنک عدوبته اختصاصیدر زیرا لفظ حقیقت کاهی وحشی اولغله طبیعت انسانیه آتی تلفظدن متفر اولور مثلا (تحقیق) لفظی کی ولفظ مجاز که داهییه لفظی در عذب اولوب آندی تنافر اولامغله موتدن مجازا داهییه لفظیه تعیر اولور ودخی داعی لفظی وزنک مجازه اختصاصی ایله در یعنی بومعنا لفظ حقیقت ایله ادا اولنسه کلام موزون اولوب مجاز لفظی اطلاق ایله موزون اولسه مجازه عدول اولور ودخی محسنات بدیعیه اولان مشاکله و من اوجه وارصاد و مقابله و مطابقت و تجنیس و ترصیع و بوندن غیر بلربنک حقیقتله اداری ممکن اولماسه مجازه عدول اولور تحقیقی علم معاینک بدیغنده مر سوعده داعی معنوی مجاز لفظنک تعظیم و تحقیر و ترغیب

لرأده سنه عقلا دلالت ایدر بلایه عمل حاصل وخطا ونسیان بزدن واقع اولدیغیچون (منه)
یعنی موجب ذهب اولوب مسکدن اولان بحر لفظی اندی جر موقدا اولان فهم ایچون استعاره کی (منه)
حروف و ظروفک مدلولی اولان معاینک بعض حقیقت و بعض مجاز اولغله مص رحه الله حروف و ظروف مباحثی حقیقت و مجاز مباحثی تذبذب ایتمکله ذکرلی اتیه حروف و ظروف مباحثی ایله حقیقت و مجاز بابنی تمیز و تکمیل ایلدی (منه)
مقارنت ای الاجتماع فی الزمان کانقل عن مالک ترتیب ای تأخر ما بعدها عما قبلها فی الزمان کانقل عن الشافعی ونسب الی ابی حنیفه (منه)
یعنی بزواوی ترتیب و یا

وتنفر معنارینه اختصاص کی مثلا ابو حنیفه لفظی عالم ایچون وهمج لفظی جاهل ایچون و ما حیة لفظی مشروبات ایچون وسم لفظی بعض مطعومات ایچون استعاره اولور سماع اول شیلردن تنفر ایسون ایچون ودخی زیاده بیان حصول ایچون مجازه عدول اولور (رأیت اسدا) قول کی رأیت اسدا قولنک شجاعته دلالتی رأیت شجاعا قولندن ابین وزیادهدر زیرا ذکر ملزوم لازمک وجودنه بیندهدر مجازده ایسه ملزومک اسمی لازم اوزرینه اطلاق اولندی پس مجاز استعمالی دعوی بالینه حقیقت استعمالی دعوی بلاینه اولور ودخی بر کلامی مجاز ایله اراده تلطف اولسی مجازده داعی معنویدر (کاستعاره بحر من المسک موجه الذهب لفحم فیه جره و قد) پس مجاز لذة تخلییه وادراک معنایه زیاده شوق افاده ایتمسیله سرعت تفهم موجب اولور ودخی مجازه عدوله دائمی معنویدن بری تمام مراده مطابقتدر بونکله مقصود کلامک افاده ایتمدیکی خاصیت و من یتدر و تمام مراد ایله مراد متکلم مرادینی مراتب ووضوحده مختلفه الدلالة ترا کیب ایله کیفیت افاده سیدر مخفی دکدر که بواتیان دلالات وضعیه والفاظ حقیقیه ایله ممکن دکدر دلالتلنده تساوی اولدیغنه بناء بلکه دلالات عقلیه والفاظ مجازییه ایله متأدییه اولور ووضوحده مراتب لزوم مختلفه اولدیغیچون پس مطابقت تمام مراد ووضوح وخفاده مختلفه الدلالة اولان عبارات ایله تأدییه معناسنه قصد اولنسه الفاظ مجازییه ایله متأدییه و متیسره اولغین مجازه عدول اولور ۶ (تذبذب) من حروف المعانی العاطفة (فالواو) لمطلق الجمع بلا مقارنته ولا ترتیب للنقل والاستقراء فوقوق الثلاث عندهما اذا قبل لغیر الموطوء ان دخلت الدار فانت طابق وطابق وطابق لان زمانه زمان وجود الشرط والتفريق فی ازمته التعلیق لا التعلیق کما اذا کرر الشرطه او قدم الاجزیة ووقوع الواحدة عنده لان الوقوع علی التعاقب کالتعلیق بخلاف التکرار والتقدم وهی تفسیر الجمع فی التعلیق اوفی الحصول واما الزیاده من القرائن وبتستعار الحال کاد الی الفا وانت حر فلا یعتق قبل الادا) حروف عاطفه حروف معانی جمله سندندر ذکرلی آتییه الفضاظک مجموعنه حروف اطلاق تغلب طریقیهدر بعضیلر اسما اولدیغیچون (اذا ومتی) وغیر بلربکی وحروف ایکی قسمدر بر قسمی حروف معانی و بر قسمی حروف مسابندر حروف مبانی شمول

مقارنت معنارینی اراده صحیح اولیان مواضعده مستعمله بولدیق دیرل (منه)
تحقیق کلام شرب کاه سنک ان اضماریه نصی مصدر معناسنه اولسون ایچوندر حتی جمله سابقه مضمونندن مأخوذا اولان مصدر اوزرینه معطوف اوله مال معنایا کیون منک اکل السمک و شرب اللبن در الح (تلویح)
معلوم اولاکه قرینهدن مطلق ذکر اولتان لفظده اصل حقیقتدر پس واونک ترتیب و مقارنت معنارندن بریچون اولدیغنه داله قرینه اولدیغنه اصلدن عدوله مساع یوقدر (منه)
مرته مدخول بها اولسه ثلث اتفاقا واقع اولور زیرا الخ مرته مدخول بهاده صریح طلاق رجعی اولوب عدت لازمه اولغین طلقان اخریان

حرف در در که انزله کلمات ترکیب و بنا اول نور مثلاً همزه مفتوحه ایله استفهام و یاندا قصد اولسه حروف معانی جمله سندن اولور بونلر قصد اولغزلر ایسه حروف مبادین معدودا اولور اول جمله دن بری ۷ (واو) دروا و مقارنت و ترتیب معنای نه دلالته امرین بینی ثبوتیه و یا حکمیه و یا ذاتیه مطلق جمع و تشریک ایچون موضوعدر (قام زید و قعد عمرو و قام زید و عمرو و قام و قعد زید) کبی و اوک مطلق جمع ایچون اولدیغنه ذاهب اولنلر ائمه لغتدن نقل و موارد استعمالنی استقرا ایله استدلال ایدر حتی ابوعلی مجمع علیه اولمق اوزره ذکر ایدر و سیوییه دخی کتابنک اون بش محلهده و اوک مطلق جمع ایچون اولدیغنی تصریح ایدر عر بلرک ۸ (لا تأکل السمک و تشرب اللبن) کلاملرینک معناسی سمک ایله لبن بینی اکلده جمعدن نهی در حتی برکسته لب ایچد کدن صکره سمک اکل ایسه جائزدر دیدلر مشایخدن بعضیلر و اوک امامین قتلرند مقارنت ایچون اولدیغنه برکسته غیر موطوبه مره سنه (ان دخلت الدار فانت طالق و طالق و طالق) دیسه امامین قتلرند ثلث وقوعیله استدلال ایتملر یله مصانی دفعه ۹ فو قوع الثلث عندهما الخ) دیدی یعنی ترکیب مزبور ایله ثلث وقوعی و اوک مقارنته دلالتی ایچون دکلدز بلکه زمان وقوع طلاق زمان وجود شرط اولدیغیچوندر ذلك الزمانه ایسه تفریق یوقدر تفریق ازمته تعلیقده در ازمته تطبیقه دکلدز ازمته تطبیقک تفریق ایله اطلاق دخی متعدد اوله زیراتفریق تکلمده اولور لفظک تطبیق اولسینده اولمزنه کم شرطیت مکرره ذکر اولسه و یا جزیه به تقدیم اولسه بالاتفاق ثلث واقع اولدیغنی کبی مسئله مر سومده دخی ثلث واقع اولور مشایخدن بعضیلر دخی و اوک عندالامام ترتیب ایچون اولسنی ادما و مدعا رینه صورت مذکورهده عندالامام طلاق واحد واقع اولمیله اولان استدلال لرینی (مص و وقوع الواحده عنده الخ) قولیه دفع ایلدی یعنی صورت مذکورهده عندالامام واحد وقوعی و ترتیبه دلالته ایتمک ایچون دکلدز بلکه وقوع اجزیه تعلیق کبی علی التعاقب اولوب اجتماع وجهی اوزره واقع اولدیغیچوندر ۱۲ معلوم اولاکه و او شینین بینته داخل اولدقده معطوف علیه بر شینه متعلق اولور مثلاً مبتدایه خبر و یا شرطه جزا و یا موصوفه صفت واقع اولمق بوسورتده و او معطوف ایله معطوفک علیه بینسک ذلك التعلقده جمعنی

محلّه مصادف اولدق ایچون واقع اولور و اما مدخول بها اولسه صریح طلاق بینونت افاده و عدّه غیر لازمه اولدیغیچون بعده ذکر اولنان طلاق محلّه مصادف اولدق ایچون واقع اولمق (کذا فی حاشیه حسن چلبی علی التلویح منه) مثلاً برکسته غیر موطوبه مره سنه اوج دفعه ان دخلت الدار فانت طالق دیسه مثلاً غیر موطوبه به انت طالق و طالق و طالق ان دخلت الدار دیسه (منه) ۱۲ بومقامک بیانی بودر که ان دخلت الدار فانت طالق قولی ما بعدندن مستغنیه جمله کماله در پس انده تعلیق بالشرط حاصلدر بعده ذکر اولنان و طالق قولی افاده معناده جمله اولی به مفتقره جمله ناقصه در پس ثابسه بی تعلیق اولیدن وثالثه بی اوله وثابیه دن صکره اولور

مفید اولور مثلاً (ان دخلت الدار فانت طالق و طالق) قولی (کما حلفت بطلاقک فانت طالق) قولند نصکره واقع اولسه یمین واحد اولغله بالاتفاق طلقة واحده واقعه اولور تکرار شرط کبی دکلدز که حلفین اولدیغنه بناء بر مقتضای کما نشین واقع اوله و دخی (انت طالق ان دخلت هذه الدار وان دخلت هذه) قولی کبی یعنی مثال مزبور ایله دخی طلاق واحد واقع اولور مره دارینک ایکسینه دخی داخل اولور سهده و یا معطوف علیه بوجه محرر بر شینه متعلق اولمزنه بوسورتده و او معطوف ایله معطوف علیه بینسک حصولده جمعنی افاده ایدر یعنی اولک ثانیده و یا ثانینک اولده خصوصیتلری اعتبارنسر انجیق واقعه مضمونلرینک حصولده جمعنی افاده ایدر مثالی (ان دخلت الدار فانت طالق وان دخلت الدار فانت طالق) کبی بوسورتده مره داره داخل اولدقده ثننن واقع اولور اما بونک اوزرینه زیاده یعنی قیود اولک بعضینی ثابیده و یا عکس اعتبار یله اولان زیاده قراندن حاصله در و اوک کادالتهندن دکلدز مثلاً (هذه طالق ثلثا وهذه طالق) دینلسه ثابیه طلقة واحده ایله مطلقه اولور زیرا ثلث قصد اولسه و هذه طالق قولی ذکر اولغزدی سائرینی دخی بونک اوزرینه قیاس ایله کاهی و احوال ایچون استعاره اولور زیرا و او جمع مطلق ایچوندر حال ایله ذی الحال بیننده اولان اجتماع ایسه دخی جمع مطلق محتملاتنددر پس عندالاحتیاج و احوال معناسی ایچون استعاره اولور مثالی (ادالی الفاوانت) حر کبی پس عبد قبل الادا ازاد اولمق و احوال معناسه اولوب بومثاله عطف ایچون اولغله بوجه اولدیغنه بناء (والفاء) للتعقیب فی قوله ان دخلت هذه الدار فهذه لا یحتمل بترك احدیها ولا بتقدیم الثانية و بتاخیرها بمهله و تدخل حکم العله فقوله فهو حر فی جواب من قال بعت متک هذا العبد بكذا قبول للبع واعتاق للعبد و تدخل العلل اذا دامت فی قوله ادالی الف فانت حر یعنی حال او تستار للواو فی له علی درهم قدر هم حتی لزمد در همان) فاتعقیب ایچوندر یعنی ما قبلنک ما بعدندن بغیر مهله وقوعنی افاده ایچوندر مثلاً لزوجه مره سنه (ان دخلت هذه الدار فهذه) دیسه مره داریندن برینه دخولی ترک و یا داریندن برینه دخولی بمهله تقدیم و یا تأخیر ایسه زوج بیننده حانت اولمق زیرا شرط دارنابیه به دار اولی به دخول عقبنده بلا مهله مره سنک دخولدر دخول ایسه شرط اولدیغنی اوزره بولنمغین مشروط دخی واقع اولمق فاکله سی کاهی

پس اجزیه بی شرطه تعلیق علی سبیل التعاقب دون الاجتماع اولدقده وقوعلری دخی علی سبیل التعاقب اولوب علی سبیل الاجتماع اولمق زیرا مغلط الشرط شرطک وقوعی قتنده منجزه کیسدر منجزده ایسه طلاق اولی ایله مره بین اولمغین ثابیه وثالثه محله مصادف اولوب واقع اولمق پس معلق دخی عند الوقوع منجز کبی واقع اولغله صورت مزبورهده عندالامام طلاق واحد واقع اولور مقیس علیها اولمق اوزره ایراد اولنان تکرر صورتی آنفا ذکر اولنان کبی دکلدز بلکه اکامخالفدر زیرا شرطک تکرری صورتنده اجزیه دن هر بری شرط اخر واسطه سنسنز متعلقه اولور و اما محل نزاع اولانده ثانی شرط اول واسطه سیله وثالث ثانی واسطه سیله متعلق اولور نه کم

عنك حكمته داخل اولور يعني فاده اصل علتك حكمته داخل اولمقدر حكم
 علتته ترتيب ابتدا يكيچون مثالي ۲ (جاء الشأفتاهب) قولى كبي وكاهي معلول
 وجودده عين علت اولور يعني مفهومده دكل (من سقاء فارواه ولن يجزى
 ولد عن والده حتى يجده مملوكا فيشتره فيعتقه) قولى كبي قول مز بورده
 اولان فالكه سي مجرد معلوليت سببي ايله تأخير ايجوندر زمان ايله تأخير ايجون
 دكلدر پس اشترا ايله ملك ثابت وملك ايله عتق في الحال حاصل اولور بونك نظيري
 مولابر كسته يه (بعت منك هذا العبد بكذا) يسه ده اول كسته فهو حر ديسه
 قول مز بور بيبي قبول وعبدي اعتناق اولور زيرامولا حر بيتي عقب ايجابده
 فالكه سي ايله ذكر ايلدي فاليسه ترتيب ايجوندر عتق ايسه ايجابه مترتب اولور
 الابد ثبوت القبول مترتب اولور پس بونده ثبوت قبول بغير بق الاقتضاء متحقق
 اولمغله عبيد ازاد اولور واما مولانك قول مز بوري مقابلنده اول كسته هو حر
 ويا هو حر ديسه قول مز بور قبول ايجاب اولمغله عتق ثابت اولور تعقبى موجب
 فالكه سي انده اولمديغيجون فاهمز بوزه فاه تفر يع و فاه سببيه تسميه ايدر لر فالكه سي
 كاهي علله داخل اولور علل دوام ايجون اولان علل دن اولور سد زير ايجنكه علل
 دائمه ازله دوام حالنده ابتدا حكمدن متراخيه اولور تكيم قيد ظالمده مقيد اولان
 كسته يه (ابشر فقد اتاك الغوث) دينور غوث بعد ابتداء الابشار باقي اولديغنه
 بناء بوفايه دخي فاه تعليل تسميه ايدر لر لانه معناسنه اولديغيجون بونك نظيري
 مولانك عبيد نه اد الى القافات حر قوليدر كه عبيد قول مز بور ايله في الحال ازاد
 اولور زير اكلام مز بور ك معناسي ادالي القالاتك حر در كاهي فالكه سي و او معنا
 سيجون استعاره اولنور مقرر (لفلان على الف درهم قدرهم) قولى كبي كلام
 مز بورده فالكه سي و او معناسيجون مستعار اولمغله مقر اوزر ينه در همان لازم
 او اور زير فاتر تيب ايجوندر عينين بيننده ايسه حقيقه ترتيبه رعابت ممكن دكلدر
 بلنكه ترتيب فعلين بيننده اولور ذمته اولان دراهم ايسه عين حكمنده اولمغين
 انده ترتيب تصور اولنور پس فاواو معناسندن مجاز قلنور نفس عطفده
 مشار كتلر ينه بناء ويا كلام مز بورده اولان ترتيب وجوبه صرف اولنوب واجبه
 صرف اولنماسة فالكه سي معناسي حقيقه سنده ۳ ابقاجاز اولور (و ثم التراخي
 في المتكلم وعندهما في الحكم فاذا قال لغير الموطوءة انت طالق ثم طالق ثم طالق
 ان دخلت الدار نزل الاول ولغي الباقي و لو قدم الشرط تعلق الاول ونزل
 الثاني ولغي الثالث وفي الموطوءة ان اخر الشرط نزل الاول والثاني وتعلق

معلوم اولدى پس محل
 نزاع تكرر صورتندن
 مغير اولمغله قياسه
 مساع اولر اجر يه بي
 تقديم صورتى دخي محل
 نزاع اولانه مخالفدر كل
 اجر يه شرطه دفعه متعلق
 اولدقلا ريجون زير اخر
 كلامده اول كلامى
 مغير واقع اولسه اول
 اخره متوقف اولمغله
 تعليقه تعاقب اولر كه
 حتى وقوعنده دخي
 تعاقب لازم اوله
 (كذا في المرأة)
 وجه افاده واو اولسه
 رجوعه ويا اولدن
 اخرايه محمل اولوردى
 (مرأة)
 ۲ بونده علت شتادر
 انو كيجون حكمتي تأهب
 اولمغله فاه اكا داخل
 اولدى (منه)
 ۳ فكأنه قال وجب درهم
 وبعده اخر وقال الشافعي
 لزمه درهم واحد لانه (الخ)
 مع الوصل في التكلم لمرأاة
 معنى ابن العطف
 (ابن ملك)

الثالث وان قدم تعلق الاول ونزل الباقي وقال يتعلقن جميعا ويزان بالترتيب
 وتستعار للواو كقوله صلى الله عليه وسلم من حلف على عين ورأى غيرها
 خيرا منها فليكفر بيمينه ثم ليات بالذى هو خير (ت) ثم تراخي ايجوندر
 تراخي معطوفين بيننده اولان مهلتدن عبارتدر ۴ امام اعظم قنده تراخي
 تكلمده در حكمنه تراخي اكه لازمدر امامين قنلرنده ثم حكمنه تراخي
 ايجوندر ثمره خلاف زوج غير موطوءه اولان مره سنه (انت طالق ثم
 طالق ثم طالق ان دخلت الدار) ديسه امام اعظم قنده طلاق اول شرط
 اتى يه متعلق اولمغله واقع اولوب طلاق باقي محلك عدمه بناء لغواولور
 مره غير موطوءه اولديغيجون و اگر شرط مقدم ذكر اولنسه مثلا (ان دخلت
 الدار فانت طالق ثم طالق ثم طالق ديسه) كلام شرط اوله معلق اولور
 طلاق ثاني معلق بالشرط اولمغله في الحال نازل اولور كان زوج ان دخلت
 الدار فانت طالق ديوب بعد السكون انت طالق ديمش اولور ثالث لغو
 اولور نزوله محل اولمديغيجون و اگر سؤال اولنور سه كه ثلث لغو اولديغى
 كبي ثاني دخي لغو اولمق لايق اولور زير تراخي لفظده معتبر اولدى ايسه
 مبتداسمز خبير اولديغنه بناء ضرورتا لغواولور (جواب) ثانيك لغواولديغى
 صحت عطف صورة اتصاله مبنيه اولديغيجوندر صورة اتصال ايسه بونده
 موجود اولمغله ثاني ده دخي اول انكله تمام اولديغى شى اعتبار اولمغين
 لغواولدى واما زوج خطاب مر قومي موطوءه اولان زوجه سنه ايدوب
 شرطى تأخير ايلسه طلاق اول وثاني نازل اولوب ثالث معلق بالشرط
 اولمغله باقي اولور و اگر صورة مذكوره ده شرط تقديم اولنسه اول معلق
 بالشرط اولمغين باقي قالور وثاني وثالث شرطلرينك وجودلرى قنده
 محلك وجودنه بناء نازل اولور ل امامين صور مذكوره نك كليسنده جل
 مز بوره جميعا شرطلرينك وجودلرى قنلرنده مرتبا نازل اولور لر تراخي
 معناسي بولنديغيجون مره مدخول بها اولسون ويا غير مدخول بها اولسون
 شرط مقدم ذكر اولنسون ويا مؤخر ذكر اولنسون ديديلر اكن مره مدخول بها
 اولور سه شرطك وجودى قنده ثلثا مطلقه اولور مدخول بها اولنر ايسه
 طلاق واحده ايله مطلقه اولور ۶ ثم كله سي كاهي واو معناسنه مجازا استعمال
 اولنور كقوله صلى الله عليه وسلم (من حلف على يمين ورأى غيرها خيرا منها
 فليكفر بيمينه ثم ليات بالذى هو خير) كبي حديث مز بورده اولان ثم كله سي واو

۴ يعنى بمنزلة الاستيناف
 بالمعطوف بعد السكوت
 عن المعطوف عليه عند
 ابى حنيفة لتحصل كال
 التراخي من حيث التكلم
 وا حكم الحج (ابن)
 فأنه زوج ثانيا مره ايه
 مالك و شرط دخي واقع
 اولسه طلاق واقع
 اولسيدر (من المرأة)
 ۶ حقيقته عمل متعذر اولسه
 الغادن احترازا ثم مجازا
 واو معناسنده اولور واو
 معناسنده استعمال جائز
 اولديغنه جناب عرتك
 (ثم كان من الذين امتوا)
 قولى شاهددر معناسي
 وكان من الذين
 ديمكدر لتعذر العمل
 بحقيقه ثم (منه)
 مجاوره علاقه سنه بناء
 زير هر برى معطوف
 اليه و معصوف عليه بينتى
 جمع ايجوندر مثالي (ثم كان
 من الذين امتوا) قولى
 كبي ايت مر قومده ده
 اولان ثم كله سي واو
 معناسنه در حقيقتي
 اوزره اولسه ايمان عملدن

معناسته حل اولدیغنیك وجهی روایت آخراکه (فلیأت بالذی هو خیرم لیکفر
 عن یمینه خیر) زیرا کفارت بالا جماع بعد الحث واجبه در پس روایت ثانیه روایت
 مشهور در او معناسته اولسنی اقتضا ابتدیکدر بوکه روایت اولی معارض
 اولمز روایت اولی غیر مشهوره اولدیغیچون اگر روایت اولی صحیحه اولسه انده
 اولان ثم کلهسی مجازا و او معناسته حل اولنور زیرا ثم کله سنک معنای
 حقیقیسیله عمل اولنسه حقیقت امر ایله عمل ممکن اولمز ۷ ز بر اقبل الحث
 کفارة بالا جماع واجب دکادر پس کفارتده ذکر اولنان ثم کله سنک مجازا
 و او معناسته اولدیغی متعین اولدی کفارة ایله امرده دکلی (و بل للاعراض
 عما قبله و اثبات ما بعده علی سبیل التدارک فی قوله انت طالق واحدة
 بل نذین تطلق الموطوءة ثلثا بخلاف له علی درهم بل درهمان) بل کلهسی
 ما قبلندن اعراض و علی سبیل التدارک ما بعدینی اثباتدر بعضیارقننده
 اعراضک معنای کلام اولدن رجوع وانی ابطال در و ثانی بی اولاغلط واقع
 اولدیغیچون تدارک و اثباتدر پس بونک کلام المهدیه و قوعی یا حکایت و یا
 تأویل ایله در یعنی کلام اللهدیه و قوعی من غیر رجوع و ابطال کلام آخر
 اخذ و انتقال مصلحتی ایچوندر مثلا بر مهم اولاندن مهم آخره و یا اندن اهمه
 انتقال ایچوندر مکر که غیر یدن حکایه اوله (ام یقولون افتریه بل هو الحق)
 قول شریفی کبی بل کله سنه لاکلهسی منظم اولسه نغبنده نص اولور مثالی
 (جاننی زید لابل عمرو) کبی بو تقدیرجه مصنفک و اثبات ما بعده الح قولنده
 اولان تدارکک معنای کلام اول باطل و غلطدر بلکه انکله تکلم لایق
 اولین قیلندندر دیمک اولمز * بوندن صکره معلوم اوله که معنای اضراب صدر
 کلامه رد و رجوعه محتمل اولان محله صحیحدر اولیکه اخباردر انشا
 دکادر کذب تدارک ایچون دکادر انشاده ایسه کذب اولمز زیرا اضراب
 غلطی تدارک ایچوندر غلط ایسه کذب اعمدر بلکه انشا وجودده
 اکا مقارن اولان لفظ ایله ایجاد معنادر پس زوج موطوءه اولان زوجه سنه
 (انت طالق واحدة بل نذین) دیسه مره ثلث ایله مطلقه اولور زیرا زوج
 طلاق اول که واحددر انی انشا اولغله ابطاله قادر اولماغین طلاق واحد
 وقوعندن صکره محک بقاسیچون بالضروره ایکی طلاق دخی واقع و مره
 ثلثا مطلقه اولور و اگر برکسنه (له علی درهم بل درهمان) ۸ دیسه استحسانا
 ایکی درهم لازم اولور زیرا بو مثللو کلام ایله مراد عادتا اولاقرار ابتدیکی

(شیک)

متراخی اولق لازم اولور
 (منه)
 ۷ قبل الحث مال ایله
 کفارتی تعجیل عند
 الحنفیه جائز دکادر
 شافعی قننده حدیث
 مر قوم ایله احتیاجا
 جائزدر لکن حنفیه
 جوابده حدیث مر قومده
 اولان ثم کلهسی روایت
 آخری ایله عملا و امری
 معنای حقیقیسنده
 اجری مصلحتی ایچون
 مجازا و او معناسته
 مستعاردر درل
 (کذا فی ابن ملک)
 تحقیقا لاهو المق وهو
 الامر بالتکفیردر اذا
 لکلام سبقه
 (مرأة)
 مقصود که امر بالتکفیردر
 انی تحقیق ایچون
 کلام سوق
 اولدیغنه بناء
 (منه)
 یعنی نفی و اثباتنه تعرضسنر
 ما قبلنی مسکوت عنه
 حکمنده قلمدر
 (منه)

شیک انفرادینی نفی ایله تدارکدر اصلنی نفی ایله تدارک مراد دکادر اصلنی
 نفی ایله تدارک نه وجهله صحیح اولور که اصلی نایسنده داخلدر پس اصلی
 نفی ایله تدارک صحیح اولسه شیء واحدده نفی و اثبات اجتماعی لازم اولور
 اول ایسه جائز دکادر کان مقرا اولان کسنه (له علی درهم لیس معه غیره) دیدی
 بعده تدارک ایدوب بل معه درهم دیدی ته کم برکسنه سنی ستون
 دید کدنصره تدارک ایدوب بل سبعون دیدیکی کبی (ولکن للاستدراک
 بعدالنفی ان دخلت المفرد و یجب اختلاف طرفیها نفیا و اثباتا ان دخلت
 الجملة بشرط اتساق الکلام کلک علی الف فرض فقال المقراه لکن غصب
 فلولا یكون ما بعدها کلاما مستثنا کقول المولی لامة تزوجت بغير اذنه
 لاجیر التکاح لکن اجیره بمأین) لکن کلهسی بعدالنفی ذکر اولنسه
 استدراک یعنی تدارک ایچوندر اولکه کلام سابقدن ناشی اولان توهمی
 رفعدر مثالی (ما جاء فی زید و لکن عمرو) کبی کلام مزبورک موقعی مخاطب
 عمروک زید کبی عدم مجبئی ینلرنده اولان مخالطیه بناء توهم ایتسیدر
 لکن کله سنک استدراک ایچون اولدیغی مفرده داخل اولدقده در زیرا لکن
 کلهسی استدراک ایچون موضوعه اولدی ایسه ما بعدینک ما قبلنه مغایر
 اولسی واجب اولور پس نفی محتمل اولین مفرد لکن کلهسیله عطف
 اولدقده مغایرت حصول ایچون ما قبلنی منفی اولق واجب اولور لکن کلهسی
 جمله به داخل اولسه طرفنی نفیا و اثباتا مختلف اولق واجب اولور
 لفظا اختلافه مثال (ما جاء فی زید لکن عمرو ولم یجی) کبی معنا اختلافه
 مثال (سافر زید لکن عمرو حاضر) کبی لکن کله سنک استدراک ایچون
 اولدیغی مطلق دکادر بلکه اتساق کلام شرطیه مشروطدر اولدخی
 ایکی وجهله در وجه اول عطف حصول ایچون اجزاء کلام یننده ارتباط
 معنوی تحقیقدر وجه ثانی ینلرینی جمع ممکن اولسون ایچون محل اثبات
 محل نفیک غیری اولمقدر مثالی (لک علی فرض فقال المقراه لکن غصب
 کلامی) کبی کلام مزبور متسق اولغله لکن کلهسی ایله وصل صحیح و سبب
 دینی بیانده خطایه حل اولنوب واجبده خطایه حل اولنماغین مقراه
 فرضی نفی و غصبی اثبات ایلدی و اگر کلام متسق اولماسه عدم اتساقی
 بیاندر امرین مر قومیندن بری فوت اولغله و یا ما بعدنی ما قبلنی ایچون
 تدارک صالح اولماغله بو صورتده لکن کله سنک ما بعدنی کلام مستأنف

۸ بونده استحسانک وجهی
 طلاق انشا اولوب
 انشا تدارک محتمل
 اولدیغیدر تدارک محتمل
 اولان اخباردر
 (کذا ابن ملک)
 ۹ یعنی لکن کلهسنندن
 اول اولان جمله مشتبه
 اولورسه بعدها اولان
 جمله منفیه اولق واجب
 اولور و اگر اول ذکر
 اولنان جمله منفیه
 اولورسه بعدها ذکر
 اولنان جمله مثبتیه
 اولق واجب اولور بوندن
 صکره یعنی ما بعدنی ما قبلنی
 ایچون تدارک اولغله
 صالح اولور لفظ اولق
 ایله مشروطدر
 (منه)
 یعنی لکن کلهسی بعد
 الانفساخ ابتداء نکاح
 ایچون اولور زیرا کلام
 مزبور لاجیره قولیه
 نکاحه اجازتی نفی و بعینه
 اثباتدر پس متضادین
 اولور تضاد ایسه
 انشایی میطل اولغله انده

اولوب ما قبله متعلق اولمز مثلا مولی بغير اذنه تزوج ایدن امد سنه (لا اجیره
 انکاح ولكن اجیره بمأثین) دیسه قول مزبور مولانک عن اصل نکاحه
 اجازتی نفی اولغله مائه و یا مأثین ایله اثباتک معناسی اولمز اگر مولا
 (لا اجیره بمائه لکن اجیره بمأثین) دیمش اولیدی کلام مزبور متسق و مهرك
 قدرینی بیانده تبارک اولوب اصل نکاحی تبارک ایچون اولمزدی بو محمله
 اولان تفصیل مرأة و غیر بده مسطوردر (واو) لاحد مافوقه فیوجب
 الشک فی الاخبار و التخییر فی الانشاء ففی قوله هذا حرا و هذه ۱۲ لجمعه جهتهما
 لا یعتق العبد فی الاشارة الیه والی الحر و یوجب دلالة تعیین بجمع الجهتين
 فشرط صلاحية المحل و صح الجبر علیه و انما ابطلا هذا حرا و هذا العبد
 و دابة وان جعله مجازا عن المعین و فی هذا حرا و هذا و هذا یعتق الثالث
 و یخیر فی الاولین کاحدهما حر و هذا و تفید العموم فی النفی لفظا و معنا
 الاقرینة و حکم او کعکس حکم الواو و قد یكون اوللا باحة نحو جالس
 الفقها و المحدثین و بمعنی حتی اوالی او الا ان کقوله تعالی (لیس لك
 من الامر شیء او یتوب علیهم) و نحو لازلنک او تعطنی حتی و بمعنی کقوله
 تعالی (اواشد قسوة) قیل و علیه قوله عز وجل (ان یقتلوا او یصلبوا)
 و او کلهسی واحد معنانه اولان احد کله سنک مافوق ایچون موضوعدر
 اولکه شیئین ودخی زیادهدر پس مصنفک عبارة مزبوره بی اختیاری
 اختصار اچوندر پس او کلهسی اخبارده شک ایجاب ایدر لکن شک
 ایچون موضوع اولقی معنانه دکل زیرا وضع کلام افهام ایچوندر
 شک و ابهام ایسه افهامه مناسب دکلدر بلکه شک اکثریا حصولی محل
 کلام که اخباردر اندن حاصلدر زیرا شخصیندن برینک مجبی ایله
 اخباری غالباً متکلمک شیئی اولدیغندن اولور یعنی متکلم جائی اولان شخص
 شخصیندن بری اولدیغنی بیلور و لکن بعینه قنقیسی اولدیغنی بلز و کاهی
 او کلهسی لغرض من الاغراض سامعی شکه ایقاع ایچون استعمال
 اولور نسبت خبریه ده شک متصور اولدیغیچون و کاهی
 مجرد انهاده و اظهار نصفه الخ ایچون اولور مشالی (وانما وایاکم
 لعلی هدی اوفی ضلال مبین) و بالجملة امر مبهم ایله اخبار بر غرضدن
 خالی اولمز لکن اندن فهمه متبادر اولان شکدر بویله اولدیغندن
 بعضیلر او کلهسی شک ایچوندر دیدیلر لکن ظاهر اولان قول مزبوره نزاع

اولا مقدر زیرا او کلهسی شک ایچوندر دیوا اولان قولر یله مراد اتمدیلر
 الاطلاق قنده شکک ذهنه تبارکین مراد اتمدیلر اتمکک وضع کلام افهام
 ایچوندر دیو ذکر ایتدکلی کلام او کلهسی شکک ایچون وضع اولدیغنه
 دلالت ایدر زیرا افهام تشکیکه منافیدر شکه منافق دکلدر و الاشک دخی
 افهامی قصدا و انور معایندن بر معنی در مثلا متکلم مخاطبه احد امرینی تعیینده
 شک اولدیغنی خبری و رمکه انشا اخبارک خلا فیدر انشا ابتداء اثبات حکم
 ایچون اولغله شک و تشکیکه محتمل دکلدر پس انشا شک و تشکیکه محتمل
 اولدیغیچون او کلهسی انشاده واقع اولدقده تخیر ایجاب ایدر و کاهی
 اقتضای مقام حسبه ایله اباحه و تسویه معناری بی افاده ایدر پس شیئین
 مفردین اولور لسه او کلهسی حکمک احدهما ایچون بیوتنی ایجاب ایدر و اگر
 جلتین بیئده اولور لسه احد جلهک یعنی مضمونک آخر ایچون حصولی
 افاده ایدر نه کم جناب عزتک (فکفارتها طعام عشرة مساکن او کسوتهم)
 قولده اولان او کلهسی امر معنانه تخیر ایچوندر معناسی امور مذکورده شک
 بریله کفارت ایتسوندر دیمک اولور پس معلوم اولاکه هذا حر و هذا کلامی
 شرعه و عرفده انشادر لغتده اخبار ایچون موضوع اولغله اخبار محتملدر
 حتی بر کسنه عبد ایله حر بیئنی جمع (واحدکا حر و یا هذا حرا و هذا) دیسه عبد
 آزاد اولمز کلام حر بیئدن اخبار اولغله محتمل اولدیغیچون پس شرعا انشا
 اولدیغیچون تخیر ایجاب ایدر لغت اخبار اولدیغنی حیثیله شک ایجاب ایدر
 پس قائله نفس الامر ده اولانی بیان و اظهار واجب اولور بیان و اظهار ایسه
 انشاد کلدر بلکه واقعه اولانی بیان و اظهاردر وقتا که بیان ایچون شهبان
 اولدیسه شهبان ایله عمل ایلدیک انشا اولدیغنی جهندن بیان قنده صلاحیت
 محل شرط قلندی حتی عبد ایله حردن بری فوت اولسه ده کلام مزبورک
 قائلی اردت المیت دیسه تصدیق اولمز میتک عتقه صلاحیتی اولدیغیچون
 کلام مزبور لغت اخبار اولدیغنی حیثیندن کلام مزبورک قائلی بیانه جبر اولور
 انشاده بیانه جبر اولوب اخبارده جبر اولدیغنه بناء نته که بر کسنه بنم اوزرمده
 فلان کسنه ایچون شی واردر دیو مجهول ایله اقرار ایلسه بیان جبر اولدیغنی
 کی او کلهسی احد شیئین ودخی زیاده ایچون مستعمله اولغین امامین مولانک
 عبد و دابه سنه هذا حر او هذا قولنی ابطال و لغو قلدیلر حتی لفظ مزبور ایله
 عتق ثابت اولمز دابه شک حریت ایله اتصافه صلاحیتی اولدیغیچون دیدیلر
 ابو حنیفه رحمه الله قول مزبوری معیندن مجاز قلعله تصحیح ابتدای ایسه ده

انشا حقیقه و لغت اخبار
 اولدیغنی معنایتی تقریر
 مزبوردر پس قول
 مزبورک اخباریتی جهتی
 ایچون عبد و حر احدکا
 حر قولیه اشارده عبد
 آزاد اولمز بو محمله خبرین
 احتمالی راجح اولدیغیچون
 انشایتی جهتی ایچون
 اندن تخیر ایله تعبیر
 اولور یعنی عبدک
 حر بیئدن خبر و یرمک
 احتمالی جهتنین
 مذکور بیئنی جمع ایدر
 ولایه تعیین ایجاب ایدر
 تخیر انشایه مخصوص
 اولدیغیچون یعنی انکیچون
 عتقی عبدیندن قنقیسنده
 دیلر سه ولایت ایقاع
 ثابت و ایقاع مزبور
 انشا اولور انشایتی
 جهتی ایچون عنداللیان
 صلاحیت محل اولدی
 حتی عبدیندن بری فوت
 اولدقندن صکره قول
 مزبورک قائلی اردت المیت
 دیسه تصدیق اولمز
 اخباریتی جهتی ایچون
 بیانه جبر صحیح اولدی

معنای عطف متحقق
 اولمز الخ
 (ابن ملک)
 بونده واحدک مافوق
 شیئین ودخی زیادهدر
 معن عبارت مر قومه بی
 اختیاری اختصار
 ایچوندر (مرأة)
 ۱۲ مصنفک لجمعه قولی
 غلندر معلول اولان
 لا یعتق و یوجب اوزرینه
 تقدیم اولمشدر قول مزبور
 اخبار و انشا جهتنینی
 جمع ایتدیکیچون قول
 مزبور عبده و حره
 اشارده عبد آزاد اولمز
 زیرا قول مزبور لغت
 اخباردر اخبار
 اولدیغنی ظاهر در شرعا
 و عرفا انشاءدر لفظ
 مزبورک غیر یله حریت
 ثابت اولدیغیچون اگر
 خبر محض اولیدی کذب
 اولوردی پس حریت
 کلام مزبور قبیلده
 مدلول لغوی بی بطریق
 الاقتضا تصحیح ایچون
 ثابت قلمتی واجب اولدی
 قول مزبورک شرعا و عرفا

انشا آتده جبر یوقدر
اخبارات بونک خلا فیدر
نته کم مجهول ایله اقدار
ایلسه بیانه جبر اولنور
یعنی اوزرنده فلان کسنه
ایچون شی وارد دبو
مجهول ایله اقرار ایلسه
بیانه جبر اولدیغی کبی
تقریر مزبور ان البیان
انشاء من وجه اخبار
من وجه قولنک معنا سیدر
(مرأة)

اباحت و تخیر بیننده اولان
فرق قریبا ذکر اولنور
(مرأة)
یعنی قائل ایچون عبدیندن
قنغیسی مراد ایدر سه
ولایت ایقا عتق ثبوتی
ایجاب ایدر (منه)
عبدیندن برینک موتی
ویا بیعیه حریت اخرا ایچون
متعین اولور (مرأة)

۱۳ معلو اولاکه اوکله سی عموم
ایچون استعاره اولنور
واحد معین ایله عدم
تخصیصده عموم ایله
مفهومی کندی بیننده
اولان مناسبتنه بنساء
بوتقد رجه واو عطف

خلفیت مجاز لفظده اولوب لفظ تعیننه محتمل اولدیغیچون حتی عبدین
مذکورین اولسه له مولایبانه جبر اولدیغی کبی محتمل اولان لفظده دخی بیانه
جبر اولنور محتمل ایله عمل اهداردن اولی در پس ضمیمه ذکر ی لغو اولور حی
ومیت ایچون وصیت کبی مثلاً برکسنه عبید ثلاثیه هذاحرا وهذا وهذا دیسه
عبد ثالث فی الحال آذادوا ولینده مخیر اولور زیر اسوق کلام اولینک برنده
ایجاب عتق وثائی اکا فیما سبق له الکلام تشر بکدر پس کلام مزبور
احدهما حر وهذا قولی منزله سنده اولور ۱۳ اوکله سی لفظ سباق نفی و نفی
معنا سنده اولان نهی سیاقنده واقع اولسه عموم افاده ایدر مثالی (ما جاءنی زید
او عمرو) کبی و کقوله تعالی (ولا تطع منهم آثما و اقورا) بونده امره امتثال
ایکیسنی ده اصلا اطاعت ایتمامکله اولور انجق برینه امتثال ایتمامکله اولور
معناسیاق نفیده استعمالنه مثال (ان فعلت هذا وهذا) کبی معناسی لا افعال
شیئا منه مادیمکدر و یا استفهام انکاریده واقع اولغله اولور پس استعمالنه مثال
(افعلت هذا وهذا) قولی کبی معناسی ما فعلت شیئا منه مادیمکدر اوکله سنک
بومحله عموم افاده ایتمسک سری اوکله سی من غیر تعین احدا من اینچوندر
واحد مبهمک انتفاسی تصور اولنور الایجموعک انتفاسیه تصور اولنور
پس جناب عزتک قول مر قومنده اولان معنا بونلردن برینه اطاعت
ایتمه دیمک ایله حاصل اولور حال بوکه بونلردن بری سیاق نفیده واقع نکره
اولغین عام اولور (ما جاءنی زید او عمرو) قولنک معناسی دخی ماجاءنی احد
منهم ایدمک اولور و اوایسه او کبی دکدر بلکه واو نفی عموم ایچوندر حتی
برکسنه لا افعال هذا وهذا دیسه ادهما نیک فعلیه حانث اولور و اما لا افعال
هذا وهذا دیسه ایکیسنک فعلیه حانث اولور برینک فعلیه حانث اولور زیرا
مراد فعلینک مجموعیدر پس بعض ایله حانث اولور (کذا فی المرأة) مکرکه
قرینه حالیه و یا مقالیه اوکله سی عمومه جلدن منع ایلیه اول صورتده عدم
شمولی مفید اولور اوکله سنک حکمی واو کله سنک حکمک عکسی در زیرا
واو جمع ایچون اولغله نفی شمولی مفید اولور نفی مجموع ایسه واحدی نفی
ایله متاتی اولور جائردر مکرکه قرینه حالیه و یا مقالیه و اولک نفی شمولی ایچون
اولدیغنه دلالت ایلیه (لا ترتکب الزنا و اکل مال الیتیم) قولی کبی و الحاصل
اوکله سی سیاق نفیده واقع و قرینه دن خالیه اوله شمولی نفیه حل اولنور
بویله اولور ایسه نفی شموله حل اولنور حال بوکه واو کله سی اوکله سنک

(عکسیدر)

عکسیدر اوکله سنک یا احتده استعمالنه مثال (جالس الفقها و المحدثین) قولی
کبی * معلوم اولاکه افعال هذا و ذاک قولی کاهی احدا من این طلبده استعمال اولنور
وکاهی امر بینده برینی طلبده استعمال اولنور جمع امتناعیه یله ۲ اولکسنه
اباحتد دخی کاهی صیغه امره و کاهی اوکله سنه اضافت اولنور پس معلوم
اولدیکه اوکله سی احد امر اینچوندر پس جمعک جوازی و امتناعی قرآن
حسیله در و کاهی اوکله سی عطف ایچون اولوب بلکه (حتی والی والا
وان) معنارنده مجازا استعمال اولنور کند و نصکره مضارع منصوب واقع
اولوب ما قبلنده مضارع منصوب ذکر اولنور بلکده فعل ممتد واقع اولسه
ازمانک کلیسنه عام اولان کبی اولور و اوکله سنک نصکره ذکر اولنور فعل ایله
انقطاعی قصد اولنور عطفه مانع اولان قرآن یا لفظی و یا معنوی بیدر لفظی
اولدیغنه مثال جناب عزتک ۳ (لیس لك من الامر شیء او یتوب علیهم او یعذبهم)
قولی کبی معناسی سنک ایچون یا محمد کفارک عذاب و یا استصلاح لرنده برشی
یوقدر حتی توبه و یا تعذیلری واقع اوله آیت مر قومنده اوکله سنی عطفدن
مانع فعل لفظی اسم اوزر بنه عطف جائز اولدیغی و قومنه هلاک ایله دعانک
تحریمی امتداده محتمل اولدیغی در انو کیچون غایته حل اولنور و یا عطفه مانع
معنوی در مثالی ۴ (لا کرمتک او تعطنی حق) کبی بونده مقصود که لاجل
الاعطاء ملازم تدر اول ایسه عطف ایله حاصل اولماغین حقیقی ساقطه و محتملی
اولان غایت و یا استناد راو کله سی ایچون استعاره اولندی اوکله سی بل معنا سنده
دخی استعمال اولنور مثالی جناب عزتک (واشد قسوة) کبی و بیضیلر انما جزاء
الذین یحاربون الله ورسوله ویسعون فی الارض فسادان یقتلوا او یصلبوا
او تقطع ایدیهم وارجلهم من خلاف او ینفوا من الارض) قولی دخی بوقیلدن
عدایتدیلر ایتین مر قومینده اولان اوکله سی بل معنا سنه در آیت اولی
بل اشد قسوة قولیه مفسر در آیت ثانیه دخی (بل یصلبوا اذا ارتفعت المحاربه بقتل
النفس و اخذ المال بل تقطع ایدیهم اذا اخذوا المال فقط بل ینفون من الارض
اذا خوفوا الطريق) قولیه مفسر اولغین اوکله سی مجازا بل معنا سیچون استعاره
اولندی (ومنها حروف الجر فالباء للالصاق فلا تخرج الاباذنی توجب
لکل خروج اذنا الا ان آذن لك والاستعانه فتدخل الوسائل کالاتمان فبعت
هذا العبد بکریع و کراهذا سلم فیراعی شرایطه ولو ازمه و اذا دخلت المحل

معناسنه اولور مذکورین
متعین و یا جمعا متعین
اولوق حیثیتدن و او عطف
اولدیغی کبی لکن نفس
واوی ایسان کبی اولور
واو عطفده معطوف
و معطوف علیه دن هر بری
یا فراده مراد اولدیغیچون
اوکله سنک و او عطف
معناسنه مستعار اولدیغی
دخی موضعنده و یا اباحت
موضعنده ذکر اولنور قد
اولور الخ
(ابن ملک)
استعمال مزبور یا معین
مستبتده واقع اولغله
اولور (مرأة)
دخی نفی مؤکده اولان
لاء زانده ایله اتیان
اولنسه مثل ماجاءنی
زید و لا عمرو
(مرأة)
۲ اباحت ایله تخیر بیننده
فرق تخیر برده مراد
شیتندن بزیدر بیله برینی
جمع ممکن دکدر اباحت
بونک خلا فیدر که
فریقیندن ایکیسی ایله
دخی مجالسیه ممکن

لم يجب استيعابه كآلاه فلا يجب في مسح الرأس واما وجوبه في التيمم ان صح
 فبالحديث المشهور ولانه خلف عن المستوعب ولان كل تنصيف يقتضي
 بقاء الباقي على ما كان) بالكهسي الصاق ايجون موضوعه مثلثي مرت
 يزيد كبي معنسي بن مرور عي زيدك غلابس اولديغي مكانه الصاق وايصال
 ايلدم ديمكدر بالكهسي الصاق ايجون اولغله مولانك عبدنه لا تخرج الا باذني
 قولي اليه عبدهر خروج ايجون اذنه محتاج اولور زيرا كلام مزبور استثنای
 مفرغدر معنسي (لا تخرج خروج الا خروجا باذني) ديمكدر سياق نفيده واقعه
 اولان نكره عام اولغله عموم افاده ايتديك ايجون پس انذن بعض اخراج اولند قدده
 ما عداسي عدم اوزر ينه باقيا قالور واما مولانك عبدنه (لا تخرج الا ان اذن لك)
 قولنده عبدهر خروج ايجون اذنه محتاج اولور زيرا بونده اولان استثنای استثنای
 حقيقي به حل ممكن اولما غله بالاخره ينلرند برهناسنه بنا غايتد جل اولور زيرا
 غايه غيايك امتداديني قصر وانتهاسني بياندر استثنای مستثنای ايجون
 قصر وانتهاء حكمني بيان اولديغي كبي وكرو كيجنلين غايت اليه استندان
 هر بری صدر كلامه متناول اولديغي افراديك بعضني اخراجدر پس قول
 مزبورك معنسي لا تخرج الا ان اذن لك اولور بو تقديره خروج اذنك وجودي
 وقتندك ممنوع اولور پس بر كره خروج اذن بولغله منع مرتفع اولور ودخي
 بالكهسي استعانت ايجوندر پس بالكهسي وسائله داخله اولور ومسائل اليه
 مقاصده استعانت اولندي ايجون بيوعده اثمان اليه استعانت اولنديغي كبي
 يعني مبايعه ده مقصود اصلي مملوك اليه انتفاعدر انتفاع ايسه اكثر يابيع اليه در
 ثمن اكاوسيله در زير غالب حال بودر كه نفوذ اليه بالذات انتفاع اولغلوب بلكه
 انكله مقاصده توسل واسطه سيله انتفاع اولور آلات منزله سنده نولك ايجون
 صحت بيوعده بيبيك وجودي شرط قلندي ثمنك وجودي شرط قلندي بالكه سنده
 اصل اثمانه داخل اولق اولدي ايجون بايبيك (بعث هذا العبد بكم من الخنطة) قولي
 مثلا بيعدر عبدم بيعدر كره حال اذمنده ثابت ثمندر بايبيك (بعث كرامن الخنطة بهذا
 العبد) قولي سلدر عبدر رأس مالدر و كرمسلم فيه اولوب پس بيع مزبور سلم اولغله
 سلك شرايطي كه تأجيل مبيع و بيان قدر و بيان جنس و صفت و مجلسده رأس
 مالي قبض و صحة سلم نولك اوزر ينه متوقف وسلم اوزر ينه تقديمي واجب اولان
 امور سائره كبي و اوزر متأخره سي دخي مراعاة اولور ۶ بالكه سي محله داخله
 اولسه اول محلي فعل اليه استيعاب واجب اولور آله داخله اولد قدده آلتی فعل اليه

استيعاب واجب اولديغي كبي يعني وقتا كد بالكه سنده اصل وسائل وآله داخل
 اولق وآله استيعاب شرط اولديسه استيعاب شانندن اولان محله با داخل اولسه
 عدم استيعاب شانندن اولان آله تشبيه اولندي پس مسح رأسده استيعاب واجب
 اولور مصنفك (واذا دخلت المحل لم يجب استيعابه) قولنده جمده بالكه سي محله داخل
 اولمشيكن ينه استيعابي واجبدر ديور اولان سؤاله مص ۷ (واما وجوبه في التيمم ان
 صح) قوليله جواب ويردي يعني تيممه استيعابك وجوبی حديث مشهور اليه ثابتدر
 اولكدر رسول الله صلى الله عليه وسلم عماره تيممي تعليمده (يكفيك ضربتان ضربة للوجه
 وضربة للزرعین) قوليدر زير اوجه كلك اسميدر پس استيعاب بولنسه وجهندن
 بعض مراد اولتمق لازم اولور ودخي تيمم مستوعبدن خلفدر وقتا كد اصلا ده
 استيعاب وجهه واجب اولدي ايسه خلفده دخي استيعاب واجب اولور
 خلف اصله اصلا مخالف اولدي ايجون ودخي مسح بالصعيد عضو ينده
 وظايف اربعة مقامنه مخالف قائمدر خلفده تنصيف اولنديغي تخفيف ايجوندر
 شك بو قدر كه هر تنصيف باقيناك على ما كان عليه بقاسني اقتضايدير صلوة
 مسافر و عدة امام و حدود عبيد كبي (وعلى الاستعلاء ويستعمل للوجوب ۸ فعلی
 الفدين الا اذا وصل به وديعة ثم في الشرط نحو قوله تعالى يبايعنك على
 ان لا يشركن بالله شيئا ثم في العوض كما في المعارضات المحضه واما في العلق فكذا
 عندهما وللشرط عنده في طلقني ثلثا على الف فطلقها واحدة تجب ثلث
 الالف عندهما ولا شيء عنده) على كله سي مطلقا استعلاء ايجوندر استعلاء
 صوري به مثال (ركب على الفرس) قولي كبي استعلاء معنوي به مثال تأمر علينا
 قولي كبي وجوبده استعمالی وضع شرعي به بناءدر على كله سي شرعا وجوب
 ايجون اولغين مفرك لفلان على كذا قولي دينه محمول اولور وديعه به محمول
 دكلدر مكر كه قول مزبور وديعه اليه وصل اولنه او تقديره وجوب حفظه
 حمل اولور على كله سي دخي شرطده دخي مستعملدر كه قوله تعالى (يبايعنك
 على ان لا يشركن بالله شيئا) على كله سي شرطده استعمال اولنديغي كبي عوضده
 دخي استعمال اولور ۹ على كله سي معاوضات محضه ده يعني اسقاط معناسندن
 خاليه اولان عقود ده استعمال اولنسه بيع و اجاره و نكاح كبي
 امامين قتلنده بالكه سي معناسنه اولور امام اعظم قتلنده شرط معناسنه اولور
 مكر كه شرط معناسني اراده متعذر اوله و اكر شرط معناسني اراده طلاقده
 متعذر اولديغي كبي بونلرده دخي متعذر اولسه امامين قتلنده طلاقده

اولدي ايجون پس بوكه
 ان اضماري واجب اولور
 يا حرف جر اولدي ايجون
 ويا صدر كلامه مشمول
 اولان او قاتندن مخرج
 اولان وقت منزله سنه
 منزل و مصدر اولسون
 ايجون (تلويح و مرأة)
 حتى كلمه سني مصر رجه
 الله بو محله ذكر ايتدي
 سائر مؤلفين بو محله
 ذكر ايتدي رحتى كلمه سي
 اصل جاره اولوب عاطفه
 اولدي ايجون (منه)
 يعني برشي اليه بر شيده
 طلب معونة معناسنه
 دخي اولور
 (منه)
 ۶ پس با محله داخله اولسه
 آله مشابه اولغله آله
 استيعاب شرط اولديغي
 كبي زير بو تقديره مقصود
 فعلی محله الصاق
 ووصف الصاق فعلده
 اثباتدر پس فعل صفت
 الصاق اثبات ايجون
 مقصود اولور محل اكا
 وسيله در پس محله
 انك اليه مقصود حاصل

اولدي ايجون
 (منه)
 والحاصل تخيير مراد
 منع جمع ابا حد الله مراد
 منع خلودر (توضيح)
 آيت مر قومه نك سبب
 نزول رسول الله صلى الله
 عليه وسلم ايمانه كليلر
 ايجون عليه لرينه دعايه
 استيزان ايتد كزنده
 هلاك لرينه دعا ايتدن
 نهی اولند قلدير
 (كذا في التفاسير)
 ۴ تركيب مزبور اليه مراد
 فعليندن برينك ثبوتی
 دكلدر بلكه فعل اولك
 متعالی غايه ثبوتيدر
 اولكه وقت اعطاء حقددر
 ننه كم لازمك حتى تعطني
 قولنده اولديغي كبي
 پس او كله سيجون حتى
 كلمه سي مستعار اولور
 زيرا احد مذكور ينه
 تناول مذكور پسندن
 هر بزینك تناهي ويرينك
 وجوديله آخرك ارتفاعنی
 اقتضايدير كلام ايسه
 محتملدر صدر كلام
 امتداد و مشمول اوقاته محتمل

عوضه جل اولديغى كى امام اعظم قنده عملا بالحقيقة شرطه جل اولنور
 پس مرءك زوجنه طلقنى ثلثا على الف قولى مقابله زوج مرءه بي
 برطلاق ايله تطبيق ايلسه امامين قتلنده زوج اوزرينه ثلث الف واجب
 او اورامام اعظم قنده برشى لازم اولمز اجزاء شرط اجزاء مشروطه متعظم
 اولديغى چون ١٢ (ومن لابتداء الغاية) من ابتداء غايه ايجوند رغابت ايله بو محله
 وعيرلك الى لانتها الغاية قولارنده مراد مسافه در جزوك اسمنى كله اطلاق
 قيلندن زير غابت نهايت ايجون ايسه ابتدا وانتهايو قدر (قال وتستعمل
 للتبعيض والبيان ومعنى الباء وصله) من كله سى تبعيض اويان ايجون استعمال
 اولنور لفلان على عشرة كى ودخى باكله سى معناسنه استعمال اولنور كقوله
 تعالى (يحفظونه من امر الله) بونده من با معناسنه اولغين با مره قوليله تفسير اولنور
 ودخى من كله سى صلته يعنى زانده اولديغى حالده استعمال اولنور مثالى (ما جاني
 من احد) كى (واما جاني من رجل) قولى بو كاخالف قدر زير اوبونكه لفظ استغراقده
 نص اولور حتى للغاية (نحو اكلت السمكة حتى رأسها وحتى مطلع الفجر
 وقد يكون عاطفة بلا سقوط معنا الغاية فيجب كون المعطوف جزءا من المعطوف
 عايه افضل او اخس وانقضاء الحكم شيئا فشيئا الى المعطوف لكن بالاعتبار وابتداء
 معها فتدخل على مبتداء مذكور الخبر او مقدره واما اذا دخلت الافعال فللغاية
 ان احتمل الصدر الامتداد والاخر الانتهاء والابغى كى ان صلح الصدر للسبية
 والا فللعطف المحض واذا وقعت في اليمين فشرط البر في الغاية وجودها
 وفي السبية وجود ما يصلح شيئا وفي العطف وجود الفعلين) حتى كله سى غابت
 ايجوندر مثالى (اكلت السمكة حتى رأسها وحتى مطلع الفجر) نص شريفى
 كى كرسه اندن جزء اولسون كرسه جزء اولماسون كاهى حتى كله سى
 عاطفه اولور يعنى ما بعدى ما قبلته اعرا بده تابع اولور معنای غابت ساقط
 اولقسرين زيرا حتى كله سنده اصل جاره اولمقدر عطف ايجون اولوق
 فرعدر پس غابت معناسنك عدم سقوطى واجب اولدى ايسه معطوفك
 معطوف عليه دن افضل اجزا ويا اخس اجزا اولسى واجب اولور انكي چون
 (جاني الرجال حتى هند) ديمز ودخى حكمك معطوفه منتهى اولنجه شيئا
 فشيئا انتهاسى واجب اولور لكن بحسب الواقع بلكد بحسب اعتبار المتكلم
 واجب اولور وكاهى حتى كله سى معنای غابت اعتبار ايله بيله ابتدائه
 اولمغله خبرى مذكور ويا مقدر اولان مبتدا اوزرينه داخل اولور خبرى

اولوز مقدار ايله اکتفا
 اولنور اولكه فعل مسعى
 رأسه الصاقد محل
 اكا وسيله در
 (منه)
 صورة اولده قبل
 القيص استدلال ايله
 کرده تصرف جازدر
 امانده جاز اولديغى كى
 (منه)
 ان صح قوليله وجهده
 اولان شعور خفيفه منابنى
 تراب ايله حية خفيفه كى
 مسح كفايت ايدر
 دينلرك ودخى حسن
 رواينده مسح خف
 ومسح رأسه قياسا
 اكثرينى مسح كفايت
 ايدر دينلرك قوللردن
 احتراز ايلدى
 (كذا في المرأة)
 جناب عزتك وامسحوا
 برؤسكم قول شريفنده
 اولان با محله داخل
 اولديغى چون (مرأة)
 مسح باطن كف ايله
 لمس در پس بدالت مسوخ
 محل فعلدر آتده معبر
 اولان مقصود انكله

مذکور اولانه مثال (خرجت النساء حتى هند) قولى كى مقدره اولانه مثال
 عن برك فعله (اكلت السمكة حتى رأسها) قولى كى قواعد مذکور نك جريانى
 حتى كله سى اسمايه داخل اولدقده در واما فعله داخل اولسه غابت ايجون
 اولور غابت ايجون اولسى اصل واصل اوزرينه جل اولى اولديغى چون
 لكن صدر كلام امتداده و آخر كلام انتهايه محتمل او اورسه يهنى آخر
 كلام صدر كلامه منتهى اولورسه (حتى يعطوا الجزية) قولى كى صدر
 كلام امتداد وانتهايه محتمل اولمز ايسه كى معناسنه اولور حتى كله سندن
 صكره ذكر اولتان فعل ايجون سببته صالح اولور ايسه واكر سببته صالح
 اولورسه غابت ومجازاة معنارينه دلالت سز عطف محض ايجون اولور
 * معلوم اولو كى حتى كله سى يمينده واقعه اولسه شرط برك حتى كله سى افاده
 غابت ايجون اولديغى صورتده غابتك وجوديدر سببته صورتنده سبب
 اولمغه صالح اولان فعلك وجوديدر عطف صورتنده برك شرطى معطوف
 ايله معطوف عليهك وجوديدر تشريك متحقق اولسون ايجون (الى لانتها
 الغاية فيحمل عليه ان احتمل الصدر كاجلت الى شهر والا تعلق بمحذوف
 ان امكن كبعث الى شهر والايحمل على تأخير ان احتمل كانت طالق الى شهر
 ثم ان تناولها تدخل في المغا قامت بنفسها كراء السمكة اولو كالمرافق فقيد
 اسقاط ماورها ان كان لان الخروج لا يثبت بالشك والا فلا قامت بنفسها
 كحايط البستان اولو كالليل فقيد مدا الحكم لان الدخول لا يثبت بالشك (ت)
 الى كله سى انتهاء غابت ايجوندر پس الى كله سى صدر كلام انتهاء غابت
 محتمل اولورسه انتهاء غابته جل اولنور مثالى (اجلت الى شهر) كى
 زيرا تأجيل شهره انتهايه محتمل اولمغله انتهاء غابته جل اولنور واكر صدر
 كلام انتهاء غابته محتمل اولورسه الى كله سى كلامك دال اولديغى بر محذوفه
 متعلق اولور واكر ذلك المحذوفه تعلقى ممكن اولورسه بعث الى شهر قولى
 كى بونده صدر كلامك بعدر انتهاء غابت محتمل اولمغله الى شهر قولتك
 اكه دال اولديغى بر محذوفه تعلقى ممكن اولمغله بعث الى شهر كلامى
 بعث مؤجلا الثمن الى شهر معناسنه اولور واكر بر محذوفه تعلقى ممكن اولورسه
 الى كله سى صدر كلامك تأخيرنه جل اولنور صدر كلام تأخيره محتمل ايسه
 (انت طالق الى شهر) كى كلام مزبورى متكلم اولان تأخير وتجزيه ثبت
 ايمز ايسه صدر كلامك طلاقدر شهر كمضيندن صكره واقع اولور كلام

حاصل اولان مقدار ذر
 استيعاب شرط دكلدر
 الح (تلويح)
 محتملى موجب اوزرينه
 ترجيحا لفظنك محكم
 اولديغى چون اولكه ودبعه
 لفظيدر (منه)
 عوض ايله معوض
 بيننده با كى لزوم
 ووجوب معنارى
 اولديغى چون
 (منه)
 اى الخالية عن معنى
 الاسقاط كالباع والاجارة
 بخلاف الطلاق والعناق
 مما فيه معنى الازالة
 والاسقاط (منه)
 ٨ واجب مديون اوزرينه
 مستعلى اولديغى چون
 ته كم ركه دين دينلور
 وضع شرعى ايله وجوده
 دخى استعمال اولنور
 يعنى ما بعدينك ما قبل
 ايجون شرط اولديغى
 فهم اولتان معناده
 استعمال اولنور مثالى
 جناب عزتك يا يعنى
 على ان لا يشركن بالله

عاقلی لغودن احترام ایچون امام ذفر فی الحال طلاق وقوعه ذاهب اولدی
 زیرا تا جیل و توقیت موجود صفتلر بدر پس حالده وجوددن لازمدر که
 بعده ذکر اولنان وصف لغواوله طلاق وصف قبول ایتدیکیچون بوندن
 صکره معلوم اولا که صدر کلام غایته متناول اولور سه غایت مغباده داخل
 اولور غایت بنفسها قائمه اولسون رأس سمک کبی و یا بنفسها قائمه اولسون
 بلکه بحسب التکلم دون الوجود غایته اولسون مر افق کبی یعنی جناب
 عزتک (وایدیکم الی المرافق) قولنده اولان مر افق کبی زیرا یدابطه
 متاولدر ته کم صحابه کرام تیمده مر افق دخولنی فهم ایتلر یله مر افق
 یده تکلمده غایت قلندی پس الی کله سنک ماقبلی غایته متناول اولدیه
 الی کله سی غایت ماوراسنک اسقاطنی افاده ایدر زیرا غایت قبل التکلم
 مغباده قطعاً داخلدر پس غایته الی کله سی داخل اولدقده غایتک مغباده
 خروجنده شک اقتضا ایدر پس دخولک ضدی اولان خروج شک الیه ثابت
 اولدیغنده دخی شک یوقدر اگر صدر کلام غایته متناول اولیوب غایت
 مغباده داخل اولر سه بنفسها قائمه اولسون خائط البستان کبی و یا بنفسها
 قائمه اولسون (ثم اتوا الصیام الی اللیل) قول کریمنده اولان لیل کبی
 زیرا صیام لیه متناول اولر زیرا صوم مطلق بر ساعت امسا که صرف
 اولور حلف مسئله سی دلالتیه حال بو کدلیل صومه تکلمده غایت قلندی
 پس الی کله سنک ماقبلی غایته متناول اولر سه الی کله سی حکمک غایته
 مدینی افاده ایدر مغباده دخولنی افاده ایتدی زیرا غایت بوتقدیرجه قبل التکلم
 مغباده قطعاً داخل اولر پس غایته الی کله سی داخل اولدقده غایتک
 مغباده دخولنده شک واقع اولور خروج قطعینک ضدی اولان دخول
 شک الیه ثابت اولدیغنده دخی شک یوقدر (و فی الطرف و سویا بین اثباتها
 وحذفها فی ظروف الزمان و فرق بحدیة نیه الاخر فی الاثبات و تفید فی المكان
 التخییر الی بتقدیر فعل کالدخول فیصیر شرطاً و قیل کالشرط و هو الاصح
 اذ لا معاقبه و اذا لا تطلق اجنبیه قیل لهما انت طالق فی نکاحک فتزوجت
 ولذا لا تطلق بانک طالق فی مشیة الله تعالی و تطلق بفی علم الله و فی القدرة
 روایتان (ت) فی کله سی ظرف ایچون موضوعدر بونده خلاف یوقدر خلاف
 فی کله سی حذف و ایتاده در مثلاً (انت طالق غدا و فی غد) دن کسته نک
 نیتی بوغیسه طلاق اول نهارده واقع اولور کلام مزبور کقائلی آخر نهارده

شیشا قولی کبی یعنی
 عدم اشراک شرطیه
 مبیعه ایدر بوندن صکره
 عوض الیه معوض بیند
 لزوم و وجوب اولدیغیچون
 علی کله سی ما کله سی
 کبی شرطده استعمال
 اولدیغی عوضده دخی
 استعمال اولدی لکن
 مشروط شرط او زرنه
 متوقف اولدیغیچون
 لازمک ملزومی تعقی
 کبی جزا دخی شرطی
 تعقیب ایدر عوض بوندن
 خلا فیدر زیرا عوض
 معوضه مقارن و انکله
 مقابلدر بینلرنده تقدم
 و تأخیر معتبر دکلدر پس
 مطلقاً لازم معناسنده
 اولر فلا جرم شرط
 حقیقت منزله سنده
 اولدی پس ابو حنیفه
 قتده علی کله سی
 یا معناسنده حل اولر
 مکر که معنای شرط
 متعذر اوله معاوضات
 محضده متعذر اولدیغی
 کبی یعنی معنای اسقاطدر
 خالیه اولان عهودده

نیت ایتدم دیسه دیانه بالاتفاق تصدیق اولور انت طالق فی غد دین
 کسته نک دخی نیتی بوغیسه ینه طلاق بالاتفاق اول نهارده واقع اولور
 قائلی آخر نهارده وقوعی نیت ایتدم دیسه امام اعظم قتده دیانه و قضاء
 تصدیق اولور امامین قتلنده قضاء تصدیق اولر مسئله سابقه ده قضاء
 تصدیق اولدیغی کبی و دخی صحت هذه السنة قولی بر کون بلکه بر ساعت
 صوم الیه متکلمک صدقنی ایجاب ایدر فی کله سی مکانه داخل اولسه تخییر
 افاده ایدر مکر که دخول کبی بر فعل تقدیر اولنه اول صورتده فی شرط
 معناسنده اولور یعنی وجود طلاق دخول داره معلق اولور وقت معناسنده
 اولان فعل عند البعض حقیقه شرط اولور و بعضیلر قتده حقیقه شرط
 اولر بلکه شرط کبی اولور اصح اولان شرط کبی اولقدیر زیرا مشروط
 شرطی معاقب اولق واجبدر مقارن اولق واجب دکلدر طرف الیه
 مظروف بیننده معاقبه اولدیغیچون بوتقدیرجه بر کسته بر اجنبیه
 عورته (انت طالق فی نکاحک) دید کدن صکره اول عورتی تزوج
 ایلسه مطلقه اولر مع نکاحک دیسه مطلقه اولدیغی
 کبی اگر فی حرف شرط ایچون مستعار اولیدی مطلقه اولور ایدی
 ان تزوجت دیمکه مطلقه اولدیغی کبی وقت معناسنده اولان فعل قبل
 وجود الشرط عدم وقوعده شرط منزله اولدیغیچون مره زوجک
 (انت طالق فی مشیة الله) قولیه مطلقه اولر مشیة الله تعالی معارف
 اولدیغیچون (و اما انت طالق فی علم الله) قولیه مطلقه اولور قدرته
 روایتان وارد یعنی انت طالق فی قدرة الله دیسه بونده روایتان وارد روایت
 اولیده فی علم الله قولنده واقع اولدیغی کبی فی قدرة الله قواننده دخی واقع اولقدیر
 روایت ثانیده مشیة اللهه واقع اولدیغی کبی بونده دخی واقع اولمقدر
 بو بابک تفصیلی مطولاتده مذکوردر (و من اسماء الظروف مع للمقارنه فیقع
 ثلثان فی مع واحدة او معها واحدة مطلقاً) اسماء الظروف مع للمقارنه فیقع
 ایچوندر پس زوجک مرءه سنه (انت طالق واحدة مع واحدة او معها واحدة)
 قولیه ایکی طلاق واقع اولور مرءه مدخول بها اولسون و یا غیر مدخول بها
 اولسون (قبل التقدیم فتقع واحدة قبل واحدة غیرها و ثلثان قبلها) (ت) قبل
 کله سی تقدیم ایچوندر پس زوجک موطوءه اولیان مرءه سنه انت طالق واحدة
 قبل واحدة قولیه مطلقه واحدة واقع اولور انت طالق واحدة قبل واحدة

بع و اجاره و نکاح کبی
 زیرا بونلر معنای قمار
 لازم اولسون ایچون
 تعلیق بالخطر محتمل
 دکلدر پس بالاتفاق
 عوضه حل اولور
 بقدر الامکان تصحیح
 تصرف ایچون و اما
 معنای شرط متعذر
 اولر ایسه طلاقده متعذر
 اولدیغی کبی زیرا طلاق
 شرطی قبول وسط الیه
 باطل اولر امامین قتلنده
 طلاقده دخی عوضه
 حل اولور طلاق علی
 المال مره جانبندن
 معاوضه اولدیغیچون
 امام اعظم قتده عملاً
 بالحقیقه شرطه حل
 اولور پس مره نک
 زوجنه طلقنی ثلثا علی
 الف فطلقها واحدة
 بحسب ثلاث الالف
 عندهما و لاشی عنده
 بعلى امام اعظم قتده
 برشی لازم اولر اجزاء
 شرط اجزاء مشروطه
 منقسم اولدیغیچون
 (منه)

قوايله ثن ان واقع اولور (و بعد عكس قبل (ت) بعد كله سي قبل كله سنك عكسيدر
 يعني زوج غير موطوءه اولان مرءه سنه (انت طالق واحدة بعد واحدة) ديسه
 ثن ان واقع اولور و اگر انت طالق واحدة بعدها واحدة ديسه طلاق واحد
 واقع اولور (وعند الحضرة فعندى الف و دبعة الا اذا وصل به دينا (ت) عند
 لفظى حضرة حقيقه ايچون موضوع اولمغين حفظه دلالت ايدر برشيك
 ذمته لزومه دلالت ايدر پس مفرك عندى الف قول و ديعيه محمول اولمغه دين
 اولر مكر كه دين اولمق فى الجملة محتمل كلام اولمغين مدنى دين ايله وصل ايله
 اول صورتده دينه حمل اولنور عنده كله سي حضرة حكيمده دخی استعمال
 اولنور مثالى (ان الدين عند الله الاسلام) قول شريفى كى (قال ومن كلمات
 الشرطان وهو اصل فيه وتدخل امر اعلی حضرة الوجود فالشرط ان لم
 اطلقك فانت طالق لا توجد الا عند الموت (ت) ان كله سي شرطده اصلدر شرط
 معنائه مختص اولديغىچون سائر الفاظ شرط آخر معنائه مجاز استعمال
 اولنور و اما ان كله سي انجق شرط معنائه مستعملدر وان كله سي على خطر
 الوجوده مدومه داخل اولور يعنى مدخولك وجودى وعدم وجودى بيئنده
 متردد در قطعى الوجود و ياقطعى الانتفا اولان حكمده مستعمل دكلدر
 مكر كه برنكته ايچون قطعى الوجود و ياقطعى العدم اولان حكم مشكوك
 منزله سنه تنزيل اولنه بو تقديرجه انده دخی استعمال اولنور زيرا ان كله سنك
 دخولدن مر ادبرشى اوزرينه يا حمل واقدام و اول شيدن منع در بوايكيسى
 ممتع الوقوع و يا تحقق الوقوع اولان شيلرده متحقق اولر ل مثلا ان جاء الغد
 فكذا ديتلر پس زوجك مرءه سنه ان لم اطلقك فانت طالق قولنده اولان
 شرط نازل اولر الا زوج و بازوجهك موتى قتنده نازل اولور زيرا شرطك
 وجودنه تبين انجق موت قتنده حاصل اولور موت حقيقت ايقاعدن بجز حالى
 اولديغىچون پس زوج فوت اولور سه موطوءه اولان مرءه سنه ميراث واردر
 زوج كلام مزبور ايله مرءه نك ميراث آلمه سندن فرار ايتديكيچون بو كاعرفده
 طلاق فار تعبير ايدر لر موطوءه اولر ايسه ميراث بوقدر و اما زوج فوت اولسه
 زوج ايچون ميراث بوقدر فرقت زوج قبلندن واقع اولديغىچون تعليقك
 عند وجود الشرط تبخير كى اولديغى بر امر حكيمدر پس انده حقيقت تبخير
 ايچون شرط اولان شى شرط دكلدر نته كم بر كسنه نك عاقل اولديغى
 حالده تعليق ايتديكى شى جنونى حالده بولنسه يعنى نازل اولسه قدرة

على كله شى معاوضات
 محضه بالاجماع محازا
 با معنائه اولور لزوم
 المصافه مناسب اولديغىچون
 بونكله مجاز مر اد اولديغىك
 وجهى على كله سنك
 معنای حقيقيسى كه شرطدر
 انى معاوضات محضه ده
 اراده ممكن دكلدر زيرا
 معاوضات محضه متع و شرط
 قبول ايتر حتى شرط
 قار اولسون ايچون پس
 بعث منك هذا العبد على
 الف قولنك معنسى
 بالفدر امامين قتلنده
 طلاقده دخی مجازا
 با معنائه در امام اعظم
 قتنده عملا باصله شرط
 ايچوندر زيرا طلاق
 شرط قبول ايدر پس
 على كله سي معنای حقيقه
 يخل اولنور

(توضیح)

معلوم اولاكه نجات
 قتلنده من ابتداء غایت
 ايچوندر سرت من الكوفة
 الى البصرة كى وكاهى
 تبويض ايچونده اولور

(شرط)

شرط اولر (و اولمضى واستعاروه لان المروى عن ابى يوسف وتدخل اللام
 فى جوابه لا الفاء (ت) لو اغتده مضى ايچون موضوعدر لكن فقها قتلنده
 ان معناسيچون مستعاردر كقوله تعالى (ولو اعجبك) و كقوله تعالى (ولو كره
 الكافر ون) وان كله سي دخی لو معناسيچون مستعار اولور كقوله تعالى
 (ان كنت قلته فقد علمته) پس زوج مرءه سنه انت طالق لودخلت الدار ديسه
 برشى واقع اولر حتى مرءه داره داخل اولنجه ابن سماعه نك نوادرده ابو
 يوسفدن روايت ايتدوى بودر يعنى لوان معنائه استعاره اولنديغيدر
 لو كله سنك جوابنه كاهى لام داخل اولور كقوله تعالى (لو كان فيهما الالهة الا الله
 لفسدتا) وكاهى داخل اولر كقوله تعالى (لو نشاء جعلناه اجاجا) فاكله سي اصلا
 داخل اولر حتى فقهاء ديديلر كد زوج مرءه سنه لودخلت الدار فانت طالق
 ديسه فى الحال طلاق واقع اولور (ان دخلت الدار وانت طالق) ديسه
 فى الحال طلاق واقع اولديغى كى (ولو لافى المنع كالا استثناء حتى لا تطلق
 المرأة فى انت طالق لولا دخولك الدار) لولا كله سي منعه استثناء كيدر
 يعنى لولا كله سي غيرك وجود ايچون برشيك امتناعنه دلالات ايتكله استثناء كى
 اوزرينه مرتب اولان شيك وجودينه مانع قلندى حتى امام محمد رحمه الله
 زوجك مرءه سنه انت طالق (لولا دخولك الدار) قوايله مرءه مطلقه اولر
 ديدى زيرا كلام مزبورك معنسى سنك طلاقك عدم وقوعى دارد دخولك
 وجودى ايچون ديمكدر (ذكره الكرخى فى مختصره و اذا عند الكوفيين للظرف
 وللشرط وهو مختاره وعند البصريين للظرف وقد يستعمل لجرده وللشرط
 بلا سقوطه وهو قولهما ففى اذا لم اطلقك فانت طالق لا يقع عنده ما لم يم
 احدهما و يقع عندهما كما فرغ) اذا كله سي عند الكوفيين ظرف و شرط
 معنار ايچون موضوعه لفظ مشتركدر بالكر ظرف ايچون اولور سه بر حيثيله كه
 مجازاة اولر لكن كاهى انجق ظرف ايچون اولور وهضارعى جزم ايتر
 و قطعى اولان حكمده استعمال اولنور مثالى (واذا تكون كرهية ادعى لها *
 واذا يجاس الحيس يدعى جنذب) و يته كوفيين قتلنده اذا كله سي ظرفيت معنسى
 ملحوظ اولمغىچون شرط ايچون اولور و اذا كله سي ايله مضارع
 مجرؤم اولور و دخی على خطر الوجود بر امرده استعمال اولنور كقول الشاعر
 (واستغن ما اغنك ريك بالغنى * واذا تصبك خسارة قبحم) ابو حنيفة نك
 مختارى بودر و اذا كله سي بصريين قتلنده ظرف ايچون موضوعدر لكن

اخذت من الدارهم وزيد
 من القوم كى وتبين
 ايچون دخی اولور فاجتنبوا
 الرجس من الاوثان قولى
 كى وخاتم من فضه كى
 وكاهى مز يده اولور
 ماجانى من احد قولى كى
 پس نحاة ابتداء غایت
 ايچون اولسنى اصل
 و باقى معنارى تابع قلديلر
 حتى محققين معانى
 مز بوره نك كليسنى
 ابتداء غايته راجع قلديلر
 مختار اولان دخی محققين
 قوليدر لكن فقهاء دن
 بضيلر من كله سنك
 تبويضه استعمالنى اكثر
 بولميريله تبويضه اصل
 ماسواده دخيل قلديلر
 اخسيكتى دخی مختصرنده
 قول مز بوره ميل ايلدى
 (منه)
 ٢ يعنى مندرجا اتهاسى
 واجب اولور مثلا جزء
 اولدن ثابته و جزء ثابدين
 ثالثه ثم و ثم افضل اجزا
 و يا اخس اجزا اولان
 معطوفة منتهى اولنجه
 انقضاسى واجب اولور
 (كذا فى المرأة)

(١٧)

یعنی صورت افعاله داخل اولسه فی الحقیقه اسم داخل ایسه ده زیر افعال مزبوره ان اضمار به منصوبه در

(کذا فی المرأة)

غایت ایله مجازة بیننده مناسبت اولدیغیچون زیراً فعل غایت ایله منتهی اولدیغی کبی وجود جراً ایله دخی منتهی اولور (ابن ملک)

معلوم اولاکه صدر کلام غایته متناول اولان کلامه غایت مغیاده داخله اولور قاعده سی قرأت الکتاب الی باب القیاس قولیله منتقض اولور زیرا کتاب باب قیاسه متناولدر حال بوککه مغیاده داخل دکدر و صدر غایته متناول اولر ایسه غایت مغیاده داخل اولر قاعده سی جناب عزتک (سبحان الذی اسری بعبده ایلامن المسجد الحرام الی المسجد الاقصی) الیه قولیله منتقض اولور زیرا

کاهی شرط و تعلیق معناری اعتبار نسز طرف مجرد ایچون استعمال اولنور کقوله تعالی (واللیل اذا بغشی) ودخی طرف معنای ساقط اولمغسزین شرط معنایسته استعمال اولنور مثالی (اذا خرجت خرجت) کبی اذا کله سنک انجق ظرف ایچون اولدیغی امامین قولیدر پس زوجک مرءه سنه (اذالم اطلقک فانت طالق) قولنده عند الامام طلاق واقع اولر زوجیندن بری فوت اولدیغجه امامین قتلرنده متکلم کلام مزبور دن فارغ اولدیغی حینده طلاق واقع اولور متی لم اطلقک قولنده طلاق واقع اولدیغی کبی زیر ازوج طلاق تطلیق دن خالی بروقه مضاف قلدی پس سکوت ابتدایی حینده ذلك الوقت موجود اولغله مرءه مطلقه اولور (ونحوه اذا ما الا فی تمحضه للمجازاة) اذا ما کله سی دخی اذا کله سی کبیدر انجق مجازاته تمحضه اذا کله سی کبی دکدر زیراً ما کله سنک دخولی مجازاة معنای محققدر ماء مزبوره ماء مسلطه نسیمه اولنور ما بعدنده عملی اولین کلمدی عامل قلدیغیچون اذا ما تأتینی اکرمک قولنده اولان ما کله سی اذا کله سی جزمه مسلط اولدیغی کبی بعضیبر ما کله سیچون صلده در یعنی زاده در بدیلر (ومتی الوقت اللزیم المبهم فتطلق المرأة بادی سکوت فی انت طالق متی لم اطلقک ولا یسه طحین المجازاة ولا یدخل الاعلی خطر و یجزم ومتی شئت لم یقتصر علی المجلس ومثله نیا) متی کله سی وقت لازم مبهم ایچون موضوعدر وقت ایچون اولدیغنه بناء زوج مرءه سنه انت طالق متی لم اطلقک دیسه مرءه زوجک ادناسکوتیله مطلقه اولور متی کله سنده شرطیت فصد اولمغین وقت معنای ساقط اولر و وقت مبهم ایچون موضوع اولغله وجود وعدم بیننده متردد اولان کلامه داخل اولوب فعلی جرم ایدر زیراً بولردن هر بری ابهام اثریدر مثل متی تخرج اخرج تنه کم کلام شاعرده اولدیغی کبی (متی تأتیه تغشالی ضوء ناره * نجد خیر ناره عنده خیر موقد) و زوجک مرءه سنه انت طالق متی شئت قولی مجلسه مقصود دکدر نیا کله سی دخی احکام مذکوره ده متی کله سی کبیدر لکن ابهامده داخل اولغله استفهام ایچون اولغله صالح اولر (خاتمه کیف للسؤال عن الحال فان استقام والاله اذ یفتق فی انت حر کیف شئت وتطلق غیر الموطوءة فی انت طالق کیف شئت والموطوءة ان لم یووان نوبی فان اتفقا والافر جبة وقال فیما لا یتأتی الاشارة الیه یرجع الی الاصل فلا یقع شیء ما لم یشاء فی المجلس وله ان الاستیصاف بعد الاصل فیقع قبل المشیة (ت) مباحث آتیه به

(خاتمه)

خاتمه اطلاق مباحث سابقه عدم دخولته بناء در ولكن مباحث فقهیه نك اكثر نده احوالری کلمات سائره کبی معلوم اولوق لازم ومهم اولغله مص مباحث سابقه بی مباحث آتیه ایله ختم آتیدی کیف اصل وضع اعتبار به حال دن سووالدر مثلاً کیف زید کلامک معنای زید نه حالده در صحیح میدر و یا سقیمیدر بیکدر و بعد وقوع للاصل تفویض وصف ایچون دخی استعمال اولنور پس سوال عن الحال مستقیم اولور سه یعنی کیفیتک صدر کلامه تعلقی صحیح اولور سه کیف ذکر میعتبر اولور و حال دن سوواله حل اولنور مستقیم اولر ایسه کیف ذکر می لغوا اولور مثلاً مولایک عبدنه (انت حر کیف شئت) قولیله عبدک مشیتته تفویض نسز ابو حنیفه قنده عبد از اولور کیف ذکر می لغوا اولدیغیچون ودخی زوج غیر موطوءه زوجه سنه انت طالق کیف شئت دیسه ابو حنیفه قنده کیفیت طلاق مشیت مرءه یه تفویض نسز مرءه یا بنا مطلقه اولور یعنی کیفیت طلاق که بینونت و غلظت و تعدد و غیر یلدر رانی مرءه نك مجلسده مشیتته تفویض نسز مرءه مطلقه اولور زیراً بعد وقوع اصل الطلاق حال طلاق موطوءه اولیان مرءه یه تفویضه مساع یوقدر محل منتفی اولدیغیچون مرءه موطوءه اولور سه وقوع طلاقده کیفیت طلاق که بینونت و غلظت و تعدد در اول مجلسده مرءه نك مشیتته مفوض اولور زوج دن نیت بولنر سه وا کر زوجک نیتی مرءه نك نیتی ایله متفق اولور سه نیتلری هر نه ایسه اول واقع اولور متفق اولر ایسه طلاق رجعی واقع اولور امامین قتلرنده حریت و طلاق ایقاعه متعلق اولدر قلمی کبی مشیتته دخی متعلق اولر ایله قبل المشیت عبد حر و مرءه مطلقه اولر ل امام اعظم ایچون مسئله مزبوره ده دلیل بودر که طلب وصف معنایسته اولان استیصاف تصور اولنر الابد وجود الاصل تصور اولور نند کم شاعر شعر نده بو معنای اشعار ایدر (بقول خلیلی کیف صبرک بعدنا * فقلت فهل صبره تسأل عن کیف) پس استیصاف موصوفک وجودینی استدعا آتیدی ایسه قبل المشیت اصل طلاق واقع اولور لکن اوصافک ادناسی که رجعی اولقددر اول ثابت اولور اصل طلاق ادن منفک اولدیغیچون (و کم للعدد المبهم ففی قوله انت طالق کم شئت لم تطلق قبل المشیة و تقیدت بالمجلس ولها ان تطلق واحدة فصاعدا ان طالق فعلها ارادته (ت) کم کله سی عدد مبهم ایچون موضوعدر پس زوجک مرءه سنه انت طالق کم شئت قولی طلاق مرءه یه

مطلق اسری مسجد اقصایه متناول دکدر حال بو که معناده داخلدر قاعده اولی به ایراد اولنن نقضدن جواب انتقاض ایچون ذکر اولنال مثال قاعده مر قومه دن معدول به در غایت ذکر نده تحسر اولدیغی قرینه سنه بناء یعنی باب قیاسی عدم قرآدن ناشی اولان تحسر قرینه سنه بناء معدول بهدر قاعده ثانیسه ایراد اولنن نقضدن جواب مسجد اقصانک مغیاده دخولی احادیث صحیحیه ایله ثابتدر الی کله سی ایله ثابت دکدر که قاعده بونکله منتقضه اوله اصولیوندن قاضی ابوزیدک بو بایده اولان بحتی که بر کلامه غایة و یا استثنای و یا شرط مقارن اولسه اطلاق ثم التقیید معنایستی معتبر اولر بلکه مقید قیدیه غایتی ایجاب ایچون جمله واحد ایله اولوق معتبر اولور هم ایجاب وهم

تفویض در آنو کیچون قبل المشیة مرءه مطلقه اولمز و تفویض مزبور مجلسه مقتصر و مجلسه مقید اولمز وقتا که کم کله سی عدد مبهم ایچون موضوع اولدیسه عامه اولور حتی مرءه ایچون نفسی برودخی زیاده ایله تطبیق ایتمک وارد لرکن مطلق دکل بلکه فعل مرءه زوجک اراده سند مطابق واقع اوله (و غیر تستعمل صفة التکررة واستثناء ففی قوله علی درهم غیر دانق بارفع درهم و بالانصب ثلثة الارباع) غیر کله سی نکره یه صفت واقع اولمز اوزره ودخی استثناء اولمز اوزره استعمال اولمز و غیر کله سی ایله الالکله سی بیننده هر برینک ما بعدی ماقبلنه مغایر اولمه مشابهت اولدیغیچون استعمالین بیننده فرق ایکی وجه دندر (وجه اول) غیر کله سنک صفت اولمز اوزره استعمالی نکره یه مختصیر استثنایونک خلا فیدر (وجه ثانی) برکسنه جائی رجل غیر زید دیسه انده زید کلدیمی ویا کلدیمی توهم اولمز بلکه زیدک غیرینک کلدیکندن خبر اولور و اما جائی القوم غیر زید دینسه زیدک عدم مجببی فهم اولمز خصوصاً غرقه دخی بویلددر پس مفرکله علی درهم غیر دانق قولنده رفع ایله درهم تام لازم اولور زیرا بوتقدیر جه غیر کله سی درهمه صفت اولور معنای درهم مغایر لدانق دیمک اولور غیر کله سی منصوب اولور سه درهمک ثلثة ارباعی لازم اولور زیرا بوتقدیر جه استثناء اولمز غله دانق اندن خارج اولان درهم لازم اولور اول ایسه ثلثة ارباع درهم اولور سوی کله سنک صفت و یا استثناء معنای نکره استعمالی غیر کله سی کیدر یعنی ماقبلی ما بعدنه مغایر اولمه غیر کله سی کیدر (و اما الصریح فیما ظهر المراد به ظهوراً بیناً حقيقة و مجازاً و حکمه ثبوت موجبہ بلائیه قضاء) صریح برلفظدر که انکله مرءه اولانان معنا کثرت استعمال سببی ایله ظهور بین ایله ظاهر و انکشاف تام ایله منکشفدر اولدخی یا حقيقة صریح بحدرو یا مجازاً صریح بحدرو حقيقة صریح اولدیغنه مثال (انت طالق وانت حر) کی مجازاً صریح اولدیغنه مثال (لا آکل من هذه الخنطة) کی زیرا مجاز دخی صریح کی اشتها و ظهور قرینه فتنده ظاهر المراددر حکمی موجبک نیته توقفسن قضاء ثبوتدر زیرا صریح وضوحنه بناء حکم ایجاب ایتده معنای مقامه قائمدر بر حیثیت ایله که منظور اولان نفس عبارت اولوب معنای عبارت اولمز سفر احکامده مشقت مقامه قامت اولدیغی کی پس صریح اولان عبارت ایله نیت بولسون و یا بولمسون و او عبارت ند او باوصف و یا خبردن نه وجهله ذکر اولمز سه اولسون انکله حکم ثابت اولور حتی سبحان الله دیمک مرءه ایدن کسنه نک لسانه (انت طالق ویا انت حر) قوللری

جاری اولسه مرءه مطلقه و عبدآزاد اولور قضاء قیدینک قاعده سی متکلم کلامی نیتله موجبندن محتمله صرف مرءه ایله دیانه جائز و ثابت اولمقددر نته کم زوج و وجه سنه انت طالق قولیه قید حسینک رفعی نیت ایله دیانه تصدیق اولمز و نوز قضاء تصدیق اولمز (و اما الکنایة فاستتر المراد به حقيقة و مجازاً و نسبة الکنایة الى الطلاق مجازية و ان كانت الالفاظ کنایات حقيقة فقیده البینونة الاعندی و استبری رجک وانت واحدة و حکمها وجوب العمل بها بالنية اودالات الحال و عدم اثباتها ما یندری بالشبهات (ت) کنایه برلفظدر که انکله مرءه اولان منامستتر اولاندر کنایه ده اولان استتار ایله مرءه بحسب الاستعمال استتاردر یعنی استتار قصد ایله مستعمله اولان الفاظدر زیرا که اولور که بعض اغراض صحیحه ایچون استتار قصد اولمز لغه اولان معنای ظاهر ایسه ده نته کم انکشاف صریحده استعمال ایله حاصل اولدیغی کی لغتده اولان معنای خفی ایسه ده تلك الکنایه حقيقة اولسون و یا مجازاً اولسون زیرا حقيقة مهجوره و قبل التعارف مجازاً کنایه دن معدوددر * معلوم اوله که الفاظ کنایه ایله واقع اولان طلاق حنفیه قتلرنده بایندر شافعی فتنده رجعیدر زیرا الفاظ کنایه مطلقدن کنایه در پس الفاظ کنایه ایله واقع اولان طلاق رجعی اولور صریحده رجعی اولدیغی کی زیرا کنایه افاده ایتمر الامکنی عنک افاده ایتدیکنی افاده ایدر مشایخ حنفیه جوابده الفاظ کنایه یه کنایه اطلاق مجازدر معنای غیر مستتر بلکه اهل لساندن هر احده ظاهره اولدقلمچون لکن الفاظ کنایه متصل اولدیغی محکک ابهامی سببی ایله کنایه حقیقیه یه مشابه و انوک سببی ایله مرءه مستتر و انده عمل ایبر اولدی مثلاً باین لفظی معلوم المراددر لکن محل بینونت که وصلندر اول متنوعدر وصلت نکاح و نکاح غیر کی پس اندن مرءه اولدیغی مستتر اولدی لکن استتاری نفسنده دکلدر بلکه اثر بینونت انده ظاهر اولان محکک ابهامی سببی ایله مستتر اولمغین بینونت ایچون کنایه لفظی استعاره و نیته محتاج اولدی حتی اول محکک ابهامی زائل و بینونتک وصلت نکاحدن بینونت اولدیغی متعین و طلاق باین نفس موجب کلام ایله واقع اولسون ایچون شافعیکنک انت باین کلامی انت طالق کلامندن کنایه قلمقسزین حتی انکله واقع اولان طلاق رجعیاً واقع اولمز لازم اولیه پس تلك الالفاظ بالضرورة بینونتی مفید اولور لکن ایحق (اعتدی و استبری رجک وانت واحدة) قوللری طلاقدن علی سبیل الحقيقة کنایه لردر انوک ایچون مصنفک (و نسبة الکنایة الى

ایجاب و اسقاط اولمز ایجاب و اسقاط ضدان اولمز ایله ثابت اولمز الا نصین ایله ثابت اولور نص ایسه و هو الی المرافق غایت ایله بیله مع الغایه ایسه نص واحددر بو که جواب ذکر اولانان وضع نوعی ایله قید و مقید مجموعی انوک ایچون وضع اولانان معانی مفرده سی اعتبار ایله تحقیق قدر قید و مقیددن هر بری منفردا اعتبار اولمز دکلدر بحث مزبوره جواب آخر بودر که اصولیونک مسئله مزبوره اولان کلاملرندن مرءه اولمز بودر که الی المرافق قوی ذکر اولمناسه آیت وضوء مجموعیدک غسلنی ایجاب ایدر ایدی ذکر اولدیغی صورتده بعضیدک غسلنی ایجاب ایدر اولکه کفدن مرءه افقد کدر کان ایجاب اسقاط ایلمدی پس کلامده اولان ایجاب و اسقاط اعتبار مزبور ایله در کلامده حقيقة

(منه)
الی کله سی صدر کلامک نهایت بولدیغی غایته داخل اولور من کله سی انکله صدر کلامه ابتدا اولانان غایتده داخل اولدیغی کی مثالی سرت من البصرة الی الکوفة قوی کی پس کوفه منقطع سیردر بصره ابتداء سیر اولدیغی کی بوندن صکره معلوم اوله که الی کله سی مطلق غایت معنای مقیددر و اما غایتک حکمده دخول و خروجی دلیل ایله معلوم اولور بر امر در خروجه دلیل اولدیغنه مثال فظرة

الطلاق الخ) قولي ايكي وجه من سؤال مقدره جوابه بقطع ووصلتي مني اولان
 الغاظدن اوليوب بلکہ بونارله واقع اولان طلاق رجعي اولور اعدى قوتك
 معنى حقيقيسى حساب ايله امر در يعنى زوج مرءه سنه بنم اوزر كده اولان
 نعمى ويانعم الهية بي عد ايله ديمك معناسنه واعتدى من النكاح معناسى مراد
 اولتمق دخى محتملدر پس زوج نكاحدن اعتداد معناسنى نيت ايلسه ويحال
 اكه دلالت ايلسه ابهام زائل وانكده بعد الدخول بالاقتضاء وقوع طلاق واجب
 اولور كان زوج (طاعتك ويانت طالق فاعتدى) ديمش اولور وقول مزبور قبل
 الدخول طلاق من مستعار قنور في الجملة طلاق اعتدادك سببى اولديغيجون
 استبرى رجك قولى عدة ايله مقصود اولانى تصريحدراولكه جلدن براءة رجعي
 طلبدر لكن كلام مزبور وطئ وطلب ولد وزوج اخره تزوج ايجون
 ذكر اولتمقه محتمل اولمغله بوكه نيت ايلسه طلاق اقتضاء ثابت
 واعتدى قولنده سبق ايدن استبرى قولنده متأتى اولور انت
 واحدة قولى رفع ايله ويانصب ايله ويوقوف ايله قراءة اولتسون
 معناسى قومك ايجنده واحد سن يانسا ايننده حسن وجمال جهتدن واحد سن
 ويانم قتمده متفرده سن ويا تطلقه واحد ايله مطلقه سن ديمكه محتمل اولمخين
 (انت طالق تطلقه واحدة) منزله سنده اولمخين نيتله طلاق واقع اولوبس مارالذکر
 اولتسر كى بونده دخى بنونته دلالت ايدر قرينه اولمغله واقع اولان طلاق
 رجعي اولور كنايةك حكيمى رضا حالنده نيتله ويادلالات حال ايله عمك
 وجويدر يعنى طلاق مذاكره سى حالنده انكده وجوب عملدر دخى كنايةك
 حكيمى كناية ايله استار مراد و مرادى بيانده قصورى اولديغنه بناء شهادت
 ايله مندرته ومن دفعه اولان احكامك عدم ثبوتدريس (جامعت فلانة ويا وقعها)
 قوللرى ايله حد قذف واجب اولر و موجب حدى نفسى اوزرينه بطريق
 الكناية اقرار ايلينه حد واجب اولر (ولست انا بزان) قوليله مخاطبك زناسنه
 تعرض ايدنه حد قذف لازم اولر و بر كسنه بر كسنه يه قذف ايتد كده آخر كسنه
 قازفه (هو كقتلت) ديسه صريح قذف دكل ايكن حد واجب اولور حال بوكه
 حد قذفه قذف صريح لفظ ايله اولمق شرطدر يوايراد اولنان سواءه جوابده
 كاف تشبيه بزم قمر زده عمومى قابل اولان محمله استعمال اولتسه عموم قبول
 ايدر بوايسه عمومى قابل اولان محملدن دكلدر پس كلام مزبورى زنايه نسبت
 بلا احتمال اول كى اولوريس آخر معنابها احتمالى اولديغنه بناء حد قذف لازم

الى ميسرة نصير زيرا
 اعتبار انتظاره علتدر
 ميسره وجوديله علت
 انتظار زائل اولور اكر
 ميسره دخى انتظاره
 علت اولسه حالتك يعنى
 معسر او موسر ايكيسينده
 منتظر اولمق لازم اولوردى
 اول ايسه باطلدر ودخى
 ثم اتوا الصيام الى الليل
 كى ليل صومده داخل
 اولسه صوم وصال واجب
 اولوردى قراءة القران
 من اوله الى آخره قولى
 اندن دخوله دلالت اولان
 قبيلند ندر كلام قرأت
 كليسى قرأت ايجون سوق
 اولنديغنه بناء الى المرافق
 والى الكعبين قوللر زده
 ايسه خروج ودخولدن
 برينه دليل اولين قبيلندر
 (منه)

مثل ان يحلف لا يكلم
 فلانا الى وجب فلان
 الاجل يدخل عند (ح)
 في رواية الحسن عنه لان
 صدر الكلام يقتضى
 التأيد فذكر الغاية
 لا خراج ماوراءها وفي

اولور * معلوم اولاكه كلامده اصل صريحدر كنايةندن اولان الفضاك
 مقصودى افادهده قصورى اولمخين قرينه به محتاج اولور كناية اولان
 لفظك افهام مرءه اولان ابهامى زائل واندن مراد ومقصود هر نه ايسه
 متعين اولسون ايجون صريح و كناية بينده بحسب الظهور والحفا اولان
 تفاوت شهادت ايله مندرته اولان حدود وكفاراتده ظاهر در انو كيجون
 حدود اثباتى صريح اولان لفظ ايله جائزدر كنايةده خفا اولمغله كناية ايله
 جائز دكلدر (واما الدال بعبارة فادل باحد الدلالات على ما سبق له نحو الفقراء
 المهاجرين في ايجاب السهم ونحو كل امرأة لى فكذا جواب ارضاء لقولها
 نكحت على امرأة فطلقها واحل الله البيع وحرم الربوا في التفرقة) تقبيل
 رابع كه مراده وقوفك وجوهى بيانده درص انوار البيانته شروع ايلدى
 لكن مقصودى بيانته شروعدن مقدم مقدمات اربعمك تحقيق وضبطى
 لازم ومهم اولمخين اولاتى بيانته شرع اولندى (المقدمة الاولى) مقام
 استدلالده معتبر اولان لفظدن مفهوم اولان معنا يا اول لفظك موضوع
 لهيك عينيدر ويا جزئيدر ويا لازم متاخريدر ويا دكلدر لازم
 دخى ياملزومدن متاخر در معلول وغيرى كى ويا متقدمدر علت وغيرى كى
 ويا ملزومه مقارندر علت وجوبك اخره نظرله اولان احد معلوليتى كى
 كاه مقام خطايبده بعض امور منقهم اولور احكامده اكا اعتبار بوقدر مفهوم
 مخالف بوقبيلندراولقوله امور من اياه علماء بيان اعتبار ايدرلر (المقدمة
 الثانية) لازم متاخره صحت حكم مطلوب توقف ايمر اكر توقف ايدى لازم لازم
 متاخر اولر دى واما لازم متقدمه صحة حكم شرعا ويا عقلا توقف ايدر شرعا
 توقفنه مثال (اعتق عبدك عنى بالف) قولى كى مثال مزبورهده اولان حكمك
 صحتى لازم متقدمكه ملكدر شرعا اكه توقف ايتديكى كى عقلا دخى توقف ايدر
 مثال جناب عزتك (واسئل القرية) قول شريفى كى قول مزبورهده اولان
 سؤال تعلقك صحتى عقلا سواء لك اهل قرينه يه اولسند توقف ايتديكى
 كى ويا صحت صدق اكه توقف كى مثلا (رفع عن امتى الخيلساء
 والنسيان) قولك صحتى حكم تقديرينه توقف ايتديكى كى اول بالاتفاق
 مقتضادر ثنائى وثالث دخى جمهورائمه قتلر زده مقتضى در بعض متاخرين اكه
 محذوف ومضمر تسميه ايدرلر (المقدم الثالثة) حكم حصول ايجون اولان
 لازم متاخر كاهى ذلك احكامك مناطى واسطه سيله اولر اكه ذاتى تسميه

ظاهر الرواية عنه وهو
 قولهما لا يدخل لان
 الخ لان في حرمة الكلام
 وجوب الكفارة في موضع
 الغاية شك فلا يدخل
 (ابن ملك)

في كله سنك ظرف ايجون
 اولسى مجرور ينك ما قبلنى
 اشتمال زمانى ويا اشتمال
 مكانى ايله مشتمل
 اولمغله در (الخ امرأة)
 بومحكك توضيحى بودر ك
 انت طالق في غد ويا غدا
 قولنده امام اعظم
 حضرتى في كله سنك
 اثبات وخذف بينى
 حالفك بمنيله اخر
 نهاردنه نيتى صورتنده
 فرق ايدر في كله سى
 محذوف اولسه طلاق
 غده بلا واسطه متصل
 اولمغله استعابنى اقتضا
 ايدر مفعول بهه مشابه
 اولديغيجون بوقد يرجه
 طلاق استيعاب حاصل
 اولسون ايجون اول
 نهاردنه وقوع بولمق
 لازم اولور اخر نهاردنه
 نيت ايتدم ديسه موجب

اولنور وكاهي مناط واسطه سياه اولور ذلك المناط دخي يالغه مفهومدر
 يعني فهمي اولان بر مقدمه شرعيه به متوقفدر قياسده متوقف اولديغي
 كبي (المقدمه الرابعة) علم اصول وعلم بيان علماسي قتلنده معنای دلالت
 عند الاطلاق وضعه عالم اولانه نسبتله لفظدن فهم معنادر اول لفظ
 هر نه وقت اطلاق اولنسه اندن فهم معنا دكلدر بر لفظك بر معنا ايجون
 وضع اولنديغنه عالم اولان شخصه نسبتله اول لفظك هر نه وقت كه اطلاق
 اولنسه اندن معنا فهمي دكلدر علماء هر قومون قتلنده دلالت التزامده
 معتبر اولان مطلق لزومدر عقلي اولسون غير عقلي اولسون بين اولسون
 غير بين اولسون اوكيچون لزومه وضوح وخفا جاري اولور خفا قطعته
 منافي دكلدر قطعته منافي اولان خفا دليلدن ناشي اولان خفا در مقدمات
 اربعة مذكوره نك مفهوماتي ذهنكده مر تسمه اولديسه * معاوم اولاكه
 دال بالعباره دلالت نئدن بريله سوق اولنديغي معناده دال اولان لفظدر
 دلالت مزبوره نك دلالت مطابقه اليه دال اولديغنه مثال قوله تعالى
 (للقراء المهاجرين) قولي كبي كلام مزبور مهاجرين ايجون غنيتمدن
 سهم ايجابندن عبارتدر دلالت تضمنيه اليه دال اولديغنه مثال (كل امرأه الى
 فكذا) قولي كبي كلام مزبور زوجدن مره نك (نكحت على امرأه
 فطلقها) قولنه جواب ارضا اولديغي حالده صادر اولغين مره قاله نك
 طلاقندن عبارت اولور حال بو كه مره مر قومه كل امرأه الى مدلولندن
 جزء اولغله دلالت تضمنيه اولور قضاء كل امرأه سي مطلقه اولور
 ايسه ده دلالت الزاميه اليه دال اولديغنه مثال (احل الله البيع وحرم الربوا)
 نص شريفي كبي كلام مزبور ربوا اليه بيع بيني فرقندن عبارتدر فرق
 مزبور معنای مطابقينك لازمي وكلام انكيچون سوق اولندي كفارك
 (انما البيع مثل الربوا) قولر ينه جواب اولديغچون (قال واما الدال
 باشارته فا دل بها على ما ليس له السياق بشرط كون اللازم ذاتيا او محتاجا
 اليه لصحة الاطلاق كايه الربوا في الحل والحرمه ونحو كل امرأه الى فكذا
 في مر يده الطلاق وقولي وعلى الموالود لهن رزقهن في ان النسب الى الاباء وللقراء
 المهاجرين في زوال ملكهم وحكم الاول انه من حيث هو هو يفيد القطع وكذا
 الثاني مطلقا في الاصح و يترجم على الثاني اذا تعارضوا له عموم كل اول
 في الاصح حتى يحتمل التخصيص) اشارت نص دلالات نئندن بريله سوق

كلامي كندويه انده تخفيف
 اولان تغييرا يمكن قضاء
 تصديق اولنور في كده سني
 اثباتده طرف نهاردن
 بر جزء مبهم اولغله نيتي
 مبهمي بيان تغيير اولور
 حقيقت كلامي تغيير اولور
 اوكيچون قاضي حالي
 نيتده تصديق ايدر
 (ابن ملك)
 زيرا فائل طلاق غده
 مضاف قلغله غددن
 بر جزئي نيت خلاف
 ظاهر در عامي تخصيص
 قبيلندن اولديغچون
 پس قضاء تصديق
 اولنور (ابن) يعني في الحال
 طلاق واقع اولور
 طلاق امكثيه نسبي
 مساوي اولديغچون
 (منه)
 يعني كركسه انكده ماقلي
 وصفلسون كرك ما بعدى
 وصفلسون
 (منه)
 زيرا قبلت وحدة سابقه
 اليه قائمدر زيرا ظرفك
 فاعلى وحدة سابقه
 حاد ضمير اولديغچون

انوك ايجون اوليان معنابه لازم ذاتي وباصحة الطلاق ايجون لازم
 متقدم اولق شرطيله دال اولان لفظدر يعني متأخر اولوب مناط
 واسطه سياه اولماسي شرطيله زيرا مناط واسطه سياه دال اولنسه دال
 بالاشارة اوليوت دلالت نص ويا قياس اليه دال اولور ودخي لازم صحه
 اطلاق ايجون محتاج اليه اولان لازم متقدم اولق شرطيله دال اولاندر
 اكر صحه حكم ويا صدق حكم ايجون محتاج اليه اولنسه مقتضا ويا
 محذوف اولور دال بالاشارة اولن دلالت مطابقه اليه دال اولديغته مثال
 آيت ربوا كبي آيت ربوا حل وحرمت بياننده اشارتدر دلالت تضمنيه
 اليه دال اولديغته مثال (كل امرأه الى فكذا) قولي كبي قول مزبور
 مر يده الطلاق اولان مره نك طلاقنده اشارتدر يعني ضره سنك طلاقنده
 اشارتدر (نكحت على فطلقها) ديديكى حبيتمدن * معلوم اولاكه لازم
 ايكي قسم اولدى ايسه برى لازم ذاتي وبرى صحه اطلاق ايجون محتاج
 اليه اولان لازمدر وهن رحمة الله دلالت التزاميه اليه دال اولانه ايكي
 مثال اراد ايلدى اولكيسي جناب عزتك (وعلى الموالود له رزقهن)
 آيتدر آيت هر قومه نسبتك آياه اختصاصده دلالتده اشارتدر ايكنجيسي
 الله تعالى نك (للقراء المهاجرين) قوليدر بودخي مهاجرينك دار خريده
 ترك ايتد كرى ملكك زوالده دلالتده اشارتدر دال بالعباره اولان نصك
 حكيمى عوارض خارجيه دن قطع نظر مدلولنده قطع افاده ايجيمى در دال
 بالاشارة اولان نصك حكيمى عوارض خارجيه دن قطع نظر قول اصح اوزره
 مطلقا قطع افاده ايتكدر لكن تعارض قتلنده دال بالاشارة اوزر ينه
 هر جدر مثال رسول الله صلى الله عليه وسلم نسا حقتده (تقعدا حدين
 قهر يته اشطر درهم الا تصوم ولا تصلى) (قولي) انهن ناقصات العقل والدين
 قولرند نصكره (وما نقصان دينهن) قوليله سواله بناء واقع اولغله
 نسوانك نقصان دينلريني بيان ايجون مسوقدر پس حديث هر قومده
 شافعيه نك ذاهب اولدقلى كبي مدة حيضك اكثرى اون يش كون اولديغته
 اشارت وارددر پس حديث هر قوم ابوامامة الباهليتك حضرت رسالت
 پناه صلى الله عليه وسلمدن اقل حيض اوج كون و اوج كيجدر اكثرى
 اون كوندر ديوار اولان روايته معارض اولغين راوى هر قومك روايتي
 دال بالعباره قبيلندن اولغله دال بالاشارة قبيلندن اولان نص اوزر ينه

پس آخر ايجون محل باقى
 قالزكه بر طلاق دخي
 واقع اوله قبلها وحده
 صورتده قلت وحده نايه
 اليه قائمدر وحده نايه
 فاعل طرف اولديغچون
 پس فاعل طرف قبلت
 اليه وتقدم منصفه اولان
 وحدة نايه اولغله نئنان
 واقع اولور
 (تلويح ومراة)
 قال في المنار وحكم بعد
 في الطلاق ضد حكم
 قبل الخ طلاق اليه تقييد
 اقراردن احتراز ايجوندر
 زيرا بعد كلمه سنك حكيمى
 قبل كلمه سنك بعد حكيميه
 معناد اولديغى مطرد
 دكلدر زير الفلان على درهم
 بعد درهم اوبعد درهم
 قوليله صورتينده يله
 ايكي درهم لازم اولور الخ
 (ابن ملك)
 قبلت وبعديت قولر يني
 غير مدخول بها قولر يله
 تقييدك وجهنى طلاق
 مدخول بهاده جيعا واقع
 اولديغى در
 (ابن ملك)

حاصل کلام بود که
 اذاکله سی کوفین قارنده
 وقت ایله شرطینده مشترک
 بر لغتدر انجق شرط
 معناسنده استعمال اولئورینه
 انده وقت معناسی باقی
 قالمغله ان معناسنه
 اولور سائر الفاظ
 مشترکده اولدیغی کبی
 یعنی لفظ مشترک احد
 معناسنده مستعمل اولنسه
 انده آخر معنایه دلالت قالم
 اما اعظم خضر تریبک
 مختاری دخی منوالی محرر
 اوزره در
 (متد)

آیت مر قومده اذغشی
 قولى یادن بدل اولق اوزره
 وقت غشیان ایله مفسردر
 زیرا امر اذ قسمی غشیان
 لیل ایله تعلیق وذلك
 الوقت ایله تعقید در
 (متد)

معناسی اخروج وقت
 خروج دیمک اولور
 (مرأة)
 معلوم اولاکه کیف
 کله سی استفهام ایچوندر
 یعنی خاصه حالدن سؤال

ترجیح اولندی دال بالاشاره ایچون دال بالعباره کبی اصح قول اوزره عموم واردر
 انو کیچون تخصیصه محتملدر شمس ائمه دن منقولدر که اشارت نص ایله ثابت
 اولان بعض مشایخ قنلرنده تخصیصه محتمل دکلدر زیرامعناى عموم سوق
 کلام انوک اجلیچون اولان کلامده اولور اما سیاق انو کیچون اولین
 اشارتده عموم نص ایله مطلوب اولان معناوزرینه زیاده اولغین بو مثلون نص
 معنای عومه واسع اولر که تخصیصه محتمل اوله دیو تحقیق مقالده نصرکه
 یند قلمده اصح اولان تخصیصه محتمل اولمقدر زیر اشارت ایله ثابت اولان
 صیغه کلام ایله ثابت اولدیغی حیثیتدن عبارت ایله ثابت اولان کیسدر
 عموم ایسه صیغه اعتبار یله در پس عبارت ایله ثابت اولان تخصیصه محتمل
 اولدیغی کبی اشارت ایله ثابت اولان دخی تخصیصه محتملدر انو کیچون
 بزجناب عزتک وعلی المو اولده قولک اشارتده (خص منها بالاحه لوطی اللاب
 جار یه ثابته) دیدک لام ولدک واءوانتک اب ایچون ملک اولدیغی بالاشاره
 مستلزم ایسه ده قال (واما الدال بدلانته فادل علی اللانم مناط حکمه المفهوم
 لا بالرای واذ اثبت بها الحدود والكفرات لا بالقیاس والقول بانها قیاس
 جلی فاسد لان المنصوص فیها قد یکون جزءا یختلفه ولثبوتها قبله ولا تفهم
 مناطها لغة لا بالرای ولان الفرع فیها ادنی وفيها مساوا واعلی وکل جلی وحقی
 کغیر الاعرابی الملتحق به ونحو وتاعها وكالضرب والشتم بالتأفیف والاکل
 والشرب بالوقاع وحکمه انه من حیث یفید القطع هو الصحیح لکنها دون
 الاشارة ویمتنع تخصیصها قیل لعدم عمومها وقیل اذا ثبتت علیه لا یحتمل
 ان لا یکون علیه فی بعض الصور) دلالت نص لازم اوزرینه دلالت اینددر
 لکن بالذات دکل بلکه مجرد لغته علم ایله مفهوم اولان حکمتک مناطی
 واسطه سیله مفهوم اولان لازمه دلالت اینددر اجتهاد موقوف اولان رأی ایله
 مفهوم اولان دکل یعنی رأی ایله مفهوم اولان حکمتک مناطی واسطه سیله
 دکلدر علی مستنبطه اولان قیاسده اولدیغی کبی پس جناب عزتک (فلا تقل
 لهما اف) قول شریفی بطریق الدلالة ضرب و شتمک حرمتلرینی افاده ایدر
 زیران تأفیف صورة معلومه ایله اولان فعلاک اسمیدر اولکه اف کله سنی
 تلفظ ایله اظهار شامتدر معنای مقصود ایسه ایذا در تأفیف ایچون حکم
 حرمتدر پس اف کله سنی تلفظ ایله شامت اظهاری معنای وضعیدر ایذا ذلک
 المعناده مفهوم اولان معنادر و حرمتده علندر پس ضرب و شتمده ثبوت حرمت

(تأفیده)

تأفیده یعنی اوف کله سی له اولان حرمتدن اولویت ایله در پس نص معنای
 وضعیسی ایله حرمت تأفیفی ومعناسنک معناسیله باقیلرک حرمتنی افاده ایدر
 مناط حکم بدون الرأی منفهم اولدیغیچون دلالت نص ایله حدود و کفارات
 ثابته اولور لر مبنی علی الرأی اولان قیاس ایله ثابت اولر لر لکن علت منصوصه سی
 اولان قیاس مبنی علی الرأی اولان قیاس کبی دکلدر بلکه منصوصه العلم
 اولان قیاس نص منزله سنده در اصحاب شافعیدن بعضی بر دلالت نص قیاس
 جایدر زیر دلالت نص فرعی اصله بینهم ساده اولان علت جامعه یه بناء
 الخاقد زیر منصوص علیه اولان حرمت حرمت تأفیددر پس ضرب
 و شتم بعلته الاذاتأفیفه الخاق اولمقدر لکن شوقدر وار که قیاس جلی قطعیدر
 دیدک لری وجوه ار بعه ایله فاسددر (وجه اول) دلالت نصده منصوص
 کاهی فرعدن جز اولور ته کیم برکنسه عبیده لاتعط زید ذره دیسه کلام
 مزبورما فوق زره ک اعطاسنک منعه دلالت ایدر مع هذا ذره ما فوقندن
 جزءدر قیاسده اصلک ایسه فرعدن جزء اولسی بالاجماع جائز دکلدر (وجه
 ثانی) ثبوت دلالت قیاس شرعیدن مقدمدر زیر اهر احد لاتقل لهما اف
 قولنده لاتضربه ولا تشتمه قولتک معناسنی فهم ایدر قیاسک شرعیتی
 معلومی اولسون و یا اولسون و قیاس شرع اولسون و یا شرع اولناسون
 مساویدر (وجه ثالث) دلالتک مناطی خلاف قیاس لغة منضمدر و اما قیاسک
 مناطی فهم مقدمات شرعییه متوقفدر ونوع معناسک و یا جنس معناسک
 نوع حکمده و یا جنس حکمده تأثیردن اولدیغیچوندر (وجه رابع) قیاس
 فرع یابنده اصلدن مرتبه دوندر دلالت نصده ایسه اصله یا مساوی و یا بحسب
 الرتبه اعلی اولق کر کدر بویله اولنجه دلالت نص ایله قیاس بررتبه مغایر اولور لر
 * معلوم اولاکه مساوی و اعلا دن هر بری ایکشر قسمه منقسم اولور لر (قسم
 اول) جلی در طریق مناطک تعیین اوزره اتفاق اولنورسه (ایکنجی قسمی)
 خفیدر طریق مناطده اختلاف اولنورسه مخفی اولیه که طریق مناطک
 خفاسی جلی به نظرله در قیاسه قیاس ایله جلی ایسه ده اقسام ار بعه دن
 هر برینه مص مثال ایله اشارت ایلدی پس مساوی جلی به مثال اعرابی به
 ملحق اولان غیر اعرابی کبی یعنی صوم رمضان اوزرینه جناب سببی ایله
 کفارت واجب اولان اعرابی منصوصه غیر اعرابی کفارت وجوبنده
 الخاق اولندیغی کبی زیر مساوی خفی به مثال مر اءک نهار رمضانده صوم

ایچوندر کیف کله سببیه
 حالدن سؤال مستقیم
 اولورسه و اگر مستقیم
 اولرسه کیف کله سی باطل
 و متکلمی حانت اولور پس
 انت حر کیف شئت قولنده
 سؤال عن الحال مستقیم
 اولما مغله عبد قول مزبور
 ایله آذا اولوب کیف
 شئت قولی باطل و لغو
 اولور بودخی معلوم اولاکه
 کیف کله سی انت حر کیف
 شئت و یا انت طالق کیف
 شئت قوللرنده حالدن
 سؤال ایچون دکلدر یعنی
 حقیقتی اوزره دکلدر
 بلکه مجاز در بو تقدیرجه
 معنانت حر و یا انت طالق
 بانه کیف شئت دیمک
 اولور مجاز اولدیغی
 تقدیرجه استقامتله مراد
 کیفیتک صدر کلامه
 صخته تعلیقدر انت طالق
 کیف شئت کبی زیرا
 طلاق ایچون کیفیت واردر
 اولکه طلاق رجعی
 و یا بیان اولسیدر و اما عتق
 ایچون کیفیت بو قدر
 پس کیفیتک صدر کلامه

اوزرینه بسبب الجنایة الكاملة کفارت وجوبنده رجل متصو صک
 وقاعنه ملحق اولان وقاعه کبی ینلرنده مشترک اولان صوم
 واسطه سیله شافیهده مرأهیه کفارت واجب اولر مباشر اعرابی اولوب
 مرأه اولدیغیچون زنا بونجیلین دکادر جناب عزت زنا باینده مرأهیه زانیه
 نسیبه ایتدیگیچون (جواب) مرأهک تکنی مباشرت وفعل کاملدر زناده
 اولدیغی کبی زیرانقصان ایله حد واجب اولر اعلاهی جلییه مثال لواسطه
 الاذی حرمتده منصوص اولان تأقیفه ملحقین اولان ضرب وشم کبی
 حکم منصوصدن مرادومقصود دفع اذی اولدیغی معلوم اولدیغیچون
 اعلاهی خوفیه مثال ایجاب کفارتده وقاع منصوصه ملحقین اولان اکل
 وشرب کبی یعنی نهار رمضانده اولان اکل وشرب کبی پس وجوب کفارت
 دلالت نص ایله ثابت اولور قیاس ایله ثابت اولمز دلالت نصک حکمی
 عوارض خارجیه دن قطع نظر قول صحیح اوزره مدلولنده قطع افاده
 ایتکدر انو کیچون دلالت نص خبر واحد و قیاس اوزر لینه راجعدر لکن
 تعارض قشده اشارت نص ایله ثابت اولان حکم دلالت نص ایله ثابت اولادن
 مر جحددر دیدیلر زرا اشارت نصده نظم ومعنی دلالت نصده انجق معنا
 معتبر اولمغین اشارتده نظم معارضدن سالم اولدیغی حالده باقی قالمغه ترجیح
 اولنور مثالی قیل خطاذه وارد اولان نص دلالتیه قیل عدده دخی کفارت
 ثبوتی کبی پس بوکاجناب عرتک (ومن یقل مؤمنا متعمدا فجرأه جهنم)
 قول شریفی معارض اولور جزای قاتلک کلیسی جهنم قلدیغی جهندن
 آیت مر قومده کفارتک عدم وجوبنه اشارت اولمغین دلالت نص اوزرینه
 ترجیح اولنوب قتل عدده کفارت واجب اولدی دلالت نصی تخصیص
 بالاتفاق متمددر لکن علما امتناعک سببنده اختلاف ایتدیله بعضیلر دلالت
 نص ایچون عموم اولمالمغه تخصیص متمددر زرا عموم و خصوص الفاظ
 عوارضدنر دیدیلر پس دلالت نص عام اولدی قیسه تخصیص اولمز
 خصوص عمومک فرعی اولدیغیچون و بعضیلر قتلنده عموم الفاظ
 خواصندن دکادر بلکه عموم الفاظده جاری اولدیغی کبی معاینده دخی
 جاریدر دیدیلر دلالت نصی تخصیص متمددر اولدیغی عام اولدیغیچون
 دکادر بلکه معنای نص بر حکمه علت اولدیغی صورته ذلک المغنا بعض
 صورده ذلک الحکم ایچون علت اولمق احتمالی متمددر اولدیغیچوندر زرا

(معنایی)

تعلق مستقیم اولر وانت
 طالق کیف شئت قولیه
 طلاق واحده واقع اولور
 کیفیت طلاق یعنی طلاقک
 رجعی و یابان و خفیفه
 و یا غلیظه او لقلغی
 زوجده نیت یوغیسه
 مثبت مرأهیه مفوضه
 اولدیغی حالده باقی
 قالوروا ککر زوجدن
 نیت وار ایسه زوج
 وزوجهک نیتلی متفق
 اولورسه اول واقع اولور
 متفق اولورسه رجعی واقع
 اولور زرا زوج مسئله
 مر قومده کیفیت طلاق
 مرأهیه تفویض ایلدی
 پس زوجدن نیت اولورسه
 مرأهک نیتی معتبره اولور
 و اگر زوجدن نیت
 بولنوب و مرأهک نیتله
 متفق اولورسه زوج
 وزوجهک نیتلی واقع
 اولور و اگر نیتلی مختلفه
 اولورسه نیتک اعتباری
 لازم اولور مرأهک نیتی
 معتبره اولدیغی کیفیت
 طلاق اکام مفوضه
 اولدیغیچوندر زوجک

معنایی واحد اولمغه معناده اصلا تعدد یوقدر پس معنای نصی تخصیص
 جائز اولسه بعض صورده اول حکمه علت اولر بو تقدیرجه بر حکمه هم علت
 وهم غیر علت اولمق لازم اولور بو ایسه عادتا محالدر پس اکابناء دلالت نص
 تخصیص بالاتفاق متمددر اولور (اما الدال باقتضائه فادل علی اللزیم
 المحتاج الیه شرعا کاعتق عبدک عنی بالف یقتضی البیع ضرورة فلا ینبت
 معه شروط یحتمل السقوط وهو ثابت خلافا لزرر بلا عموم خلافا للشافعی
 لانه ضروری و العموم للفظ فتبطل نیه الثلث فی اعتدی للمبولوثة وانت طالق
 وفی طلقک بخلاف طلق نفسک والبیان کاطلاق الا ان البینونة تنوع
 الی خفیفة و غلیظه فصحت فیها نیه الثلث بخلاف الطلاق وتبطل نیه
 تخصیص فاعل و مفعول و سبب و حال و صفة فی البین کما کان وزمان والمصدر
 المنفی وان ثبت لافه ایعم الا اذا تنوع کالساکنه والخروج هو الصحیح الا اذا
 اظهر کالمذکورات والحث بکل فی کل لوجود المحلوف علیه لا للعموم و علامته
 ان یصح به المذکور شرعا و شرطه ان لا یبلغی المذکور عند ظهوره وان
 یصلح تابعاً للمذکور وهو کالدلالة الاعتدالمعارضه) اقتضا طلب معنانهدر
 اقتضیت الدین دینلور فین دینی طلب ایتسک مقتضای نصده مقتضا تسبییه
 اولدیغی نص اتی طلب ایتدیگیچوندر اقتضای نص اصطلاحده نصک
 شرعا محتاج الیهی اولان لازمده دلالتیدر مثالی اعتق عبدک عنی بالف قولی کبی
 قول مز بور صحت عتق ضرور یچون بیع اقتضا ایدر غیردن نیابت طریقیله
 عبدی اعتاق جائز اولدیغیچون مکر که تملیکیه اوله اول تقدیرجه امر بیع
 عبدک عنی بالف و کن و کیلی فی الاعتاق دغش اولور تعریفده علی اللزیم
 قیدی دلالت و محذوف و عبارت و اشارت صور ینک بعضنه متناول اولور
 (المحتاج الیه) قیدی دلالت و عبارت و اشارت صور ینک بعضیلرینی
 تعریفدن اخراج ایدر شرعا قیدیله باقی دخی تعریفدن خارج و حد محدودده
 مطابق اولور جمهور علما شرعا قیدینی اعتبار ایتدیله زرا اصولیونک اکثری
 محذوفک مقتضا باشد اولسنه ذاهب و مقتضای (دلالة اللفظ علی معنی
 خارج یتوقف علیه صدقه او صخته الشرعية والعقلية) قولر یله تعریف
 ایدر لکن که محذوف دخی مقتضاده داخل اوله مختار اولان محذوف مقتضا
 بایندن اولنوب ینلرنده فرق اولمقددر پس کلام عز بوردده اولان بیع بطریق
 الضروره ثابت اولدیسه بیده سقوطه محتمل اولان شروط و خیار رؤیت

نیتی معتبره اولدیغی زوج
 ایقاع طلاقده اصل
 اولدیغیچوندر و اگر نیتین
 متعارضین اولورسه
 ایکسی دخی ساقطتان
 و اصل طلاق رجعیدر اول
 باقی قالور ذکرا اولنان احکام
 ابوحنفیه قشده در امامین
 قتلنده اصل طلاق دخی
 کیفیت طلاق کبی مرأهک
 مشیتنه تعلق ایدر یعنی انت
 طالق قولنده کیفیت طلاق
 مرأهک مشیتنه تعلق
 ایتدیگی کبی اصل طلاق
 که وقوع طلاق مرأهک
 مشیتنه تعلق ایدر
 (الح توضیح)
 سؤال عن الحال مستقیم
 اولورسه جواب ان
 محذوفدر
 (مرأه)
 کیف مجشده قومک ذکر
 ایتدکاری امام اعظم رجه
 و امامینک تحقیق کلامی
 بودر که محسوساتدن
 اولمین تصرفه شرعیهک
 طلاق و عتاق و بیع و نکاح
 و غیر کبی حالی یعنی وصی
 مثلا طلاق باین و رجعی

وخیار عیب و غیر یلر اقتضاء نص ایله ثابت اولمز زیرا ضرورتاً ثابت اولان
 ضرورتله مقدر و غیره تعدیه ایتمز انجق آمر ده اعتاق اهلیت معتبره در حتی
 آمر و لیسسی اکه تصرفاته اذن و یرمش صبی عاقل اولسه کلام مزبور ایله
 اندن بیع جاز اولزانو کیچون ابو یوسف آمر اعتق عبدک عنی بغیرشی دیسه
 عتق آمر دن صحیح اولور و هبه شرطی اولان قبضدن مستغنی اولورننه کیم
 انده بیع کنی اولان قبولدن مستغنی اولدیغی کبی لکن بر سقوطه محتمل اولانک
 سقوط ایله قائلر بیعه قبول سقوطه محتمل اولاندن بیع یا تعاطی ده قبول
 ساقط اولدیغی کبی هبه ده قبض سقوطه محتمل اولاندن دکدر بدون
 القبض موجب ملک هبه بولمذ بیچون پس صورت مذ کوره ده عتق مأوردن
 واقع اولور آمر دن واقع اولمز اقتضایا بتدر یعنی اقتضایله استدلال استدلالات
 صحیحه جمله سنددر امام زفر ک بونده خلافی وارد پس امام زفر قنده استدالات
 بالدلالهیه منحصره در مصنفک بلا عموم قیدی ثابت کله سنده اولان ضمیردن
 حالدر معناسی (ملتبس ادک الاقتضاء الثابت بعدم عموم المقضای) دیکدر شافعی
 قنده مقضای عمومی قابلدر زیر شافعی قنده عمومی قابل اولان مقتضای اول
 کلامک صدقی و یا شرعاً و یا عقلاً و یا لغة صحیحی تقدیره متوقف اولاندن
 پس تقدیرات متعدده بولور سه کلام هر برینی تقدیر ایله مستقیم اولور
 انو کیچون شافعی قنده دخی عموم بوقدر اگر تقدیر اتدن برینی معین دلیل
 بولمز سه مجمل منزله سنده اولور بوندن صکره تقدیر اتدن بر دلیل متعین اولور سه
 عموم او خصوصاً مذکور کییدر مذکور ایله مقدر افاده معناده مساوی اولدقیر کیچون
 واکر عموم صفتندن اولور سه عامدر عموم صیغه سیله اولمز سه عام دکدر
 بو تقدیر جه عموم لفظک صفتی و اثباتی ضروری اولور مدلول لفظ لفظدن
 منفک اولدیغیچون عدم عموم مقتضای ایله قول مقتضای ضروری
 اولدیغیچوندر منطوق کلامی صحیح اکه رجوع اولور ضرورت ایسه
 بر فردک اثباتیه مرتفع اولغین ماورایی اثباتیه دال دلیل بوقدر پس مسکوت
 عنه منزله سنده عدم اصلی اوزره باقی قالور و عموم لفظ ایچوندر یعنی عموم
 لفظ مختصدر معناده عموم بولمز پس مقتضای ایسه معنادر لفظ دکدر انو کیچون
 مقتضاده عموم بوقدر حتی بر کسنه (ان اکلت فعبدی حر) دید کدن صکره
 طعاملردن بر طعامه نیت ایلمد دیسه دیانه و قضاء تصدیق اولمز مقتضای
 نصده عموم اولدیغیچون شافعیده تصدیق اولور نص ایله ثابت اولانده

(عموم)

عموم اولدیغی کبی اقتضاء نص ایله ثابت اولانده دخی عموم اولدیغنه بنه
 حقیقه جوابده مقتضای نص من کل الوجوه نص کبی دکدر بلکه قیاسه
 مقدم اولده نص کییدر پس بویله اولدن عمومده دخی نص کبی اولق لازم
 اولمز مثلاً زوج مرثه موطؤه سنه اعتدی دید کده ثلثه نیت ایلسه نیتی باطل
 اولور موطؤه ایله قیدک فائده سی غیر موطؤه اولان مرأه اقتضای نص ایله
 مطلقه اولمز بلکه بطریق المجاز مطلقه اولور و بنه انت طالق قولیه ثلثه
 نیت باطلدر قول مزبور مرأه نک طلاق ایله اتصافنه بحسب اللغة دلالت
 ایتدیگی ایچون حاصل کلام بودر که بر کلامدن لغه فهم اولنان معنایته
 محل دکدر نیت محل و محتاج اولان حکم و معنایته ثابت اولمز بلکه عمومده متنافی
 اولان اقتضای نص ایله ثابت اولور طلقک قولنده دخی ثلثه نیت باطلدر
 طلق نفسک ذکر اولنان قولی کبی دکدر افعلی طلاق قولندن مختصراً اولدیغیچون
 یان کله سی طالق کله سی کییدر بونکله نیت اولان بینونت بطریق الاقتضاء
 ثابت اولده لکن بینلرنده بینونتک خفیفه و غلیظه به تنوعی حیثندن فرق
 وارد پس بینونت نوعینه متنوعه اولدیسه بینوننده ثلثه نیت صحیح اولدی
 زیر لفظ چونکه بینونته محتمل اوله نیت اول محتملی تعیین ایچون واقعه اولغله
 صحیح اولور بو تقدیر جه نیت ایتمسه و یا مطلق بینونته نیت ایلسه متیقن اولان
 ادنی متعین اولور و اگر حاکم انقطاعه نیت ایلسه عدد ضمناً نیت اولور
 مال منصوصیده ملک ضمان ضمننده ثابت اولدیغی کبی طلاق ذکر اولنان کبی
 دکدر زیر طلاق بالاتفاق خالده محله متصل دکدر یعنی طلاقک اثری
 خالده ظاهر دکدر ازاله ملک القضاء عدته متوقف اولدیغیچون (اعتدی
 وانت طالق و طلقک) قولر ایله ثلثه نیت باطله اولدیغی کبی بمینده فاعل
 و مفعول و سبب و حال و صفتدن هر برینی نیت تخصیص باطلدر مکان و زمانده
 باطل اولدیغی کبی یعنی (ان اغتسل اللیله فی هذه الدار فکذا) دین کسنه (عنیت
 فلانادون غیره) دیکله تخصیص فاعله نیت ایلسه نیتی بالاتفاق دیانه
 و قضاء باطلدر و دخی (ان اکلت و یا الاکل) قولر ایله عین ایدن کسنه طعامدن
 برینه نیت ایلمد دیسه نیتی باطلدر و دخی (ان اغتسلت) قولیه عین ایدن
 کسنه جانیسدن اغتساله نیت ایلسه نیتی باطله در و دخی بر کسنه بر رجل
 قائم ایچون (لا اکلم هذه الرجل) دیسه ده اول کسنه نک حال قیامی نیت ایلمد
 دیسه نیتی باطله در و دخی (لا تزوج) قولیه عین ایدن کسنه مرثه کوفیه به

شئت دیش اولور بونکله
 تصریح ایلسه شرط
 ایچون اولغین اول معناده
 اولان دخی شرط ایچون
 اولور (کذافی ابن ملک)
 صریح و کنایه دن هر بری
 استعمال اعتبار ایله
 لفظدن قسمدر حقیقت
 و محاز کبی
 (منه)
 یعنی صریحک مداولی
 اولان معنا حقیقت
 اولسون و یا مجاز اولسون
 زیر نیت احتیاج لفظک
 بعض محتملاتی بعض اخدم
 متمیز اولسون ایچوندر
 پس احد محتملاتی انده
 استعمال ایله مراد اولدیغی
 متعین اولسه نیت حاجت
 قائلر (تحقیق) مثلاً بر کسنه
 یا طالق و یا حر و یا انت حر
 طلقک و یا حررتک دیسه
 حریت و طلاق ایقاع ایتمش
 اولور نیت بولسون
 و یا بولماسون عین کلام
 حکم ایجاب ایتمه و معناسی
 مقامه اقامت اولدیغیچون
 (تحقیق) صریح کلام نیت
 محتاج دکدر یعنی حکم

اولق کبی اصلی مساویدر
 زیرا وجودی محسوس
 اولمیانک معرفت وجودی
 آثار و اوصافی معرفت
 ایله در پیش معرفت
 وجودی اثر و وصفک
 معرفته محتاج اولور
 بیعه و ملک و نکاحه
 حل ثبوتلری کبی وصف
 دخی موجود اولده اصله
 محتاجدر پس اصل وصف
 مساوی اولدیگر یعنی
 وصفی تعلیق اصلی تعلیق
 اولور
 (تلویح)
 یعنی کم کله سی باب طلاقده
 واقع عدد ایچون اسمدر
 و عدد مذکور اولسون
 انت طالق واحده او ثنتین
 او ثلثا کبی و یا مقتضای
 اولسون انت طالق قولی
 کبی تقدیر کلام انت طالق
 واحده در کم مذکوره
 استفهامیه و خبریه
 دکدر بلکه تکثیر ایچوندر
 بو محله تکثیر معناسی
 مراد اولغله مجاز شرط
 معناسه اولور کان زوج
 انت طالق ای عدد

و با بصریه به نیت ایلدم دیسه نیتی باطله در مکان و زمان بینبری حنفیه ایله شافیه
 بینرند. بالاتفاق باطله اولدینی کی یعنی (لا اخرج) دیسه ده بر مکانه دون مکان
 نیت ایلسه و یا مال مذکورده اوزماندن برینه دون زمان نیت ایلدم دیسه نیتین
 مزبورین حنفیه ایله شافیه بینرند. بالاتفاق باطله در صورت مذکورده
 مصدر منفی لغت ثابته اولوب اقتضاء ثابته دکل ایسه ده عام اولمز مقتضای عام
 اولدینی کی مگر که ذلك المصدر متنوع اوله اول تقدیرجه بر نوعه دون نوع
 نیت صحیحدر مساکنه و خروج کی صحیح اولان نیت هر قومه نیک صحیحدر
 صاحب کشف و ابن هبیک ذاهب اولد قبری صحیح دکلدر مگر که مذکورات
 کی ظاهر اوله یعنی مصدر غیر متنوع عام اولمز مگر که (اکل اکل) دیکله ظاهر
 اوله اول صورتده عام اولغله اکل واحده دون آخر نیت ایلسه نیتی صحیح
 و تخصیصی صحیح اولور مصدر منفی لغت ثابت اولدیده ده عام اولمز مقتضای عام
 اولدینی کی لکن کلام جامع ظاهرندن مفهوم اولان عام اولمقدر جامع
 صاحبی بر کسنه ان خرجت فکله دیسه ده خاصه سفره نیت ایلسه دیانه تصدیق
 اولور دیدی صاحب کشف کلام مزبوری فعلی ذکر مصدری ذکر در
 مصدر ایسه نفی خیرنده نکرده بر پس تخصیصی قابلدر دیتو توجیه ایلدی مگر که
 ذلك المصدر متنوع اوله بو تقدیر چند دون نوع بر نوعه نیت صحیح اولور مساکنه
 و خروج کی مگر که مذکورات کی ظاهر اوله یعنی مصدر غیر متنوع عام اولمز
 مگر که اکل اکل دیسه ده دون اکل بر اکل نیت ایله که ظاهر اوله مذکورات کی
 صحیح اولور مص رجح الله بو محله وارد اولان سؤالک جوابنده (والخلف
 بكل الخ) قولیه اشارت ایلدی یعنی مصدر واسم فاعل واسم مفعول جزئیاتدن
 هر بر جزئی ایله عین ایچون مبسوطه اولان صورتک کلیسنده حالت اولتی
 تلك الجزئیاتده محلوف علیهم وجودی ایچوندر اقتضایه منافی اولان عموم ایچون
 دکلدر ودخی نفس حقیقتک نفینه منافی اولان عموم ایچون دکلدر اقتضاء
 نصک علامتی یعنی مقتضای ایله کلام مذکور انکله شرعا صحیح اولمقدر
 یعنی شرع جهتدن صحیح اولمقدر لغت جهتدن دکل محذوف و مضمربونک
 خلا فیدر معلوم اوله که عامه اصولین بر کلامی صحیح ایچون انده مضمربولانی
 اقسام ثلثه به تقسیم ایتدیلم (قسم اول) متکلمک صدق ضرور ایچون مضمربولندر
 (ایکنجی قسمی) کلامک عقلا صحیح ایچون مضمربولندر (اوچنجی قسمی) شرعا
 صحیح ایچون مضمربولندر بونلرک کلیسنه مقتضایه ایتدیلمی بونلردن

شرع نفس کلامه متعلق
 اولور متکلم انی مراد
 ایلسون و یا مراد ایلسون
 و اما کنایه نیت و یا نیت
 مقاسنه قائم اولان شیک
 وجودنه محتاجدر
 (کذا فی التلویح)
 یعنی دیانه تصدیق اولور
 قضاء تصدیق اولمز
 (منه)
 کنایه ابتدا معلومه المراد
 دکلدر مادامکه اکه قرینه
 ضم اولمیه خفی کنایه کی
 دکلدر زیرا خفی معلوم
 المراددر لکن مراد حنفیه نیک
 غیر عارض سببی ایله
 خفی اولندر
 (ابن)
 که و اهم کنایات الطلاق
 اولکنایات عن الطلاق
 (مرأة)
 بعضیلر کنایه حقیقیدر
 دیدیلر صاحب مصباحک
 کلامنده بو که اشارت
 وارد و بعضیلر کنایه
 حقیقت و مجازدن بری
 دکلدر دیدیلر محققیندن
 بعضیلر کنایه حقیقه
 تخصیصه وجه یوقدر

صکره بر قسم رابع وارد که بر کلامک لفظا صحیحی ایچون اضمار اولنلندر
 مبتدا و خبر اولان ز بدقام مثلا و ده فعل شرط و غیر یلمی کی تضمینات بو قبیلندندر
 پس بر کلامک شرعا صحیحی ایچون مضمربولانه مقتضایه و غیر یلمه محذوف
 و یا مضمربولانه ایدرل مختار اولان مقتضایه محذوف یعنی فارق و میز اولور
 بر علامت نصبی لازمدر که انکله مقتضایه غیردن میز اوله مثلا ذکر میز و میز اولور
 کلامک من جهة الشرع صحیحی مقتضایه اعتبارنه متوقف اولدینی
 مقتضایه علامت اولدی ودخی مقتضای نصک شرطی مقتضایک ظهوری
 قنده مذکور اولان کلام لغو اولما مقدر یعنی مقدر ایله تصریح اولنسه کلام
 اصلا فیه اولما معلق اولمیه ودخی شرطی مقتضای مذکورده تابع اولغله صالح
 اولمقدر مقدره مذکور دن اولی و یا مساوی اولتی لازم اولدینی ایچون ز برابرشی
 کاهی مثله تابع اولور لکن مقدر مذکور دن اعلا و مذکورده اصل اولمز
 انو کیچون حنفیه بر کسنه امره سند (بدک طالق) دیسه طلاق واقع اولمز زیرا
 یدتفسی کنده یه تابع ایتمز ودخی کفار شرایله مخاطب دکلدر ز بر افروع
 ایمان ایمانی کنه دون تابع ایتمز و بر کسنه عبده کفر عن یمیک دیسه اقتضاء
 اعتناق ثابت اولمز زیرا اهلیت اعتناق سائر تصرفات ایچون اصلدر پس تبعاً
 ثابت اولمز دیدیلر اقتضاء نص بطریق القطع افاده حکمده دلالت نص
 کیدر معارضه قنده دلالت نص کی دکلدر دلالت نص عندالتعارض
 اقتضای نص اوزرینه راجحدر دلالت حاجته بنا ثابت اولوب مقتضای
 نص ضروره ایچون ثابت اولدینه بناء مص رجح الله استدلال صحیحدر
 اولان وجوه اربعه بیانندن فارغ اولدیده بعض علمائک انلر ایله استدلال
 ایتدکری وجوه فاسده بیانه شروع ایدوب و دیدی (وقد یتدل بوجوه
 فاسده عندنا ومنها مفهوم المخالفة فانه لو ثبت فینقل اذا الاحاد متعارضة
 ولا متواترا وشبهه فلا مفهوم قیل لان الاثبات لم یوضع للنفی وبالعکس فلا یتدل
 علیه اقول فیه بحث) مفهوم مخالفه ایله استدلال فاسددر زیرا مفهوم
 مخالفه ایله حکم ثابت اولسه یا بلا دلیل ثابت اولور بلا دلیل بر شیک ثبوتی
 بالاتفاق باطلدر و یا دلیل عقلی ایله ثابت اولور لغتده دلیل عقلی ایله لغت اثباتنه
 مجال یوقدر پس مفهوم مخالف ثابت اولسه ثبوتی نقل ایله اولدینی متعین
 اولدی ذلك النقل خبر احاد اولتی جائز دکلدر خبر احاد متعارضه اولغله ظن
 افاده ایتمد کیچون خبر احادک ظنی مفید اولدینی معارضدن سالم اولدقددر

کنایه کیفماکان بر معنادن
 معنای آخره انتقال
 اولدینی ایچون دیدیلر قول
 مز بور حسندر اصولیون
 دخی بونی تصریح ایتدیلم
 (کذا فی شرح میزان
 الادب)
 پس مکنی عنه اولان انت
 طالق قولی ایسه رجعی
 اولغله اندن کنایه اولان
 لفظ ایله واقع اولان
 طلاق دخی رجعی اولور
 (منه)
 الفاظ مذکورده ایله
 طلاق وقوعی اقتضا
 طریقله اولور (مرأة)
 کنایه نیت و یا نیت مقامنه
 قائم اولان دلالت حالدن
 برینه محتاجدر کنایه ده
 اولان استتار و تردد زاتل
 اولسونلر ایچون انو کیچون
 اسماء ضمیره کنایه شمیمه
 اولدی (منه)
 وهوان یتدکر شیک ایلدیله
 علی شیء لم یتدکر الخ
 (تلویح)
 معلوم اوله که استدلالدن
 مراد اثر دن مؤثره و یا مؤثر دن
 اثره ذهنک انتقالدر

وَأَمَّا لُغَتُكَ مَفْهُومٌ مُخَالَفَةٌ أَنْوَاعُهُنَّ هُرُوعُنْدَهُ اِخْتِلَافُ لِرِي شَكِّ افَادَةِ اِيْدِرِ
 شَكِّ اِيْلِهِ اَيْسَهُ لُغَتٌ ثَابِتٌ اَوْلَمَزٍ وَمَتَوَاتِرٌ وَشَبِيهَةٌ مَتَوَاتِرٌ اِيْلَهُ ثَابِتٌ دِكْلِدِرِ كِهْ عِلْمٌ
 وَيَاطْمَانِيَتْ ظَنُّ حَاصِلُهُ اَوْلَهْ پَسْ شَافِعِيَهْ كِيْ بَعْنِي شَافِعِيَهْ دِهْ صَحِيْحٌ اَوْلِدِيغِيْ كِيْ
 حَتْفِيَهْ دِهْ مَفْهُومٌ مُخَالَفَةٌ اِيْلَهُ اسْتِدْلَالٌ صَحِيْحٌ اَوْلِيُوْبٌ بَلِكِهْ فَاَسَدٌ اَوْلَدِيْ
 مَفْهُومٌ مُخَالَفَةٌ اِيْلَهُ اسْتِدْلَالٌ فَسَادِيْ بِيْ اِنْدَهْ بَعْضِيْلَرِ اَثْبَاتٌ نَفِيْ اِيْچُونِ وَنَفِيْ
 اَثْبَاتٌ اِيْچُونِ مَوْضُوْعٌ وَضَعٌ اَوْلَمَا شَدْرٍ پَسْ اِحْدَهُمَا اَخْرَهْ دِلَالَتٌ اِيْتَرِيْدِيْلَرِ
 مَصْرُوحٌ رَحْمَةُ اللهِ بُوْنْدَهْ بِحْثٌ وَاَرْدَرِ دِيْدِيْ زِيْرَا حَصْمٌ وَضَعٌ دَعْوِيْ اِيْتَرِ كِهْ
 اَوْزَرِيْنَهْ بَرُوْجِدِ مَجْرُرٌ سَوْاَلٌ وَاَرْدَا وِلَهْ نَهْ وَجِهْلَهْ وَضَعٌ دَعْوِيْ اِيْدِرِ كِهْ بَعْنِي
 وَضَعٌ دَعْوِيْ اِيْلِسَهْ بِالْمَفْهُومِ قَوْلِيْ بَاطِلٌ اَوْلَمَقِ اِقْتِضَا اِيْدِرِ زِيْرَانْفِيْ اَثْبَاتٌ
 اِيْچُونِ وَاَثْبَاتٌ نَفِيْ اِيْچُونِ مَوْضُوْعٌ اَوْلَسَهْ مَنْطُوْقٌ قِيْلِيْنْدِيْنِ اَوْلُوْبٌ مَفْهُومٌ
 قِيْلِيْنْدِيْنِ اَوْلَمَزَلَرِ (وَهَوَا اَنْوَاعٌ مَفْهُومٌ اَلْقَبْلُ لِمَفْهُومِ الْاِنْصَارِ عَدَمٌ وَجُوْبٌ
 الْاِغْتِسَالِ بِالْاَكْسَالِ مِنْ قَوْلِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ قَلْبًا ذَاكَ مِنْ اِدَاةِ
 الْعُمُوْمِ وَهُوَ صَحِيْحٌ لَكِنْ الْمَاءُ قَدِ ثَبِتَ عِيَانًا وَقَدِ ثَبِتَ دِلَالَةً) مَفْهُومٌ مُخَالَفَةٌ سَكْرٌ
 نَوْعٌ دَرِ نَوْعِ اَوْلِ مَفْهُومٌ لِقَبْرِ مَفْهُومٌ لِقَبْرِ اِسْمِ جِنْسِكِ مَتَاوَلِيْ اَوْلِيْنِ شَيْئِيْنِ
 حَكْمِيْ نَفِيْدِرِ غَسَلٌ حَدِيْثِنْدَهْ اَوْلَانِ مَا كَلِمَةُ سِيْ وَزِيْدٌ مَوْجُوْدٌ كَلَامِنْدَهْ اَوْلَانِ
 عِلْمٌ كِيْ جِهْوَرٌ اسْتِدْلَالٌ مَزْبُوْرِيْ مَتَعٌ اِيْتِيْدِيْلَرِ اَبُوْبِكْرٍ وِرَاقٌ وَاَشْعَرِيَهْ وَحَتَابِلَهْ دَرِ
 بَعْضِيْلَرِ مَفْهُومٌ لِقَبْرِ اِيْلَهُ اسْتِدْلَالٌ قَائِلٌ اَوْلِيْدِيْلَرِ اِنْصَارِكِ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ) قَوْلِنْدَهْ اَكْسَالٌ اِيْلَهُ عَدَمٌ وَجُوْبٌ غَسَلِيْ فِهْمٌ
 اِيْتِدْكَرِيْ سِنْدٌ اِتْخَاذٌ اِيْتِيْدِيْلَرِ بَعْنِي مَنِيْ خُرُوْجِيْ سَبِيْ اِيْلَهُ غَسَلٌ وَاَجِبٌ اَوْلِيْدِيْ
 اِنْصَارِ اَهْلِ لِسَانِنِ اِيْكَنْ اَكْسَالٌ مَجْرَدِيْلَهْ غَسَلٌ وَاَجِبٌ اَوْلِدِيغِيْ حَدِيْثٌ
 مَرِ قَوْمِنِ فِهْمٌ اِيْدِرِ مِيْ اِيْدِيْ پَسْ بَرَشِيْ اِسْمِيْلَهْ تَنْصِيْبٌ اَنْوَكُ مَا سَوَا سِنْدِنِ
 حَكْمِكِ نَفِيْ اِيْجَابٌ اِيْتِمَسَهْ تَنْصِيْبَهْ فَاَنْدَهْ اَوْلَمَزِيْ دِيْدِيْلَرِ حَتْفِيَهْ جَوَابِدَهْ قَوْلٌ
 بِمَوْجِبِ الْعِلَّةِ طَرِيْقِيْلَهْ اِنْصَارِكِ فِهْمٌ اِيْتَمَلِيْ اِسْمِ جِنْسِ اِيْلَهُ تَنْصِيْبِنِ نَاشِيْ
 دِكْلِدِرِ بَلِكِهْ حَدِيْثٌ مَرِ قَوْمَهْ اَوْلَانِ عُمُوْمٌ اِدَاتِنْدِرِ بَعْنِي لَامِكِ اسْتِغْرَاقٌ
 اِيْچُونِ اَوْلِدِيغِيْنْدِرِ حَاصِلٌ مَعْنِيْ غَسَلٌ جِنَابِتٌ اِفْرَادِنِ هُرُوعُنْدِيْ
 وَجُوْدِنِ ثَابِتَهْ دَرِ حَدِيْثِكِ جِنَابِتِنِ غَسَلَهْ وَرُوْدِيْ وَجِيْضٌ وَنَفَاسِنِ
 غَسَلِكِ وَجُوْبِيْ اَوْزَرِيْنَهْ اِجْمَاعٌ وَقَوْعِيْ قَرِيْنَهْ لِيْلَهْ حَالِبُوْكَ حِيْضٌ وَنَفَاسِنَهْ
 مَنِيْ يُوْقَدِرِ پَسْ غَسَلِنِ مَرِ اِدْغَسَلِ جِنَابِتِ اَوْلِدِيغِيْ مَتَعِيْنِ اَوْلَمَزِ مُخَالَفِيْنِكِ
 عُمُوْمٌ مَادَهْ اَوْلَانِ كَلَامِيْ صَحِيْحٌ مَسْلُوْمٌ لَكِنْ مَا لِيْتَهْ عِيَانًا اَوْلَمَقِ وَاَجِبٌ

تبدیل نکاح و غیره بوجه
 اصطلاحده دلیل اتی
 دیرلر زیر اجتهادک دایلی که
 مؤثر در اثرکه مدلولدیر
 اکه انتقال ایدر ومعانی به
 داله اولان الفاظه عبارات
 تسمیه ایدرلر قابده مستور
 اولانی بیان و اظهار
 ابتدیی اچون بقال عبرت
 الرویا اذا قبرتها کاهی نصر
 دیو کتاب وسنت دن
 مفهوم المعنا اولان ملفوظه
 اطلاق اوانور اول لفظ
 ظاهر المعنا اولسون
 ویا مفسر اولسون ویا خفر
 ویا خاص ویا عام اولسون
 صریح اولسون ویا کنایه
 اولسون پس بر حکمی
 الفاظ مذکوره ایله اثباته
 بمباراة النص تعیر ایدرلر
 (الخ)
 زیرا کلام افهام و افاده
 مرام اچون موضوعدر
 صریح ايسه معنای
 مزبوری افادهده نامدر
 کنایه ده قصور
 عن البیان واردر زیرا
 کنایه مقصودی افادهده
 قرینه در متوقف و محتاجدر

دکدر کاه اولور که عیانا ثابت اولور انزال کبی وگاهی دلالة ثابت اولور
 التقاء ختانیته اولدیغی کبی التقاء ختانیین انزاله سبب اولمغه انزال مقامه
 اقامت اولندی سفر مشقت مقامه اقامت اولدیغی کبی (واثانی الصفة
 لان قولنا الفقهاء الحنفية فضلاء يتفر الشافعية قلنا على الاحتمال اولفهم
 البعض اولان تقهامة فی الجملة) شافعیه و مالکیه و اشعریه و غیر یلر مفهوم
 صفت یله قائل و استنباط احکامده مستدلدر دلایلی فقهاء الخنفیه فضلاء
 قولندن شافعیه تک تنفرلر ایدرلر حکمی بروصف ایله تقیید اول حکمی
 ماسواستدن نفیه دلالت ایتسه کلام مزبوردن شافعیه تک تنفرلر یله وجه
 اولمزدی پس بر حکمی بروصف ایله تقیید تخصیصی مفیددر دیرلر حنفیه
 کلام مزبورده اولان ملازمی منع ایله جواب ویرلر یعنی شافعیه تک تنفرلری
 تقیید امر قومه بناء اولدیغی مسلمدر دکدر بلکله شافعیه تک تنفرلری
 یا علی الاحتمال کندولر نیک ذکرلری ترک وغیرک صفت مزبور ایله اتصافلری
 تصریح اولدیغیچوندر ویا کلام مزبور فضل غیردن نفی افاده ایتدیکنی
 معتقد اوللرک فهملر یله بناءدر ویا فی الجملة کلام مزبوردن نفی فضل
 منقهم اولدیغیچوندر پس کلام مزبور دعوار یله سند اولمغه استدللالری
 فاسددر (واثالث مفهوم الشرط لان عدمه یوجب عدم المشروط قلنا
 هذا الشرط لغوی) نوع ثالث مفهوم شرطدر مفهوم شرط حکم اثبات
 ایتمه مفهوم صفتدن اقویدر ائو کچون مفهوم صفت اعتبار ایدرلر مفهوم
 شرط دخی اعتبار ایتدیلمر مفهوم شرط بمعنا صفت اولدیغیچون زیا شرطک
 عدمی مشروطک عدمی ايجاب ایتسه شرط شرط اولمزدی دیرلر حنفیه
 جوابده معنای مذکور شرط اصطلاحیک احوالیدر بزیم بیانی صدندنه
 اولدیغمر شرط لغویدر یعنی اکه حرف شرط داخل اولان کلامدر حرف
 شرط داخل اولان ايسه شرط اصطلاحی اولمق واجب دکدر سبب ویا علت
 اولمق جائز اولدیغیچون پس بونلردن بر نیک انتفاسی حکمک انتفاسی ايجاب
 ایتر تعدد علل واسباب جائز اولدیغیچون (والرابع مفهوم الغایة لانها آخر
 فلودخل ما بعده لم یکن آخر قلنا الکلام فی الآخر لا فیما بعده وهذا قد یعد
 من الاشارة) نوع رابع مفهوم غایه در مفهوم غایه تخصیص افاده ایتمه
 مفهوم شرطدن اقویدر دللی قوی اولدیغیچون مفهوم شرط ایله قائل اوللر
 مفهوم غایه ایله دخی قائلدر در مفهوم شرط ایله قائل اوللردن بعضیلر دخی

صریح و کنایه پیننده
 بحسب الظهور و الخفا
 اولان تفاوت شبهات ایله
 مندرنه اولان احکامده
 ظاهر در حدود و کفارات
 کبی حدود و کفاراتک
 اثباتی صریح ایله وضوحنه
 بناء جائز خفا بیته بناء
 کنایه ایله غیر جائز اولدیغی
 حیثیتدن الدال بالاشاره
 سببی آخره متنا (متنه)
 اصولسون بر لفظک
 معناسنه دلالت وجوه
 و کیفیت ذرده خصص
 ایتدیلمر کم مقدمه بیان
 اولندی وجوه اربعه دن
 غیر یله اولان استدلال
 تمسکات فاسده قیلندندر
 دیدیلر مثلاً قرآن فی التظلمک
 قرآن فی الحکم دلالتی کبی
 پس اقیو الصلوة واتوا
 الزکوة نصندنه اولان
 قرآن ایله صلوة واجب
 اولمیان کسنه اوزر یته زکوة
 دخی واجب اولمزدی و اولان
 استدلال استدلال فاسده در
 دیدیلر (تلویح)
 کالحکم لصلحة تعلق الرفع
 فی رفع عن امتی الخطاء

والنسيان أو الكيسى يعنى
اعتق عبدك الخ بالاتفاق
مقتضادر ثانی وثالث
دخی جهور متقدمین
قتلنده محذوف ومضمر
تسمیه اول نور رانو کیچون
عمومیه قائل اولدی رانچون
ابو ایسر قائل اولدی
بیان وتفصیل لری انشاء الله
تعالی مقتضانک علامتی
ذکری قتلنده کلور
(منه)

هذا عند المنطقين
انوَ کیچون منطقیین بالنسبة
الی السکل لزومین اولسنی
شرط ای تدیلر (تلویح)
یعنی عبارت نص منطوق قدر
که کلام اولان او کیچون
سوق اولمشدر مثلا مجتهدک
الصلوة فریضة حکمنه
اقیموا الصلوة قویله
استدلانی عبارت نص ایله
استدلادر (منه)
قوله المص للفقراء يدل
من قوله تعالی لذي القربى
وما عطف علیه فی قوله
تعالی ما افاء الله علی رسوله
من اهل القر الا یقویل
(الخابن)

مفهوم غایتله قائلار اولدی لر زیرا غایت آخردر آخر اولیدی غایت اولردی
پس غایتک ما بعدی حکمده ماقبلنک حکمنه مخالف اولسه غایت اخر
اولمق لازم اولوردی اول ایسه خلاف مفروض وخلاف واقعدر
دیدیلر حقیقه جوابده کلا بمن نفس آخرده در مابعدنده دکلدرد
یعنی غایتک ما بعدی ماقبلنک حکمنده اولسه غایت آخر اولمق
لازم اولدیغنی تسلیم ایدلم لکن نزاع انده دکلدرد زیرا حدیده غایت
اولان مرافقک ما بعدی غسلده داخلدر دیمز بلکه نزاع نفس غایتده در زمان
غیوبه شمس ونفس مرافق کبی مفهوم غایت کاهی اشارت قیلندن
معدود اولور حتی صاحب بدایع غایت بنم قدمه اشارت قیلندنر مفهوم
قیلندن دکلدرد دیکی قول صاحب تلویحک معارضه وترجیح باینده مفهوم
غایه بر حکمه دلیل اولده متفق علیه در دیکی قول بو که محمول اولمق جائزدر
(النوع الخامس مفهوم الاستثنا لدلالة لافاضل الا زید علی اثبات كونه
فاضلا قلنا هو من خصوصية المقام) نوع خامس مفهوم استنادر مفهوم استثنا
جهور شافییه ومفهومی منکر اولنلرک اکثری قتلنده مستثنا منهک حکمنه
مخالف حکم اثبات ایدر مثلا لافاضل الا زید قوی زیددن غیری فاضل
اولدیغنی نفی وفضل زید ایچون ثابت اولدیغنه دلالت ای تدیکی ایچون دیدیلر
حقیقه جوابده استثنانک وجه مذکور اوزره نفی واثباته دلالتی خصوصیت
مقام حسبیله در یعنی مقام مقام مدح اولدیغیچوندر پس بر حکم خصوصیت
مقام حسبیله ثابت اولدن مطلقا اول حکمه دلالتی لازم اولر مطلوب اولان
دخی عدم دلالتی در سببی تفصیله فی باب البیان (النوع السادس مفهوم انما
لقوله صلى الله عليه وسلم الولاء لمن اعنق وانما الاعمال بالنيات قلنا هو من عموم
الولاء والاعمال) فقها دن بر جاعت قاضی ابو بکر وغزالی کبی انما کله سی
تا کید ایچون اولمق محتمل ایسه ده حصره دلالتنک ظهور بنه ذاهب اولدی لر
لقوله علیه الصلوة والسلام (انما الولاء لمن اعنق وانما الاعمال بالنيات کبی)
کلامین مر قومیندن متبادر اولان بلایه صحت عملک عدمی ومعتقک
غیر ایچون ثبوت ولانک عدمیدر پس انما کله سنک معنای حصری افاده سی
تا کید معناسنه اولان احتمالندن ظاهر در دیدیلر حقیقه جوابده کلامین
مر قومینده اولان حصر معنای عموم ولا عموم اعمالدن ناشیدر انما کله سنک
حصر معنای مفید اولدیغندن دکلدرد زیرا کلامین مر قومینک معنای

هر ولا معتق ایچون هر عمل نیت ایله ثابتدر دیمکدر بوا یسه موجبه کایه در
نقیضی که سالبه جرئییه در متفی اولور اولکه (بعض الولایس لمن اعنق
بل لغیره) وبعض العمل بلایه در پس بولرک انتفا سبله مقصود خاصا اولور
(النه السابع مفهوم العدد لان التعميم يبطل نص العدد قلنا التعميم بعلة
لايه والمذهبان مرويان عن مشايخنا) مفهوم عدد تخصیص افاده ایدر زیرا حکم
معدوده ومعدودک غیره شامل اولمق حیثیته اولان تعمیم نص عددی ابطال
ایدر زیرا نص عدد زیاده ونقصانه محتمل دکلدرد نص عددی ابطال ایسه
جائز دکلدرد عدد زیاده ونقصانه محتمل اولدیغیچون نته کم خاص بحشده
ذکر اولنان ثلثه قروء قول شریفنده بیان اولمشیدی حقیقه جوابده جوازیه
قائل اولدیغمر تعمیم علیت سببی ایله اولان تعمیمدر نفس عدد ایله اولان تعمیم
دکلدرد که خاعی ابطال لازم اوله شک یوقدر که بر شئیته عدم تعرض اول شئیک
عدمده تعرض دکلدرد مذهبان یعنی مفهوم عدد ایله قول ودخی نقیضیه قول
مشایخ مدرن مرویلر در (النوع الثامن مفهوم الحصر اذ لولاه لاخبر عن
الاعم بالاختص فوجب جعله بمعنى الكامل الكامل قلنا اللازم هو المبالغة
لا الحصر) مفهوم حصر ایله عرفا مراد بر حکمی غیردن نفیدر ترکیبده
تصرف ایله حاصل اولور مثلا متعلقات فعل وفاعل وخبزدن حق تأخیر
اولانق تقدیم ویا حقی تقدیم اولانق تأخیر ومسند ومسند الیهی تصرف
وغیر لر کبی بومحلده مراد اولان بعض انواعیدر اولکه مبتدا عمومه
ظاهر اولمق حسبیله معرف صفت اولسون اسم جنس اولسون خبران دن
بحسب المفهوم مبتدان اخص خبر قلنه علم اولسون علمک غیری اولسون
(العالم زید والرجل بکذا والكرم في العرب وصدیق خالده) کبی کلام مذکورده
علماء معاینک خلا فیری یوقدر استعمال فصحا ایله متمسک اعکسند دخی خلاف
یوقدر مثل زید العالم کبی حتی صاحب مفتاح المنطلق زیدوز بد المنطلق
قولری زید اوزر بنه حصر افاده ایدر دیدی لکن شوقدر وار که انمه اصولک
اعتبار لری علماء بیانک اعتبار لری بنه مغایر در زیرا علماء بیانک احوال ترکیب دن
بختلری مقامات واعتبارنک اختلاف لری له مختلف اولور خواص افاده سی
جنسندن اولدی ایسه علماء اصول علماء بیانک اختیار ای تد ک لری اختیار
ای تدیلر ایچلرندن بعض مفهوم حصر معتبر اولماسه اعمدن اخص ایله خبر
و رملک لازم اولور ردی اول ایسه باطلدر دیدیلر بیان ملازمت بودر که

أورد مثالین فی الدال
بالالتزام الاول وعلى الملوذ
والثانی للفقراء (منه)
ذهب الامام ابو زیدالی
الاشارة قسمان ما یكون
موجبا للعلم قطعا بمنزلة
العبارة وما لا یكون موجبا
له (الخ امرأة)
کلام مر بور نفقه ایا ایچون
مسوقدر یعنی رضاع حالده
بطریق الاجرت اصل
نفقه ایچا ایچون مسوقدر
اکر والسادات ایله مراد
مطلقات ایسه ویا حالت
ارضاعده مراده ایچون
لازم فضل نفقه ایچا ایچون
مسوقدر اکر والسادات ایله
مراد منکوحات اولور سه
اول الآیه والوالسادات
یرضعن اولادهن حولین
کاملین لمن اراد ان یتیم
الرضاعة یعنی مو اوده
ذکر اولنوب والسد ذکرا
اولمادیننده ایقر قومده
نسبت ابا ایچون اولدیغنه
اشارت ضمنی وارد زیرا
اختصاص ایچوندر اولدی
خود بابایه من حیث الملک
بالاجتماع مخصوص

دکدر پیش اختصاصک
من حیث النیه اولدیغی
مقرر در الابناء ینسب الی
الاباء کلامی بوکاشاهد
در حتی اب قریشی وام
انجیمه اولسه ولد قریشیه دن
عد اولور و ولدک مالنده
اب ایچو حق تملک اولدیغنه
دخی اشارت وارد
انویکچون با با اوغلتک
احتیاج و ضرورت
وقتده بلاعوض تملک
وتصرف ایتمک جائزدر
وبایایه ولدینک نفقه و کسوه
سندن بر احد مشارک
اولدیغی دخی اختصاص
مر قومه شاهددر

(کذا فی التلویح)

یعنی اشاره ایله ثابت اولان
عبارة ایله ثابت اولان کبی
اولغله اختصاصه قابل
هر بری ضیغه کلام ایله
ثابت اولدقاری حیثیتدن
عالمدر منه
مصنّفک بنط حکیم قولیله
عبارت و اشارت و اقتضا
تعریفدن خارج اولدیله
زیرا اولینک هر برنده
اولان لازم ذاتی ثالثه

بر مقام مدحد العالم زید دیکسک بونده عهده قرینه بو قدر که لام عهد
ایچون اوله و لام جنس ایچون دخی اولمز جل ممتنع اولدیغیچون بلکه عالم
صفتک ماصدق ایچوندر پس زیدک غیری که بکر در مثلا علم صفتک
ما صدق فرض اولسه بکره دخی عالم دیک صادق اولغله عالم زید و بکر در
اعم اولق لازم اولور حالبو که سن اندن یعنی عالمدن زید ایله خبر و بریدیک و اما
بطلان لازم عالم ایچون ثابت اولان خبر عالمک جزئیاتی ایچون دخی ثابتدر
پس بو تقدیر جه زیدک بکر ایچون ثبوتی لازم اولور ذکر اولنان ثابت اولدی ایسه
عمومده بقاسیله یله و ماصدق علیه ایچون قلمق باطل اولدی پس اخصدن
اعم ایله خبر و بریک لازم اولدیغیچون علمک ماصدق علمنده کامل و منتهی
معناسنه قلمق واجب اولور حقیقه ذکر ایندی بکر دلیلدن لازم اولان
مبایه در مبالغه ایسه غیر مطلوب به در مطلوب اولان حصص دلیلک در مستفاد

دکدر دیو جواب و برر (ومنها ما قبل القرآن فی النظم یوجب المساواة
فی الحکم لان العطف یقتضی الشریکة قلنا لیس العطف بل افتقار المطلوب)
استدلالات فاسده دن بری دخی بعضک قرآن فی النظم حکمده مساواة ایجاب
ایدردیو اولان قولریدر یعنی جلتین مستقلین دن برینک آخری اوزرینه
عطفی ثانیته اولی به نفیا و اثباتا حکمده شرکتنه دلالت ایدر زیر عطف
مفردین بیننده اولسون جلتین بیننده اولسون جلتین دخی تاملین اولسون
معطوف الیه معطوف علیه بیننده اولان حکمده اشترک و مساوات ایجاب ایدر
زیر اجزاء زید و بکر مثالوده جمله ناقصه جمله کامله اوزرینه عطف اولسه
بالاجماع حکمده شرکت ثابت اولور بو که ایسه عطفدن غیری موجب آخر
بو قدر پس ما نحن فیه ده عطف بولغله شرکت ایجاب ایلدی حتی اصحابم دردن
بعضیلر جناب عزتک (اقیوا الصلوة واتوا الزکوة) قولنده اصل مذکور ببناء
زکوة و صلوة عطفده مشترک اولدقاریچون حکمده دخی شرکتلرینه بناء
قول واجب اولور وصی به صلوة واجب اولدیغی کبی زکوة دخی واجب
اولمز دیندیلر حقیقه جوابده شرکت مر قومه بی ایجاب ایدن عطف دکدر
بلکه معطوفک معطوف علیه افتقار و احتیاج و نقصانیدر مجرد قرآنی دکدر
زیرا کلام تامده اصل بنفسه مستبد اولوب غیره مشارک اولما مقدر زیر شرکت
اثباتنده کلامنی کلام واحد قلمق وارد اول ایسه خلاف اصلدر جمله
ناقصه ده شرکت اثباتی افاده معناده انکله تمام اولانه افتقار و احتیاج

(ضرورتنه)

ضرورتنه بناء در جمله تامده ایسه عدم افتقارنه نظر ضرورت معدومه در
پس شرکت وجودا و عدما افتقار ایله دائر اولدیغی متبین اولدی (ومنها
تخصیص العام السببیه اذ لولا له لجاز تخصیصه بالاجتهاد ولم یکن لثقله
فأئده ولم یطابق السؤال قلنا یجوز دخول البعض قطعا و الفأئده لا یخصر فیه
والمطابقت الکشف لا المساواة) وجوه فاسده دن بری دخی عامی اصطلاحی
اولسون اقوی اولسون سببیه قصر در و یا سبب وجود و عدم تعدیه بی
اوزرینه قصر در معلوم اولانکه عامه علمای عمومی اوزره اجرایه ذاهب
اولدیله ز بر اهر شیده تمسک لفظ ایله در لفظ ایسه عامدر پس خصوص سبب
عموم لفظه منافی اولماغله سببیه اقتضای تمیز و صحابه و تابعینک
حوادثات و اسباب حقلزنده وارده اولان عومات ایله بلا قصر تمسک یوردقاری
مشتهر اولغله عامی عمومی اوزرینه اجرای جمع علیه اولدی مع هذا اعتبار عموم
لفظه در خصوص سببیه دکدر شافعی عامک سببیه قصر و اختصاصه
ذاهب اولدی اصحاب شافعیه دن بعضی و محدثیندن ابو الفرج بو بایده تفصیله
سالک اولدیله یعنی سبب و رود عام سائلک سوالی اولغله بر حادته نک و قوعی
اولق بینی قرق و تفصیل و اولی تخصیص بایندن قیابو ثانی تخصیص
بایندن قلمدیله عام سببیه ایله تخصیص او اور دینلر در بر که عام سببیه ایله تخصیص
اولسه سببیه اجتهاد ایله تخصیص جائز اولور دی عامک جمیع افرادنه نسبتی
علی السویه اولدیغیچون وقتا که عامک افرادندن قتی فرد اولور ایسه اولسون
اجتهاد ایله اتی تخصیصه تخصیص جائز اولدی ایسه تخصیص سبب دخی
تخصیص افراد کبی جائز اولدی سبب دخی افراددن اولدیغیچون و دخی عامی
سببیه تخصیص جائز اولسه سبب نقلنده فائده اولزدی زیر عام سببیه و غیره
عام اولسه ایکی سنه دخی نسبتی مساوی اولغله ذکر نده فائده اولزدی و دخی
جواب سواله مطابق اولزدی جواب عام سوال خاص اولدیغیچون پس
بو ایکیدن هر برینک مثلنی شارعدن نفی واجب اولور حقیقه دلیل اولدن
جوابده افراددن بعضک حکمده دخولی قطعا جائزدر یعنی افراد عامدن
بعضک تحت الاراده بر دلیل دلالتیله قطع دخولی جائز سبب دخی اول افراددن
اولور دلیل ثابتدن جوابده نقل سببیدن فائده سبب ایله خصوص حکمده
منحصره اولمز بلکه گاهی اسباب نزول آیات و ورود احادیث و وجوه نصوصه
نفس معرفت فائده اولور دلیل ثابتدن جوابده جوابک سواله مطابق سوالتدن

مقدمدر پس واسطه
ایله اولان لازم متأخر
اولق واجب اولور المفهوم
لابالری قولیله قیاس دخی
تعریفدن اخراج اولغله
حد محدود منطبق اولدی
(کذا فی المرأة)

صفة المنطای مناط المفهوم
عجز العلم بالغة
(مرأة)

فان الاصل منه لا یكون
جزءا من الفرع اجابا
(مرأة)

ابتدای کلام اولغله
ما قبلنه تعلق بو قدر
(مرأة)

تأیید الله تعالی حضرتک
فلانقل لهما فی کله سنه
ولان اف کله سنی تلفظدر
معنای لغوی بسندن مستعار
اولان استخفاف و اذادر
پس نهی مزبور ایله ضرب
و شتمک حرمتلری ثابت اولور
(منه)

معلوم اولانکه دلالت ایله
حکم ثبوتی منصوص علیه
اولان حکمدن معنای
مقصود معلوم اولور سه ده
نته کم تأییددن معنای

کشف و حکمی بیاندرد اول ایسه مع الزیاده حاصل اولدی عموم و خصوصه مساواة معنائه مطابقتک وجونی اولدیغی مسلم دکلدرد (ومنها تخصیصه بغرض المتکلم لانه یظهر غرضه بکلامه فیجب بناؤه علی ما یعلم من غرضه قلنا هذا ترک موجب الصیفة بمجرد التثبته وعمل بالسکوت عنه) وجوه فاسده دن بری دخی عامی غرض متکلم ایله تخصیصدر زیر متکلم اولان شخص کلامیه غرضی نه ایسه انی اظهار ایدر پس متکلم کلامی عموم و خصوصه جمله غرضندن معلوم اولان اوزرینه حل واجب اولور پس قاعده مر قومه به بناء مدح و ذم باینده ذکر اولان کلامک عمومی اولور انکله متکلم اولانک غرضی نه اولدیغی معلوم اولدیغی بوتقدیرجه کلامی غرض متکلم ایله تخصیص جائز اولور دیدیلر حنفیه جوابده موجب صیغه بی مجرد تشبیه ایله اعتباره لایق اولور موجب سترک و مسکوت عنه اولانله عمل فاسددر زیر عامک عمومی صیغه سندن معلومدر چنکه صیغه بولنه و حقیقت معناسیله عمل ممکن اوله انکله عمل واجب اولور پس غرض متکلم الله عامی تخصیص فاسددر (ومنها حل المطلق علی المقید مطلقا وان اقتضى القیاس فان القید یجری مجرى الشرط فیوجب القید النفی فی المنصوص ونظیره قلنا تعدیه للعدم الاصلی وابطال للحکم الشرعی وقیاس فی مقابله النص) وجوه فاسده دن بری دخی مطلق مقیده مطلقا جلدرد نته کم شافیه دن بعضیلر مطلقا جلدرد ذاهب اولدیله قیاس مطلق مقید اوزرینه حلی اقتضا ایدرسه حل اولور دیدیلر زیر اقایدر بروفصفا و اولتین انتفاسی معلق بهک انتفاسی ایجاب اتمده شرط مجراسنه جاری اولور پس قید منصوصه نص ایله منصوصک غیرنده یعنی نظیرنده قیاس ایله حکمک نفی ایجاب ایدر دیرلر حنفیه جوابده مطلق مقیده حل وجوه کثیره ایله فاسددر (وجه اول) قیاس مزبور حکم شرعی ایچون تعدیه دکلدرد بلکه عدم اصلی ایچون تعدیه در اولکه تعدیه صوت رنده غیر مقیدک عدم اجزاسیدر (وجه ثانی) قیاس مر قوم نص مطلق ایله ثابت اولمش بر حکم شرعی بی ابطالدر اولکه غیر مقیدک اجزاسیدر مثلامه کافره کی بوجه محرر ابطال ایسه جائز دکلدرد (وجه ثالث) قیاس مزبور نص مقابلنده قیاسدر قیاسک شرطی ایسه مقیده حکمک ثبوتیه و یا انتفاسنه دال اولور نصک عده بدر بومحله مطلق ایله مراد مقید و مقیدک غیرینک اجزاسنه دال اولور نصدر احد هماغلی التیین

(وجو)

وجو بنسرت پس قیاس ایله مقیدک اجزای غیر مقیدک عدم اجزاسنی اثبات جائز اولور سوال اولورسه که مطلق قیددن ساکت ونفی و اثباتدن بریله قیده غیر متعرضدر پس محل وصف حقیقه نصدن خالی اولور جواب نصدن خالی اولور ممنوعدر بله که نص حکم ایله محلیه ناطقدر کر کسه قید بولسون کر کسه بولماسون مشایخک (ان المطلق غیر متعرض للصفات لا بالنفی ولا بالاثبات) قوللرینک معناسی تعیین ایله احدهما اوزرینه دلالت ایدر دیگر

ومن المباحث المشتركة بین الکتب والسنة بیان

(قال المعص وهو اظهار المراد بعد ماله تعلق ما به قولا كان او فعلا لبيان عاينه الصلوة والسلام الصلوة والحج بالفعل وقوله صلوا وحذوا دليل بانية ولا امامة جبرائیل علیه السلام ولان الفعل ادل قيل بطول فیتاخر البيان) بیان فعل مینه طلاق اولور سلام و کلام کی وانکله تبیین حاصل اولانه دخی اطلاق اولور دلیل کی و متعلق تبیین که علمدر اکادخی بیان اطلاق اولور اطلاق مذکوریه بناء بهصیلر بیان ایضاح مقصوددر دیدیلر بهصیلر دیر ایدر دیدیلر بهصیلر دلیلدن حاصل علمدر دیدیلر بهصیلر بیانی اقسامار بعده تقسیم ایدوب بیان ضرورة و بیان نسخی بیان اقسامندن عدا تبدیلر شمس الائمة استثنای بیان تغییر و تعاقب بیان تبدیل قبیلندن قلدی مص رحه الله بیان بیان نسخ و بیان ضرورته شامل اولسون ایچون بیانی بوجه محرر اظهار مراددر فی الجملة ذلك المراده تعلق اولان کلام و یا فعل سبقندن صکره دیو تحدید ایلدی تعریف مزبوره بناء بیان قول و فعل و سکوتدن هر بری ایله حاصل اولور قولک بیان اولدیغی متفق علیه و ظاهر اولمغه آنی بیانه حاجت یوقدر فطاک بیان اولدیغی دخی نقلا و عقلا ثابتدر نقلا ثبوتی رسول الله صلی الله علیه وسلم صلوة و حجی فعللر یله بیان بیوروب (صلوا و ایاکرا یتونی اصلی و خذوا عنی مناسککم) کلاملر یله در بونلرله اولان بیان فعل ایله بیان دکلدرد بلکه قول ایله بیاندرد توهمی دفع ایچون مص رحه الله حدیثین مزبورین دلیل بیانه در یعنی بیانه فعلدر بیان قولی دکلدرد دیو تفسیر ایلدی و جبرائیل علیه السلام بیت مکرمه ایکی کون امامت و فعلیه مواقت صلوتی رسول الله علیه الصلوة والسلامه بیان بیوردیغیه استدلال و رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی مواقت صلوتدن سوال ایدنه صل معنا دیوب بعده ایکی کون وقتینه اداء صلوة و مواقتی فعللر یله بیان بیوردقربنی فعل سند اتخاذ

(۲۰)

مقصود والدیندن کف اذی اولدیغی بلندی کی زیر اسوق کلام والدینک احترام برنی بیان ایچوندر پس ضرب و شتمده حکم بطریق التبییه و التاکید ثابت اولور

(تحقیق)

بونده ضرب و شتمده اولان ایذا تا فیده اولان ایدادن زیاده اولدیغی معلوم اولور (منه)

دلالت نص ایله حد ثبوتیه مثال ماغردن غیری اولوب محصن اولان مکلفه رجم واجب اولدیغیدر زیرا مر ویدر که ماغرمحصین اولدیغی حالد زنا ایتمکله رجم اولتدی پس حکم مزبور باندلاله غیره ثابت اولدی (کافی)

زیرا دلالت نصک معناسی نظمک لغه منضم اولدیغی اوزرینه در پس دلالت نص ایله ثابت اولان حکم اولاشرعه مضاف اولمغه حدود و کفاره دلیل وسند اولور (کذا فی المرأة)

واستدلال باشارة النص واستدلال بدلالة النصه منحصر در بلا عموم قوی ثابت قولک ضمیرندن حالدر معناسی متناسا ذلك الاقتضاء الثابت بعدم عموم المقتضى علی لفظ اسم المفعول یعنی شول لازم مقدم که کلام انی صحیح ایچون اقتضا ایدر چن اول لازم مقدمک تحتیده افراد اولسه مقتضای نص ایله بطریق العموم اول افرادک جمعی اثبات جائز اولماز تناول میته کی تناول میته حاجت ایچون یعنی سدر مق ایچون مباح اولسه حاجت مقدار یله متقدر اولور حاکمک ماوراسی که حل و تمول و شبع مرئیسنه دک متاولدر بونلرده حکم اباحت ثابت اولور نص بونک خلا فیدر نص بنفسه عاملدر پس زکیه نک حلی منزله سنده اولمغین تناول و غیره مطلقا ثابت و ظاهر اولور (کذا ذکره شمس الائمة منه)

ایتدیلر عقلا ثبوتی برشی بیاندن مراد اول شیدن مقصدنه اولدیغنی اظهاردر شک یوقدر که بر مرادی اظهارده فعل قولدن اولدر زیر دلالت فعل عقلیه در که انده تخلف و احتمال آخر جاری اولز دلالت قول وضعیه اولغله تخلف وانده احتمال آخر جاری اولور انکیچون (لیس الخیر کالمعاینة) دیمشدر رسول الله صلی علیه و آله و سلم اولد یغیچون (لیس الخیر کالمعاینة) مبارک رأسلرینی حلق ایتملرله اصحاب دخی حلق ایتدیلر بعده کندولری حلق ایدیلر اصحاب دخی فی الحال حلق ایتملری فعل بیان اولده قولدن اول اولدیغنه شاهددر (قال المصنفنا قد یطول به اکثر مما یفعل کهیئات الرکعتین ولو سلم فلا تأخر للشروع فی بعد الا مکان ولو سلم فلا یثار قوی البیانین علی انه لم یأتأخر عن الحاجة فاذا اوردنا بعد مجمل فان اتفقا فان عرف السابق فهو البیان واللاحق تأکید وان جهل فاحدهما وان اختلفا فالقول تقدم اولوا والفعل ندب او واجب بخصه) بیان باینده بعضیاریک مسلکاری بودر که فعل مرادی اظهارده قولدن اطول اولغله بیان اولمز زیرا مراد اولسان حکم فعل ایله بیان اولنسه تعجیل ممکن ایکن تأخیر بیان لازم اولور اول ایسه جائز دکدر جواب فعل قولدن اطول اولدیغنی مسلم دکدر زیر اکاهی قول ایله اولان بیان فعل ایله اولان بیاندن اطول هیئات رکعتین کی رکعتینک هیئاتی قول ایله بیان اولنسه انده ایکی رکعت صلوة اداسنه واسع اولور وقتدن اکثر وقت استیصالدر که کرکی کی بیان اولنسه تسلیم ایدلم که فعل قولدن اطول اولور ایش لکن تأخیر بیان لزومی محذوری مسلمز دکدر بعد الامکان فعله شروع اولدیغیچون یعنی تأخیر بیان محذوری امکان عقبنده فعله شروع و وقت فعل ایله شغل اولنقدده لازم اولور حالبو که فعله امکان عقبنده شروع و فعل ایله وقت مشغول قلندی بوتقدیرجه طول وقت تأخیر عد اولمز ننه کم برکسته غلامنه (ادخل البصرة) دید که غلام فی الحال سیر و سیرنده بصره به داخل اولنجه ایکی آی مرور ایلسه اول عبد اول امرده مؤخر عد اولمز بلکه امر نه متبادر و علی الفور مولا سنک امرینه ممثل عد اولنور تأخر بیان لزومی تسلیم صورتنده دخی تأخر بیان مطلقا ممنوع دکدر بلکه اعتباره سزا بر غرضی متضمن اولدقدده ممنوعدر و اما بزنجوز ایتدیکنم تأخر بیاننک اقواسی که فعلدر قولدن اول اولدیغیچون آنی اختیاره بناءدر خصوصاً تأخر بیان علی الاطلاق

(ممنوع)

پس دلالت نص قیاس اولوق نه وجهله اولور (منه) ابتدای کلامدر ماقبلنه تعلق یوقدر (منه) رسول الله صلی الله علیه وسلم نهاره ضانده عمدا جماع ایله افطار ایدن اعرابی به کفارت واجب قلدیغنی اعرابی ویا صحابی اولدیغیچون دکدر بلکه انده صوم رمضان جنایت واقع اولدیغیچوندر پس اعرابی منصوصک غیره دخی جنایت مر قومه نك وجودی قنده دلالت نص طریقله کفارت واجب اولدی (کذا فی المرأة) یعنی شافعی قنده مقتضا عمومی قابلدر نص منزله سنده اولدیغیچون پس نصده عموم جائز اولدیغنی کی مقتضایک عمومی دخی جائزدر دیدیلر امام زفر مقتضای نص ایله استدلالی تجویز ایتمز بلکه استدلال امام زفر قنده استدلال بعبارة النص

ممنوع دکدر بلکه حاجت وقتنده تأخیر اولنقدده در پس محتاج بیان اولان مجملدن صکره بیان صالحو اولور قول و فعل وارد اولسه در متفق اولور سه رسول الله علیه الصلوة والسلامک ایت حج نزولدن صکره طواف واحد ایله طواف واصحابه طواف واحد ایله امر بیوردقلری کی بودخی ایکیدن خالی دکدر یا سابق معلوم ویا مجهولدر قول و فعلدن سابق اولان معلوم ایسه اول بیان اولور بیان انکله حاصل اولدیغیچون بوتقدیرجه لاحق سابق ایچون تأکید اولور واکر مجهول اولور سه احد هم امن غیر تعیین بیان اولور واکر قول و فعل مختلف اولور سه ننه کم رسول الله علیه الصلوة والسلام بعد نزول آیه الطواف طوافین ایله طواف ایدوب اصحابه طواف واحد ایله امر بیوردقلری کی بصورتده قول بیان اولور فعل بیان اولمز قول فعل اوزرینه مقدم اولسون ویا مقدم اولسون برابردر و فعل دخی رسول الله بطریق التنبه اولسون ویا کندولر مخصوص وچوب طریقله اولسون نك وجوبی امته سریان ایتمز (قال) وهو خمسة بیان تقریر و هو توکید الکلام بما یقطع احتمال المجاز و الخصوص و بیان تفسیر و هو ایضاح مافی خفاء و بیان تغییر و هو تغییر موجب الصدر باظهار المراد کالتخصیص والاستثناء والشرط والصفة والغایة و بدل البعض) محققین اختیاری اوزره بیان بش وجه اوزره در بیان تقریر و بیان تفسیر و بیان تغییر و بیان تبدیل و بیان ضروره بیانک وجوه اربعة اوله اضافتی عامک خاصه اضافتی قبیلنددر وجه خامسه اضافتی حکمک سینه اضافتی قبیلنددر تفسیری ای بیان یحصل بسبب الضرورة دیمکدر بو باده وجه ضبط بودر که بیان یا منطوق ایله در ویا غیر منطوق ایله در ویا غیر منطوق ایله اولان بیان ضروریدر منطوق ایله اولان بیان دخی یا معنای کلامی بیانددر ویا معنای کلامک لازمی بیانددر مدت کی لازمی بیان بیان تبدیلدر منطوق اولان معنای کلامی بیان دخی یا بلا تغییر بیانددر ویا تغییر ایله بیانددر تغییر ایله اولان بیان بیان تغییر بلا تغییر اولان بیان دخی معنای کلام معلوم اولوب لکن کلام ثانی آنی قطع احتمال ایدنله مؤکد اولور سه ویا معنای کلام مجمل و مشترک کی مجهول اولور سه ثانی بیان تفسیر اول بیان تقریردر (الاول فی بیان التقریر) بیان تقریر کلامی مجاز وخصوصاً احتمالرینی قطع ایدن شبهه تأکیددر مجاز احتمالنی قطع ایدنله

اقتضای نص غیر منطوقدر معنای منطوق تصحیح اچلیچون اعتبار اولنور شایر کسنه اعتق عبدک منی بالفادیسه یعنی قولکی بدن بیسک اچمه یه آزاد قیل دیسه مقدا اقتضاء نص ایله بیع ثابت اولوب بعده عبد آزاد اولور کلام عاقلی لغودن صیانت ایچون (منه) یعنی صحت کلام اچلیچون اقتضا ایدن لازم متقدمک تحتنده افراد اولسه اول افرادک جیه سنی بطریق العموم اثبات جائز اولمز (کذا فی المرأة) تناول میته کی تناول میته لدی الحاجة حلال اولسه یعنی مباح اولسه حاجت مقدار ایله مقدره اولور اولکه سدر مقدر بونک ماوراسی که حل و تنول و شمع مقداری تناولدر اندرده حکم اباحت ثابت اولمز (منه) ینونت خفیفه انجیق ملک نکاحک انقطاعی افاده

تا کید کلام مؤکد حقیقت اولدقده در مثالی جناب عزتک (ولاطائر بطیر
 بجناحیه) قولی کبی طائر کله سنک معنای حقیقیسی جناحین ایله طیراندر
 مجازا بریده دخی اطلاق اولنور سرعت سیر اولد یغیجون (وفلان بطیر جهته)
 دبرلر پس بونده مجاز احتمالی قطع ایچون جناحین قولیه تا کید اولندی
 خصوص احتمالی قطع ایذله تا کید کلام مؤکد عام اولدقده اولور مثالی
 (فمسجد الملائکة کلهم اجمعون) نص کریمی کبی ملائکه کلهسی خصوصه
 محتمل عام اولغین کلهم قوالیه احتمال خصوص مندفع اولدی اجمعون
 قولی ملائکه سجده ایتمه اجتماع و تفرق لرینه اولان احتمالی قطع واجتماع
 مراد اولدیغنی بیان اولدی (الثانی فی بیان التفسیر) بیان تفسیر ماقبلتک
 خفاسنی اظهاردر پس مشترک و مشکل و مجمل و خفی ده اولان خفای بیان تفسیر
 ایله ایضاج اولنور لر مثلاً رسول الله صلی الله علیه وسلم (اقیوا الصلوة خطابک
 منطوقنی قول و فعل لر یله (واتوا الزکوة) امر شریفی (ها تواعشرا موالکم)
 قول لر یله وسارق و سارقه اوزر لرینه واجب اولان جزا لرینی قطع
 بد ایجاب ایدن مال مسروقت مقدارینی (لا قطع فی اقل من عشرة دراهم)
 قول لر یله و محل قطعی رداء صفوانی سرقه ایدن شخصک بدینی بلکندن قطع
 بیورملری فعل لر یله ایضاج و بیان بیوردق لر ی کبی و زوج ه سنه انت بان دین
 کسنه نک (عنیت به الطلاق) قولیه بیانی کبی بونده اولان بیان بیان تفسیردر
 زیر اینونت و بینونتک اخواتی محتمله المعانی اولان کنایه مشترکه دندر پس
 انک بیانی تفسیر اولور بعد التفسیر اصل کلام ایله عمل اولنور حتی بونلرله واقع اولان
 طلاق باینر اوله (الثالث فی بیان التفسیر) او خجسیسی بیان تغییردر بیان تغییر صدر
 کلامک و وجبی ذلك الصدر دن مراده اولدیغنی اظهار ایله تغییردر بیان تغییرک
 حقیقتی لفظک متاولاتندن بعضنه حکم متناول اولدیغنی بیاندر پس اول
 کلام آخر کلامه متوقف اولق و اجبدر حتی مجموعی کلام واحدا اولغله
 بیلرندنه تناقض لازم اولیه تخصیص و استثنا و شرط و صفت و غایه و بدل
 بعض کبی یعنی بونلردن هریری ماقبل لرینی مغیردر اولان تخصیص حنفیه
 قتلرندنه تغییردر شافعیه قتلرندنه تفسیردر تنه کم عام بچشدنه مرور ایلدی
 استثنا حنفیه ایله شافعیه بیلرندنه بالاتفاق بیان تغییردر زیرا شافعیه نک
 محقق لر ی استثنانک تغییر اولسنده ذاهبلردر شرط دخی بیان تغییردر شمس اعنه
 و ابی زید قتلرندنه شرط بیان تبدیلدر قومک بیان تبدیل تسمیه ابتدکاری

(نسخ)

نسخ بیان دکلد ر صفت دخی ماقبلنی تغییردر (اکرم بنی تمیم الطول) قولندن
 قصار خارج اولدیغیچون حال بوکه قصار دخی بنی تمیمده داخل ایلدیلر
 پس صفت دخی ماقبلنی مغیر اولدی غایت دخی ماقبلنی مغیردر (اکرمهم
 الی ان بدخلوا) کبی پس داخل اولنلر اکر آمدن خارج اولور لر بدل بعض دخی
 ماقبلنی مغیردر مثالی جناب عزتک (ولله علی الناس حج البیت من استطاع
 الیه سیلا) قول شریفی کبی ایته هر قومه دن زادور احواله یه قدرتی اولینلر
 خارج اولم لر یله ماقبلنی مغیر اولور * معلوم اولاکه اشیاء هر قومه نک بیان
 تغییر اولدق لر ی صدر کلامک منطوقنی تغییردر مطرد اولدق لر یچوندر
 تغییر کندولر ه منحصر دکلد ر کاهی عطف دخی مغیر اولور تنه کم برکنسه
 مر اء سنه (انت طالق ان دخلت الدار و عبدی حر ان کلمت فلانا ان شاء الله)
 دیسه عطف مغیر اولور زیرا شرطیت ثانیه بی اول اوزرینه استثنای لاحق
 اولدق دن صکره عطف شرطیت اولینک حکمنی ابطال حقیقه مغیر اولور
 (قال و يجوز تأخیر بیان التفسیر عن وقت الخطاب لا الحاجة دون التفسیر
 و بیان البقرة تفسیر فیکون نسخا و لاهل لم يتناول ابن نوح علیه السلام و لوسلم
 فقد اخرج بالاستثناء و ما لم يتناول عیسی و عزیر و الملائکة لانهم خصوا متراخیا)
 بیان تفسیر و بیان تفسیرک وقت خطابدن تأخیر لر ی جائز و وقت حاجتدن
 تأخیر لر ی جائز دکلد ر بیان تغییرک وقت خطابدن دخی تأخیر ی جائز دکلد ر
 * معلوم اولاکه بیانک وقت حاجتدن تأخیر ی جائز دکلد ر انجق تکلیف
 بالمحالی تجوز ایذ نلر قتلرندنه جائزدر اکا ایسه اعتبار بوقدر و اما وقت خطابدن
 تأخیر ی بعضیلر قتلرندنه مطلقا جائزدر و بعضیلر قتلرندنه مطلقا ممنعدرو بعضیلر
 ظاهرده ممنعدر انکله غیر ی مراد اولنور سه مجملده ممنع دکلد ر دیدیلر
 و بعضیلر مجملده جائز مجملک غیرندنه ممنعدر دیلر لکن تأخیر ی ممنع
 اولان بیان بیان اجمالدر هذا العام مخصوص او یخص دیشک کبی بیان
 اجمالی قرانندن صکره تأخیر تفصیلی تجوز بتدیلر مشایخ حنفیه قتلرندنه مختار
 اولان بیان تفسیردر اجمالا و تفصیلا تأخیر جائز اولمقدر و باقسامه بیان
 تغییردر امتناعیدر تأخیر بیان تقدیری اوزره فائده خطاب فعله عزم و بیانک
 و رودی قتلرندنه فعله تهیو در زیرانندن احد مدلولات معلوم اولور بر لفظ
 مهمل ایله خطاب بونجیلین دکلد رانندن اصلاتی مافهم اولنماد یغیچون بیان
 تفسیرک وقت خطابدن تأخیر بنک جواز یچون حنفیه نک دلیل لر ی جناب عزتک

مسکوت عنک منطوقدن حکمه اولویتی و یا مساواتی ظاهر اولسه حکم مسکوت عنده منطوق حقیقه وارد اولان نص دلالتیه و یا مسکوتی منطوقه قیاس ایله ثابت اولور بوتقدیر جه مفهوم مفهومه موافقه اولور مفهوم مخالفه اولم شرط ثانی منطوق اولان حکم اغلب معتاد مخرجنه خارج اولما مقدر جناب عزتک (ور بابکم اللاتی فی حجورکم) قولی کبی غالب متعادر بآبک حجور ازوجه اولسی حجور قیدیه مقید ذکر اولمشدر ازواجک حجر و تزیه سنده اولیان ربابک حکمی ذکر اولسانک خلاقی اولدیغیچون دکلد ر شرط ثالث منطوق بر سائل سؤالنه بناء و اولما مقدر یعنی مذکور دن و یا مذکور ه خاصه اولان حادثه جواب اولق اوزره ذکر اولنما مقدر مثلاً برکنسه غنم سائده در زکوة وار میدر

ایدر واحد و یا اثنين ایله حاصل اولدیغنی کبی بینونت غایبه حاکم بالکلیه انقطاعنی افاده ایدر طلاق ثلثه ایله حاصل اولدیغنی کبی (کذا فی المرأة)

من الفاعل والمفعول وغير ذلك فانها اذا اظهرت نعم ايضا فيصح تخصيصها (مرأة)

بعضیلمر مقتضایله محذوف یعنی فرقه بوکونه بسط مقال ابتدیلر که محذوف بر مفهوم مدر که ایسانی منطوق تغییر ایدر کفوله تعالی (فانفجرت) او فضر به فانفجرت مقتضا بر مفهوم مدر که ایسانی منطوق تغییر ایتمز هر ما يتعلق (مند)

معلوم اولاکه مفهوم مخالفه ایله قائل اولنلر قتلرندنه مفهوم مخالفه اعتباری چون شروط وارددر شرط اول مسکوت عنک منطوقدن حکم اولویتی و یا منطوق ثابت اولان حکم مساواتی ظاهر اولما مقدر حتی

(ثم ان علينا بيانه) قول شريف في بيان من يورثه بيان تفسير مراد اولور
 بيان تغيير مراد اولديغي حيث يتدن پس بيان من يورثه رسول الله صلى الله
 عليه وسلم معاني قرآني مشكل اولانك بيانه حل اولتور ودخى بيان لغته
 ايضا حذر تغيير دكلدر پس مطلق بيان تغيير او زرينه حل اولتور ودخى بيان
 من يورثه مراد بيان تفسير اولديغي مجمع عليه در پس بيان انواع عدن
 بيان تفسير غيرى بيان مراد دكلدر عموم مشتركى دفع مصطلحى ايجون بيان
 تقريرده معنای تفسير واردر بلکه اوليدر بزم ايجون بيان تغييرده تأخيرك
 امتناعه دليل رسول الله صلى الله عليه وسلم فليكفر قوايدر اكر تكفيرك
 تراخيسى جائز اوليدى رسول الله عليه الصلوة والسلام تكفيرى معينا واجب
 قلردى بلکه فليستن اوليكفر دير ايدى يعنى كفارة واستندان برينى لابعينه
 واجب قيلاردى زير امع الاستثنا حث اولمغله على التعيين ايجاب كفارة
 اولر بلکه امر يندن برى واجب اولور بوند نصكره معلوم اولاكه حنفيه
 قتلنده بيان تغييرده اتصال شرط و تخصيص تغيير در شافعى فتده تخصيص
 بيان محض اولمغنين شافعى فتده وجوه ثلثة ايله استدلالا تخصيصك عامدن
 تأخيرى جائز اولدى (وجه اول) جناب عرتك (ان الله يأمركم ان تدبجوا
 بقرة) قولنده اولان بقرة كلسى صغر او غير عام ايكن متراخيا صغرا كلسيله
 تخصيص و مراد بقرة مخصوصه اولديغي متعين اولدى (وجه ثانى)
 جناب عرتك نوح عليه السلامه (فاسلك فيها من كل زوجين اثنين واهلك
 الامن سبق عليه القول) نص كرمى در كه اهل كلسى ابنه وغيره شامل ايكن
 (انه ليس من اهلك) قوليله متراخيا تخصيص اولدى (وجه ثالث) رب
 عرتك (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) قولى مشركيندن
 ابن زبغرى استماع ايتد كده رسول الله انت قلت ذلك ديو سوال ايتد كده
 رسول الله صلى الله عليه وسلم (نعم) ديو مقابله بيورد قتلنده مسفور ابن زبغرى
 رسول الله (اليهود عبدوا عزيرا والنصارى عبدوا المسيح و بنو ملىح عبدوا
 الملائكة) كلاميله عزير و مسيح و ملائكة نارد معذب اولمربنى لايق
 كورر مسين ديد كده جناب عرت طرفندن (ان الذين سبق لهم منا الحسنى
 اولئك عنهما بعدون) نص كرمى نازل و عزير و مسيح و ملائكة نك آيت
 مر قومه فحوا اسنده عدم دخولر بنى بيان ايلدى پس شافعية وجوه ثلثة
 مذكوره دن هر برى ايله بيان تغييرك متراخيا و رودينك جوازنه استدلال

ايلديلىر حنفيه طرفندن وجوه مذكوره نك ردى لازم اولغله (وجه اولك)
 رنده بقرة بنى بيان مطلق تعييد قبيلىندندر عامى تخصيص قبيلىندن دكلدر
 مطلق تعييد ايله نسخدر نسخه تراخى مضر دكلدر بلکه نسخك شروط
 لازمه سندن ديدى كاسيجى (وجه ثانى) رنده نص كرمده اولان
 اهل كلسى ابنه شامل دكلدر اهل دن مراد ايمان جهتن اهل اولديغون
 رسول الله تابع اوليان معنای من يورثه اهل اولان يعنى اهل لفظى ابنه
 متناول اولدقد نصكره انه ليس من اهلك قوليله متراخيا تخصيص اولمغله دكلدر
 بو تقدير جه (انه ليس من اهلك) قولى استثنای منقطع اولور اهل كه ابنه
 تناولى تسليم صورتنده دخى اهل ايله قرابة اهل مراد اولمغله ابن استثنايه
 مخرج اولور بو تقدير جه استثنا استثنای متصل اولور (وجه ثالث) جواب
 (انكم وما تعبدون) قول شريف ينده اولان ما كلسى عيسى و عزير و ملائكة به
 حقيقة متناول دكلدر زير اما كلسىك وضعى عقلايك غيرى ايجون اولسه
 ابن زبغرى عالم بالغة و فصحاءن ايكن آيت مر قومه به روجه مخرر نقض اراد
 ايدرمى ايدى و رسول الله صلى الله عليه وسلم دخى ابن زبغرى و حى زولى
 وقتده دك تخطئه دن سكوت بيوردر مى ايدى ديو سوال اولتور سه جواب ابن
 زبغرتك بطريق النقض سوالى مجاز و يا تغليب طريقه تعنادر زير
 معبودات باطله لىك اكثرى ذوى العقولك غيرى جمادات مقوله سندن ايدى
 انو كيجون كثر جانبى تغليب ايلدى والحاصل نوح عليه السلامك ابنى
 و عيسى و عزير و ملائكة تخصيص متراخى ايله متراخى دكلدر در كه بيان تغييرك
 متراخيا و رودينك جوازنه سندا اوله (واما التخصص فقصر العام على بعض
 متناوله بكلام مستقل موصول حقيقة او حكما للجهل بالتاريخ و يجوز بالعقل
 وبالعادة و يجوز ايضا بنقصان بعض الافراد اوز زيادة لا القياس ولا الاجماع
 و بالكتاب له والسنة بهما) تخصيص عامى بعض متناولاته كلام مستقل
 موصول ايله حقيقة و يا حكما قصر در تاريخ زول و يا تاريخ و رود معلوم اولوب
 مجهول اولديغون زير تاريخ مجهول اولدقد مخصص عامه مقارنته حل
 اولتور پس مقارنته حل اولمغله موصول متراخى نسخ اولمغله تعريف خارج
 اولور ودخى عقل ايله عامى تخصيص جائدر مثالى جناب عرتك (الله خالق
 كل شىء وهو على كل شىء وكيل) آيت مر قومه نك فحوا سندن بارى تعانك
 خارج اولديغى مخلوقيت و مقدوريت جناب حقه نسبتله محال اولديغوندر

في الغنم السائمة زكوة
 دينلور تخصيص توهيمى
 اولماسون ايجون
 (كذا في المرأة)
 مفهوم موافقه مسكوت
 عنه يعنى مذكور اوليان
 حكم مذكور اولان حكم
 نغيا و اثباتا موافق اولقدر
 كذا في التلويح
 معلوم اولاكه عامة علمى
 شافعية دلالت لفظى
 منطوق و مفهومه تقسيم
 ايدوب دلالت منطوقى
 لفظك محل نطقده دال
 اولديغى معنادر عبارة
 و اشارة و اقتضا تسميه
 ايتد كرمى منطوق
 قبيلىندندر دلالت مفهوم
 لفظك محل نطقك غيرنده
 دال اولديغى معنادر ديديلر
 و مفهومي دخى مفهوم
 موافقه كه مسكوت عنه
 حكمد منطوقه موافقى
 اولقدر و مفهوم مخالفه كه
 مسكوت عنه حكمد
 منطوقه مخالف اولقدر
 بولره تقسيم ايدوب دليل
 خطاب تسميه ايتديلر بزم
 برشى اسم جنس و باسم

یس عامدن بحسب العقل تخصص جائز اولدیغی بوندن ظاهر و متعین اولدی
 ودخی عاده ایله تخصص جائز اولور یعنی لفظ عام متاواتی انواعدن برنوعه
 تناولنه مختصه اولسه عاده عامی اول نوعه استحصانا تخصص ایدر مثلا
 برکسته (لایا کل رأسا) قویله یمن ایلسه سووقده بیع و تناییده کی متعارف
 اولان رأسه تخصص ایتمکله حالفک کلام مزبور ایله اولان یمنی انوک
 اوزرینه واقع اولور مشایخدن بعضی عامی عبادت ایله تخصص ایتمکی
 تجویزاً تبدیلی زراعامک افرادینه تناول و شیوعی حقیقت لغویله در جواب
 بر کلام ایله تکلمدن مراد متکلم مرادینی غیره افهامدر افهام ایسه عرف
 وعاده ایله حاصل اولغین عامی بونلرله تخصص جائز اولور بعضی افرادک
 نقصانیه دخی جائز اولور مثالی کل مملوکی کذا قول کی منظوق کلام مکاتبه
 متاول مکاتبه مملوکیت ناقصه اولدیغیچون بعضی افرادده زیاده ک
 اعتبار یله دخی تخصص جائز اولور مثالی فاکهه کی یعنی برکسته فاکهه اکل
 ایتمیم دیویمین ایلسه یعنی غنیه واقع اولور غنیه غناییت تفکهدن زیاده
 اولدیغیچون عامی ابتداء قیاس ایله تخصص جائز دکلدر زبراقیاس ایله
 عامدن مخرج اولان عام تحتده قطعاً داخلدر قیاس ایله انوک عدم دخولنی ظنا
 مفید اولغله مسموع اولماز و اما عام بعد التخصص بویله دکلدر زبراعام بعد
 التخصص قیاس کی ظنی اولغین قیاس بعضی افرادک عدم دخولنی بیانده اکا
 مشارک اولانی مؤید اولور اجماع ایله دخی عامی تخصص جائز دکلدر زبر زمان
 اجماع مترسخی در مترسخی اولانه ایسه تخصص جائز دکلدر اگر صوره واقع اولسه
 مجهول تاریخ اولان نص کی اولغین حقیقه مقارنته جل اولور کتابی کتاب ایله
 تخصص جائزدر کتوله تعالی (ولاتکحوا المشرکات) ایت مزبوره الله تعالی نیک
 (والمحصنات من الذین اوتوا الكتاب من قبلکم) قویله تخصص اولندی کتاب ایله
 سنتی تخصصه مثال جناب عزتک (وزناعلیک الكتاب تبیاناً لکل شیء) قوی کی
 سنت اشیا جمله سندن اولدیغیچون و سنت له کتابی و سنت ایله سنتی تخصص
 جائزدر سنت ایله تخصصک جوازی سنت سنت متواتره و یا مشهوره
 اولدقه در و تخصصک عام کتابه اتصالی معلوم و یا تاریخ مجهول اولدقه در
 زیرا صور مذکورده مقارنته جل اولور و اما سنت خبر واحد اولورسه
 اعتبار بوقدر زبراعام کتابه خبر واحد ایله ثابت اولان سنت معارض اولور
 و اما سنت سنت متواتره و یا سنت مشهوره و یا سنت تقدیمی معلوم اولورسه

علیه ذکرده تخصص
 ایله معتبردر دید بکمر قسم
 مزبوردر بونلردن صکره
 مفهوم مدن قسم مزبوری
 دخی بر قاج نوعه قسمت
 ایندیله حقیقه ک وجوه
 فاسده ذکر ایتد کلری
 انواع آتسه انلردر یعنی
 مفهوم مخالفه انواعیدر
 (تحقیق)
 بودخی معلوم اولاکه
 مفهوم مخالفه حقیقه
 قتلنده بر حکمی شرعی
 اولده معتبر دکلدر و اما امور
 سارده معتبردر
 (منه)
 یعنی حکمک منصوص
 علیه تخصصی و کندی
 بینله غیر بیننده مشارکتی
 قطع ایجاب ایدر دیدر
 (منه)
 معلوم اولاکه مفهوم
 صفت ایله مراد نعت
 اصطلاحی دکلدر بلکه
 ادانده اولان هر قید
 صفت اطلاق اولور
 ساعه الغنم ولی الواحد
 و طرفین الزمان و المسکان
 و غیرهما معناه و قال به

اولور سه سنت عام کتابی ناسخ اولور و اگر سنتک عام کتابدن تراخیسی معلوم
 اولور سه اول صورته عامی متاول اولدیغی مقدارده ناسخ اولور سنتی سنت
 ایله تخصص کتابی کتاب ایله تخصص کییدر * معلوم اولاکه سنت حدیث
 و فعل و تفریر رسول الله صلی الله علیه و سلمه متاولدر یس عامی حدیث ایله
 تخصص جائز اولدیغی کی فعل و تفریر ایله دخی تخصص جائزدر و اما اول
 صوم وصال کی یعنی رسول الله صلی الله علیه و سلم اصحابی صوم وصالدن
 نهی ایتد کلردن صکره کندوری صومده وصال بیور دقلری کی و اما ثانی
 مکلفدن بر فعلی کورد کلرنده عمومه مخالف اولدیغی حالده عدم انکار کی
 (و اما الاستثناء فتصل ان منع بعض ما تناوله صدر الکلام عن دخوله فی حکمه
 بالا و اخواتها وهو تکلم بالباقی بعد الثنیا لقوله تعالی و ما کان المؤمن ان یقتل
 مؤمناً الا خطاء قال الشافعی الاستثناء من النفی اثبات و بالعکس ککلمه التوحید
 و للاجماع قننا بالعرف الشرعی و مرادهم عدم النفی و بالعکس و اوسلم فعارض
 بمثله و شرط ان یکون مما اوجبه الصیغه قصدا و اذالم یجوز ابو یوسف
 استثناء الاقرار من التوکیل بالخصومه و کذا الانکار فی الاصح و یستثنی الا کثر
 خلافا لابی یوسف لا الکل بلفظه او بالمساوی مفهوم و اما اذا عقب بما یخرج
 عن المساواة بحوله علی ثلثة الاثنته الاثنین حیث یلزم اربعة و اذا تعقب
 الجمل المتعاطفه بنصرف الی الاخیر و منقطع ان لم یکن كذلك لفظ) استثناء متصل
 و منقطعه حقیقت اصطلاحیه در صیغ استثناءک استثنای منقطعه اطلاق
 مجاز ایسه ده بناء علیه مصر رحه الله بومحله استثنای قسمینه تقسیم ایله
 استثناء حقیقه قتلنده بعد الثنیا باقی ایله تکلمدر یعنی استثناء استخراج صوری
 و مستثنایک اولامر اد اولدیغی بیان مغویدر مثالی جناب عزتک (فلیت فیهم
 الف سنة الا خمین عاما) قوی کی کلام مزبوردر مراد طقوز یوز الی سنه در
 شافیه نیک استثناء حکمی بطریق المعارضه منعدر قوالرسته جواب حکمک
 معارضه ایله سقوطی حالی انشأیدر اصل دکلدر پس خارجدن اخبارده
 تصور اولور زیرا الف قولنک حکمی بالجملة ثابت اولدقدن صکره خمین ایله
 استثناء اکا معارض اولسه اول اثبات ایتدیکنی نفی ایتمکله احد امرینده کذب
 لازم اولور تعالی الله عن ذلك پس جناب عزتک (و ما کان المؤمن ان یقتل
 مؤمناً الا خطاء) قولنک معنایی و ما کان له ان یقتل مؤمناً متعمدا قوی کی
 اولور زیرا بعد الثنیا باقی قلان اولدر انو کیچون خطاء قتل ایتمک وارددر

به الشافعی و مالک و احمد
 و الاشعری (مرأة)
 یعنی شبعوی نقص
 و اشتراکی تقلیدر
 (کذا فی المرأة)
 فأنه تنصیب بزم قتلنده
 مستنبطک علت و ثوابلرینه
 نصده تأمل و منصوصین
 غیرنده انکله حکم اثبات
 ایده ده انوک سببی ایله
 درجه مجتهدینه قائل اوله
 بوا یسه جنسه متاول اولور
 نص وارد اولدقه حاصل
 اولور کذا ذکره شمس
 (الأمه تحقیق)
 معلوم اولاکه شافعی
 مواضع ار بعده حقیقه
 مخالفت ایله بری انک
 قتلنده و وصف شرط کییدر
 حقیقه ده شرط کی
 دکلدر ایکنی شرطک
 عملی حقیقه قتلنده متعدد
 او حنجی عدم حکم عند
 الحنفیه عدم اصلی اوزره
 متقی در شرطک انده
 تأثیری بوقدر شافعی
 قتلنده ایسه عدم شرط
 عدم حکمی موجبدر
 ثمره خلاف ذکر اولان

دیمک دکلدر خطاء قتل دخی ترک زوی به بنساء حرام اولدیغیچون
 پس حرام اولمغین کفارت واجب اولور مباح اولیدی کفارت لازم اولردی
 شافعیه استثنای مر قومی استثنای منقطعہ جل ایدرلر محذور مز بوردن
 فرار حقیقہ بونک مفرغده صحتی تسلیم ایتمزلر تسلیم صورتده دخی استثناده
 اصل متصل اولمقد ر حالبو که اصلدن عدوله مقتضی یوقدر دیرلر شافعیه
 قتلزده نفیدن استثنائات اثباتدن استثنای نفیدر کلمه توحیدی صحیح اولمچون
 زیرا (لا اله الا الله) کلامی دهریدن صادر اولور سهده کلمه توحید اولسی
 اوزرینه اجاع منعقددر بوايسه حاصل اولر الا انجیق بعد التی اثبات اولوق ایله
 حاصل اولور زیرا اللهم غیرینک تفتیده توحید یوقدر ثبوتی ایله مادامکه
 حکم اولمیه ودخی بونک اوزرینه اجاع واقع اولدیغیچون یعنی نفیدن
 استثناء اثبات و اثباتدن استثنای اولسی اوزرینه اجاع واقع اولدیغیچون
 حقیقہ احتجاج اولدن جوابده کلمه توحیدک بعد التی اثبات افاده ایتمسی عرف
 شرعی به بنساء در وضع لغوی ایله دکادر بزم صدیر سهده وضع لغوی ایله
 اولانده در احتجاج نایدن جوابده اهل اجاعک (الاستثناء من التفی اثبات)
 قولرنده اولان اثبات ایله مر ادلری عدم نفیدر ودخی الاستثناء من الایات
 نفی قولرنده اولان نفی ایله مر ادلری عدم اثباتدر خاصی عام اوزرینه مجازا
 اطلاق قیللندن تسلیم ایدلم نفی و اثبات ایله مر ادمعناى حقیقیلری اولسون
 لکن اجاع مز بور کندی مثلی اجاع آخر ایله معارضدر پس بینلری توفیق
 استثناء بوضعه باقی ایله تکلم بحسب خصوصیتہ المقام اشارتیه نفی و اثبات
 دیمکله اولور استثنانک شرطی صیغه نك قصد ایجاب ایتدیکندن مستثنا
 اولمقد صیغه دن ضمنا اثبات اولانندن استثنای اولمقد درز بر استثنای صرف
 لفظی در تصرف ایسه مدلول قصدیدن اولوق واجیدر ائو کیچون امام
 ابو یوسف خصومه ده وتوکیل ده اقرارک استثناسنی تجویز ایتدی یعنی
 مؤکل برکنسه به خصومه توکیل ایتد کده غیر جائز الاقرار وعلی ان لا یقرعایه
 طریق اوزره توکیل ایلسه استثنای مز بور جائز اولر زیرا وکیلک مؤکل
 اوزرینه اقراره اقتداری وکیل مؤکل مقسامنه قائم اولدیغیچوندر اقرار
 خصومتدن اولدیغیچون دکادر پس اقرار وکالتله ضمنا اثبات اولمغین
 بطریق المعارضه استثنای وابطالی صحیح اولر امام محمد توکیل بالخصومه نك
 عموما مجاز طریقیه اقراره تناولنی تجویز ایدر زیرا خصومه مر اد مجازا

(جوابدر)

عدم حکم شرعی اولمغین
 قیاس ایله مقدمه سی عند
 الحقیقہ جائز دکادر انک
 قتله جائزدر دردنجی
 سبب حقیقہ قتلزنده
 شرطک وجودی قتله
 سبب اولوق اوزره منعقد
 اولور انک ایچون معلق
 بالشرط عند وجوده مجز
 کیدر دیدیلر شافعی
 قتله فی الحال سبب اولوق
 اوزره منعقد اولور
 (الحاج ابن ملک)
 وبالجملة مفهوم شرطک
 احکامه دلیل اولسی
 اقوادر

(تلویح)

معاوم اولاکه معلق بالشرط
 اولان حکمک قبل وجود
 الشرط معدوم اولدیغی
 بلا خلافدر لکن عدم
 مز بور حقیقہ قتلزنده
 قبل التعلیق اولان عدم
 اصلی به بنساء شافعی قتله
 تعلیق ایله ثابت عدمدر
 فنی قوله (تحقیق)
 روی حدیث مصدر اباننا
 ومجردا عنها وکلاهما یفید
 الحصر والمراد بالینه قصر

جوابدر پس توکیل بالخصومه اقرار وانکاره متناول اولمغه موصولا استثناسنی
 صحیحدر باقیدن اکثر استثنای اولتور مثالی (انت طالق ثلثا الاثنین) قوی کی
 ابو یوسف اکثرک استثناسنی تجویز ایتمز انک قتله استثنای بیان اولدیغیچون
 زیرا (جائنی القوم الافلانا) قوی جائینی بطریق الاختصاص بیاندر بوايسه
 قلیلده متحقق اولور کثیرده متحقق اولر لکن ظاهر الروایده قلیل و کثیرده
 فرق اولماق اوزره مصرحدر زیرا استثنای بعد الثیبا حاصل ایله تکلمدر
 پس استثنانک شرطی مستثنی ماوراستده بر شینک بقاسیدر که مستثنی انکله
 تکلم ایله قلیل اولسون کثیر اولسون لفظیه کل استثنای اولمز مثالی (عبیدی
 کذا الا عبیدی کذا) کی ودخی مفهوما مساوی اولله استثنای صحیح اولر
 مثالی (امائی کذا الاملوکائی) کی استثنایین مز بوردن هر بری باطلدر
 استثنایینک نفسنه مغایرتنی اقتضای ایتدی کیچون مکرکه کل لفظی استثنای
 مساواتدن اخراج ایدن شمله تعقیب اولنه اول صورتده جائز اولور مثالی
 (له علی ثلثة الا ثلثة الاثنین) کی ترکیب مز بوری تکلم ایدن کسنه اوزرینه
 درت درهم لازم اولور زیرا الاثنین قوی درجه اثباتده واقع اولدی درجه
 نفیده واقع اولان ثلثه قولندن مستثنین اولدقلمچون درجه نفیده واقع
 اولان ثلثه ثلثه مثبتدن استثنای محذوره واقع اولدیغیچون پس الا ثلثة الاثنین
 قولندن حاصل اولان واحد درجه اثباتده واقع اولان ثلثه دن استثنای اولندقدده
 اثباتن باقی قالور اول اثنین اثین آخرین ایله جمع اولندقدده درت حاصل اولور
 جل متعاطفه بی استثنای تعقیب ایلسه حقیقہ قتلزنده شرط کی استثنای
 جمله اخیریه صرف اولتور شافعیه قتلزنده کله صرف اولتور زیرا حرف
 جمع ایله جمع لفظ جمع ایله جمع کیدر اگر ما قبلی صیغه ایله جمع اولسه بالاتفاق
 اکه منصرف اولوردی پس بونده دخی کله صرف اولتور جواب مطلقا
 مساواة مسلم دکادر استقلال ایچون منع صرفه مدخلی اولوق جائز اولدیغیچون
 مثالی آیت قذف کی جناب عنک (الا الذین تابوا) قوی حقیقہ قتلزنده قریب
 اولمغه (اولئک هم الفاسقون) قوائمه منصرفدر حتی فسقلری تویه ایله
 مرتفع اولور لکن تویه لری شهادتلی قبولنی افاده ایتمز بلکه دردی حدلری
 تمامنده در شافعی قتله (ولا تقبلوا لهم شهادة ابدا) قولنه منصرفدر حتی
 نائب اولور لسه انلر قتلزنده شهادتلی مقبوله اولور استثنای منقطع صدر کلامه
 متناول اولدیغی بعضی حکمتده دخولدن منع ایتمیدر بواستثنایه صدر کلام

الاطاعة والتقرب الى الله
 تعالی فی ایجاد الفعل
 (تلویح)
 خصوصاً علیت لغة
 مفهوم اول دلالت نص
 ایله ثابت اولان منصوص
 حکمتده اولدیغیچون
 (مرأة)

پس صاحب هدایه نك
 حدیث فواسق ذکرندن
 صکره ولان الذنب فی المعنی
 الکلب العقور ای فی انه
 ینتدی بالاذی ودخی
 العتق غیر مستثنی لانه
 لا ینتدی بالاذی فلیس
 کفراب الجیف قوی
 شافعی نك سباعی فواسقه
 قیاسنک جوابده والقیاس
 تمتع لمافیہ من ابطال
 العدد قولیه بیله
 مذهبه ناظردر
 (مرأة)

یعنی اعدن اخص ایله
 اخبار اولندی (منه)
 ذکر ایتدی کز کلام
 صحیحدر بز دخی انی منکر
 دکدر لکن مطلوب بکزی
 اثبات ایتدیکندن ما عدا
 بلکه مطلوب بکزه منافیدر

تعاقد نصکره طرفین بیننده احد وجهین ابله مخالفتدن لازمه در استثنای
 مزبورده الا لکن معنای او ادیغیچون مخالفت مزبوره یانفی و اثبات ابله در
 (جانی القوم الاحرار) کبی و یا الازیداکبی زید قومدن اولزایسه و یا عدم
 اجتماع ابله مخالفتدر مثالی (مازاد الامانقص و مانفع الاماضر) کبی (ما جانی
 زید الا ان الجوهر موجود) قوی بونک خلا فیدر (قال و اما التعلیق فینع العلیه
 فرمان العله زمان وجود الشرط فجاز التعلیق بالملك و الشافعی الحکم فرمانها
 زمان التعلیق فیمجر التعلیق بالملك و منبه ان المعلق عندنا الا یقاع و عندہ الوقوع
 و ذکر مشیتہ من لا یتظهر مشیتہ ابطال عندابی یوسف و تعلیق عند محمد و بروی
 العکس ایضا و اذا دخل الشرط علی الشرط یقدم المؤخر تأخر الاجراء او تقدم
 و اذا تخللها الجزاء کان الاول للانعقاد و الثاني للانحلال و اذا تعقب المتعاطفة
 ینصرف الیها و اذا تقدمها یتعلق به و اذا توسطت بینهما تضم الوسطی الی الاولی
 اذا قدم الاولی علیه) تعلیق و شروط بیان تغییرات و اعندند رر تعلیق علیتی
 منع ایدر علیتی متعندن بطریق الضروره حکمی منع لازم اولور * معلوم اولاکه
 بزمن انت طالق قولر مثلا بالاتفاق وقوع طلاقه علتدر و اما شرط ابله مقید اولسه
 ان دخلت الدار کبی مثلا بالاتفاق طلاق واقع اولر بزمن قمرده شرط علیتی
 منع ابتدا یکچون واقع اولر زیر شرط قصد علت اوزرینه داخل اولشددر
 حکم اوزرینه داخل اولش دکلدر علت مذکورہ اولوب حکم مزبور اولدیغیچون
 حتی معتبر اولان حکم شرط و جر ایننده اولاندر یا لکر جزا دکلدر زیر
 مضمون شرط حکمی عند وجود الشرط بقادر مطلق بقادر کلدر پس شرط
 علت اوزرینه داخل اولدقده علیتی محلته اتصالدن منع ایدر علت ایسه محلته
 اتصالسز علت اولق اوزره منعقد دکلدر تصرف شرعیکنک تأثیری امور
 نشه موجوده اولدقده در اولکه اعلیت و محلیت و تصرف محلته متصل
 اولسی در پس بوندن معلوم اولدیکه علیت و محلیتک انعدام لیه علت
 منعقد اولدیغی کبی محل اتصالک انعدام لیه دخی علت منعقد اولر حتی
 بر حکم وجودینه وقوف حر جو اولین شرطه تعلیق اولنسنه لغوا و اورانت
 طالق ان شاء الله قوی کبی پس تعلیق علیته مانع اولدیسه زمان وجود علت
 زمان وجود شرط اولور یوقد برجه مانع متفی اولدیغیچون پس زمان وجود
 علت زمان وجود شرط اولغین بلکه تعلیق صحیح اولدی یعنی تصرفاتدن
 تعلیق صحیح اولان احکامک بلکه تعلیق صحیح اولدی طلاق و عتاق کبی مثلا

(برکسته)

زیرا ان دن علمک زیده حصری
 حاصل اولر بلکه زیدک
 علمه کامل و حکمه منتهی
 اولسی حاصل اولور
 و الحاصل العالم قوتنده
 اولان لام مثلا علمه بالغه
 ایچوندر علی زیده حصر
 ایچون دکلدر بویسه
 زعم ابتدا یککز حصره
 منافدر
 (نقل من هامش المرأة)
 کلامین بینتی و او حر فیه
 جمع کلامینک حکمه
 قرآن و شرکی فی ایجاب
 ایدر اهل نظر دن بعضیلر
 بونکه قائل اولدیله عامه
 بوکه خلاف ایدر
 (منه)
 ائمه دن بعضیلری جمله
 تامه بی جمله ناقصه ابله
 قیاس ابتدایلر ان دخلت
 الدار فانت طالق و زینب
 کبی ترکیب مذکورده اولان
 جمله ناقصه خبر و حکمه
 جمله تامه یه مشارک اولور
 الح (ابن ملک)
 ای قصر العام اصطلاحیا
 کان اولغویا علی سبب
 وروده او سبب وجوده

برکسته بر اجنبیه (عورته ان زوجتک فانت طالق و یا کما تزوجت امرأه
 فکذا) دیسه و یا برکسته غیرک عبده (ان اشتریتک فانت حر و یا ان اشتریت
 عبدا) فکذا دیسه تعلیق صحیح اولور زیر تصرفات مر قومه نک صحیحیچون
 وجوده ملکک شرط اولسی علتک وجودی قتنده در مطلق دکلدر پس
 شرط اولان ملک بولندیغی انده علت دخی مانعک زوانه بناء موجود اولور
 شافعی قتنده تعلیق حکمی منع ایدر علتی منع ایتمز یعنی حکم ایجاب ایدن
 کلامده تعلیق اولسه حکم فی الحال ثابت اولوردی پس تعلیق وقوع حکمه
 مانع اولور زیر انت طالق قولنده اولان تعلیق وجودده طلاق منع ایتمز بلکه
 ثبوتدن منع ابله حکمه مؤثر اولور پس اثر تعلیق منع حکمه اولوب علیتی منعده
 اولدیغی ظاهر اولدی پس تعلیق بیعده شرط خیار وزمانه مضاف اولان
 حکم منزله سنده اولور زیرا برکسته زوجه سنه انت طالق غدا دیسه سبب
 طلاق منعقد حکم غده متراخی اولور بونک خارجده نظیری تعلیق حسیدر
 زیر اقتدیلی تعلیق سقوطه سبب اولان ثقلی منعده مؤثر دکلدر بلکه حکمی
 اولان سقوطده مؤثر در حقیقه جوابده بر لفظک بر حکمه علیتی مدلولی
 اعتبار یله در ان ایسه تعلیق منع ایتمدی پس مجرد وجود لفظیسی ابله علیتی
 تصور اولر شافعی قتنده تعلیق علیتی منع ایتموب حکمی منع ایتمدیسه زمان
 علت زمان تعلیق اولغله تعلیق بالملك جاز اولدی زیر علتک وجودنه صحت
 تصرف ایچون وجود ملک شرطدر پس علت موجوده اولوب ملک موجوده
 اولسه تصرف صحیح اولر * معلوم اولاکه حقیقه ابله شافعیه نک مسئله مذکورده
 اولان نزاعلرینک مبناسی معلق بالشرط اولان حکم حقیقه قتلنده طلاق
 و عتاق مثل اولرک ایقاع لیدر بویله اولنجه ایقاع معلق بالشرط اولانک
 وجوددن مقدم تصور اولر پس لفظ علت اولق اوزره منعقد اولر شافعی
 قتنده ایسه معلق بالشرط اولان طلاق و عتاق مثل اولرک وقوعیدر پس
 معلق بالشرط اولان وقوع اولنجه لفظک علت اولق اوزره انعقادنه مانع اولر
 * معلوم اولاکه مشیتی ظاهر اولیانک مشیتی (ذکر انشاء الله وان شاء الملك
 وان شاء الجن) کبی ابو یوسف قتنده تعلیق مزبور حکم کلامی ابطالدر
 امام محمد قتنده صیغه شرطه نظرله تعلیقدر خلاف مزبورک عکسی دخی
 مر ویدر نمره خلاف بر قاج مسئله ده ظاهر در اول مسائلدن بری مشیت تقدیم
 اولنوب ان شاء الله انت طالق دینلسه حکمی ابطاله قائل اولان قتنده طلاق

وعدم تعدیته الخ
 (مرأة)
 یعنی لفظ عام بر سبب خاصه
 بناء وارد اولسه عامه علما
 قتلنده عمومی اوزره جاری
 اولور سبب برسانک
 سؤالی اولسون و یا بر حادثه
 وقوعی اولسون عامک
 سبب اوزرینه و رودینک
 معناسی ذکره داعی
 امر قتنده صدوریدر
 سببیه اختصاصک
 معناسی سببیه اقتصار
 و سبب دن عدم تعدیسیدر
 حتی حکم و یا حادثه
 صاحبک غیری حقلنده
 نص اخر و یا قیاس ابله
 بابت اوله
 (تحقیق)
 کلام شارعده اعتبار
 لفظه در سبب دکلدر
 تمسک لفظ ابله اولدیغیچون
 لفظ ایسه باطلاقه عموم
 اقتضایدر پس عمومدن
 بر مانع منع ایتمزه لفظی
 عمومی اوزره اجرا واجب
 اولور سبب مانع اولغله
 صالح اولر سبب لفظک
 عمومته منافی اولدیغیچون

واقع اولر پس کلام مزبور باطل اولور مشیت مقدم ذکر اولسون و بیا و آخر
 ذکر اولسون فاحرفیه مذکور اولسون و یا فاحرف قسز ذکر اولسون تعلیق
 اولسنه ذاهب اولان قسزده طلاق واقع اولور کلام تعلیق اولدیغیچون
 پس شرط تقدیم و حرف جزا ذکر اولماسه تعلیق اولمز و طلاق شرط سز باقی
 قالور اول مسائلک بری دخی برکسنه مرءه سنه (ان حلفت بطلاقک فعبدی
 کذا) دیسه بعده مرءه سنه (انت طالق انشاء الله) دیسه ابطلاله قائل
 اولان قسزده یمن اولمز پس یمن اولماسه حانث دخی اولر تعلیق
 اولدیغنه قائل اولان قسزده یمن اولور پس یمن اولمغین حانث اولور
 * معلوم اولاکه شرط شرطه داخل اولسه یعنی شرطین ذکر اولنوب
 لکن بونلرده حرف عطف اولماسه بوضورته شرط مؤخر تقدیم اولنوب
 شرط مقدم جزاسیله بیله تقدیم اولنان شرطه جزا اولور جزا شرطیندن
 متأخر اولسون (ان دخلت الداران کلت فلانا فان حرت) پس شرط عتق
 کلامک اولور و جودیدز حتی تکلم ایلسه ده بعده داره داخل اولسه عبد
 ازاد اولور و اما اولاداره داخل اولسه ده بعده تکلم ایلسه ازاد اولمز و باجزا شرطین
 اوزرینه مقدم اولسون مثالی (انت حران دخلت ان کلت فلانا) کبی بونک تقدیری
 ای کلت فلانا فان حرت دخلت الداردر پس ثانی انعقادک شرطیدر
 اول انحلالک شرطیدر شرطین بیننده ذکر اولسنه شرط اول انعقاد یمن
 ایچون شرط اولور شرط ثانی انحلال یمن ایچون شرط اولور پس برکسنه
 (ان تزوجت امرأه وهی کذا ان کلت فلانا) دیسه ده قبل الکلام بر امرءه بی
 تزوج و بعد الکلام مرثه اخرا بی تزوج ایلسه قبل الکلام تزوج اولنان
 مرءه مطلقه اولور بعد الکلام تزوج اولنان مرءه مطلقه اولمز شرط جل
 متعاطفه بی تعقیب ایلسه مثالی (هذا حر و هذه طالق و علی حج ان فعلت
 کذا) کبی شرط جیعا جل متعاطفه به منصرف اولور زرا شرطک حتی
 تقدیمدر پس جزا حکما متأخر اولسه جمله اولی ناقصه اولور شرطه تعلیق
 حیثیتندن جمله ثانیه انک اوزرینه معطوفه اولمغه نقصانده جمله اولانک
 حکمنده اولور جمله ثالثه انک حالی دخی ذکر اولنان کیدر پس بونکله استثنا
 بیننده فرق ظاهر اولدی استثناک حتی تأخیر اولدیغیچون شرط جل
 متعاطفه بی تقدم ایلسه مشارکت مر قومه به بناء جل شرطه متعلق اولور
 جمله متعاطفه شرطین بیننده توسط ایلسه (ان دخلت الدار فامرأته طالق

(وعبده)

مخومه مانع اولان فقط
 عمومه منافی اولاندر
 (تحقیق)
 بلکه عام اولسه اجتهاد
 ایله سببی تخصیص
 و عمومین اخراجی جائز
 اولور دی غیر یعنی سبب
 غیرینی اجتهاد ایله
 تخصیص جائز اولدیغی
 کبی زیر اسبب عموم نام
 نمکنده داخله اولان جمع
 افراد و صورته متاوله در
 (تحقیق)

یعنی جوابک سؤاله مطابقتی
 شرط اولسه جواب سؤاله
 مساوی اولق ایله مطابق
 اولور بزجوابی عمومی اوزره
 جاری قلسق جواب
 سؤاله مطابق اولمز بلکه
 ابتدای کلام اولور
 (تحقیق)

و قناکه نفی نص مقید
 مدلولی اولدی ایسه بر حکم
 شرعی اولدی پس قید
 مزبور نظر نده دخی
 بطریق القیاس نفی ایجاب
 ایلسدی جنس واحد
 اولدیق ایچون (مرأة)
 (ومن الناس من یعبدا لله

وعبده حر و عبیه الحج ان کلت فلانا) کبی کلام مزبور قائل اولانک نبی
 اولماسه جمله وسطی شرط اوله تعلیقه جمله اولی به ضم اولنور اصل
 شرطک جزا اوزرینه تقدیمی اولدیغیچون پس جزاء متوسطک شرط اوله
 تعلیق اولی اولور جزاء ثالث بونک خلا فیدر انده ضرورت اولدیغیچون
 اولکه شرط اخیری القادن صیانتدر جزاء واقع جمک اولیسی شرط اوزرینه
 مقدم اولسه ضم اولمز مثلاً (مرأته طالق ان کلت فلانا و عبده حر و عبیه
 الحج ان دخلت الدار) دیسه ده زوج تکلم ایلسه امرئیه سی مطلقه اولور غیر
 واقع اولمز عتق و حج دخول دار ایله واجب اولور بونده جزاء متوسط
 جزاء مقدمه ضم اولمز و شرط مقدمه جزاء مقدمه معامتلق اولمز زرا
 شرط اوله مضموم قلسه تقدیم و تأخیر و اضمار فعله محتاج اولور کان کلام
 مزبور قائل اولان امرأته طالق ان کلم فلانا و عبده حر ان کلم فلانا دیمش
 اولور و اگر شرط اخیره معلق قلسه نظم کلام باقی و اضماردن مستغنی اولمغه
 اولی اولور صورة اولی بونک خلا فیدر صورة اولی ده جزا مقدمه ضم
 اولنمی زیاده ادراجتسز و نظم کلامی تفسیراً تمکسز ممکن اولدیغیچون والله
 اعلم بالصواب بیان انواعنک در دنجی نوعی بیان ضرورتدر (وهو نوع
 توضیح بالم یوضع له منه ماهوی حکم المنطوق کقوله تعالی وورنه ابواه
 فلامه الثلث و منه السکوت لدی الحاجة بان یدل علیه حال المتکلم کسکوت
 الشارع عن تغییر ما یعانیه و الصحابة عن تقديم منفعة وادی المغرور و زوجته
 و البکر البالغة و الناکل و الشفع و المولی چین رای نجارة عبده
 و منه ما ثبت ضرورة اختصار الکلام نحو له علی مائة درهم و مائة
 دینار و مائة قفیزیر) بیان ضروره بیان ایچون وضع اولنمین الفاظ نوع
 توضیحدر اولدی دورت نوع اوزره در نوع اولی منطوق حکمنده اولان
 بیاندر مثالی جناب عزتک (وورنه ابواه فلامه الثلث) قول شریفی کبی
 زیرا باب میرانده شریکیندن برینک نصیبینی بیان شریک آخرک نصیبینی
 بالضروره بیان اولور نوع ثانی متکلمک حالی دلالتله ثابت اولان بیاندر
 مثلاً صاحب شرعک تحریمی سبق ایتمین قول و یا فعلن بر امری معاینه
 ایتد کلرنده قول و یا فعلن بر یله اول امری تغییردن سکوت بیورملری اول
 امرک حقیقته دلالت و آئی بیان اولدیغی کبی و صحابه کرامک سکوت لری
 دخی رسول الله صلی الله علیه و سلم سکوتی کیدر مثلاً صحابه کربنک

علی حرف فان أصابة
 خیر اطمان به وان اصابته
 فنة انقلب علی وجهه
 خسر الدنیا و الاخرة)
 قول شریفنده اولان حرف
 کله سی مجمل اولمغله انی
 تعقیب ایدن قول مجملی بیان
 اولدی (منه)
 و انما جئنا علیه لان الاعمال
 بالارایلین اولی من افعال
 احد هما (مرأة)
 بوکه بیان تقریر تسبیه
 اولدیغنه سبب ظاهر
 کلامک اقتضای تبدیلی
 مقرر اولدیغیچوندر
 (منه)

واما اجعون قولى بیان
 تفسیردر زرا اجعون
 قولنک ما قبلی ملائکتک
 سجده ایتده اجاع
 و تعریفلرینه محتمل اولمغله
 اجعون قولى تفسیر اولدی
 لکن شوقدر وار که مجازه
 محتملدر متفرق اولدیغیچون
 پس اجعون قولى ایله
 حقیقت مراد اولدیغنی
 تقریر اولدی زرا تفرق
 معنای مجازی دکلدراجاع

ولد مغرورك ودخى زوج مغرورك زوجه سنده منفعت بدنلرني حاجت
قتده تقويمدن سكو تلى عقد وشبهه عقد نسز منافعك اتلاف مجرد ايله
مضمونه اولديغنى بيان اولديغنى كى يعنى بر كسنه حره اولق ظنيله ملك يعين
وياه لك نكاح ايله بر امر ايه زوج ووطى واندن اولاد تولد ايتد كد نصكره
امرءه مز بوره به بر مستحق ظهور ايلسه منافعى ضمان لازم اولر مر ويدر كه
بى عذره قبيله بسندن بر رجل برامه آبقه بى حره اولق ظنيله تزوج وولد
تولد نصكره امه مز بوره به مستحق ظهور وامير المؤمنين حضرت عمر
حضورنده ترافع و حضرت عمر امه مز قومه بى مولا سيجون حكمه و اب
اوزرينه فدائى ولد ايله محضر صحابه ده قضايور دقارنده صحابه كرامك منافع
امه و منفعت ولدى ضماندن سكو تلى عقد وشبهه عقد نسز منافعك اتلاف
مجرد ايله مضمونه اولماسى اوزرينه اجاع منزله سنه حال اولغله منافعك اتلاف
مجرد ايله مضمونه اولماسى مجمع عليه اولدى و بكر بالغه به خبر نكاح واصل
اولد قده سكو تى نكاح اجازتى بيان اولديغنى كى و عيندن نكول اوزرينه حق
ثبوتى و حقه اقرارى لى حال فى الناكلى بيان قلدديغنى كى و شفيعك بعه عالم
اولد قدنصكره طلب شفعدن سكو تى حال شفيعى يعنى تسليمى بيان اولديغنى
كى و مولا عبدك تجارت ايتديكى كورد كده سكو تى عبده تجارته اذتى بيان
اولديغنى كى نوع رابع اختصار كلام ضرور تيجون ثابت اولان بياندر مثالى
(له على مائة ودرهم ومائة ودينار ومائة ووقف بر) كى تركيب مز بورده اولان
عطف يعنى درهم مثلا حنفيه قتلرنده مائه بى بياندر شافعيه قتلرنده مائه كلسى
جمل اولغله جملته بيان لازم اولور نته كم (مائة وثوب ومائة وشاة) قوللرنده بيان
واجبدر زيرا عطف بيان ايچون موضوع دكلدر بلكه مغايرت ايچون
موضوعدر بس بيانه جل اولر لىكن حنفيه قتلرنده شافعيه ك كلام مز بورلى
مقتضاي قياسدر عرف و عادتده عطفك بيان ايچون اولديغنى استحسانا
ثابتدر زيرا معطوف عليك عددده تفسير و تيميرنى ايجاز ايچون حذف
متعارفدر مائة وعشرة اثواب قولنده حذف اولديغنى كى (قال) و بيان
تبديل) بيان انواعك بشيى نوعى بيان تبديدر (وهو النسخ وهو ان يدل
على خلاف حكم شرعى دليل شرعى مترخ و جاز عقلا و نقلا خلافا لغير العيسوية
من اليهود و واقع خلافا لابي مسلم ولم يرد ظاهره فانه لا يصدر عن مسلم
فكيف عن ابي مسلم و محله حكم شرعى فرعى لم يلحقه توقيت و تأيد قيد احكم

ايچون موضوع اولديغنه
بناء الخ (مرأة)
قوله دون التغيير فان تأخير
عن وقت الخطاب لا يجوز
(مرأة)

يعنى بيان تغيير فقها اتفاقيله
موصولا جاز مفصولا جاز
دكلدر ابى عباس
حضرت تلى مفصولا
جوازده رسول الله
لاغزون قرش ايدن كرندن
برسنه صكره ان شالله
ديد كلرني سند ايراد
ايلدى فقهاء ايسر رسول
اللهك من حلف على يمين
فراء غيرها خيراتها
فليكفر قوليله احتجاج
ايتديلر يعنى رسول الله حافى
تخلص ايچون كفارتى تعبير
بيورديلر اكر بيان تغيير
منفصلا جاز اولدى
رسول الله فليستن والياء
بالذى هو خير منها
بيورردى بس ابن عباس
حضر تلىك روايت
ايتد كلرى حديثك نقلى
صحيح اولمغله فقها عمل
ايتديلر (منه)

مضاي آيت بانوح سفينه به

نصا و اختلاف فى غيره) بيان تبديل نسخدر لقوله تعالى (واذا بدلنا اية مكان اية)
انو كيچون مفسرلر تبدیلی نسخ ايله تفسير ايدرلر اولدخى التى بحث اوزره در
(بحث اول) تعريفى بيانده در نسخ اصطلاحده بر حكم شرعيك خلافتنه
بر دليل شرعى متأخر ك دلالت ايتسيدر تعريفده دليل شرعى قيدي نسخ
كتابه قولا و فعلا و تقريراً نسخ سنه شاملدر بس بر حكم عقليتك خلافتنه
داله اولان دليل شرعى تعريفدن خارج اولور اولكه اباحت اصليه در
بلا دلالة دليل قلوبدن انسا و اذهاب طريقه اولان نسخ دخى تعريفدن
خارج اولور و انجق تلاوق منسوخ اولان دخى تعريفدن خارج اولور
بو مقامده مقصود احكامه مطلق اولان نصوصك نسخنى تعريف و بيان
اولديغى چون مترخ قيديله تخصيص و استثناء خارج اولور زيرا بونلر مطلقا
رفعدر نسخ ايسه انجق بزه نسبتله رفعدر * معلوم اولاكه نسخ جناب عزتك علمه
نظر له مده حكمى بياندر بزم علمزه نظر له تبديدر زير انسخ بزم قمرده بقاسى
اصل اولان شيتك بقاسى رفعدر اما جناب عزت قتده بيان محضدر قتل
كى قتل جناب عزتك علمه نظر له اجل مقتولك انتهاستى بياندر بزه نسبتله
تبديل و تغيير و استمرارى مظنون اولان حياى قطع اولغين قاتلك فعلى قصاصى
موجب اولدى (بحث ثانى نسخك جوازي بيانده در) نسخ عقلا و نقلا
جائزدر * معلوم اولاكه احكام الهيهك نسخ و تبديلنده مصالح عباد ايدمعتبره
وياستبره دكلدر مصالح عباد معتبره اولديغنى صورتده جواز نسخك عقلا
وجهى ظاهر در كه (يفعل الله ما يشاء و يحكم ما يريد ولا يسئل عما يفعل)
كلام درر بار ينك مقتضاسيدر مصالح عباد معتبره اولديغنى صورتده وجه
عقلى مصالح عبادك وقتابعد وقت تغير و اختلافى مقرر و خير و قدیر اولان
مولاك اكه على محيط اولغين نسخ و تبدیل عبادك امورى تسهيل
ايچون واقع اولمشدر بحسب الازمنه و المزاج ادويه استعمالى كى بس احيا
واماته ده حكمت خفيه الهيه اولديغنى كى نسخده دخى نيجه نيجه حكمت
خفيسى اولديغنى ظاهر و مقرر در نسخك نقلا جاز اولديغنى آدم عليه السلام
زماننده جزء و اخوات ايله استماع جائز و حلال اولوب بعده شرايع سارده
منسوخ اولديغيدر ختان ابراهيم عليه السلام شريعتده جائز اولوب بعده
شريعت موسى عليه السلامه واجب اولديغنى كى و اختين بينى نكاح ايله
جمع يعقوب عليه السلام شريعتده جائز بعده شرايع سارده حرام اولديغنى

ادخال ايله حيوان انواعك
هر نوعدن ذكر و ائى
واهل كى دخى ادخال ايله
(منه)

يعنى بغيره اقوال و افعالنده
تابع اولين اول بغيرك
اهلندن دكلدر (منه)
مسالكه سى عقلايك
غير ايچون موضوع اولسى
بعض مذهبه در جمهور
دائمه لغت قتلرنده عقلا
و عقلايك غيره عامدر
(تلويح)

حقيقت لغويه اولنجهدن
بلا موجب عدول جائز
اولر (منه)

(حرمت عليكم الميتة والدم
نص احلت لنا ميتتان و دمان
السك و الجراد و الكبد
و الطحال حديثه
مخصصدر و ايات موارث
احاديث صحيحه دن مأخوذ
اولان غير قاتل و مخالف
فى الدين اولان ايله تخصيص
اولمشدر (منه)

كتاب ايله سنتى تخصيصه
مثال جناب عزتك حتى
يعطوا الجزية و قوله تعالى
ومن اوصافها و اوبارها

ودخی و العالمین علیها
 ودخی حافظو علی الصلوة
 اقوال شریفدری رسول الله
 علی الصلوة والسلام
 امرت ان اتاقل الناس
 حتی یشهدوا ان الاله الی الله
 وما اتین من حیة ولا یحلی
 الصدقة لغنی و اوقاة
 مکروهه ده صلوتدن
 نهی حدیثی تخصیص
 اولندقلری کی
 (منه)
 فی قوله علیه الصلوة
 والسلام فیما سبقت السماء
 العشر حدیثی فیما دون
 خمسة اوسق صدقة
 خبریله تخصیص اولندیغی
 کی
 (منه)
 توکیل بالخصوم و مهده
 اقرارک استثناسنی ابو یوسف
 تجوز ایتمدی امام محمد
 تجوز ایتمدی انکاری
 استنادخی خلاف مزبور
 اوزره در دیلاری
 مطولادن طلب اولنه
 (منه)
 فی الاصح قوله اتفاقا
 صحیح دکلدر دیو اولان
 قولدن احترازدر (مرآة)

نسخک نقلادخی جوازنه دیلاردر ذکر اولنلردن هر بری اباحت اصلیدی
 رفعدر نسخ دکلدر دیو ایراد اولنان سؤاله جواب شرابع سالفده اولان
 اباحت شرعه در حرمت اصلیه اباحت اصلیه ک خلا فیدر زیراناس ازماندن
 بر زمانده بلا تکلیف مهملاترک اولنمشددر پس رفع اولق نه کیفیتله اولور که
 انبیاک علیهم السلام امور مذکورده بی بعد المشاهده سکوت لری تقریر
 ونجوز اولمغین بالجمله احکام شرعیه اولور طائفه یهوددن عیسو بهک غیری
 اولان فرق نسخک جوازی انکار ابتدیلر بعضیلری عقلا و بعضیلری نقل
 انکار ابتدیلر عقلا انکار ایدنلر دیرلر که نسخ حکمه اولورسه اول حکمتک
 ظهورندنصکره اتی نسخ به اولور حکمه دکل ایسه عبت اولور ایکی شق
 دخی جناب عزت حقند محالدر بدیلر (جواب) ظهور حکمتله مراد اول
 حکمتک تجدد ازمان ایله تجددی اولورسه نسخ حکمه اولور بدأ اولمز و اگر
 حکمته علمک تجددی مراد اولورسه ثانی مراد اولور وثبوتنه بناء عبت دخی
 اولمز نسخک نقل جوازی انکار موسی علیه السلام دن (ان لانسخ لشریعته)
 وتوراتدن (تمسکوا بالنبت مادامت السموات والارض) روایتلریدر (جواب)
 روایت مزبوردهک متواتره اولدیغی وتوراتدن نقل اولنان کلام مزبورک
 توراتده مکتوب اولدیغی مسلم دکلدر ایوم یهودیلرک یدلرنده اولان توراتده
 شوقی زه تمسک و حجت اولغه صالح دکلدر محرف اولدیغیچون زیر ایوم
 یهودیلرنده اولان توراة نسخدری محرف و مختلف اواسیدی یهود طائفه سی
 انکله زمان رسول الله رسوله اوزرینه احتجاج ایدرلری احتجاج ایتیش
 اولاردی عاداتا احتجاج لری مشهور اولوردی پس لازمک انتفاسی لازومک
 انتفاسنه دلالت ایدر نسخ واقعدر نه کآفا ذکر اولندی یعنی نسخک وقوعی
 مقرردر ابو مسلم اصفهانیدن نسخک وقوعی انکار مرویدر مص ابو مسلم
 نسخ وقوعی انکار ایله ظاهر نی مراد ایتمدی زیر نسخ وقوعی انکار بر مسلمان
 صادر اولمز هکیف که ابو مسلمدن صادر اوله زیرا بوندن ظاهر اولان ایکی
 امر در امر اول لفظ نسخ اطلاقی انکاردر اول ایسه نصه مخالفدر امر ثانی
 شرابع سالفدهک شریعت محمدیه وقوعنده ارتفاعی انکاردر امرین
 مزبور بوندن هر بری باطلدر بلکه مرادی شریعت مقدمه شریعت متأخره
 ورودینهک موقته در پس شریعت مقدمه موقته اولغه شریعت ثانییه
 ناسخ تسمیه اولمز دیکدر (بحث ثالث محل نسخ بیاننده در) محل نسخ بر حکمی

(شرعی)

شرعی فرعیدر که اول حکم قید اولدقلری حالده نصاب اولدلاله توقیت و تأیید
 لاحق اولیه مص محل حکم دیکله امور ماضیه بی اخباردن و باحال
 و با استقبالده واقعه اولجق اموری اخباردن احتراز ایلدی بر شینک حل
 و حرمتده (هذا حلال و ذک حرام) قوللریله اخبار ذکر اولنانک خلا فیدر
 یعنی بومثلاو اخبارک نسخی جائزدر معناره انشا حکم اولدیغیچون پس احکام
 سائره کی بودخی نسخ قبول ایدر فرعی قیدیه عقائده متعلقه اولان احکام
 اصلیه نسخک تعریفندن خارج اولدیلر نصا تأیید و توقیت لاحق اولنانک
 مثالی جناب عزتک (وجاعل الذین اتبعوک) الایة قول شریفی کی و رسول اللهمک
 (الجهاد ما ض الی یوم القیة) قوللری کی قیدان هر قومان ایله مقید اولنانک
 جواز نسخنده وعدم جوازنده اختلاف اولندی تعریف مزبورده اولان غیر
 ایله مراد امر بندر امر اول توقیت و تأیید حکم ایچون قید اولیوب بلکه
 فعل محکوم به ایچون قید اولمقدر (صوموا ابدأ اولی کذا) کی مثال مزبورده
 اولان فعل ماده سیله عمل ایدوب وجوب هیئت کلامدن مستفاد اولمغین قید
 بالضروره ماده سی اعتباریله فعله متوجه اولور حنفیه و شافعیه علماسنک اکثری
 بونده نسخک جوازنه ذاهب اولدیلر جصاص و علم هدی وقاضی ابوزید
 و شیخین و بونلره تابع اولانلر عدم جوازنه سالک اولدیلر امر ثانی تأقید و تأیید
 قیدلری ظاهر حکمه قید اولوب نصا کله سنه قید اولماقدر (الصوم یجب
 ابدأ) کلامی کی بونده ابدأ قولی یجب کله سنک قیدلر لکن صوم ایچون
 ظرف اولغه دخی صالحدر بونک دخی نسخی جهور قیلرنده جائزدر بومحکمک
 تحقیق و تفصیلی شروحدن طلب اولنه (بحث رابع) نسخک شرطی بیاننده در
 (قال و شرطه التمكن من الاعتقاد لا الفعل) حنفیه قیلرنده نسخک شرطی
 عقد قلبه تمکندر فعله تمکن شرط دکلدر شافعیه و معتزله قیلرنده بعض فعله
 تمکن و قدرت شرطدر فعله تمکندن مراد مکلفه امر الهی و اصل اولدقدن
 صکره مکلف مأمور بهی ادایه قادر اوله جق مقیداری وقت مرور
 ایتمکدر مأمور بهک جرئته واسع اولور مقیداری وقت مرور کفایت
 ایتمز زیرا مأمور به ادایه جک مقیداری وقت مرور ایتمدن واقع اولان نسخ
 بدأ اولور دیدیلر حنفیه جوایده لیلیه معراجده امت اوزرینه فرض اولان الی
 رکعت صلوة امته تبلیغ و اداسنه واسع اولور وقت مرورندن مقدم بش
 وقت نمازه نسخ و تبدیل اولندیغی نسخک شرطی عقد قلبه تمکن اولوب
 فعله تمکن اولدیغنه دلیل و شاهد در دیرلر (بحث خامس ناسخ بیاننده در)

واذالم یذکر المستثنی منه
 فهو علی اعرابه الذی
 یتستحقه ویسمى مفرغا
 نحو ما جاء فی الازید وهو
 مرفوع بالفاعلیة
 وما ضربت الازید انصبوب
 بالمفعولیة وما سرت الاراکبا
 منصوب علی الحالیة
 وقس علی هذا و بعدسوا
 وسواء وغیر بیکون المستثنی
 مجرورا و حکم سوا و سواء
 منصوب علی الظرفیة
 فی الاصح و حکم غیر
 من الاعراب حکم المستثنی
 (من شرح ترتیب الجمیل)
 مثال جزئی قاعدة کلیه بی
 اثبات ایتمر دیو سؤال
 اولورسه جواب مثال
 جزئی شاهددر مثال دکلدر
 (مرآة)
 کلام مزبور مستثناک
 حکمی مستثنا منهک
 حکمته معارض اولدیغنه
 دلیلدر
 (ابن ملک)
 اولکده اهل لغتک استثنا
 بعد الثنیا باقی ایله تکلم
 اولدیغنه اجاعلریدر
 (منه)

(و بجزی بین کتاب والسنة مطلقا و خالف الشافعی فی المختلفین والاجماع لا ینسخ ولا ینسخ و کذا القیاس والناسخ قد تكون اشق منه لا ینسخ المتواتر بالاحاد و ینسخ بالمشهور و يجوز نسخ الثابت بالدلالة مع الاصل اتفاقا و اختلف فی احد هما بدون الاخر والمختار جواز نسخ الاصل بدونه لا العکس بخلاف القیاس يعرف الناسخ بالتاریخ وتنصيص الرسول علیه الصلوة والسلام صریحا ودلالة او الصحابة واذالم يعرف فالتوقف لا التخییر) نسخ کتاب ایلہ سنت ینسندہ جار یدر یعنی کتاب ایلہ کتاب وسنت ایلہ سنت وسنت ایلہ کتاب و کتاب ایلہ سنت ینسندہ جار یدر پس نسخ درت قسم اولور (قسم اول) میراث آیتلہ والدينه وصیتک صحتی وآیات مسالمة آیات قتال ایلہ منسوخ اولدقلری کبی (قسم ثانی) رسول الله صلى الله عليه وسلم اول اصحابی زیارت قبور دن منع بیوردقلرندن صکره (کنت نهیتکم عن زیارة القبور الا فروروها) قولیه نسخ بیوردقلری کبی سنتک کتاب ایلہ نسخی یت مقدسه توجه منسوخ اولدیغی کبی یعنی رسول الله صلى الله عليه وسلم کعبه مکرمه به توجه بیوردقلری بعده مدینه منوره توجهلری بیت مقدسه منحول اولدی بوند نصکره جناب عرتک (قول وجهک شطر المسجد الحرام) قولیه نسخ وکالاول کعبه به توجه ایلہ مأمور اولدقلری کبی کتابک سنت ایلہ نسخی حضرت عائشه نك رسول اللهدن (ان الله اباح له من النساء ما يشاء) روایتی جناب اللهک (ولا یحل لك النساء من بعد) قولیه منسوخ اولدیغی کبی ووالدينه بقوله تعالى الوصية للوالدين وصبت رسول اللهک (لا وصية لوارث) قولیه نسخ اولدیغی کبی قسمین مر قومینک صحت نسختده خلاف یوقدر شافعیه نك خلافی قسمین مختلفینده در یعنی کتابی سنت ایلہ سنتی کتاب ایلہ نسخک صحتده در شافعیه کتابی سنتله نسخک عدم جوازینی اثباتده بر قاج وجه ذکر ایدرلر (وجه اول) طاعن ایچون مطعن اولق اقتضا یتسیدر یعنی کتاب سنتله نسخ اولسه طاعنه مطعن اولق شو وجهله اولور که رسول الله صلى الله عليه وسلم بیسنتک کلامی اولق زعم ایلدیکی کتابه کندی مخالفت ایلدی واکر سنت کتاب ایلہ نسخ اولسه طاعن جناب عرت رسولی تکذیب ایلدی دیو طعن ایدر پس بزانی نه وجهله تصدیق ایدر زیدر (وجه ثانی) جناب عرت (مانسخ من ایه او نسها نأت بخبرتها او مثلها) بیوردی سنت ایسه دون والله تعالی قنده دکلدر پس سنت نه وجهله کتابی ناسخ اولور (وجه ثالث)

(رسول الله)

رسول الله صلى الله عليه وسلم (یکتر لکم الاحادیث من بعدی فاذا روی لکم عنی فاعرضوه علی کتاب الله فان وافقه فاقبلوه وان خالفه فردوه) قولی کتابه مخالفت قنده سنتک رذنه دلیلدر پس سنت ایلہ کتابی نسخ نه وجهله جار اولور (وجه رابع) جناب الله جل شانہ رسولنه (قل ما یكون ان ابدله من تلقاء نفسی) بیوردی اگر سنتله کتاب نسخ اولسه نسخ تبدیل اولغله مضمون کتابه مخالف اولمش اولور (وجه اوله) جواب طعن طاعنه اعتبار یوقدر نه کیفیتله معتبرا اولور که طعن مر بور کتابک کتاب ایلہ وسنتک سنتله نسختده دخی واردر پس مصدق اولان شخص یقینا بلور که بونلرک کلیسی الله تعالی قبلندندر مکذب اولان جهلدن ناشی کلیسندنه اشتباه و طعن ایدر (وجه ثانی) جواب بر حکمک حکم آخردن خبریت ومثلتی مکلف حقتده حکمت و یا ثواب جهتندندر سورہ اخلاصک ثلث قرآنه تعادلی کبی پس شک یوقدر که سنت دخی کتاب الله کبی الله تعالی قبلندندر رسول اللهک نطق وحی اولدیغیچون خصوص اول حکمه خطایه تنبیه بیوره یه (وجه ثالث) جواب حدیث مر قومک غیر صحیح اولدیغیدر حدیثه اتباعک وجوبه دال اولان نصه مخالف اولدیغیچون (وجه رابعه) جواب تبدیل ایلہ مراد نازل اولمین لفظی نازل اولان لفظ موقعنه وضه ادر اگر معناد تبدیل مراد اولسه سنت دخی کتاب کبی من عند الله اولور پس سنت ایلہ تبدیل تلقاء نفسدن تبدیل اولر شافعیه سنتی کتاب ایلہ نسختده یعنی عدم جوازنده دخی ایکی وجهله استدلال ابتدیلر (وجه اول) طاعن ایچون مطعن اولق (وجه ثانی) جناب عرت رسولنه (وازلنا الیک الذکر لتین للناس ما نزل الیهن) بیوردی پس رسول اللهک کتوردیکی کتابک کتوردیکی رافع اولر دلیل اولدن جواب اول اولدن اولان اول سبق ایدندر (وجه ثانی) جواب ایلہ مر قومده اولان تبیین ایلہ مراد تبلیغدر معلوم اولاکه اجماع جمهور قتلنده برشی نسخ ایتمز و کندی دخی برشی ایلہ نسخ اولنمز زیرا اجماعک وقوعی رسول الله صلى الله عليه وسلم عهدند نصکره در رسول الله عهدنده کندولری احکام بسطنده کافی اولدقلریچون پس کندولر نصکره نسخ اولر مؤلفه القلوبک صدقاندن نصیلری حضرت ابو بکر عهدنده ساقط اولدیغی اجماعه سببک سقوطنه بناء در قیاس دخی برشی نسخ ایتمز و کندی دخی برشی ایلہ نسخ اولنمز زیرا قیاس اصلاک حکمی فرعه مظهر اولغله فی الحقیقه ناسخ

قولر یدر (منه) اول الایه والذین رمون المحصنة ثم لم یأتوا باربعة شهداء فاجلدوهم ثمانین جلده ولا تقبلوا لهم شهادة ابدوا اولتک هم الفاسقون الا الذین تابوا من بعد ذلك واصلحو فان الله غفور رحیم زیرا بیان ایچون موضوع اولان نطقدر بیان ضرورنده اولان بیان ایسه نطق ایلہ دکلدر بلکه سکوت ایلہ در اتو کیچون مص بمالم یوضع دیدی (منه) بیانک ضرورته اضافتی حکمک سببه اضافتی قیلندن در اتی بیان نفع للضرورة تقدیرنده در (کذا فی المرأة) یعنی جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم حضرتی معاملات ناسی و ناسک مآکل ومشاریلرینی معاینه ومشاهده بیوردقلرندنه نلری معاملاتلری اوزرلرینه تقریر و انکار بیورملری اباحتہ دال اولور زیرا رسول الله عباد اللهی محظور و محرم

اولکه مطلقا جوا ایدر شرعا مهجور اولان حقیقه مهجور اولدیغیچون زیرا حقیقت خصومه شرعا مهجوره در لکن وقتا که استثنا تغییر اولدی ایسه موصولا جاز مفصولا غیر جازدر وبالغه حقیقت خصومته عملا تجوز ایلدی زیرا اقرار خصومت اکامتا اولر مسالمددر پس بیان تقریر و صلا صحیح و فضلا صحیح اولور طریق مر بور اوزره استثنا حقیقتی اوزره اولر انکار دخی اقرار کبی اصح قولده خلاف اوزره در (منه) زیرا ایکی تقدیرده دخی استثنائی جمله اخیره به صرف متحقق جمله اخیره نك غیره صرف محتملدر متحقق متیقن اعتباره اولی در (کذا فی المرأة) ایت قذف جمله ثلثه بی مشتملدر بری فاجلدوا وبری دخی ولا تقبلوا وبری دخی ایتک هم الفاسقون

وبامسوخ اولان قياسك نصي اولور قياسك كندی اولر ناسخك افاده ايتديكي
 حكم مسوخ اولان حكمدا اخفتي بالا جماع جائزدر كاهي قول اصح اوزره ناسخ
 اولان حكم مسوخ اولان حكمدا اشق اولوق ودخى جائزدر شافعيه و متكلمينك
 بعضياري قتلنده جناب عزتك (مانسخ من آيات ونسب هانأت بخير منها
 او مثلها) قول شريف مقتضا سنجه حكم ناسخ مسوخك مثلي ويانندن اخف
 اولوق واجب اولفين حكم ناسخ مسوخدن اخف اولوق جائز اولماق اقتضا
 ايدر حنفيه جوابده اشقده فصل ثواب اولديغيمون كاهي اشق اولان حكم
 خير لو اولور بزم ايچسون بو بايد جواب عقلي بودر كه اخفدن اشقده نقلده
 مصلحت اولديغيمون جائز اولديغي كبي اشقندن اخفه نقلده دخى مصلحت
 اولور سه جائزدر جواب سمعي ابتداء اسلامده اوزر ينه صوم واجب اولان
 كسند صوم ايله فديه ييننده مخير ايدى بعده صوم ختموا واجب اولدى خردخى
 ابتداء اسلامده حلال ايدى بعده مصلحة للناس حرام اولديغي نسخده اخفدن
 اشقده نقل جائز اولديغنه دليل وشاهد در ومتواتر اولان حكم كتاب اولسون سنت
 اولسون خبر احاد ايله مسوخ اولر دليل مظنون دليل قاطعه مقابل اولديغيمون
 متواتر مشهور ايله نسخ اولور زير نسخ بيانتي حيثيتندن خبر احاد جائزدر
 جملي بيان كبي تبديل اولديغي جهندن تواترى شرطدر پس بينلر ينه متوسط
 اولالله عملا بالشهن نسخي جائز اولور دلالت نص ايله ثابت اولان حكمك
 نسخي اصلاك نسخي ايله بيله بالاتفاق جائزدر لكن احدهمانك بدون الآخر
 جواز نسخنده اختلاف اولندي بعضيلر مطلقا جواز نه ذاهب اولد بلر بعضيلر
 عدم جواز نه ذاهب اولد بلر مختار اولان جواز نسخ اصلدر دلالت ايله ثابت اولان
 حكمك نسخنسر عكسي جائزدر كدر يعنى بدون نسخ الاصل دلالة ثابت اولانك
 نسخي جائزدر كدر ولكن قياس ذكر اولنان كبي دكلدر يعنى قياسده حكم اصل
 نسخ اولسه حكم فرع باقي قالمز زير احكم اصلاك نسخي علتني رفعدر
 حكم ايسه علت اوزر ينه مرتب اولفين علتك انتفاسي ايله فرع دخى منتقي
 اولور ناسخك معرفتي تاريخ ايله اولور يعنى ناسخيته قابل اولان نص مسوخيته
 قابل اولان نصدن متأخر اولديغي تاريخ ايله معلوم اولور ودخى رسول اللهك
 ناسخيته صريحاً وبادلالة تنصيص ايله معلوم اولور ويا صحابه كرامك
 تنصيص ايله معلوم اولور قچنكه ناسخ معلوم اوليه انده حكم توقدر تخير
 دكلدر زير تخيرده ناسخ ومسوخك حكم ايني رفع وارددر حالبو كه حكمينك

اولان شيلر اوزر يينه
 تقرير جائز دكلدر ودخى
 معلوم اولاكه سكوتك
 بيان اولديغي ايكي شرط
 ايله مشرطدر شرط اول
 منكر ايچون اول فعلي
 انكاره قدرت اولمقدر
 شرط ثاني اول فعلك
 فاعلي مسلم اولمقدر زير اسم
 اولسه يهودينك كنيسه يه
 ذهابي كبي انلردن سكوت
 شرعيتي بيان اولر
 (منه)
 شافعيه ده اذن اولر مولانك
 سكوتك عبدك تصرفه
 رضاسي اولديغين بيان
 ايچون اولوق جائز
 اولسد ايچون و افراد
 غيظنه بنا اولوق محتمل
 اولديغي ايچون سكوتك
 حجت و بيان اولر
 (منه)
 قيدا حكم قوله اصلنده
 قيدان ايدى اضافت ايله
 نون ساقط اولدى وتوقيت
 و تأييد قيدلرينك
 صفتيدر
 (كذافي المرأة)
 اودلالة كالشرايع التي

برى قطعاً حقدر (مبحث سادس مسوخ بيانده در) والمسوخ منه اما التلاوة
 والحكم او احدهما او وصف الحكم كالا جزاء وحرمت ترك الواجب في زيادة
 الشرط والجزء قال الشافعي بيان محض لان الزيادة تقرير والنسخ تبديل
 قلنا رفع الاجزاء وحرمة الترك لا يكون تقريراً فلا يرد بخبر الواحد والقياس
 على المتواتر والمشهور خلافاً له فلا يزدان تغريب على الجلد والنيسة والترتيب
 والولاء على الوضوء ولا الطهارة على آية الطواف والفاحة والتعديل على
 الصلوة فرضاً بخبر الواحد والايان على الرقبة بالقياس واما وجوب الفاححة
 والتعديل فليس بالزيادة) كتاب اللهمده اولان نسخ درت وجه اوزره در (وجه اول)
 تلاوت و حكمي معام مسوخ اولاندر صحف سابقه كبي صحف سابقه طرف
 حقدن انبياه نازل اولمغله زمانلنده قرأت وانكمله عمل اولوردى تكلم جناب
 عزت (ان هذا لفي الصحف الاولى صحف ابراهيم وموسى) بيوردي پس
 انلك تلاوت و حكملري باقي قالمغله تلاوة و حكملري معام مسوخ اولدى
 (وجه ثاني) يا انجق تلاوتى ويا انجق حكمي مسوخ اولاندر انجق تلاوتى
 مسوخ اولان حضرت عمر ك كتاب اللهمده اولوق اوزره (الشيخ والشيخة اذا
 زيا فارجوها نكالا من الله) قرأتى كبي قول مر قوم رسول الله نازل اولمشيدى
 انوكيچون حضرت عمر اكر بن ناسك عمر قرآندين اولياني قرآنده زياده قلدى
 ديوتت ايتلرندن خوف ايتيمدم شيخ و شيخة آيتنى اخر يينه دك صحفه ادراج
 والحاق ايدر دم دير ايدى شيخ و شيخة ايله عرفامرد محصن ومحصنه در زيرا
 شيخوخت عادتاً مرته به نكاح ايله دخوانى مستلزمدر و ابن مسعود
 حضرت نلرينك ثلثة ايام متابعات قرأتلري كبي بونك قرأتى مسوخ و حكمي
 باقيدر انجق حكمي مسوخ اولانه مثال زنا ايدنلري لسان ايله ايداو بيوتده
 امساكلري و حول ايله اعتداتلري و والدينه وصيتلك نسخلري كبي ويا مسوخ
 اولان حكم دكلدر بلكه اصل حكمك بقاسيله بيله حكمك وصفيدر نسخ
 مزبور زياده على النص كبي زياده على النص ايسه عندا حنفيه نسخدر
 معلوم اولاكه علما زياده على النص بنفسها مستقلة عبارت اولور سه مثلاً يند
 وجوب الصلوة وجوب زكوة ويا وجوب صوم زياده ايتك كبي زياده
 مزبوره مز يد عليك حكمي ناسخ اولماق اوزر يينه اتفاق ايتديلر زيرا
 زياده مر قومه شرعده بلا تغبير للاول زياده اولمش حكمدر ودخى زياده
 على النص عقد قلب مقصدارى متأخره اولماز ايسه ينه حكم مز يد علمي

قبض عليها رسول الله
 صلى الله عليه وسلم فانها
 مؤبده لا يحتمل النسخ لاية
 خاتم النبيين ولا نسخ
 الابلسان نبي ولا نبي بعده
 سيجي مننا
 (ابن ملك)
 خلاف حكم ايله مراد اكه
 منافي ومدافع اولاندر
 مجرد مغايره دكلدر صوم
 و صلوة كبي
 (تلويح)
 زيرا مقتول اهل سنت
 وجاعت قتلنده بانقضاء
 اجله ميت در انوك ايچون
 برغيري اجل دخى
 اولديغيمون
 (منه)
 ومن اليهود من انكر نسخ
 شريعة موسى عليه السلام
 نقلا فهم يفارقون جمهور
 اليهود في انهم لا ينكرون
 الجواز ويخصون الانكار
 بشرعية موسى عليه
 السلام بخلاف الجمهور
 (حسن جلبي على التلويح)
 امر مأمور بهك حسنى
 قضا ايدر نسخ ايسه قبحنى
 اقتضا ايدر بوبله ايكن

نسخ اولز حد قدفنده شهادت جلدہ مقارن اولدیغی حالده شهادت
 ردینی حد اوزرینه زیاده کبی قسمین مر قومینک غیرتده اختلاف
 ایتدیلم اولنکه زیاده شرط و زیاده جز در اما زیاده شرط اجراء اصلی
 رفع ایدر اجراء اصل ایسه خروج عن العهده معناسته مدلول امر اولغله
 حکم شرعیدر زیاده جزء ایسه امر ثلثه ایله حاصله در (امر اول) واجب
 اولان واحد اولدقدن صکره اثینسده تخیر ایله در بوضورتده زیاده واجب
 واحد حرمته ترکی رفع ایدر (امر ثانی) واجب احد اثین اولدقدن صکره
 ثلثه ده تخیر ایله در پس بوضورتده زیاده اثین مر قومیندن برینک حرمته ترکی
 رفع ایدر (امر ثالث) برشی زائد ایجابی ایله در پس بوضورتده زیاده
 خروج عن العهده معناسته اجراء اصلی رفع ایدر اول ایسه حکم شرعیدر
 کاعرف شافعی قتنده زیاده شرط و زیاده جزء نسخ دکلدن بلکه بیان محصدر
 زیر اصل اوزرینه برشی زیاده ایتمک اول شیء اصله ضم و اصلی تقریر در و نسخ ایسه
 اصلی رفع و تبدیلدر پس نه کیفیتله متحد اولورلر زیاده علی النص حقوق اللهده
 عبادت مستقله زیاده ایتمک کبیر حقوق عبادده برکنسه برکنسه دن بیک
 بشوزدر هم دعوی و شاهدک بری بیک در همه آخرک بیک بشوزده شهادت
 ایتمک کبی حنفیه جوابده زیاده علی النص اصلی تقریر اولدیغی مسلم دکلدن
 بلکه زیاده علی الاصل رفع اجزا و حرمة ترک رفعی افاده ایدر رفع اجزا
 ایسه بعض صورده رفع حرمة ترک و بعض اخراده اصلی تقریر اولمز بلکه
 اصلی تبدیل اولور پس حنفیه قتلزنده زیاده نسخ اولد ایسه ظنی مفیدین اولان
 خبر واحد و یا قیاس ایله علی مفید اولان جز متواتر و طمانینت ظنی مفید اولان
 خبر مشهور اوزرینه زیاده جائز دکلدن شافعی قتنده زیاده مر قومه بیان
 محض اولغین ایکس ایله دخی زیاده علی النص جائز در ته کم شافعی عامی
 تخصیصده جواز نه ذاهب اولدی پس حد زنا اولان جلد اوزرینه تقریبی
 و وضوءده نیت و ترتیب و موالاته شرط برینی زیاده جائز دکلدن یعنی حد زنا ده
 اولان جلد اوزرینه خبر واحد اولان (البکر بالبکره جلد مائة و ثمانین عام)
 حدیندر انکله تقریبی زیاده زد کلدن رسول اللهک (الاعمال بالنیات) قوی که
 خبر واحددر کما ذهب الیه الشافعی انکله دخی آیت وضوء که (فاعسلوا
 وجوهکم الا آیت) قویدر که بطریق الفرضیت نیت زیاده قلمسی جائز دکلدن
 ودخی رسول اللهک (ابدوا بما بدء الله به) و بقوله علیه الصلوة والسلام (لا یقبل الله

بما امرک نسختی عواقب
 اموره جهل ایجاب ایدر
 الله تعالی ایسه جهلدن
 منزه در برلر بونک جوابی
 بالاده مر و رایلدی
 (ابن)

بدا بعد الخفا ظهور دن
 عبارتدر بد الامر القلانی
 دیرلر برشی خفی اولدقدن
 صکره ظاهر اولسه مدايله
 ندامت معناسته اولور
 (تلویح)

مدلوم اولاکه حکم نفسنده
 و یا نسخده محتمل دکلدن
 احکام عقلیه کبی یعنی
 جناب عزتک وحدانیتته
 حکم کبی و بونک مجراسته
 جاری اولان امور حسنه
 و امور ماضیه و مستقبله
 دن اخبار کبی نحو مسجد
 الملائکه و یا نسخده محتملدر
 احکام شرعیه کبی
 (توضیح)

توقیت و تأیید نص لاحق
 اولدیغنه الصوم واجب
 مستر ایدر کبی بو مثللو
 حکمک نسختی بالاتفاق
 جائز دکلدن
 (کذا فی المرأة)

صلوة امرء حتی یضع الطهور و واضعه فیغسل وجهه ثم یغسل یده ثم مسح
 رأسه ثم یغسل رجله) خبر واحد لیه بطریق الفرضیت ترتیب زیاده قلمز
 ودخی رسول الله علیه الصلوة والسلام دن اعضاء وضوءک غسلی حقتده
 (کان یوالی فی وضوءه) و بار رسول اللهک (هذا وضوء لا یقبل الله صلوة الا به) خبر
 واحدی ایله اعضاء وضوء غسلزنده موالاته بطریق الفرضیت زیاده قلمز زیرا
 غسل و مسح دن هر بری معنای معلوم ایچون وضع اولمش بر لفظ خاصدر
 نص باطلاقه علی ای وجه کان جواز برینی اقتضا ایدر پس امور مذکورده تک
 صلوة اوزرینه زیاده اولمری حکم اطلاقی خبر واحد ایله رفع اولغین جائز دکلدن
 ودخی فرض اولق اوزر طوافده حدندن طهارت رسول اللهدن (لاصلوة
 الا بطهور الطواف بالبيت صلوة الا ان الله تعالی اباح فیہ الکلام) خبر
 واحدی ایله طواف حقتده نازل اولان (ویطوفو بالبيت العتیق) نص
 کریمی اوزرینه زیاده قلمز دلیلی مرء آتده در و فاتحه شریفه و تعدیل ارکان
 صلوة رسول اللهک (لاصلوة الا یفاحه الکتاب) قوی و صلوتده تخفیف ایدن
 اعرابی یه رسول اللهک (ثم فصل فانک لم تصل) خبر واحد لیه خطابی
 فاتحه و تعدیل ارکان صلوة فرض اولق اوزر صلوة حقتده نازل اولان نص
 اوزرینه زیاده قلمز و سابق الذکر رقبه اوزرینه ایمان قیدی کفاره یمینه
 کفاره قتله قیاس ایله زیاده قلمز بو محله خصم طرفدن ابراد اولشان سوء الک
 جوابنده فاتحه و تعدیل ارکانک وجو بلری ایله قول نسختی مستلزم اولان زیاده
 علی النص قبیلندن دکلدن زیرا بز فاتحه و تعدیل ارکان بولماسه اصلک عدم
 اجزاسیله قائل دکلدن که اندن نسخ لازم اوله بلکه بز فاتحه و تعدیلک عمدا
 تارکری اثر اولق معناسته اولان وجو بلریله قائلز بوندن ایسه نسخ اولق
 اقتضا ایتمر اگر فاتحه و تعدیل ارکانه مر اعا تسزاد اولشان صلوتک عدم اجزاسیله
 قائل اولدیق اول تقدیرجه سوء اله محل اولوردی تقریر مرز بور وضوءده
 تصور اولمز حتی نیت و ترتیب وضوءده معنای مذکور ایله واجبین اولار
 متوضی اولان کسنه یه نیت و ترتیبی ترک ایتدیگی چون اتم اولق معناسته قلمز
 ممکن دکلدن بلا اتم ساقط اولان افعالدن اولدق لری ایچون و صلوتک
 جواز یله بیله مصلی ترکیچون اتم اولق معناسته اولق دخی ممکن دکلدن و اگر
 اساءت معنای مر ادا اولورسه انک نبوتی سنیت ایله اولور تکم لشدن نقض
 اوزر یه و عید و رودی کبی ابوحنیفه حضرت لرینک صلوتده واجبات

اخر آلیه فوق الذین
 کفروا الی یوم القیمة تأیید
 ایله مر ادا مادامکه داردار
 تکلیف اوله حکمک دوام
 و یقاسیدر انو کیچون
 الی یوم القیمة قولیه تأیید
 و تقیید اولدی توقیت
 اولدی (منه)

آیه مر قومه تک منطوقی اخبار
 قبیلندن پس نه وجهله
 مصانی احکام شرعیدن
 عد ایلدی دیو سوال
 اولورسه جواب مؤتمک
 کافر اوزرینه شرف
 و کرامت با بنده تقدیمک
 وجوبده بناء حکم اولدیغی
 جهته احکامدن عد ایلدی
 (تلویح)

جهور قتنده اخبارده
 نسخ اولمز زیرا اخبارده
 نسخ واقع اولسه بد اویا
 عواقب اموره جهل لازم
 اولور تعالی الله عن ذلك
 و بعضیلم مستقبلده اولیچق
 اخبارده نسخ جائز در دیدیلر
 کقوله تعالی لادم ان لا یجوع
 فیها ولا تعری ایت
 مر قومه تک مفادی
 فید تلهمسا و انهما قولیه
 نسخ اولدی دیرلر جواب

قلدیغی کی وضو ده واجب قلمد قاریک سری تقر بر مزبوره راجعدر دیدیلر
 * الرکن الثانی فیما یختص بالسنة *

وهی ما صدر عن النبی صلی الله علیه وسلم من قول ویختص بالحدیث او فعل
 او تقریر (سنت لغتده طریقه و عادتده اطلاق اولتور اصطلاحده عبادتده
 استعمال اولتور سه نافله مراد اولتور ادله باینده ذکر اولتور سه رسول اللهدن
 قرأندن ما عدا صادر اولان قول و فعل و تقریر لری مراد اولتور حدیث
 و خبر سنت قولیلر بنه مختصلددر هر نه محلهده حدیث و یا خبر دینسه سنت
 قولیلری مراد اولتور انو کیچون مؤلفین اقسام السنة دیدیلر اقسام
 الحدیث دیدیلر تقریر بر شی تثبیت و حالی اوزره ابقادن عبارتدر رسول اللهک
 تقریر ایتندن بر فعل و یا بر قولی کور و ب و یا اشتد کلزنده انکار ایتیموب
 سکوت بیورد قلدیلر بوفنده مقصود بالبحث سنتک رسول اللهه کیفیت اتصالی
 بیانددر * معلوم اولاکه سنتک رسول اللهدن صدور بی طریق الوحی اولغله مهس
 اول (الوحی نوعان ظاهر سمع النبی صلی الله علیه وسلم من ملک یتیقنه
 مبلغا و وضوحه باشارة اولاح قلبه والکل حجة للکل بخلاف الالهام الاولیاء)
 قولیلر بیان ایلدی وحی ایکی قسمدر بر قسمنه وحی ظاهر و بر قسمنه وحی باطن
 دیرلر وحی ظاهر دخی اقسام ثلثیه تقسیم اولغشدر (قسم اول) لسان ملک ایلله
 رسول اللهه نازل و رسول الله قراین قطعه ایلله طرف حقدن کندویه
 مبلغ اولان ملک اولدیغی بلد کبری حالده ملکدن سمع لری بدر (قسم ثانی)
 رسول اللهک قلب شیرین بنه بلا حرف و صوت ملک اشارتیلله واضح اولانددر
 رسول اللهک (ان روح القدس نفث فی روعی ان نفسالین تموت تستکمل
 رزقها فانعوا لله واجلوفی الطلب) قول شریفی بوقسمده اشارتدر بونکله قرآن
 یئنده فرق بودر که حدیث تسمیه اولناده منظور فیه و مراد انجق معنادر لفظی
 دکلمه منزل اولانده ایسه لفظ و معنائک ایکی سیده منظور زدر (قسم ثالث)
 رسول اللهک قلب شیرین بنه بلا شبهه لایح اولانددر پس جناب عزتک (وما کان
 ابشر ان یکنه الله الا وحیا) قولنده اولان وحیدن مراد الهام اولور
 زیرا الهام لقوله تعالی (انا انزلنا الیک الکتاب بالحق لیحکم بین الناس بما
 اراد الله) الله تعالی نپسنه هر شی کندی نوریلله کوستر مسیدر بنه علیه الهامه
 دخی وحی اطلاق اولتور بعضیلر قتلزنده الهام من غیر نظر و استدلال قلد
 قذف اولتان معنادر اقسام ثلثیه مذکور نیک کلبسی رسول اللهدن امتی

(اوزر رینه)

ان لا تجوع فیها قولی قید
 و اطلاق باینده نسیخ
 بایندن دکلمه
 (ابن ملک و فیه تفصیل)
 خلاف مزبورک جریانی
 احکام شرعیته نیک غیر
 اولان اخبارده در اما اخبار
 احکام شرعیته واقعه
 اولسه انده نسیخ جاریدر
 جناب عزتک والذین
 یتوفون منکم الی قوله
 یتربصن بانفسهن اربعة
 اشهر و عشر اقولنه دک
 و اولات الاحمال اجلهن
 ان یضعن حملهن قولیلله
 نسیخ اولندی
 (ابن ملک)
 زیرا حکم نسیخ عند الحنفیه
 اصلا عمل قلب تبعاع عمل
 یدن ایچون مدت حکمی
 بیانددر عقد قلب مقصود
 وانکله ابتلا محقق
 اولدیغیچون ایمان رأس
 طاعات ایکن عبد انجق
 قبولیلله مبتلا در عملک
 قرینه اولسی عزیمت قلب
 ایلله اولدقده در عزیمت
 قلبک کاهی بلا فعل قربت
 اولدیغی رسول اللهک

اوزر رینه حجت اولمغین امتی اوزر رینه اتباع واجب اولدی الهام اولیا بونک
 خلا قیدر غیره حجت اولدیغی اجلدن مص و حیک نوع ثانیسی (و باطن وهو
 ما ینال بالاجتهاد و منعه بعضهم وجوزه آخرون و المختار انه علیه الصلوة
 والسلام ینظر الاول ثم یعمل بالثانی و الاول اولی لاحتمال الثانی الخطاء
 وان لم یقر علیه فالاستمرار دلیل الاصابة یقینا فلا یجوز تخالفته بخلاف اجتهاد
 غیره) قولیلله بیان ایلدی * معلوم اولاکه وحیک نوع ثانیسی وحی باطندر وحی
 باطن رسول اللهک حکم نصدده اجتهاد و تأمل ایلله ظاهر و نائل اولدقاری
 حکمدر اشاعره و اکثر معتزله اجتهاد رسول علیه الصلوة والسلامی (و ما ینطق
 عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) نص کریمه متمسک منع ایتدیلمر امام مالک
 و امام شافعی و عامه اعل حدیث اجتهادی مطلقا تجوز ایتدیلمر حنفیه قتلزنده
 مختار اولان رسول الله علیه الصلوة والسلام بر حادته و قوعنده وحی ظاهر
 نزول ایچون منتظر اولله کلد کبری وقت بمقداری منتظر اولوردی مدت انتظار
 مرور وحیک عدم نزولی معلوم اولدقده اول حادثه نیک فوتی خوفنه بناء
 اجتهاد لریله عمل بیوردی زیرا رسول الله حقتده وحی اصلدر اجتهاد ایتندن
 خلفدر خلفه رجوع اصله و اصولدن عجز قتلزنده جاز و محقق اولور و اجتهادک
 خطایه احتمالی اولمغین وحی اجتهاددن اولی در خطا اوزر رینه تقریر دکلم
 ایسه ده اجتهادی مجوز اولنلر دخی اجتهادده خطا جاز میدر دکلمدر آنده
 اختلاف ایتدیلمر بعضیلر اجتهادده خطایی تجوز ایتدیلمر و بعضیلر لقوله
 تعالی (عفی الله عنکم اذنت لهم) قولی مقتضاسیجده خطایی تجوز ایتدیلمر
 لکن رسول اللهک اجتهاد لری اوزر رینه استمرار خطایه عدم تنبیهاری
 اجتهاد لرنده اصابت لری بنه دلیل یقینی اولمغین اجتهاد رسولده مخالفت جاز اولدی
 جناب عزت قبلندن اولدیغی متعین اولدیغیچون اجتهاد امته مخالفت جاز
 اولدی اجتهاد امتک خطایه احتمالی جاز اولدیغیچون (فصل) فیما یعلق
 بالقول و فیه ابحاث (البحث الاول) قولک رسول الله صلی الله علیه و سلمه اتصالی
 بیانددر (وهو اما کامل ان کانت الرواة فی کل قرن قوما لا یجوز العقل
 توأطهم علی الکذب عادة و ینسب المتواتر وهو یفید الیقین بالضرورة) سنت
 ایکی قسمدر بر قسمی رسول اللهدن بزه متصلاروایت اولنانددر یعنی رسول
 اللهه اتصالنده صورة و معنائشبهه اولمیاندر بوکا حدیث متصل و حدیث
 موصول تسمیه ایدرلر بر قسمی دخی متقطعا روایت اولنانددر متصلاروایت

نیة المرء خیر من عمله قولیلله
 ثابتدر پس مقصود عقد
 قلب اولوب فعل مقصود
 اولدیغی جاز اولور
 (ابن ملک)
 ابن ملکده والذین وصیت
 سنتله منسوخدر دیو بیان
 ایدر مثلا جناب عزتک
 کتب علیکم اذا حضرن
 احدکم الموت قولی جناب
 رسالت مآبک ان الله قد
 اعطی کل ذی حق حقه
 الا لا وصیة لوارث قولیلله
 منسوخه اولدی
 (مند)
 ولایدری انه کان بالکتاب
 او بالسنة
 (توضیح)
 ای فیما یرجع الی مصالح
 العباد دون النظم وان سلم
 هذا لکنها انما ینسخ حکمه
 لانظمه و همافی الحکم مثلان
 (توضیح)
 و امک ثلثدن سدسه
 اخوین ایلله حجینی اجاع
 منعقده ایلله در حال بوکه
 امک حجینی اخوه ایلله اولوب
 اخوین ایلله اولدیغنه
 دلالت نصک وجودیلله

اولان دخی اوچ نوعدر نوع اول رسول الله من بزه اتصالی کامل اولاندر یعنی اول حدیثی قرون معتبره دن هر قرنده عادتاً کذب اوزرینه اتفاقرخی عقل تجویز ایتمین قوم روایت ایتمکدر بوقسم کامل الاتصالیه متواتر تسمیه ایدرلر روایتی واحدا بعدواحد متتابع اولدقلریچون خبر من بوزک تجریری طرفینده وواسطه ده و کثرة جهندن مساوی اولق لازمدر نقل قرآن و صلوة خمس و اعداد رکعات و سجدهات و بیان مقدار زکوة و غیریلر کبی (حدیث متواتر حکمی) حس کبی علم ضروری افاده ایتمکدر جا حدی شریعه تفکیر اولنور (واما فيه شبهة صورة ان كانت كذلك في القرن الثاني والثالث لا الاول ويسمى المشهور وهو يفيد طمانينة الظن واما صورة ومعنى وان لم يكن كذلك ويسمى خبر الواحد وهو يوجب العمل وغلبة الظن بشرائط في الناقل والمنقول بالكتاب والسنة والاجماع والمعتول وقيل لا يوجب العمل ايضا لانتفاء الملزوم وقيل لا يوجب العلم ايضا لوجود الملزوم) نوع ثانی بر حدیثک رسول الله علیه الصلوة والسلام دن بزه اتصالیه صورة شبهه اولاندر اول حدیثک روایتی قرن ثانی که تابعین زمانیدر و قرن ثالث که تبع تابعین زمانیدر حدیث متواتر روایتی کبی اولوب قرن اولکه صحابه کرام زمانیدر انده خبر واحد اولاندر نوع مزبوره حدیث مشهور دیرلر بونده اولان شبهه صورة اولوب معنی اولدیغنیک وجهی قرن ثانی و قرن ثالث علمای اول حدیثی تلقی بالقبول ایتمکدر یدر حکمی طمانینت ظن افاده ایتمکدر مرتبه ده حدیث متواتر دن دوندر خبر واحدک فوقیدر حدیث مشهور ایله کتاب الله اوزرینه زیاده بی تجویز ایتمیلر بر جماعت رأی اوزرینه حدیث مشهوره حدیث مستفیض دخی اطلاق ایدرلر (نوع ثالث) بر حدیثک رسول الله من بزه اتصالیه صورة و معنای شبهه اولاندر یعنی روایتی قرون ثلثه ده متواتر و مشهور روایتی کبی اولاندر بونده صورة شبهه اولدیغنی رسول الله اتصالی قطعاً ثابت اولدیغنیچوندر معنا شبهه اولدیغنی امت اول حدیثی تلقی بالقبول ایتمکدر ایچوندر نوع مزبوره اصطلاحده خبر احاد تسمیه وراویسی بردن زیاده اولور ایسه ده دخی قرن اوله نظرله خبر واحد اطلاق اولنور حکمی ناقله و منقولده معتبره اولان شرایطک وجودی قنده اول خبرک منطوقیله علمی موجب و غلبه ظنی مستلزم اولقددر جا حدی تکفیر و تضلیل اولنور خبر واحد ایله عمل واجب اولدیغنی کتاب الله و سنت رسول الله و اجماع و عقل ایله ثابتدر کتاب الله ایله ثبوتی جناب عزتک (فلو لانفر

بینه اولکه قوله تعالی فان كان له اخوة فلامه السادس در اخوة ایسه اخوه دکلدر دیوسؤال اولنور سه جواب اخوین ایله عدم حجی اوزرینه اولان دلالت نص مفهومک حجینی و اقل جمع ثلثه اولسی اوزرینه مبثیه در بوه که ایسه قطع یوقدر (تلویح)

واجماع اجتماع آرادن عبارتدر پس رأی ایله انتهاه حسن معلوم اولنور فخر اسلام اجماعک اجماع ایله نسخی جائزدر دیدی تحقیق ابن ملکده و غیرینده مسطوردر (منه)

ارتفاعنه بر دلیل شرعی وارد اولدیغیچون دکلدر پیش بر شیک انتهاه مدتیله انتهاسی بیان قیلندن اولسور نسخ اولر صوم رمضان مدتی انتهاسیله منتهی اولدیغنی کبی (تلویح)

یعنی قیاس کتاب و سنت و اجماع و قیاسدن برنی

من کل فرقة منهم طائفة ليتفقوا في الدين ولينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم يحذرون) قول شریفی کبی مقتضای آیت فرقه دن آرین طائفه به انذار واجب اولمقدر ثلثه به فرقه اطلاق اولنجه فرقه دن آرین برویا یکی کسنه به طائفه اطلاق اولنمش اولور پس برویا یکی کسنه ک خبریلر یله عمل واجب اولور فصل ایله قائل اولدیغیچون خبر واحدک حجینک سنت ایله ثبوتی رسول الله علیه الصلوة والسلامک اصحابدن معاذ و غیریلر تبلیغ اوامر الهی و قبول احکام بزدانی ایچسون اطراف و آفاقه ارسال و سلمان وام سلمه و بریده حضرتتک هدایا و صدقه و سایر امورده قولرینی تصدیق و قبول بیوردقلرینی انصارک قبولرینی کبی و تابعینک ماتک طهارت و نجاستی خصوصنده خبر واحد ایله عملرینی خبر واحدک حجینتی مثبت اولور و دخی انصار ابو بکر حضرتلرینک (الانبياء لا يدفون حيث يموتون) روایتیله عمل و اهل قیاسک قبله دن کعبه به صلوته تحولرینی خبر واحد ایله استدلال قیلندن زبیر انلره نسخ قبله خبرینی ایصال ایدن شخص واحد ایدی و رسول الله علیه الصلوة والسلامک حذفه الیمی حضرتلرینک کتاب دعوت ایله کسرایه و عمر بن امیه الضمیری ملک حبشه اولان نجاشی به و دحیه الکلبی حضرتتیی هرقله ارسال و بمالک اعدایه مبعوثه اولان جواسیس و عبونک کنوردکلری خبریلر قبول بیوردقلری خبر واحد ایله عمل واجب اولدیغنه شاهددر زبیرا بونلره عمل واجب اولماسه ارسالده فائده اولیوب عبت اولور خبر واحدک عقلا حجینتک ثبوتی بر خصوصه شاهد اولانک شهادتی تجارب و تباعض سببی ایله مظنه تهمت و شاهدک ثقه اولدیغنی مشهور دکل ایکن شهادتی مقبوله و موجیبیله عمل اولننده بر خبرک مخبری ثقه و معتد اولدیغنی مشهوره متعارف ایکن روایت و خبری مقبول اولماق عقلا بعید اولدیغیچوندر پس خبر واحد ایله عمل واجب اولور علم یقین افاده ایتمر ایسه ده بعضیلر قتلرنده خبر واحد علمی موجب اولدیغنی کبی عمل دخی ایجاب ایتمر عمل عن علم اولق واجب اولدیغیچون ته کم جناب عزت سوره اسراده (ولاتقف ما ليس لك به علم ان يتبعون الا الظن) یعنی سن یا محمد بلدیکنک شیئه اتباع ایله آیت مر قومه علمک علم ایچون استلزامنه دلالت ایتمکین علمک انتفاستندن ملزوم اولان عملک دخی انتفاسی لازم اولور و بعضیلر قتلرنده

نسخ ایتمر یعنی نسخلرینه صالح اولر زبیرا صحابه کرام کتاب و سنتله ترک رأی اوزرینه اجماع ایتمیلر حضرت علی کرم الله وجهه اگر دین رای ایله اولیدی باطن خفک مسیحی ظاهر خفک مسیحندن اولی اولوردی و لکن رسول الله علیه الصلوة والسلامی ظاهر خفه مسح ایدر کوردم دیدی پس رای ایله نسخ جائز اولدی شافعیه دن ابن شریح بونی یجوز ایلدی شافعیه دن انطاطی کتابی سنتله نسخ جائز دکلدر و لکن کتابدن مستخرج اولان قیاس ایله جائزدر دیدی (ابن ملک)

ته کم الله تعالینک و علی الذین يطيقونه قولنده ذکر اولتمشدر شک یوقدر که حرمت اباختدن اشقدر (مرأة)

یقال عدم مباشرت الواجب حرام و عدم مباشرت الحرام واجب

(تلویح)

یعنی فاتحه و تعدیل ارکاک
صلوتده و جو بلری اندن
نسخ لازم اولور زیاده ایله
دکدر زیر ایز فاتحه و تعدیل
ارکان بولنمیان اصلک یعنی
صلوتک عدم اجر اسیله
قائل دکدر که ترکیله نسخ
لازم اوله بلکه بز انلری
عدا ترک ایله اثم اولوق
معناسته اولان و جوب
ایله قائلز بوندن ایسه نسخ
لازم اولر

(کذا فی المرأة)

زیاده شرط کفارتده ایمان
شرط ایتمک کی زیاده جزء
رکعتین اوزر زینه بر رکون
زیاده قلمق کی ویا مفهومی
مخالفتیه سی رفع ایدر شیء
زیاده ایتمک کی مثلا فقها ناک
سائمه ده زکوة وارد
دید کلرندن صکره علوفده
دخی زکوة وردد دید کلری
کی بونده مفهوم مخالفه
اعتبارینی رفع وارد بونلر
عبادت مستقله اوله دقلر
میچون علما بونلرک جواز
نسخ وعدم جوازنده
اختلاف ایتدی لر

خبر واحد علی موجب اولدیغی کی علی دخی موجب اولور ملزومه کدملر انک
وجودی ایچون جواب عملک علم قطعی نی استلزامی مسلم دکدر نه وجهله
مستلزم اولور که ظنه اتباع و جوبی کاهی ادله ایله ثابت اولور آیتین
مر قومتینک اشخاص وازمانه عمومی یوقدر بلکه رسول الله مخصوصدر
بونک ایله علم کاهی ادراک معناسته استعمال اولور وظن دخی کاهی
وهم معناسته مستعملدر پس آیتین ده اولان علم وظن ذلك المعنایه اولوق
جائز اولدیغنه بناء استلزام مزبور یوقدر (البحت الثانی) فی شرائط الراوی
وهی اربعة العقل الكامل وهو عقل البالغ والاسلام وهو التصديق والاقرار
ولو اجالا والضبط وهو مجموع حق السماع وفهم المعنى وحفظ اللفظ
والمراقبة فظاهره ضبط معناه لغة وهو الشرط وباطنه ضبطه فقیها وهو
الکامل والعدالة وهی استقامة الدين وسيره والمعتبر رجحان الدين والعقل
على الهوى والشهوة) شرائط راوی درتدر (شرط اول) عقل کاملدر که
اندن عقل بالغ مراد اولور پس معنوه وصینیک خبری مقبول دکدر
خبر معنوه قبول اولدیغنک وجهی ظاهر در صینیک خبری صبی کامل
التمیز و ضبط صاحبی ایکن چوق اولور که اوزر زینه اثم ترتب ایتدی کیچون
کذبیدن اجتناب ایتدیکنه بناء مقبول دکدر (شرط ثانی) اسلامدر ایمان
تصدیق اسلام اولدیغی کی اسلام دخی تحقیق ایماندر اولدخی ایکی
نوعدر نوع اول مسلمین بیننده نشو و نما واپویننه تبعیت و یادار اسلامه
تبعیت ایله اسلامی ظاهر اولاندر نوع ثانی ایمان کاملدر که بیان ایله ثابت
اولور بیان ایله ثابت اولان اسلامک اعلاسی تفصیلا بیاندر کیفیتنی بی
علیه الصلوة والسلامک طرف حقندن کتوردیکنک جعیستک تفصیلنی
قلب ایله تصدیق ولسان ایله اقراردر ادناسی اجالا بیاندر نوع اوله اعتبار
یوقدر مکر که اندن امارات اسلام ظاهر اوله جماعتله اداء صلوة کی
انوکیچون امام محمد رجه الله مسلمین بیننده نشو و نما بولان صغیره حقنده
صغیره حین ادرا کده اسلامدن بعد الاستیصاف اسلامی وصف ایده ماسه
زوجندن بیان اولور دیدی بلکه اعتبار ثانیستک ثانیستدر یعنی نوعین
مزبور استک ثانیسی کما اجالا بیاندر که در اشتراک تفصیلده جرح اولدیچون
انکیچون بعد الاستیصاف نعم کله سیله اکتفا اولور (شرط ثالث) ضبطدر
ضبط معانی اربعة مجموعندن عبارتدر اولکه استماع ایتدیکی کلامی

(توضیح)

معلوم اوله که تفصیل آتی
منسوخ کتابده جاریدر زیر
حدیث وحی منسلودن
دکدر که منسوخ التلاوه اوله
بلکه حدیثده نسخ انجق
حکمنده جاریدر بومحمله
حکم ایله مراد معنای
کلامه متعلق اولاندر نظمنه
متعلق اولان دکدر حکم
وتلاوت بر دلیل شرعی
ایله نسخ اولسون ایچون
رفع اولدیغی کی کاهی
غیرله دخی دفع اولور
بونک تحقیقی بودر که
حکم ایله مراد وجوب
مثالورده علمدر عملک موت
علما ویا علمبانک قابلزندن
علی جناب عزتک اذها بیله
رفع اولجمنده خفا یوقدر
صحف ابراهیم علیه السلام
کی انسا ذمن رسول الله
قران ایچون نسخ اولدی
قال تعالی سنقرؤک
فلا تنسی الاما شاء الله
واما بعد وفاة رسول انسا
نسخ اولر لقواه تعالی
انا نحن نزلنا الذکر وانا له
لحافظون (توضیح)

ایت هر قومه في الجملة
نسیان ثبوتنه اشاره
داله در نقی دن استنسا
اثبات اولدیغیچون

(تلویح)

قل یا ایها الکافرون سوره
سی بونلرک قرانده نظاری
کثیره پس بونلرک حکماری
منسوخ تلاوتلری باقیه در

(توضیح)

یعنی زیاده علی النص
نسخیده نسخ دکلمیدر
مختلف فیه در

(منه)

زیرا اطلاق کلامدن
مقصود معنادر حکم
مطلق ایتان ایله عهددن
خروجدر تفسیر قیدی
اثباتدر حکم مقیدی
ایتان ایله خروج عن العهده
درغیری دکلمدر ثبوت
تفسیر صفت اطلاق
انعدامنی مستلزمدر
بویسه حکم اطلاق
مدتی اندهاستندن صکره
اولغین نسخ اولور شافعی
قتنده تخصیص و بیاندر
زیرا نسخ بر حکمی رفعدر

ردت (ت) راوی حدیث روایتله مشهور و معروف فقیه اولورسه
خلقاء راشدین و عبادنه وزید بن ثابت و معاذ و عائشه صدیقه و غیر یلر
کبی روایت ابتد کلمی حدیث قیاسه موافق اولسون و یا اولسون مقبولدر
واکر راوی حدیث فقیه اولز ایسه ابوهریره و انس و سلمان و بلال
و غیر یلر کبی روایتلری رد اولتور روایت ابتد کلمی حدیث اصلا قیاسه موافق
دکل ایسه واکر قیاسیندن برینه موافق و اخرینه مخالف اولورسه موافق
اولدیغنده مقبولدر قیاسه اصلا موافق اولیایک نظیری مصره حدیثی کبی
اولکه ابوهریره رسول اللهدن (من اشتری شاة فوجدها محفلة فهو
بخیر النظرین الی ثلثة ایام ان رضیها امسکها وان سخطها ردها ورد معها
صاعا من تمر) روایتی کبی یعنی برکسنه بر شخصدن بر شاة اشتراوانی محفله
بولسه مشتری اوچ کونه دک مخیردر دیلرسه امساک ایدر دیلرسه بر صاع
تمر ایله اتی بایعنه رد ایدر حدیث هر قوم مخالف قیاسدر زرا ضمان
عدوان مثلیاتدن اولورسه مثلی مقدر اولدیغی جناب عزتک (من اعتدی
علیکم فاعتدوا علیه بمثل ما اعتدی علیکم) قولیه ثابتدر قیمی اولورسه قیمت ایله
اولور (من اعتق شقصه فی عبد و قوم علیه نصیب شر یکه ان کان موسرا)
قولیه ثابتدر پس ضمان عدوانه قیاس ایله لبن مکاتنه تمر دن صاعک
ضمانی وجوبی منع ایدر لبن قایل اولسون کثیر اولسون مثلی و باقیمتی ایله تضمین
اولند یغیچون پس حدیث هر قوم قیاسه مخالف اولدیغیچون رد اولتور
واکر راوی حدیث حدیث روایتله مجهول اولورسه یعنی انجق بر و یا
ایکی حدیث روایت ایتمش ایسه زابضه بن معبد کبی راوی مسفور دن
سلف حدیثی روایت و رسول الله ایله صحبتنه شهادت و ثقانک اندن حدیث
نقل ایتملریه بیله روایت ابتد کلمی خبرک قبولنده اختلا ایلسلر یعنی
بعضیلری قبول و بعضیلر رد ایلسلر حدیثی مقبولدر معقل بن سنانک
پردع حقتنده روایت ابتد کلمی حدیث کبی یعنی پردعک زوجی اولان هلال
بن مره قبل الدخول و بلا تسمیه المهر فوت اولدقده رسول الله علیه الصلوة
والسلام پردعه به مهر مثل ایله قضا بیور دیلر دیو اولان روایتی ابن مسعود
قبول و حضرت علی کرم الله وجهه رد ایلدی راوی هر بوردن ثقاة
حدیث روایت ایتملریه بزسخی موافق اولدیغیچون انکله عمل ایلدک
موت دخول کبی اولدیغیچون موده دخول کبی عده واجب اولسی

(دلیله)

دلیله شافعی عمل ایتمدی انک قنده قیاسه مخالف اولدیغیچون واکر
سلف روایتی رد ایتمش لر ایسه روایتی هر دوده در فاطمه بنت قیس
قصه سی کبی فاطمه بنت قیس زوجی کندوبی طلاق ثننه ایله تطلیق
ابتدیکنی رسول الله خبرورد کده رسول الله عز بوره ایچون زوجی اوزرینه
عدتی تمامه دک نفقه و سکنی لزومه قضا بیورمدی دیو اولان روایتی
حضرت عمر اصحاب محضر لرنده (لاندع کتاب ربنا و سننه نبینا بقول
امرته لاندیری اصدقت ام کذبت) کلامیه رد ایتد کده حضار مجلسدن
براحد ردینی انکار ایتمدی لر پس حدیثک منکر اولدیغی اصحاب قتلنده
ثابت اولدی (البحث الرابع فی الانقطاع وهو نوعان الاول ظاهر وهو
الارسال فیقبل مرسل الصحابی بالاجماع و مرسل القرنین خلافا لشافعی
و اختلاف المشایخ فین دونهما والمرسل من وجه والمسند من وجه آخر یقبل
فی الصحیح و باطن اما بنقصان فی الناقل و اما بالمعارضه للاقوی صریحا
کحدیث فاطمه بنت قیس للکتاب و حدیث القضا بشاهد و عین للحدیث
المشهور او دلالة اذا شد فی البلوی العام او عرض عنه الاصحاب (ت) منقطع
عد اولنان احادیث دخی ایکی نوع اوزره در برنوعی ظاهر در کداکا مرسل
تسمیه ایدر لر ارسال لغنده خلاف تفسیردر فقها اصطلاحنده راوی ایله
هر وی عنه بیننده ترک واسطه در محدثین اصطلاحنده تابعیتک کندی ایله
رسول الله بیننده اولان واسطه بی ترکدن عبارتدر پس راوی راویین
بیننده اولان بر واسطه بی ترک ایدر سه مثلا ابوهریره ایله معاصر اولین
راوی (قال ابوهریره) دیسه یو که دخی منقطع تسمیه ایدر لر واکر بردن
زیاده واسطه بی ترک ایدر سه آکه معضل دیلر حقیقه ذکر اولنان احادیثک
کلیسنه مرسل تسمیه ایدر لر اولدسخی درت قسمدر (قسم اول) صحابی کرامک
ارسالریدر (قسم ثانی) قرن ثانی و قرن ثالث اربابنک ارسالریدر (قسم ثالث)
هر عصرده بر عدلک ارسالریدر (قسم رابع) بر وجه دن مرسل و وجه آخر دن
مسند اولان خبردر صحابه کرامک ارسالی بالاجماع مقبول و جتدر
ارسال ابتد کلمی خبر رسول الله دن بلا واسطه سمع لرینه محمول اولدیغیچون
قرن ثانی و قرن ثالث اصحابنک ارسالری حقیقه قتلنده مقبولدر علت قبول
قرون ثالثه ده عدالت و ضبط اولدیغیچون قنخی راویده که عدالت و ضبط اوله
انک خبرینی قبول و اجبدر قرنین مادوننک مر اسلی قبولنده اختلاف مشایخ

(۲۴)

زیاده اول حکمی تقریرا کا
حکم اخیری ضم در بویسه
نسخ دکلمدر جواب
تخصیص بامک متاوانده
حکم اولک غیری بر حکمی
موجبدر ولکن عامک
کندیدن مخصوص اولان
افرادینه متااول اولدیغی
میتدر حاصلی تفسیر
اثبات ایچوندر تخصیص
اخراج ایچوندر حکمدن
اخراج ایله اثبات حکم
بیننده مشابهت اولماغله
نسخی تخصیص قلم
صحیح دکلمدر
(ابن)

اجزائک معنایی امثال
امر و یا خروج عن العهده
ایله وجوب قضای رفعدر
بویسه بر حکم شرعی
دکلمدر احکام خسه دن
بری اولدیغیچون الخ
(تلویح)
الوضوء للطواف واجب
و للحدیث عند التیام
الی الصلوة فرض
(فاضلخان)
تعديل ارکان رکوع
واستوا و سجوده طمأندر

وارد در بعضی لقبولته و بعضی عدم قبولته ذاهب اولدیلر زمان زمان افشای فسق اولدیغیچون مکر که ثقات اول خبری مرسل اولدیغی حالده روایت ایدر مسند اولدیغی حالده روایتلری کبی بوجهی مرسل ووجه آخردن مسند اولان حدیث دخی حدیث مرسل کبی مقبولدر دینلرک قتلزنده مقبولدر مقبول دکلدردینلر قتلزنده مختلف فیه در بعضی انقطاع اتصاله تابعدر دیورد ایلدیلر زیرا او بنک مروی عنھی بذاکردن سکوتی جرح منزله سنده در و آخره اسنادی تعدیل منزله سنده در پس بر قضیه ده جرح و تعدیل جمع اولسه جرح غالب و مقبولدر و بعضی مرسل حال راویدن سکوتدر مسند ایسه حال راوی بی نطقدر پس سکوت نطقه معارض اولمز دیدیلر انو کیچون مص رحمه الله فی الصحیح قیدله مختار اولانی بیان ایلدی مثلا (لانیحاح ابولی) حدیثی اسرائیل بن یوسف و یونس مسند روایت وشعبه وسعیان ثوری مرسل روایت ایلدیله ائمه مزبونی اخذ وتلقی بالقبول ایلدیله (نوع ثانی) منقطع باطندر اولدخی ایکی وجه اوزره در وجه اول ناقلده نقصان وقوعه بناء منقطع اولاندر راویده معتبر اولان شرائط مذکور هک اتفاسیچون و یا صریحا کنسدون اقوی بردایله معارض اولدیغیچون منقطع اولاندر فاطمه بنت قیسک حدیثی کتاب الله صریحا معارض اولدیغی کبی ودخی بر شاهد و عین ایله اولان صحت قضا خبری حدیث مشهوردر که (البینه علی المدعی والیین علی من انکر) دراکامعارض اولدیغی کبی و یا بر حادته صریحا معارض اولیوب بلکه دلالة معارض اولغله منقطع اولدیغی کبی حوادثندن مشتهر اولان بلوای عامده وارد اولان خبر کبی یعنی ابو هریره حضرت بنک رسول الله صلی الله علیه وسلم صلوتده بسم الله الرحمن الرحیم قولنی جهرا قراءت بیوردیلر ایدی دیو اولان روایتی حادثه مزبوره نک اشتهار ایله ینه روایتده منفرد وشاذ اولغله عمل اولنیوب منقطع اولدیغی کبی زیرا حادثه نک شهرتی حکمی انکله ثابت اولان دایله شهرتی اقتضا ایدر پس اول روایتک اصحابه نقلی وانکله احتیاج اولدیغی مشهور اولیه اول روایتک انقطاعه دال اولور ودخی صحابه کرام بر روایتله عملدن اعراض بیورسه اعراضلری اول روایتک انقطاعه دلیل اولور مثلا (ابتغوا فی مال الیتامی خیرا کیلا تأکله الصدقة) حدیثی رسول الله صلی الله علیه وسلم مروی ایکن اصحابک مال صبیذن زکوة وجوبنده اختلافلری خبر مذکوردن اعراضلری مشعر اولغله منقطع اولدیغی کبی (البحث

الخامس فی الطعن و هو اما فی المروی عنه فتفیهما جرح فترده و تأویله للظاهر مختلف فیه و لغیره رد الباقی وعمله بسدها بمخالفها بقینا جرح لاقبلها ولا مجهول النار یخ والامتناع عن العمل کالعمل بخلافه و اما من غیره فان کان صحابیا لا یحتمل الخفاء علیه فبحرح وان احتمل فلا وان کان من ائمة الحدیث فجماله لا یقبل ومفسره بما اتفق علی کونه جرحا شرعی و الطاعن ناصح لا متعصب جرح والافلا (ت) روایتده طعن وقوی یا مروی عنهدندر و یا مروی عنھک غیر بندر بوا یکیدن هر برینی بدیشر قسمه تقسیم ایدر زیرا مروی عنه روایتی انکاری یا قولاً و یا فعلا در قول اولان انکاری دخی یا نفی جازم و یا نفی متردد و یا تأویل ایله در فعلا اولان طعن دخی نقل ایتدیکی حدیثک خلاقیله یا قبل الروایه و یا بعد الروایه تمایله در و یا مجهول التاریخ اولسیله در و یا موجب حدیث ایله عملده امتناعیله در مروی عنھک غیر بندر واقع اولان طعنک طاعنی دخی یا اوزرینه خفا محتمل اولیان صحابیدر و یا سائر ائمة حدیثدندر طعن دخی یا طعن مبهمدر و یا جرحه صالح کلام ایله مفسر طعندر و یا جرحه صالح اولین کلام ایله مفسر طعندر جرحه صالح کلام ایله مفسر اولان طعن دخی یا مجتهد قیه در و یا متفق علیه اولاندر اتفاق مزبور اصحابی دخی یا نصیحت ایله معروف و یا تعصب و عداوت ایله معروف اولاندر اقسام مذکور هک واحکاملرینک تفصیل و بیانلرینه شروع اولندی * مروی عنه روایتی نفی و صریحا انکاری حدیث مروی بی جرحدر ایکی سندن برنده کاذب اولدیغیچون لکن کذب راوی و مروی عنهدن قنقیسنده اولدیغی متعین اولمانغین عدالتلری ساقط اولمز یقین شک ایله زائل اولما دیغیچون ینتین متعارضتین کبی پس هر برینک حدیث آخرده اولان روایتی مقبولدر مروی عنھک ترددی و ظاهر المعنا اولان حدیثی غیر ظاهر المعنا اوزریند جل ایله تأویلی مثلا عامی تخصیص و مطلق تفسیر ایله تأویلی مختلف فیه در ابو یوسف رحمه الله تردک جرح اولسنه ذاهب اولوب کرخی و شیخین و سائر متأخرین ابو یوسف قولنی اختیار ایتدیله امام محمد و شافعی و مالک و انلره تابع اولانلر عدم جرحه ذاهب اولدیله تردده مثال سلیمانک زهر بدن زهر بنک عروه دن عروه نک حضرت عائشه دن حضرت عائشه نک رسول الله صلی الله علیه وسلم (ایما امرأه نکحت بغیرادن ولیها فتسکأ بها باطل) حدیثی بعد الروایه فرنداشی عبدالرحمانک

رسول الله سؤال ایتد کده رسول الله علیه الصلوة والسلام باباک اوزرنده دین عبادا و اسة و سن اتی قضا ایتسک سندن مقبول و اول دین باباک اوزرندن ساقط اولور می دیو بیورد قده حشمیه نعم دیو جواب و بر جک رسول الله علیه الصلوة والسلام دین الله احق ان یقبل دیو بیوردیلر پس رسول الله صلی الله علیه وسلم دین اللهک صحت و اجزاسنی دین عباده قیاس بیورد قلمی اجتهاد لرینک جواز نه دلیل اولدی (کذا فی التوضیح) و بودخی مرویدر که حضرت عمر رسول الله صلی الله علیه وسلم جواز قبله سندن سؤال ایتد کزنده رسول الله علیه الصلوة والسلام ارایت لو تمضمت بماء ثم یحجته اکان یضرك قول نسر یفتری رسول الله صلی الله علیه وسلم اجتهادک جواز نه دلالت ایدر (منه)

قومه ده طمانیت استواء مسجدتین یننده طمانیت جلسده خفیفه در (منه) معلوم اولاکه کتاب اللهه ذکر اولنان خاص وعام و مشترک و مؤول و غیرلر اقتضاء نصه دک سنده دخی جاریلدر (منه) سؤال مقدره جوابدر که اشاعره و معتزله نک اکثری الهامی و ما یطق عن الهوی الایه نصیله منع ایدر (منه) زیرا وحی دن مفهوم اولان الله تعالی نک لسان ملک و یا غیرله رسول الله القا ایتدیکیدر (مرآة) اجتهاد رسولک جوازی بابتده ایراد ایتد کلری دلالتدن بری دخی حشمیه حدیثی در که حشمیه والدی شیخ کبیر اولوب راحله اوزرنده طور مغه قادر اولدیغی حالده حج فرض اولغله طرفندن کندی حج ایتسک مراد ایدوب صحت و اجزاسندن

قزینی وایسی اذ نسرتزوج اجمکله زهری روایتده تردا یتدیکی کبی تاویلده
 اختلافک بیانی بودر که کرخی واکثر مشایخ حنفیه وشافعی تاویلده اعتبار بو قدر
 اعتبار ظهوردر دیدیلر وبعضیلر تاویلده حل اولنوردیدیلر زیرا ظاهر اولان
 بودر که مروی عنه انی قرینه معاینه به بنیاء تاویلده حل ایشدر پس مقدار
 مزبورتر جیمه صالح اولور غیر ظاهر المعنی اولان حدیثک معانی مجمله سندن
 بعضینی تعیین ایله تاویل محتملات باقیه بی رد اولور زیرا ظاهر حال راوی
 انی قرینه معاینه ایشکسزین تاویلده حل ایشدر مروی عنیهک اولحدیثی
 بعدالروایه یقینا خلافیه عمل ایشی خبر مروی جرح اولور قبل الروایه
 خلافیه عمل جرح اولور و مجهول تاریخ اولان ایله عملی جرح اولور یعنی قبل
 الروایه ویا بعدالروایه عمل اولندیغی معلوم اولمیان حدیث ایله عملی دخی جرح
 اولور حجت حدیث شبهه ایله ساقط اولدیغیچون مروی عنیهک غیرندن
 اولان طعن دخی اوزرینه عاداتا خفا احتمالی اولمین صحابیدن صادر اولسه
 جرحدر زیر اول حدیث صحیح اولیدی عاداتا صحابه کرامده مخفی اولردی پس
 سیاسته ویا عدم وجوبه ویا نسخه حل اولنور مثالی رسول اللهک (البکر بالبکر
 جلد مائة و تغریب عام) قولی کبی حدیث مروی عبادت ابن الصائب
 رضی الله عنه روایت ایدر شافعی زانی بی مدت سفر بعد بر موضعه نفی
 زنا حدیثک تمام سندر قول مزبورک تاویل غیر محصنک غیر محصن ایله زنا ایلمسک
 حکمی دیمکدرو دخی (الیب بالیب جلد مائة و رجم بالاجار) حدیثی کبی خلفاء
 راشدین ذکر اولنان خبر ایله عمل ایتدیله حدودر ایشرینه تفویض اولمش
 آمدن اولر ایله بیله حتی حضرت عمر نفی ایتدیکی شخص مر تدا رومه لاحق
 اولدیغی معلومی اولدقده من بعد عدم نفی اوزرینه عهد ایلدی اگر نفی زناک
 حدی تمامندن اولیدی بوجه محرر یمین ایدرمی ایدی و حضرت علی کفی
 بالنفی فتنه بیور مشلدر پس حضرت عمر دن صادر اولان نفی سیاسته محمول
 اولوب بویاده منطوق حدیث ایله عمل اولندیغی ظاهر اولدی وسواد عراق
 حضرت عمر خلافتده عنوة فسخ اولدقده اراضیسنی غامین بیننده قسمتدن
 امتناعی حنینک غامین بیننده قسمتی حتما اولدیغی معلوم اولغله امام قح
 اولنان بلادک اراضیسنی خراج ایله قسمت ایشک بیننده مخیر اولور واکر طاعن
 اولان غیر اوزرینه خفا محتمل اولان صحابی اولور سه طعن جرح اولور زید
 بن خالد الجهینک نقض وضوحقنده روایت ایتدیکی قهقهه حدیثی کبی

(حدیث)

لعموم قوله تعالى فاعتبروا
 داود عليه السلام
 قومك غمك نقشند مرأى
 ايله حکم ایتدیگری ایچون
 یقال نقشت الابل نقشا
 ای رعت لبلابلا راع
 (توضیح)
 روایت اولنور که بر قومک
 غمی کیجه ایله بر جاعتک
 زر عنه کبروب افسادا اجمکله
 داود علیه السلامه
 ترافع ایتدی کالرنده
 داود علیه السلام صاحب
 حرثه غم ایله حکم ایلدی
 سلیمان علیه السلام اول
 حینده اون بریاشنده ایدی
 والدنه بن غمی اهل حرثه
 اولاد و اوصاف و البانندن
 انتفاع ایتدی ایچون دفع
 ایشکی مناسب کوردم
 وحرثی دخی شاه اریابنه
 یوم افساددن اول اولان
 هئتنه عودا ینجه قائم
 اولوب بعده بر لریندر
 اولغنی لایق کوردم
 دید که داود علیه السلام
 حضرت سلیمان قضا
 سنک قضا ایتدیکنک کبی

حدیث مروی قوم ایله اصحابدن ابو موسی الاشعری رحمه الله عمل ایتدی ایسه ده
 عدم عملی جرح اولور زیرا حدیث مروی قومی راوی مسفور دن غیر جابر و انس
 و غیر یلر دخی روایه و صحابه و تابعین انوک ایله عمل ایتدی قهقهه حدیثک
 قیاس اوزرینه تقدمته دلیل و معمول به اولدی واکر طاعن ائمه حدیثندن
 اولور سه بچل و مبهم اولان طعن معتبر اولور مگر که جرح اولدیغی متفق
 علیه اولان کلام ایله جرحی تفسیر و طاعن دخی محدث و ناصح و غیره متعصب
 اوله بوضورتده جرح اولور و اما شرعا جرح اولدیغی متفق علیه اولان کلام
 ایله تفسیر ایتوب بلکه مجتهد فیله اولانله تفسیر ایدر سه طعنی مقبول و جرح
 اولور ابو یوسف حضرت ثلرینه فر وعده کثرت اجتهادی سببی ایله طعن اولدیغی
 کبی واکر طاعن تعصب ایله متهم اولسه ملا حنده نک اهل سنتی طعنلری کبی
 مسموع اولور (البحث السادس فی محل الخبر الذی جعل الخبر فی حجة و هو اما
 حقوق الله تعالی فالعبادات تثبت بخبر الواحد بالشرائط فلا یقبل خبر الغاسق
 والمستور فیها وان قبل فی الدبانات بالتحری ولا خبر الصبی والمغویه والکافر
 مطلقا واختلف فی العقوبات واما حقوق العباد فافیه الزام محض مشرط
 فیه الولاية ولفظ الشهادة عند الامکان بشرائط الروایة واما الزام فیها اصلا
 ولا یشرط فیها الا التیمیر و ما فی الزام من وجه یشرط فیها اما العدا و العدا لة عنده
 ان کان الخبر فصولیا و الافلا و قاله و کاشانی) یعنی بر حادثه که انک حقنده بر خبر
 وارد اولسه خبر مروی قوم رسول الله دن صادر اولسون ویا غیر دن وارد اولسون
 بو محله خبر ایله مراد خبر آحاد در انو کیچون محل فروع و اعماله حصرا و لشمدر
 زیرا اعتقادات خبر و احدا ایله ثابت اولور اعتقادات یقینیته مبینه اولدیغیچون
 پس محل خبر یا حقوق اللهدر ویا حقوق عباد در حقوق الله دخی یا عباداتدر
 ویا عقوباتدر حقوق عباد دخی یا الزام محض قیلتنددر ویا نده اصلا الزام
 اولمین قیلتنددر ویا نده من وجه الزام و من وجه الزام اولمیاندر پس اقسام
 خمسة مذکور هک بیان و احکامته شروع اولندی * اولاه معلوم اولاکه عبادات
 خالصه مقصوده اولسون صلوة و زکوة و حج و غیر یلر کبی ویا مقصوده اولما سون
 وضو و ضحیه کبی ویا عقوبات اوزرینه غالبه عبادات اولسون کفارة فطر دن
 غیر اولان کفارات کبی ویا مؤنت اوزرینه غالبه اولان عبادات اولسون
 صدقه فطر کبی ویا عقوبات اوزرینه مغلوبه اولسون عشر کبی بو لرخبر
 و احدا ایله ثابت اولور لر مخبر و راوی حقلرنده مذکور اولان شرائط سابقه به مقارن

اولغله بوجه محرز امضا
 و حکم ایلام دیو تسلیم
 امر ایلدی داود علیه
 السلامک و حضرت
 سلیمانک حکم لریک و جهی
 توضیحده مسطوردر
 (مبه)
 برشی مخرغ اوزرینه اتفاق
 عقلا محال اولان شیلردن
 زمان واحدده طعام
 واحد اوزرینه اجتماع
 محال اولدیغی کبی
 (کذا فی التلویح)
 معلوم اولاکه متواتر سمعا
 و غیر سمع حسه مستند
 اولق لازمدر حتی بر اقلیم
 اهلی بر مسئله عقلمه
 اوزرینه اتفاق ایتدی لر بزم
 ایچون یقین حاصل اولور
 حتی برهان قائم اولیجه
 (تلویح)
 یعنی نفسک شهرت حادثه
 سببی ایله اول حدیثک
 احاد الاصل اولدیغی
 ملاحظه دن ناشی اولان
 اضطر ایدن سکونیدر
 (مرأة)
 پس جا حدی تکفیر اولغز
 بلکه تضلیل اولنور
 (مرأة)

مقارن اولدق قری حالده بس شرائط سابقه معتبره اولسته بناء عباداتده فاسق ومستورا حال اولتلك خبری مقبول دكلدر شرائط قبول روايتندن بعضنك انتقاسی سببيله و یا انده خبری تحری انضمامی شرطيله مقبول ایسه ده مانك طهارت ونجاستندن خبری کبی وصبی ومعتوبه وكفارك احادیث و دیاناتده خبری مقبول دكلدر شهادته اهل اولدق قری چون خبر واحدك عقوباتده قبولی خلافه در ابو یوسفدن مروی اولان قبولیدر بنه ایله عمله اجماع دلالتیچون بنه ایسه خبر واحددر متأخرین عدم قبولنه ذاهب اولدیله و اما حقوق الله اقسام ثلثه ایله خبر واحد ایله ثابت اولور حقوق عبادندن اولوب انده الزام محض اولان بیع وشرا و املاکه مرسله و اجاره وغیر یلر کبی انلرك ثبوتلرنده ولایت و لفظ شهادت و عند الامکان عدد شرطدر حتی عرفا عدد ممکن اولماسه عدد شرط اولز قابله نك شهادتی کبی شرائط قبول روایت موجوده اولدیغی حالده حقوق عبادی صیانت اچلیچون ودخی بونده معنای الزام اولغین زیاده تو کیده محتاج اولور هلال فطره شهادت یوقیلدندر یعنی انده ولایت و لفظ شهادت و عدد و شرائط روایت شرط اولان قییلدندر مشقت صومی دفع ایچون تزویر و تلیس خوفی اولدیغنه بناء و اما هلال صومه شرط دكلدر وشول حقوق عباد که انده اصلا معنای الزام اولیه هدایا و ودایع و امانات و وکالات و رسالات کبی بونلر خبر واحد ایله ثابتلردر و ثبوتلرنده مخبرینك میز اولدن غیر برشی شرط دكلدر پس فاسق و صبی و عبد و کافر خبری بونلرك ثبوتلرنده مقبولدر وشول حقوق که انده بروجهدن معنای الزام موجود وجه اخردن معنای الزام ملحوظ اولیه عزل و کیل و حجر مأذون و فسخ شرکت و فسخ مضاربه و هجرة ایتین مسلم اوزر بنه وجوب شرایع کبی بونلرك ثبوتلرنده عدد و یا عدالتدن بری امام اعظم قنده مخبری فضولی اولورسه شرطدر و اگر مخبری فضولی اولز ایسه و کیل و رسول کبی عدد و عدالت شرط دكلدر بلکه عدل اولین خبر واحد مقبولدر امامین قتلرنده قسم مزبور آنده اصلا الزام اولیان قییلدندر (البحث السابع فی نفس الخیر و هو اربعه ما علم صدقه کخبر الرسل علیهم السلام و ما علم کذبه کدعوی فرعون الربوبیه و ما یحتملها بلا رجحان کخبر الفاسق و ما یترجح صدقه کخبر العدل المستجمع للشرائط وله اطراف طرف السماع و عزیمته ان یقرأ علی المحدث او یقرأ

سلمان حضرت قری بر کون رسول الله صدقه اولوق اوزده بر طبق رطب کنور دیکنده رسول الله تناول یور میوب اصحابه اکل ایدک دیوامر تبدیلر بعده بر طبق ایله دخی رطب کنور هدیه دربار رسول الله دیندیکنده رسول الله سلمان ک خبرینی قبول و تناول یوروب اصحابه دخی اکل ایدک دیوامر یوردق قری کتب احادیث مسطوردر (منه) بریده وام سله نك بالکز خبرینی قبول یوردق قری مشهوردر (منه) ودخی اجماع ایله ثبوتی اصحاب کرامک الائمة من قریش حدیثی که خبر واحددر بونکه ابوبکر حضرتی امامت خصو صنده احتجاج ایلدی (صح) هر قل قیصر روم تختک بر عسره ملکرینك نسبت و کیتلریدر (منه) هر حدیثه نك ثبوتنده دایمل حدیث متواتر اولوق لازم اولسه

المحدث عليك والاول اولی خلافا للمحدثین والکتاب والرسالة من الغائب كالخطاب ورخصته الاجازة والمناولة والمجازلة ان عمله والافلا قيل فيه خلافا لابن یوسف کاله فی الکتاب الحکمی والثانی طرف الضبط و عزیمته الحفظ الی وقت الاداء ورخصته الکتابه فان نظر وتدکر فحجة وهذا الآن عزیمته والافلا قال ابو یوسف تقبل فی الحدیث والسجل ان کان فی یدیه والافلا یقبل فی السجل ولا فی صک فی ید الحکم بل فی الحدیث اذا عرف ومحمد قبله فی صک معلوم وطرف الاداء و عزیمته النقل باللفظ ورخصته النقل بالمعنی ففیما فوق الظ یجوز للعالم بالغة و فیله للفقیه لانی جوامع الکلم ولا فی اقسام الخفاء مطلقا) بحث سابع نفس خبری انده در اول دخی دورت نوع اوزره در (نوع اول) صدقی معلوم اولان خبردر رسل علیه السلام ک خبری کبی حکمی حقیقته اعتقاد وانکه بر فحوای قوله تعالی (وما اتیکم الرسول فخذوه) لایة ایتماردر (نوع ثانی) کذب اولدیغی متعین اولان خبردر فرعونک ربوبیت دعواسی کبی حکمی بطلاننه اعتقاد ولسان ایله رذنه اشتغالدر (نوع ثالث) بلار جحان صدق و کذبه محتمل اولان خبردر فاسق ک خبری کبی فاسقده دین و عقل موجودین اولغله خبری صدقه محتملدر دیننه ضرر ایراث ایدن شی تعاطیسی اعتباریله کذبه دخی محتملدر حکمی خبرنده توققدر طرفین مساوی اولدیغی ایچون (نوع رابع) صدقی کذب اوزر بنه مترجح اولان اخباردر صحت روایتک شرائطنی جامع اولان عدلک خبری کبی حکمی قطعاً حقیقته اعتقاد نسز خبریله عملدر بومحلده خبردن مقصود اولان نوع مزبوردر ونوع مزبور ایچون اطراف ثلثه وارددر و هر طرف ایچون دخی عزیمت ورخصت وارددر (طرف اول سماعدر) سماعده عزیمت تلیدک حدیثی محدث حضورنده قراءت ایتسیدر و تلید استادی اولان محدثه (اهو کما قرأته) دیدکده محدث نعم دیمک لازمدر و یا محدث حدیثی تلیده قراءت ایتسیدر صورة اولی فقها قتلرنده صورة ثانیه محدثین قتلرنده اولی در غائبدن کتب و رسالت حاضر دن خطاب منزله سنده در کتاب کتب رسمی اوزره کتب اولوق کر کدر کتب رسمی اوزره اولوق کتب معنون و معروف ختم ایله مختم اولوب کتایده قبل تحریر التسمیه من فلان بن فلان الی فلان بن فلان دیو تحریردن صکره بسمله و بعدها ثنا ایله بدأ ابلیه بعده باکه فلان فلانندن رسول الله صلی الله علیه وسلم

حدیث متواتر کدر ثبوت بناء نیجه امور واحکامک تعطیلنی اقتضا ایلدردی (ابن) اخر الایة وان الظن لا یغنی من الحق شیئاً بونده اتباع ظنندن منعه دلیل وارددر (قاضی) یعنی ملزومک وجود یله لازمک وجودنه احتیاجا (تاویح) ادراک جازم اولسون غیر جازم اولسون (منه) معلوم اولاکه شرائط راویدن بر شرط مفقود اولسه روایتی مقبول اولز (مرأة) ای الثبات علی الحفظ لی حین الاداء (مرأة) یعنی ضبط ایکی نوعدر بزوعی ظاهر و بزوعی بالندر نوع اول بر کلامک لغه معناسنی ضبطدر (الخ) استیصافدن مراد ایمان بالله دن و یا صفاتندن ندر دیو سؤال و وصف

منتهی اولیجه بو حدیث ایله خبر ووردی دیه و متنی حدیثی ذکر ایلیه و بنم
 بو کتاب ساکه بالغ و سن کتابده اولانی فهم ایلیه سن اسناد مزبور ایله
 حدیث مر قومی بندن آخره تحدیث ایله سن دیو تحریر ایلیه کتاب ایله
 رسالتدن هر بری شرعا و عرفا مشافهه خطاب کیدر کتابک خطاب کبی
 اولسی رسول الله کافه انامه تبلیغ رسالت ایله مأموریننه بناءدر کافه
 انامه تبلیغ رسالت ایسه تصور اولمز انجیق طریقین مزبور بندن بریله
 تصور اولور رسالتک خطاب کبی اولدیغی خلفا و ملوک مشافهه ابتدکاری
 کبی خطاب کتاب و رسالتله دخی تقلید قضا و اماره ابتدکاری ایچوندر
 و مخالف لرینی امر لرینه خلاف اوزره اولنلردن عدایتد کله ننه بناءدر
 رخصت سماع اجازه و مناوالتدر کیفیت اجازه سن تحدیث غیر بن سکا
 شو کتابده اولان حدیث که آنی باکه فلان و فلان خبر و بر مشردی آنی
 آخره روایتی ساکه اجازت و یردم دیملکه در کیفیت مناوالتد شیخ کتاب
 سماعنی کندی یدیله مستفیده اعطا ایدوب دیر که بو بنم کلام فلان
 شیخمدن سماعدر بو کتابک حاوی اولدیغی احادیثی بندن غیره روایتیه ساکه
 اجازت و یردم دیملکه در مجازله دخی کتاب سماعده اولان احادیثی بیلور
 ایسه اجازه صحیحه اولور و اگر بلز ایسه اجازه صحیحه اولمز مجاز ایله کتاب
 سماعده اولان خبری بلدیکی صورتده عدم صحت اجازتدر ابو یوسف
 حضرت لرینک خلاقی واردر کتاب حکمتک صحتده خلاقی اولدیغی کبی
 یعنی کتابده اولانک معرفتی شرط قلدیغی ایچون امامین قتلرنده کتاب
 حکمیده اولان حادثه بی شاهد بلک شرطیدر (طرف ثانی) طرف
 ضبطدر (وعزیمته الحفظ الی الاداء و رخصته الکتابه فان نظر وتدکر فحجة
 وهذا الان عزیمته والا فلا قال ابو یوسف یقبل فی الحدیث و السجل
 ان فی یده والا فلا یقبل فی السجل ولا فی صک فی ید الخصم بل الحدیث
 اذا عرف و محمد قبله فی صک معلوم) ضبطده عزیمت و رخصت واردر
 ضبطده عزیمت مسموعنی حین سماعدن وقت ادایه دک حفظ و معناسنی
 فهمدر ضبطده رخصت کتابدر پس راوی اول کتابه نظر و حادثه بی
 تذکر ایدر سه مجتدر کندی خطی ایله مکتوبه اولسون آخرک خطی ایله
 مکتوبه اولسون کتابدن بو قسم الآن عزیمتدر زمان سابقده رخصت
 ایسه ده حادثه بی تذکر ایتمز ایسه ابو حنیفه قنده اصلاحت دکلدن پس

و کیفیتنی طلب دکلدن
 بلکه مؤمن اولانه معرفتی
 واجب اولان صفاتی
 ذکر مراد در وسائل
 مسئول عنده جناب عزت
 ایچون ذکر ابتدیکم صفتلره
 موصوف اولدیغنه
 شهادت ایدر مسین دیمک
 لایقدر پس اول دخی نعم
 قولیه جواب و رسه
 ایمانی کاملدر جناب حق
 فامتنو هن بایما نهن
 قولندن دخی مراد بودر
 (مرأة)
 ایت مر قومک معناسی
 سزمها جرات مؤمنانک
 ایمان رنده قلبیری لسان
 لرینه موافق اولدیغنه
 ظن غالبکر ایله خبرالک
 دیملکر
 (منه)
 پس راوی حفته شروط
 مزبوره موجوده اولور سه
 حدیثی مقبولدر
 (منه)
 هوی شهوات و مستلذاته
 من غیر داعیه الشرع
 میلدن عبارتدر هوا
 صاحبندن مراد امر دینده

انکله راوی حدیث روایت ایتمز و روایتی دخی حلال دکلدن قاضی
 جرید سنده کندی خطیله بولندیغی خصوص ایله عمل و شاهد دخی
 صکره کندی خطیله مکتوب اولان خصوص ایله بلا تذکر عمل ایتمز زیرا
 زیر خط خطه مشابه اولغله بلا تذکر صورت خط ایله اول خصوصه کمال
 علم حاصل اولمز ابو یوسف قنده حدیث و سبیل یدنده اولور سه بلا تذکر
 روایت و عمل ایتمی جائز و حلال اولور تزویردن امتنه بناء کندی خطیله
 مکتوب اولسون غیرک خطیله مکتوب مقبولدر و اگر یدنده دکل ایسه
 سبیلده قبول اولغیوب انکله عمل حلال اولمز انده تزویر غالب اولدیغیچون
 و دخی ید خصمه اولان صک دخی مقبول دکلدن صکده دخی تزویر کثیر
 اولدیغیچون و اگر صک شاهد یدنده محفوظ اولسه قبولی حفته قول
 واردر حدیث روایتده دخی خط معروف و تبدیل و غلطدن امین اولور سه
 مقبولدر امام محمد رجه امام ابو یوسف اگر چه مسائل مذکورده
 موافقت ایلدی ولکن امام محمد صک ایله عمل خصوصنده خط کندی
 خطی اولدیغی بلا شبهه معلومی اولور سه اول مکتوب اولان خصوص ایله
 عمل ایتمکی توسعه الامر علی الناس استحسانا تجویز ایلدی (طرف ثالث)
 طرف ادا در (وعزیمته النقل باللفظ و رخصته النقل بالمعنی فقیما فوق الظاهر
 یجوز للعالم بالغة و فیه للفقیه لافی جوامع الکلم و لافی اقسام الخفا) مطلقا
 اداده دخی عزیمت و رخصت واردر اداده عزیمت راوی مسموعی اولان
 حدیثی من تغیر لفظه نقلدر و اداده رخصت راوی حدیثی معناسیله
 نقلدر ائمه حدیثدن بعض نقل بالمعنی رسول الله علیه الصلوة
 والسلامک (نظر الله امرءا سمع منا مقالة فوعاها و اداها کما سمعها فرب
 حامل فقه الی غیر فقیه و رب حامل فقه الی من هو افقه منه) قوائده بناء منع
 ایدر لر رسول الله صلی الله علیه و سلم جوامع الکلم ایله مخصوص قلمشدر
 پس حدیث لرینی عبارت آخری ایله نقلده زیاده و نقصان ایله نقلدن امن
 اولماغله جائز دکلدن دیدیلر دلیل اولدن جواب بر حدیثی کما سمع ادا لفظیله
 نقله مقصور دکلدن بلکه نقل بالمعنی دخی من غیر تغیر اول حدیثی کما سمع
 ادا اولور و حدیث مر قوم نقل بالمعنی عدم جواز نه دلالتی مسلم دکلدن
 بلکه غایتی حدیثی لفظیله ناقل اولانه دعا و لفظیله نقل اولی اولدیغنه
 ایما در دلیل ناییدن جواب کلام و صدر جوامع الکلم اولان خبر و نظر اینک

هو اسنه مائل اولان مبتدعه
 در میل مزبور اکفاری
 واجب اولان شیئه مؤدی
 اولور سه غلا تر و افض
 و مجسمه و خوارج کبی
 روایتک عدم قبولنده
 شک یوقدر بونلر حفته
 اسلام منتی اولدیغیچون
 بویله اولور سه جمهور قتلرنده
 روایتی مقبولدر احادیث
 وضعنه معتقد اولانلردن
 دکل ایسه ده
 (منه تلویح)
 جمع عبدالان الخ اوجع
 عبد و ضعا و هو عبدالله
 بن مسعود و عبدالله بن عباس
 بونلر روایت و فقیهیه
 معروف اولانلردن عبدالله
 بن عمر و زید بن ثابت و ابی
 بن کعب و معاذ بن جبل
 و عائشه و غیرهم من الرواة
 (ابن ملک)
 عبادله نک عدد لری فقیها
 و محدثین قتلرنده خلاقیه در
 محلی کتب حدیثدر
 (منه)
 راوی حدیثه فقیه اطلاق
 قرآن و حدیثدن احکام
 شرعییه استناط ایدنلر

غير لزمه در يعنى نقل بالمعناك جوازي جوامع الكلم اولين خير لزمه در
 زيرا حديثى معناسى ايله نقل برناج نوعدر پس حديث ظاهر ك فوق كه
 نص ومفسردر ومحكمدر انلى عالم بالغه اولان ايچون معناسيله نقل
 جائزدر ظاهر المعنى اولوب ولاكن غيره محتمل اولان خبرى مثلا خصوصه
 محتمل اولان عام ومجازه محتمل اولان حقيقت كى بونلىر ققيه مجتهد اولان
 معناسيله نقل ايسه جائزدر زيرا ققيه مجتهد اول حديثدن مرادنه
 اولديغنه واقف اولغله خلدن امن حاصلدر جوامع الكلم كه وجيز اللفظ
 كثير المعنى اولان كلامدر (الخراج بالضممان ولا ضرر ولا ضرار فى الاسلام
 والعزم بالغنم) حديثلىر كى مشايخدن بعض جوامع اولان لفظ ظاهر
 المعنا اولورسه معناسيله نقلى جائزدر ديديلر شمس الاثنه قنده اصح اولان
 عدم جوازدر زيرا رسول الله قرآن وحديثدن اولان جوامع الكلم ايله
 بن مختص قندم بيورديلر پس بعد رسول الله عليه الصاوة والسلام بر احد
 انله مختص اولانى ادايه قادر اولمز ودخى خفا اقسا سندن اولان مجمل ومشارك
 ومتشابه اولان احاديثى معناسيله نقل مجتهدو ومجتهدك غيره جائز دكلدر
 (فصل فى بيان حكم فعله القصدى فعله عليه الصلوة والسلام سوى الزلة
 بخلاف المعصية وفعل الطبع وبيان الجمل والمخصوص به ان علم صفته
 فامته مشله فيها حتى يقوم دليل الخصوص والا فالاباحة ولنا اتباعه)
 رسول الله ك ذله وفعله طبع و بيان مجمل وكندوله مخصوص اولان
 افعالدن غيرى اولان فعللر نيك صفتى معلوم اولورسه يعنى رسول الله حقتده
 ذلك الفعلك صفتى معلوم اولورسه امتى كندوزك مثايدر يعنى اول فعل
 رسول الله اوزر بنه فرض ايسه امتى اوزرلر بنه دخى فرض اولور دليل
 خصوص قائم اولنجه واكر اول فعلك رسول الله حقتده صفتى معلوم دكل
 ايسه اول حكمك حكيمى انوك ايچون مباح وبزه اتباعى جائز اولور رسول اللهك
 اقتدا واتباع اولنجه افعالى درت نوعدر مباح ومستحب ووجوب وفرضدر
 ديديلر بعضيلر اوچدر ديديلر زير اندشك رشيد اولان دليل ايله ثبوت احكام
 رسول الله حقتده متصور دكلدر دلالتك كليسى رسول الله حقتده قطعيه
 اولديغىچون (فصل فى تقريره ما قرره ان علم انكاره كذهاب كافر فى كتيبتة فلا
 ارسكوتة والادل على الجواز والاستبشار معه اول منه) رسول الله عليه الصلوة
 والسلام حضورنده وباعصر لزمه بر شخصدن بر فعل صدور ايسه اول فعلك

(افعال)

افعال منكر دن اولديغى معلوم اولورسه بر كافر ك كتيبتة به ذهابى كى
 رسول اللهك بو باده سكوتلىر اول فعلك جوازه دلالت ايتمز واكر اول
 فعلك افعال منكر دن اولديغى معلوم دكل ايسه اول صورتده سكوتلىر
 اول فعلك جوازه دلالت ايدر بو كه تقرير سكوتى ديرلر رسول اللهدن
 سكوت وعدم انكارلر بيله اظهار بهجت وسرورلى سكوت مجر دن دن
 جوازه اولديغى مقرر در (تذيب شرايع من قبلنا اذا قصصنا الله اورسوله
 بلا انكار على انها شريعة لرسولنا عليه الصلوة والسلام مالم يظهر نسخه)
 پيغمبر مزن دن مقدم بعث اولنان انبيائك شر يعلىر بزه لازم وهوجبجد عمل
 واجدر ۳ جناب الله تعالى ويارسولى آنى بزه بلا انكار شريعت اولق
 اوزره قصه وحكايت ايدوب نسخه دليل قائم دكل ايسه رسولن شريعت
 اولديغىچون حتى امام يوسف حضرتى ذكر ايله اثى ييننده قصاص
 جريانته (وكتبتنا عليهم فيها ان النفس بالنفس) قوليله استدلال ايلدى
 وامام محمد حضرتى بطريق المهابة جواز قسمته (لها شرب ولكم شرب يوم
 معلوم) قوليله استدلال ايلدى حال بو كه حكيمين مزبور بن امة متقدمه دن
 بر امتك شر يعلىر (فى تقاير الصحابي و يجب على غير الصحابة تقايد فيما
 شاع بين الاصحاب فسلوه لا فيما اختلفوا فيه اجماعا واختلف فى المجهول
 فقيل لا يجوز وقيل يجب مطلقا وقيل فيما لا يدرك بالقياس) صحايدك
 غيرى اوزر بنه صحابى به تقليد اصحاب ييننده شايع اولوب مسلم فيها اولان
 احكامده واجدر اختلاف اولنان احكامده واجب دكلدر پس بو ايكيسى
 دخى مجمع عليه اولور مجهولده يعنى اتفاق واختلافلىر معلوم اوليان
 خصوصده اختلاف اولدى بعضيلر تقليد جائز دكلدر ديديلر زيرا
 انلرده فتوى رأى ايله ظاهر اولغين اجتهاد لزمه خطا احتمالى ثابت اولدى
 سائر مجتهدلرده اولديغى كى مجتهدلر خطادن معصوم اولدقلىر ايچون
 پس انلردن خطا محتمل اولدى ايسه مجتهدلر ايچون انلره تقليد جائز اولمز
 تابعين وتبع تابعين ايچون تقليد جائز اولديغى كى وبعضيلر مطلقا تقليد
 واجبردر يعنى قولى قياس ايله ادرك اولنان احكامدن اولسون ويا اولسون
 زيرا قوللىر سماعلرينه بناء اولور ايسه فيها ونعم واكر عن رأى اولور
 ايسه انلرك رايلىر غير يلرك راي لزمه اقوى اولغله تقليد واجب اولور
 ديديلر زيرا اصحاب احكام بياننده رسول اللهك طريقى وحقتده نصوص

من وجدكم قراءتلىر بنه
 حل ايتلىر بيله روايت مر قوم
 كتابه معارض اولديغىچون
 منقطع اولدى
 (كذافى التوضيح وغيره)
 قهقهه حديثى ابن ملكده
 صواتده واقع اولمشدر
 صحايدن بعضيلر صلوتده
 كبار صحابه محضر لزمه
 قهقهه ايتد كلرنده
 رسول الله عليه الصلوة
 والسلام اعاده وضوايله
 امر بيور دقلىر روايتى
 تلويح وغيرينده مسطودن
 (منه)
 كثرت اجتهاد قوت ذهن
 وكال ضبطه دليل ايكن طغنه
 علت اولسى مستبهددر
 (منه)
 واختاره الكرخى دلالتده
 شبهه متمكنه وعقوبات شبهه
 ايله متدره اولديغىچوندر
 (مرأة)
 شرائطه مذكوره به مقارن
 اولديغى حالده
 (كذافى المرأة)
 حقوق عبادك خبر ايله ثبوتى
 شهادت معناسنده اولور
 (منه)

ايچوندر مسائل اجماعيه
 دخى علم اكر جسده فقيه
 ايچون شرطدر لکن
 زمن رسول اللهده اجماع
 اولسا غله اول وقتده
 اولان راوى نقيه ايچون
 شرط دكلدر
 (كذافى التوضيح)
 قال عيسى بن ابان اراد عمر
 بقوله كتاب ربنا وسنة نبينا
 القياس لانه ثابت بهما
 (ابن ملك)
 فاطمه بنت قيسى زوجى
 طلاق ثلثه ايله تطليق
 ايتد كده رسول الله
 عليه الصلوة والسلام
 فاطمه بنت قيسه نفقه عدت
 وسكنائيله قضايورده ديلر
 روايتى جناب عزتك
 اسكوتوهن من حيث سكتكم
 من وجدكم نصنه صريحا
 معارض اولغله روايت مزبور
 ايله عمل اولنوب منقطع
 اولدى ايت هر قوه سكتنا
 لزومى حقتده صريحا
 دليل اولديغى ظاهر در
 نفقه وجوبى حقتده قتلر زنده
 من وجدكم قولنى ابن مسعود
 حضر تارىك انفقوا عليهن

نازله اولان احوالی واعتبار ايله احكام متغيره اولان محالی مشاهده وانلر
 ايجون احاديثي حفظ ومعانيهني ضبطده غير يلدن زياده احتياط واردر
 پس معاني مزبوره به بناء رأيلري غير بلك رأيلري اوزره مرجح اولغله
 تقليدري واجب اولور ٤ و بعضيلر قياس ايله ادراك اولنميان احكامده
 تقليدري واجب اولور ديديلر حنفيه قتلنده قياس ايله ادراك اولنميان احكامده
 وجوب تقليد اصحابي متفق عليه در مثلا حضرت عمر ك اقل حيض اوج
 كون و حضرت عثمانك اكثر نفاسي قرق كون و حضرت عائشهك اكثر مده
 حلي سنتين ايله تقديرلي كبي مقادير مذكوره قياس ايله ادراك اولنميان
 احكامدن اولغين ائمه حنفيه اقوال مذكوره بي اخذ و عمل ايتديلر و اما قياس
 ايله ادراك اولنميان احكامده اختلاف ايتديلر مثلا اجير مشترك ضمني
 خصوصنده اختلاف اولنديغي كبي امامين همامين احترازي ممكن اولان
 شي اجيرينده بلا تعد ضايع اولسه سرقه و غيري كبي موجب ضماندر
 ديديلر زير حضرت علي كرم الله وجهه ناسك اموالي صيانت ايجون خياطه
 ضمان ايله قضا يورديلر امام اعظم حضرتي روايت مزبوره بي اخذ
 ايتيوب اجير اميندر امينه ايسه ضمان يوقدر ديديلر احترازي ممكن اولميانده
 حرق و غرق غالب كبي عدم ضمان متفق عليه در لكن متأخرين علماسي
 احترازي ممكن اولان شيلرده ضمان بالنصف اختيار ايتديلر طرفينك
 دلالتله اعتبارا (قال والتابعي قبل مثله ان ظهر فتواه في زمنهم وقيل لاهو
 الظاهر) تابعي قولنك قبوانده صحابي كبيدرفتواسي صحابي زماننده ظاهر
 و مشتهر اولدي ايسه حسن بصري و سعيد بن مسيب و شريح و مسروق
 و نجي و شعبي كبي بونلر امر فتواده صحابه كراهه مزاحم و صحابي بونلر
 ايجون اجتهادي تجويز ايتلر ايله تسليمينه بناء بونلردن صحابي كبي اووب
 بونلردهن تقليد واجب اولدي بعضيلر قتلنده تابعي وجوب قبول قولده
 صحابي كبي دكلدر علت وجوب قبول قول بونلرده مفقوده اولديغيجون
 ديديلر قول اول ظاهر الروايه قول ثاني نادر الروايه در ظاهر الروايه نادر
 الروايه اوزرينه مر جحدر فخر اسلام نوادر روايتي شمس الائمة ظاهر
 الروايه بي اخذ ايتديلر تابعي اصحاب كبي اولسي تصحيح اولمشدر

الركن الثالث في الاجماع

(م) وهو لغة العزم وعرفا اتفاق المجتهدين من امة محمد علي الصلوة والسلام

في عصر علي حكم شرعي و يمكن هو والعلم به ونقله الى المحتج به وهو حجة
 قطعية عقلا ونقلا (س) اجماع لفته عزم و اتفاقدر عرفده امت محمد
 عليه الصلوة والسلامدن اولان مجتهدينك هر عصرده بر حكم شرعي اوزرينه
 اتفاقدر اتفاق ايله مر ادا اعتقادده و يافعله و ياقولده اشتراكدر مجتهدين
 قيدي اتفاق عوامي اخراج ايجوندر زير مسائل اجتهاديه ده اتفاق عوامه
 اعتبار يوقدر مجتهديندن بعضك اتفاق ايله اجماع منعقد اولمز و امة محمد
 قيدي شرايع سالفه مجتهدل ينك اتفاقريني اخراج ايجوندر زير اجماعك
 حجتني بوانته كراهه شرع اولمشدر ام سالفه ايجون شرع اولنمشدر
 في عصر قولنك مفادي زمان ماديمكدر قليل اولسون كثيرا اولسون فائده سي
 قديمز بوري ترك ايدنلر اوزرينه و اود اولاندن احترازددر اولكه اجماعك
 آخر زمانه دك عدم انعقادي لازم اولمقدردر زير اجماع مجتهدينك اتفاقري اول
 وقتده متحقق اولور قديمز بوري ترك ايدنلر وضوحه بناء ترك ايتلردر ديوتوجيه
 اولمشدر حكم شرعي قيدي حكم غير ديني اوزرينه اولان اتفاقي اخراج ايجوندر
 (اطباءك السقمونيا مسهل للصغراء) قولري كبي و دني غير شرعي اوزرينه
 واقع اولان اتفاق اخراج ايجوندر زير ديني غير شرعيك ادراكي ياماضيا
 حس ايله در احوال صحابه كبي يامستقبلا حس ايله در احوال آخرت و اشراط
 ساعت كبي بونلرده اعتماد نقل و اثره در ٧ من حيث هو هو اجماعه دكلدر
 و يا ادراكي عقل ايله در عقل ايله ادراك اولنميان امورده دني يقين حاصل
 اولورسه اعتماد عقله اولور يقين حاصل اولمزه اجماع ايله انده قطع حاصل
 اولان دينيات قبيلدن اولور صحابه كرامك عند الله غير اوزرينه افضليتلري
 و اعتقاد ياتدن غير بلك كبي اجماعك عقلا و نقلا حجت قطعية اولديغي
 مقدمه ده بيان اولندي معتزلهدن نظام و شيعة دن بعض اجماعك شروطنه
 بناء امكانني انكار ايتديلر ائمه من نفس اجماع و اجماعه علمي و اجماعه
 احتجاج ايدنه اجماع معلومي اولانك اجماعي نقل و تبليغك امكانني اثبات
 و امكان و وقوعني سلب ايدنلر كبراهين و اهله لرينه جواب ويرديلر بلك
 مر ادايدنلر مطولانه مر اجعت اينسونلر (م) و ركنه الاتفاق و العزيمة فيه تكلم
 الكل من المجتهدين او عملهم و الرخصة في الاتفاق تكلم بعضهم او عمله
 و سكوت الباقيين بعد بلوغه ٨ و مضي مدة التأمل و خالف الشافعي في الاخير
 اجماع ايجون ركن و اهليت و شرط و سبب واردر ركن اجماع اتفاقدر

قال عليه الصلوة والسلام
 كذا او قريبا منه او نحو
 منه ديرلدي مزبورانك
 روايتلريني سائر اصحابه
 ردايتيوب قبول ايتلري
 نقل بالمعناك جوازده اجماع
 منزله سنده اولمشدر
 (ابن ملك)
 زير احاديثي لفظيله نقلك
 اولويت و افضليتده ايسه
 نزاع يوقدر
 (مرآة)
 ٢ و اما الزلة فلا يوجد
 فيها القصد الى عينها ولكن
 يوجد القصد الى اصل الفعل
 لانها اخذت من قولهم
 زل الرجل في الطين
 اذالم يوجد القصد
 الى الوقوع و لا الى الثبات
 (الخ تلويح)
 شول افعال كه انده
 امر جبات منضج اوله
 قيام و قعود و اكل و شرب
 و غير بلك كبي رسول الله
 و امتي ايجون بلاخلاق
 مباحدر (تلويح)
 ٣ معلوم اولاكه رسول الله
 عليه الصلوة والسلام
 و امتي كندولردن مقدم
 اولان شرعيته بعد البعث

ائده معاني الزام اولان
 حقوقدن دكل ايسد
 (توضيح)
 زير او كبل و رسول موكل
 و مرسل مقامسه قام
 اولدقري ايجون عبادتلي
 ائنه منتقله در بو تقدير
 شرائط اخبار اولان عدالت
 و غيري و كيل و رسوله
 شرط دكلدر فضولي ايسد
 بونلر ك خلافيدر پس احد
 امرين ايله اكتفا شهبين
 ايله عمل اولنور
 (منه)
 باعتبار تعاطيه محضوردين
 (مرآة)
 نعل بالمعناك جوازنده
 عامهك حجتلري اصحاب
 كرامدن بعضيلر رسول الله
 عليه الصلوة والسلامه
 يارسول الله انا نسمع منك
 الحديث و لا نقدر على تاديتيه
 كما سمعناه ديدكلردن
 رسول الله اذالم يحلوا
 حراما ولم يحرموا حلالا
 و اصبتم المعنى فلا پاس
 يوردقريدن و ابن مسعود
 و انس رضى الله عنهما
 يرحديتي روايت ايتدكلرنده

اتفاقه دخی عزیمت و رخصت وارد اتفاقه عزیمت کل مجتهدینک
تکلمی و یا کل مجتهدینک عملی در یعنی مجمع عاید فعل یا بندن ایسه فعلی در
نته کم اهل اجتهادک کلیسی مزاعه و یا مضاربه و یا شرکته شروع ایستدر
شروعی امور مذکورته مشروعتلری نه اجاع اولمش اولور اجاعدن
بو قسم مجمع علیه اولان حکم الیه جواز عملی مفید اولور مگر که جواز اوزریته
زیاده لکده داله قرینه اوله اول صورتده و جوب عملی مفید اولور عبیده
بن السبانی حضرتنک (ما اجمع رسول الله علیه الصلوة والسلام کا اجتماعهم
علا ربع قبل الظهر) قوی کبی کلام مزبور جواز اوزریته زیاده تا کیدافاده
ایتمکن صلوٰة ظهرک سنته سنت مؤکده دینلدی اتفاقده رخصت بعض
مجتهدینک تکلمی و یا عملی و بعض آخرک کندوره خبر تکلم و یا خبر عمل و اصل
اولدقد. مدة تأمل مضیتدن صکره سکوت ایتملر بدر ۹ قسم مزبوره اجاع
سکوتی ده دیر اتفاق مزبوره رخصت دینلدیکی بعض مجتهدینک
احر دینده فسق و تقصیر نسبت اولمترینی نفی ضرورتی ایچوندر زرا حاجت
قتنده حقدن سکوت ایتمن حقیقه شیطان احرس دینلشدن شافیعه اجاعک
قسم اخیرنده حقیقه به مخالفت ایتمیلر یعنی قسم مزبوره اجاع و حجت دکلدن
زرا باقی مجتهدینک سکوتاری ادا نکه تعارضی سببی الیه تأمل و بعده توقف
و یا توقیر و یا هبیت و یا خسوف فته و یا اول حکمه کل مجتهدینک حقیقی
اعتقادی و یا قائل سنا اکبر و یا قدر اعظم و علما و فراولسی ایچون اولوق جائز
اولد یعنی چون ۱۲ ته کم ابن عباس بعد عهد عمر حضرت عمر عول مسئله سنده
خلاف حکم ایدوب بن او وقتده سکوت ایتمدن دید کده اصحاب ابن عباسه
(ما یمنعک ان یشیر عمر لما ترى فی العول) دید کلرنده ابن عباس جوابده درته
دیدی ودخی حضرت عمر فضل غنیمی حفظ خصوصتی صحابهله مشورت
ایتمد کده حضرت علی کندندن سؤال اولنجده سکوت و بعده غانین پیننده
قسمت اولنسی حقیقه حدیث روایت ایتمیلر ۱۳ واسقاط جنین خصوص سنده
حضار مجلس عره نکه عدم وجوبنه اشارت ایتم کلرندن صکره تکرار
حضرت علیدن استخبار ایتمد کده عزه وجوبله جواب وردی پس حضرت
عمر حضرت علینک جوانی قبول ایدوب سکوتنی موافقته دلیل قلمدی
و حضرت علی دخی سکوتی تجویز ایلدی حال بو که حق اولان سکوتنک
خلاف ایدی حقیقه جوادیه بو کونه بسط مقال ایتمیلر که انعقاد اجاعده

متعبدا اولد کلرنده اختلاف
اولنسی بعضی اجاع
عزیمت فیهدهم اقتده
وقوله تعالی صدق الامین
یدیه قوللریله نسخه دلیل
قام اولد قیحه تعید و عمل
واجبدر دیدیلر و بعضی
جناب عزیمت و کل جعلنا
منکم شرعة و منها جا
مقتضا سنجه قوی عمل لازم
دکدر و شرایع ماضیده
اصل مکان الیه خصوص
اولد یعنی کبی زمان الیه
دخی خصوص ایتمن
قر قومیتمک و رودی
اعتقادیاتده در دیدیلر
و بعضی بزه انکله عمل لازمدر
تم اورنشال کتاب الذین
اصطفینا من عبادنا
قولنہ بناء عمل لازمدر زرا
مورث اولان شی وارثه
مختصدر بو مقامده اولان
اختصاص عمل جهتدر
اختصاص اولنقله
بیغمیر عزه شریعت اولوق
اوزره بزه دخی انکله عمل
واجب اولورانی بیغمیر عزه بلا
انکار قصه و حکایات اشتراط
یدلرنده اولان کتب لیدر

(کل)

کل مجتهدینک تنصیصی شرط اولننده انعقاد اجاع متعذر اولنسی مقرر در
زرا مجتهدینک هر برندن افاقده واقعه اولان حادثه نکه حکمنده ویریلن قوله
اطلاع و وقوفده حرج بین اولدینی مقرر در اول ایسنه نص الیه مرفوعدر
پس لایق و معناد اولان اشهار قوی و باقی مجتهدلر ک سکوتلری اجاع
انعقادنده کافی قلمقدن و صحابه کرام مدة تأمل مضینی شرطن دن صکره
حرام ارتکابله اتهام اولمزلر نکه حضرت عمر مهردده مقالاتی نفی ایتمکله
مرأه (ایعطینا الله بقوله و ایتیم احداهن قنظار او یمنعنا عمر) دید کده حضرت
(عمر کل افقه من عمر حتی المحدثات فی الحیال) دیدی و حضرت علینک
مسئلتین مرفومینده سکوتنی تعظیم فتوا ایچون ایدی ممنوع اولان سکوت
ایسه بر حقیقت فوتنی مستلزم اولان سکوتدر و ابن عباس حضرتنلرندن مروی
اولان دره حدیث صحیح دکادر زرا عول الیه ابتداء حکم ایتمن حضرت عمردر
و حضرت عمر حتی استماع و قبولده غیردن الین و اشد ایدی حتی اصحابه
(لاخیر فیکم مالم تقوا و اولاخیر فی مالم اسمع) دیر ایدی و ابن عباسک اصحابه
اعتقادی مناظره دن کف ایچون ایدی مذهبی بیان ایچون دکل ایدی (واهل
مجتهد غیر فاسق و غیر مبتدع) ۳ اهل اجاع و اتفاقلریله اجاع منعقد اولان فاسق
و مبتدع اولین مجتهد اولوق لازمدر پس اتفاق عوامده اعتبار بو قدر مگر که
اجتهاده محتاج اولین شیلرده اوله نقل قران و عدد رکعات و مقامیر زکوة
و استقرار خبر و اجرت استحمام کبی امور مذکورده عوامک اتفاقلری دخی
مجتهدینک اتفاقلری کیددر (و شرط اتفاق التکل فلا یکنی العتره و لا ابو بکر و عمر
ولا الائمة الاربعة و لا اهل المدينة لا کونهم صحابه فالتابعی معتبر فی اجاع
الصحابة و لا ابو غههم عدد التواتر و لا انقراض العصر و لا نلاحق عدم
الاختلاف السابق الا ان یكون علی ثالث و البعض قیده باسئلزامه ابطال
ما اجمعوا علیه و رد بان المفهوم من اداة المنعین و المجوزین الاطلاق فال تفصیل
غیر مفید شرط) اجاع کل مجتهدینک اتفاقلریدر ۴ پس بالکن اهل بیت رسول الله
علیه الصلوة والسلام و بالکن ابو بکر و عمر و بالکن ائمة اربعه نکه و بالکن
مدینه منوره اهلنک اتفاقلریله اجاع منعقد اولر و اجاع انعقادنده اهل
اجاعک کلیسی صحابی اولوق شرط دکادر اجاع اصحابده تابعینک اتفاقلری
دخی معتبر در اصحاب تابعین سز کل امة دینلد ایچون صحابه کندورله
تابعینک اجتهادلری تجویز ایتمیلر و جمیعنک عددلری حد تواتر بالغ اولوق

محروف اولوب موثوق به
اولدر یعنی چون
(توضیح)
حاصل کلام رسول الله
افعالی بزه نسبتله فرض
و واجب و مستحب و ندب
صفتلریله معتمد اولور
و رسول الله صلوة و ترک
واجب قلمنسی کبی یعنی
واجب قنوب مستحب
و فرض قلمنسی کبی
بونه اولماسه رسول الله
قتنده دلیل الیه ثابت اولان
لامحاله قطعیدر حتی
رسول الله قیاس
واجتهادی بیه قطعی در
رسول الله خطا اوزریته
تقریر قلمنسی ایچون
(منه)
مصنفک اجاعا قوی
حکمی معاقیدر
(مرأة)
یعنی اند مزک عملی
مختلف اولدی بعض
مسائلرنک دلالتی قول
صحابینک قیاس اوزریته
تقدیمنه و بعضینک
دلالتی قیاسک قول صحابی
اوزریته تقدیمنه دلالت

ایتمکله مسئله مر قومه ده
مذهبری مستقر اولدی
(کذا فی ابن ملک)
وسله رأس مالک قدرینی
اعلامده عملاری مختلف
اولدی ابو یوسف و امام محمد
رأس مالک قدرینی سلده
اعلام شرط دکدر دیدیلر
زیرا الخ ابن عمر حضرتندز
خلافی روایت اولمغله
ابو حنیفه حضرتلری
سنک جوازی چون رأس
مالک قدرینی اعلام
شرط در دیدی
(ابن ملک)

۶ قاضی شریح بوز بکر می
سنه معمر او ب حضرت
عمرانی کوفه به قاضی
نصب ایشیدی یشیش
سنه قاضی اولوب الاوج
سنه استغفانی تندی ابن زبیر
قصده سنده حجاج اتی استغفا
ایتمکله عزل ایتدی وفاقی
تاریخ سنه ۷۹ اولدی
(ابن ملک)
۷ پس بونلر اوزرینه اجماع
واقع اولسه اخبار اولور امت
محمدده مخصوص اولان
اجاعدن اولز
(توضیح)

شرط دکدر ادله سمعیه نک عومیحون وانقراض عصر جمعین شرط دکدر
یعنی جمع مجتهدین بر حکم اوزرینه اتفاق ایتد کلرندن صکره اجاعک
العقاد و حیثتده موتلری شرط دکدر ودخی اجاع لاحقک صحتده اختلاف
سابقک عدمی شرط دکدر مکرکه اجماع لاحق قول ثالث اوزرینه اوله
اول صورتده خلاف سابق اجماع لاحقک انعقادنه مانعدر بعضیلر خلافی
صحابه کرامه تخصیص ایتدیلر اول ایسه اجماعی اصحابه حصرا ایدنلر قتلرنده
مستقیم اولور صحیح اولان ایسه اطلاقدر یعنی اصحابه مخصوص اولنما مقدر معلوم
اولا که محل خلاف یا واحد و یا متعدددر محل خلاف واحد اولدیغنه
مثال جدک اخ ایله وارث اولسی در بعضیلر مستقلا وارث اولور دیدیلر و بعضیلر
بطریق المقاسمه وارث اولور دیدیلر فریقین ارت جدیده مشترکدر ارتدن
حرمانی قول ثالثدر براهدی بونی دیعامشدر ودخی زوجی وفات ایدن حامل
مرهه نک انقضاء عدتده اصحاب کرام اختلاف ایتدیلر بعضیلری ابعداجلین
ایله درو بعضیلری وضع حل ایله در دیدیلر قبل الوضوع انقضاء عدتده شهر
ایله اکتفا قول ثالثدر براهدی بونی دیعامشدر و نقدینک غیرنده اولان
ر بوائک علتده قولین اوزرینه اختلاف ایتدیلر حنفیه قدر مع الجنس در
دیدیلر شافعیه طعم مع الجنس در دیدیلر مالکیه طعم و ادخار مع الجنس در
دیدیلر اقوال مزبورده (لار بوا الامع الجنس) قولند: مشترکدر بدون الجنس
علت ر بوا ایله قول متفق علیه نفیدر جنس ایله معا اولان قولی نفی دکدر
ودخی سبیلینک غیرندن خروج نجس یا النجق تطهیر مخرجی موجب اولور
و یا النجق اعضاء ار بعدک تطهیرینی ایجاب ایدر قولین مر قومین تطهیر
وجو بنده مشترکدر هیچ برینی ایجاب اتمز دیو اولان قول جمع علیه اولان
قولی نفیدر براهدی بونی دیعامشدر محل خلاف متعدد اولان مسائله
قولاندر اولکه یا وجود فی الكل عدم فی الكل در مثلا زوجک عیوب سته
وزوجه ده عیوب سبعمه ایله شافعیه قتلرنده حکم نکاحی فسختدر حنفیه قتلرنده
عدم فسختدر پس بعضیله فسح و بعضی آخر ایله عدم فسح قول
ثالثدر براهدی بونی دیعامشدر ودخی زوج مع الابوین وزوجه مع الابوین
مسئله لرنده عند البعض ام ایچون ثلث کل واردر و بعضیلر قتلرنده زوج و زوجه
فرضلرینی ایدنلرندن صکره ثلث مایجی واردر پس مسئلتینک برنده ام ایچون
ثلث کل و اخرنده ثلث مایجی ایله قول قول ثالثدر براهدی بونی دیعامشدر

(ویا)

ویا بر مذهب صاحبی قتلده عدم فی البعض ایله وجود فی البعضدر و یا خود
فی البعض ایله عدم فی البعضدر عند الحنفیه سبیلینک غیرندن خروج ایدن
وضوئی ناقضیتی مس مره ایله عدم ناقضیتی کبی ۶ شافعی قتلده عکسی کبی
پس شمول وجود ناقضیت و یا شمول عدم ناقضیت قول ثالثدر براهدی بونی
دیعامشدر و یا بر مذهب صاحبی قتلده وجود فی البعضدر بعضی اخرده عدم وجود
ایله بیه و شمول وجود و یا شمول عدمدر مذهب آخر صاحبی قتلده ۷ مثلاً شافعیه
قتلرنده کعبه مکرده صلوة تفلک جوازی و فرض اولان صلواتک عدم جوازی
کبی حنفیه قتلرنده فرض و تفلک جوازی کبی پس ایکیسینک دخی عدم جوازی
و یا فرضک جوازی تفلک عدم جوازی قول ثالثدر براهدی بونی دیعامشدر
شافعیه متأخرلرندن بعضیلر جمع علیه اولان قولک ابطالنی مستلزم اولور سه
ممنوعدر مستلزم اولمزیسه ممنوع دکدر دیو قول ثالثی تقیید ایتدیلر ز یا
ممنوع اولان قول ثالث متفق علیه اولان قولده کله مخالفندر صورتین
اولینده اولدیغنی کبی ز یا شهر اولان عدتده قبل الوضوع اکتفا اجاعا
منتفی در ز یا واجب اولان یا بعد اجلین و یا وضع حملدر پس اشهر ایله
عدم اکتفا مجمع علیه در جدمع الاخوده فریقین جدک عدم حرمانی
اوزرینه متفقدر و اما بر مسئله ده بر مذهب مسئله اخراده مذهب آخره
مخالفت ممنوع دکدر صور اخرده اولدیغنی کبی ز یا صور اخررائک کلیسنده
ایچوق مذهب واحده مخالفت واردر متفق علیه اولان اوزرینه مخالفت
یوقدر شافعیه متأخرلرندن بعضک تقیید مز بوزلری احداث ثالثی منع
و مجوز اولنلرک ادله لرندن مفهوم اولانکه اطلاقدر انکله رد اولور پس
ذکر اولدیغنی اوزره تفصیل یعنی قول ثالث مجمع علیه اولان قولک ابطالنی
مستلزم اولور سه ممنوعدر مستلزم اولر سه ممنوع دکدر دیو اولان تفصیل
برشی مفید دکدر بلکه بوندشان استلزام ایله عدم استلزام بینتی تمیزده در
سیمافصله عدم قائل ایله مناظرانده تمسک اولدیغنی مشهوردر تنکیم خصمی
الزامده ۸ مال ضارده و وجوب زکوة ثابت اولور سه حلی ده دخی زکوة قیاسا
ثابت اولور والاعدمان مجتمع اولور لر اول ایسه اجاعا متفقدر دینلدیکی کبی
بونده قول صواب بودر که غرض الزام خصم تمسک مز بور مقبول و قول
ثالث مطلقا باطلدر اصحاب حنفیه دن منقول اولان منع مطلقک محلی بودر
مسئلتین منفصلتینک برنده اصابتی و اخراده خطای مقام تحقیقده تجویز لری

۱۹ اجاع سکوتینک حکمی
جا حدی تکفیر و تضلیل
اولنما مقدر ادله قطعیه دن
ایسنده نصو صدن عام
منزله سنده اولور و بیانه
فی بحث العام (تلویح)
یعنی سائر مجتهد لک
سکوتلری موافقت ایچون
اولدیغنی کبی مهابت
ایچون اولوق دخی محتمل
اولدیغیچون سکوت
صورتده اجاع متحقق
اولمزد دیدیلر
(منه)

۱۲ بونک بیانی بودر که عول
عامه اصحاب رضی الله عنهم
قتلرنده ثابت ابن عباس
قتلده فرایضده عول
باطلدر زیر عول بنات
و بنات ابن ولالب وام
اخواتک سهملرینه نقص
ادخال ایدر تفصیلی کتب
فرائضده در
(منه)

۱۳ مر ویدر که بر مرهه نک
زوجی غائب اولدقده
مرهه نک رجال ایله مجالسه
ومکالمه ایتدیکلی حضرت
عمره بالغ اولدقده مرهه

دليله و يا غرض اظهار حقد بوقدر برجه تمسك مقبول اوليوب قول ثالث باطل اولز مكر كه قولان بر حكم واحد حقيق شرعي كه قول ثالث انى ابطال ايدر انده مشترك اولار مع الاخوة استقلالاً ارت جديله اولان قول جدك مع الاخوة مقاسمة و ارت اولسيله اولان قوللار ارت جدمه مشترك اولدقلى كى ذ كر اولتان حكم واحد حقيقى شرعيه كه جدك ارتدن حرمانيله اولان بونى ابطال ايدر و اما قولان واحد اعتبارنده مشترك اولسدر قدر مع الجنسك عليته اولان قول طم مع الجنسك عليته اولان قوللار احدا مري و با احد امور و يا واحد حقيق غير شرعي مفهومده مشترك اولدقلى كى قال (و حكمه انه من حيث هو هو يفيد اليقين) اجماعك حكمى عوارضدن قطع نظر كتاب و سنت كى كرامة لهذه الامة يقين افاده ايتكدر مفيد ظن اولديغى عوارض حسيله در آيت مؤوله و خبر احاد ظن افاده ايتدكلى كى يس اجماعك مطلقاً حقيقتى انكار له قوله تعالى (و يتبع غير سبيل المؤمنين) كقدر مشايخ حنفيه قتلنده مختار اولان قول دخى بودر بمضيلر تفصيله سالك اولديلر يعنى مجمع عليه اولان حكم ضروريات دينه دن اولديغى معلوم اولان احكامدن اوور سه انكارى كقدر عبادات خمس كى بويه اولز سه خلافيدر (و لابد له من سند و سند ما يستقل بالحجية ليس الا لظني) اجماع ايچون رسنديغى بر دليل و اماره لازمدر كه اجماع كه استناد ايله زيرا عاداتا بلا داع اتفاق محالدر زمان واحدده طعام واحدك اكنه اجتماع عاداتا محال اولديغى كى و اوزر ينه اجماع واقع اولان حكم دليل سمعى ايله ثابت اولماسه دليل عقلى ايله ثابت اولق اقتضاليدر بز قمرده ايسه عقل ايله حكم شرعى ثابت اولز پس انعقاد اجماعده دليل سمعندن لايدر بعضيلر اجماع عن سند شرعى اولسه سند ايله اجاعدن استغنا حاصل اولغله اجماع و يا حقيقتى ايچون فائده قلمز ديديلر جواب كلام مز بور اجاعلردن بر اجماع عن سند اولماق اقتضاليدر بوايسه خلاف اجاعدر مع هذا لزوم دخى مسلم دكدر ز يرا بعد وجود السند اجماعك فائده سى اول سندك كيفيت دلالت و تعييندن بحثك سقوطى و قبل الاجماع مخالفت جائز اولانك حرمة مخالفتى و انكله ثابت اولان حكمك قطعى در بوند نصكره اجماعك سندنده اختلاف اولدى بمضيلر ظنى اولسنى تجوز ايتديلر خبر واحد و قياس كى و بعضيلر قطعى واجبدر ديديلر جمهور ائمه قتلنده سند اجماع قياس اولق جائزدر

فعل مز بوردن منع ايچون احضار ايتد كده مر اءه هيت عمر دن اسقاط جينز ايلدى (منه) مع هذا عدلتلر دن معلوم اولانك خلافيدر (مرأة)
 ۳ زيرا فسق تهمة ايراث و عدالتى اسقاط ايدر صاحب بدعت اولان ايسه ناسى بدعت دعوت ايلكله على الاطلاق امتدن دكدر و عدالتى تعصب و سفه ايله ساقط اولور مجنون دخى بويه در (توضيح)
 يسع بالتعاطى و اجرت جامده واقع اولان اجماع عن دليلدر لكن دليلارى بزه نقل اولديغى اجماعه دليلدن استغنا حاصل اولديچون كذا فى لاسرار (ابن ملك)
 بعضيلر تعاطى و اجرت جام اوزر ينه اولان اجماع الهام و توفيق بارى ايله اولسدر ديديلر (ابن)

حتى حضرت ابو بكر امامته قياس ايله خلافته اجماع اولديغى كى معتزله و شيعة دن اكثرى منعه ذاهب اولديلر تحقيق مقام بودر كه مستند اجماع كاهى خبر احاد اولور مجتهد ينك قبل القبض طعام بيعتك عدم جواز نه رسول اللهك (لا يتبعوا الطعام قبل القبض) خبر واحد نه بناء اجاعلى كى و كاهى سند اجماع قياس اولور مجتهد ينك ارزده بو اجر يانه حنطيه اجاعلى كى و كاهى سند اجماع كتاب الله اولور مجتهد ينك جدات و بناتك حرمتلرينه رب عزتك (حرمت عليكم امهاتكم و بناتكم) قول شريفنه بناء اجاعلى كى * معلوم اولاكه سندده و ناقله اجماع جاريدر ايكي سى دخى اجماعه سبب اولدقلى چون سندده اجماع اجماعك ثبوتنه سبيدر يعنى مجتهد ينى اجماعه داعى و حاملدر انكيچون كه (سبب داعى) تسميه ايدر ناقله اجماع بزم حقرده اجماعك ظهورينه سبب اولور انكيچون كا (سبب ناقل) تسميه ايدر سند اجماع ذكر اولدى ايسه نقل اجماع بيانه شروع اولدى (ونقله اما بالتواتر والشهرة والا حاد واقوى التواتر اجماع الصحابة اذا انقضوا في كفر جاحده ان لم يكن سكو تيا ثم اجماع من بعدهم في عالم يروفيه خلافيهم فهو كالمشهور يضل جاحده ثم المختلف فيه فهو كالصحح من اخبار الاحاد) و نقل اجماع يا تواتر و يا شهرت و يا خبر واحد ايله در اجماع سلبى بزه نقل هر عصرده اجماع ايله اولور سه حكمى حديث متواتر حكمى كى قطعاً علم و على مفيد اولمقدر قرآنك كتاب الله اولديغنه و صلوة و غير برك فرضيتلرينه اجماع كى و اكر نقل مز بور بطريق الشهرة اولور سه حكمى قطعه قريب علم و على موجب اولمقدر و اكر خبر واحد اولور سه مثلاً ثقة دن برى صحابه كرامك بر حكم اوزر ينه اجماعلرينى بزه نقل ايمسى كى مفيد ظن اولغين اول خبر ايله عمل واجب اولسنى ايجاب ايدر ظنه اتباعك و جوبنه بناء مارالذ كر عبيده بن السلماينك روايتى كى و اختك عدتى ايجنده قز قز نداشتك تحريم نكاحنه اتفاق كى و هم مؤجلك خلوة صحبه ايله تا كنده اجماع كى نقل متواتر ايله اجماع يبتنده فرق نقل اولدن ثابت اولان حكمى بزه موصل اولور اجماع ايسه ثابت اولين بر حكمى هيت اولور پس انكارندن اصول دينى ابطال لازم اولز بلكه انكارندن اصول دينك اجماع ايله عدم ثبوتى لازم اولور اول ايسه اصول دينك دليل اخر كه تواتر در انكله ثبوتى منع ايجز (كذا فى الكشف) اقواى مراتب اجماع نصاً صحابه كرامك

اجتهاده صالح شخص واحدك خلاقى انعقاد و اجماعه مانعدر اكثرى خلافى مانع اولديغى كى معتزله دن بعض اكثرى اجتماعيله اجماع منعقد اولور ديديلر دليلارى و دليلار ينه جواب ابن ملكده مسطوردر (منه) اهل بيت رسول الله دن عتره تعبيرى على و فاطمه و حسن و حسين و اولادلى مراد در رضوان الله عليهم اجمعين (عزى زاده)
 حق اولان اجماع اصحابه مخصوص اوليوب بلكه هر عصر كائنه سى يبتنده جارى اولمقدر بو كه مثال بر كسنه اشتر ايلديكى جاريه بى و طى ايتد كدن صكره اول جاريه ده بر عيب ظهور ايلسه بعضيلر و طى رده مانعدر ديديلر و بعضيلر مانع دكدر ديديلر مشترى ايچون اول جاريه بى ارشيله صاحبه رد وارد ديديلر محانارد قولين مر قومينده

اجماع علیہ در اجماع صحابہ کرم حکمی آیت و خیر متواتر حکمی کبیر جاحدی تکفیر اول نور اجماع سکتوتی دکل ایسه بعده تابعینک بر حکم اوزرینه اتفاقریدر که اول حکمده تابعین سبق ایدنلرک خلاقی اولیه حکمی خبر مشهور حکمی کبیر جاحدی تضلیل اول نور تکفیر اول نور یوندن صکره اجماع مختلف فیه در یعنی بر حکمده خلاف سابق و یا سبقت ایدنلرک بعضندن رجوع لاحق بولنسان حکم اوزرینه اجماعدر حکمی عملی موجب اولوب عملی موجب اولماق اولغله جاحدی تکفیر اولغله یعنی کبی تضلیل دخی اولماق

الركن الرابع القياس

مقاصد اصولک اهمی ومسائل فروعک مدار واصولی قیاسدر (وهولغة التقدير) قیاس لغتده تقدیر معناسنده در نعلی نعل الیه تقدیر و مساوی قیل دیمک مراد ایتسدر (قس النعل بالنعل) دیرلر وفلان فلانه مساوی دکلدر دیمک مراد ایتسدر (فلان لا یقیاس بفلان) دیرلر (وکقول الشاعر) خف یا کریم علی عرض یدنسه * مقال کل سفید لایقاس بکا * ای لایساویک قیاسک صله سی پاکله سیدر اصطلاحده علی کله سبیله تعدیه ایدر ایتنا معناسنی تضمین ایچون زیر قیاس شرعی بنا ایچوندر ابتداء بر حکم اثبات ایچون دکلدر پس بنا ایچون اولدیغنه دلالت مصطلقی ایچون ایتنا معناسنی تضمین اولنور (۹۰) و شرعا ابانته مثل حکم احد المدکورین بمثل علتیه فی الاخر بالرأی) قیاس شرعده احد مذکورینک حکمی مثلنی علتیک مثلیله آخرده رأی الیه اظهار و اثباتدر اظهار مناسبه اولان ابانه لفظی اختیاری قیاس مظهر اولوب مثبت اولدیغنی اشهر ایچوندر زیرا بحسب الظاهر احکامی مثبت اولان اصل مقیس علیک دلیلی ایسه ده حقیقتده احکامک موجب و مثبتی جناب عزتک ایجاب قدیمدر حکمده و علتده مثل لفظی اختیار معنای شخصیتک محلین الیه قیامی تمتع اولدیغیچوندر احد مذکورین تعبیر اولنوب احد شیئین دیندیکی قیاس موجودینک وجودلرینه و دخی موجودینک عدملرینه و دخی معدومینک وجودلرینه و دخی معدومینک عدملرینه شامل اولسون ایچوندر مثالدری مرآتده و غیریده مسطوردر بارأی قولی ابانه کله سنه متعلق و دلالت نصندن احترازدر بارأی الیه مراد اجتهاد اولدیغیچون (وهو حجة بالكتاب والسنة) والاجماع ونفاه الظاهرية

(بعضهم)

بعضهم مطلقا و بعضهم فی الشرعیات) قیاسک حجیتی کتاب الله و سنت رسول الله و اجماع امت الیه ثابت اولدیغنیک وجوهی مقدمه کابده بیان اولندی ظاهر یه دن بعضیلری قیاسی مطلقا نفی ایتدیلمر عقل ایچون برشی نظیرنه حل ورده مساع یوقدر دیدیلر و بعضیلر خاصة شرعیانده وقوعنی نفی ایتدیلمر پس قیاس بر اصل شرعیده اولان حکمک مثلنی بینلرنده اولان علت جامعیه بیه بناء فرعه اظهار و فرعه تعدیه دن عبارتدر اول علت مجرد لغت الیه ادراک اولغیه مثلا رسول اللهک (۱۲) الخنطة باخنطة مثلا بمثل یلید و الفضل ربوا) قولی کبی یعنی سز خنطه بی خنطه یه بیع ایدک وزنلری برابر اولدیغنی حالده زیاده سی حرامدر مثلا جیدی کیل واحد اووب ردیسی بر بیجق کیل اولوق جائز دکلدر نصف کیل حرام اولور زیاده ده جوده و رداة صفتلرینه اعتبار اولدیغنی نص الیه ثابتدر مماثلتک قیامی صورة و معنایله در اول ایسه قدر و جنس الیه اولور رسول الله علیه الصلوة والسلام جنسه الخنطة بالخنطة قولیه صورته مثل بمثل کلامیه اشارت بیوردیلر پس قدر و جنس عله العله مشابه سنده اولور و حکم علتده مضاف اولدیغنی کبی علت العله یه دخی مضاف اولور (کذا فی المناوش شرحه) پس نص مر قومده اولان حکم ربانی ارزه تعدیه ایتدردک یعنی ارزده دخی بیع مثلا بمثل اولسه زیاده سی حرامدر دیدک سائر مکیلات و موزوناتی دخی بو که قیاس الیه (وله شرط و رکن و حکم و دفع اما شرطه فان لا یكون الاصل مختصا بحکمه بالنص) قیاس ایچون شرط وارکان و حکم و دفع واردر شروط قیاسک اولکبسی حکم اصل که مقیس علیه در نص اخر الیه اصله مخصوص اولماققدر اصحابدن خریمه رضی الله عنہک بالکفر شهادتی قبولی رسول اللهک (۱۳) من شهد علیه خریمه فحسبه) کلامیه خریمه یه مخصوص اولدیغنی کبی اختصاص مزبور جناب عزتک (فاستشهدوا شهیدین) قول ککریمیه معلوم اولمشدر زیرا جیع ناس اوزرلرینه اولان شهادتک قبولنده عدده مراعاة واجبه اولدیغنی فرد واحد شهادتک عدم قبولنی مستلزمدر پس حکم مزبورک خلاف قیاس خریمه یه اختصاصی متعین اولدی قصه سی مشهور در (وان لا یعدل به عن سنن القیاس بان لا یعدل معناه و علتده کالمقدرة الشرعية او بسنتنی عن سننه کاکلی الناس او شرع ابتداء و انتفی نظیره مما ظهر معناه اولان وان یكون المعدی حکما شرعیاتنا باحد الادلة او بالخطی منه غیر متغیرالی فرع هو نظیره

شافعیه قتلرنده شرطدر طرفینک دلائلی شرحده مسطوردر (منه) زوجده اولان عیوب سنه جنون و جذام و برص و نهق و جبه و عتدر خصانک عیوبدن اولدیغنی انجق امام مالک قتلنده در زوجده اولان عیوب سبق جنون و جذام و برص و نهق و بجز و قرن و رتقدر قاضینک جبه و عتده ایله تفریق فسخ دکلدر پس عیوب مذکورده دن بعضیله فسخ نکاح و بعضیله عدم فسخ قول ثالث اولغله جائز دکلدر (منه) و یعتبر عن هذا بعدم القائل بالفضل (توضیح) محبوب دیوات جماعی مقطوع اولانه دیرلر عنه دیونسایه واصل اولغله قادر اولیندر و یائیه واصل اولوب بگروه واصل اولیندز مرض و یا خلقة تنده ضعف و یا کبر سن و یا سحر دن بریله رتق امرائه رتقا قواندن مأخوذ مصدر در

خارج اولغله جائز دکلدر (کذا فی ابن ملک) امت مطلق الیه مراد اهل سنت و جماعتدر انلر رسول الله علیه الصلوة والسلام و اصحابینک طریقلرینه سالک اولوب اهل بدعت اولینلردر

(توضیح)

بوجمله ایکی مسئله ذکر ایدر مسئله اولی بودر که عصر اول اهلی بر حکمده قولین اوزرینه اختلاف ایتسدر بینلرنده خلاف مزبور مستقر اولدقدن صکره عصر ثانی اهلی قولیندن بری اوزرینه اجماع ایتسدر مشایخمزدن قول اصح اوزره اجماعلری جائزدر خلاف سابق اجماع لاحقی منع ایتدیکیچون مسئله ثانیه عصر اول اهلی قولین اوزرینه اختلاف ایتسدر اختلاف فاری قول ثالث نفی اوزرینه اجماع اولور انو کیچون مص رحم الله الان یكون علی قول ثالث دیدی (مرأة)

انك سبي ايله جماعه
قادرا اولغرموضع جماعك
ارتقاچيچون قرن سكون
زالله فرجه حاصل اولان
عظمتك اسمعير مجزرايحه
قدر (منه)

يعني شافعيه قتلنده مس
مراء ناقض وضودر
سپلينك غيرندن خروج
ناقض وضودكدر شمول
عدم حكم غسلده مخرجك
واعضاء وضونك غسل
واجب اولماقدر شمول
وجود غسلاري جيعا واجب
اولقدر حكم نقضنده
شمول وجود طهارتك
سپلينك غيرندن خارج
اولان كليبه سيله ومس مرتبه
ايه متفرض اولسي در
شمول عدم بونلردن بريه
عدم انتقاضی در
(تلويح)

يعني صلوة نفلك جوازي
متفق عليه در فرض و نفلك
عدم جوازي و يافر ضك
جوازي نفلك عدم جوازي به
قول خلاف اجاعدر
من ذكر هذه المسئلة
(في مباحث الحكايه)

ولانص فيه) قياسك ايكنجي شرطی اصل مقيس عليك حكمی سنن
قياسدن معدول یعنی خارج ومائل اولماقدر معناوعلتی متعل ومدرک اولماغله
مقدرات شرعيه کبی مثلاً اعداد رکعات ونصب زکوة ومقادير حدود
وکفاراتک معناوعلتاری متعل ومدرک اولماغله بونلره حکم آخر قياس اولغرم
ودخی حکم اصل سنن قياسدن مستثنا اولماغله نهار رمضانک اکل کبی
یعني ناسيا اکل وشرب ايله بقاءصوم کبی حکم من بور رسول الله عليه الصلوة
والسلامک (تم صومک فاما اطعمک الله وسقاک) قوليله ثابتدر بونده قياس
صومک عدم بقاسيدرز براصوم بطن وفرج شهوتلرندن کفدر پس
ناسينک اکل وشربنک مقطر اولديغی خلاف قياس نص ثابت اولغين
مکروه و خانطک نهار رمضانده اکل شر بلری مقطر اولمانده ناسی به قياس
اولغرم و دخی ابتداء شرع اولنوب شرعه نظیری اولين حکم سنن قياسدن
معدول اولغله اکه حکم آخر قياس اولغرم اول حکم معناوعلتی معلوم اولان
احکامدن اولسون رخص سفر مشقت معنايچون شرع اولديغی کبی
وياعلتی معلوم اولين احکامدن اولسون جنابتاری یوغیکن عاقله اوزرلرینه
ديت ضرر بی کبی قياسک اوچيچي شرطی معدی اولان حکم اصول ثلثه دن
بريله و يا قياسدن قياس خفی ديدکلری استحسان ايله ثابت حکم شرعی اولقدر
یعني بعينه نص ايله ثابت اولان حکم شرعی حقه نص وارد اولمايوب نظیری
اولان فرعه تعديه ايتشی در شرط من بور ظاهرده شرط واحد ايسه ده
فی الحقیقه شروط مستدر ۱۴ اولکيسی حکم متعدی اولق ايکنجيسی متعدی
اولان حکم حکم شرعی اولق اوچيچيسی حکمک نص ايله ثبوتی در درنجيسی
متعدی اولان حکم من غير تغيير بعينه اصل وفرعه باقی اولقدر بشيچيسی
فرع اصله نظير اولق التجیسی فرعه نص وارد اولماق (فلاثبت اللغة
بالقياس) پس مص شرط من بورده قيود کرايتدی ايسه هر بری اوزرینه
فروع تفریع ایتک مراد ايدوب فلاثبت دیدی پس قياس ايله لغت ثابت
اولر بونک وجهی بودر که بعض شافعيه قياس شرعی ايله اسامی اثباتی
وبعده اوزرینه احکام ترتیبی بجوز ايتديلر مثلاً اسم خمر وجودا وعدم
عصير عنیده شده مطر به ايله دوران دأردر وذلك الدوران دليل علیتدر
وعلیت تسمیه که شده مطر به در نبیذده دخی حاصله اولغين نبدنه دخی خمر
اطلاقی صحیح اولور پس خمر حرام اولغله نیذدخی حرام وقلیل وکثیر بی

شرب ايله عقار کبی حد لازم اولور پس قياس شرعيه معدانک حکم شرعی
اولسی شرط اولدی ايسه قياس شرعی ايله اسامی و لغات اثباتی باطل وتفریع
صحیح اولدی (م) ولايت تعدی المنسوخ حکم منسوخ آخره تعديه
ایتمرز بر اصل مقيس عليه ده اولان حکم نظر شرعه معتبر اولديغی حالده
باقی قالماعله غيره تعديه ایتمرز (م) (ولا الثابت بالقياس) وقياس جلی ايله
ثابت اولان حکم غيره تعديه ایتمرز زیراعلت قياس قیاسينده متحد اولورسه
وسط ضایعدر محده اولورسه قیاسيندن بری باطل اولور زیرا اصل ده معتبر
اولان علت علتیندن بریدر مثلاً ذره کیل وجنس علتته بناء حرمة بر بواده
حظیه به قياس اولنسه بعده برشی آخرک دخی ذره به قياس مرادا ونسه اگرانده
علت مذکوره موجوده اولورسه اولشی ذره به قياس صحیح اولور علت حکم
متقی اولديغیچون (م) ولا يقال الذمی اهل للطلاق فاهل بالظهار کالمسلم
ودخی ذمی طلاقه اهل اولغله مسلم کبی ظهاره دخی اهلدر دینلر یعنی عند
الحنفیة ذمینک ظهاری صحیح دکدر پس ذمی مظاهر ایچون مرتبه سنی وطی
حرام واما عند الشافعيه ظهار ذمی ظهار مسلم کبی صحیح اولمین وطی حرام
اولور زیرا حکم ظهار حرمة وطی در پس ذمی حرمة اهل اولغين مسلم کبی
ظهاری صحیحدر در حرمة دن جواب کم اصل حکه ظهار مسلمدر و حکم
فرع ککه ظهار ذمیدرانی حکم اصلی ايله تعلیل تغییردر ۱۵ زیرا حکم کفارتی
موجبده و کفارة ايله منتهیه حرمتدر حکم فرع ايسه حرمة مؤیده در یعنی کفارت
ایله غير منتهیه حرمتدر ذمی کفارة اهل اولدیچون پس تعالیل مزبورده تعبر
اولغين ذمی مسلمه قياس ايله ظهاره اهل اولر (ولايلق الخطأ بالنسيان في عدم
لا فطار) خطانسيانک نظیری اولديغیچون عدم افطارده نسيانها الحاق اولغدی
زیرا خطا عذری نسيان عذرندن دوندر (ولايجوز السلم الحال قياسا على المؤجل)
وسلم مؤجله قياسا سلم حال جائز دکدر زیرا رسول اللهک سلم حقه ده وارد اولان
حدیثنده اولان الی اجل معلوم قیدی سلمده اجل اشتراطنده نص اولغين سلم
حالی سلم مؤجله قياس جائز اولر معلوم اولاکه مصنفک شروط و قيود قیاسی
بیانده ولانص فيه قیدی قياس حکم نصی معبر اولیه قیدی اشتراطندن
مغیدرزیرا کلام من بورک معنای حکم معدی اوزرینه و یا معدی اوزرینه
دال نصک عدمدر پس قياس حکم نصی معبر اولديغی صورتده عدمی
اوزرینه دال نص بولنمش اولور تقریر من بوره نظراً اصولونک (وان لا یغیر

یعني شان انكله اجماعك
اطلاقی لازم اولان صورتی
انكله اجماعك بطلانی
اقتضا ایتمن صورتدن
تعبر ایتمده درالح
(منه)

مال ضمار ملكك قياس له
یله اکه وصول معتذر اولاندر
ابق ومفقود وینه اولین
مال مفصوب وبحره
ساقط ومغازه مدفون
اواب مکانی منسی اولان
سلطنتك مصادره ایلدیکی
مال کبی ضماردن واصل
اولان مالده زکوة واجب
دکارر

(کذا فی الدرر وغيره)
یعني اجماع ایکی نوعدر
بروعی حکمک قطعیتی
افاده ایدرالخ
(توضیح)

حتى صحابه منقرض اولسدل
اجماعی اجماع اتفاق اولر
(مرآة)
اگر سکوتی اولورسه متفق
عليه اولمادی چیچون
مخالق تکفیر اولغرم
(منه)
کالا جماع علی مافیہ خلاف

القياس حكم النص) قولهم يندمع سوال ايرادا ولغله مص جوابنده (واما القليل من الطعام فلم يخص من قواه عايه الصلوة والسلام لا يتبعوا الطعام بالطعام الاسواء بسواء بالتعليل بالقدر بل المراد التسوية بالكيل وهي لا يتصور الا في الكثير) قوله اول سوال دفع ايلدي يعني طعامدن قليل رسول اللهك حديث مذكور رندن تعليل بالقدر ايله تخصيص اولندي بلکه تسوية دن مراد تسوية بالكيل ايسه كشيده تصور اولنور قليده تصور اولنمز تقر بر سوال بودر که سز رسول اللهك حديث مر قومي قليل وكشيده عام نص ايکن طعامدن مع عدم التساوي قايلك قليل ايله يعني تعليل بالقدر ايله تجوز ايتديکر يعني علت ربوا قدر وجنسد قدر ايسه حفته بي حفتين ايله بيده يوقدر يس طعامدن قايلي قليل ايله مع عدم التساوي بيده ربوا جازي دکدر ديمکله تعليل من بور ايسه نصي مغيردر پس فرعه مع وجود النص قياسي تجوز ايتديکر تقر بر جواب بودر که تسوية دن مراد بالاجماع تسوية بالكيل در تسوية بالكيل ايسه كشيده تصور اولنور قليده تصور اولنمز بر سوال اللهك الاسواء بسواء قولنك مقتضاسي تسوية مراد تسوية شرعية اولمقدر مطعوماتده شرعا معتبره اولان تسوية تسوية بالكيلدر اول ايسه كشيده تصور قليده تصور دکدر پس تسوية مر قومهك قليل وكشيده عمومي مسلم دکدر نته كم (لا تقتل حيوانا الا بالسكين) ديسك معناسي (لا تقتل حيوانا من شانها ان يقتل بالسكين الا بالسكين) ديمکدر پس سكين ايله قتل اولنمبان حيوانك قتل و برغوث و سمك کي قتلري نهي تحته داخل اولمز شرط من بورك قديم قومي اوزرينه وارد اولان سوال نائينك دفعنده مص (واما سقوط حق الفقير في العين فبدلالة النص لا التعليل بالحاجة) ديدى تقدير سوال ثاني بودر که سز باب زكوتده واجب اولانك عينه قياس ايله حاجت فقيري دفع علتده بناء قيمتك دفعي تجوز ايتديکله عين شاة دفعتك وجوبه دال اولان نصك حکمني تغيير ايتديکر يعني جناب عزتك سواء مقوله سننده اولان مالمده واجب قلديغني رسول الله عليه الصلوة والسلام في خمس من الابل شاة قوليله تفسير ايدوب حق فقير عين شانها تعلق ايتديکن تعليل بالمالية ايله فقرانك عين شانها تعلق ايدن حقلري ابطال وعينه قياس ايله دفع قيمتي تجوز ايتديکر بوايسه ابا ايتديکر حکم نصي تغييردر تقر بر جواب بودر که تغيير نص تعليل ايله دکدر بلکه ارزاق عبادي ضمانده

سابق اورجوع من البعض لاحق (مرأة) اجماعك نقل اعتباريله اولان مراتبي ذكر اولندي ايسه مجمعين اعتباريله اولان مراتبي ذكرنه شروع اولندي (منه) اي نصريحا من الكل لاخلاف في حجيته (ابن ملك) يعني فرعه اثبات اولان حكم الله تعالى قتله اولان حكم اولديغنه ظن افاده ايدر (منه) نته كم شاعرك قولنده مساوي ديمك اولديغني کي معلوم اولانك قياس ايله ظنيه دندر انكاه عمالك وجوبى بطريق القطع ايسه (تحقيق) معلوم اولانك قياس عقلي اصول ديانانده مستعملدر قياس شرعي احكام حوادثانده مستعملدر بيشلري تميز ايجون فخر اسلام قياس شرعيك تعريفنده المستنبط من الاصول الثلثة قديله

واعنيا موالنده زكوة ايجابنده وفقر ايه صرفده وارده اولان نصوص دلالتيه در بونك بيانى بودر که زكوة عبادتدر عبادت ايسه خالصا حق الله دريس زكوة ابتدا فقرا ايجون واجب قلندي بلکه اول مالي فقرايه صرف فقرانك حقوقلري ايفانور زكوري حفته واقع اولان وعده انجاز در شك يوقدر که فقرانك حوايجلري مختلفه اولنمين نفس شاتي دفع ايله حوايجلري مندفعه اولمز بلکه مطلق ماليت ايله مندفعه اولور وقتا که جناب عزتك کندي ايجون اولان مال زكوتى انلره صرف ايله اغنيايه امر ايلدي ايسه حقوقلري مطلق ماليتده اولمسيله بيله امر مزبور ذلك الاستبدالک جوازنه دلالت ايلدي پس اسم شاتك ملغني اولسي اذن باري تعالى ايله اولوب تعليل بالحاجة ايله اولديغني معلوم اولدي واسم شاتي ذکر اوزرينه زكوة واجب اولان كسنيه ايسر اولسون ايجوندر زبرا زكواتي جنس نصابدن ايفا اسهل ويدي اکه اوصلدر ودخي شاة مقدار واجبه معيار اولديغني ايجوندر قيمت انكله معلوم اولديغنه بناء بوندن صكره وجوب شاة عبارت نص ايله ثابت وجواز استبدال دلالت نص ايله ثابت اولدي ايسه تعليل بالحاجة ايله نه مقوله مضامر ادر ديوار اولان سوالك دفعنده مص رحمه الله (وانما هو لبيان صلاحية حديث لا يثبت مثلها) ديدى يعني حاجت ايله تعليل قيمت عين مثالوي اثبات ايجون حادته اولان صلاحيتي بيان ايجوندر بونك تفريري بودر که تعليل مزبور حکم آخر که شاتك فقيره صرفه صلاحيتي در اتي بيان ايجون واقع اولمشدر بوايسه اصل خلفت ايله ثابت اولمش بر حکم دکدر که تعليلي ممتنع اوله بلکه وجوب شاة اوزرينه دال نص ايله ثابت اولمش حکم شرعيدر زيرا انك ايله مراد اتم سالفنده باطله اولدقدن صكره حادته اولمش صلاحيتدر وقتا که شاة فقيره صرفه صالحه حکم شرعي اولدي ايسه بزاني شاة فقيرك حاجتيله ويا شاة حاجت فقيري دافعه اولمسيله تعليل ايلدك تا که حکم مزبور قيمت شاته تعديه ايليه و بزقيتي فقيره صرفه صالحه قلديق قيمته حاجت اشد و قيمت حاجتي دفعنده ابلغ اولديغني چون ۲ والحاصل بومسئله ده احكام ثلثة وارددر اولکيسي وجوب شاة ايجونسي جواز استبدال اوچنچيسي شاتك فقيره صرفه صلاحيتي در تعليل ايسه اخبرده واقع اولمقله انده تغيير نص يوقدر شاتك صرفه صلاحيتك عدمنه دال نص اولديغني چون بلکه وجوب شاته دال اولان نصك تغييرى حق فقراي ايفاليه امر اولان

تقييد ايلسدى وعلت ظاهره بناء اولان تعديه به قياس وعلت باطنيه بناء اولانته استحسان تسميه ايلدى منطيقين قتلنده قياس (قول مؤلف من قضايا يلزم لذاته قول اخر فان كان مذکور افيه مادته و هيشده فاستثنائي نحو لو كان فيهما الهة الا الله لفسدنا والا فافتراني حلي او شرطي مثاله وهو الذي يبدع الخلق ثم يعيده وهو اهون عليه) كلاميله تعريف و تقسيم اولندي يعني اعاده ايدان اسهلدر وهرشي که اهون اوله امكانده داخلدر پس اعاده دخي امكانده داخلدر (من الجلال والمطول) مثلا برقتل که انده شهيد اوله انکله قاتل قصاص اولنمز عصاي صغيره ايله قتلده قصاص اولنديغني کي (منه) نته كم شبه عمد عدد ايتدر انکله قاتل قصاص اولنور عدد ايله قصاص اولنديغني کي (منه)

نص دلالتیه در بوابسه حکم آورده اولان تعلیه مقارن واثک سببی ایله
 غیر واقعدر کلام مزبور مصنفک فالتغیر مع التعلیل لابه کلا عنک معنای در
 (واما رکنه فاربعه الاصل والفرع وحکم الاصل والجامع واما حکم الفرع
 فتمرته اما الاصل فالمحل المشبه وقيل حکمه وقيل دليله واما الفرع فالمحل المشبه
 وقيل حکمه واما حکم الاصل فما افاده النص او الاجماع او الاستحسان
 واما الجامع المسمى بالعله فما جعل علما علی حکم النص مما اشتمل علیه وجعل الفرع
 نظیر الیه فی حکم بوجوده فيه ۳) قیاسک ارکانی در تدر اصل وفرع وحکم اصل
 وجامعدر حکم فرع ثمره سی در رکنی دکدر اصل محل مشبه به در ارز کبی
 بعضیلر قنده اصل قیاسک حکمیدر جرمة فضل کبی وبعضیلر قتلزنده
 دیایدر ۴ حدیث ربوا کبی حکم اصل نص ویا اجماع ویا قیاس خفی اولان
 استحسانک افاده ابتدایی حکمدر علت دیمکله مسمی اولان وصف جامع
 نصک صیغه ویا اقتضاء مشتمل اولدیغی اوصافندن حکم نصه علامت
 قننان وصفدر وصف جامع حکم نصه علامت اولوب علت اولدیغی
 احکامک موجبی ایجاب قدیم اولدیغیچوندر لکن اول یزندن غیب ویزانی
 ادراکدن عاجز اولغله عمل حقیقه تیسیرا للعباد واحکامی موجوده علل شرع
 اولندی پس وجوب احکام عباد بیننده اول علله نسبت اولغله ظاهرده
 احکامی موجه اولان علل اولدی بجعل الله ایاها كذلك لایانفسها فرع نص
 حکمنده نظیر اولاندر وصف اصل فرعه بولدیغیچون (ویکون وصفا
 لازما او عارضا و جلیبا و خفیا و اسما و حکما و مرکبا و مفردا و منصوصا
 وغیره) قیاسه علت اولان وصف کاهی منصوص علیهم وصفی لازم اولور
 ثنیت کبی ثنیت ذهب وفضه تک وصف لازمدر بزمینت علتی ایله حلی نساده
 زکوة وجوبی تعلیل وبونلردن مصنوع اولان شیلرده زکوة واجبدر دیرز
 ثنیت علتیه غیره صنوعده زکوة واجب اولدیغی کبی پس صنعت مزبوره
 ذهب وفضه حلی قلمغله باطل اولان خصم ثنیت ایله ربوایبنده تعلیل ایلدی
 تعلیل مزبور بزم قمرنده علت قاصره ایله تعلیل اولغین باطلدر واما بزم
 ثنیت ایله زکوة یابنده اولان تعلیل صوابدر حلی به متعدیه اولدیغیچون
 ثنیت ایله مراد ذهب وفضه تک مالیت اشیا تقدیر اولوب حال اوزره
 اولسی در وکاهی علت قیاس وصف عارض اولور ربوا ایچون کیل کبی
 کیل حیواناته وصف لازم دکدر حیواناتک وذن ایله دخی بیعی جائز اولدیغیچون

جنون سببی ایله عذیم العقل
 اولانی صغر سنیه
 عذیم العقل اولان اوزرینه
 ولی نصب اولنده قیاس
 اولدیغی کبی
 (منه)
 علت قیاس مجرد لغت ایله
 ادراک اولغیر قید مزبورک
 ذکر و واجبدر دلالت
 نص ایله قیاس بیننی فرق
 اوزرینه علما اتفاق
 ایتدکریچون
 (توضیح)
 بویابنده اولان برهانلرینی
 ذکرده تطویلدن غیره
 فائده اولماغله مطولاته
 نظره حواله اولندی
 (منه)
 یعنی اصل ایله فرع بیننده
 (منه)
 ۱۲ الخنطه قولی نصب ایله
 قراءت اولنورسه بیعوا الخنطه
 تقدیرنده اولور بالخنطه
 کله سنده اولان باکله سی
 قرینه سیله رفع ایله قراءه
 اولنورسه تقدیری
 بیع الخنطه اولور مضاف
 حدثنی اوزرینه و بونده

وکاهی جلی اولور طواف کبی یعنی رسول اللهک (سور الهرة طاهر لانها
 من الطوافین) قولنده اولان طواف کبی وکاهی خفی اولور قدر و جنس کبی
 وکاهی اسم جنس اولور استحضاده دن سؤال ایدن مرته به رسول الله علیه
 الصلوة والسلامک (توضی و صلی وان قطر الدم علی الحصیر فانها دم عرق
 انفجر) قول شریفی کبی بونده اولان دم لفظی اسم جنسدر وصف عارض
 ایله بیله اولکله انفجاردر علتک اسم جنس اولسیله مراد حکم اتوک بنفسه
 انکله قائم اولان معنایسته متعلق اولقدر مستحضاده دن خارج اولانک دم عرق
 منفجر اولدیغی کبی حکم اختلاف لغات ایله مختلف اولان نفس اسمه متعلق
 اولوق دکدر وکاهی علت قیاس احکام شرعدن بر حکم اولور خشمیه
 حدیثنده اولان حکم علت اولدیغی کبی ۶ خشمیه رسول الله عظیم الشانه
 اولان دیندن سؤال ایلدی رسول الله علیه الصلوة والسلام جوابده نظیری
 اولان دین عبیدی ذکر و یا ایدن قضاء حجک اجر اسنی یا ایدن دین عبد قضا سنک
 اجر اسنه قیاس ایلدی بینهماده علت دین اولقدر دین ایسه حکم شرعیدر
 زمتده ثابت وصفندن عبارت اولدیغیچون وکاهی مرکب اولور کیل
 و جنس کبی وکاهی مفرد اولور ثنیت کبی وکاهی منصوص وغیری
 اولور یعنی منصوص غیر اولور (والاصل فی التصوص قیل عدم التعلیل الابدیل
 وقیل التعلیل بكل وصف یمکن الالمانع وقیل یتمیز فبعض الشافعية الاخالة
 وبعضهم شهادة الاصول وعندنا لا بد قیل المیز من کونه مفضلا فی الجملة
 ولا یجوز تعلیلنا بالقاصره ولا بنا اختلاف فی وجوده فی الفرع والاصل او ثبت
 الحكم فی الاصل بالاجماع مع الاختلاف فی العلة ولا بما مع الفارق) علت
 منصوصه سی اولین نصوصده اصل عدم تعلیلدر مکر که اول نصک ذات
 علت اولدیغنه دلیل دلالت ایله وبعضیلر قتلزنده نصوصده اصل مشتمل
 اولدیغی اوصافندن اضافت حکمه صالح اولور بروصف ایله معال اولقدر
 مکر که نصه ویا اجماعه مخالف اوله ویا معارضه اوصاف اول حکمی
 اول و وصف ایله تعلیلدن منع ایده وبعضیلر قتلزنده نصوصده اصل تعلیلدر
 لکن هر وصف ایله دکل بلکه اوصاف سائرده دن تمیز وصف ایله تعلیل
 اصلدر تعلیل بالمجهول باطل اولدیغیچون شافیه دن بعض اخالیه ذاهب
 اولدی یعنی علت قننان وصفی اوصاف سائرده دن تمیز قلان اخاله در یعنی
 قلبه علت خیالی ایقاعدر دیدی بونک حاصلی حکم ایله علت بیننده

اولان امر ایجاب ایچون
 اولدیغی کبی متارده
 صرحدر (منه)
 وخیر قلمه سنک عاملی
 رسول الله علیه الصلوة
 والسلامه بر کیل کتوروب
 حی رسول اللهی عجبا
 کتور مکله رسول الله
 کل عمر خیبر بکندا دید کلزنده
 عامل مزبور لایا رسول الله
 ولكن اشترت هذه التمرة
 صاعا بصاعین دید کده
 رسول الله عین الربوا
 عین الربوا دیوب خرمانک
 ردیسی بیع وآنک ثنیه
 جیدینی اشترایدک دیو
 بیوردیلر (منه)
 ۱۳ رسول الله علیه السلام
 راعرا یدن شرا یورد قبری
 ناقده تک ثننی اعرابی به
 ادا ایشلر ایکن اعرابی
 تکرار طلبه آغاز ایتد کده
 خریمه ایغاه ثننه شهادت
 ایتدیله ویا علی اختلاف
 الروایتین رسول الله
 علیه الصلوة والسلام
 اعرابی به بیع ایتد کبری
 ناقه تک ثننی طلب ایتد کلزنده
 اعرابی ناقه بی و قبضنی

مجرد ابداء مناسبت ايله اصلده تعیین علتدر و بعضیبری دخی مجرد اخاله کفایت
 ایتمز بلکه بعده شهادت اصول واجب اولور دیدیلر یعنی اول وصف قوانین
 شرح ايله مقابل اولدوقده اول وصف قوانین شرعه مناقضه و معارضه دن سالم
 اولدیغی حالده مطابق اوله تنه کم خلیک زکوره زکوة واجب اولور پس زکور
 واثاث بیئتک تسویه سنه اصول شهادتیه اناشده دخی زکوة واجب اولور دینلدیکی
 کبی وصف ممتاز ايله تعلیلده ادنی مایکفی اخاله و شهادت اصولدر زیرا
 مناسب تخیل شاهد منزله سنه در اصل اوزرینه عرض تزکیه در عز کین
 اوزرینه عرض منزله سنه و اما جمیع اصول اوزرینه عرض که بعضیلر
 اکه ذاهب اولدیلر خفی دکلدن انوک متعذر و یا متعذر اولدیغی حنفیه
 قتلنده کتاب و سنت واجماعدن هر برنده اصل ذات علت اولقدر یعنی حکم
 علت قلنان وصفه متعلق اولقدر بر مانع منع ایتمد کجه و لکن هر وصف ايله تعلیل
 صحیح دکلدن بلکه اول وصفی سارندن تمیز و تعیین ایدر بر دلیل لازمدر که
 نص نصوص تعبدیه دن اولیوب نصوص معلله دن اولدیغی مبین و ظاهر اوله
 مثلا حکم نصده هر بری علت اولفه صالح اولور بش وصف فرض و موجود
 اولسه بر دلیل لازمدر که علت قلنان وصفی علیه صالحه اولان اوصاف سارندن
 تمیز و تعیین ایلله مثلا حنطه کبی حنطه اوصاف حسدی مشتمله در مکيله و مطحونه
 و مقتاته و مجسم و شی اولسی بونلردن هر بری ر بوا حکمی ایچون علیه
 صالحدر لکن رسول اللهک الحنطه بالحنطه حکم ربوایه علت قدر و جنس
 اولدیغنه دلیلدر بناء علیه قدر و جنس اوصاف سائره بیندن علیت ایچون
 میز و معین اولدی بلکه خصم قنده دخی نصک معلل اولدیغی معلوم اولوق
 کر کدر و یا خصمک اول نص فی نفس الامر معلل اولدیغی معترف اولوق
 ایجاب ایدر بر دلیل دلالتی لازمدر زیر انصوص ایکی قسمدر بر قسمی تعبدی
 و بر قسمی معلل در احتمالدر که منازع فیه اولان تعبدی اولوب نصوص
 معلله دن اولیه پس خصمی اولا اول نصک معلل اولدیغی اثبات ايله الزام
 و بعده تعیین علتده قیام اولنه یا لکن نصوصده اصل معلل اولقدر کلامی
 کفایت ایتمز کلام من بور الزامه صالح اولدیغی چون استصحاب مجرد الزام
 خصمده کفایت ایتمدیکی کبی بلکه منازع فیه اولان حکمک دلیلی نصوص
 معلله دن اولدیغنه دلیل اقامتی لازمدر مثلا مجتهد رسول اللهک (الذهب
 بالذهب و الفضة بالفضة مثلا یاید) قولنه نظر ایتمد کده ربواعتنی تمیز

انکار ایتمکله خزیمه
 حضرت تریک اشتراوقبضه
 شهادتلی کبی
 (منه)
 زیرا بر حکم که بر دلیل ايله
 بر محاده ثابت اوله اول محله
 مختص اولور
 (منه)
 ای بالاصل المقیس
 علیه الضمیر راجع الی الاصل
 و الباء التعدیه فان العدول
 لازم و هو المیل عن الطريق
 فلا ینتای المجهول عنه
 الاباء و یکون معناه
 مع الباء یعنی الفاعل ای عادلا
 الخ (تحقیق)
 یعنی اصلک خلاقی اوزره
 اولمقدر
 (تحقیق)
 حسی و بالغوی اولسی
 جائز دکلدن زیرا علتده
 مساواته بناء حکم شرعی
 اثباتیدر اول ایسه حکم
 شرعی اولقسزین تصور
 اولمز (مرأة)
 قیاس خفی ايله مستحسن
 اولان حکمک تعبدیه سی
 مباحثی انشاء الله مجتهده
 بیان اولنور (منه)

و علت ربو اوزن و جنس اولدیغنه حکم ایتمز دن مقدم نص مر قومک نصوص
 معلله دن اولدیغی اثبات ایتمک لازمدر نص مجتهد نص مر قوم رسول اللهک
 یاید قولیه حکم تعیینی متضمن اولدی دیر زیر اید اشاره واحضار کبی آلت
 تعییندر و وجوب تعیین منکر بوا یا بنددر و وجوب مماثلت کبی زیر اجتهاد بیع
 مطلقده احد بدلیتک تعیینی شرط قلدی دینی ايله بعدن احتراز ایچون
 و صرف باینده بدلینک جیما تعیینی شرط قلدی ربو اولان شبهه فضاندن
 احتراز ایچون قدرده مماثلتی حقیقت ربو اده شرط قلدیغی کبی و تحقیق بز
 وجوب تعیینی نقدین بیفندن غیره متعدی بولدی حتی شافعی طعامی طعام ايله
 بعده تعارض شرطدر دیدی بز جیما حنطه بی شر ایلله بعده تعیین واجب
 اولور دیدک حتی بعضیها حنطه بی لابعینه شعیر ایلله بیع جائز دکلدن و رأس
 مال سلی بالاجماع تعیین واجب اولدی پس نص ربو انوک وجوب تعیین
 حقیقده معلل اولدیغی اجماعا ثابت اولدی زیر بدون التعبدیه تعلیل بوقدر
 پس وجوب مماثلت حقیقده معلل اولسی دلالت اجماع طریقله واجب اولور
 حتی سارموزناته دخی تعبدیه ایلله زیرار بواء فضل تحقق جهتندن ربو اده
 نسنه دن اشددر زیرار بواء نسنه ده نسنه اوزرینه نقدک من بقی اعتباریله
 شبهه فضل وارددر حقیقت شی ثبوتده شبهه شیندن اولی در پس نصک
 تعلیلی ثابت اولدی ایسه علتک تمیز و تعیینه طریق اتی اوزره اشتغال واجب
 اولدی نصی علل بینندن علت قاصره ايله تعلیل عند الحنفیه جائز دکلدن شافعی
 قنده جائزدر شافعی ذهب و فضده علت ربو ایددر دیدی ثنیت ایسه
 ذهب و فضده به مقصره و انلردن غیره غیر متعبدیه در حجر ینک غیری ثمن اولوق
 ایچون خلق اولدیغنه بناء نزاع و خلاف علت مستنبطه ده در علت منصوصه نک
 قاصره لغی بالاتفاق جائزدر عند الحنفیه علت قاصره ايله تعلیل جائز اولدیغنک
 وجهی بودر که ۷ حکم اصل ده نص ايله ثابتدر تعلیل حکم مزبوری فرعه
 اظهار ایچوندر بوا ایسه شارع مورد نصک غیرنده دخی اول علتده اعتبار
 ایلدیکی معلوم اولدقدن صکره متصور اولور تعلیلک معناسی تعلیل
 تعبدیه به متوقف اولوق دکلدن که تعبدیه تعلیله موقوفه اولسون پس تعالیک دخی
 تعبدیه به توقفی دور اولور دینله بلکه معناسی تعلیل مورد نصک غیرنده حاصل
 علم با اوصافه متوقفدر دیدکدرو اما شافعی حضرت قی اخاله ایلله اکتفا یتدی ایسه
 تعلیلی علت قاصره به اقتصار ایلدی و دخی فرع و یا اصلده وجودی

۱۴ شروط سنک شروط
 واحد قلمسنه وجه بالجمله
 تعدی تحقیقده راجع
 اولدقلریدر زیرا تعدیه
 تمام اولمز مادام که قیود
 سنک جمله سی موجود
 اولدیغی یعنی اول قیودک
 (منه)
 عقار ضم ایلله خردر خرد
 عقار ایلله نسمیه اولدیغنه
 وجه خرد عقلی عقار تبدیکی
 ایچوندر و یاندنه ملازمی
 ایچوندر (منه)
 ۱۵ کفاراتده معنای عبادت
 اولوب ذمی عبادته اهل
 اولدیغنه بناء
 (منه)
 منارده و غیرده قیاسک
 شرط را یعنی ان بقی
 حکم النص بعد التعلیل
 علی ماکان قبله کلامیله
 بیان ایدر یعنی شروط
 قیاسک در دبیجی شرطی
 حکم نص قبل التعلیل
 الملاق و تفید و غیر بیلردن
 و دخی نفس حکم متعلق
 ایسه بعد التعلیل
 دخی اولجه باقی قالمقدر
 (منه)

مختلف فيه اولان وصف ايله نصي تعليل جاؤولمز مثلا شافعيه نك اخ حنفته
 (انه شخص يصح التكفير باعتاقه فلا يعق اذا ملكه كابن العم) قولري كبي يعني
 اخ شخص صدر اعتاقه كفارت صحیح اولور پس قرنداشنه مالك اولدقده
 ابن عم كبي ازاد اولمز يعني بر كسنه عبدا اولان قرنداشنه مالك اولسه ازاد اولمز
 عبدا اولان ابن عمه مالك اولسه ازاد اولدني كبي شافعيه كلام من بور ايله
 مالك اولدقده ازاد اولور ديمك مر ادايدر لسه مفيد كلاس زير اوصف
 من بور مشبه به اولان ابن عمه يوقدر و اگر بعد التملك اعتاق مر ادايدر لسه
 كفارت ايچون اعتاق صحیح اولور لكن معنای مر قومك اخ حنفته وجودی
 مسلم دكلدر بلکه اخ مجرد ملك ايله ازاد اولور توضیح مقام بودر كه بر كسنه
 دارحم محرمنه مالك اولسه حنفيه ده ازاد اولور بينلزده قرابت ولادا اولسون
 و يا اولسون شافعيه ده قرابت ولاد وار ايسه ازاد اولور يو غيسه ازاد اولمز پس
 حكم من بور اعنام و بني اعلم معناسنده اولنلر ده بالاجماع ثابت دكلدر
 حنفيه ده محرميت اولدنيچون ثابت دكلدر شافعيه ده قرابت ولاد
 اولدنيچون ثابت دكلدر والدين و مولودينده بالاتفاق ثابت اولور معينين
 مر قومين موجودين اولدقديچون پس اخوه و اخواته و بونلر معناسنده
 اولنلر ده حنفيه ده حكم عتق ثابت اولور قرابت محرميت اولدنيچون
 شافعيه ده ثابت اولمز قرابت ولاد اولدنيچون شافعيه نفس ملك ايله عدم
 عتقه اخي ابن عمه قياس ايتديلر ابن عمك اعتاقيله كفارت صحیح اولماق
 علتته بناء حنفيه جوابده اصل و فرعيده وجودی مختلف فيه اولان وصف ايله
 حكمی تعليل جاؤدكلدر زير اشافعيه نك اعتبار ايتدكلمی وصف جامع ايله
 مر ادري مالك اولدنيغي انده ازاد اولور ديمك اولورسه مفيد دكلدر زير اوصف
 مر قوم اصل مشبه به كه ابن عمدر آنده يوقدر زير ابن عم شر اوغيری طرفه
 تملك اولندقدنصكره اعتاقه قصد ايدرسه كفارتدن واقع اولور و اما اخ
 ابن عم كبي دكلدر اخ حين تملكه بلا تراخ ازاد اولور پس قياس مع الفارق
 اولغله مقبول اولمز وصفك انده وجودی مختلف فيه اولدنيچون و يا اصل
 مقيس عليه ده اولان حكم مع الاختلاف في العله خصمك اتفاقيله ثابت اولسه
 اول علت ايله دخي نصي حنفيه قتلزده تعليل جاؤدكلدر ۸ شافعيه نك حری
 عبدايله قتلده (انه عبدا فلا يقتل به الحر ككاتب قتل وله مال يعني بديل كتابته وله
 وارث غير سيده) قولري كبي حنفيه مقيس عليه اولان عبده عدم اقتصاصه علت

يعني فرعه حكم معدي
 و يا عدمي اوزر ينه دال نص
 اوليه بوندن مطلق نص
 مراد دكلدر
 (توضيح)
 پس اخر كلام اول كلامك
 قليله عدم تناوله دليل
 اولدی (ابن)
 اعتبار كون الصدقة
 من الاوساخ ام سالفه ده
 صلا حيتك بطلاني
 ايچون قرابتك تقبلي
 احراق اولدی
 (منه)
 صدقه و سخ اولسيله
 نيله لاجل الحاجه بواقته
 حلال اولدی ام ماضيه ده
 اولما مشيكن
 (كذا في التوضيح)
 يعني انجامه و اعد ايله
 امر استبداله اذن فقراتك
 خقلريني قضا ايچون
 پس بونكله وعده وفا حاصل
 اولور پس مسماك استبدالی
 تعليله مصاحب نص
 ايله اولوب تعليل ايله
 اولدنيغي ثابت اولدی
 (منار و ابن)

من له القصاص مجهول اولديغنددر عبدا اولدنيغي دكلدر زير امن له الحق مشبه
 اولسه قصاص مرتفع اولور يعني قصاصه مستحق اولان مكاتبك سيديميدرويا
 وارثيدر مجهول اولديغندر عبدا اولدنيغي دكلدر معلوم اولاكه صحابه كرام مكاتبك
 حر اولدنيغي و يارقيق اولدنيغي حالده موتنده اختلاف ايتديلر حر يننه نظر اوليسي
 وارثي اولور رقيتنده نظر له مولاسي اولور پس من له الحق مشبه اولغله قياس مرتفع
 اولور و اگر سيديك غيري وارث تركا يتسه و تركا يتديكي صورتده بديل كتابتنه و افي
 مال تركا يتسه سيدی قصاص ايدر بوضوح صورتلرده سيدی وليسی اولدنيغي معين
 اولديغيجون ودخي اصلده موجود وصف فارقه مقارنه اولان علت ايله
 نصي تعليل جاؤدكلدر مثلا شافعيه نك مكاتب (ولا يصح التكفير باعتاقه
 كما اذا ادی بعض البديل) قولري كبي يعني مكاتبك كفارة ايچون اعتاق جاؤز
 اولدنيغي كبي ودخي بديل كتابتك بعضي ادا بدين مكاتبك كفارة ايچون اعتاق
 جاؤدكلدر حنفيه جوابده بعض بدي ادا عوضدر عوض ايسه جواز تكفيره
 مانعدر اول ايسه اصلده موجود فرعه موجود دكلدر پس قياس مع الفارق
 اولغله تعليل جاؤولمز (و يعرف العله بوجوه الاول الاجماع الثاني النص
 فان دل بوضعه فصريح واقوى مراتبه ما صرح فيه بالعلية ثم ما كان ظاهرا
 فيها بمرتبه ثم ما كان ظاهرا فيها بمرتبتين ثم بمراتب والافانما وهوان يقترن
 بالحكم ما لو لم يكن هو او نظيره للتعليل كان بهيدا فيحمل عليه دفعا للاستبعاد
 تحديت اعرابي وحديث الخشعية ومنه ذكر وصف مناسب للحكم معه
 ومنه الفرق بين شئين في الحكم اما بصيغة صفة مع ذكر الحكمين او احدهما
 واما بالغاية او الاستثنا او الشرط) معلوم اولاكه مقيس اليه مقيس عليه بيني
 جامع اولان وصفه علت ديرلر ۹ اول علت معرفت براق و جهله در وجه
 اول اجاعدر صغر كبي صغر ولايت ماله اجماا علت اولدنيغي كبي ولايت
 نكاحه دخي علتدر وجه ثاني نصدر اگر نص بوضعه دلالت ايدرسه صغر محدر
 كقوله تعالى (كيلا يكون دولة بين الاغنياء منكم) صر محده مراتب معتبره واردر
 اقواسي آنده علت مصرح اولاندر (لعله كذا ولاجل كذا وكي يكون كذا) كبي
 بوندن صكره علتته بمرتبه ظاهر وغيره محتمل اولاندر عاقبت معناسنه
 محتمل اولان لام تعليل و مصاحبت معناسنه محتمل اولان باء سببيت كبي
 ودخي شرط مجرد و استصحاب مجرد داخل اولان ان كبي مثلي (ان اردن تحصنا)
 نصي كبي بوندن صكره علتته بمرتبتين ظاهر اولاندر مقام تعليله ذكر اولنان

وهذه المسئلة مع العبارة
 من مشكلات كتب اصحابنا
 (توضيح)
 بر شيك ركني حقيه شدة
 داخله اولان اجزاسي در
 كالقيام والقراءة للصلاة
 (منه)
 ۳ له و حكمه ده اولان ضميرلر
 ماكله سنه راجع و باكله سي
 سببيت ايچوندر وفيه
 كله سنه اولان ضمير فرعه
 راجعدر معنای تركيب
 فرع نصه يعني منصوص
 عليه جواز و فساد و حل
 و حرمتدن اولان حكمنده
 ذلك المعناك فرعه ده
 وجودی سببي ايله نظير
 يعني مماثل قلندي
 (منه)
 ۴ صيغة اشتغال نص زبوانك
 علتی كيلر و جنس اولديغنه
 اشتغال كبي اقتضاء اشتغال بيع
 آبقدن نهی نصي ميبی
 تسامدن عجزی مشتمل
 اولدنيغي كبي سلم و عجز
 اگر چه بيعه مذكوران
 دكلدر در و لكن بيع
 بالضرورة بايع اقتضايدر
 عجزانك صفتی اولغله

ان کلمه سی کی کفوله تعالی (ان النفس لامارة بالسوء) ودخی وانها من الطوافین خبری کی بونلرده علت معنای اولان لام مضمرد مضمرا یسه مقدر دن انزل اولغین علیته برتین دون اولدی ودخی کلام شارعه وصفه ویا حکمه داخله اولان فاء تعلیل کی وصفه دخولته مثال رسول الله صلی الله علیه وسلم شهداء احد حقنده (زماوهم بکومهم ودمائهم فانهم یحشرون دو اذاجهم تشخب دعا) قوللرنده فاکلمه سی وصفه داخل اولغله علت مرتبه سی مفید در حکم وجرایه دخولته مثال جناب عزتک (السارق والسارقة فاقطعوا یدیهما) کلام معجز بیانی کی فاکلمه سی وصفه وکاهی حکم وجرایه دخولته سبب فاکلمه سی علت ایچون موضوعه دکلدن بلکه ترتیه موضوعه باعنا یسه تعلقه مقدم وجوده مؤخر در بناء علیه فاکلمه حکم ووصفدن هر برینه اعتبارین مرقومین ملاحظه سیله دخولی جائز اولور بودخی علت معنای افاده ماقبلندن دوندر زیر فاعقیب ایچوندر تعقیب معنایک علیته دلالتی ایسه استدلالیه در نصا دکلدن بوندنصرکه علیته بمراتب ظاهر اولاندر لفظ راویده اولان فاکلمه سی (سهی فسجد وزنی ما عز فرجم) کی راوی سهو ورتناک حکم لینی فاکلمه لیه بیان ایتمکین علیته ظاهر در ماقبلندن دون اولدیغی فاروایتی غلط اولوق احتماله بناءدر واکر نص بوضعه دلالت ایترسه ایما در یعنی علیتی ایما طریقه در ایما حکم معتز اولان وصفک ویا نظیر ینک تعلیل ایچون اولماسی بعید اولقدر پس اول وصف تعالیه حل اولور استیعادی دفع ایچون عینه مثال یعنی عینک تعلیل ایچون اولدیغنه مثال اعرا ینک رسول الله (واقعت امراتی فی نهار رمضان) دید کده رسول الله (اعتق رقبة) قول شریفی کی اعرا ینک موقعه بی ذکر دن غرضی موقعه حکمتک بیانی و ذکر حکم اعرا بی به غرضی حاصل اولسون ایچون جوابدر سوال جوابدن خالی و بیالک وقت حاجتدن تأخیری لازم اولسون ایچون پس سوال جوابده مقدر اولغله کآن رسول علیه الصلوة والسلام ان واقعت فکفر دیش اوور کلام مزبور وقاعت اعتناقه علیتی افاده ایدر لکن فاحقق دکلدن صریح اوله بلکه مقدر در پس عدم قصد جواب احتماله بیه ایما اولور ته کم عبد مولا سنه طلعت الشمس دید کده مولی استعفی ماء دیدیکی کی نظیر عینه مثال شمیه حدیثی کی شمیه

اقتضاء ثابت اولور زیرا صفت موصوفه تابعدر موصوف بالاقتضاء ثابت اولجه تابعی اولان وصف دخی اقتضاء ثابت اولور (کذافی التحقیق) بونکله علت قاصره دن احتراز اولندی زیراعات قاصره حنفیه وشافیه قتلرنده کن قیاس دکلدن علت قاصره ایله تعلیل شافیه قتلرنده صحیح ایدر انکله قیاس جائز اولور کاسی تفصیله (منه) کلام مزبور بعضی لک علت اولده اعتبار ایتدگری شرایطک نفی وبیانه شروعدر (مرأة) خلاف مزبور علت مستنبطه ده در علت منصوصه علت قاصره ایله تعلیل بالاتفاق جائزدر (مرأة وغیره) بزم مکبالاتی زرده بو ایچون علت قلدیغمز کی زیرا کیل غیر لازمدر زیرا کیل عادات ناس واما کن واوقات

نبی علیه الصلوة والسلامه دین اللمهدن سوال ایلدی رسول علیه الصلوة والسلام نظیری اولان دین آدمی ذکر دین اللهم دین ادمیدن نفعه علت اولسنه تنبیه ایلدی بویه اولسه دین آدمی ذکر عیث اولور ایلدی ایما ایچون دخی صریح کی مراتب وارد ایمادن بعضدر حکم ایله یله حکم ایچون بروصف مناسب ذکر می مثالی (لایقضی القاضی وهو غضبان واکرم العلماء) قوللری کی مثال اولده غضبک عدم قضایه عایتنه تنبیه وایما وارد در قاضینک قلبی عند المخاصمه عضیله مشغول اولدیغیچون مثال ثانیه اکر امه علت علم اولدیغنه ایما اولدیغی کی ودخی ایمادن بعضدر شیئین بینی حکمه فرق فرق مزبور مع ذکر حکم الشیئین یا صفت صیغه سیله در (نحو لراجل سهم والفارس سهمان) کی مثال مزبورده راجل ایله فارس بینی حکمه فروست صفتی وصدیله فرق وارد ویا حکمینک برینی ذکر ایله فرقدر مثالی القاتل لایرث کی یعنی شارع القاتل لایرث دیدی وغیر القاتل برث دیدی قاتل ارثدن منع ایله تخصیص ده مع سابقه الارث ارثدن علت منع قتل اولدیغی اشعار ایچون ویا غایت ذکر ایله فرقدر مثالی (لا تقربوهن حتی یطهرن) نص کریمی کی بونده شیئیندن مراد ظاهر وغیر ظاهر در حکمیندن مراد جواز قربان وعدم جواز قرباندر جواز قربانه علت طهارت اولدیغی نص مزبورده اولان حتی کلمه سی مشعردر ویا استثنا ذکر ایله فرقدر بونده دخی شیئیندن مراد وجوب وعدم وجود حکمیندن مراد سقوط مفروض وعدم سقوط مفروضدر مثالی جناب عزتک (الان یعفون) قولیدر که عفو ذکرنده سقوط مهر مفروضه ایما در ویا شرط ذکر ایله فرقدر مثالی (مثلا بمنزل وان اختلف الجنسان فیهوا کیف شیئتم) قولی کی بونده دخی جواز یعه علت اختلاف جنس اولدیغی اشعار وارددر * معلوم اوله که علل اولوق ارزده ذکر اولناتلرک کلیسنده علیتلرینه قطع یوغیسه ده علت ظن اراث ایملرنده دخی شک یوقدر وبر کلامدن علت فهمی صحت قیاسی مستلزم دکلدن سر قدر زنا ایملرنده اولان علت صحت قیاسی مستلزم اولدیغی کی ودخی علتک متعدیه اولسنی مستلزم دکلدن علت منصوصه نک وایما طریقه علت اولناتلرک علت قاصره اولمیری بالاتفاق جائز اولدیغیچون (الثالث المناسبه بشرط الملایمة وهذه يجوز القیاس وربما تسمى تأثیرا والموجب هو التأثير یعنی ان ثبت بنص او اجماع اعتبار علیه

اختلاف لیه مختلفدر (ابن ملک) بونده اسم جنس دن مراد مصطلح اهل عربیت اولان جنس دکلدن (عز می زاده) یعنی میتدن اداء دینک جوازنده ذمته ثابتیه اولان دین ایله تعلیل کی رسول الله علیه الصلوة والسلام باباسی ایچون حج ایتمک جوازندن سوال ایدن مراد به ارایت لوکان علی ایک دین فقضیته اماکان یجرتک دید کده فقالت نعم فقال دین الله اخق رسول اللهم دین قولی ذمته ثابت اولان وصفدن عبارتدر ذمته ثبوت ایسه وجوب ایله اولور وجوب ایسه حکمدر (ابن ملک) وصف جامع احکام شرعیه دن بر حکم اولدیغنه مثال اخر مدبرک عتی کی مدبر یعنک عدم جوازی ام اولدیغنه عدم جوازه قیاس اولمشدر علت قیاس عقلمی مطلق

نوعه او جنسه القرب) علت قیاس آنکه معلوم اولان و جوهرک او چنجیسی علتک حکمه ملائمت شرطیه یعنی رسول الله علیه الصلوة والسلامدن ودخی سلفدن منقوله اولان علله موافقت شرطیه مناسبتی در حکمک علاوه اضافتی صحیح اولوب علت اندن نایه اولیامسیله احدزوجینک اسلامنده ثبوت فرقت آخرک اسلامدن ایاسنه اضافت اولدیغی کی ابابوت فرقتک مناسبتی اولدیغیچون واما وصف اسلامه اضافتی مناسب دکلدر وصف اسلام ثبوت فرقتدن نابی اولدیغیچون زیر اسلام حقوق عاصم اولق ایچوندر قاطع اولق ایچون دکلدر بروجه محرر ملائمت شرطیه مشروطه اولان مناسبت قیاسی مجوز اولور زیر مناسبت مر قومه شاهدک شهادته اهلیتی کبیر پس متور الحال اولان شاهدک عدالتی ظهورندن مقدم شهادتیه عمل جائزدر اهلیت اصلیه نظر ا حتی قاضی شهادت مر قومه ایله حکم ایلسه حکمی نافذ اولور مناسبت مسفوره اکثر تأثیر تسمیه اولور عثمانک (انما اعتبارالتأثیر وانما الشرط التأثير) کللمرندن مر ادلی مناسبت مر قومه در قیاسی موجب اولان تأثیر وصف جامع نوعنک و یا جنس قرینک نوع حکمده و یا جنس قرینده علیتی اعتباری نص و یا اجاع ایله ثابت اولق معناسنه تأثیردر پس معنای مر قومه یه اولان تأثیر قیاسی موجب اولور عدالتی ظاهره اولان شاهدک شهادتیه عمل واجب اولدیغی کی جنسی جنس قریب اولق ایله تقيید معنای اول ایله اولان تأثیردن احتراز ایچوندر نوع ایله مر ادعیندر عین بدله نوع ایرادی وصف جامع نوعنک نوع حکمده تأثیری خصوصیت مقام انضمامیه اولق توهمنی دفع ایچوندر خیره مخصوص اولان سکر و خیره مخصوصه اولان حرمت کیی وصفدن مراد مطلق وصف دکلدر بلکه حکمه علت قلنان وصفدر حکمدن مراد قیاسدن مطلوب اولان حکمدر مطلق حکم دکلدر نوعک حکمه اضافتی من بیاتیه معناسنه در جنسک وصف حکمه اضافتی اضافت لامیه در پس وصف و حکمدن مراد وصف معین و حکم مطلوب اولور نوعک اضافتی حالتده اولدیغی کی و جنس ایله مراد ذلك الوصف وذلك الحكم من اعم اولاندر ۱۲ مثلاً انسانک محتاج اولدیغی شیدن عجزی بروصفدر که انده تخفیف اولان حکمه علتدر پس صبی غیر عاقلک عجزی بزوع عجزدر مجنونک عجزی عجز انواعندن نوع آخردر بونلرک جنس لری عدم عقل سببی ایله اولان

(عجزدر)

موت مولایه تعلیق اولمش
ملوکین اولمیردربوایسه
بزحکم شرعی اولغین
قیاسه علت اولدی
(توضیح)
علت منصوصه سی اولان
نصده اولدیغی کی
(مرأة)
ودخی تحریم نساعلتی کی
اولکه بالکر جنس و بالکر
کیل و بالکر و زندر
(ابن ملک)
وغیری اولور یعنی علت
تعبیر اولنان وصف غیر
منصوص اولور نص ایله
ثابت اولور سه جواز سلمی
عاقدک فقری ایله تعلیل کی
(ابن ملک)
۷ سوال اولور سه تعدیه
تعلیه موقوفه در پس
تعلیل دخی تعدیه یه متوقف
اولسه دور لازم اولور
جواب تعلیل تعدیه یه
موقوف دکلدر بلکه
شو وصف مورد نصک
غیرنده حاصل اولدی
آنک علی اوزرینه موقوفدر
بونده ایسدور بوقدر
(توضیح)

عجزدر بونک فوقنده اولان جنس عجز ضعف قوی سببی ایله اولان عجز در که قوای ظاهره و باطنیه اعم اولان عجزدر مر بیضه دخی شامل اولور بونک فوقنده فاعلندن بلا اختیار ظهور ایدن جنس عجزدر که محبوسه شامل اولور بونک فوقنده فاعلندن ناشی اولان جنس عجزدر که مسافره دخی شامل اولور بونک فوقنده عجز مطلقدر که فاعلندن و محل فعلندن و خارجدن ناشی عارض اولان عجزه شامل اولور وقتک فوت و ضیق اولمندن حاصل اولان عجز کی حکم جانبنده اولان اعتباردخی علت شده اولان اعتبار کبیر یعنی وصف جانبنده اولانلرک هر برینه دخی عموماً و خصوصاً بر حکم مقابل اولور مثلاً عدم عقل سببی ایله اولان عجزه نیته محتاج اولان احکامک سقوطی حکمی متعلق اولور عبادات کی و ضعف قوی سببی ایله اولان عجزه حج و جهادک سقوطی حکمی متعلق اولور فاعلندن بلا اختیار ناشی اولان عجزه حالده مطالبه سقوطی حکمی متعلق اولور اولکه صلوة حقه و وجوب ادا در و نیته فاعلندن ناشی اولان عجزه مطلقه عبادات بدینه ده حالده مطالبه حکمی سقوطی وقصر صلوة و تأخیر صوم ایله رخص حکم متعلق اولور مطلق عجزه فی الجملة انده تخفیف اولان حکم متعلق اولور (م) (فالنوع فی النوع کالصغر فی الولاية علی النفس والجنس فی الجنس کسقوط الزکوة عن الصبی والنوع فی الجنس کسقوطها عن لاعقله والجنس فی النوع کعدم دخول شیء فی الجوف فی عدم فساد الصوم وقد یتربک البعض فیصیر الاقسام خمسة عشر اربعة للبیط والباقي للمرکب قیل و بالدوران وهو الوجود عند الوجود وزاد البعض العدم عند العدم والبعض قیام النص فی الحالین ولا حکمه له لان العلل الشرعیة امارات فلا حاجة الی معان تعقل قلنا لا بد من التمييز بین العلل والشروط والدوران مطلقاً لا یفید العلیة والایام نادر فلا یجعل اصلاً فی الباب) پس نوع وصفک نوع حکمده تأثیر ینک مثالی ولایت علی النفسده صغر کی بزم ینب صغیره ده صغیره اولغله نکاحده نفسی اوزرینه بکر صغیره کی لجامع الصغر ولایت نایته اولور بونده عین وصف که صغردر تعدیه سی مدعا اولان عین حکم که ولایت علی النفسدر بالاجاع انده مؤثر اولدی جنس وصفک جنس حکمده تأثیری مال صبیندن زکوتک سقوطی کی پس عدم عقل واسطه سیله اولان عجز که نوع صبی ایچونر جسدر نیته محتاج اولان شینک سقوطنده مؤثر اولدی اولدخی

۸ حقیقه قتلرنده حر عبداله
وعبد حر ایله نفسده قصاص
اولور واما شافعیه قتلرنده
حر عبداله قصاص اولور
(منه)
۹ معلوم اولاکه وصف
جاءک علیتی بر حکم
خبری غیر ضرور یدر
انویچون اثباتنده مسالک
صحیحه وصحتی متوهمه
مسالک وارددر پس
مسالکدن هر ربی وانره
متعلق اولان کلامه تعرض
لازم اولدی مسالک
صحیحه اوچدر کتاب
وسنت واجاعدر
(تلویح)
یعنی نصک علیته دلالتی
واضعک وضعی ایله
اولور سه (منه)
ای الفی الذی حقه ان یكون
للفقراء الدولة ما یتداوله
الاعیاء ویدور ینهم کما کان
فی الجاهلیة (قاضی)
یان یكون مرة لهذا
ومرة لذلك
(توضیح)
اوله ولاتکرهوا فیتاتکم
علی البغأ ان اردن تحصناً
(فی سورة النور)

سقوط زکوة ایچون جنسدر نوعك جنسده تأثیرنه مثال عقلی اولیاندن
 سقوط زکوة کبی زیر اعدم عقل واسطه سیله اولان عجز که نوعدر نیته محتاج
 اولانک سقوطنده مؤثر در اولکه سقوط زکوة جنسدر جنس وصفک نوع
 حکمه تأثیرنه مثال بر شینک جوفه عدم دخولی عدم فساد صومده مؤثر
 اولدیغی کبی زیر ابطن وفرج شهوتلرندن احتراز که عدم دخول ایچون
 جنسدر عدم فساد صومده مؤثر در * معلوم اولا که اقسام ار بعثه مذکور ه دن
 بعض بعض ایله مترکب اولور پس بسیط و مرکب اقسامی (اون بش) قسمه
 بالغ اولور (دردی بسیط) (اون بر) قسمی مرکب زیر اوصف جانبده اعتبار
 اولسان نوع و جنس كذلك حکم طرفنده دخی معتبر در و مرکب دخی
 یاربای و یا ثلاثی و یا ثانی در رباعی ایچوق بر قسمدر (ثلاثی درت قسمدر) زیرا
 ثلاثی رباعی دن نقصان واحد ایله ثلاثی در ذلك الواحد یا نوعی نوعده
 اعتبار در پس باقی جنسی جنسده نوعی جنسده جنسی نوعده اعتبار اولور
 و یا ذلك الواحد جنسی جنسده اعتبار در پس باقی نوعی نوعده و نوعی
 جنسده و جنسی نوعده اعتبار اولور و یا ذلك الواحد نوعی جنسده اعتبار در
 پس باقی نوعی نوعده و جنسی جنسده و جنسی نوعده اعتبار اولور اما
 (ثنائی التي قسمدر) زیرا نوعی نوعده اعتبار یا جنسی نوعده اعتبار و یا نوعی
 جنسده و یا جنسی جنسده اعتبار ایله مرکب اولور پس بوندن دخی اقسام
 ثلثه حاصل اولدی بوندن نصرکه جنسی نوعده اعتبار نوعك جنسده
 و یا جنسك جنسده اعتبار ایله مرکب اولور سه ایکی قسم دخی حاصل اولور
 بوندن نصرکه نوعی جنسده اعتبار دخی جنسی جنسده اعتبار ایله مرکب
 اولور سه قسم واحد دخی حاصل اولغین مجموعی التي قسمه مرتقی اولور
 * معلوم اولا که درتدن مرکب اولان و وصف مرکب اقسامک کلیسندن
 اقوی در زیر اقوة ضعف تأثیر حسیه در تأثیر ایسه شارعك اعتبار ایله
 حاصلدر اعتباری کثیر اولان و صفده اوردخی قوی اولور پس مرکب اولان
 وصف بسیط اولان و صفدن اقوی و اجر ای کثیردن مرکب اولان و وصف دخی
 اجزای قلیله دن مرکب اولان و صفدن اقوی اولور لکن قاعده مر قومه
 نوعك نوعده اعتبارک تیرنده مستقیم در را نوعی نوعده اعتبار نص
 منزله سنده اولغین بسیط و مرکب اقسامک جمله سندن اقوی در
 حتی قیاسی منکر اولان در دخی قسم مزبورک تأثیرینی اعتراف ایدوب انکار

(ایتمزل)

اول الایه و ما بری نفسی
 (فی سورة یوسف)
 یعنی فالام کبی تعلیل
 ایچوندر پس معنایه
 یحشر دیک اولور
 (توضیح)
 ای استفاده بطریق النظر
 والاستدلال من الکلام
 (حسن جلی)
 مثال ان یقرن بالحکم ما لو
 لم یکن نظیره للتعلیل کان
 بعینه (الح)
 نفهم منه ان نظیره فی المسؤل
 عنه وهو دین الله كذلك
 علة لثبوت ذلك الحکم وهو النفع
 (شرح عضد)
 ۱۲ زیر اوصفک حکمه مناط
 اولسی بر امر شرعیدر
 پس احکام مشروعه بیان
 و تعلیل ایله معلوم اولان
 آنه دن معنوله اولان عله
 موافق اولسی لازمدر
 یعنی بزم اعتبار ایتدی بکمر
 وصف و حکم انلرک اعتبار
 ایتدی کبری وصف و حکم
 جنسندن اولق لازمدر
 مثلاً صغیر اوزرینه ولایت
 ثبوتنه ذاتنده عجز اولغین
 علتدر دینلدیکی کبی علت

ایتمزل زیرا بونکله نص بیننده فرق بوقدر الا محکک تعددی اعتبار ایله
 وارددر پس قسم مزبورک غیری اولان مرکبات اقسامی بوندن اقوی دکلردر
 کذا فی الشروح * پس مرکبات در رباعی و ثلاثی و ثنائی اقساملر یک مجموعی
 (اون بر قسم) اولدی آنه دن بعضیلر علت قیاس دوران ایله دخی بیلنور
 دیدیلر یعنی دوران دخی شافیه قتلزنده قیاسی مجوز اولان علل انواعندن در
 دوران بعضیلر قتلزنده وجود عندالوجوددر بوکه (طرد) تعیر ایدرلر
 و بعضیلر قتلزنده وجود عندالوجود وعدم عندالعدمدر بوکه (طرد
 و عکس دیرلر) تحریمه مع السكر کبی و بعضیلر علت مزبوره به حالینده دخی
 حکمی اولدیغی حالده قیام نصی زیاده ایدرلر پس وصفک قیاسه عایتی
 دوران ایله دخی معلوم اولور زیرا علل شرعیه اماراتدر متعلقه المعانی
 اوللرینه حاجت بوقدر دیدیلر حنفیه جوابده علمک امارات اولدیغی
 جناب عزت حقه در و اما عباد حقه احکام عله مستنده در ملک شرایه
 و قصاص قتل مستند اولدیقاری کبی پس بو تقدیرجه علل ایله شرط بینتی
 تمیز لازمدر اول ایسه معانی معقوله ایله حاصلدر پس دوران مطلقا عایت
 افاده ایتمز جائزدر که دوران اتفاق کلی و یا تلازم تعاکس و یا مدار لازم
 علت و یا علتیه مساوی شرط اولق ایله اوله بو تقدیرجه دوران عایت ظنی
 افاده ایتمز زیرا عایت ظنی احتمال واحددر احتمالات مذکور ایسه کثیردر
 احتمال واحد احتمالات کثیره مقابل اولان جائیدنده قیام نص ایسه نادر در
 پس اوزرینه احکام شرعیه بنا اولتان قیاس باینده دوران اصل قلغنه لایق
 اولمز دیرلر (و اما حدمه فالتعدیه اتفاقاً کالتعلیل عندا فلا لتعلیل لاثبات السبب

ابتداء او وصفه ولا الشرط او وصفه ولا الحکم او وصفه بل لتعدیه حکم
 شرعی من الثابت بالنص والاجماع الی فرع هو نظیره و اختلف فی تعدیه
 السببیه والشرطیه) ۱۳ قیاسک حکمی تعدیه در حنفیه قتلزنده حکم تعلیل
 تعدیه اولدیغی کبی زیر تعلیل مرادف قیاس اولغین حکمی قیاسک حکمی
 کبی تعدیه اولور شافیه قتلزنده تعلیل حکمی تعدیه اولماغین علت قاصر ه ایله
 حکمک تعلیلی تجویز ایدرلر حنفیه علت قاصر ه ایله تعلیلی تجویز ایتمزل
 پس حنفیه قتلزنده تعدیه تعلیل حکم لازم اولدی ایسه ابتداء سبب و علت
 و شرط و حکم اثباتلر ایچون تعلیل بالاتفاق باطلدر و دخی امور مذکور ه دن
 هر برینک وصفلرینی ابتداء اثبات ایچون تعلیل باطلدر بلکه تعلیل مقیس

مزبوره رسول اللهک
 سور هره نک طهارتی
 طوف ایله تعلیلرینه
 موافقدر علت طهارت
 عجز اولغله پس صورتینک
 برنده علت صغر اخراجه
 طوف اولدی علتان
 مزبور تان مختلفلر ایسه ده
 جنس واحد که ضرورتدر
 نک تحتنده داخلدر و حکم
 دخی صورتیندن برنده ولایت
 اخراجه طهارت اوللر ایله
 مختلفلر در لکن جنس
 واحد که انکله ضرورت
 مندفعه اولاندر انک تحتنده
 مندر جلدر و الحاصل
 شرع ضرورتک علتیه
 ضرورت انکله مندفعه اولور
 حکم اثباتنده اعتبار ایلدی
 یعنی رخص حقه ضرورته
 بناء اعتبار ایلدی

(کذا فی المرأة)

لکن فی زماننا قاضی
 قبل التعديل حکم موتی
 دکلدر (منه)
 اثبات حکمه مستقل
 اولسوب وصف آخر
 انضمامیله محتاج اولان
 وصف ایله احتجاج اطراد

عليه اولان اصلده نص و يا اججاع ايله ثابت اولمش برحکم شرعی بی نظیری اولان فرعه اثبات ایچوندر سببیت و شرطیتک تعدیه لری خلاقیه در یعنی بر شیتک بر حکم شرعی به سبب و یا شرط اولدیغی نص و یا اججاع ايله ثابت اولسه شی آخر دخی اول حکمه شبی اوله قیاس ايله علت و یا شرط قلمق شرایط قیاسک تحقیق قتنده جائزه یندر جائز دکلیدر خلاقیه در مثلا اواطه و جوب حد ایچون زنا به قیاس ايله حده سبب قلمق و وضوده صحت صلوة ایچون نیت تیممه قیاسا شرط قلمق کبی مذهبین عملارندن بعضیلر امتناعنه و بعضیلر جوازنه ذاهب اولدیلر (فصل)

(ان سبق الافهام الى وجه القياس يختص باسمه والا في الاستحسان وقد يسمى به الاعم وهو دليل يقابل القياس الجلي وهو اما الاثرا والاججاع والضرورة

او القياس الخفي وله قسمان الاول ما قوی تأثیره والثانی ما ظہر صحته و خفی فسادہ وللقیاس قسمان ما ضعف تأثیره و ما ظہر فسادہ و خفی صحته و اول الاول

اولی من اول الثنی وثانی الثانی من الثانی الاول افہام) مجتہدین وجہ قیاسک فہمنہ سبق ایدرسہ اسم قیاس ایلہ مختص اولور و اگر سبق ایترسہ استحسان اسمیلہ مخصوص اولور کاهی استحسان ایلہ قیاس خفیدن اعم مراد اولور تسمیہ مرقومہ فروعدہ شایعہ در اعم مزبور قیاس جلی به مقابل اولان دلیلک اسیدر ذلک الدلیل یا اثردر اجارہ وسلم وناسیا اکلده بقاء صوم کبی اجارہ منفعت معدومہ بی بیع اولغین اندہ قیاس عدم جوازدر لکن رسوللہ علیہ الصلوٰۃ والسلامک (اعطوا الاجیراجرہ قبل ان یحیف عرقہ ومن استأجر اجیرا فلیسلم اجرہ) حدیثیلر یلہ خلاف قیاس ثابت اولمشدر وسلمہ دخی قیاس عدم صحندر معقود علیہ عند العقد مفقود اولدیغیچون لکن رسوللہ علیہ الصلوٰۃ والسلامک (من اسلم فلیسلم فی کیل معلوم الخ) قول شریفیلہ جائز و قیاس ترک اولمشدر وناسیا اکل ایلہ صومک بقاسی خلاف قیاس رسول اللہک (تم صومک فانما اطعمک اللہ وسقاک) حدیثی ایلہ ثابتدر بقاء صوم مزبور خلاف قیاس اولغین خاطی و مکرهک افطار لری ناسی به قیاس اولنماشدر و یا اججاعدر استصناع مسئلہ سنده اولدیغی کبی فقہما استصناعی تعامل ناس واقع اولان شیدہ استحسانا تجویز ایتدیلر اگر چه قیاس معدومی بیع اولدیغیچون عدم جوازی ایدی لکن علت مذکورہ به بناء ترک قیاس اوزر بنہ اججاع ایتدیلر

(و یا)

ویاضرور تدر ۱۴ حیاض و ابارک طهارت لری کبی و یا قیاس خفیدر (قیاس خفی ایکی قسمدر) قسم اول تأثیری قوی اولاندر (قسم ثانی) صحتی ظاهر فسادی خفی اولاندر یعنی ا کہ ادنی نظره نظر اولندقدہ صحیح ظن اولور لکن حق تأمل ایلہ تأمل اولندقدہ فسادی معلوم و متبیین اولور (قیاس جلی دخی ایکی قسمدر قسم اول تأثیری ضعیف اولاندر (قسم ثانی) فسادی ظاهر و صحتی خفی اولاندر استحساندن قسم اولکک تأثیری قوی اولاندر عمل باینده قیاس جلیک قسم اولندن اولی در قیاس جلیک قسم ثانیسی استحسانک قسم ثانیستندن اولی در زیرا قیاس باینده اعتبار تأثیره در ظهوره دکلدر پس استحساندن قسم اول سباع طیر سوری کبی سباع طیر سوری سباع بهایم سؤزلرینه قیاسا نجسدر استحسانا ظاهر در زیرا سباع طیر جیفه بی سقار یلہ اکل و مائی مقار یلہ اخذ و شرب ایدر منقار ایسه عظمدر میتک عظمی نجس اولمیچق حیك عظمی اولویت ایلہ نجس اولمز استحسانک قسم ثانیسی قیاسک قسم ثانیسنہ مقابل واقع اولسه قیاس مر جدر سجده تلاوت کبی یعنی صلوتده واقع اولان سجده تلاوت قیاسا رکوع ایلہ متأدیہ اولور استحسانا رکوع ایلہ متأدیہ اولمز وجه قیاس سجده تلاوت ایلہ رکوعدن هر بری جناب عزتک تعظیمنی مشتمل اولدیلر ایسه صلوتده آیت سجده بی تلاوت ایلہ واجب اولانده قیاس رکوعله متأدیہ اولمقدر سجده ایلہ متأدیہ اولدیغی کبی بینلرنده اولان مناسبت ظاهره به بناء ذکر اولنسان قیاس جلیدر لکن بونده فساد ظاهر واردر اولکک حقیقت ایلہ عمل متعذر دکل ایکن مجازه رجوع و مجاز ایلہ عمل اولمقدر و صحت خفیه واردر اولکک سجده تلاوت قربت مقصوده اولق اوزره واجب دکلدر بلکه مقصود عبادت قصدیله تواضعدر بوايسه رکوع صلوتده حاصلدر لکن مأور به اولان رکوعده مغایر سجده اولدیسه لایق اولان رکوع سجده تلاوتدن نائب اولیه رکوع سجده صلوتیه دن نائب اولدیغی کبی ودخی خارج صلوتده اولان رکوع سجده صلوتیه دن نائب اولدیغی کبی ولکن صلوتده اولان رکوع بوکه مخالفدر بو قیاس خفیدر که استحسان تسمیه اولنور بونده اثر ظاهر واردر اولکک حقیقتله عمل و مأور بهک غیریلہ مأور بهک عدم تأدیہ سیدر فساد خفی دخی واردر اولکک مقصود اولمائی مقصوده مساوی قلمدر پس بز قیاسده

سؤزلرینک نجاستلری سقوطنی سؤز هرہ ایلہ اعتبار اتعلیل کبی علت طردیه بروصفدر که انکله حکمک وجود اوعدما دورانی معتبر اوورالخ (تحقیق)

۱۳ یعنی تعدیه تعلیل حکم لازمدر تعلیل تعدیه دن خالی اولسه باطل اولور و اما شافعی قتنده تعدی اشراطلسنر تعلیل صحیحدر پس شافعی مذهبنده تعلیل قیاسدن اعم و قیاس تعلیلدن برنوع اولور حاصل کلام اصولیون تعدیه صحت قیاس ایچون شرط اولدیغنه و نص واججاع ایلہ ثابتہ اولان علت قاصر مک صحته اتفاق ایتدیلرولکن علت مستنبطه صحته اختلاف ایتدیلر تعدیه حرمت ربوایی ثنیت علیته تعلیل کبی مشایخک بعضیلری فسادنه و بعضیلری صحته ذاهب اولدیلر تفصیلتی مراد ایتدیلر تحقیقه نظر ایتسونلر (منه)

بایندن اولغین خصوصیت محل انضمامی توهمنی دفع و اذن احتراز ایتدیلر (منه)

خاتم فضة کبی ترکیب مزبور خاتم من فضة تقدیرنده در اضافت لایه به مثال غلام زید کبیدر اضافت مزبوره لام اختصاصیه ایلہ غلام زید تقدیرنده در (منه)

جنس ایچون عموم و خصوص اعتبار یلہ مراتب واردر انکیچون درجات ظن متفاوتہ و اعلا اسفل اوزرینسه و اقرب البعد اوزرینسه جنسیتده مقدم اولور (منه)

لنصوص الدالة علی عدم الخرج والضرر (مرأة)

علت مؤثره که دیرلر که نص و یا اججاع ایلہ ثابت اولان اثر اول علتله معلل بها اولان حکم جنسده ظاهر اوله مثلا طوف علیته سواکن بیوت

اولان صحت باطنه ايله عملا صلوتده اولان سجده تلاوتی رکوعله نأديه ور کوعله ساقط قلدق صلوتک غير بچون اولان طهارت ايله صلوة ایچون اولان طهارت ساقطه اولدیغی کبی خارج صلوتده اولان رکوع بونچلین دکدر خارج صلوتده اولان رکوع عبادت ایچون شرع اولدیغنه بناء و سجده صلوتیه دخی بونچلین دکدر رکوع کبی بنفسها مقصوده اولدیغیچون لقوله تعالی (یا ایها الذین امنوا ارکعوا واسجدوا فکل ینقسم عقلا الی ضعف الاثر وقویه ولا یرجح الا مستحسن عند التعارض الا اذا قوی اثره وضعف اثر القیاس والی صحیح الظاهر والباطن والی فاسد هما والی صحیح الظاهر فاسد الباطن والی العکس فالاول من القیاس یرجح علی کل استحسن و ثابیه مر دود وبقی الاخیران فالتعارض بینهما و بین اخیری القیاس ان وقع مع اتحاد النوع فالقیاس اولی ومع اختلافه مما ظهر فسادہ ابتداء ولكن اذا توکل یتین صحتہ اقوی من العکس والمستحسن بالقیاس الخفی یعدی لا غیر وهو لیس بخصیص العلة لان عدمه لعدمها (س) قیاس واستحسنان هر بری قوتده مساوی اولسهلر قیاس جلی مرجح اولور واکر اثرلی ضعیف اولده مساوی اولسهلر یا ایکسیده ساقط اولور ویا ظهورینه بناء قیاس جلی ايله عمل اولور و قیاس واستحسنان هر بری صحت وفساد اعتباریله نظاهر وباطنی فاسد وظاهری صحیح باطنی فاسد وفساد الظاهر صحیح الباطنه منقسم اولور پس صور مر قومنه کجمله سنده قیاس جلی اولور واستحسنان قیاس جلی به اضافله خفی اوور و قیاس ايله استحسنان بیننده واقع اولان تعارض اون التي وجهه اوزره متصور اولور قیاس اقسامنک قسم اولی استحسنان اقسامنک جله سی اوزرینه مرجح اولور وجهه قیاس ظاهر اولدیغیچون قیاسنک (قسم ثانیسی مر دوددر) ظاهرا وباطنا فاسد اولدیغی ایچون قیاسنک قسمین آخیری کب ظاهر صحیح باطنی فاسد وظاهری فاسد باطنی صحیح اولاندردر انلر باقی قالدیلر پس استحسنانک قسم اولیکه ظاهر وباطنی صحیح اولاندردر قیاسنک قسمین آخیری اوزرینه مرجحدر ظاهری وباطنی صحیح اولدیغیچون واستحسنانک قسم ثانیسی کب ظاهر وباطنی فاسد اولاندردر مر دوددر ظاهر وباطنی فاسد اولدیغیچون پس استحسنان اقسامندن باقی قلان قسمین آخیرین کب ظاهری صحیح باطنی فاسد وظاهری فاسد باطنی صحیح اولانه قیاسنک قسمین آخیری بیننده تعارض واقع

تقریر من نور ايله فخر اسلامک صحت کلامی ظاهر اولدی صاحب تنقیح مرثه نک عدم در اینته معترف اولدی ایسه ده (کذافی المرأة)

۴ یعنی حیاض وبار متنجس اولسهلر قیاس عدم طهارت لریدر زبردلومانه ملاقاته ايله متنجس اولور پس دلونجاستی حالیه عوددن زائل اولوزد دخی بعض مائی نزع باقی مانک طهارتی ایراث ایترنجس اولان بعض مانک حوضدن خروجی دخی بویله در وماء تیه نجسه به ملاقاته ايله متنجس اولورنجس ايله طهارتی مفید دکدر پس لاجل الضرورة موجب قیاس ايله عملی ترلر اوزرینه استحسنان ابتدیله حرج نص ايله مر فوع اولدیغیچون موضع ضرورتده ایسه قیاس ايله عمل او انسه معنای حرج متحقق اولور (کذافی کشف الاسرار) قیاس ایچون ذکر اولتان

اولسه اتحاد نوعله اولور سه ظهورینه بناء قیاس ترجیح اولتور اختلاف نوعله اولور سه تعارض مزبور ایکی صورتده دخی متحقق اولور صور یتندن بریکه استحسنان اقسامنک ظاهری صحیح وباطنی فاسد اولان قسمیدر قیاسنک ظاهری فاسد باطنی صحیح اولان قسمنه معارض اولدیغیدر صوره ثابیه استحسنانک ظاهری فاسد باطنی صحیح اولان قسمی قیاسنک صحیح الظاهر فاسد الباطن اولان قسمنه معارض اولدیغیدر پس ابتداء فسادی ظاهر اولوب لکن حق تأمل ايله تأمل اولندقدده صحیحی مبین اولان قسمی عکسندن اولی واقویدر زیر اظهردده معتبر اولان بادی نظرده اولان ظهور دکدر بلکه بعد التأمل ظاهر اولاندر پس قیاسی خفی ايله مستحسن اولان حکم نظیری اولان فرعه تعدیه ایدر غیر ايله مستحسن اولان فرعه تعدیه ایتر یعنی اقسام ثلثه آخر که اثر و اجاع و ضرورتله مستحسن اولان دلیل حکم فرعه تعدیه ایتر سنن قیاسدن معدول اولدیغیچون مکر که قیاس بائنده معتبر اولان وجودده مساوی اولار بو صورتده دلالة تعدیه واردر مثلا متبايعان قبل قبض المبیغ مقدار ثمنده اختلاف ایسهلر شاهد دخی اولسه بونده مبین ایچق مشتری به توجه ایدر مکر مشتری اولدیغیچون زبرامشتری برشی دعوی ایتر که بایعه دخی مشتری کبی اولشی انکار ایتدکله مبین توجه ایلایه بووجه سائر تصرفات اوزرله بنه قیاس جلیدر لکن استحسنانا باع و مشتریدن هر برینه مبین توجه ایدر مثلا بایعه مبین توجه ایتمی مشترینک ثمندن مقر اولدیغی مقدار ايله اوزرینه تسلیم مبیع واجب اولدیغی انکار ایتدیگیچوندر مشتری به مبین توجهی مبیع مقابلنده اوزرینه زیاده ثمن وجودی انکارنه بناءدر حکم مزبور که قبل القبض وجوب تخالفدر باع مشترینک وارثلرینه تعدیه ایدر یعنی بعد وفاتهما وارثلری ثمن مبیعک مقدارنده اختلاف ایتسدر حقوق عقد وجودنده وارث مورثی مقامند قائم و حکم دخی معقول المعنا اولدیغیچون وارثه تعدیه ایدر و دخی موجر و مستأجر قبل استیفاء مقدار اجرتده اختلاف ایتسدر تخالف حکم موجر و مستأجره تعدیه ایدر و اما بعد القبض تخالف ثبوتی سلعه حدیثیه ثابتر و قبل العمل اجاریه تعدیه ایدر حتی وجوب تخالف بعدن اجاره به تعدیه ایدر ۳ حتی قصار ايله رب ثوب قصار عمله شروع ایتر دن مقدم مقدار اجرتده اختلاف ایتسدر تخالف واجب اولور زیر تخالف قصار ورب ثوبک هر برندن بطریق الفسخ

اقسام اربعه بی استحسنان ایچون ذکر اولتان اقسام اربعه به ذکر ايله (منه)

قیاس واستحسنان هر برینک صحت ظاهر وفساد باطنده اولان اتفاقری اتحاد نوعه تسمیه اولور صحت ظاهر وفساد باطنه اختلافی اختلاف نوع تسمیه اولور (کذافی التوضیح)

پس قیاس خفی ايله مستحسن اولانک اثر و اجاع و با ضرورت ايله مستحسن

ضرری دفع ایدر هر برینه رأس مالی عود ایتدی کیچون وعقد اجاره فسخته
 محتمله اولان عقوددن اولدیغنه بناء و اما سلعه نك هلاکی حالتده تعدیه ایتمز
 غیره معقول المعنا اولدیغیچون زیر اباع بوصورته بر نسنه دعوی ایتمز پس
 بونده تخالف موردنصه مقصور اولور اولکه متعاقدانک حال قیام السلعه
 تخالفیدر پس وارث عاقد اولدیغیچون خارج اولدی و سلعه نك هلاک حال
 دخی خارج اولدی و رسول اللهدن روایت اولنان (اذا اختلف المتبايعان
 والسلعة قائمة تخالفا وترادا) قولى ايله در پس بوصورته تخالف وارثه
 و سلعه نك هلاکی حالتده تعدیه ایتمز خلاف قیاس اثره ثابت اولان حکم
 موردنه مقصور و منصوص علیک غیرى تعدیه ایتمدی کیچون حتی وارثلر
 عاقدینک موتلرند نصکره اختلاف ایتسه لسلعه مقبوضه قائم اولسه مسالك
 کلیسنده قول مشتری نك و یا وارثلر نك اولقله بینلرند تخالف اجریان ایتمز
 سلعه قیام حالیه تعیندک فائده سی زیر اتراد اقولیه رد مأخوذ مر ادا و لئورسه
 قیام سلعه بی مفید اولدیغی ظاهر در و اگر رد عقد مر ادا و لئورسه کذلک
 قیام سلعه بی افاده ایدر زیر افسخ و ادا اولر الا اوزرینه عقود اولان شی
 اوزر بنه وارد اولور پس فسخته دخی قیام سلعه لازم اولدی تعدیه مر قومه
 ماسبقه منافی دکلددر یعنی بلا تفرقه بین الخفی و الجلی قیاس ايله بر حکم ثابت
 اولماق تعدیه شرطنددر دیو اولان قولته منافی دکلددر زیرانی الحقیقه
 معدی اولان حکم اصل استحسناندر سائر تصرفات اولان اصلده بو کیفیت ايله بین بولندی
 وجوبی و عینک جابیندن جریانی کی لکن تخالف صورتی و طرفیندن
 عین جریانی قیاس خفی اولان استحسنانک حکمی اولدی ایسه تعدیه احسانه
 اضافت قلندی زیر سائر تصرفات اولان اصلده بو کیفیت ايله بین بولندی
 اولکه قضیه واحده منازعین اوزرلرینه عین توجهیدر * معلوم اولاکه
 استحسان بعضک توهمی اوزره تخصیص علت یابندن دکلددر بعضک
 توهمی بودر که قیاس استحسان صورتنده و سائر صورده ثابتدر لکن
 استحسان صورتنده قیاس ايله عمل لمانع ترك اولمشدر استحسنانک غیرى
 صورده مانع بولندیغیچون قیاس ايله عمل اولمشدر پس تخصیص علت
 حقیقه قتلرند باطل اولدیغی کی استحسان دخی باطلدر دیو ابراد اولنانک
 جوابنده حقیقه در که استحسان تخصیص علت یابندن دکلددر استحسان
 صورتنده عدم حکم علت موجوده اولوب حکم اندن تخصیص طریقله

اولانک بینلرند اولان
 فرقی یابندن
 (منه)
 ۳ زیر اقصار و رب ثوبدن
 هر بری مدعی و منکر اولقلقه
 صالحلر در وعقد اجاره
 دخی فسخته محتمل اولان
 عقود دندر پس تخالف
 و بعده عقدی فسخته
 هر برندن ضرری دفع
 وارد در رأس مالی کندولر
 عود ایتدی کیچون
 و اما بعد القبض وجوب
 تخالف وارثه و سلعه نك

(متخلف)

متخلف اولدیغیچون دکلددر بلکه علتک عدمی ایچوندر مثلا سباع وحش
 سوئر نك نجاستنی موجب آلت شار به ده اولان رطوبات نجسه در اول ایسه
 سباع طیرالترنده بو قدر پس حکمک اتقاسی علتک عدمیچون اولوب
 تخصیص علتبه بناء اولدیغی کی (م) (و اما دفعه فوجوه الاول النقص
 وهو منع مقدمه لابعینها بیان وجود العلة مع تخلف الحكم و یرد بالوصف
 وهو منع وجود العلة فی صورة التقض و بمعناه وهو منع وجود ماله صارت
 علة فی صورة التقض و بالحکم وهو منع تخلف الحكم عن العلة فی صورة
 التقض و بالفرض وهو ان يقول الفرض التسوية وقد حصلت ثم ان رد بها
 والا فان لم يوجد فی صورة التقض مانع بطلت العلة وان وجد فلا اما الاعتبار
 عدم المانع فیها و اما التخصص العلة فعلى هذا مانع الحكم خمسة مانع
 من انعقاد العلة و تمامها و ابتداء الحكم و تمامه و لزومه ثم عدم مهالزاده و وصف
 اول نقصان (فصل فی العطل) بو فصل علل مؤثره اوزرلرینه تخالفین طرفلرندن
 ایراد اولنان اعتراضاتک دفعی بیاننده در دفع قیاس بر قیاسی وجهله در قیاسی
 دفع علتی دفعله در (اولکیسی نقصدر) نقص بر مقدمه بی لابعینها مع تخلف
 الحكم وجود علتی بیان ايله در مثلا دلیلکز جمیع مقدماتیله غیر صحیحدر
 صحیح اولدی حکم صورندن بر شیده تخلف ایدر می ایدی یعنی تخلف ایتمزدی
 دیملکه نقص مزبور طرق اربعه دن هر بری ايله رد اولئور (اعتراض
 معترض الی وجهه اوزره در) نقص و فساد وضع و عدم انعکاس و فرقی و مما نه
 و معارضه در قیاسی دفع علتی دفع ايله در * معلوم اولاکه هر تعلیله بطریق التقض
 اعتراض صحیح اولغین دفعی و جوابی باینده علما و حوه ار بهه ذکر ایتدیلر
 اولکیسی دفع بالوصف ایکنجیسی دفع بمعنی الوصف او چنجیسی دفع
 بالحکم در دنجیسی تعلیلدن غرض حصولیله دفعدر دفع بالوصف نقص
 صورتنده علتک وجودینی منعدر دفع بمعنی الوصف علت اتوک ایچون علت
 اولدیغی معنائک وجودینی منعدر دفع بالحکم نقص صورتنده حکمک علتندن
 تخلفی منعدر دفع بالفرض فی الحقیقه اصل ايله فرغ یتنی تسویه ايله منعدر
 یعنی علت صورتینده موجوده اولدیغی کی حکم دخی صورتینده موجوده در
 و فرعه استمرار ايله حکم اصلاک ثبوت و ظهوری متأخر اولدیغی کی
 کاهی اصل مقیس علیده دخی حکم متأخر اولقله بکل حال تسویه
 حاصله در دیملکه نقص دفع اولئور مثلا معالندن سبیلینک غیرندن

هلاکی حالتده تعدیه ایتمز
 غیر معقول المعنا اولدیغیچون
 باع برشی انکار ایتمز که اکه
 عین توجه ایلله تلویحک
 (تقریری بویلمه در)
 کلام مزبور سوال مقدره
 جوابدر اولکه بعض
 قبض المبیع وارث ایچون
 عدم جریان تخالف
 مسلددر لکن حال هلاک
 السلعه متعاقدین حقتده
 عدم جریان تخالف مسلم
 دکلددر اطلاق نصده
 داخل اولدیغیچون
 (منه)

خروج نجاست انتفاض وضو به علت در قولنی سائل قلیل ایله نقض ایدر
 یعنی بدن انساندن خارج اولان نجس حدث اولسه رأس جرحدن سیلان
 ایتمین قلیل حدث اولق لازم اولور اول ایسه حدث دکادر دیونقض ایدر
 (جواب) قلیلده خروجی منع ایله درز یا خروج مکان باطندن مکان ظاهره انتقالدر
 انتقال ایسه عند عدم السیلان موجود دکادر بلکه نجاست جلدده سارمه تک
 زوالیله رأس جرحدده ظاهر اولور سیلین ذکر اولنان کی دکادر سیلینده
 قلیک ظهوری انجیق خروج ایله تصور اولور (وجه ثانی) ایله دفعک مثالی
 معالک مسح رأس مسحدر مسح رأس ده مسح خف کی تثلیث مستوس
 دکادر قولنی سائل استیجاب ایله نقض ایدر پس معلل مسحده اولان معناکه
 تطهیر حکمی غیره مقولدر استیجابده وجودینی منع ایله دفع ایدر انو کی چون
 مسحده تثلیث مستون دکادر ز را تثلیث تطهیر معقولی تو کید ایچوندر
 پس مسحده تثلیث بر فائدهنی مفید دکادر تیمده مفید اولدیغنی کی واما
 استیجابده مفیددر عین نجاستی از ایه ابتد کی چون انو کی چون فقها استیجابده
 غسل افضلدر ددیله حکم ایله دفعک مثالی معالک قیام الی الصلوة خروج
 نجاست ایله بیله وضو و وجوبه علتدر پس سیلینک غیرنده دخی خارج
 نجس ایله وضوء واجب اولور قولنی سائل عدم ماصورتده تیم وجوبیله
 نقض ایدر یعنی صورت مذکورهده مع خروج النجاسته قیام الی الصلوة
 بولور حال بوکه وضوء واجب اولور نقض مز بورتک جوابی عدم ماقتنده
 وضو تک عدم وجوبی مسلم دکادر بلکه وضوء واجبدر لکن مائه عدم
 قدرت سببی ایله تیم مانله وضوءدن خلف اولشدر دردنجیسی غرض ایله
 دفعدر یعنی شوتعلیلدن غرض وفرعی اصله الحاقدن مطلب مقیس ایله
 مقیس علیه یئنی حکمی موجب اولان معناده تسویه در تسویه ایسه حاصله
 اولدیغنی یعنی علت خروج نجس در صورتینده موجود اولدیغنی کی حکم که
 حدثر آنده دخی موجوددر ظهور حکم که حدثدر فرعهده استمرار ایله
 متأخر اولدیغنی کی اصلده دخی استمرار ایله متأخر اولور پس تسویه علی
 کل حال حاصله اولغله نقض صوری مندفع اولدی مثالی دم نجسدر پس
 وضوئی ناقض اولور قولی استحضاضه ایله نقض اولور نقض مز بورتعرض
 سیلین و غیر سیلین یئنی تسویه ایله ردا اولور ز یا خارج سیلینده حدثدر
 لکن خارج مستر اولسه عفو اولور استحضاضه وسلس بولده عفو اولدیغنی کی

کلام مز بورتک مالمی شروط
 قیاس بیان اناستنده حرور
 ایتدی اولکه حکمک
 من غیر تفرقه بین الجلی
 والحق قیاس ایله عدم
 ثبوتی تعدیه تک شروطنده
 اولدیغنی متعین اولمشیکن
 قیاس خو ایله تعدیه نه
 کیفیتله صحیح اولور دیو
 سؤال ورودینک جوابنده
 معدی فی الحقیقه حکم
 اصل استحضاضه منکر
 اوزرینه سار تصرفتاده
 عین وجوبی کی لکن

پس سبیلینک غیرنده دخی مستر اولسه رعاف دائم کی عفو اولور پس
 نقض صوری اصل وفرعهده تسویه نبوتیله منع اولندی تفریر مز بورت
 انتفاء حکمک منعه راجعه در ز بر ناقض اولان امرین دعوی ابلدی بری
 ثبوت علت بری دخی انتفاء حکم پس امر بندن بر بنک ردی صحیح اولور
 الا احد امرینی منع ایله صحیح اولور معلوم اولاکه علل مؤثره اوزرله بنه وارد
 اولان نقض طرق اربعة مذکوره دن بریله ردا اولور سه نعلیل تمام اولور
 ردا اولور سه نظر اولور اگر نقض صورتینده ثبوت حکمدن مانع بولور سه
 علت باطله اولور حکمک دایدن من غیر مانع تخلفی بمنع اولدیغی چون واکر مانع
 بولور سه علت باطله اولور واصلکن تعدیه دخی ایتمز با تخصیص علتله
 قوللا و یا عدم مانع جزء علت و یا شرط علت اولسه یله قوللا یعنی نقض
 صورتینده انتفاء حکم جزء علت و یا شرط علتک انتفاس سبیله منتفیه
 اولان علتک انتفاسه منی اولسه ون ایچون فخر اسلام و مصنف واکر
 ذاهب اولغله متأخرین دخی فخر اسلامه تابع اولدیله تخصیص علتله
 قولدن تخلفی ایچون پس عدم مانع فخر اسلام و مصنف قتلنده عدم علتله
 مستند اولور اکثرین قتلنده مانعک وجودنه مستند اولور تخصیص علتله
 قائل اولور (مانع حکم بش قسمدر دیدیلر) ز بر حکم ایچون ابتدا و تمام
 ودوام واردر علت ایچون دخی ابتدا و تمام واردر علتده دوامه اعتبار
 یوقدر بلکه علتده تمامیت کافیدر خروج نجاست دائم دکل ایکن حدث
 ایچون علت اولدیغنی کی (اولکیسی) علتک انتفادنه مانع اولاندر
 حسیاتدن مثالی رمی ده و ترک انقطاعی کی شرعیاتده مثالی بیع حر کی
 (ایکنجیسی) تمام علتله مانع اولاندر حسیاتده مثالی سهمی محلنه اصابتدن
 منع ایدن کی شرعیاتده مثالی غیرک عبیدینی بیع کی مانعین مز بورتین
 تخصیص علتده معبر دکادر (اوچنجیسی) ابتدا و حکمدن مانع اولاندر
 حسیاتده مثالی سهمک محلنه اصابتی در عک منع ایتمی کی شرعیاتده مثالی
 خیيار شرط کی یعنی شرطله ثابت اولان حکم کی خیيار شرط ثبوت حکم که ملکدر
 اکه مانعدر انقضاء علت که ایجاب و قبولدر اکا مانع دکادر (دردنجیسی) تمام
 حکمه مانع اولاندر حسیاتده مثالی سهمی اصابت ابتدکی محلدن اخراج
 ومداواتدن صکره محل مندمل اولدیغنی کی شرعیاتده مثالی خیيار
 رؤیت ایله بیع کی خیيار رؤیت ثبوت حکمی منع ایتمز اولکه ملکدر

شو قدر وار که مخالف صورتی
 و طرفیندن عین جریانی
 قیاس خفی اولان استحضاضه
 حکمی اولدی ایسه تعدیه
 استحضاضه اضافت اولندی
 زیر انصرفت سارده اولان
 اصلده بو کیفیت اوزرینه
 عین یوقدر اولکه
 متازعینه قضیه واحدهده
 عین توجهدر
 (تلویح)
 ضعیف الاثر اولان دلیل
 قوی ایله ترک اولندیغنی
 معناسی ذکر اولاندر پس
 استحضاضه برشیده تخصیص
 علت دکادر کذا
 (فی التلویح)

ولكن خيار رؤيت ثابت ايكن مبيعي قبض ايتكمه صفقه تامه اولر
 من له الخيار قضا ورضا سنسز فسخته قادر در (بشجيسى) لزوم حكمه مانع
 اولاندر حسياته مثالي بر كسفته بر كسفته بن جرح و جرح مزبور تمتد
 و جرحه طبيعت اولسه ضرر ندين امن حصول كبي شرعياته مثالي خيار
 عيب اليه بيع كبي خيار عيب ثبوت ملكه مانع دكلدر بلکه تمامه مانع در حتى
 مشتري مبيعه تصرفه قادر در رضا و قضا سنسز فسخته قادر دكلدر خفي اوليه كه
 ذكر اولان تسامحه مبي تمثيلات در و الارى مضيه علت و مضى اصابته اصابت
 دخی جراحته جراحته دخی سيلان دجه سيلان دم دخی ذهوق و روحه علت در
 بوندن صكره معلوم اولاكه عدم علت كاهي زياده وصف ايجون اولور
 يعني بر وصفك حكمه علت اولديني زياده وصف ايجوندر بيع مطلق ملكه
 علت ايكن خيار زياده قلنسه علت معدومه اولور يعني اطلاق اوزر به باقي
 قالمافله حكمه علت اوله من و كاهي عدم علت و صفك ناقص اولديني چون
 اولور پس كل جزئك و يا شرطك انتفاسيه منتفى اولور خارج بخش
 كبي خارج بخش عدم جرح اليه بيله انتقاض وضويه علت در جرحك
 وجودي قنده علت دكلدر مستحاضه و معدوده نقض وضويه علت
 اولديني كبي خفي دكلدر كه امثله مزبوره تسامحه مبي تمثيلات در و الارى
 مضيه مضى اصابته اصابت جراحته جراحته سيلان دم سيلان دم ذهوق
 روحه علت در (الثاني الممانعة وهي منع مقدمة بعينها ففي المؤثرة اما في نفس
 الحجة و اما في وجودها في الاصل او الفرع و اما في شرط التعليل و اما
 في اوصاف العلة و في الطردية في الوصف او الحكم او صلاح الحكم او نسبته
 الى الوصف الثالث فساد الوضع وهو ترتيب نقبض ما يقتضيه العلة عليها
 ولا ورودها بعد المناسبة) دفع قياسك (ايكنجيسى) ممانعه طريقيه دفعدر
 ممانعه مقدمات دليلدن بر مقدمه مبي بعينها منعدر يا سند اليه و يا بلا سند مبنای
 قياس اولان مقدمات و صفك علت و وصفك اصل و فرعه وجودي و شرائط
 تعليلك تحققي و اوصاف علت كه تأثير و غير تأثير درانده متحقق اولسيدر پس
 معترض ايجون مقدماتن هر بريني منع ايتكمك واردر علت
 مؤثره واقعه اولان ممانعه يانفس جنده در مثلا معترض ممانعه وصف جامع
 ديود كر ايتديكك و صفك علت و علتیه صالح اولديني تسليم ايتكم ديكمك
 و يا ممانعه علتك اصل مقيس عليها وجودنده در يعني علت سنك بيان

حكمك دليلدن من غير
 مانع تخلفي ممنوع اولديني چون
 (منه)
 و هو وجود العلة في صورة
 مع تخلف الحكم
 (توضيح)
 و علل مؤثره اوزر به
 اساس مناظره اولان
 مانعه دن صكره سائل
 ايجون ايجق معارضه
 واردر زير اعلل مؤثره
 آري كتاب و سنت و اجماع

ابتديكك علت اولديني تسليم ايدلم لكن اصل مقيس عليه وجوديني
 تسليم ايتكم ديكمك و يا فرعه موجود اولديني تسليم ايتكم ديكمك منع ايدر
 و يا ممانعه تعليلك شرطنده واقعه در يعني ذكر ايتديكك حكمه شرائط
 تعليلك تحققي تسليم ايتكم ديكمك ممانعه در و يا اوصاف علتده واقعه در يعني
 علت قياسك مؤثره اولديني منع ايتكمك علت مؤثره اوزر به وارده اولان
 ممانعه ذكر اولندي ايسه علت طرديه اوزر به وارده اولان ممانعه ك كيفيت
 ورودی بيائنه شروع اولندي * علت طرديه در واقع اولان ممانعه دخی
 (يانفس و صفنده در) مثلا سائل ممانعه علتی دعوی ايتديكك و صفك
 اصلده و يا فرعه وجوديني تسليم ايتكم ديكمك (و يا ممانعه حكمنده در) مثلا
 اصل مقيس عليه ذكر ايتديكك و صفك اليه مدعاك اولان حكمك ثبوتی
 تسليم ايتكم ديكمك * و يا حكمك ايجون علت اولان وصف اليه اول حكمك
 فرعه ثبوتی تسليم ايتكم ديكمك * و يا منع وصفك علتیه صالح اولسنده در
 مثلا وصفك اصل و فرعه وجودی * مسلمدر لكن اول وصفك علتیه
 صلاحيتی تسليم ايتكم ديكمك * و يا ممانعه ممانعه بر حكمی وصفه نسبتنده در
 مثلا اصلده اولان علت سنك ذكر ايتديكك و صف اولديني تسليم ايتكم
 ديكمك در دفع قياسك (او جنجيسى فساد وضعه در) فساد وضع علتك اقتضا
 ايتديكي حكمك نقبضی اول علت اوزر به ترتيب ايتكمك مثلا شافقيه ك فرقتی
 احد زوجينك اسلامي اوزر به ترتيب ايتكمك كبي حال بو كه اسلام التيامدر
 فرقت دكلدر پس واجب اولان فرقت بعد عرض الاسلام اسلام دن
 اباسي اوزر به ترتيب اولته نته كم حنيفه ده بويه اولديني كبي بعد بيان
 المناسبه فساد وضع طريقيه اعتراضك ورودی بو قدر زير اناسبتك معناسي
 حكيمي اكه اضناقت صحيح و حكمك اندن نابی اولمامقدر (الرابع فساد
 الاعتيار وهو منع محليه القياس بالنص على خلافه و يرد بالطعن
 في السند و بالمعارضة باخر الخماس الفرق وهو بيان وصف في الاصله
 مدخل في العلية لا يوجد في الفرع و يرد بانه غضب و بان الفارق لا يضر
 اذا اثبت عليه المشترك الا اذا اثبت مانعا في الفرع لكنه لا يبي فرقا وكل
 ما لو اورد به لرد و ينبغي ان يورد بالممانعة) دفع قياسك (در دنجيسى فساد
 اعتباردر) فساد اعتبار مدعاك قياسه محل اولديني منعدر خلافته دال
 نص وارد اولديني چون منع مزبور دن جواب سند خبر واحد ايسه سنده

ايه ما بعد الظهور مناقضة
 فساد وضع اليه اعتراضه
 محتمل دكلدر
 (منار ان ملك)
 ولكن علل مؤثره اوزر به
 نقض صوري و قومي
 تصور اولسه طرق
 اربعة دن بر يله رد اولور
 (منه)

ظعن ايله در ودخی نصك اول معناده ظهوری منع ايله در نص مؤول اولدیغیچون و یا توك مثلثی نص آخر معارضه سیله در قیاس نصینك سقوطی ايله سالم اولسون ایچون (بشبی فرقد ر) فرق علیته مدخلی اولان وصفك اصل مقیس علیه ده وجودی وفرعه عدم وجودی مبین اولمقد ر پس فرق حاصلی وصفك علیتی منع وشئی آخر انضمامیه علت اولدیغنی دعوا در فرق اهل نظر دن کثیرن قتلزنده مقبولدر فرق من بوز (اولا) منصب تطیلی خصص اولغین رد اولنور ز را سائل مرقع انکارده مسترشددر پس سائل وصفی شئی آخر انضمامیه علت اولدیغنی دعوی حیننده موقوف دعویده واقف اولش اولور بوتقدیرجه اقامت دلیل سائله توجه ایدر (ثانیاً) فارقك مضر اولماسیله رد اولنور یعنی معلل وصف مشترك علیتی بعد الاثبات فرعه حکمك ثبوتی لازم اولور فرعه علتك ثبوتی ضرورتیه بناء فیرا غایه امر معترض فرعه بولمین وصفك اصلده علیتی اثبات ایدر بوایسه تعدیه بی موجب اولان وصف مشترك علیته منافی دککدر مکر که معلل فرعه بر مانع اثبات ایده اول صورتده مضر اولور یعنی فارق فرق فرعه ثبوت حکمی مانع اولور وجه اوزره اثبات ایلیه بوتقدیرجه مضر اولور لکن فرق فرق مجرد اولدیغنی حالده باقی قالز بلکه فرعه عدم علیتی بیان اولور علت مع عدم السانع وصف مفروض اولدیغیچون معلوم اولاکه هر اعتراضکه بطریق الفرق ایراد اولدقدقه جدلی انی منع و توجیهی رد ایدر اوله لایق بودر که سائل انی منع طریقیه ایراد ایده که جدلی انی رده قادر اولماغله نظار بیننده مقبول اوله ممانعه اساس مناظره اولدیغیچون مثلاً شافیه راهنک عبد مرهونی اعتاقی بر نصرفدر که حق مرهونی ابطال اولور پس اعتاق مزبوز راهنک عبد مرهونی بلا رضا المرهن یعنی کبی رد اولنور قولرینی حنفیه فرق طریقیه رد ایلسه یعنی اعتاق بیع کبی دککدر ز را بیع فسخته محتملدر عتق فسخته محتمل دککدر ذیو فرق طریقیه رد ایلسه فرق نفسنده صحیح اولسه یله مسموع دککدر سائل ایچون ولایت فرق اولدیغنه بناء پس واجب اولان علی سبیل الممانعه زد اینک کر کدر یعنی حکم اصل که بیع راهندر بطلان اولوزسه مسلم دککدر بزم قمرده بیع راهنک حکمی توقف اولنجه نه کیفیتله باطل اولور واکر بیع راهنک حکمی توقف اولور سه فرعه بطلان دعواسنی حکمینک متمایلین

معلوم اولاکه مقیس علیه ک
علتده اولان معارضه یه
مغایزه تعیزاید ر اصل
و فرغ یعنی مناطی حکم
ولان وصفده فرق ابتدیی
ایچون بوفره قیاس
مع الفارق دخی دیرل
(ابن ملک)
اول ایسه جائز دککدر
کما عرف فی شروط القیاس
بوندن مراد اعتراضی
مناقضه و معارضه یه تقسیمدر
معارضه بی تقسیم دککدر
فلا تغفل
(کذا فی التوضیح)

اولامسنی ایجاب ایدر واکر فرعه توقف دعوی اولنور سه ممکن دککدر عتق فسخته محتمل اولدیغیچون (السادس المعارضه وهی اقامة الدلیل علی نقیض مدعی الخصم وتجرى فی الحکم وعلته ويسمى الاولى معارضه فی الحکم فاما بدلیل المعلل ولو بزیاده وهی معارضه فیها معنی المناقضه فان دل علی نقیضی الحکم بعینه فقلب وعلی ما يستلزمه فعکس والاول اقوی) دفع قیاسک (التجسیسی) معارضه در معارضه خصمک مدعاستک نقیضی اوزرینه دلیل اقامتی در یعنی سنک دلیل اولوق اوزره ابتدیکک وصفك حکم دلالتی واریسه ده بنم قدمه خلافته دال اولور دلیل وارددریمکله در معارضه ک جریانی یا حکمده در سائل حکم مطلوبک نقیضه دلیل اقامه ایدر سه ویا حکمک علتده در معارضه مقدمات دلیلن بر مقدمه ک یعنی اوزرینه دلیل اقامه ایدر سه معارضه اولی معارضه فی الحکم معارضه ثانیه معارضه فی المقدمه تسمیه اولنور معارضه فی الحکم دخی یا معلل دلیلله در بویله اولان معارضه معارضه فیها معنی المناقضه تعیزاید ر معارضه دینلدییکی نقیض حکمی اثبات ایتدیگیچوندر مناقضه دینلدییکی دلیل معللی ابطال ایچون در زیرا دلیل صحیح نقیضین اوزرینه اقامه اولنور پس معارضه ک دلیل حکمک نقیضه بعینه دلالت ایدر سه اکه معارضه بالقلب دیرل قلب تسمیه اولدیغنی معترض یعنی سائل وصف یعنی علت علیه نه شاهد ایکن له سنه شاهد قلدی نه کم شافیه ک مسح رأس رکندر پس تثلیثی غسل وجه کبی مسنوندر قولرینه حنفیه مسح رأس رکندر محملده فرض اوزرینه زیاده ایتمکله اکالدن صکره غسل وجه کبی تثلیثی مسنون دککدر واکر دلیل معارض حکم نقضک مستلزم اولدیغنی حکم آخر اوزرینه دلالت ایدر سه عکس نقیض تسمیه اولنور مثلاً شافیه صلوة نفل بر عبادتدر که فاسد اولسه آنده مضی واجب دککدر پس شروع و ضوء کبی مضی لازم اولور قولرینه حنفیه ذکر اولتان صلوة نفل عدم امضاه و ضوء کبی او اور سه نفلده نذر شروع و ضوء مساوی اولدیغنی کبی مساوی اولوق واجب اولور بوایسسه یا شمول عدم ایله در و یا شمول وجود ایله در شمول عدم طریقیه اولسی باطل اولدیغنی وجهی ظاهر در که نافله نذر ایله بالا جماع واجبدر پس ثانی متعین اولدی اولکه نذر و شروعله جمیعاً وجوددر بوایسسه نقیض حکم معللدر پس معترض دلیل معلل ایله وجوب استوائی اثبات ایلدی انجلین استوا که اندن صلوة نفلک شروعله وجوبی لازم اولور اول ایسه معلل نافله ک

غسل وجه قولی شافیه
مذهبی بیانده لهرلرینه
شاهد ایکن حنفیه قولنده
علیه لرینه شاهد اولدی
(منه)
شافعی قتلزنده اسلام
شرائط احصا ندن دککدر
حتی بر ذمی حره تیه یه
زنا ایلسه انلر قتلزنده رجم
اولنور حنفیه ده اولنور
(منه)
یعنی قلب طریقیه
ورود ایدن اعتراضدن
مخلص طلب اولنور سه
کلام استدلال طریقیه
ذکر اولنوب تعلیل طریقیه
ذکر اولنماق کر کدر زیرا
برشی بر شیئه وذلك الشی

شروعله عدم وجوبی اثبات ابتدکنک نقیضی در قلب مزبور عکس شدن
 بر قاج وجهله اقوی در (قال واما بدلیل آخر وهی معارضه خالصه فاما
 ان یثبت نقیض الحکم بعینه او بتغییر و الاول اقوی والثانیة معارضه فی المقدمه
 فان كانت یجعل العله معلولا والمعلول عله کعارضه فیها معنی المناقضه و قلب
 ایضا و انما نتیجه اذا كانت العله حکما لا وضعیا) و یا معارضه معک دلیلتک
 غیر ی دلیل ایله معارضه در بوکا معارضه خالصه در بر بونده معنی مناقضه
 یوقدر دلیلته اصلا تعرض اولمذ یغیچون تلك المعارضه دخی یا معک مدعای
 اولان حکم بعینه نقیضی اثبات ایله در مثلا شافعیه نک مسح وضوده رکندر
 پس غسل کبی تثلیثی مسنوندر قولرینه حنفیه مسحدریس تثلیثی مسح
 خفده مسنون اولدیغی کبی مسنون دکلدر قولر یله معارضه ابتد کلری کبی
 و یا معارضه دلیل آخر ایله نقیض حکمی اثباتدر لکن بعینه دکل بلکه تغیر
 اثباتدر مثلا بزم اب وجودندن بری اولین صغیره حقه بعه الصغرابی اولان
 صغیره کبی اوزرینه ولایت انکاح ثابت اولور قولر کبی معترض صغیره
 اوزرینه ولایت ماله قیاسا نکاحه دخی ولایت یوقدر زیرا اخ ایچون
 صغیره نک مالنده بالاتفاق ولایت یوقدر پس نفسی اوزرینه دخی ولایت
 یوقدر پس علت قصور شفقدر صغر دکلدر علت صغرا و ایدی معارضه
 معارضه خالصه اولیوب بلکه قلب اولوردی پس معلل مطلق ولایتی اثبات
 ایدی سائل مطلقا ولایتی نفی ایلیوب بلکه انحق ولایت اخی نفی ایتمکله
 نقیض حکمه تغیر واقع اولدی اولکه اخ ایله تقیددر پس حکم معللی
 نفی لازم اولدی بعد الولاده اقرب قربات اخ اولدیغی جهتدن پس اخک
 ولایتی نفیدن عموم مثلا نک ولایتی نفی لازم اولدی اعتبار مزبور
 ایله معارضه دن شونوع ایچون وجه صحت ظاهر و نمایان اولدی و یا دلیل
 آخر ایله نقیض حکمی مثبت اولیوب بلکه نقیضک مستلزم اولدیغی
 حکمی اثباتدر مثلا زوجی آخر دیارده اولان مرثیه زوجتک فوقی اخبار
 اولمغله بعد الاعتداد مرثیه نفسنی زوج آخره تزویج و آخردن برولد تولدندن
 صکره زوج اول حیا کلسه ولده اول احقدر فراس صحیح صاحبی
 اولدیغیچون قولنه بطریق المعارضه زوج ثانی حاضردر حاضر فراس
 فاسد صاحبی ایسه ده ولدک نسبت اول مستحقدر بغیر شهود تزویج ایدوب
 ولد تواید ایدن کبی پس معارضه حکم آخر که زوج ثانی دن نسب ثبوتدر

دخی تلك الشیثه دلیل اولوق
 جائزدر ثبوتنه تصدیقی
 مفید اولورسه و قیاس
 یابنده ذکر اولتان دلیل
 فرعه مظهر حکمدر
 مثبت دکلدریس سببیتدن
 هر بری اخری مظهر اولوق
 جائزدر الصوم عبادت یلزم
 باندر فیلزم بالشروع
 قولر کبی بونده حکمیتدن
 برتک ثبوتله آخرک ثبوتنه
 ینلرنده مساواته بناء
 استدلال ایدر زشافعیتک
 تعلیل طریقله استدلال لری
 بونک خلافتدر جلدورجم
 ینسده مساوات

انی اثبات ابتدی ولکن نسبک زوج اولدن نفینی مستلزم اولغین معارضه
 قائمه اولدی یعنی معارضه اعتراضات مذکورده دن بریله مندفعه اولیوب
 بلکه متحققه اولدی ایسه طریق دفعی بروجه آتی ترجیحدر اولکه زوج
 اول فراس صحیح صاحبی اولمغله فراس فاسد صاحبی اولان زوج ثانیکنک
 حاضر اولسندن اعتباره اولی دردمکله زیر اصحت فراس حقیقت نسبی موجبدر
 فراس فاسد شبهه نسبی موجبدر حقیقت شی اعتباره شبهه ایله ثابت اولان
 شیدن اعلا و اولیدر وجه اول که بعینه نقیض حکمی اثباتدر وجهین باقیمندن
 اقوی در زیرا معارضه دن مقصد حکم معک نقیضی اثباتدر وجه اول که
 صریحا دلالت ایدر صریح ایسه ضمنا و با استلزاما دلالت ایدندن اقویدر (والثانیة)
 معارضه نک قسم تائیدی که علت حکمه معارضه در که معارضه فی المقدمه
 تسمیه اولنور معارضه فی المقدمه علتی معلول و معلولی علت قلغله اولورسه
 که معارضه فیها معنی المناقضه تسمیه ایدرر و قلب دخی در بر معارضه
 مذکوره علت قیاس حکم اولوب وصف اولورسه متجه در بر اعلمت
 وصف اولورسه انی معلول و حکمی که علت قلغله ممکن اولور مثلا اصحاب
 شافعیه نک کفار جنسدر بگری زنا ایدر سه جلد مائه وثبی زنا ایدر سه
 مسلین کبی رجم اولنورر زیرا جلد مائه غایه حد بکر و رجم غایه حد ثبوتدر
 پس بکر حقه غایت حد واجب اولنجه ثبوتده دخی بکر کبی غایه حد
 واجب اولور نعمت هر نیجه اکل اولورسه مقابلنده اولان جنایت دخی
 افحش اولغین جزاسی اغلظ اولور پس بکر حقه جلد مائه واجب اولنجه
 نبیده بوندن اکثر واجب اولدی اول ایسه دکلدر الارجددر زیر اشروع
 جلد مائه فوقنده انحق رجمی واجب قلدی حنفیه جوابده مسلین بکررینه
 جلد مائه حد اولدیغی ثبوتی رجم اولدیغیچوندر پس معلل جلد بکری
 نیک رجه علت قلدی حنفیه ایسه رجم ثبی جلد بکره علت قلدی قال
 (والاحترار عنده ان یورد بطریق الاستدلال باحد هما علی الاخر و الا فخالصه)
 ۳ قلب مزبور ایله اوزرینه اعتراض وارد اولماق وجهی اوزره تعلیل
 حکمیتدن بری آخر ایله تعلیل طریقله ایراد اولنمایوب بلکه حکمیتدن
 برتک ثبوتله حکم آخرک ثبوتنه استدلال طریقله ایراد اولنمقدر حکمیت
 ینسده اوزرینه استدلال بنا اولتان معناده مساواته ثابته اولورسه (نحو
 ما یلزم بالنذر یلزم بالشروع اذا صح الحجج) دیندیگی کبی پس صلوٰة و صوم

اولدیغیچون زیرا رجم
 عقوبت غلیظه جلد عقوبت
 علیظه دکلدر و رجم
 ایچون شروط وارد
 جلد ایچون یوقدر
 والحاصل قلت طریقله
 اعتراض ورودندن مخلص
 شیتک مساواتی ثابت
 اولدقده در توأمین کبی
 توأمینده احد هما ایچون
 حریت ثبوتی اخرده حریت
 ثبوتله در رق ونسبت
 بویله در (ابن)

تطوعاً شروعله واجب اولور بونده شافعیته خلافی وارد زیرا انلر حج شروعله لازم اولدیغیچون نذر ایله دخی لازم اولدی دیرلر حنفیه مندورک لزومندن غرض شروع اولتاک لزومه استدلالدر بیلرندله اولان مساواته بنیاء دیرلر بلکه شروع اولی در زیرا تقریه سبب که نذر درانی رعایت واجب اولنجه قربت اولانک رعایتی اولویت ایله واجب اولور و اگر معارضه علی معلول معلولی علت قلغله اولر سسه معارضه معارضه خالصه در یعنی انده معنای مناقضه بوقدر (قال فان قامت علی نفی علیة قبلت و علی علیة شیء آخر فان قصر او تعدی الی جمع علیه لا تقبل وان تعدی الی مختلف فيه تقبل عند النظر لالفقهاء) پس معارضه خالصه معالک علیتی اثبات ابتدکی علتک نفی اوزرینه قائمه اولور سسه معارضه مقبوله اولور و اگر شیء آخرک علیتی اوزرینه قائمه اولور سسه نظر اولور ذلك الشیء الاخر علیته قاصر اولور سسه و یا جمع علیه متعدیه اولور سسه مقبوله اولور قاصر اولدیغی صورتده مقبوله اولدیغی تعلیلک جوازی متعدیه ایچون اولسنه بنیاء در بونک بیانی بودر که معالک حدیدی خدید ایله بیع موزون و مقابل بالجنس اولغله ذهب و فضه نکی بیعی کی متفاضلا جائز دکدر قولنه سائل اصلده علت ربو ائیمیت در وزن مع الجنس دکدر ثنیت ایسه فرع اولان حدیده مقفوده اولغین حدیده حرمت ربو اجاریه اولور دیو معارضه ایدر شافعی قننده معارضه مزبوره مقبوله در زیرا معترضک مقصودی وصف معالک علیتی ابطالدر پس وصف آخرک علیتی بیان ایتمکله هر برینک مستقلا علیتری و هر برینک جزء علت اولمیری محتمل اولغین استقلاله جزم صحیح اولماغله و اما فرع جمع علیه متعدیه صورتده مقبوله اولدیغی کی حکم علل شتی ایله ثابت اولوق جائز اولدیغیچوندر و اما فرع مختلف فیهمه تعدیه ایسه عند النظر مقبوله در تنه کم حص حصه بیع اولسنه مکیل و مقابل بالجنس اولغله حنطه کی متفاضلا بیعی حرام اولور قولنه معترض علت طعمدر پس قوا کهه و کیلک مادونه تعدیه ایدر حفته بی حفتین ایله بیع کی حال بو که ربوانک یعنی بو ایکسنه جریانی مختلف فیهمه در پس بو مثلاً معارضه اهل نظر قتلرندله مقبوله در زیرا خصمین انجیق وصفیندن برینک علیته اتفاق ایتدیلر زیرا وصفیندن هر بری علیته مستقل اولسنه فرع مختلف فیهمه نزاع واقع اولردی پس وصفیندن

مسئله هر قومده معالدر مراد شافعی حضرت بدر زیرا مع القطع ضمان وجوبی ذکر اولسان علت ایله حنفیه در که مأخذ خصم توهم اولسان سرقه مال غیر بیلا اعتقاد اباحه و تأویل اخذ اولسی در حاصل جواب وجوب ضمانی اقتضایدن نه ایسه انی تسلیمدر لکن مأخذ حنفیه قتلرندله ضمانی مسقط اولاندر اولکه استیفای حدر زیرا استیفای حد اسقاط ضمانده ارائمزله سننده در (حسن جلی علی التلویح)

هر برینک علیتی اثبات وصف آخرک علیتی نفی در مجمع علیه اولان فرعه تعدیه بونجیلین دکدر معلل ایچون وصف معترضک علیتی قولاً بعدد العله التزامی جائز اولدیغیچون تنه کم معلل علت ربو کیل و وزن اولدیغی بعد الدعوارزه تعدیه ایچون اقتیبات و ادخارک دخی کیل و وزن کی ربو ایله علیتی التزامی کی لکن انجیق طعمک علیتی التزام ممکن دکدر مثلاً نقاحده ربو اجر بانی انکاره بنیاء فقها قتلرندله مقبوله دکدر زیرا وصفیندن برینک صحت علیتیچون وصف آخرک فسادنده ذاترینه نظره تأثیر بوقدر علیتک استقلالری جائز اولدیغیچون (السابع القول بموجب العله وهو التزام ما یلزمه المعلل مع بقاء الخلاف وهو علی ثلثة اوجه الاول ان یلزم ما یتوهم انه محل النزاع او ملازمه اما بصریح عبارته او بحملها علی غیر مراده) طرق دفعک (بدنجیسی) قول بموجب العله ایله دفعدر قول بموجب العله معالک تعلیلیله الزام و اثبات ایتدیکی سائلک التزام و قبولیدر حکم مقصوده بقاء خلاف ایله به مثلاً سائل معلله بعد التعلیل بن سنک تعلیل ایله الزام ایتدیکی حکمی الزام و قبول ایدرم لکن تعلیلکدن حکم مطلوبک لزومی مسلم دکدر دیملکه اعتراضدر معلوم اولاکه قول بموجب العله نک و قوعی اوج وجه اوزره در (وجه اول) معلل تعلیلیله محل نزاع و یا محل نزاعک لازمی توهم اولنانی الزام ایتسیدر حالبو که محل نزاع متوهم اولان محل و یا اول محلاک لازمی دکدر پس قول بموجب العله ایله سائل معالک الزام و اثبات ایتدیکی التزام و قول ایتس اولور یا معارضه صریح عبارت معلل ایله در تنه کم معالک (القتل بالثقل قتل بما یقتل به غالباً فلا ینافی القصاص كالقتل بالخرق) نزاع خدم منافاتده دکدر بلکه ایجاب قصاصده در و یا معترض عبارتة معللی معالک مرادینک غیریه حمل ایتسپله در مثلاً معالک مسح رأس وضوده رکندر پس غسل وجه کی تثلثی مسنوندر قولنی معترض تثلث بزم قتمزده دخی مسنوندر لکن فرض اولان لقوله تعالی (بروسکم) بعضدر بعض ایسه یار بعدر و یار بعدن اقلدر پس استیعاب تثلث وزیاده در دیملکه اعتراض ایدر معلل تثلث ایله ماتک محل فرضه اوج دفعه اصابتی مراد ایدر سائل ایسه تثلثی فرضی اوج مثلی قلغله حمل ایلدی پس معترض معالک عبارتتی مرادینک غیره حمل ایلدی حتی معلل مرادینی تصریح ایلسه قول بموجب العله قیلندن قلمق ممکن بلکه

احتراز عن احد الحربی مال المسلم لانه لا یوجب الضمان لان الحربی یعتقد اباحتہ (حسن جلی) یعنی منزله الحقی که مسروق منه در آنوک ابراسی منزله سننده در (منه) بوقیاسدر دلیل آخر دکدر صاحب تلویحک زعم ایتدیکی کی (مرأة)

ممانعه اولدیغی متعین اولور * معلوم اولاکه سائل معالک ذکر ایتدیکی ماخذی رد ایتد کدن صکره کنیدی ماخذینی بیان اوزرینه واجب اولور می واجب اولور می خلاقیه در بعضیلر واجبدرد دیدیلر بعضیلر واجب دکلدرد دیدیلر قول ثانی اصحدر تفصیلی کشفده مسطوردر قال (والثانی ان یلزم ابطال ما توهم انه ماخذ الخصم) وجه ثانی معال تعلیلله ماخذ خصم توهم اولسان شیک بطلانی الزام ایتسیدر حالبوکه شیء مزبور ماخذ خصم دکلدرد پس خصم قول بموجب العله طریقله معالک الزام ایتدیکی التزام و ابطال ایتسیدر نته کم شافینک * سرقهده سرق مال غیر می مباح اعتقاد نستر و بلا تأویل اخذدر پس غصب کی ضمانتی موجب اولور قولنه حقیقه جوابده غصب بزم قتمزده دخی موجب ضماندر لکن استیضای حد بزم قتمزده ضمانتی اسقاطده ابرامزله سنده در حد ایسه ضمان ایله جمع اولمز (والثالث ان یسکت عن مشهوره والسائل یسلم المذکوره ویبقی النزاع فی المطالب) وجه ثالث معالک شهرته بنیاء مقدمه مشهوره دن سکوت ایتسی و سائلک مقدمه مذکور بی تسلیمی ایله بیله مطلوبده اولان نزاعک بقاسیدر مقدمه مطویه منازع فیها اولدیغیچون * خفی اولیه که مقدمه مطویه مقدمه مذکور ایله نقیض حکم معالی انتاجه یا محتملدر مثلاً معالک مر افق غسل اولمز زیرا غایه لیل کی معنی تحتنده داخل دکلدرد یعنی مر افق لیل کی معنی غایتدر پس غایت اولنجه لیل کی معنی داخل اولمز حقیقه جوابده مر افقک لیل کی غایت اولدیغی بزم دخی مسلمزدر لکن اسقاطه غایتدر زیرا ید آموزه وارنجه اولان عضوک ایتسیدر اگر مر افق غسله غایتدر بو ذکر اولیدی رد اولغیوب منع اولنوردی 7 و یا مقدمه مطویه نقیض حکم معالی انتاجه محتمل دکلدرد مثلاً معالک وضوده نیت شرطدر زیرا قریه اولدیغی ثابت اولان حکمده صلوة کی نیت شرطدر حقیقه جوابده وضوده نیت اشتراطی ندن لازم اولدی پس قول بموجب ایله اعتراض رد اولنور صغرادن ساکت اولدیغیچون صغرا ذکر اولیدی رد اولنوردی بلکه (لانم ان الوضوء ثبت قریه) دیمکله منع اولوردی (فصل فی الانتقال و اذا دفع تعین الانتقال اما من علة الى علة اخرى لاثبات العلة الاولى او من علة لاثبات الحكم الاول او من علة الى اخرى لاثبات حکم اخر بل یحتاج الیه الحكم الاول واما من حکم الى حکم اخر بالعلة الاولى كذلك والکل صحیح اتفاقاً الا لثانی فقیل قصة الخلیل منه وقلیل) لاعل قیاس دفع انواعندن برنوعله

معلوم اولاکه قول بموجب العلة وغیری ایله واقعه اولان اعتراضات قیاسه مقصوره دکلدرد بلکه کتاب الله وسنت رسول الله علیه الصلوة والسلامه دخی جاریه لدر (منه) معلوم اولان انتقال قیاسک قیاسنده بر کلامدن کلام اخره انتقال ایتسی در (تلویح) زیرا مجالس مناظره ابانه حق ایچون معقوده در ابانه ایسه دلیل متاهی اولدقده حاصل اولور پس

دفع اولنسه قیاس ایچون انتقال متعین اولور منتقل الیه اولان کلام علت و یا حکمدن غیر می اولور سه حشو و مقصوددن خارج اولغله مقبول اولمز پس انتقال یا انجق علتیه و یا انجق حکمه و یا علت و حکم مجموعنه اولور انجق علتدن اولان انتقال دخی یا علت قیاسی اثبات ایچوندر و یا انجق حکمی اثبات ایچوندر و اگر انتقال بر حکم آخر اثباتیچون اولور سه علت و حکم مجموعنده انتقال اولور انجق حکمده اولان انتقال دخی حکم قیاسک محتاج الیهی اولیان حکم اولور سه قیاسده حشو و مقصوددن خارج اولغله مقبول دکلدرد و اگر حکم قیاسک محتاج الیهی اولان حکمه انتقال اولور سه اول حکمی علت قیاس ایله اثبات لازم اولور و اگر علت قیاس ایله اثبات لازم اولور سه علت و حکم مجموعنده انتقال اولور پس طرق مناظرهده مقبره اولان انتقالات درت قسم اولدی (قسم اول) علت قیاس اثبات ایچون علت اخرايه انتقالدر (قسم ثانی) حکم قیاسی اثبات ایچون بر علتدن علت اخرايه انتقالدر (قسم ثالث) حکم قیاسک محتاج الیهی اولان حکم اخری اثبات ایچون علت اخرايه انتقالدر (قسم رابع) حکم قیاسک محتاج الیهی اولان حکم اخره انتقالدر علت اولانی اثبات ایله قسم اولکه بر علتدن علت اخرايه علت اولانی اثبات ایچون انتقالدر وجوه دفعندن اولان ممانعهده متحقق اولور یعنی علیتی عند السائل مسلم اولیان وصف ایله تعلیلده متحقق اولور زیرا سائل مجیبک ایراد ایتدیکی وصفی علت اولدن منع ایتد کده مجیبه اول وصفک علیتی دلیل آخر ایله اثبات واجب اولور نته کم معالک صبی مودع و دیعه بی استهلاک ایلسه عدم ضمانده (انه لا یضمن لانه مسلط علی الاسهلک) قوانه سائل علت مذکور بی انکار ایلسه معالله علتک اثباتی لازم اولغین علت اخرايه انتقال ایدر انکله صبی قتمده برشی ایداع اهلا که تسلیط اولدیغی مثبت اوله قسم ثانی که بر علتدن علت اخرايه حکم اولی اثباتیچون انتقالدر علت اولانی اثبات ایچون انتقال دکلدرد بو قسم فساد وضع و مناقضهده متحقق اولور مناقضه تک دفعی مناسبت و تأثیر بیابله ممکن اولر ایسه قسم ثالث که بر علتدن علت اخرايه حکم قیاسک غیر حکم آخر اثباتیچون انتقالدر لکن مطلق دکل بلکه حکم اول که حکم قیاسدر انک محتاج الیهی اولان حکمی اثبات ایچون علت اخرايه انتقالدر مثلاً (ان الکاتبه عقد معاوضة یحتمل الفسخ بالاقاله فلا یمنع عن الصرف الى الكفارة بالاجماع کالبيع بشرط الخيار للبايع والجاره)

انتقال مزبور جائز اولسه متقطع اولیوب بلکه من غیر حصول المتی مجلس مناظره تحویل اولغی اقتضا ایدر (ابن ملک) و بعضیلر خلاف محلنده ضرورت دعواسنی استبعاد و ابکی وجهله تمسک ایتدیلر وجه اوله بقاء شرائع قویله وجه ثانی به وبالاجماع قولیه اشارت ایلدی استصحابک حاله اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتی قیلندندر (منه)

قولر کبی یعنی معلل بدل کاتبدن مولاسنه برشی ادا ایتمیان عبد مکاتبی
 مولاسی کفارت یعنی ایچون اعتاق ایتمسنگ جوازینی قولر مز بور ایله
 تعلیل ایلسه خصم اولان سائل قول بموجب العله طریقله کلام مز بورک
 مقادینی بندخی قائل وینم عندمده دخی کاتب عبدی کفارة بینه صرفدن
 منع ایتمزولکن مانع عن الصرف عقد کتابت دکادر بلکه رفته
 نقصان اولدیغیدر اوله ومدبرک عتقری کبی دیوا اعتراض ایلسه
 بزجوابنده رق ناقص دکادر یعنی عقد کتابت سببی ایله رفته کفارة
 صرفه مانع اولور نقصان بوقدر دیرز ورق عدم انتفاصنی علت آخری ایله
 اثبات ایدرز اولکه کتابتک عقد مطوضه اولمسنده در پس کتبات
 رفته نقصان ایجاب ایتمز دیکله مکاتبده رقیه ناقص اولسه عقد مطوضه
 واقاله ایله فسحی جائز اولردی زیرا مکاتبک نقصانی بوجه ما حریت
 ثبوتیه ثابت اولور پس بوجه ما ثابته اولان حریت فسحیه محتمل
 اولور کلام مز بور علت اولی ایله حکم ثانی اثباتدر قسم رابع که بر حکمدن
 حکم آخره علت اولی ایله انتقالدر یعنی حکم اولک محتاج الیهی اولان
 حکم آخره انتقالدر تنه کم بز مسئله اولاده نقصان رقی علت اولی ایله
 اثبات ایتدیگمزه عقد کتابتک فسحیه احتمالی رقی عدم نقصانته
 دلیلدر دیکم کبی قسمین مز بور بن قول بموجب الصلحه ده محقق اولور
 زیر اسائل وقتناکه مجیبک علت اوزرینه ترتیب ایلدیکی حکمی تسلیم ایتدی
 ایسه مجیبک مرادی تمام اولماضله مجیبک متنازع فیه اولان حکمی
 ممکن اولور سه شوعلته اثباته انتقال ایدر ممکن اولور سه علت آخر ایله
 اثباته انتقال ایدر اتفاقات مر قومه اقسامتک اوج قسمی بالاتفاق
 صحیحدر اول که حکم قیاسی اثبات ایچون بر علتدن علت آخر ایله انتقالدر
 قسم ثانی اختلافدر بعضیلر قسم ثانی دخی تجویز ایتدیلمر غرض حکمی
 اثباتدر نه منوال دلیل ایله اولور سه اولسون دیدیلر تجویز ایتیلر مادامکه
 حکم علت اولی ایله ثابت اولیه عرف نظارده انقطاع حد اولور دیدیلر
 اختلاف مز بوره بناء قسم ثانی مجوز اولنر قصه خلیل علیه السلامی
 قسم ثانی قبیلندن عدا ایتدیلمر لقوله تعالی (فان الله یأتی بالشمس من المشرق)
 قسم ثانی نبی ایدنلر دکادر دیدیلر زیرا بزم کلامز معلاک دلیلک بطلانی
 ظاهر اولغله دلیل آخره انتقالده در واما دلیل معلل صحیح اولور سه معترضک

قدحی محکمه اولیوب فاسد اولور لکن معلاک دلیل که جناب عزتک
 (یحیی ویمیت) قولدر بعض سامعینه مشته اولور تلبیسی مستعمل اولسه
 انتقال مز بورک جوازنده نزاع اولمز پس قصه خلیل علیه السلام دخی ذکر
 اولنان قسم قبیلندنر زیرا لعینک (انا حی و امیت) قولیه معارضه سی باطل
 اولدی مسجون اطلاق و حیاتی ازاله احیا اولدیغیچون لکن خلیل علیه
 السلام قومک اشتباه والتباس خوفنه بناء انده اصلا اشتباه اولمین علتیه
 انتقال ایلدی اولکه جناب عزتک (فان الله یأتی بالشمس من المشرق) قات بها
 (من المغرب) قولدر مع هذا دلیل آخره انتقالی دلیل اولی تأکید و توضیحدن
 و خصمی اولان لعین مز بوزی تبکیت و تفضیحدن خالی دکادر کان خلیل
 علیه السلام احیادن مراد روحی بدنه اعاده اولدیغنی بیان ایلدی * تذبذیب معلوم
 اولکه اصولیون ادله صحیحیه مباحثی بعض ائمه اثبات احکامده احتیاج
 ایتدکری ادله فاسده مباحثی ایله تعقیب ایده کلدکریک وجهی ادله
 فاسده مک فسادری مبین و ادله صحیحیه ک اقسام ار بعیه انحصاری معین
 اولق ایچوندر ادله فاسده تمسکات فاسدهک غیریدر زیرا تمسکات فاسده
 کاب و سننله تمسکدر لکن تمسکه غیر طرق فاسده اوزرلرینه منیه اولغین
 علمانز انلری استنباط احکامده اخذ وانلر ایله عمل ایتدیلمر مفهوم مخالفه
 ایله عمل ایتدکری کبی (قال قدیمسک بحجج فاسده منها الاستحباب وهو
 حجة عند الشافعی فی اثبات کل حکم ثبت بدلیل ثم شک فی بقاءه فبعضهم
 بالضرورة و بعضهم ببقاء الشرایع و بالاجماع علی اعتباره فی القروع و عندنا
 حجة فی الدفع لاقی الاثبات لان الدلیل الموجب للحکم لا یدل علی البقاء و بقاء
 الشرایع بدلیل آخر و البقاء فی القروع لیس الا تحقق هذه الافعال الموجبة
 للاحکام الی ظهور المناقض) استحباب حال ایکی نوعدر نوع اول ماضیده
 ثابت اولان حکمی حاله مصاحب قلمدر مغیر معلوم اولدیغیچون مفقودک
 حیاتی کبی نوع ثانی حالده ثابت اولانی ماضی به مصاحب قلمدر ماء
 طاحونهک جریان کبی شافعی قتنده استحباب حال بر حکم که دلیل ایله ثابت
 و بقاسنده شک واقع اوله انی اثباتده حجتدر شافعیه دن بعض بر شیک
 ازماندن بر زمانه وجودی و یا عدمی محقق اوله وانی ازاله ایدر بر معارض
 دخی مظنون اولیه اول شیک بقاسنده ظن وقوعی ضروری لازم اولور
 انو کیچون عقلا اصحابلریله مشافهه ایتدکری کبی مر اسله و ودایع و هدایا

یعنی بر حکم شرعی ابتداء
 مثبت دکادر (منه)
 بونکله عامینک مجتهده
 تقلیدی خارج دایله مستند
 اولدیغیچون
 (منه)
 یعنی دلیلین بینه
 حقیقه تعارض غیر واقعدر
 تعارض وقوعی عجز
 اماراتندن اولدیغیچون
 انجق بزه نسبتله تعارض
 توهم اولنور
 (ابن ملک)
 وان لم یقدم مطلقا بل قدم
 فیما خالف القیاس
 (مرآة)
 رجوع ممکن اولماق دلیل
 آخر بولنما مغله و بادلیل
 وشاهد اولغله صالح اولور
 روایت اولماغله اولور
 (ابن)

ارسال ایدر و دیون و قروض و تجارتدن زمان اقتضا ایدر شیلره معامله ایدر لکر بقا ظن اولسه بونلرک کلبسی سفنه اولوردی پس ظن ثابت اولدقده ظن شرعا متبدر اتباع ظن واجب اولدیغنه بناء و بعضیلر محل خلافده ضرورت دعواسنی استبعاد ایدوب مدعا لربن اثباتده ایکی وجهله تمسک ایتدیلم مص وجه اوله بقاء الشرايع قولیه وجه ثانی به وبالاجماع علی اعتباره فی الفروع قولیه اشارت ایلدی یعنی استحباب حال حجت اولسه بقاء شرایعه جزم بلکه ظن واقع اولمز ایدی ناسخ طریقانی احتماله بناء لازم بالظن عیسی علیه السلام شرعی زمان نبوت محمد علیه الصلوة والسلامه در رسول اللهک شریعتی الی یوم القیمه باقی اولدقلمی مقطوع به اولدیغیچون وجه ثانی مسایل فروعک اکثرنده استحباب حال اعتباری مجمع علیه اولدیغیدر وضوء و حدث و ملکیت و زوجیت و غیر یلرک بقاری کبی حتی فلان شی فلان کسینهک ملکیدر دیو اولان شهادت ایله اولشی فی الحال اول کسینهک ملک ایلدیغنه حکم اولنور حنفیه قتلنده استحباب حال غیرک استحقاق دعواسنی دفع ایتده حجت دکدر انو کیچون مدعا علیهمک انکار یله بیله عند الحنفیه صلح جائز عند الشافیه جائز دکدر حنفیه دیرلر که بزمت منکرک اصالت برآنی مدعی اوزرینه حجت و دعواسنی مبطل قلمدق که انکار یله صلح جائز اولیه و اما شافیه برآت ذمت منکر که اصلدر بزآنی مدعی اوزرینه عین منزله سننده حجت قلامز ایله بعدالین صلح صحیح اولدیغی کبی منکرک صلحی دخی صحیح اولیوب بدل دیو ویردیکی رشوت اولور دیرلر * حاصل کلام استحباب حال شافیهده خصم اوزرینه برحق اثباتنده دلیل ملزمدر حنفیه قتلنده دلیل ملزم دکدر زیرا بر حکمی موجب اولان دلبک بقای حکمه دلالتی بوقدر بر شیک بقاسی اول شیک وجودینک غیر ایلدیغیچون شافیه نک دلیل اولرینه جواب شرایع سالفهک بقاری استحبابه واقع اولدیغی مسلم دکدر بلکه دلیل آخر ایلدر اولکه شریعت عیسی علیه السلامک تواترا نقلی و امتک زمان رسالت پناهدهک انوک شریعتیه عمله اتفاقیدر * و بزیم بیغمبر بمنک شریعتنده عدم نسخنه داله احادیث ایلدر استحباب حال ایله دکدر دلیل نایلرینه جواب فروعک بقاری استحبابه بناء اولدیغی مسلم دکدر

ستینک تعارضه مثال نعمان بن بشیرک رسول الله علیه الصلوة والسلام صلوة کسوفی سزک بر رکعت و ایکی سجده ایله قلدیغکر کبی روایتی حضرت عائشه نک رسول الله علیه الصلوة والسلام صلوة کسوفی درت رکوع و ذرت سجده ایله ایکی رکعت قلدی روایتنه معارض اولغله بونده صاوة سائریه قیاسه رجوع اولندی (کذا فی المرأة)

یعنی قیاسین بیننده تعارض واقع اولسه تعارض سببی ایله قیاسان ساقط اولمز زیرا بعدالقیاس بر دلیل شرعی دخی بوقدر که اکثر رجوع اولند

(بلکه)

بلکه فروعه اولان بقا وضوء و نکاح و بیع مثل لورک مناقض ظهوری زمانته دک صلوة و وطی و حل انتفاعک جواز یچون احکام ممتده ایجاب ایتدکر یچوندر بوایسه وضع شارع حسبیه در پس احکام مذکورتهک بقاسی دکدر الا مناقض ظهورینه دک احکامی موجه اولان افعال مذکورتهک تحتی ایلدر احکام مداعل مزیل ظاهر اولدیغجه بقا اولدیغیچون دکدر والله اعلم بالصواب (و منها الاستدلال بعدم المدارک وهو فاسد لانه یوجب الجزم بالتقیضین عند فقد دلیل الطرفین) حجج فاسده دن بری دخی استدلال بعدم المدارکدر یعنی عدم ادله ایله استدلالدر شو حکمک دلیل بوقدر پس نفی واجب اولور دینلک کبی استدلال حزبور عند الحنفیه فاسددر طرفینک دلیلمی مفقودلر ایکن تقبضینه جزم ایجاب ایتدیکیچون (و منها التقليد وهو اتباع الغير علی اعتقاد انه محق بلا دلیل علی وجوب اتباعه وهو ایضاً باطل لانه یوجب ما امر) حجج فاسده دن بری دخی تقایددر تقلید غیر اتباعک وجوبنه دلیل اولمفسرین اتباعدر ذلک الغیر کلامنده محق اولوق اعتقاد یله بودخی استدلال بعدم المدارک باطل اولدیغی کبی باطلدر علت مزبوریه بناء (قال اذاورد دلیلان یقتضی احدهما عدم مقتضی الآخر فان تساویا قوۃ او کان احدهما اقوی بوصف تابع فبینهما معارضة والقوة رجحان) معلوم اولاکه ادله ظنیه کاهی بر برینه معارض واقع اولوب دلیلندن بری دلیل آخر اوزرینه وجوه ترجیحندن بر یله مترجح اولمفسرین اندن استنباط احکام ممکن اولمفین ائمه مز تعارض و ترجیح میباحثنی ادله اربعة میباحثنه ارداف ایده کلر یله مص رحمه الله دخی ائمه منک ازلرینه اقتفا و بیاننه شروع بیوردیلر دلیلین بیننده تعارض واقع اولسه یعنی دلیلندن بری دلیل آخرک اقتضا ایتدیکنک بعینه عدمنی اقتضایلسه مثلا اوزرینه نفی وارد اولان حکم اوزرینه ایجاب واقع اولسه وینلرند اولان تاریخ دخی معلوم اولسه و محل ورود واحد اولسه دلیلین قوتده دخی مساوی اولور لسه حکم توقدر و اگر احد دلیلین آخردن بروصف تابع ایله اقوی اولسه دلیلین بیننده تعارض ثابت وقوة مزبوره رجحانه باعث اولور مثلاً بر خبرک راویسی عدل فقیه اولوب که معارض اولان خبر آخرک راویسی عدل غیر فقیه اولسه فقیه اولان عدلک روایتی ترجیح اولنور (ففی الکتاب والسننه یحمل علی نسخ الاخیران علم التاریخ)

پس استحباب حال ایله عمله مضطر اولنور اول ایسه مذهب حنفیهده دلیل شرعی دکدر بلکه مجتهد شهادة قلبی ایله قیاسیندن تقبضینی دیلرسه انکله عمل ایدر زیرا قیاسیندن بری عبدالله تعالی بقینا حقدرو قیاسیندن هر بری عمل حقنده حجتدر کر کسه مجتهد اصابت ایتسون کر کسه خطا ایتسون (ابن ملک) امام شافعی قتنده ایکیسه ده حق اولغله قنقیسنی دیلرسه انکله عمل ایدر انو کیچون شافعی یچون بر مسئلهده قولان و یا اقوال اولدی و اما ائمه حنفیهده مسئله واحدده روایت اولتان روایتان وقتینده اولر یله احد روایت صحیح اخر فاسد اولور لکن قنقیسی صکره وارد اولدیغی معلوم اولمغله تعارض واقع و مجتهد بر یله عمل ایدر (ابن ملک) معلوم اولاکه مشکوک ایله مراد حقیقه مشکوک

معلوم اولاً که کتابک کتابه وسنتک سننه تعارضنده تاریخ معلوم اولورسه
تعارض صوری دلیل اخیرک دلیل اولی نسخ ایتمسنه حل اولور زیر کتاب
وستنده حقیقه تعارض متمعدر زیرا تعارض حقیقینک تحقیقی دلیلینک
زمان ورودری متحد اولدقده در جناب عزت زمان واحدهه دلیلین
متعارضین تنزیلندن منزهدر بلکه احد دلیللی سابقا و آخری لاحقاً تنزیل
بیورمشدر لاحق سابقی ناسخ اولسون ایچون لکن بزه نسبتله تاریخ مجمهور
اولغله تعارض توهم اولنور پس تاریخ معلوم اولاً که حل ایتمکله تعارض
صوری ساقط و متأخر وارد اولان دلیل ایله عمل نابت اولور (قال والایطاب
المخلص فان وجد فیها ونعمت وان لم یوجد صیر من الکتب الی السنه وصیر منها
الی قول الصحابی مطلقاً ان قدم مطلقاً والافقی مخالف القیاس ومنه الی القیاس
والافکا لقیاس یعمل باحدهما بالبحری ان امکن والایقرر الاصول
کافی سؤرالجارحیت تعارض الاخبار والانوار وامتع القیاس) واکر تاریخ معلوم
اولورسه دفع معارضه ایچون مخلص طلب اولنور یعنی تعارضک فی نفس الامر عدم
وقوعنه بناء ممکن اولورسه دلیلین بینی جمع وتوفیق اولنور پس مخلص
یولنور ایسه فیها ونعمت واکر مخلص بولنورسه کتابدن سننه رجوع اولنور
سنت واریسه یعنی ورود سنت ورود کتابدن متأخر اولوق اعتبار اولنور
پس آیتان تعارض سببی ایله ساقط اولغین عمل سنت متأخره ایله اولور
مثلاً جناب عزتک (فاقرؤا ما یتسر من القرآن) قولیه (واذا قرئ القرآن فاستمعوا له
وانصتوا) قول شریقی صلوة حقهه واردل و برینه متعارض اولملریله
رسول اللهک (من کان له امام فقرأه الامام قراءه له) قولته رجوع اولدیغی کبی
واکر تعارض ۳ سنتین بیننده اولورسه قول صحابی به رجوع اولنور قول
صحابی قیاس اوزرینه مطلقاً مقدم اولورسه واکر قول صحابی قیاس
اوزرینه مطلقاً مقدم اولورسه بلکه قیاسه مخالف اولان محلهه مقدم
اولورسه قول صحابی قیاسه مخالف اولانده قیاس اوزرینه تقدیم اولنور
قول صحابیدن دخی قیاسه قول اول اوزره مطلقاً قول ثانی اوزره مقیداً
رجوع اولنور واکر قول صحابی قیاس اوزرینه اصلاً مقدم اولورسه قول
صحابی قیاس کبیدر یعنی مرتبه واحدهه اولملریله ایکسندن بریله بالبحری
عمل اولنور اکر کتابدن سننه وستندن قول صحابی به وقول صحابیدن
قیاسه ویا ستندن خلاف سابق اوزره قول صحابی وقیاسدن برینه

(بالبحری)

و یا مشکلاً شرح اولمش
دیگ دکدر بلکه بزم
تعارض ادله واکه تیم ضمی
قول احتیاطاً ایچوندر
عبارة مزبوره ایله حکمی
مجهور معناسنی مراد
دکدر زیر حکمی معلومدر
اولکه وجوب استعمال
واتفاء نجاسه واکه تیم
ضمی در (کشف)
ای تعارض فی کتاب
والسنه (مرأة)
مخلص بحثی ذکر آتی
ترجمک غیردر
(مرأة)

یعنی تعارض باینده حکم
و محل زمان ورودک
اتحادری لازمدر پس
متعارضان ذکر اولانلردر
مساوی اولسه ویا احد همایی
تقویت ممکن اولورسه اول
صورتده حکمی ویا زمان
ویا محل قبلندن اتحادی
دفع ایله مخلص طلب اولنور
(تلویح)

یعنی ذکر اولانلر بینلرنده
اولان اتحادی دفع ایله

بالبحری رجوع ممکن اولورسه واما وجه محرر اوزره رجوع ممکن اولورسه
تقدیر اصول لازم اولور یعنی اصل ایله عمل وحکم قبل ورود دلیلین نیجه
ایسه حکم اولنور اوزره تقدیر اولنور مثلاً سؤرحارده وارده اولان اخبار و آثار
بر برینه متعارض و قیاس متمتع اولغین سؤرینک طهارت و طهوریتی
مجروم اولوب مشکل عد اولغین انوک ایله اولان وضویه تیم ضم اولدیغی
کبی بونده اولان تعارض اخبار تعارض آثار ابن عمر حضرت تریبک سؤرحمار
بخس روایتنه ابن عباس حضرتک سؤرحمار طاهر روایتی معارض
اولدیغی کبی انس رضی الله عنک رسول الله علیه الصلوة والسلام حر اهلیه
لحومنی اکلدن نهی بیوردقاری روایتنه (لم یبق من مالی الا هذه الخیرات)
قولیه فقردن شکایت ایدته رسول اللهک (کل من سمین مالک) روایتی متعارض
اولدیغی کبی اخبار مرقومه حیرک لمخنده اشتباه ابراث ایتمکله سؤرنده
دخی اشتباه ابراث ایدر سؤرک لمخندن تولد ایدن لعابه مختلط اولغین لمخ
حکمینی اخذ ایدر و کرو بکن جلین عبدالله ابن ابی اوفی حضرتک رسول الله
علیه الصلوة والسلام یوم خیر وقعه سننده حر اهلیه لحومنی حرام ایلدی
روایتی غالب بن ایجرک رسول الله علیه الصلوة والسلام حر اهلیه لحومنی
مباح قلدی روایتنه معارض اولدیغی کبی اشتباه مزبور بو روایتده جاری
اولغین لمخک حکمینی اخذ ایلدی سؤرحارده اقیسه نک امتناعی سؤر
جاری سؤر هر به الحاق ممکن دکدر که طاهر اوله حار طوفده هر نک مثلی
اولدیغیچون یعنی هر ده ضرورت اکثر در هر حارک داخل اولدیغی
مضایقه داخل اولدیغیچون و سؤر کلبه دخی الحاق ممکن دکدر که بخس
اوله سؤر حارده ضرورت اولوب سؤر کلبده ضرورت مفقوده اولدیغیچون
زیرا کلبک طوفی خارج بیتده در حارک داخل بیتده در دخی حارک
لعابنی لمخنه ویا لبتنه روایتینک اصحنده الحاق ممکن دکدر که بخس اوله
اصل ضرورت سؤرنده بولنوب لبتنده ضرورت اولدیغیچون امام محمد
حضرت لری طاهر در ولکن اکل اولنور دیو روایت ایتدی ایسه ده اختلاطنه
بناء سؤرنده ضرورت اولدیغیچون و دخی طاهر روایتده عرق طاهرینه
دخی الحاق ممکن دکدر عرقنده ضرورت اکثر اولدیغیچون ۴ پس بعضی
شک سؤر حارک طهارتنده در دیدیلر زیر طاهر اولیدی مادامکه برشی
غالب اولیه طهور دخی اولوردی و بعضی شک طهور یئنده در دیدیلر

مخلص طلب اولنور
(منه)
مثلاً حکمیدن بری
امر دنیا به و آخری حکم
اخرایه حل اولغله
(منه)

قولری تفایره حل
ایتدکاری کبی (منه)
لا یعنی لغوائک ایچون حکم
وقانده اولیاند زیر امین
مشروعک فابده سی تحقیق
برو صدقدر اول ایسه
غوسده تصور اولنور
(تلویح)

یعنی حیضک انقطاعی
حالی (منه)
الذی یتضمنه الکلام و به
یندفع الناقض
(مرأة)

۸ رسول اللهدن اکل طب
حقتده روایتین وارد اولدی
لیکن روایتین زمانینده
واقع اولغله حاضر روایتی
آخر قلوب اباحت روایتی
ناسخ اولدی اشیا ده اصل
اباحت اولدیغیچون
(منه)

۹ یعنی عیسی علیه السلام
ومحمد علیه الصلوة والسلام

زما نزلندن مقدم اباحت
 ظاهره ايدي انجيل وتوراته
 تحريفات وقوعه بنساء
 شرايعدن برشي اوزرينه
 اعتماد باقي قالميوب عدم
 عقاب معانسته اباحت ظاهره
 اولمشدي (ابن)
 اول ايسه جائز دكلدر
 نسختي مستلزم اولديغيچون
 (منه)

١٢ اما من امة من اعم الدارجة
 في الازمنة الماضية الاخلا
 اي مضى فيهناندير من بني
 او عالم بنذرهم والاكتفاء
 بذكره العلم بان النذارة
 قرينة البشارة لاسيما وقد اقترنا
 انفا اولان الانذار هو الانسب
 للمقام (ابو السعود)
 يعني ائمة حنفيه مثبت اليه
 نافيك تعارضنده اختلاف
 ايتديلر بعض صورده
 مثبت اليه و بعض صورده
 نافي اليه عمل ايتديلر
 برضا بطه به محتاج اولديلر كه
 اختلافي اكه متفرع اوله
 (ابن)
 بويه اولغله مانك طهارتنه
 دليل موجب اليه عارف
 اولش اولور (منه)

ز براسور جاري استعمالدن صكره مائه قدرت حاصله اولسه غسل رأس
 واجب اولمز يس على كلا التقديرين تقرير اصل واجب اولور اولكه
 ابقاء ما كان على ما كاندر (قال وهو اما بين ايتين او قرأتين او ستين اوية
 وسنة مشهورة او متواترة) معلوم اولاه كه كتاب وسنتده اولان تعارض
 يا آيتين ويا آيت واحده اولان قرأتين بيننده در جناب عزتك (واسمحو
 برؤسكم وارجلكم) قول شريفنده اولان جر ونصب قرأتلري كبي زيرا
 قراءة اولي مسح رجل اقتضا ايدر قراءة ثانية غسل رجل ايجاب ايدر
 بتقدير جه آية واحده اولان قرأتين بيننده تعارض ثابت اولور ويا
 تعارض سنتين بيننده در ويا آية ايله سنت مشهورة ويا سنت متواتره
 بيننده در (والمخلص عن التعارض اما من قبل الحكم او الخلال او الزمان اما
 الاول فاما بان يوزع الحكم كتسمة المال المدعين المبرهين اوبان
 يحمل على تغايره كافي ابي اليمين لا يواخذكم الله باللغو في ايمانكم ولكن يواخذكم
 بما كسبت قلوبكم وفي المائدة بما عقدتم الايمان) يعني تعارض دفع وتعارضك
 غير واقع اولديغني بيان يا حكم ويا حال ويا زمان قبيلنددر ٦ حكم قبيلندن
 مخلص طلبي ايكي وجه اوزره اولور وجه اول توزيددر يعني افراد حكمك
 بعضي احد دليلين ايله ثابت و بعضي دليل آخر ايله منفي فليق اليه مثلا مال
 مدعيان مدعين مبرهين بيننده قسمت وتوزيع كبي وجه ثاني تغايره حل
 ايله در يعني احد دليلين ايله ثابت اولان حكمك دليل آخر ايله منفي اولان حكمه
 مغايره تني بيان ايتكله دفع كبي تنه كم سورة بقره اولان (لا يواخذكم الله
 باللغو في ايمانكم ولكن يواخذكم بما كسبت قلوبكم وسورة مائده اولان
 لا يواخذكم الله باللغو في ايمانكم ولكن يواخذكم بما عقدتم الايمان) آيت اولي بين
 غموس ايله مؤاخذه ايجاب ايدر بين غموس كسب قلب يعني قصد قلب اولديغيچون
 آيت ثانية بين غموس اوزره عدم مؤاخذه ايجاب ايدر بين غموس لغو اولديغيچون
 پس مخلص آيت اولينك بين غموس اوزرينه ايجاب ايتديكي مؤاخذه في آخرت
 مؤاخذه سنه ايت ثانية نفي ايتديكي مؤاخذه في دنيا اولان مؤاخذه به
 حل ايتكله در يعني جناب عزت جل شانہ ٧ بين لغو سزى كفارت ايله
 مؤاخذه ايلز سزى كفارة ايله عين معقوده مؤاخذه ايدر بوندن صكره جناب
 حق جل جلاله كفارتى (فكفارة اطعام عشرة مساكين) الايه قوليله تفسير
 ايلدي وقتنا كه مؤاخذتان متغايران اولديلر ايسه تعارض مندفع اولدي (قال

واما الثاني فبان بحمل كل على حال حل قرأتين التخفيف والتشديد في قوله
 تعالى حتى يطهرن على حال انقطاع الحيض في العشرة وحال انقطاعه
 في الاقل) حال قبيلندن اولان مخلص دليليندن هر يري جناب عزتك (لا تقربوهن
 حتى يطهرن) قول شريفنده اولان تخفيف وتشديد قرأتينك حل
 حال اوزرينه حل اولغله در مثلا تخفيف قرأتى بعد الطهر قبل الاغتسال
 حل جامعي ايجاب ايدر تشديد قرأتى قبل الاغتسال جماعتك حرمتنى ايجاب ايدر
 پس تشديد قرأتى انقطاع حيضك عشره دن اقله وتخفيف قرأتى
 عشره دن انقطاعه حل اولغله قرأتين بيننده اولان تعارض صوري
 مندفع اولور (قال واما الثالث فباختلاف زمان الحكم او زمان ورود صريح
 فالمتأخر ناسخ او دلالة كالحاظر بؤخر عن المصحح نقلا بالحديث وعقلا بانه
 او قدم الحاظر لتكرر التغير ونحو المثلث بؤخر عن الثاني لما مر) زمان
 قبيلندن اولان مخلص زمان حكم ويا زمان ورود دليلينك صريح
 اختلافي ايله در بتقدير جه دليليندن متأخر اولان متقدم اولان ناسخ اولغله
 تعارض مندفع اولور عدة حقه در واردان اولان آيتان كبي آيت اولي كه
 (واولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن) نص كريمدر آيت اخرى
 (والذين يتوفون منكم ويذرون ازواجا يتربصن بانفسهن اربعة اشهر وعشرا)
 قول شريفدر پس متأخر وارد اولان متقدما وارد اولانك حكمي ناسخ
 اولغله تعارض مندفع اولور تعارض بودر كه سورة بقره اولان
 آيتك حامل وغير حامل مرءه به عمومي اولغله ايكسنتك عدتلري دخي
 درت آي واون ككون اولمق اقتضا ايدر سورة طلاقه اولان آيتك
 منطوقى زوجى فوت اولان حامل مرءه نك انقضاء عدتي وضع حل ايله اولمق
 اقتضا ايدر پس آيتين بيننده تناقض صوري نمايان اولمخين حضرت على ابعده
 اجلين ايله اعتداد واجبدر ديدى زيرا هر آيت بوجه اوزره عدا ايجاب ايدر
 پس بينلرينى احتياطا جمع وتوفيق لازمدر ديدى ابن مسعود حضرتى حامل
 مرءه نك انقضاء عدتي وضع حل ايله در ديدى زيرا سورة نسا قصرى سورة
 بقره اولان صكره نازله اولشدر ديو حضرت على كرم الله وجهه به حجت
 ابراز ايتدكه انلردخى طرف انكاره سالك اوليوب قبول ايتكله مؤخر اولور
 اولان مقدم وارد اولان ناسخ اولمق قاعده سي بينلرنده ثابت اولدي ويا زمان ورود
 دلياييك دلالة اختلافيله تعارض مندفع اولور ٨ مثلا حاظر مبيع ايله جمع اولسه
 حاظر مبيحن نقلا يعني رسول اللهك (ما اجمع الخلال والحرام الا وقد غلب الحرام

الحلال) قولي مقتضا سنجه دلالة مؤخر اولغله مؤخر مقدمي ناسخ اولوق
 قاعده سنه بناء تناقض مندفع اولور وحاظر مبيحدين عقلا دخی مؤخر اولور
 زیرا حاطر مبیح اوزرینه مقدم اولسه تغییر مکرر لازم اولور ۹ قومک عبارت نکرده
 اولان تکرر نسخ ایله مراد بود یعنی پیغمبر دن اول زمان فترته ایاحت اصلدر اصل
 خلقتده ایاخت اصل دکلدن زیر اناس زمان نکرندن بر زمانده مهملا ترک اولما مشلدر
 قال الله تعالی ۱۲ (وان من امة الا خلی فیها نذیر) اگر ایاحه اصلیه بی غیر اولان
 حاطر مقدم قلنسه مبیح متأخر دخی انی تغییر ایتمکله تغییر بالضروره مکرر اولور
 واما حاطر متأخر قلنسه نسخ واحد لازم اولور پس تکرر نسخ لازم اولسون
 ایچون حاطر مؤخر قلنقی اولی اولدی ودخی مثبت نافیدن مؤخر اولی اولور
 زیرا نافی مؤخر اولسه تکرر نسخ لازم اولور مثبت نفی اصلینی نافی اثباتی تغییر ایتمکله
 پس تکرر تغییر دن تغییر واحد اولی اولدیغی مرور ایلدی عیسی بن ابان قتنده
 مثبت کبی اولغین وجه اخردن ترجیح طلب اولنور * معلوم اولاکه بعض
 مسائل مثبتک نافی اوزرینه و بعض مسائل نافیکن مثبت اوزرینه تقدمی
 اشعار ایتمکله تساوی لیه حکمده واحد هابی آخر اوزرینه ترجیحده برضا بط
 بیانه محتاج اولدیبلر اولکه نفی عدم اصلی به بناء اولورسه عند التعارض
 مثبت مقدم اولغله مثبت ایله عمل اولنور واکر نفی عدم اصلی به بناء اولورسه
 نفیکن دلیل ایله اولدیغی محقق اولورسه مثبت ونافی مساوی اولورلر واکر نفی
 امرینه محتمل اولورسه یعنی دلیلدن مستفاد اولغله و استصحابه بناء اولغله
 محتمل اولورسه تبیین امر ایچون نظر وتفحص واجب اولور انو کیچون
 مص وجه الله (ان لم یعرف النقی بالدلیل والافتل المثلث وان احتمل النقی
 الوجهین نظر قیه) دیدی یعنی ذلك النقی ده تأمل اولنور یعنی نفیکن دلیل به بناء
 اولدیغی متبیین اولورسه درجه ده اثبات کبی اولغین وجه آخر ایله ترجیح
 محتاج اولور واکر نفی وجهینه یعنی دلیل ایله اولغله وعدم اصلی به بناء
 بلا دلیل ایله اولغله محتمل اولورسه ذلك النقی ده تأمل اولنور دلیل ایله
 اولدیغی متبیین اولورسه ذکر اولدیغی اوزره اثبات کبی اولور
 عدم اصلی به بناء اولدیغی متبیین اولورسه اثبات اولی اولور میونه حدیثی که
 (انه علیه الصلوة والسلام تزوجها وهو محرم) خبریدر بونده اولان نفی دلیل
 ایله معلوم اولان قبیلندن اولغله اثبات که انه علیه الصلوة والسلام تزوجها
 وهو حلال قولیدر اکه معارض اولدی پس نفیکن راویسی ابن عباس
 رضی الله عنه اثباتک راویسی بزید بن اصم اولغله بونده نفی اثبات اوزرینه

(ترجیح)

ترجیح اولدی بزید بن اصم ابن عباس حضرت تندی ضبط و اتقانه معادل اولدی بیچون
 ورکسنه طهارت ماء و آخر کسنه نجاستیله و یا برکسنه طعامک حلی آخر حرمتی
 ایله خبر و برسه ل طهارت وحل ایله اولان خبر نفی در امر عارضی نافی
 و امر اصلی مبیق اولدی بیچون نجاست و حرمت ایله اولان خبر اثباتدر بر امر عارضی
 مثبت اولدی بیچون پس مسئله امر قومده اولان نفی محتملدر که دلیل مبیق اوله
 بر نهر جاریدن صوتی اخذ و انا طاهره وضع وذلك الانادن غائب اولما غله اوله
 و محتملدر که ظاهر حاله بناء اوله * اگر نفی ظاهر حاله بناء اولورسه نجاستی
 اختیار اولی اولور یعنی نافیکن قولی مثبتک قولته معارض اولور مثبت نافی
 اوزرینه مرجح اولدی بیچون واکر دلیل ایله تمسکه مبیق اولورسه نفی
 اثبات مثلاً اولور یعنی نافیکن قولی مثبتک قولته معارض اولور پس
 بینکرده تعارض اولدیغی محقق اولغله اصل ایله عمل اولنور اولکه طهارت
 ماء وحل طعامدر اصل مزبور اوزرینه متفرعه در شهادت علی الثنی
 نفیکن دلیل ایله اولدیغی معلوم اولورسه نافی و مثبت مساوی اولورلر واکر
 نفیکن بحسب الاصل اولدیغی معلوم اولورسه مثبت تقدم اولنور معلوم
 اولورسه تبیین امر ایچون نظر و تأمل اولغله محتاج اولور (قال) واما
 فی معارضه القیاس فلا نسخ ولا تساقط بل الواجب العمل باهشاء بشهادة
 قلبه (قیاسک قیاسه تعارضندن قیاسیندن برینک آخردن تأخری معلوم
 اولورسه نسخ بوقدر رأی ایچون مدة حکمک انتهایسنی بیانده مدخل
 اولدی بیچون تأخری معلوم اولوب مخلص دخی اولورسه تساقط دخی بوقدر
 نصینده تساقط اولدیغی ۳ کی حتی بعد التساقط ظاهر حاله عمل اولورسه
 زیرا نصینده تعارض وقوعی ناسخه جهلندن اقتضا ایدر پس مع الجهل
 ایکسیندن بری ایله عمل صحیح اولور * واما قیاسیندن هر بری دلیلنه نظرله
 صوابدر پس عمل حقیقده مفید اولور شرط آتی ایله مشروط اینه ده بلکه
 طالب حکم و معرفتی صدقنده اولانلر اوزرینه واجب اولان شهادت قلبنه
 ملبس اولدیغی حالده قیاسیندن قنغیسلیله دیلورسه عملدر شهادت قلبک
 عملده شرط قلندیغی حق واحد اولدی بیچوندر پس متعارضان حقه اصابتده
 حجت اولدقنری حالده باقی قالمزلر مؤمنک قلبی ایچون بر نور واردر که انکله
 باطن اولوب اوزرینه دلیل اولمین شیی ادراک اولنغله اکه رجوع اولنور
 (واما الترجیح فهو اثبات فضل احد الدلیلین المتماثلین وصفا وقد علم مما سبق

(۳۳)

۳ یعنی ساقط اولدی بیچون
 ظاهر حاله عمل اولور
 (منه)

۴ کا قال علیه السلام
 اتقوا فراسة المؤمن فانه
 ينظر بنور الله (الحديث)
 ۶ وصفا قیدیه کثرة ادله
 ایله اولان ترجیحندن
 احتراز اولندی مثلاً احد
 جانبینده حدیث واحد
 اخرنده حدیثان و یا قیاسین
 اولمیرله (تحقیق)
 اثبات فضلدر اصطلاحده
 دلیلین متماثلینک برنده وصفا
 اثباتدر (منه)

بعض وجوهه في الكتاب والسنة بالمتن والسند والحكم والامر الخارج
 وفي القياس بالاصل والفرع والعلّة والخارج (ترجمي لغته معادله جانينك
 برنده وصفا فضل اثبات ايمكدر ۶ پس كتاب وسنده متن وسند وحكم وامر
 خارج اعتبار ريله اولان وجوه ترجميك بعضي مباحث سالغه دن معلوم
 اولدي متن اليه مراد كتاب وسنتك امر ونهي وخاص وعام وغير يلري متضمن
 اولسيدر* پس متن اعتبار ريله ترجمي نصي ظاهر اوزرينه مغري نص اوزرينه
 محكمي مفسر اوزرينه حقيقي مجاز اوزرينه صريح بحكي كتابه اوزرينه عبارتي
 اشارت اوزرينه اشارتي دلالت اوزرينه ترجمي كبي سند اليه مراد طريق
 متدن اخبار در اولدخي متواتر ومشهور واحد مقبول وغير مقبولدر پس
 سند اعتبار ريله ترجمي راويده وقوعي راوي فقهي اليه ترجمي كبي روايتده
 وقوعي مشهورى احاد اوزرينه ترجمي كبي مرويه وقوعي رسول الله دن
 مسموع اولاني سماعه محتمل اولان اوزرينه ترجمي كبي مرويه عنده وقوعي
 روايتنده انكار ثابت اولياني انكار ثابت اولان اوزرينه ترجمي كبي حكم اعتبار ريله
 اولان ترجمي حظري اباحت اوزرينه ترجمي كبي امر خارج اعتبار ريله ترجمي
 قياسه موافق اولاني مخالف قياس اولان اوزرينه ترجمي كبي ودخي قياسده
 اصل وفرع وعلت و امر خارج اعتبار ريله اولان وجوه ترجميك بعضي
 مباحث سابقه دن معلوم اولدي* پس اصل حسبيله اولان ترجمي حكم اصلاك
 قطعيتيله ويا دلائل ظنيتهك قوتي حسبيله در ويا شرعي اولسي اوزرينه
 اتفاق اليه در ويا عدم نسخي اوزرينه اتفاق اليه در ويا سنن قياس اوزرينه
 جرياني متفق عايه اولق اليه در ويا في الجملة معل اولسته اتفاق اليه در حكم
 فرع حسبيله اولان وجوه ترجمي فرعك اصله علت وحكمده مشاركتي اليه در
 بوندن صكره نوع علتده بغده نوع حكمده بعده الاقرب فالاقرب مقتضا سنجه
 جنس اقربده مشاركتي اليه در ويا نصده بحسب الحكم اولان وجوه اليه در
 حظرك اباحه وجوبك ندب واثباتك نفى اوزرينه تقدم يلري كبي بحسب العلة
 اولان وجوه ترجمي يا علتك قطعي اليه در علت منصوصه و مجمع عليها
 اولان علل كبي ويا مسلكك قوتيله در حسب مراتبه السالفه نص ظاهر ك
 واجماعك مسالك دن غير يلر اوزرينه ترجمي اولد قلري كبي ويا علتنيك
 صحتنه اتفاق كيدر پس منجده متعدده دن وصف حقيقي وصف اقتاعي
 اعتبار يدن علت متعديه علت قاصره دن وثبوتنيك عدم يدن علت باعثهك

۷ تعيين نيئك عدم وجوبي
 اوزره استدلال در
 (ابن)
 يعني نقل دخي معين اولغله
 نيئه آني تعيينه احتياج
 يوقدر (منه)
 قياسدن هر ري اچون
 من وجه ترجمي اولغله
 (مرأة)
 مص رحه الله واذ تعارض
 سببه قوليه بونك بيانه
 شروع ايلدي
 (مرأة)

اماره مجردة دن متضبطهك مضطر به دن ظاهرهك خفيه دن مرجح
 اولد قلري كبي علت مؤثره كليسي اوزرينه مرجحدر ودخي امر خارج
 حسبيله در امر خارج حسبيله اولان ترجمي دن وجوهده نصده مرور ايدنلر
 جار يلدر تخصيص عام دن ناشي لازم اولان محذورك عدم لزومي دخي امر
 خارج اعتبار ريله اولان ترجمي دن و ترك ظاهر و ترجمي مجاز وغير يلردن
 لازم اولان محذورك عدمي دخي نصده مرور ايدن وجوه دندر قال
 (وقد ذكر وفي الاخير اربعة الاول قوة الاترك في الاستحسان والقياس والثاني
 قوة ثباته على الحكم المشهور به كقولنا انه متعين كالثقل اولي من قول الشافعي
 انه فرض كالتضاه والتالث كثرة الاصول كقولنا انه مسح فلا يسن تكراره
 كسائر المسوحات اولي من قول الشافعي انه ركن فيسن تكراره كالغسل والرابع
 العكس كقولنا مسح فلا يسن تكراره اولي لانعكاسه من ركن فيسن لعدم
 انعكاسه واذ تعارض سببه فالذاتي اولي من الحالى لسبق الذات وقيام الحال به)
 معلوم اولاكه اصوليون قياسك قياس اوزرينه ترجمي دن وجوه اربعة
 ذكر ايتديلر (وجه اول) قوة اثر در يعني استحسانك اثرى قوى اولسه قياس اوزرينه
 ترجمي و تقدم اولتور قياس ظاهر التأثير ايسه ده اعتبار قوة تأثيره اولوب وضوح
 وخفايه اولديغيجون پس تأثيرده تفاوت قياسده تفاوت ايجاب ايمكله قياس
 خفي اولان استحسان ترجمي اولتور (وجه ثاني) وصفك حكم مشهور به اوزرينه
 قوة ثباتيدر يعني قياسنيك برينك وصفي اكه تعارض اولان قياس آخرك
 حكم اچون لزوم دن الزم اولسي در حفتهك صوم رمضان صوم رمضان
 متعندر پس نقل كبي تعيين نيت شرط دكلدر قوللري شافعيهك صوم رمضان
 فرضدر پس قضا كبي نيئه تعييني شرطدر قوللرندن اولي اولديغي كبي
 زير افضلك تأثيري امثالده در تعيينده دكلدر اتو كيچون مطلق نيئه ونفله
 نيئه عند الشافعيه حج جائزدر و اوزرينه زكوة واجب اولان كسنه جله مالي
 بر فقيره هبه ويا تصدق ايمكله بالجملة زكواتي ادا ايتش اولور (وجه ثالث) انه
 جنس وصف وياتوع وصف بولتان كثرة اصولدر بزم مسح رأسه مسح رأس
 مسحدر پس سائر مسوحات كبي تكراري مسنون دكلدر قوللر شافعيهك مسح
 رأس ركندر پس غسل كبي تكراري مسنوندر قوللرندن اولي در زير مسحك
 عدم تكراره تأثيره اصول شاهددر مسح خف وتيمم ومسح جوارب
 وجيره وغير يلر كبي تكراره ركنك تأثيره انجق غسل شاهددر پس كثرة

يعني امر خارج حسبيله
 ذلك الشيء اليه قائم اولان
 وصفدن ايكي وجهله
 اولي در (منه)
 يعني عند الشافعيه احد
 متعارضين آخر اوزرينه
 ترجمي اولتان موضعك
 ري غلبه اشباه اليه ترجمي
 (منه)
 يعني علل قلغده صالح اولور
 اوصافدر (مرأة)

اصول وصفك قوتی اقتضا بمكمله اولی اولور (وجه رابع) عكسدر یعنی وصفك
 عدمی قنده حکمك عدمیدر مثلاً بزم مسح رأسه مسحدر پس تکراری
 مسنون دکادر قولن شافعیه نك مسح رأس رکندر پس تکراری مسنوندر
 قولرندن اولی در بزم قولن منعکس اولوب شافعیه نك قوللری منعکس
 اولدیغیچون بزم قولنك عکسی مسح اولیا نك غسل وجه و غسل یدین کبی تکراری
 مسنوندر شافعیه نك بوباده اولان قوللری منعکس اولر مضمضه رکن دکل ایکن
 متکرره اولدیغیچون * معلوم اولاکه اقبسه پیننده تعارض واقع اولدقده
 ترجیح محتاج اولدیغی کبی وجوه ترجیح پیننده دخی تعارض واقع اولسه
 ترجیح محتاج اولور مثلاً وجوه ترجیح متعارض اولسه لذاتده اولان رجحان
 حالده اولان رجحاندر اعتباره اولی در یعنی ذات ایله قائم اولان وصف
 بحسب ذاته و یا بعض اجزاسی حسبیه وصف حالیدن اعتباره اولی در یعنی راحر
 خارج حسبیه ذلک الشئ ایله قائم اولان وصفدن ایکی وجهله اولادر (وجه اول)
 ذلک زمانا و یا ترتیبه وصفیدر حالیدن اسبقیتی ایله در پس بونکله اولواقع
 اولان ترجیح بعده حادث اولاله متغیر اولر حکمی ممضا اولان اجتهاد کبی
 (وجه ثانی) وصفك غیر ایله قیامته بناءدر زیرا غیر ایله قائم اولان بنفسه قائم اولانه
 نسبتله حکم عدم واردر پس حال عارضی ترجیح اربلسه اصلی اولانی وصف
 ایله ابطال لازم اولور بوا یسه جائز دکادر مثلاً بزم صوم رمضانده اکثریومده
 نیت بولنسه صوم صحیحدر قولن شافعیه نك صحیح دکادر بعض عبادت نیتسز
 واقع اولدیغیچون قولرندن اولی در یعنی بزم اکثریوم ایله اولان ترجیحدر
 شافعیه نك بعض عبادت ایله اولان ترجیحدرندن اولی در (تذیل و قدیر ترجیح بوجوه
 فاسده منها غلبه الاشباه لان الظن زیاد بکثرتها کلاصول قلنا الاشباه علل
 و کثرتها لا توجب ترجیحاً بخلاف الاصول) ۸ معلوم اولاکه شافعیه دلیلین
 متعارضیندن برینی آخر اوزرینه غلبه اشباه و عموم وصف وقت اجرا و کثره
 ادله دن بریله ترجیح ایدرلر وجوه مذکورده دن بریله اولان ترجیح حنفیه قتلزنده
 فاسددر لکن فسادلری مبین اولسون ایچون کتا بلزنده ذکر ایدرلر پس مص
 رحمه الله دخی فسادلری مبین اولسون ایچون ترجیحات مقبوله مباحثی ترجیحات
 مردوده مباحثیه ختم وترجیحات مردوده مباحثی ترجیحات مقبوله مباحثیه
 ذیل ایلمدی وجوه فاسده دن بری غلبه اشباه در غلبه اشباه فر عک اصلیندن برینه
 وجه واحد دن ادله مخالف اولان اصل آخره وجهین و یا وجوه شتی دن مشابه

۹ لما قلنا ان كل شبه يصلح
 قياسا والترجح بقياس
 اخر لا يجوز
 (مرأة)
 و زيادة فائدته (تأويل)
 یعنی وصف نصك فر عیدر
 وصف نصدن مستفاد
 اولدیغیچون
 (مرأة)
 ۳ کثره اصولدن مراد ادله
 اربعة متفق علیها وانلره
 ملحق اولانلر در که کثره
 ادله دن مراد انکله خطاب
 واقع اولان او امر و نواهی
 و غیر یلدر (منه)

اولسی در زیر اقیاسك حجیتی غلبه ظنی مفید اولسون ایچوندر پس ظنك کثره
 اشباه ایله قوتی زیاده اولدیغنده شك یوقدر کثره اصول ایله قوتی زیاده اولدیغی
 کبی حنفیه جوابده اشباه عللدر کثره علل ایسه ترجیح ایجاب ایتمز کثره آیات
 و اخبار ترجیح ایجاب ایتمدیکی کبی کثره اصول ایسه غلبه اشباه کبی دکادر زیر
 کثره اصولده وصف واحد و هر اصل آنک صحتنه شاهد در بناء علیه قوتی زیاده
 و حکم اوزرینه ثباتی ایجاب ایدر غلبه اشباهده ایسه اصل واحد اوصافی متعدددر
 بو تقدیر جه هر شبهه اصل ایله فرع بینی جمع صالح و صفدر پس غلبه اشباه کثره
 ادله ایله ترجیح قیلندن اولور اول ایسه جائز دکادر مثلاً شافعیه نك آخ مشتری
 حقه (ان الاخ يشبه الولد والوالد من وجه وهو الحرمة و يشبه ابن عم
 بوجه) قولی یعنی اخك ولده و والده مشابهي وجه واحدندر اولکله
 محرمیتدر ابن عمه مشابهي وجوه شتانددر بر برینه ز کونلرینی دفعك
 جوازی و حلیله لرنك بر برینه حلی و طرفیندن بر برینه شهادت لرنك قبولی و پینلرنده
 قصاصك جریانی کبی ولد والدی ایله بویه دکادر یعنی پینلرنده قصاص جاری
 دکادر ۹ پس ابن عمه مشابهي اغلب اولمقله اخ شرا ایله ابن عم کبی ازاد اولر
 قوللری باطلدر زیرا حکم مطلوبیده مؤثر وصف واحدده اولان مشابهي
 غیر مؤثره اولان بیک وصفده مشابهندن اقویدر * کذا فی التوضیح (ومنها
 عموم الوصف لانه اوفق بالمقصود و هو فاسد لان خاص اصل الوصف
 راجح علی العام عنده فكيف یصح هذا وفيه بحث ولان التعدی غیر مقصود
 عنده وفيه بحث ایضاً) وجوه فاسده دن بری دخی علت قلنان وصفك
 عمومیه ترجیحدر اصحاب شافعیك طعم و صفیه اشیا یار بعده ربوا
 جریانی تعلیللری اوزرینه ترجیحلری کبی زیرا وصف طعم قلیله و کثیره عامدر
 تعلیل بالکیل ایسه انجق کثیره متاوا در پس تعلیل بوصف الطعم اولی در
 مقصود حکم نصی تعمیم اولدیغیچون حنفیه جوابده قول مزبور باطلدر
 زیرا اصل وصفکه نص خاصدر عند الشافعیه عام اوزرینه راجحدر شافعیه
 عامی ظنی خاصی قطعی قلدقلر یچون حنفیه قتلزنده ایسه خاص و عام قطعیده
 مساویلدر پس عامی خاص اوزرینه راجح قلق نوجهله صحیح اولور جواب
 مذکورده بحث واردر زیرا خاص اولان نصك رجحانی باعتبار الدلاله در
 الفاظ ایله مراد معانی دلالت اولدیغیچون پس شافعیه قتلزنده خاصك دلالتی
 قطعیه عامك دلالتی ظنیله اولمقله خاصی عام اوزرینه تقدیم ایدرلر و اما علت

بوتجلین دکلدرد زيرا علت ايله مقصود دلالت دکلدرد بلکه فرعه حکم افاده سیدر پس اعم افید اولدیغی مقرر در ودخی عنده الشافعی تعلیلدن تعدیه غیر مقصوددر علت قاصره ايله تعلیلی تجویز ابتدا کیری ایچون پس زیاده تعدیه دن عبارت اولان عموم وصف ايله ترجیحی باطلدر بونده دخی کرو یکن جلین بحث واردر زيرا شافعیه علت قاصره ايله تعلیلی تجویز ایدرلر ایسه ده بلامر به علت تعدیه نك اولوتنی معترفدر (ومنها قلة الاجز القرية من الضبط وبعده من الغلط والخلاف وهو فاسد لان العبرة بالمعنى لا الصورة) وجوه فاسده دن بری دخی قلت اجزادر ثنیت ویاطم کبی یعنی علت بسیطه جزئین صاحبی اولان علتدن اولی در ضبطه قریب وغلط وخطا فدن بعد اولدیغیچون وجه مزبور دخی فاسددر زيرا اعتبار معنایه در صورتیه دکلدرد یعنی ترجیح بالتفرد صورت علتیه اعتبار یله در واما بزم تعددی ترجیح من نص ايله ثابت اولان تأثیر اعتبار ايله در مثلا بزم ربواده قدر وجنس علت اولدیغی نص ربواده مذکوره اولان مماثلتک اشارتدن فهم ایتدیگمز کبی فاین هدامن ذاک (ومنها کثرة الادلة لان الظن بها اقوى وابعده عن الغلط ولان ترك الاقل اسهل وهو فاسد لمعنى الترجیح ولان استقلال كل جعل الغير كان لم یکن فلا یرجح بکثرة الرواة ما لم یشتهر ولا یرجح نص باخر وکذا القياس) ۳ وجوه فاسده دن بری دخی کثرة ادله ايله ترجیحدر کثرة ادله ايله ظن قوی وحکم سهو وغلطدن بعد اولدیغیچون واقلی ترك اکثری ترکدن اسهلدر یعنی ادله کثیره وادله قلیله متعارضان اولسه لر وینلریضیضدینک اجتماعی ممنوع اولدیغیچون جمع وتوفیق ممکن اولسه یا ادله نك مجموعی ترك اولتور ویا اکثری ترك اولتور ویا اقلی ترك اولتور دایلی ترك ایسه خلاف اصلدر پس اقلی ترك کلی ویا اکثری ترکدن اسهلدر پس ادله وجه مذکور حنفیه قتلرده فاسددر لغة واصطلاحا معنای ترجیح موافق اولدیغیچون زيرا معنای ترجیح رجحاندر رجحانک قیامی ایسه وصف تابع ايله در امر مستقل ايله دکلدرد وادله دن هر بری افاده مقصوده مستقلدر پس غیر افاده مقصود حقنده کان لم یکن قلندی حاصلی تحصیله مؤدی اولدیغیچون بعضی موضعده کثرة ادله سبی ايله ترجیح واقع اولور کثرة اصول ايله ترجیح واقع اولدیغی کبی وکیجه دن غیر منوی اولان صومک کثرة وقت ايله صحتی فسادی اوزرینه ترجیح اولدیغی کبی و بعضی موضعده کثرة ايله ترجیح

(واقع)

واقع اولوز کثرة ادله ايله ترجیح اولدیغی کبی بونده سر نه در دیو سوال اولتورسه جواب بودر که هر موضعه که کثرة سبی ايله برهینت اجتماعی حاصله وحکم من حیث هو هو مجموعنه منوط اوله اول موضعه کثرة معتبره اولور و شمول موضعه که تلك الهیه حاصله اولوب وحکم دخی مجموعنه منوط اولیه بومقوله موضعه کثرة معتبره دکلدرد کثرة اصول اولدن اولغله معتبره در زيرا کثرة اصول تأثیر وصفک قوتنه دلیلدر پس کثرة قوته راجعه اولغله معتبردر صومده اولان کثرة دخی بویه در حکم وقتک اکثرینه متعلق اولوب هر برینه متعلق دکلدرد کثرة ادله ثابتدن اولغله غیر معتبردر زيرا هر دلیل بنفسه مؤثر اولغله دلیل آخرک انده مدخلی اولوز حکم هر برینه منوط اولوب من حیث المجموع مجموعته منوط اولدیغیچون کذا فی المراءة * کثرة ادله ايله ترجیح باطل اولدی ایسه کثرة رواة وحریبت وز کورت ايله حد شهرته بالغه اولقسزین روایتین یبشده ترجیح واقع اولوز هیئته اجتماعی نك اول حینده حصوله بناء ودخی نص نص آخر ايله ترجیح اولوز ودخی قیاس قیاس آخر ايله یعنی حکمه کندویه موافق اولوب علتده موافق اولیان قیاس آخر ايله ترجیح اولوز ادله اکثری اولدیغیچون واکر علتده موافق اولیدی کثرة اصولدن اولوب کثرة ادله دن اولزیدی زيرا قیاسینک حقیقه تعددی متحقق اولوز الا علتینک تعددی قنده متحقق اولور زيرا حقیقت قیاس و قیاس انکله حجت قلندیغی شی معنای علتدر اصل دکلدرد کذا فی المراءة * معلوم اولاکه نصین ویا حد یبشک تعارضی قنده سنه رجوع ترجیح قیلندن دکلدرد کما مر فی باب المعارضة

المقصد الثاني من الكتاب في بيان الاحكام وما يتعلق بها

معلوم اولاکه ادله مباحتی درت رکن اوزرینه مرتبه اولدیغی کبی احکام مباحتی دخی ارکان اربعه اوزرینه مرتبه در (رکن اول) حکم بیاننده در (رکن ثانی) احکام (رکن ثالث) محکوم به (رکن رابع) محکوم علیه بیاننده در حکم اصطلاح اصولیبنده خطاب آلهمی ايله ثابت اثر دن عبارتدر نفس خطاب دکلدرد انو کیچون مص رحمه الله حکمی مقدمه ده فی الجملة بیان اولدیغی اوزره (اثر خطاب الله تعالی المتعلق بافعال العباد بالاقتضاء او التخییر والوضع) قولیه تعریف (فهو نوعان تکلیفی ووضعی اما التکلیفی فاما ان یكون صفة لفعل المكلف كالوجوب ونحوه او اثره

فانه يحصل في هيئة اجابية
(توضیح)
وفي هذا المحل تحقیقات
فی التوضیح ومن اراد
معرفة فلیراجع محله
(منه)
صحت وفساد ايله حقیقه
متصف اولان فعل عبددر
نفس حکم دکلدرد
ذکر اولتان افعاله حکم
اطلاق فی خطاب شارعله
ثبوتنه بناء در (تغییر تنقیح)
یعنی ذکر اولتانلرک مقابلاتی
بونلردن معلوم اولور
(مرأة)
وهوان یعتبر فی القاصد
الاخریة (مرأة)

كاملک وما يتعلق به والاول اما ان يعتبر فيه اول وبالذات المقاصد
الدينوية والاخروية) حكم تعريف مزبوره بناء قسمينه منقسم اولور بر قسمينه
حكم تكليفي و بر قسمينه حكم وضعي درز (حكم وضعي) شارحك حكم تكليفي به
بر شيك متعلق اولسيه خطابي واول اعتبار ايله حكم ايجون بروصفك
حصوليدر مثلا بر شيك بر حكمه دليل ويا سبب ويا شرط ويا مانع اولسي كبي
(حكم تكليفي) دخي فعل مكلفه يا صفت واقع اولور مثلا وجوب و فرضيت
و حرمت و ندب و اياحه و غير يلكي ويا اثر واقع اولور ملك و ملكه متعلقه اولان
اثر كه ملك متعه و ملك منفعت و ذمته دين ثبوت كبي بو مقامه اثرن بحث
بو قدر بياني محلنده كلوران شاء الله تعالى فعل مكلفه صفت واقع اولان احكامك
مفهوم و تعريفنده اولو بالذات يا مقاصد دينويه معتبره در ويا مقاصد اخرويه
معتبره در اولو بالذات مقاصد دينويه معتبره اولان احكام صحة عبادت
مفهومنده معتبر اولان تفرغ ذمت و معاملات ناسي مفهومنده معتبره اولان
اختصاصات شرعيه كبي (والاول ينقسم الفعل باعتباريه الى صحيح و باطل
و فاسد و الى منعقد و غيره و نافذ و غيره و لازم و غير لازم و غيره) شول احكامكه انده مقاصد
دينويه معتبره اوله اول اعتبار ايله فعل عبيد صحيحه و باطله و فاسده و منعقد و غيره
منعقد و نافذ و غير نافذ و لازم و غير لازم منقسم اولور * بونك بياني بودر كه
عبادته مقصد دينوي تفرغ ذمت و معاملاتده اختصاصات شرعيه در
اختصاصات شرعيه عقود و فسوخ اوزرينه مرتبه اولان اغراضدر مثلا
بيعه ملك رقبه و نكاحه ملك متعه و اجاره ده ملك منفعت و طلاقه بينونت
و صحة قضا كبي يعني قضاء قاضينك معناسي قضا اوزرينه ثبوت حق ترتبي
و صحة شهادت اوزرينه لزوم قضا ترتبي كبي بونلك مرجعي دخي معاملاتده در
و بر فعلك كاي نبغي بر مقصود دينويه به موصل اولسنه صحت و اول فعله صحيح
تسميه ايدرلر و مقاصد در بر مقصوده اصلا موصل اولماسنه بطلان و اول
فعله باطل ديرلر و بر ذمك اركان و شرائطي مقصود دينويه به ايصالي
اقتضا ايدوب اوصاف خارجيه سي خلافني اقتضا ايلسه كه فساد و اول فعله
فاسد ديرلر ذكر اولنانلردن ما عدا احكام اخر و اردر انعقاد و نفاذ و لزوم
و مقابلاتي كبي * انعقاد اجزاء تصرفك شرعا رتباطيدر ائو كيجون بيع فاسد
منعقد غير صحيحدر نفاذ بر شيك اوزرينه اثر ترتبي در ملك كبي ائو كيجون بيع
فضولي منعقد و غير نافذ در لزوم بر حكمك رفي ممكن اولماق اوزره وقوع ايدر

(والثاني ينقسم الفعل باعتباريه الى قسمين عزيمة وهي ما شرع ابتداء غير مبني
على اعتذار العباد فان كان ابتاؤه فمع المنع بقطعي فرض و بظني واجب و بلا منع
سنة ان كان طريقة مسلوكة في الدين والا فتقل وان عكس فمع المنع حرام
و بلا منع مكروه وان استويا فباح) وشول احكام كه انكله اولو بالذات مقاصد
اخرويه معتبره اوله فعلي اوزرينه ثواب تركي اوزرينه عقاب ترتبي كبي فعل عبيد
اول اعتبار ايله دخي ابي قسمه منقسم اولور قسم اوله عزيمت قسم ثاني به
رخصت تسميه ايدرلر (القسم الاول في العزيمة) عزيمت لغته اراده مؤكده در
عبارتدر (قال الله تعالى ولم يجدها عزما) اي قصدا مؤكدا في الفعل بما امر به
شريعته ابتداء شرع اولنوب اعتذار عباد اوزرينه مبنيه اولين احكامدر
اولدخي درت نوع اوزره در فرض و واجب و سنت و نقل كبي يس بر فعلك
اتباني تركي اوزره شارع قتنده راجح و تركنده منع دليل قطعي ايله اولورسه
(فرضدر) دليل ظني ايله اولورسه (واجبدر) و اكر بر فعلك اتباني بلا منع من الترك
تركي اوزرينه راجح اولورسه (سنتدر) فعل مزبور طريقة مسلوكة في الدين
ايسه بويله دكل ايسه (نفلدر) بو كه مستحب و مندوب دخي اطلاق ايدرلر
و اكر تركي اتباني اوزره مع المنع من الايمان راجح اولورسه (حرامدر) بلا منع من
الايمان (مكروهدر) و اكر بر حكمك اتباني و تركي نظر شارعده مساوي اولورسه
(مباحدر) (قال فالفرض لازم علما و عملا في كفر جاحده و مستخفه و يفسق تاركه
بلا عذر و قد يطلق على ما يفوت الجواز بقوته فلا يكفر منكره بل يفسق
ان استخف باخبار الاحاد لان كان مؤولا ثم ان حصل المصدود من شرعيته
بمجرد حصوله ففرض كفاية و حكمه اللزوم على كل وسقوطه بفعل البعض
وان لم يحصل لكل احد الا بصدوره ففرض عين و حكمه اللزوم على من فرض
عليه حتما و قد يفرض واحد مبهم من امرين فصاعد كما في خصال الكفارة
و الواجب لا يلزم الاعمال فهو كالفرض العملي الا في الفوت و قد يطلق
على الفرض ايضا و تارك كل يستحق العقاب) اسامي مزبوره نك مفهوماتي
ذهنكده مر تسمه اولدى ايسه معلوم اوله كه فرضك ثبوت دليل قطعي ايله
اولد ييجون علما و عملا لازم اولور يعني حقيته اعتقادوه و وجبيله عمل واجب اولور
قول ويا اعتقاد در بريله منكر و مستخفي تكفير اولوروا كرفرض اولان حكمك
تركي اكره و نسيان عذر لردن بريله اولورسه تفسيق اولور كاهي فرض دليل
قطعي ايله ثابت اوليوب بلکه فوتيله بر حكمك جوازي فوت اولان حكمه

عزيمت درت قسمدر وجه
حصر بودر كه جاحدي تكفير
اولورسه فرضدر جاحدي
تكفير اولنيمان دخي تركيله
معاقب اولورسه واجبدر
تركيه عقاب اولنيمان دخي
تاركي ملائمه مستحق
اولورسه سنتدر ملائمه
مستحق اولورسه نفلدر
حرام فرضده داخلدر
تركي دليل قطعي ايله ثابت
اولورسه واجبده داخلدر
سطر نك ايله لعبي ترك كبي مكروه
سنت تحتده داخلدر تركي
سنت اولد ييجون مباح
نفلده داخلدر
(كذا في ابن ملك)

اطلاق اولنور حکم مزبورہ فرض علی و فرض اجتهادی تسمیہ ایدرل
 و صلوة وتر وغیری کبی صلوة و ترک فوتی تذکر امام اعظم قتنده صلوة فجرک
 صحتی و صلوة عشائک ترکی تذکر صلوة فجرک صحتی منع ایتد کلری کبی
 مسئلتین مذکورینک ثبوتلری دلیل قطعی ایله اولمغین منکرلری تکفیر
 اولنمایوب مؤول دکرا یسه تفسیق اولنورل * بوندن صکره معلوم اولاکه
 بر حکمک مشروع اولماسندن غرض اول حکمک مجرد حصولی اولورسه
 اکا (فرض کفایه) دینور جهاد کبی جهاددن مراد اذلال عدویه ملتبس
 اولدیغی حالده اعلاء کلمة الله در حکمی مخاطبیندن هربری اوزرینه لزومی
 و بعضک فعلی ایله بعض آخردن سقوطی در واکر بر فعلک شرعیتندن
 غرض بعضک اقامتی ایله حاصل اولیوب بلکه هریر احدثن صدور ی ایله
 حاصل اولورسه اول فعله (فرض عین) تسمیہ اولنور ایمان بالله تعالی وارکان
 اربعه کبی حکمی من فرض علیه حتما لازم اولمقدرحتی اول حکم ایله مکلف
 اولانک ذمتی غیرک اداسیله خلاص وبری اولمز وکاهی امرین و دخی زیاده دن
 واحد مبهمه فرض اطلاق اولنور خصال کفارتده اولان ۹ واحد مبهمه فرض
 اطلاق اولندیغی کبی واجبک لزومی فرض علی کبی علمادکدر لکن فوتیله
 حکم آخرک جوازی فوت اولده فرض علی کبی دکدر بلکه جاحدی
 تکفیر اولنماده فرض علی کبیدر کاهی فرض لفظی واجبه اطلاق اولنور
 واجب لفظی فرضه اطلاق اولندیغی کبی پس اطلاق مزبورہ بنشاء
 واجب فرض وواجبدن اعم اولور فقهاک (الصلوة واجبة و الزکوة
 واجبة) قوللری کبی فرض وواجبدن هربری بلا عذر ترک ایدن
 ایچون عقابه مستحق اولمقلق واردر مکرکه جناب عزت جل جلاله
 فضل و کرمی ایله عفو ایده ویا عاصینک توبه وندامت سببی ایله مغفرت ایلیه
 (والسنة نوعان سنة الهدی وتارکها يستحق اللوم وزوائد وتارکها لا يستحق
 ومطلقها مطلق خلافا للشافعی وقد يطلق علی الثابت بها والنقل یشاب
 فاعله ولا یسی تارک و هو دون الزوائد فیلزم بالشروع قصدا والحرام
 ما یوجب العقاب وهو اما لعینه ان کان منشاء الحرمة عینه اولغیره ان کان غیره
 والمکروه تنزیهی الی اخل اقرب و محرمی الی الحرمة اقرب وهذا حرام عند
 محمد لکن بظنی فیقابل الواجب) (ت) سنت دخی ایکی نوعدر برنوعنه
 سنن هدی دیرل مکمل دین معناسنه صلوة عید واذان واقامت و صلوة

۷ رسول الله عليه السلام
 ودينه اعلم اولانلرک سلوک
 ایتد کلری طریقهدن
 او اورسه تکرم رسول الله علیه
 السلام علیکم بسنتی و سنته
 الخلفاء الراشدين من بعدی
 یوزدیرل (منه)
 والنقل دون سنن الزوائد
 لانها صارت طريقة
 مستلوك في الدين وسیرت
 للنبي صلى الله عليه وسلم
 بخلاف النقل
 (تلویح)

مکتوبه بی جماعتله ادا وغیریلر کبی حکمی تاری ایچون لومه استحقاقدر
 بر قوم سنن مر قومه بی ترک ایلسلر عتابه مستحق اولورلر واکر بر بلدهنک
 جله اها لیبی ترک و ترکلری اوزره مصر اولسلر امام انلره مقتله ایتک لازم
 اولور ۳ امام محمد رجه الله کاب اذانده ترکی حقتده مره بکره و مره یسی
 یوردی (ایکنی نوعنه) سنن زوائد دیدیلر ارکان صلوتی تطویل ورسول الله
 علیه الصلوة والسلامک لباس و قیام و قعود واکل وشر بلزنده اولان سیرلری
 کبی بونلری ترک ایدنلر حقتده امام محمد حضر تلری کتاب اذان وغیری
 محلهه لا باس یوردیلر لکن اخذ واتباعی حسن اولمغین اتباع ایدنلر دنیاده
 مشکور آخرتده مأجور اوللری مقرردر (جعلنا الله من تبع و عمل بسنة رسوله
 علیه الصلوة والسلام) سنت مطلقه حقیقه قتلزنده مطلقه در یعنی راوی
 حدیث ان من السنة کذا ديسه شافعیه واصحاب حقیقهنک اکثری کلام
 مزبور ی سنت رسول الله جل ایدرل متأخریندن جمع کثیر سنت
 رسول الله اطلاق اولندیغی کبی غیرک سنته دخی سنت اطلاق اولنور
 دیدیلر اسلافک سنة العرین قوللری بی بو که شاهد ایراد ایتدیلر سنت ایله
 ثابته اولان احکامه دخی سنت اطلاق اولنور ابو حنیفه رجه الیه دن منقول
 اولان ان الوتر سنة کلامی بو که مجولدر (وعیدان اجتماع فی يوم واحد
 احدهما فرض والاخر سنة قولی ای واجب بالسنة) قولیله تفسیر اولندیغی
 سنت ایله ثابته اولان احکامه سنت اطلاق اولدیغنه بنشاء در نفلک فاعلی
 ایچون ثوابه مستحق اولمقلق واردر تارکنه اساعت یوقدر نفل مرتبه دن سنن
 زوائد دن دوندن سنن زوائد طریقته مسلوکه فی الدین و سیرنی علیه
 الصلوة والسلامدر نفل ایسه بونجیلین دکدر نفله قصدا شروع اولورسه
 حقیقه قتلزنده اتمامی واجب و تاری ترک ایچون معاقب اولور لقوله تعالی
 (لا تبطلوا اعمالکم) حرام فاعلی فعل ایچون عقابه مستحق قیلار بلا شبهه
 منهی اولان احکامدن اولدیغیچون (حرام) دخی ایکی نوعدر برنوع (حرام
 لعینه در) یعنی منشاء حرمة اول شینک عینیدر شرب خمر واکل میته وغیریلر
 کبی (نوع ثانی) حرام لغیره در غیرکمالنی بلا اذن اکل کبی نوع مزبورک حرمتی
 نفس فعله ملاقیه در لکن محل فعلی قابلدر نوع اولده ابسه محل فعلی قابل
 دکدر (مکروه) دخی ایکی نوع اوزره در (نوع اول) تنزیهی در که حله اقریدر
 (نوع ثانی) تحریمیدر که حرامه اقریدر امام محمد رجه الله قتنده کراهت

۹ خصال کفارتده واحد
 مبهم فرضدر تحقیق مرآت
 وغیرده مسطوردر (منه)
 حقیقه قتلزنده واجب اولان
 خصالک مبهمه و جویدن
 بونک تحقیقی بودر که تک
 الاموردن واحد مفهومی
 اول امور ی تجاوزا تمامک
 حیثیتدن معلومدر
 ماصدق علیه تک تعددی
 حیثیتدن مبهم و مخیر
 فیهدر وجوبنک معناسی
 معین ماضمنده تحصیلک
 وجویدر نفسنده واحد
 جنسی ایسه ده تخیرینک
 معناسی بین المعنیان
 ایقاعده تخیردر الخ

(مرأة)

۳ فی المناروتار که ایستوجب
 اساءة ای جزاء اساءة
 وهی اللوم والعتاب وسمی
 جزاء الاساءة لقوله تعالی
 وجزاء سیمة سیمة الایه
 صدق الله العظیم
 (ابن)

تحریمه ایله مکروه اولانک و حرامک حکملری واحدر لکن ثبوتی دلیل قطعی ایله اولیوب بلکه دلیل ظنی ایله اولغین حرام تلفظ اولندی حرام فرضه مکروه واجبه مقابل اولور حکمی رضای مولای متعالی تحصیل ایچون ترک ایتمکله ثوابه نیل ایله وانکار واستحلال ایله کفرک عدمیدر (القسم الثاني فی الرخصة وهی ما شرع بانیا مینیا علی الاعذار وهی اربع نوعان فی الحقيقة احدهما احق بکونه رخصة من الاخر ونوعان من المجاز لکن احدهما تم من المجازیه من الاخر اما الاول فا استبح مع قیام المحرم والمحرمة کاجراء المکره کلمة الکفر علی اللسان وقلبه مطمئن بالایمان وحکمه ان بوجران قتل باخذ العزيمة واما الثاني فا استبح مع قیام سبب تراخی حکمه کافطار المسافر وحکمه العزيمة اولی الا ان يضعفه واما الثالث فا وضع عنا من الاصر والاغلال واما الرابع مما سقط عنا مع مشروعیه لثانی موضع اخر کالسلم وکالخمر وللمضطر والمکره وکفصر المسافر ومسح الخقف وحکمه ان العزيمة لاتبتقی مشروعة فيه) قسم ثانی رخصت بیانده در رخصت لفته بسر وسهولتدر شرعه اعذاردن برعذر سببی ایله عسردن بسر متغیر ومتبدل اولان حکم شرعینک اسمیدر اولدخی درت نوع اوزره در نوعینه رخصت اطلاق بطریق الحقیقتدر نوعین اخرینه بطریق المجازدر بطریق الحقیقت اسم رخصت اطلاق اولتان نوعینک اولکیسنه دخی رخصت اطلاق نوع اخره اطلاقدن احقدر زیرا رخصت مقابل عزیمتدر پس هر قنغی حکمده که عزیمت اقوی اوله اکا مقابل اولان رخصت دخی اقوی اولور و بطریق المجاز رخصت اطلاق اولتان نوعینک دخی برنوعنه مجاز اطلاق مجازیتده اوردن اتمدر یعنی حقیقت رخصتدن ابعددر (النوع الاول من الحقيقة) سبب محرم وحکمی اولان حرمتک قیامیه یله مؤاخذه سقوطنده مباح معامله سی کی معامله اولتان احکامدر مکرهک قلبی مطمئن بالایمان اولدیغی حالده لسان ایله کلمه کفر اجراسنه مرخص اولدیغی کی ونهار رمضانده مکره وهضطر اولانک مال غیری اتلافه مرخص اولدیغی کی ومحرمک اکراه عذرته بناء جنایتی کی احکام مذکوره ده سبب محرم وحرمتک بالجمله باقی اولدقلرینه بناء بونلره عزیمتله عمل اول اولدی حتی اکراه واضطراره صبر وتحمل ابدوب قتل ویا هلاک اولسه شهید اولور دیدیلر یعنی شهیده اعطا اولتان ثواب ایله مثاب ومأجور اولور حق الهی اقامت ایچون نفسنی بدل

(ابتدی کیچون)

ابتدی کیچون (نوع ثانی) من الحقيقة سبب عزیمت ومحرم رخصتک قیامیه یله فعلنه اذن شرعی لاحق اولاندر رمضانده مسافر اولانک افطاری کی پس صومی موجب وافطاری محرم سبب که شهود شهر رمضان وتوجه خطاب عامدر مسافر حفته دخی جناب عزتک (فن شهد منکم الشهر فایصمه) قول شریفنک عموته بناء قائم ایکن (فعدة من ایام اخر) نص کریمی مقتضاستجه حکمی که وجوب صومدر متراخی اولمشدر نوع مزبورده دخی عندا الحنفیه عزیمتله عمل اولی اولدی سبب عزیمتله قیامی ایچون ورخصتک مشروعیتی بسر حصولیچوندر بسر ایسه رخصتده حاصل اولدیغی کی کاهی عزیمتله عملده دخی حاصلدر پس اخذ بالعزيمة عزیمته مختص اولان ثوابه موصل ورخصت مختص اولان یسری متضمن اولغین عزیمتله عمل اولی اولدی مکر عزیمت که صومدر مسافری ضعیف ایلیه اول صورتده رخصتله عمل کد افطاردر اولی اولور حتی صبری سببیه هلاک اولسه آثم اولور بلا حصول المقصود نفسنی اهلانک ابتدی کیچون واما مکره علی الافطار اولان مقیم عدم افطار ایچون قتل اولتسه نفسنی قتل ایتمش اولر زیرا مقیمک قتل مکره ظالمدن صادر ومکره صبری سببی ایله مستدیم للعبادة ومستقیم علی الطاعة اولغین مثاب ومأجور اولور نوع اوله رخصت اطلاق نوع ثانیدن احق اولدیغنه وجه نوع ثانیده سبب صوم که شهود شهر رمضاندر موجوددر لکن نص ایله حکمی متراخیدر پس مسافرک افطارنده افطار حکم اصل اولق وارددر نوع اولده ایسه اول شبهه مفقودهدر بطریق المجاز رخصت اطلاق اولتان نوعینک نوع اولی ام سالفیه شرع اولنوب کرامة للنی علیه الصلوة والسلام بوامتدن رفع وبوامتده شرع اولنیمان اصر واغلال کی * اصر برنقلتدر که صاحبی حرکتدن منع ایدر صعوبت تکالیفدن مثل اولمشدر صحة توبه ده قتل نفس اشتراطی کی اغلال دخی اصر کی ام سابقه سراغنده اولان تکالیف شاقه دن مثلدر قتل عمدده وقتل خطاده تعیین قصاص کی حتی عفوی جائز دکلدر واعضاء خاطئه وموضع بخاستی قطع واحراق غنایم وتحريم عروق لحوم وتحريم سبت وغیریلر کی احکام مرسومه ام سالفه اوزرلرینه واجبه اولوب توسع وتخفیف ایچون بوامتدن رفع وشرع اولنماغین رخصتده مشابه اوللریله بونلره مجازا رخصت اصلاق اولندی لکن سبب بزم حقرده معدوم اولدی ایسه

حکم اصلا مشروع دکلدن حقیقت اولدی بلکه رخصت اطلاق مجاز اولدی یعنی بزم قمرزده عزیمتله اخذلری مشروع اولدقلری حالده باقی اولدقلری چون حقیقت رخصت اطلاق اولدیله (نوع ثانی من المجاز) احکامک بعض امتدن سقوطیدر بعض اخر ایچون مشروعیتله بیله پس بعضدن سقوطی حسیله مجاز و بعض اخردن عدم سقوطی جهتدن حقیقت رخصته مشابه در سلم کبی سلم بیوع انواعندن برنوعدر بیعه اصل اعیانه ملاقی اولمقدر تسلیته قدرت متحققه اولسون ایچون ودخی رسول اللهک انسانى ککندی قنده موجود اولین شیء بیعدن نهی یوردقلرینه بناء بیوع سائرده حکم بویله یعنی موجود اولیانی بیعک عدم جوازیدر لکن حکم مزبور سلمه ساقط اولدی یعنی تعیین اصلا مشروع اولدیغی حالده باقی قالمز مراد سلمه رخصت اولدیغیچون ومکره ومضطر ایچون نفسلرینی هلاک خوفی قتلزنده خیر ومیتةک حرمة تناوللری جناب عزتک (وقد فصل لکم ما حرم علیکم الا ما اضطررتم الیه) نصیهله ساقطلردر حتی بزم قمرزده حرمت مشروعیه اولدیغی حالده باقی قالمغله اشیای مرقومهک حرمتلری اباحتیه متبدل اولور حتی تناول ایتموب صبرایتمکله هلاک اولسهلر اباحت تناوله عالم ایسهلر آثم اولورلر عالم دکلرایسه آثم اولورلر انکشاف حرمتده خطا اولغین جهل عذر اولور کذا ذکره الاسیجیابی بزم ایچون بنوعده سقوط حرمتیه وجه الله تعالیکن الاماضطررتم قولنده اولان استناددر زیر استثنایک حکمی مستثمانهک حکمته مضاددر پس استثنامستثنا منهده مذکوره اولان حرمتک ضدی که حل در انوک ثبوتی اقتضایدن دنیلدی مص رحمه الله بونده بحث وارددر زیرا کلام مذکور مفهوم استثنایله قولدر اول ایسه بزم مذهمزده اولدیغی مرورایدی بویاده صواب استثنایله مقید اولان کلام مستثمانه ماوراسندن عبارتدر پس اختیار حالده تحریم ثابتدر ایمدی ضرورت حالده علی ما کانت علیه باقیه قالمورلر دیمکدر دیدی رخصتدن بنوعک حکمی عزیمت مشروع اولدیغی حالده باقی قالمقدر مسافرک قصری بزم قمرزده رخصت اسقاطدر انکیچون مسافرک صلوة ظهیری نیتیه اتمامی جائز دکلدن فجرک اتمامی جائز اولدیغی کبی ودخی مدة مسجدده غسل رجلاک سقوطی کبی (قال واما الوضعی فاثر الخطاب بتعلق شیء بالحکم التکلیفی وحصول صفة

باعتباره فالتعلق ان دخل فی الاخر فرکن والا فان اثر فيه فعله والا فان وصل الیه فی الجملة فاسبب والا فان توقف علیه وجوده فشرط والا فلا اقل من الدلالة علیه فعلا (معلوم اولاکه حکم تکلیفی بیان قنده تعریفی مرور ایدن حکم وضعی بش فصل اوزرینه مرتبدر زیرا حکم تکلیفی به متعلق اولان شیء حکم تکلیفی ده داخل اولورسه رکندر داخل اولیوب لکن مؤثر اولورسه علتدر حکم تکلیفی ده مؤثر اولیوب فی الجملة حکم تکلیفی به موصل اولورسه سببدر شیء اخرک وجودی انک وجوده متوقف اولورسه شرطدر متوقف اولیوب فلا اقل وجوده دال اولورسه علامتدر) واما الرکن فایتقوم به الشیء وهو اصل ان لم يعتبر حکم الشیء باقیا عند انتفاءه وزائدان اعتبر وهو اما بحسب الکيفية کالاقرار بالایمان وبحسب الکمية کالاقل فی المركب منه ومن الاكثر) رکن ایکی قسمدر بر قسمی رکن اصلیدر که انکله قائم اولان شئیک حکمی اول رکنک انتفاسی قنده باقی قالمیه ایمانده تصدیق کبی تصدیق ایمانده رکن اصلی اولمغله تصدیقک انتفاسی قنده ایمان باقی قالمدیغی کبی قسم ثانی به (رکن زائد) دبرلر رکن زائد رکن اصلینک خلافیدر ایمانده اقرار باللسان کبی اقرار باللسان اکراه معتبر عذر نه بناء ساقط ومنتفی اولسه ایماننه خیل کلز زیاده اعتباری یا بحسب الکيفية در اقرار باللسان کبی ویا بحسب الکمية در اقل ایله اکثردن مرکب اولانده اقل کبی که بناء اکثر ایچون حکم کل وارددر دیدیلر شافعیهک اعمالی ایمانده داخل قلدقلری بوقبیلدن دکلدن زیرا شافعیهک اعمالی ایمانده داخل قلدقلری علی وجه الکمال ایمانده اولمق معناسنه در حقیقت ایمانده داخل اولمق معناسنه دکلدن واما معتزلده قتلزنده حقیقت ایمانده داخل اولمق معناسنه در انو کیچون معتزله فاسقک ایماننه اعتبار ایتمدیله فصل فی العلة (واما العلة فایضاف الیه وجوب الحکم ابتداء وهی مقارنة للمعلول کالعقلیه ومنامن جواز التراخی وهی اما علة اسما ومعنا وحکما بان توضع له توفیه ولا یتراخی عنها کالبيع للملک واما اسما ومعنا کالبيع الموقوف والبيع بالخیار وکرض الموت والجرح والرمی والترکیبة عند الامام وکلا لا یجاب المضاف الی وقت والاجارة كذلك والنصاب قبل الحول وکسری القریب واما معنی وحکما کأخر جزئها کالقربة والملک للعتق وایهمما تأخر کان علة كذلك بخلاف اخر الشاهدین واما اسما وحکما کالسبب القائم مقام المسبب والدلیل القائم مقام المدلول

والداعی الیها اما دفع ضرورة او حرج او احتیاط و اما اسما فقط كالملحق
 بالشرط علی ما یأتی و اما معنی فقط کا حد و وصفین ترکب منهما العلة
 و اما حکما فقط کشرط فی حکم العلة فصل اول علت بیاننده در علت
 و جوب حکم ابتداء اکه مضاف اولان شیئک اسمیدر لغتده معناسی مرض کبی
 مفیدر بیکدر ابتداء قیدی واسطه ایله علت اولاندن احترازدر ودخی سبب
 و علامت و معلقات بونکله علت تعریفدن خارج اولدیله تعریف مزبور
 علل موضوعیه و اجتهاد ایله مستنبطه اولان علله شاملدر علت شرعیه یه
 علت تسمیه سی بر حکمی عدمدن وجوده و با خصوصدن عمومه تغیر
 ابتد یکچوندر علتک تکراری ایله حکم دخی متکررا اولق حیثیتدن جمهور
 علما قتلنده علل شرعیه علل عقلیه کبی زمان جهتدن معلوله مقارندر
 زیرا تخلف جائز اولسه نبوت علت ایله حکمک ثبوتنه استدلال جائز اولردی
 و احکام ثبوتیچون علل وضعندن شارعک غرضی مفید اولردی مشایخ
 حنفیه دن بعض علل شرعیه ایله علل عقلیه بینی فرقه ده علل عقلیه ده معلول
 علتیه مقارن اولق واجب اولدیغی کبی علل شرعیه ده حکم علتیه مقارن
 اولق لازم دکلدر بلکه حکمک علل شرعیه دن تراخسی جائزدر دیدر
 وجهی مرآتده مسطوردر پس علت بدی قسم اوزره متصوردر زیرا حکمده
 ترتیب و تأثیر و اضافت اولسه انده علت دخی اولز و اکرامور مذکورده دن
 بری بولنور ایسه اوج قسم حاصل اولور و اگر ایکیسی مجتمعا بوانورسه
 اقسام ثلثة اخردخی حاصله اولور و اگر اوجی مجتمعا بوانورسه بر قسم دخی
 حاصل اولغله علت ایچون بدی قسم نمایان اولور علت اقسامندن (قسم اول
 اسما و معنا و حکما علت اولاندر) بوقسمه علت حقیقیه تسمیه ایدرلر اسما
 علت دیمه دن مراد علت اول بر حکم ایچون موضوعه و اول حکمی اول
 علتیه اضافت صحیح اوله دیمکدر معنی علتدر دیمکدن مراد علت اول
 حکمده مؤثر اوله دیمکدر حکما علت دیمکدن مراد حکم علتدن متراخی
 اولیه دیمکدر ملک ثبوتیچون بیع مطلق اسما و معنی و حکما علت
 اولدیغی کبی و نکاح كذلك حل استمتاع ثبوتنه و قتل قصاص ثبوتنه كذلك
 علت اولدقاری کبی پس بیعک ملک ثبوتنه علتی بیع شرعده ملک ایچون
 موضوع و ملک بیعه بلا واسطه مضاف اولدیغیچوندر معنی علتی بیع ملک
 ثبوتیچون شرع اولغین ثبوت ملکده مؤثر اولدیغیچوندر حکما علتی بیع

(ملکة)

ملکة سبب اولغله بیعک وجودی قتنده ملک حاصل اولدیغیچوندر (قسم
 ثانی) اسما و معنی علت اولوب حکما اولیاندر بیع موقوف و خیار شرطه
 اولان بیع کبی پس اسما علتی بیع شرعده ملک ثبوتیچون موضوع
 اولدیغنه بناءدر معنی علت اولدیغی بیع ملک ثبوتنه علت مؤثره اولدیغیچوندر
 حکما علت اولدیغی حکم مالکنک اجازه تنه موقوف و متراخی اولدیغیچوندر
 من له الاجازة یعنی مجیز اولور سه ملک وقت بیعه مستندا ثابت اولغین
 مشتری زوائد فصله و منفصله سنه مالک اولور وقت اجازه مقتضرا ثابت
 اولسه زوائد مالک اولز پس بیعک ثبوت ملکة علت اولوب سبب اولدیغی
 ظاهر اولدی حکم سببه مستند اولدیغیچون شرط خیار ایله اولان بیع اسما
 و معنی علتدر وضع و تأثیرک انده وجودینه بناء حکما علت دکلدر وجهی
 مفهوم مخالف بختنده مرور ایلدی بومحکم تحقیق بودر کد بالوسط تراخی
 تراخی حقیقی زمانی و یا تراخی زتیدن اعددر بوجنسدر که انواع اربعه یه
 شاملدر زیر تراخی یا حقیقی و یا ترتیبدر تراخی حقیقی اولدقده حکم یا اول
 وقتیه مستنددر و یا اضافت تحقیقه و یا تقدیریه و قتلرینه مقتصر در
 اول وقتیه مستند اولدیغی صورته دخی حکم علتیه حالت اولیان وقتیه متراخی
 اولور سه اسم جنس ایله تسمیه اونور یعنی اسما و معنی لا حکما علت تسمیه
 ایدرلر و اگر حکم علتیه حالت اولان زمانه متراخی اولور سه اکا حیزر سببده
 علت و علة العله منزله سنده علت تسمیه ایدرلر * و اگر حکم اضافت وقتیه
 مقتصر اولور سه اکه سببه شبیه علت تسمیه ایدرلر و اگر تراخی ربی
 اولور سه اکه علة العله تسمیه ایدرلر مص انواع اربعه یه مثالری ایله
 و هر نوعک مثاله کاف اعاده سیله اشارت ایلدی پس (نوع اولکه) تراخی
 حقیقی اولوب و حکم اول وقتیه مستند و تراخی علتیه حادث اولیندر اکه
 بیع موقوف و خیار شرط ایله اولان بیعی مثال ایراد ایلدک ذکر لری آنفا
 مرور ایلدی (نوع ثانی) تراخی حقیقی و حکم اول وقتیه مستند و تراخی علتیه
 حادث اولاندر مثالی مرض موت و هلاکه مفضی اولان جرح و رمی و امام
 اعظم قتنده تزکیه کبی مرض موت تغیر احکام ایچون موضوعدر اولکه
 ورثه نک مال هر یضه حقاری تعلقندن و هر یضی ورثه نک حقاری تعلق ایدن
 مالک ثلثندن ما عدا هبه و صدقه و وصیت و محاباة کبی تبرعدن مجرددر
 و مرض موت تغیر احکامده شرعا مؤثردر حکمی موتک مرضه اتصانه

(۳۴)

متراحی در موهه متراحی اولسه موهوب له موهوبه مالک و موهوبه
 نصراتی نافذ اولوردی انو کیچون حکما علت دکدر وقتا که مرض موت
 موهه مفضی اولان ترادف آلامه مفضی اولدی ایسه مرض موت علة العله
 منزله سنده اولدی و سرایت واسطه سبیه هلاکه مفضی اولان جرح
 دخی و هواده مضی و مرضی ده نفوذ و سرایت واسطه سبیه هلاکه مفضی
 اولان رمی دخی بعینه مرض موت کیدر امرین هر قومین علة العله
 منزله سنده اولدیله وجوب قصاصده شبهه ایراث ایتمزلر و عندالامام
 تزکیه شهود زنا رجم ایله حکمه علتدر لکن شهود زنا ناک شهادت لری
 توسطیله علتدر پس مز کیلر تزکیه لرندن رجوع و یا کذبیه تعهد لری اقرار
 ایلسلر دیت مرجومی ضامن اولورلر لکن تزکیه شهادت ایچون صفت
 و بووجهدن شهادته تابعه اولمغله شهود زنا دخی شهادت لرندن رجوع
 ایلسلر مز کیلر کبی دیت مرجومی ضامن اولورلر بونده قصاص لازم
 اولدیغی قضاء قاضی تخللی شبهه سیچوندر امامین قتلنده تزکیه شهادت تعدی
 دکدر ضمان ایسه تعدی وجودی قتلنده در انو کیچون قریقینک رجوع لری
 قتلنده ضمان ایچق شهود اولورلرینه واجب اولور جواب رجوع قتلنده تزکیه ناک
 معنی تعدی اولدیغی ظاهر اولدی اعتبار ایسه معانی به در الفاظه دکدر (نوع
 ثالث) حکم اضافت تحقیقیه و یا اضافت تقدیری به وقتیه مقتصر اولمقدر علل
 انواعندن سبیه مشابه علت دیکله مسمی اولان بونوعدر وقتیه مضاف اولان
 ایجاب کبی مثالی انت طالق غدا کبی مثال مز بور طلاق وقوعه اسما و معنی
 علتدر بونده وضع و تأثیر بولندی بیچون لکن حکم اضافت تحقیقیه وقتیه متراحی
 و مقتصر در انو کیچون حکما علت دکدر علت مز بوره سبیه شبهه
 اولدیغینک وجهی مرآة غیریده مسطوردر اجاره دخی وقتیه مضاف اولان
 ایجاب کیدر زیرا عقد اجاره اسما و معنی علتدر ملک منفعت ایچون
 موضوعه و ملک منفعتده مؤثره اولدیغیچون انو کیچون تعجیل اجاره
 صحیح اولدی حکما علت دکدر حکمی متراحی اولدیغیچون زیرا اجاره
 عینی منفعت مقامنه اقامت ایله حالده صحیحه ایسه ده ملک منفعت حقتده
 منفعتک وجودی زمانته مضافدر کان اجاره منفعتک وجودی قتلنده
 منعقد اولور انعقاد استینای منفعته مقترن اولسون ایچون کلام مز بور
 فقها ناک (الاجاره عقود متفرقة بتجدد انعقادها بحسب ما یحدث من المنفعة)

(قولارینک)

قولارینک معناسیدر اضافت تقدیری به بناء شبهه بالسبب دیرلر ودخی
 قبل الحول نصاب کبی نصاب اداء زکوتک وجوب بیچون وضعه بناء اسما
 علتدر انو کیچون زکوتی نصابیه اضافت ایدرلر معنی دخی علتدر نصابک
 وجوب ادا ده تأثیری اولدیغیچون زیرا غنا مواساة ایجاب ایدر حکما علت
 دکدر حکمی حـ اولان حول ایله وصف نمایه متراحی اولدیغیچون
 وقتا که وجوب حصول وصفه مقتصر و وصف اصلی کبی مؤثر و یسری
 محصل اولدی ایسه وصف علتیه و نصاب سبیه شبهه اولدی اگر ناعلت
 حقیقیه اولدی نصاب دخی سبب حقیقی اولوردی امر ایسه بویه دکدر
 اگر امر بویه اولسه قبل حولان الحول ادا جائز اولمزدی حال بو که قبل الحول ادا
 جائزدر و وصف وجودده مستقل اولدیغیچون نصاب سبیه شبهه اولدیغی کبی
 علتده دخی شبهه اولدی و اصلتی ایچون علتیه مشابهتی غالب اولمغله سبیه شبهه
 علت اولدی (در دنجی نوعی که) تراخی رتبی و علة العله دیکله مسمی اولاندر
 شراء قریب کبی شراء قریب ملک واسطه سبیه عتقه اسما علتدر زیرا
 برشیده مضاف اولته مضاف اولان ذلك الشیة مضافدر مقتضایک حکمی
 مقتضی به مضاف و مقتضینک حکمی اولدیغی کبی شک یوقدر که شراء مطلق
 و یا ملک مطلق عتق ایچون موضوع دکدر ایسه ده لکن شراء قریب و ملک
 قریب شرعا و معنی عتق ایچون موضوعلر و عتقده مؤثرلردر مؤثرده مؤثر
 اولان ذلك الشیة مؤثر اولدیغیچون حکما علت دکدر حکما دخی
 علت اولسه علت حقیقیه اولوردی حال بو که علت حقیقیه دکدر توسط
 اضافت ابتدایی بی نفی ابتداییچون (قسم ثالث من العلل) معنی و حکما
 علت اولوب اسما علت اولمیاندر ذات وصفین اولان علتک اخر وصفی کبی
 مثلا قرابت و ملک مجموعی عتق حصوله علتدر پس وصفیندن قنقیسی
 متأخر اولسه معنی عتقه علت اولور هر برینک عتقده تأثیری اولدیغیچون
 قرابت صله ده مؤثره در رق ایسه صله سی قاطعدر انو کیچون جناب عزت
 رقیقینک ادناسی که نکاحدر انکله قرابت مز بوره بی قطعدن صیانت ایلدی
 پس رقیقینک اعلا سبیه صیانت اولی اولدی ملک عتقده تأثیری ملک عتق
 اندن مستفاد اولدیغیچوندر حکما علت اولدیغی حکم ملک ایله موجود
 و ملکدن عدم تراخیسته بناء در اسما علت دکدر زیرا عتقه قدرت
 احد همدان و نفس عتقه قدرت اخردن اولدیسه عتق ایچون موضوع

اولان كل اولدى كل واحد موضوع اولدى عتق ايچون شرعا موضوع اولان ملك قريب او اوب مطلق ملك اولديغيجون ملكك تاخرى قرابتى ثابت اولان شرا كى در پس مشترى معتقد حتى شرا وقتنه كفارته نيتى صحیحدر بعد الشرى صحیح دكلدر حكم شرادن متراخى اولديغيجون واما قرينك تاخرى شخصيندن برينك مجهول النسب اولان عبدك ثبوتنى دعوى كى پس مدعى معتق واخر نصيبنى عازمه شاهدينك اخري بونك خلافته ملتسدر بونده عمل قضا اليه اولديغيجون اولكه بلا اعتبار الترتيب شاهدين مجموعيله در (قسم رابع) اسما و حكما علت اولوب معنا علت اولياندن مسبب مقامنه قائم اولان سبب كى وسبب علم اولان دليل مدلول مقامنه قائم اولديغى كى مسبب مقامنه قائم اولان سبب مثلا سفر مطلق ومرض مشق رخصليچون مشقت مقامنه اقامت اولند قلى كى واسترخاء مفاصلى موجب اولان نوم حدث مقامنه ودواعى و طى حرمت مصاهره وفساد احرام وفساد اعتكاف ايچون و نكاح ثبوت نسب ايچون و التقاء ختائين وجوب اغتسال ايچون ومباشرة فاحشه مع الانتشار وعدم الفاصل حدث ايچون علت اولد قلى كى بونلردن هر برى اسما علتدر شرعيين اولان وضع و اضافت بونلرده بولنديغيجون و حكما دخى علتدر عدم تراخى به بناء معنى علت دكلدر زيرا احكام مزبوره مؤثر اولان مشقت وخروج نجس ووطو وخروج منى وحدثر ومدلول مقامنه قائم اولان دليل (ان احببتي و ابغضتني فانت كذا) كلامنده اولان محبت و بغضدن خبر كى جز امره انك اخباريله واقع و مجلسه مقنصر اولديغيجون زيرا كلام مزبور مره اى تخير منزله سنده در پس ابكسندن هر برى وضع و اضافت شرعيتين ايچون اسما علتدر و عدم تراخى به بناء حكما دخى علتدر معنى علت دكلدر مؤثر اولان محبت و بغض اولديغيجون سبب داعى بى مسبب مدعوايه مقامنه و دليلى مدلول مقامنه اقامته سبب مقضى امور ثلثه دن بريدر يادفع ضرورت و يادفع حرج و يا احتياطدر دفع ضرورت ايچون اولديغى حقيقت علت و قوف متعذر اولديغى ايچوندر نومه و نكاحده و التقاء ختائينده و قلبد اولاندن خبره و قوف متعذر اولديغى كى دفع حرج ايچون اولديغى و قوفك امكانيله بيله حقيقت محلته و قوف متعسر اولديغى ايچوندر سفر ومرض و مباشرة فاحشه و قوف متعسر اولديغى

(كى)

كى احتياط ايچون اولديغى عباداتده و حرمانده دواعى و طى كى (قسم خامس) انجق اسما علت اولاندن معلق بالشرط كى نته كيم معلق بالشرط اولان طلاقده وقوع طلاق تطبيق سابق اليه ثابت و اكه مضافدر پس وقوع طلاق ايچون اسما علتدر لكن قبل دخول الدار وقوع طلاقده مؤثر دكلدر بلكه حكم آندن متراخيدر پس معنى و حكما علت اولوز (قسم سادس) انجق معنى علت اولاندن بونكه شبهة علت اولان وصف نسيه ايدرلر وصفيندن مركب اولان علتك اجد وصفى كى مثلا حنفيه قتلنده علت ربوانك قدر و جنسندن تركى و عقودك ايجاب و قبولدن تركى كى پس جزيندن هر برى معنى علتدر هر برينك تاثيرده مدخلى اولديغيجون اسما علت دكلدر حكم جزيندن هر برينه مضاف اولديغيجون حكما دخى علت دكلدر اوزرينه حكم ترتب اتمديكيجون (قسم سابع) انجق حكما علت اولاندن علت حكمنده اولان شرط كى (قال واما السبب) سبب لغته طريق و جل و باب معنارينه كلور (كقوله تعالى فاتبع سببا و فليمد بسبب الى السماء و كقوله تعالى اسباب السموات) معانى مزبوره نك كلىسى مقصوده ايصال معناسنده مشترك اولغله سبب معنينده اصطلاح قلندى مص رجاء الله معنای اوله (فايكون طريقا الى الحكم فقط) قوليله اشارت ايلدى يعنى سبب حكم ايچون موضوع و حكمنده مؤثر اولقسرين انجق حكمه و صوله طريق اولاندن كلام مزبور فعلا سبب تعلق مكلفك صنعيله اوليانه متاولدر وصوله ايچون وقت كى و مكلفك صنعيله اولوب و لكن انى وصفدن غرض سببك اكه تعلق اوليانه دخى متاولدر ملك متعه ايچون شرا كى شرا ملك متعه به نسبتله سببدر ملك رقبه به نسبتله علت ايسه ده معنای ثابتيه (وقد يطلق على كل ما دل السمع على كونه معرا الحكم شرعى) قوليله اشارت ايلدى كلام مزبور عمدر علل و علك غيرى حكمه دال اولانك كلبسنه متاول اولديغيجون (قال وهو اما سبب حقيقى وهو طريق الحكم بلا انضياق وجوب او وجود اليه وضعا وبلا تعقل التأثير و حكمه ان ولا يضاف اثر الفعل اليه فلا يضمن الدال على السرقة او القتل او قطع الطريق ولا يشترك في الغنمة الدال على حصن حربي يوصف طريقه ولا يضمن من دفع صبيا سلاحا ليمسكه له فقتل به نفسه ولا من قال له اصعد الشجرة وانفض ثمرها لتأكل انت اولئا كل ففعل فعطب (ت) سبب درت نوتعدر

(نوع اول) سبب حقیقیدر سبب حقیقی وجوب وجود حکمی و ضمما اکا
مضاف اولقسزین و حکمده تأثیر تعلقسز وصول حکمه طریقدر حکمی
اثر فعل اکه مضاف اولیوب بلکه حکم ایله سبب بینته متخلله اولان علتته
مضاف اولقدر پس سرقه و یاقتل و یاقطع طریقته دلالت ایدن
کستهیه دال اولدیغی افعالک مواجبی ضمان لازم اولمز زیرا دلالت سبب
مخضدر سبب ایله حصول مقصود بینته متخلل اولان فعل فاعل مختارکه
علتدر حکم اول علتته مضاف اولغله داله ضمان لازم اولمز ودخی حصن
حربی به طریقی وصف ایله دلالت ایدن کسته غنیمته مشترک اولمز زیرا
حصنه دلالت وصوله طریقدر دلالت ایله وصول بیننده فعل فاعل مختار
تخلل ایتمکین فعل داله مضاف اولیوب بلکه فعل فاعله مضاف اولور
بناء علیه دال اولانه غنیمتدن حصه ویرلمز مکرکه مداول ایله بیله اول
حصنه ذاهب اوله اول تقدیرجه صاحب علت اولغله غنیمته مشترک
اولور ساعیه سعایتیچون بعض مشایخ قنده ضمان لازم اولدیغی تعزیم
وتجریمه سبب اولدیغیچون دکادر بلکه غلبه سعاة اچلیچون استخسانا
ساعی بی سعایتدن منع وزجر ایچوندر و محرمه صیده دلالت ایتمکینچون
ضمان لازم اولدیغی دال اولدیغیچون دکادر بلکه ازاله امن محرم حقنده
جنایتدر محرم اولان کسته امنی التزام ایتمکینه بناء پس محرمک دلالتی
مباشرت اولوب سبب اولمز مودع مال و دیعه بی سارقه دلالت ایتمی
کبی یعنی مودع مال و دیعه بی سارقه دلالت ایله ضمان لازم اولدیغی حفظنی
التزام ایتمکین و دیعه تک حفظنده قصوری اولدیغی ایچوندر سارقه دلالتی
ایچون دکادر حلالک صید حرمة دلالتی عدم ضمانده اموال ملوکه و متاع
مسجد و مال موقوفه به دلالتی کبیدر و برکسته برصبی به سلاحنی کتدو
ایچون امساک ایله دیو دفع صبی دخی اول سلاح ایله نفسنی قتل ایلسه
دافعه ضمان یوقدر زیرا صینتک نفسنی قتلی کتدی ضرب و اختیاریه
اولغین قتل دافعه مضاف اولمز و اما سلاح صینتک یدنده ساقط وصبی بی
جرح و اهلاک ایلسه سلاحی دافع اولانه ضمان لازم اولور بوصورتد بینهمایه
فعل فاعل مختار تخلل ایتمکله هلاکی سیننه مضاف اولور فعلی تعدی
اولدیغیچون پس سبب مرقوم علت حکمنده سبب اولور و برکسته برصبی به
(اصعد الشجرة وانفض ثمرها لتأکل اولناکل) دیو شجره صعود ایله

امر ایلسد صبی اول شجره به صعود و هلاک اولسه ثانی ده امر نه برکسته لازم اولمز
زیرا صعود اولده من کل الوجوه ثانیده من وجه صینتک منفعت نفسنه
متعلق اولغین اختیاریه واقعدر حکم ایسه شک ایله علتدن منقطع اولمز
اضافنده اصل علتته اضافت اولوب سببیه اضافت اولمز یعنیچون صورت
مزبورده لاکل دایسه عاقله سننه ضمان لازم اولور امر صبی ماموری آلت
مترکه سنده استعمال ایتمکله تلفی قائلته مضاف اولور بر قید ایله مقید اولان
عبدک قیدنی حل و قفص و اصطبک بابلری فیسخ یوقیلدندر یعنی عبد
ایاق و طیور و افراس ضایع اولسه لز سبب حال و فائحه ضمان لازم اولمز
(نوع ثانی) علت حکمنده اولان سببدر (قال و اما فی حکم العلة وهو ایضا
الید العلة المتخللة بلا وضع حکمها و حکمه ان یضاف اثر الفعل ایله کسوق
الدابة وقودها و قطع حبل القنديل ونحوها) علت حکمنده اولان سبب
حکم ایله سبب بینته متخلله اولان علت سببیه مضاف اولقدر ذلك السبب
تلك العلتک حکمی ایچون موضوع اولقسزین نوع مزبورک حکمی اثر
فعل سببیه مضاف اولقدر علتک مضاف الیهی اولدیغیچون زیرا بر شیهه
مضاف اولنه مضاف اولان ذلك الشیهه مضافدر سوقی دایه وقود دایه
کبی دایه تک سیری سائق و قائدک طبعری اوزره اولغین فعل دایه بالضروره
سائق و قائده نسبت و اصافت اولنور لکن سوقی وقود تلف ایچون وضع
اولناملری ایله تلف انلر محلاک بدائده مضاف اولور تلف حکم تسبیب
اولدیغیچون چرا مباشره اولنق اوزره اضافت اولنمز قصاص و کفارت
و حرمان ارت کبی و حبل قنیدیلی قطع و ایچنده مایعاتدن شی اولان زقی
شق و طریقته اشراع جناح و طریقده وضع حجر و بعدالتقدم حائظ
مائک سقوطی وغیرک زرعنه ادخال دایه کبی وقوده شهادت دخی حکمنده
یونلر کبیدر یعنی قود شهادته مضاف اولغله شهادت حکمنده اولور لکن
شهادت قود ایچون وضع اولناملغین علت اولناملغله قصاص و اجریه
افعالدن اولان کفارت و حرمان عن الارت لازم اولمز (نوع ثالث)
انویچون شبهه علت اولان سببدر) انده شبهه علت اولان سبب حکم
اکه صحة التراخی ثبوتاعنده مضاف اولانددر سببیک شرط علی ایجاد
اولدیغی کبی و یا حکم سبب ایله ثابتدر حکم ایچون وضع اولنمین متخلل
ایچون موضوع اولدیغی حالده حکمی اثر فعل اکه مضاف اولقدر لکن

مطلق دکل بلکه تعدی سببیه مضاف اولمقدر بونوعده وجهین سابقینده
اولان معنای علت منتقض اولغین بونوعده تعدی شرط قلندی حکم
سببه علی صحه التراخی ثبوتا عنده مضاف اولانه مثال غیرک ملکنده حفر
بئر کبی حفر بئر سبب قتلدر بئر و قوعه مقضی اولدیغیچون علت
وقوع قتلده علت دکلدر بلکه وقوعه علت باشینک مشبیه وسبب مشی در اما
حفر شرط وقوعی ایجاددر لکن حکم اکه وجودا عنده لاثبوتا مضاف
اولدیغی حیثیتدن انو کیچون شبهه علت اولغله کفارت و حرمان ارثی
موجب اولدی زیرا وجوب کفارة و حرمان عن الارث جراء مباشرتدر
اول ایسه بونده یوقدر لکن دیت واجب اولور دیت بدل متلف اولوب
جراء فعل اولدیغیچون پس تلف حافرك حفرنه مضافا وجودا عنده
بطریق تعدی حاصل اولدی حتی حافرك فعلنه حکمی اکه اضافت ممکن
اولور فعل آخر معترض اولسه مثلا القا کی ضمان ملقی به لازم اولور
حافره لازم اولر حکم انکله حکم ایچون وضع اولغین متخلل ایچون غیر
موضوع اولدیغی حالده ثابت اولانه مثال کبیرهک ضره صغیره بی عمدا
ارضاعی کبی مثلا برکسنه صغیره و کبیره ایکی مرتبه بی تزوج ایلسه ده کبیره
ضره صغیره بی قصدا ارضاع ایتمکله ایکیسی دخی اول کس نهیه حرام
اولسر زوج صغیرهک نصف صداقی ضامن اولدقدن صکره کبیره
صغیرهک نکاحنه عالمه اولدیغی حالده فساد قصد ایلمش ایسه اوزرینه
نصف صداق ایله رجوع ایدر فساد قصد ایتماش ایسه رجوع ایده من
پس ارضاع ایله افساد نکاح ثابت اولور حال بوکه ارضاع افساد ایچون
وضع اولغیوب بلکه تریه ایچون وضع اولمشدر افساد نکاح متخللدر
انکله لزوم مهر ثابت اولور حال بوکه افساد نکاح مهر لزوم ایچون وضع
اولمشدر (قال واما سبب مجازی وهو طریق للحکم یفزی الیه فی المال
کالتطابق والاعتناق والنذر المعلقة للجرء ونحو الیمن بالله للکفارة وله
شبهه الحقیقه فتجیر الثلث یبطل التعلیق قال زفر مجاز محض فلا یبطله
وقال الشافعی سبب یعنی العلة لاهی فلم یجوز التعلیق بالملک وجوز التکفیر
بالمال قبل الخث) (نوع رابع سبب مجاز بدر) مجازی حکمه طریققدر یعنی مألده
حکمه مفضیدر حالت دکلدر بوقسمی اسم مجاز ایله تخصیصه وجه نقصان
حقیقت ایله اولان تجوز حقیقت اوزرینه زیاده متمکله ایله اولان

تجزیدن اولی اولدیغیچوندر جزا ایچون معلقه اولان تطلیق واعتناق
ونذر کبی بونلردن هر بری جزا ایچون برر شرطه معلق قلنسهلر جزا
ایچون سبب مجازی اولورلر سبب حقیقی اولرلر ودخی کفارت ایچون
یمین بالله کبی یمین بالله دخی کفارتیه سبب مجازیدر سبب حقیقی دکلدر
زیرا یمین الله تعالی به اولسون غیره اولسون بر ایچون مشروعدر بر ایسه
یمین باللهده کفارتیه وغیریده زول جزایه طریق دکلدر بر حثک ضدی
اولغله حثه مانع اولدیغیچون وبدون الخث حثیه قتلرنده کفارت واجب
وجزا نازل اولر پس بر حکمک مانعی اولسه حکمه سبب قلیق ممکن اولر
لکن مانعک ذوالی قتنده حکمه افضاری محتمل اولغین یمین بالله کفارتیه
وعلق بالشرط اولانلر مایه اول ایله اعتبار یله زول جزایه مجازا سبب اولورلر
ذکر اولتان سبب مجازی ایچون عندا الحثیه شبهه حقیقت وارد * زیرا
ثلثی تجیر ثلث و ثلث مادونک تعلق برینی ابطال ایدر امام زفر رحمه الله سبب
اقسامندن قسم مزبور مجاز محض اولغله تجیر ثلث تعلیقنی ابطال ایتمز
دیدمی معلوم اولاکه خلاف مزبور طلاقک تجیرنی تعلیقنی ابطال ایدر
مسئله سنده ظاهر در امام زفرک و حثیهک ابطال وعدم ابطاله دلیلاری
شافعی رحمه الله سبب اقسامندن قسم مزبور علت معناسنده سببدر علت
دکلدر دیدمی پس شافعی (ان تزوجک فانت طالق ویا ان ملکک فانت حر)
قولیه طلاق وعتاقک ملکه تعلیق برینی تجوز ایتمدی زیرا تعلیق مزبور انک
قتنده باطلدر عند وجود العلة ملکک عدیه ایچون ودخی شافعی قبل الخث
مال ایله کفارتی تجوز ایلدی سببک وجودی قتنده قبل وجود الشرط
کفارتی تجیل ذکوة کبی جائز اولدیغیچون یعنی نصابک وجودی قتنده
قبل الحول اداء زکوة جائز اولدیغیچون حثیه جوابده اولامعلق اولان حکم
قبل وجود الشرط جزء سبب منزله سنده در زیرا شرط وجزا مجموعی
کلام واحددر بر سببک شیء اخره ربطنه و ثبوتیه ثبوتیه دال اولدیغی حالده
وشرط وجزادن هر بری کلامندن جزا در مبتداء و خبر منزله سنده جزء
سبب ایسه سبب اولر و ثانیاً تعلیق معلقک محله وصولنی منع ایدر اسباب
شرعیه ایسه محله وصولدن مقدم اسباب شرعیه بر شینه یعنی حکمه طریق
ومفضی اولدن عبارت اولدقبر ایچون محل مرقومده اولان اسئله واجوبه
اوزرینه اولان اعتراضات مرآه وغیریدن کور یله قال (اعلم ان لكل

من الاحكام سببها ظاهرا فللايمان بالله تعالى حدوث العالم فيصح من الصبي وان لم يخاطب به وللصلوة الوقت ولذكوة النصاب والنماء شرط اوجوب الاداء وللصوم قيل اليوم وقيل الشهود واصلحة الفطر رأس يمونه ويلى عليه والفطر شرط وللحج البيت والوقت والاستطاعة شرط الجواز والوجوب وللعشر والخراج الارض النامية تحققة ما اوتقديرا والاول مؤنة فيها معنى العبادة والثاني مؤنة فيها معنى العقوبة ولذالم يجتمعا وللطهارة ارادة الصلوة والحدث شرط وللحدود والعقوبات والكفارات ما نسب اليه من سرقة وقتل وامر دائر بين الحظر والاباحة والشرعية المعاملات البقاء المقدر والاختصاصات الشرعية التصرفات المشروعة كالبيع والتكاح ونحوهما (مص رحمه الله مباحث اسبابي ذكر ايمكلمه مباحث آتية بي دخی مناسبته بناء ارادوا علم كلسيله فن اصوله بوباك جلاله قدر ومعرفت وضبطك وجوده تنبيه ايلدى * ايمان بالمهك وجوده سبب ظاهر حدوث عالمدر يعنى جناب عزتك وجود و وحدانيت وسائر صفاته تصديق واقرارك وجوده سبب مسبق بالعدم اولان عالمك حدوثيدر عالمه عالم تسميه سى صانعك وجوده علم اولوب وجود صانع انكلمه معلوم اولديغيجوندر زيراعالم متغيردر وهر متغير حادثدر يس عالم حادثه ايسه بر محدث قدیم لازم اولديغى بديهيدر * بناء عليه صبي ميمرك ايماني صحيح اولدى ايمان اليه مخاطب دكل ايسه ده سبب صحت ايمان اماق وانفسه نظر وركن ايمان كه نظر وتأملدر اقتضا ايدن تصديق واقراردر صبي عاقلده اولديغيجون وجوب صلوته سبب وقتدر انو كيجون صلوة الظهر و صلوة العصر ديو صلواتى وقته مضاف قيلارلر جناب عزتك (اقم الصلوة لدلوك الشمس) قولى مقتضا سنجه صلوة وقته نسبت و وقتك تكررله مكرر اولوب قبل الوقت اداسى صحيح اولز ووجوب ذكوته سبب نصابدر انو كيجون ذكوتى ماله اضافت و ذكوة مال ديرلر ووجوب صومه سبب بعضيلر قتلنده يومدر و بعضيلر قتلنده صومك شهره اضافتى قرينه سيله شهود شهر رمضاندر صدقة فطره سبب رأس يمونه ويلى عليه در فطره اضافتى مجازاتدر فطر صدقهك شرطى اولديغيجون يعنى مؤنت ونفقة سنى محتمل واوزر ينه قولى نافذ اولان رأسدر نكتم رسول الله عليه الصلوة والسلام (ادوا عن يمونون عليه) بيوردى يعنى سز مؤنتى اوزر يكره واجب من ايجون مؤنت مر قومه بي

تحمل وادا ايدك ديمكدر وجوب حجه سبب يتندر (والله على الناس حج البيت من استطاع اليه سبيلا) قولنده حجك بينه اضافتى بيتك حجه سبيته دليلدر وقت حجك جواز اداسيجون واستطاعت وجوبيجون شرطدرر بيتك عدم تجددى ايجون فرض حج مكرر اوليوب عمرده مرة واحده ايله واجيدر وجوب عشره سبب ارضك نماء حقيقى ايله ناميه اولسيدر خراج ارضك سبب وجوبى ارضك نماء تقديرى ايله ناميه اولسيدر يعنى عشر و خراج ارضدن هر برينك سبب وجوبى نماء ارضدر لكن عشرده نماء تحقيقى ايله نامى و خراج ارضده نماء تقديرى اولمق كافيدير عشر جنس خارج ايله مقدردر انكيجون نماء حقيقى ايله نامى و خراج ارضده نماء تقديرى اولمق كافيدير عشر جنس خارج ايله مقدردر انكيجون نماء حقيقى ايله نامى اولسى لازمدر حتى نابت اولان زرعه آفت اصابت ايلسه عشر واجب اولمز واما خراج ارض دراهم ودنانير ايله مقدر اولمغين نماء تقديرى ايله نامى اولمق كفايت ايدر عشر بر مؤنتدر كه انده معنى عبادت واردر خراج بر مؤنتدر كه انده معنى عقوبت واردر انكيجون عشر و خراج ارض واحده جمع اولزلر وعشرده اولان جهة مؤنت حفظ اراضى به سبب اولديغيجوندر زير عشر مال زكوتك مصارفنه وشر كفارى دافع اولان غزاة فقر اسنه وانلره نصر تليجون داعى اولان فقر ايه صرف اولنور بو تقديرجه اراضى ايجون عشر و بر ملكه اراضى محفوظه اولور عشرده جهة عبادت مصرفى مصرف زكوة اولديغيجوندر وسبب وجوب طهارت اراده اداء صلواتر صلوة طهارت اوزر ينه مرتبه اولديغيجون جناب عزتك (اذا قم الى الصلوة فاغسلوا وجوهكم) الايه قول شريفنى مفسرين اذا اردتم الصلوة كلاميله تفسير ابتدا كرىجون و علمانك طهارة الصلوة قوللى دخی طهارتك سببىتى مشعردر حدث وجوب طهارتك شرطيدر حدود وعقوبات وكفاراتك سببيلرى بونلره منسوب ومضاف اولان شيلدر سرقة وقتل وحظر و اباحه بيننده دائر اولان شيلدرر مثلا قطع يد عقوبته سبب سرقةدر وقصاصه سبب قتل عمددر ومحصن وغير محصن ايجون شرع اولسان رجم وجلدك سببى زنادر وكفاراتدن هر بر كفارتك سببى عبادات ايله عقوبات بيننده دائر بر امردر نهار رمضانده بلا عذر افطار كنى يعنى فطر مفسر ايجون مملوكى اولان شى فعل نفسنه ملاقى اولديغى حيثندن مباحدر عبادت اوزر ينه جنائت اولديغى جهندن

مخپوردرد و كفارة ظهار و كفارة قبل خطا و كفارة صيد حرم وغير كفارات
دخی بويله در يعنى بونلرك هر برنده دخی اباحه و حظردن برجهت وارد
لكن شرب خمر و زنا مثالو بونلر جليلن دكلدر فعلى حرام محضه ملاقى
اولدقلىر بچون و سبب مشروعية معاملات ناس بقاء مقدر در يعنى جناب
عزت جله شانه حضرتلر نيك الى يوم القيمة بقاء عالمه اراده عليه سى تعلقىدر
پس تعلق مزبور بيع و نكاح و طلاق و عتاق و سائر معاملاتك مشروعية لرينه
سببدر بونلرده فعل عبد ايجون اثر واقع اولان شيلر بعهده ملك و نكاحه
ملك متعد و طلاقه حرمت و غير يار كى بونلره اصطلاحه اختصاصات
شرعية تعبير ايدرلر سببلى شول افعالدر كه اختصاصات مذكوره اول
افعالك اثر ليدر افعال مزبوره به تصرفات مشروعه ديرلر ايجاب و قبول
و غير يار كى پس سببلى تصرفات مشروعه اولش اولور و الحاصل
فقه احكام شرعية عمليه عليه علمدر اولدخی يا امر اخرته متعلقه در ا كه
عبادات ديرلر و يا امر دنيايه متعلقه در امر دنيايه متعلقه اولان احكام دخی
بر شخصك بقاسنه متعلقه اولور سه اكاملات تعبير ايدرلر و اكر باعتبار التمدن
المنزل بر نوعك بقاسنه متعلقه اولور سه مناحاتدر و اكر باعتبار التمدن
اولور سه عقوباتدر فصل فى الشرط (واما الشرط فهو ما يتوقف عليه
الوجود بلا تأثير ولا افضاء وهو اما محض وهو ما لا يلاحظ فيه صحة الاضافة
او الافضاء بل مجرد توقفه او توقف انعقاد عتبه عليه وهو حقيقى كالشهود
للنكاح و الطهارة للصلوة و جعلى كالكلمته ويسمى الشرط صيغة او دلالتها
و يسمى الشرط دلالة و هذا يختص بغير المعين و اما فى حكم العلة وهو ما لا
يعارضه علة تصلح لاصافة الحكم اليها كحفر البئر و شق الزق و قطع جبل
التقديل و اما وضع الحجر و اشراع الجناح و ترك الحائط المائل بعد التقدم
فاسباب ملحقة بالعلل و اما فى حكم السبب وهو سابق اعترض بينه وبين الحكم
فعل فاعل مختار غير منسوب اليه كحل قيد العبد و فتح قفص او اصطبل و اما
شرط اسما لا حكما كاول شرطين علق بهما الحكم و اما علامة وهو ما يظهر
تحقق نفس العلة مع خفاؤها او صفتها معه كالولادة للنسب عندهما حتى
اثباته بشهادة القابلة بها مطلقا قال الامام شرط محض فلا تثبت الابحجة
كاملة و كالا حسان للرجم فلا يضمن شهوده اذا رجعوا مطلقا) شرط لغتده
علامت لازم در انو كيجون قيامت علامت لرينه اشراط ساعت ديدلر

وصكو كه شروط ديدلر شرعه بر شيتك وجودى انوك اوزر ينه متوقف
اولاندر ذلك الشئنه تأثير سز و ذلك الشئنه حكى افضا ايمكسز ين اولدخی
بش نوعدر (نوع اول) شرط محض اولاندر يعنى انده صحة اضاقت و يا حكمه
افضا ملحوظ اولوب بلكه مجرد حكمك و يا علت حكمك انعقادى ا كه
متوقف اولاندر شرط محض دخی ايكى قسمدر (بر قسمى) حقيقى در نكاح
ايجون شهود صاوة ايجون طهارة شرط اولدقلىر كى (ايكنجى) قسمى
جعليدر يعنى مكلفك انى اعتبار و تصرفاتى انوك اوزر ينه معلق قلديغير
كلمة شرط ايله اولان شرط كى بو كه صيغة شرط تسميه ايدرلر مثالى
(ان تزوجتك فانت طالق) كى و يا كلمة شرط دلالتيه اولاندر مثالى (المرأة
التي تزوجها كذا) كى كلام مزبور (ان تزوجت امرأة فانت كذا) معناه در
بو كه دلالة شرط تسميه ايدرلر دلالة شرط غير معينه مختصدر معنای
شرط ابهامدن مستفاد اولسون ايجون و اما صيغة شرط اولان معين
و غير معينه جاريدر مثالى (ان تزوجت امرأة فهى كذا وان تزوجت
هذه المرأة فهى كذا كى) صيغتين مزبور تينده طلاق و قوعى صيغة شرط
اولانك معين و غير معينه جارى اولديغيجوندر (نوع ثانى) علت حكمده اولان
شرطدر طريقتده و يا غيرك ملكنده حفر بئر كى و دخی ايجنده شى اولان
زق شق كى و جبل قديلى قطع كى بونلردن هر برى ازاله مانع اولم لرينه بناء
علت حكمنده شرطدر بونلرده حكمه صالحه اولور علت بو قدر زير سقوط
وسيلان و تقلدن هر برى طبيعىدر بونلرده اختيار بو قدر نفسى بترعدوايه ايقياع
بونك خلافيدر و اما وضع حجر و اشراع جناح و بعد التقدم حائط مائلى
حالى اوزره ترك علة ملحقة سببدر زير بونلردن برشى مانعى رفع ايمز بلكه
امور ثبوتيه مفضيه در زير عدم حجر ذلك الموضع سقط ايله هلاكدن
مانع دكلدر سبب اخر ايله هلاك جائز اولديغيجون و اما عدم بئر بونلرين دكلدر
زير عدم بترقعه سقوطدن مانعدر غير لردخی بويلجهدر (نوع ثالث)
سبب حكمنده شرطدر سبب حكمنده اولان شرط سابقدر شرط ايله حكم
بينه فعل فاعل مختار تخلل و اول فعل ذلك الشرطه منسوب دكلدر بر قيد ايله
مقيد اولان عبدك قيدينى حل ايله عبدك اباقى كى بوندن عبدى صاحب ايجون
ضمان لازم اولمز زير احل عبدك اباق سببى ايله تلفته شرطدر علت دكلدر
علت اولان فعل اباقدر لكن مانع اباق اولان قيدك زوالته مشروطدر

پس قیدی ازاله اباقت مانع ازاله و شرطی ایجاد اولمغین حل قید عبد سبب محضه سببه شرط اولدی و اما غیرک عبدینه اباقت الیه امر ایتمکین عبد اباقت ایلسه امر قیمت عبدی صاحبینه ضمان لازم اولور امری عبدی استعمال اولدیغنه بناء اول ایسه استخدام منزله سنده غصب در قفص واصطبلک بابلربنی فسح ایتمکله طیه و ذابه قفص واصطبلدن خروج وضایع اولسدل صاحبیچون فاتحه قیملربنی ضمان لازم اولمز بولردن هربری کروکچن کبی سبب حکمنده شرط اولوب علت اولمد قلیچون (نوع رابع) اسما شرط اولوب حکما شرط اولیندر شرطینه معلق اولان حکمک شرط اولی کبی مثالی (ان دخلت هذه الدار وهذه فانت طالق) قولی کبی شرطینک اولکسی بحسب الوجود اسما شرطدر فی جمله حکم اتوک اوزرینه متوقف اولدیغیچون حکما شرط دکدر حکم اتوک وجودی قتنده متحقق اولدیغیچون پس اولواقع اولان دخول دار اسما شرط دکدر و اما صکره واقع اولان دخول دار اسما و حکما شرطدر (نوع خامس) علامت خالصه کبی اولان شرطدر شرط عز بور نفس علتک و یا صفتک خفالیله بیه تحققربنی مظهر ومبین اولندر نفس علتی مظهر اولان شرطه مثال نسب ثبوتنه علت اولان علوقی مظهر اولان ولاده کبی حتی امامین نسبی قابله نک ولادته شهادتیه مطلقا ثابت قیلارلر کر کسه حبل ظاهر و یا فراش قائم و یا زوجدن حبله اقرار بولنسون و یا بولردن بری بولنسون دیرلر امام اعظم رحه الله ولادت نسب ثبوتیچون بزم حقرده شرط محضدر زیرا بر حکمی ظاهره بنایدرز ولاده باطن معلومی اولان حقرده علامت منزله سنده ایسه ده پس باطن اولان ولاده یله ظاهر اولجه معدوم کبی قنور پس نسب بزم حقرده ولادته مضاف اولدیسه پس ولاده دخی نسب کبی حجة کامله ایله تابت اولور بالکر قابله شهادتیه تابت اولمز فراش قائم اولدقد ه حکم بونک خسلافیه رد زیرا فراش قبل الولاده نسبه سبب اولمغله ولادت معرفه محضه اولور حل ظاهر و یا زوجدن حبله اقرار صورتلری دخی فراش قائم کبیدر قیام نسبتک دایلی بولمش اولمغله ولاده معرفه محضه اولور صفت علتی مظهر اولان شرطه مثال رجح ایچون احصان کبی احصان صفت زنا که زنا اول صفت ایله رجه علت اولورانی مظهر ومبیندر پس احصان علامت کبی شرط اولوب شرط محض اولدی ایسه شهود احصان شهادت لردن رجوع اتسدلر دیت مرجومی ضامن اولمز لر (قال)

واما العلامة فایعرف الحکم به بلا تعلق وجوب و وجودیه وهی اما محض کانتکیر و رمضان فی قوله انت طالق قبل رمضان بشهر و اما بمعنی الشرط و اما بمعنی العلة کالعلل الشرعیة و اما مجازا کالعلل الحقیقیة و الشرط الحقیقی علامت لغتده اما رتدر میل و مناره کبی شرعه و وجوب و وجود حکم که توفف ایتمکسر بن برشی معرف اولانه دیرلر علامه الشیء دید کلری کبی اولدخی یا علامت محضدر یعنی اقسام باقیه شوبندن خالصه و بر امر خفینک وجودنه داله در صلوتده تکبیر کبی یعنی تکبیر برکنندن رکن اخره انتقال قصد اولدیغک علامتیدر و دخی زوجک انت طالق قبل رمضان قولنده اولان رمضان قولی کبی و یا شرط معناسنه اولان علامتدرنته کیم احصان و ولاده بیاننده مرور ایلدی و یا علت معناسنه علامتدر علل شرعیه کبی شرط معناسنه اولان علامت نفس علتک خفاسنی اظهار ایتدیکی کبی صفتی دخی مظهر ومبین او اور نفس علتی مظهر ومبین اولدیغنه مثال امامین قتلرنده ولاده کبی ولادت نسبه علت اولان علوقی مظهردر حتی قابله نک ولادته شهادتیه مولودک نسبی ثابت اولور حبل ظاهر و یا فراش قائم و یا زوجدن حبله اقرار بولنسون و یا بولنسون مساویدر امام اعظم و همهم اقدم قتنده ثبوت نسب حجت کامله به محتاج اولدیغی کبی ثبوت ولاده دخی اشیاى مذکورده دن بری بولنرسه حجت کامله به محتاجدر و اگر اشیاى مر قومه دن بری بولنورسه اول صورتده بالاتفاق قابله شهادتیه ولادت تابت اولور صفت علت مظهر اولان علامته مثال احصان کبی احصان علت رجح اولان صفت زنا بی مظهر ومبیندر بونده احصان علامت معناسنه اولوب شرط محض اولمغله شهود احصان شهادت لردن مطلقا رجوع اتسدلر یعنی کرک شهود زنا یله بیه رجوع اتسدلر کرک انبج کندولری رجوع اتسدلر و کرک قبل القضا رجوع اتسدلر کرکسه بعد القضا رجوع اتسدلر دیت مرجومی ضامن اولمز لر والله اعلم بالصواب

* الرکن الثانی من المقصد الثانی فی بیان الحاکم *

قال الحاکم بالحسن والعجج بمعنی استحقاق المدح والثواب والذم والعقاب هو الشرع عند الاشاعرة والعقل آله لفهم الخطاب لقوله تعالى وما یکامعذین حتی نبعث رسولا قلنا ولوسلم ارادة التعذیب الاخروی فیفته لاینافی استحقاقه وایضا الولاه لما تخلفا کفی الکذب انفاذا والصدق اهلا کافنا لوتم فلا یفید السلب الکلی والعقل عند المعتزلة والشرع مبین فی البعض لان حسن الاحسان

وقبح العدوان من كوزان في الاذهان لا ينكره عاقل قلنا بالمتنازع فيه ولان
من استوى في غرضه الصدق والكذب وقدر على الانفاذ والاهلاك يختار
الصدق والانفاذ وما هو الا الحسنها عقلا قلنا بل لكون الاول اصلح والثاني
اليق برقه الجنسية ولانه لولا كان التكليف شرعا فيلزم اخام الرسل واجب
بانه مشترك الازام وان الوجوب لا يتوقف على العلم به وهذا لا يدفع لزوم الاخام
ولانه لولا لزم ان لا يقبح منه تعالى شيء قبل السمع فلزم جواز كذبه وجواز
اظهار المعجزة على يد الكاذب فلا يقبح بعده ايضا بالدور وان لا يقبح الكفر
من الممكن منه ومن العلم بحاله قبل السمع واجب باننا نسلم امتناع العقلي
وان جرمه بعد مهم ولو سلم فلانم انه للقبح عقلا لجواز كونه لامر آخر واجب
بان المتنازع فيه قبل الشرع ممنوع وغيره لا يضر ونقول شيء منها لم يقد
الحاكمية والاختياران الحاكم في الكل هو الشرع ولان العقل آلة عاجزة ولا ينفك
عن الهوى وان كان ميثاقا في البعض فهو غير معتبر كل الاعتبار فلا يكلف
بالايمان الصبي العاقل ومن لم تبلغه الدعوة قبل زمان التجربة فلا ترد مر اهتة
عاقله لم تصف تحت زوج مسلمين مسلمين ولا مهدر كل الاهداف فيعتبر ايمان
صبي عاقل وكفره اذا اعتقدا وصفا ولا يترد مر اهتة وصفت فتبين
من زوجها وهو المحمل لقول الامام لا عذر لاحد في الجهل بالخالق لقيام
الافاق والانفس ويعذر في الشرايع الى قيام الحجة واقول لعل الاصل قوله
تعالى اولم نعلمكم ما يتدكر فيه من تذكر وجاءكم النذير معلوم اولاه حسن
وقبح بر قاج معناه مستعمل للرد لكن محل نزاع اولان حسن وقبح
ديباده مدحد وعقباده ثوابه وبنه ديباده ذمه وعقباده عقابه مستحق
اولق معنائه اولان حسن وقبحدر پس بونلك حاكي عند الاشاعره
شرع دكلدر عقل ايجون قبل ورود الخطاب بر شيئك حسن وقبحنى ادراك
يوقدر عقل ايجق شارعدن وارد اولان خطابى فهمه آتدر لقوله تعالى
(وما كنا معذبين حتى نبعث رسولا) جناب عرت بعثت رسولدن مقدم تعذيبى
نفي بيوردى نفي تعذيب ايسه بر شيئك قبل البعثه وجوبنك نفيى مستلزمدر
زيرا تعذيب ترك واجبك لازميدر پس لازمك انتفاستدن ملزومك انتفاضى
لازم اولور جواب نص مر قومده اولان تعذيبدن مر ادواجب مفهومده
معتبر اولان تعذيب اخروى اولديغى مسلم دكلدر بلکه تعذيبدن مراد
بطريق الاستيصال تعذيب ذبوى اولق جائز اولديغى چون تسليم ايله لم كه

تعذيبدن مراد تعذيب اخروى ايمش اول صورتده دخی نفي تعذيب واجب
مفهومده معتبر اولان تعذيبه استحقاقته منافی دكلدر زيرا واجبك حاكي
تاركنى عذابه مستحق قلمقدر معذب اولق دكلدر جائز اولديغنه بنساء
حق اولان مذهب دخی بودر وحسن وقبحك حاكي عقل اولسه وحسن
وقبح ايله متصفه اولان افعالك كلبسته حسن وقبح ذاتين اولسهل حسن
وقبح اول افعالدن تخلف اتمامك لازم اولوردى عدم تخلفه ايسه باطلدر
زيرا بر فعل براعتبار ايله حسن واعتبار اخرايله قبح اولورته كم كذب كذب
اولديغى حيثيتدن قبح ايكن بر نيئك بر ظالمدن انفاذنى متضمن اولسه
حسن اولور و بر صدق صدق اولديغى جهندن حسن ايكن بر نيئك
اهلاكى متضمن اولسه قبح اولور* پس حسن وقبحك لوازم افعالدن
اولديغى ظاهر اولدى ايسه حسن وقبح عقلى اولديغى باهر اولدى
جواب دليل مزبور تام دكلدر زيرا كذب مزبورك انجاء واجبه سبب
وطريق اولديغى متعين اولدقده انجاء واجب اولغله حسن اولور صدق دخی
كذب كبي حرام اولان اهلا كه سبب اولديغى متعين اولدقده اهلا كه حرام
اولغله قبح اولور تام اولديغى صورتده دخی سلب كليى افاده ايجز معتزله
قتلنده حسن وقبحك حاكي عقلمدر شرع بعض افعالده حسن وقبحى
مبين ومعرفدر ومعتزله مدعا لى اثباتده طرق اربعة ذكر ايدرلر ايكيى
حقيقى وايكيى الزامى حقيقيين اولان بودر كه حسن احسان وقبح
عدوان اذهانده مر كوزاندر حتى بردين ايله متدين و بر شرع ايله قائل
اولينلر ايله احسانك حسنى وعدوانك قبحيله قائلدر حسن وقبح فعل ايجون
عقل ايله معلوم اولور ذاتى اولسلر وجه مشروح اوزره اذهانده مر كوز
اولزلردى جواب ذكر اولنانده حسن وقبح اوزر لرينه واقع اولان اتفاق حسن
وقبح ايجون متنازع فيه اولان معناده دكلدر بل كه عامه نك غرض وطبا علميته
ملايمت وعدم ملايمت معنائه اولان حسن وقبحده در بونده ايسه نزاع يوقدر
طريقين الزاميين بودر كه اغراضدن بر غرضى اولان كسته ايجون غرضى
تحصيلده صدق وكذب مساوى اولسه رود دخی بر شخص مشرف هلاك اولان
بر شخصك انفاذ و اهلا كنه قادر اولسه اولده صدق تائيدده انفاذى اختيار ايدر
پس مزبور انك صدق نفاذى اختيار لرى صدق وانفاذ عقلا حسن اولديغى چوندر
جواب صدق وانفاذى اختيار عقلا حسن اولديغى چون اولديغى مسلم دكلدر

بلکه صدق اختیار مصلحت عالمه انسب و غرض عامه اوفق اولسون ایچوندر
 استواء مذکور ایسه انجق شخص واحدك غرضنی تحصیل و حاجتی
 دفع ایچوندر مطلق دکلدر خصوصاً انفاذی اختیار طبیعت انسانیه ده
 مجبوله اولان رقة جنسیته اوفقدر ودخی عقل حسن و قبحك حاکمی اولسه
 بلکه حسن و قبح شرعیین اولسهلر تکلیف دخی حسن و قبح کبی شرعی
 اولق اقتضایدر پس بوندن افحام رسل لازم اولغله بعثت رسل برشی مفید
 اولر بونک بیاتی بودر که مکلف بر نبینک (انظرفی معجزتی کی تعلم صدق)
 قولنک جوابنده (لانظر حتی یجب علی) دیسه نظر واجب اولر زیر اغیر واجبی
 ترک جائزدر زیرا شرع ثابت اولدجه برشی واجب اولر زیرا بر شینک وجوبی
 شرعله اولور شرع ایسه بن نظر اینه نتیجه ثابت اولر ثبوت شرع نظری
 اولوب ضروری اولد یچون پس رسول ایچون مکلفه نظری اولان شیء
 الزام ممکن اولر افحام رسلدن مراد بودر اشاعره بوکه ایکی جواب ایله
 جواب ویردیله بری جدلی و آخری حلی مص رحمه الله (جواب جدلی به)
 (واجیب بانه مشترک الالزام) قولیله اشاره ایلدی حقیقی خصمی دلیلی
 اجمالاً نقض ایله اعترافه الحادیر تحقیق مرأته مسطوردر (جواب حلی به)
 (وان الوجوب لا یتوقف علی العلم به) قولیله اشاره ایلدی یعنی حل تسمیه اولنان
 جواب علی رأی الاشاعره لزوم افحامی دفع ایتمز طریقین الزامیینک طریق
 ثانیسنه مص رحمه الله (ولانه اولاه الح) قولیله اشاره ایلدی یعنی حسن و قبحك
 حاکمی عقل اولسه بلکه حسن و قبح شرعیین اولسهلر محالان لازم اولور
 اولکی جناب الله حقنده محال اولاندر اولکه الله تعالیدن قبل السمع برشی
 قبح اولقدر بوندن جناب عزت ایچون جواز کذب و ید کاذب اوزره
 اظهار معجزه نك جوازی لازم اولور علماء حنفیه قتلزنده مختار اولان افراط
 و تفریط بیننه متوسط حق در اولکه جهة حسنی قبل الشروع مدرك اولانک
 و مدرك اولینک کلیسنده حاکم شرع اولقدر مص وجه اوله (لان العقل الح)
 قولیله اشارت ایلدی زیرا عقل بر آتدز که بنفسها عملدن عاجزدر آت
 بدون الفاعل عمل ایتمد کیچون پس عقل علی الاطلاق نه کیفیتله حاکم اولور
 وجه ثانی به (ولاینفک عن الهوی) قولیله اشارت ایلدی یعنی متناظر تکلیف اولان
 عقل اول فطرته موجود دکلدر ودواعینک کثرتنه بناء هوای نفس
 غالبه در پس عقل حادث اولدقدده مغلوبا حادث اولور مغلوب ایسه غالب

مقابلنده عدم منزله سنده در پس عقلی بنفسه حاکم قلمق مغلوبی غالب مقابلنده
 اعمال اولور اول ایسه جائز دکلدر عقل شرع انوک اوزینه متوقف اولان بعض
 اشیاده قبل ورود الشرع حسن و قبحی مبین والله تعالی نك علم خلق ایتمسیله
 مدرك اتسه ده معرفه الله و مر فعه انه یهدی نظر و اول اقوالنده تصدیق نبی و معجزاته
 عقل ایله نظر کبی زیرا معرفه الله فاعلی ثوابه و تاری عقابه مستحق اولق معنایسنه
 بالاجماع واجبه در و معرفه اللهک وجوبی عقل ایله مدر کدر شرع ایله اولسه
 موجب نص اولوردی نص ایسه احکامی موجب اولر الامکلف قتده ناقلنک
 صدق ثابت اولدقدده موجب اولور ناقلینک صدق عقل ایله ثابت اولور سه
 ثبت المطلوت نص ایله ثابت اولور سه توقف الشیء علی نفسه لازم اولور
 زیرا نصه اعتماد ناقلنک صدقنه متوقفدر پس عقل ایله معرفت واجب
 اولدی ایسه انده عقل ایله نظر دخی واجب اولور زیرا نظر بر امر مقدوردر که
 واجب مطلق معرفتی انک اوزرینه متوقف اولور هر شی که بویله اوله
 اول شی عقلاً واجب اولور نظرک امر مقدور اولدیغی ظاهر در و اما معرفتک
 نظره توقفی معرفت ضروریه اولیوب نظریه اولدیغیچوندر وجوبی یعنی
 نظرک وجوبی تکلیف بالمحاله مؤدی اولسون ایچوندر علیتی تبییتی ایچوندر
 اول اقوالنده تصدیق نبی دخی بویله در یعنی عقل ایله واجبدر شرع ایله
 اولسه نص ایله اولوردی نصک نظری ایجاب ایسه عند المکلف
 قائلنک صدق ثابت اولدقدده در پس یادور و یا تسلسل و یا ثبوت مدعا لازم اولور
 معجزه نبی به نظر دخی عقل ایله واجب اولور شرعله اولسه محذور مزبور
 لازم اولور پس ذکر اولناندن هر برینک عقلاً وجوبی ثابت اولدی ایسه
 واضد دلرینک حرمتلری دخی عقلاً ثابت اوله حسن و قبحك عقلیان اولدقلری
 ثابت اولور زیرا وجوب و حرمت حسن و قبحدن اخصلدر در اخصک ثبوتی
 ایسه اعلمک ثبوتی مستلزم اولور پس عقل حسن و قبح بابتده حاکم اولیوب بلکه
 بعض اشیاده حسن و قبحی معرفت مبین اولدیغی ثابت اولدی ایسه عقلک
 مواجب تکلیفده کل اعتبار ایله معتبر اولدیغی ثابت اولدی بناء علیه صبی
 عاقل مجرد عقلی سببی ایله مکلف بالایمان اولر ودخی کندویه دعوت انبیا بالغه
 اولین شخص قبل ادراک زمان التجربه مکلف بالایمان دکلدر در شاهی
 جبلده اولسون دار حریده اولسون حتی کفر و ایماندن برینه منعقد اولسهلر
 معذب اولر صبیدن ساقط اولان وجوب بونلردن دخی ساقطدر و اما

جناب عزت جل شانہ انلہ معرفۃ اللہ استدلالات و تأملہ قادر اولہ جق
مقداری وسعت و درک عواقب ایدہ جک مقداری عمر احسان ایلہ معذور
اولزل دعوت انبیا کندولہ بالغہ اولدیسه ده زمان تجربہ تک مدتی تعیین
و تحدیدہ دلیل قاطع یوقدر تفاوت اشخاص حسبیلہ مدہ تجربہ متفاوت
اولدیغیچون صبی عاقل مکلف بالایمان اولدیغیچون کفر و ایمانن برینہ
اعتقادن غافلہ و ایمان و کفری وصف و تعیر ایتمین مر اہقہ مرتدہ اولمز یعنی
زوج مسلم تحتندہ و ابوین مسلمین بیندہ اولوب اعتقاد و تعیردن غافلہ اولان
مر اہقہ مرتدہ اولمز پس مرتدہ اولنجه زوجندن باین اولمز و اما مر اہقہ
مر قومہ بالغہ اولسہ زوجندن باین اولور ایمانن غافلہ اولان مر اہقہ دخی
کفری وصف و کفردن تعیر ایلسہ مرتدہ اولغلہ زوجندن باین اولور (کذا
فی الجامع الکبیر) و من فی الشاہق وغیری دخی حکم مز بورده مر اہقہ کیدر
(صرح بہ فخر الاسلام) عقل کل اعتبار یلہ معتبر اولدیغی کبی کل ترک یلہ
دخی متروک و مہدور اولمز زیرا عقل حسن و قبحک حاکی دکل ایسہ ده
حسنی و قبحی مدر کدر بناء علیہ صبی عاقلک ایمان و کفری معتبردر ایمان
و کفرک مواجبہ معتقد ایسہ و دخی کفری وصف ایدن مر اہقہ تک ارتدادی
صحیحدر زیرا وصفہ توجہ زمان تجربہ یلہ ادراکنہ دلیلدر پس مر اہک
زوجندن بینوتی قبل الدخول اولور سہ بلامہر باین اولور بعد الدخول
اولور سہ مہر یلہ مرتدات سائرہ کبی باین اولور * معلوم اولہ کہ معتزلہ ایچون
تفصیل احکامک اکثرینی درک ایتمہ عقلک مستقل اولدیغندہ نزاعلری
یوقدر مثلا اخر رمضانہ صومک وجوبی و اول شوالہ صومک حرمتی
درک ایتمہ عقل مستقل اولدیغی کبی و اشاعرہ ایچون دخی شرعک عقلہ
احتیاج و عقلک معرفۃ احکامہ مدخلی اولدیغندہ دخی نزاعی یوقدر حتی
اشاعرہ دلیل یا صرف عقلیدر و یا عقلی الہ سمعیدن مر کیدر دیو تصریح
ایدرر دلیلک صرف سمعی اولسی ممتنعدر زیرا شارعک صدق بلکہ وجود
و کلامی انجق عقل الیہ ثابت اولور نزاع عاقلہ دعوت نبی و خطاب شارع
بالغ اولدیغی صورتہ در بعض افعال عاقلہ واجب و بعض افعال حرام
اولغلہ آخرتہ ثواب و عقابہ مستحق اولق و یا مستحق اولما مقدمہ در * اشاعرہ
قتلندہ عقل ایچون حکم یوقدر قبل البعثہ تعذیب اولدیغی ایچون وجہ
مشروح اوزرہ عقل بعض اشیاک حسنی و اضدادینک قبحی مدرک اولدیغی

(امام)

امام اعظم رجه الله حضرتک (لا عذر لاحد فی الجهل بالخالق لقيام الافاق
والانفس و يعذر فی الشرايع الى قيام الحجة من قبل الشارع) قولرینک
محمليدر مص رجه الله تعالى بيوررر کہ حضرت امامک بو مقامده تمسکی
جناب عزتک (اولم نعمر کم مايتذکر فيہ من تذکر و جاء کم التذير) قول شر یفیدر
ظن ایدرم * معلوم اولاکہ اصحاب حنیفہ کتبلرنده حضرت امامدن فریقین
مز بوررینک رأیلرینہ مخالف برقاچ مسئلہ نقل و اول مسائل ایچون معلوم
علیہ سند ذکر ایتمیلر بنم نظر قاصر و فکر فایز اول مسائلک آیت
مر قومہ دن مستنبطہ اولسنہ مؤدی اولدی لکن براحدک کلامندہ بوکہ
تصریح و یا اشارتہ ظفر یاب اولدیغی اجلدن لعل الاصل کلامیلہ متمسک
امام بو اولہ دینم جزم ایجاب ایدر قول الیہ دینم یعنی حضرت امامہ نسبت
ایتدکری مسائلک سندی آیت مر قومہ در دیو جزم ایتمدم (مسئلہ اولی)
عقل حسن و قبحک حاکی دکلدر (مسئلہ ثانیہ) عقل بعض اشیاک حسنی
و بعضک قبحی قبل ورود الشرع مدر کدر (مسئلہ ثالثہ) مجرد عقل معتزلہ تک
ذاهب اولدقلمی کبی ادراک مز بورر ایچون کفایت ایتمز بلکہ زمان تجربہ دن
لازمدر (مسئلہ رابعہ) زمان تجربہ مقدار معین الیہ غیر مقدردر (مسئلہ
خامسہ) عقل شرایعک حسنی ادراکده کافی دکلدر بلکہ اندہ بیان
شارع لازمدر

الركن الثالث من المقصد الثاني في بيان المحكوم به *

(وهو انواع اربعة حقوق الله تعالى خالصة وحقوق العباد خالصة كبذل
المتلفات وما اجتمع فيه والاول غالب كحد القذف والمكس كالقصاص
وحقوق الله ثمانية عبادات خالصة كالایمان وفروعه وفيها اصول وفروع
وزوائد فالایمان اصله التصديق ولاحقه الاقرار وزوائد الاعمال والفروع
اصلها الصلوة ولاحقها الزكوة ثم الصوم ثم الحج ثم الجهاد وزوائد هالسنن
والآداب وعبادة فيها مؤنة كصدقة الفطر ومؤنة فيها عبادة كالعشر
ومؤنة فيها عقوبة كالخراج وحقوق دائرة بينهما كالکفارات فلم تجب
على المسيب والصبي والغالب العبادة فيما سوى الفطر وحق قائم بنفسه كخمس
الغنایم والمعادن وعقوبة كالماله كالحدود الاحد القذف وقاصرة كحرمان
الميراث بالقتل ثم لها قد يكون اصل وفرع وحلف فالایمان اصله التصديق
والاقرار ثم صار الاقرار حلفا في احكام الدنيا ثم اداء احد الابوين حلفا

عن ادائه ثم تبعية الدار والغائمين اذا عدما وكذا الطهارة والتيمم لكنه خلف
 مطلقا بالنص فيجوز قبل الوقت واداء الفرائض بتيمم خلافا للشافعي ثم الخلفية
 بين الماء والتراب فيجوز اما التيمم للتوضي خلافا للمحمدوز فمشرطها امكان
 الاصل ثم عدمه لعارض) محكوم به درت نوع اوزره در (نوع اول) انجق
 حق الله اولاندر (نوع ثاني) انجق حق عبد اولاندر (نوع ثالث) حق الله ايله
 حق عبد بيني جمع وحق الله غالب اولاندر (نوع رابع) حق الله ايله حق عبد
 جمع وحق عبد غالب اولاندر (نوع اوله مثال) حرمة زنا وحرمت بيت الله
 كبي حق الله ايله مراد براحده اختصاص سنن نفعي عام اولاندر حق عبد ايله
 مراد مصلحت خاصة متعلق اولاندر پس حرمة زناك نفعي عام اولديغي
 عباد اللهك سلامت انساب لينه سبب اولديغي جهتنددر بيت اللهك نفعي
 عام اولديغي قبله اتخاذ اولنديغي حيثنددر حقوقك جناب عزته نسبتي
 تعظيم ايجونددر والا جناب باري تعالى برشي ايله نفعلمكدن مزهددر (نوع
 ثاني به مثال) بدل تلفات و بدل مقصوب و ديت مبيع و ثمن اوزرلر بنه مرتب
 اولان ضمان وغير يلر كبي (نوع ثالثه مثال) حد قذف كبي حد قذف بالا جماع
 حقيني مشتملدر زيرا حد قذفك مشروعي عار زنايي مقدوفدن دفع ايجون
 اولديغي حق عبد اولديغنه دليلدر وقاذفه شرعا حد واجب اولديغي
 حق الله اولديغنه دليلدر لكن عند الخفية حد قذفه حق الله راجح اولديغون
 ارث جاري و عفو جائز اولر و عند الاجتماع تداخل جاري اولور حتى بر كسنه
 بر جماعته كليات واحده و يا كليات متفرقه ايله قذف ايلسه انجق حد واحد لازم اولور
 عند الشافعية حق عبد غالب اولغين عفو و ارث جاري اولور تداخل جاري اولر
 (نوع رابع) انده حق عبد غالب اولان حقدر قصاص كبي قصاصه حق الله
 اولديغي حدود خالصه كبي شبهاته ساقط اولديغوندر و فعل عبد
 مقابلنده جزاء واجب اولديغي قصاصه حق عبد اولديغنه دليلدر حتى
 شخص واحد ايله بر جماعت عند وجود الشرط قتل اولور لجرية افعالك
 حقالله واجبه اولديغي محلنده مرور ايلدي بونوعده حق عبدك رجائي
 و جوبي بطريق المائله و بوجهدن مقابله بالحل معنسي بولنديغوندر
 پس قصاصه حق عبد راجح اولديغي معلوم اولدي ايسه جناب عزتك
 (ولكم في القصاص حيوة يا اولي الالباب قول شريفه ايله حق عبدك
 رجحاننه اشارت بيوردي پس ولي قتل ايجون استيفاي قصاص جائز

وقصاصه ارث جاري و قصاصدن مال ايله اعتياض و عفو بالا جماع جائز
 اولدي * معلوم اوله كه حقوق الله بالاستقرار سكر نوعدر (نوع اول) عبادات
 خالصه در ايمان و فروع ايمان كبي فروع ايمان اوزر بنه مرتبه اولان
 عبادات سائرهن عبارتدر ايمانده و فروعنده دخی اصول و فروع
 و زوائد واردر ايمانده اصل تصديقدر * يعني صانع عالم اولان ذات بختك
 وجودنه و وحوالبنه و سائر صفاتنه و سجد عليه الصلوة والسلامك نبوتنه
 و طرف حقندن بزه كتورديكك جله سنه قلبك اذعان و قبوليددر * اقرار باللسان
 اكه لاحقدر كه ضميرده اولانندن ترجمه و تصديق قلب اولديغون
 اصل دكلدر انو كيجون اقرار باللسان اخر سده متعذر اولديغي كبي متعذر
 اولسه ساقط اولور متعسر اولديغي كبي متعسر اولسه ساقط اولور زوائد ايمان
 اعمالدر صفت كمال ايماني نوي ايجون وارداولان (لا ايمان بدون الاعمال)
 حديثه بنسب اعمال ايمانك متممات و مكملات زائده سنندن اولديغون
 فروع ايمانده اصل صلوة دينك عمادي و ايمانك تاليسي اولديغون
 و نعم ظاهره و باطنديه شكر اولق ايجون شرع اولمشدر صلوة جوارح
 و افعال قلبي اعمال بولنديغون لاحق زكوتدر زيراز كوة دنيا نعمتلك احد
 جزئبنه متعلقه در زير نعمت دنيايكي نوعدر بر نوعي نعمة بدندر و بر نوعي نعمة
 مالدر زكوة صلوةدن ادنا در زير نعمت بدن اصل و نعمة مال فرعدر مال
 وقاية نفس اولديغون زكوتدن صكره صومدر صومدن صكره حجدر
 حجدن صكره جهاددر جهاد فرض كفايه در كفايه انفا ذكر اولنا لفرروض
 اعياندر فرض عين مرتبه فرض كفايه دن اعلا و مقدمدر فروعك
 زوائد سنن و اداب در زير سنن و اداب واجب دكلدر بلكه فرائض اوزر بنه
 مكملات اولق ايجون زبانه قلمشلدر حقوق الله دن (نوع ثاني) انده مؤنت
 اولان عبادتدر صدقة فطر كبي صدقة فطرده جهات عبادت كتيره در
 صدقة تسمية اولنسي و صائم ايجون طهر اولسي و اداسنده نيت شرط
 اولسي كبي صدقة فطرده مؤنت معنسي اولديغون عبادات ماليه ده
 مشروطة اولان كمال اهليت بونده شرط اولدي پس صدقة فطر غنين
 اولان صبي و مجنونك ماللرنده واجب اولدي مؤنت جانبن اعتبارا امام محمد
 عبادت جانبن اعتبارا يملكه واجب قلدي (نوع ثالث) بر مؤنتدر كه انده معنای
 عبادت واردر عشر كبي بونك تحقيقي مرور ايتدي انكيجون عشر ابتداء

کافر اوزرینه وضع اولمز امام محمد قنده خراج ارض کبی عشر دخی مسلم اوزرینه باقی قالور ابو یوسف قنده عشر مضاعف اولور امام اعظم قنده خراج منقلب اولور (نوع رابع) بر مؤتدر که انده معنای عقوبت وارد خراج کبی خراج مسلم اوزرینه ابتداء وضع اولمز لکن باقی قالور زیرا خراج مؤنت ایله عقوبت بیننده متردد اولدیغیچون شک ایله باطل اولمز (نوع خامس) عبادت ایله عقوبت بیننده دائر اولان حقوقدر کفارات کبی ادای کفاراتده عبادت معنای اولدیغی کفارات عبادت محضه اولان صوم و تحریر رقبه و اطعامدر بونلردن بر یله مؤدی اولدیغیچوندر و چونده معنای عقوبت اولدیغی عبودن صدور ایدن فعل محظوره جزاء شرع اولند یغیچون کفارات ذنوبی ستارات اولدیغنه بناء کفارت تسمیه اولمشدر پس مسبب اوزرینه کفارت واجبه اولمز حافتر کبی زیرا کفارات جزاء مباشرتدر مباشرت ایسه فعل غیر متصل و تلف اندن حاصل اولاندر تسبب دکدر تسبب بر فعلک اثری غیر متصل اولدن عبارتدر فعلک غیره حقیقه متصل اولوق دکدر ودخی کفارت صبی به واجب اولمز زیرا فعل صبی صبیکن فعلی اولدیغی حیثیتدن جزا ایجاب ایتمز جزا تقصیر مقابلنده شرع اولند یغیچون پس کفارتده اولان عقوبت و عبادت جهتینک غالبی فطر کفارتینک ماسواستده عبادت اولقدر زیرا کفارت صوم و عتاق و صدقه در بونلره ایسه بطریق الفتوی امر اولنور جبر طریق قیله امر اولمز ودخی بونلر خاطر و ناسی و مکره کبی اعدارا صحابی اوزرینه واجب اولمز اگر کفارتده جهت عقوبت راجحه اولیدی غدر لری سببی ایله وجود لری ممتنع اولوردی زیرا معذور عقوبته مستحق اولمز عقوبت و عبادت جهتی مساویلر اولور لسه ده حال منوال محرر اوزره در زیرا جهت عبادت اصحاب اعدار اوزرینه وجوبی منع ایتمز و اما جهت عقوبت منع ایدر اصل ایسه عدم وجوب اولغین شک ایله ثابت اولمز و اما کفارة فطرده عقوبت راجحه در خاطر و ناسی اوزرینه عدم وجوبی دلیل ایله و هر موضعه که شبهه اباحت متحققه اوله حدود کبی انده کفارت ساقطه اولور زیرا بر کسسه فطرک عدم طلوعی ظنیه و یا شمسک غروبی ظنیه جماع ایسه حالبوکه خلافی متبیین اولسه بالا جماع کفارت واجبه اولمز پس کفارة فطرک عقوبات محضه یه ملحقه اولدیغی معلوم اولدی کفارة فطرده کرو کچن

جلین جهته عبادت و ارایسه ده (نوع سادس) قائم بنفسه حقدر خمس غنایم و خمس معادن کبی یعنی خمس غنایم و خمس معادن ذمه عبده تعلقسز و عبده اداسی واجب اولقسز بنفسه ثابت بر حقدر زیرا جهاد دینی اعزاز و کلمه توحیدی اعلا ایچون شرع اولمش حق اللهدر پس بو تقدیرجه جهاد ایله مصاب اولان غنایمک جمله سی حق الله اولور لکن جناب عزت جل شانیه حضرتی ار بعثه انجاسی امتنا غنایمه احسان ایدوب خمسنی کندولر ایچون حق اولوق اوزره ابقا بیوردی بزه اداسی اطاعة لازم حق اولوق اوزره دکل معادن دخی حکمه جهاد ایله اشارت اولشان کبدر یعنی معادن دخی غنایم کبی حق اللهدر زیرا معادن دخی جهاد سببی ایله ایدی کفردن خروج و اهل اسلام یدلرینه ولوج و دخول ایله مال غنایم کبی اولدی پس بونلر عباد الله اوزرینه واجب اولمش حقوقدن اولماغین خمس غنیت غنایمه و آبا و اولاد رینه و خمس معادنی لدی الاحتیاج واجدینه صرف جائز اولدی (نوع سابع) عقوبت کامله در قطاع طریق ایچون شرع اولنان حد کبی حد مزبور خالصا حق اللهدر قطع ایله اولسون قتل ایله اولسون زیرا حد مزبوره سبب جناب عزت و رسولی ایله محاربه در الله تعالی (انما جزاء الذین یحاربون الله ورسوله ویسعون فی الارض فسادا ان یقتلوا او یصلبوا او تقطع ایدیهم وارجلهم من خلاف او ینفوا من الارض ذلک لهم خزی فی الدنیا ولهم فی الآخرة عذاب عظیم) قولیه حد مزبوره جزاء تسمیه بیوردی جزاء مطلق ایسه فعل عبد مقابلنده حق الله تعالی واجب اولاندر پس حد مزبور خالصا حق الله اولدی ودخی حد زنا و حد سرقه و حد شرب کبی بونلرک مشروعیتلری دخی صیانت انساب و اموال و عقول ایچوندر عقوبات هر قومدنک کامله اولملری جنایات کامله مقابلنده شرع اولند قزینه بناءدر پس اوزرینه مرتبه اولان عقوبات دخی کامله اولدی حد قذف خالصا حق الله دکدر بلکه حق عبد ایله جمع اولدقده حق عبد اوزرینه غالب اولان حق الله قبیلنددر کما سبق بحقیقه (نوع ثامن) عقوبه قاصره در مورثی قتل سببی ایله میراندن حرمان حق الله در مقتوله اندن نفع حاصل اولدیغیچون لکن قاتله نسبتله عقوبتدر کندی جنایتی مقابلنده حقندن محروم اولدیغیچون عقوبتک قاصره لکی قاتلک یدینه الم و مالتیه نقصان طاری اولوب انجق ترکه مقتولدن کندو ایچون ثبوت ملک

متمتع اولدی وقتا که ارثدن حرمان عقوبت و مباشره فعل ایچون جزا اولندی ایسه مورثی عمدا و یا خطأ قتل ایدن صبی حقتده ارثدن حرمان ثابت اولدی فعل صبی عدم خطایه بناء خطر و تقصیر ایله و صفتندی بیچون جزا ایسه ارتکاب مخطور اقتضایدر و سبب قتلده دخی ارثدن حرمان ثابت اولدی ملکتنک غیرنده حفر بئر و مورثی اول بیره واقع و هلاک اولسیله و یا مورثی اوزرینه قتل ایله شهادت ایتکله مورثی اول شهادته بناء قتل اولندقدن صکره شهادتدن رجوع ایلسه ینه ارثدن حرمان ثابت اولمز * معلوم اولاکه حقوق مطلقه ایچون اصل و خلف واردر ایمانده اصل تصدیق و اقرار در اقرار مجرد احکام دنیاده تصدیقندن خلف و تصدیقنک قائمه امیدر انو کیچون مکره علی الاسلام اولانک اقراری تصدیق و اقرار مجموعنک خلف و قائم می اولدی قلبنده تصدیق یوغیسه دوزیر اسرار ره اطلاع علام الغیوب اولان ذات پاکه مخصوص و مقصوددر و صغیر ایچون احدا بوننک اقراری صغیرک اداء ایمانه خلف و احدا بوننک عدمی قتلده تبعیت دار و یا تبعیت غائبن صغیرک اداسندن خلف اولدقلری کی مثلاً بر صبی دار حر بدن سبی اولنسه میر اولدیغی حالده اسلامی اتیان اصیلدر صبی بنفسه مسلم اولیبوب احدا بوننی مسلم اولسدلر صبی اسلامده نلره تابع او اور احدا بوننی مسلم اولیبوب صبی دار اسلامه اخراج اولنسه دار اسلامه تبعیتله صیینک اسلامنه حکم اولنور دار اسلامه اخراج اولنزدن مقدم غائبن بیننده قسمت و یا دار حریده بر مسئله بیع اولنسه اسلامنه حکمده سبی ایدنه تابع وفوت اواسه مقار سلیمنه دفن اولنور اقرار مجرد تصدیق و اقرار مجموعندن خلف اولدیغی کی طهاره بالماء اصلدر تیمم مادن بلا خلاف خلفدر تیممک طهارتدن خلفیتی عند الحنفیه جناب عزتک جل شاناه (فلیم تجد و اما فی تیمم و اصیدا طیبیا) قول شریفی مقتضاسنجیه مطلقدر یعنی صوبو لجمیه دک تیمم ایله حدث مرتفع و تیمم ایله اداء صلووه نایته در حتی قبل دخول الوقت تیمم جائز و تیمم واحد ایله اداء فروض حاصلدر شافعیه قتلنده خلفیت ضرورتدر طهارت مستحاضه ضروریه اولدیغی کی پس شافعیه تیممک وقت اوزرینه تقدیمی و تیمم واحد ایله فرضینک اداسنی بجو یزایمزل ائمه حنفیه رحیم الله تیممک مادن خلفیتنده بعد الاتفاق تعیین خلفده اختلاف ایتدیلمر امام اعظم و ابو یوسف قتلنده خلفیت آلتده در یعنی تراب مادن خلفدر زیرا جناب عزت تیمم نفاک جوازینی عدم

مأقتنده شرع بیوردی و ترانک نفسنده ملوثلکی ظاهر نصدن عدول ایجاب ایتمز زیرا نجاست محل حکمیه اولدیغی کی تطهیرالت دخی کذلک حکمیه اولور و رسول الله صلی الله علیه وسلم (التراب طهور المسلم ولوالی عشر حجج مالم تجد الماء) قولاری تطهیر آلتک حکمیه اولسنی مؤیددر پس امامین مر قومین قتلنده تیممک متوضی به امامتی صودن عجز قتلنده جائز اولور * امام محمد و امام زفر قتلنده خلفیت فعلده در یعنی تیمم و صودن خلفدر زیرا جناب الله جل شاناه حضرت قی اولو وضوء و بعده مایه عجز قتلنده تیمم ایله امر بیوردی بو تقدیرجه متوضینک تیممده اقتداسی تیممک مومی به اقتداسی کی جائز اولمز امام محمد ایله امام زفرک مسئله مزبورده موافقتلری اسپجایینک مبسوط شرحنده ذکر ایتدیکنه موافقتدر لکن عامه کتبه ذکر اولنان تیممک متوضی به امام زفر قتلنده اقتداسی جائز اولوق اوزره در متوضی مائی بولور سده خلفیتک شرطی اصله امکاندر تا که اصل ایچون سبب منعقد و بعده خلفه متحول اوله آندن صکره حالده اصلک لغرض عدمیدر زیرا اصل موجود اواسه خلفدر جوعک معناسی اولمز مثلاً صلواتی اراده وضویه سبب اولدیغی حالده منعقد اولور بطریق الکرامه حصول مایمکن اولدیغیچون بعده حصول مادن عجز ظهوری قتلنده اصلک حکمی تیمم منقل اولور ثبوت خلافت یا عبارت نص و یا دلالت نص ایله در خلفیت رأی الله ثابت اولمز

ارکن الرابع من المقصد الثانی فی بیان المحکوم علیه وهو المكلف

التکلف موقوف علی الاهلیة الموقوفة علی العقل بالملکة وهو متفاوتة فاقیم البوغ مقامه وهو کاف للحکم عند المعتزلة فالصبی العاقل ومن نشأ فی الشاهق مکلفان بالایمان وفروعه تفصیلاً فیما یدرک جهته واجبالاً فیما لا یدرک ولا حکم قبل ورود الشرع فیعذران فلا یعتبر ایمان الاول ولا کفر الا فی فیضمن قائله والمختار هو متوسط معلوم اولاکه تکلیف عقل بالملکة اوزرینه موقوفه اولان اهلیت اوزرینه موقوفدر عقل ایچون معانی کثیره ذکر اولمشدر مختار اولان عقل نفس ایچون بر قوتدر که نفس انکله اکتساب علومه قادر اولور قوه ایسه برشی در که شی انکله هم فاعل وهم مفعول اولور نفسدن مراد روح دیمکله مسماة اولان نفس ناطقه در علوم ایله مراد نظریاتدر اکتسابیله مراد ضروریاتدن و یا ضروریاته مشتهیه

اولان نظر باتدن تحصيليدر عقل بالملكه افراد انسانده حدوثا و بقاء متفاوت خلق اولمشدر بجه صغير واردر كه درجه كاله مترقى اولور و بجه كبير واردر كه حتى فهم اتمامكده ضلالتده قالور پس اشخاصده اولان عقول متفاوتده اولدى ايسه هر شخصك عقلى مناط تكليف اولان مرتبه به بلوغنه وعدم بلوغنه وقوف معذرا اولدى * پس شرع عقل بالملكه مرتبه سنى تيسيرا للعباد سبب كمال انسان اولان بلوغ وقتي ايله تقدير ايلدى بر شريك سبب ظاهر ينى اول شريك حكيمى مقامنه اقامت ايلدكلى كى معتزله قتلزنده بالكر عقل محكوم عليه اولمده خطاب شارع محتاج اولمقسنين كافيدير ننه كيم تحقيقى مرور ايلدى * پس معتزله قتلزنده صبى عاقل ومن فى الشاهق ايمالله مكلفدر حتى كفر وايماندين برينه اعتقاد ايمسه اخرتده معذبلردر ودخى مكلف بالايمان اولنلر جهتي عقل ايله مدرك اولان فروع ايماني تفصيلا وجهتي عقل ايله مدرك اوليان فروع ايماني اجالا ايمان ايله مكلفدر اشعريه قتلزنده ايسه عبد اوزرينه قبل ورود الشرع بر حكم يوقدر پس عند الاشعري صبى عاقل ومن فى الشاهق ايمان وكفردن برينه اعتقاد ايمسه معذوردر پس صبى عاقل ايمانى وشاهق جبلده نشأت ايدمك كفى معتبر دكلدر بونلر قتلزنده خطاب منتفى وعقله اعتبار اولديغيجون ايمدى شاهق جبلده نشأت ايدنى بر كسسه قتل ايلسه دينى ضمان لازم اولور كفر سببى ايله اباحت دمي منتفيه اولديغيجون پس ضمانده مسلم كى اولور مختار اولان اشاعره ايله معتزله بينلرنده توسطدر جبر ايله قدر بيننده مختار اولان توسط اولديغى كى (قال ثم الاهلية نوعان الاول اهلية الوجوب والثانى اهلية الاداء اما الاولى قبل الذمة وهى وصف يصير به الانسان اهلا لئله وعليه وله قبل الولادة ذمة صالحة للوجوب له لاعليه وله بعدها ذمة صالحة لئله لكن لما كان المقصود هو الاداء اختص واجباته بممكن الاداء عنه فيجب عليه من حقوق العباد الغرم والعوض وصلة تشبه المؤن والاعواض كنفقة القريب والزوجة لا الاجزبة فلا تحمل الذمة لا العقوبة ولا الاجزبة ومن حقوقه تعالى ما صح ادائه عنه كالعشر والخراج وما لا فلا كالعبادات الخالصة والعقوبات واختلف فى عبادة فيها مؤنة) بر حكم ايله محكوم عليه اولمده اهليت لازمدر واهليت ثبوتى انجق عقل ايله اولديغى ظاهر اولدى ايسه اهليتى معرفت واجب اولدى پس اهليت ايكى

(نوعدر)

نوعدر (بر نوعى اهليت وجوبدر) كه حقوق شرعيه وجوبيجون صلاحيت ذمتدن عبارتدر زيرا نفس ايجون قبل الولاده و بعد الولاده حقوق شرعيه وجوبيه صالحه ذمت واردر قبل الولاده ثابت اولان ذمت منفعت جنيته متعلقه حقوق شرعيه ترتيبه صالحه اولان ذمتدر ارث و وصيت و ثبوت نسب كى بعد الولاد. ثابت اولان ذمت منفعت ومضرتنه متعلقه اولان حقوق ترتيبه صالحه اولان ذمتدر لكن صبى ضعيف البنية اولمغله ادايه اهل اوليوب حقوق وجوبندن مقصد ايسه عن اختيار اداء مواجب اولدى ايسه ممكن ادا اولان احكام صبى اوزرينه واجب و ممكن ادا اوليان تكاليف شرعيه واجبه اولماز پس حقوق عباددن اولوب غرم واعواض مقوله سندن اولان حقوق ضمان متلف و ثمن مبيع واجرة كى بونلردن مراد مالدر مالك ايسه بطريق النيابة اداسى حاصل اولمغين صبى به واجب اولدى عقوبت و جزا مقوله سندن اولان حقوق كه قصاص و قتل سببى ايله ارثدين حرمان كى صبى به واجب اولدى و بيه حقوق اللمهدن اولوب صيدن ممكن ادا اولان عشر و خراج ارض كى صبى به واجب اولور وصيدن ممكن الحصول اوليان حقوق كه عبادات خالصة و عقوبات خالصة كى صبى به اوزرينه واجب اولماز و عبادات ايله عقوبات بيننده دائره اولان حقوق صدقة فطر كى امام محمد و امام زفر قتلزنده صبى اوزرينه واجب اولماز امام اعظم و امام ابى يوسف قتلزنده واجب اولمغله و ليسنك اداسى صينك اداسى كى قلندى اهليت قاصره ايله اكتفاء اختيار قاصرولى واسطه سببه عبادت قاصره اولان حكيمده صينك و ليسنه مضاف اولور (قال واما الثانية فقاصرة يبنى عليها صحة الاداء وكاملة يبنى عليها وجوب الاداء وكل ثبت بقدره كذلك ثابتة بعقل كذلك فالقاصر عقل الصبي والمعنوه والكامل عقل البالغ غير المعنوه) تكليفه اهليت (نوع ثانيسى اهليت ادا در) اولدخى نوعينه منقسمدر نوع اول قدرت قاصره به مبتنيه اولان (اهليت قاصردر) نوع ثانى اهليت كامله به مبتنيه اولان (قدرت كامله در) يعنى قدرت كامله قوت بدنه مقارن اولان عقل كامل ايله ثابتدر قدرت ناقصه ضعف بدنه مقرون اولان عقل ناقص ايله ثابت اولديغى كى * معلوم اولاكه ادا دخى قدرتينه متعلق اولور قدرتيندن برى فهم خطاب الهيدر كه عقل ايله حاصل اولور و برى دخى خطاب ايله عمله قدرتدر كداول بدن ايله

حاصل اولور انسان اول حالته عدم القدرتیندر لکن انسانده
براستعداد خلق اولتمشدرکه انکله قدرتیندن هربری
انسانده شینا فشیئا ظهور ایدر هربری درجه کاله بالغه اولجسه پس
انسانده قبل البلوغ قدرتیندن هربری قاصره در صبی غیر عاقلده قاصره
اولدیغی کبی و یا قدرتیندن بری قاصره در قبل البلوغ صبی میرده بدن
قاصر اولدیغی کبی و گاهی بعد البلوغ دخی قدرتیندن هربری قاصر اولور
معتوده اولدیغی کبی زیرا معتوهک عقلی قاصردر بدنی قوی اولور سده
بوندن صکره شرع صحه ادابی عهده لزوم سنز اهلیت قاصره اوزرینه بنا
ایلدی و وجوب ادا و توجه خطابی اهلیت کامله اوزرینه بنا ایلدی زیرا
قبل الکمال ادابی لزومه خرج بین وارد ادنی عقل ایله فهم اتمده خرج و ادنی
قدرة ایله ادا ده ثقلت و کلفت اولدیغی چون خرج ایسه جناب عزتک (وما جعل
علیکم فی الدین من حرج) قولیله منتفیدر پس عدم القدرتین اولان عقل
و بدتک اعتدالی وقتنه دک شرعا بر حکم ایله مکلف دک لدر * بوندن صکره
وقت اعتدال جنس بشرده و قوفی متعذر و ادراکی ممکن اولمز وجه اوزره
متفاوت خلق اولمغله شرع بلوغی اعتدال عقل مقامنه اقامت ایلدی (و اما
بالقاصرة انواع فحق الله تعالى سواء كان حسنا لا یحتمل غیر کالایمان او قبیحا
لا یحتمل کالکفر و ما بینهما کالصلوة و نحوها صح من الصبی بل لزوم اداء فیعتبر
ردته فی احکام الدارین و حق العبدان نفعا صح منه فان اجر نفسه و عمل
و جب الاجر استحسانا بلا ضمان ان تلف بخلاف العبد و اذا قاتل یستحق
الرضخ و یصح تصرفه و کیلا بلا عهده ان لم یأذن الولی وان ضرا فلا
وان اذن ولیه او باشر الا اقراض للقاضی وان دار بینهما صح برأی الولی
ثم هذا کالبالغ حتی صح بغین فاحش من الاجانب و من الولی فی روایة خلافا
لهم) قدرة قاصره اوزرینه مبتنیه اولان احکام (التي نوعدر) زیرا احکام
یا حقوق الله و یا حقوق عباددر حقوق الله دخی یا قبحه محتمل دکل حسندر
ایمان کبی و یا حسنه محتمل دکل قبحدر کفر کبی و یا قبح ایله حسن بیننده
متردد احکامدر صلوة و صوم و حج و غیریلر کبی حقوق عباد دخی یا نفع
محضدر و یا ضرر محضدر و یا ضرر و نفع بیننده متردددر بیع و شرا و اجاره
و نکاح و بونلر مثلا اولر ربیع حصولی احتماله بناء نفعدر خسران احتماله
بناء ضرردر * پس مطلقا حق اللهک صبییدن اداسی صحیح و غیر لازم
اولغین احکام دارینده ردتی معتبر اولور احکام اخرتده معتبره اولدیغی

اتفاقیدر زیرا کفردن عنوومع الشریک جنته دخول حقنده شرع
وارد اولدیغیندن ماعدا عقل دخی انکله حکم وانی تجوز ایتمز
احکام زیاده دخی ابی حنیفه و محمد قائلنده حکم بویله در حتی امره
مسئله مرتده اولمغله زوجندن باین اولور و مسلم اولان مورثتک میراثندن
محروم اولور صبی رده حقنده بالغ منزله سنده در زیرا کفر بر امر مخطوردر که
بروجه مشروعیته محتمل و اعذاردن بر عذر سبی الله ساقط اولمز صیبتک
رده یله قتل اولدیغی و وجوب قتل مجرد ارتداد ایله اولیوب بلکه محاربه
ایله اولدیغی چوندر صبی ایسه مرأه کبی محاربه به اهل دکلدر بعد البلوغ
دخی قتل اولدیغی صبا حالته صحه اسلامنده اولان اختلاف علما اسقاط
قلنده شبهه اولدیغی چوندر * حق عید دخی نفع محض اولور سد قبول هبه
و صدقه کبی صبییدن وقوعی صحیحدر ولیسی اذن و بر مر ایسه ده عید دخی
صبی کیدر عید محجور نفسی ایجار و عمل ایسه استحسانا اجرة واجب اولور
لکن صبی ذلك العملده تلف اولسه مستأجره ضمان لازم اولمز عید بونک
خلافیدر یعنی عید ذلك العملده تلف اولسه مستأجره ضمان لازم اولور
مستأجرک عیدی استعمال غصب اولدیغی چون و عهده لازم اولمقسنین
بطریق الوکالة تصرفی صحیح اولور و اگر بالوکاله تصرفی ولیسی اذنته
مقارن اولور سه اوزرینه عهده لازمه اولور صبی محجور و عید محجور
کفار ایله مقتله ایلیسه لر رضخه مستحق اولور و اگر حق عید ضرر محض
اولور سه طلاق و عتاق و هبه و قرض کبی صبییدن وقوعی صحیح دکلدر
ولیسنتک اذنته مقارن اولور ایسه ده و یا ولیسی صبی ایچون تصرفات
مرقومدیه مباشر اولسه صحیح دکلدر زیرا ولایت ولی نظریه در ضرر محض
اولان احکامده ایسه نظر اولمز مکرر کبر حاجت مس ایلیته تم زوجة اسلامه
داخل اولوب زوج اسلام قبولندن ابا ایلیسه بیلری تفریق اولنور بالکن
زوجتک ارتدادنده دخی حکم بویله در ولایتک مال صبی اقراضی جائز دکلدر
و اما قاضینک اقراضی جائزدر بر روایتده اب ایچون دخی مال صبی اقراض
جائزدر ضرر نفع بیننده متردد اولان احکام ولیسی اذنته واقعه اولور سه
صبییدن جائزدر صبی صورت مز بورده ده عند الامام بالغ کبی اولور تصرفنده
ضرر احتمالی رأی ولی انضمامیله زائل اولدیغی چون حتی اجابنده غبن
فاحش لله تصرفی صحیحدر ولایتک بروجده محرر تصرفی بر روایتده جائزدر

روایت اخراجه جائز دکلدر امامین قتلزنده ولینک غبن فاحش ایله تصرفی
 جائز دکلدر صبیئک مباشرتی عند الامامین وایسی مباشرتی کبی اولدیغیچون
 پس ولینک مال صبییده غبن فاحش ایله تصرفی جائز اولمینگه صبیئک دخی
 کنلک صحیح اولمز پس غبن فاحش ایله تصرف ولیدن واجانبیدن صحیح
 دکلدر (ثم العوارض نوعان سماویة ومکتسبة اما الاول فاصناف منها الجنون
 لا یصح ایمان المجنون الاتبعافاذا اسلمت امرأته عرض علی ولیه ورتد تبعها
 والقیاس ان یسقط بالاطلاق لکنه قید بالامتداد استحسانا وهو فی الصلوة
 بالزیادة علی یوم ولیله بساعة وعند محمد بصلوة وفی الصوم باستغراق الشهر
 والزیاده بالحول ویو أخذ بضمان الافعال فی الاموال ولا الاقوال) * معلوم اولاکه
 اهلیت اوززینسه معترضه اولان امور ایکی نوعدر (برنوعی) سماویدر که
 انک حصولنده عبدک مدخلی یوقدر بلکه صاحب شرع قبلندن عبدک
 اختیار نسز واقع اولور (ایکنجی نوعی) مکتسبه در یعنی عبدک انی کسبده
 مدخلی واردر عوارض سماویه تغیر جهتدن اکثر و تأثیر جهتدن اشد
 اولغین مص عوارض سماویه بی عوارض مکتسبه اوززینسه تقدیم ایلمدی
 (عوارض سماویه) بر قاج صنفدر (صنف اول) جنوندر جنون امور حسنه
 وقبیحه بیننی مبرزه اولان قوتک اختلا لیدر قوه مزبور نک اتاری غیر ظاهر
 و افعالی معطله اولمغه مجنونک مستقلا ایمانی صحیح دکلدر رکن ایمانکه
 عقلدر اندن منتفی اولدیغیچون ابویئنه وولیسنه تبعیئله ایمانی صحیح در
 مجنون اولان کافرک امرأه کنایدیسی اسلامه کلسه ولیسنه اسلام عرض
 اولور ولیسی اسلامی قبول ایدر سه مجنون تبعامسلم اولمغه ینلرنده اولان نکاح
 ابقاقلنور بویله اولر سه تفریق اولنور قیاس صغیره بلوغنه دک توقف
 اولندیغی کبی مجنونده دخی افاقت وقتنه دک توقف وانتظار اولنمق ایدی
 لکن صغیر ایچون بر حد معلوم اولوب مجنون ایچون بر حد معین اولمغین
 استحسانا مجنونک مسلمه اولان زوجه سنک تفریقی افاقت وقتنه دک تأخیر
 اولمندی مجنون ابویئنه تبعامر تد اولور یعنی مجنون بالغ و ابویئنی مسلمان اولوب
 بعده ابویئن مرتدا مجنون ایله یبسه دار حربیه لاحق اولسه لر مجنونک ارتدادنه
 حکم اولنور اما مجنونی دار اسلامده ترک ایلسه لر داره تبعیئله مجنون مسلم اولور
 بر شخص مسلم اولدیغی حالده بالغ اولوب بعده مجنون اولسه ویا عاقلا مسلمان
 اووب بعده قبل البلوغ مجنون اولسه صورتین مزبور تیننده دخی مجنون

ایمانه اهل اولور رکن ایمانک تقریر بنه بناء پس ایمان تبعیت ویا جنون عرو ضیله
 منعدم اولمز قیاس جنون مطلقا عباداتی مسقط اولمقدر لکن مسقط عبادات
 اولان جنون استحسانا امتداد ایله مقید اولان جنوندر جنون یا تمتد ویا تمتد
 دکلدر تمتد و غیر تمتد دن هریری دخی یا اصلیدر ویا عارضیدر پس تمتد اولان
 جنون مطلقا عبادتی مسقطدر غیر تمتد اولان جنون اگر طاری ایسه استحسانا
 عباداتی مسقط دکلدر اصلی اولور سه ابو یوسف قتنده مسقطدر امام محمد
 قتنده مسقط دکلدر اکثر کتبه اختلاف عکس مزبور اوزره واقعدر
 صلوتده امتداد امام اعظم و ابو یوسف قتلزنده بر کون و بر کیجه اوزرینه
 بر ساعت زیاده ک ایله در امام محمد قتنده بروقت نماز زیاده اولمغه در ثمره
 خلاف بودر که بر کسنه بعد الطلوع مجنون اولوب ایرته کون قبل الظهر
 مفیق اولسه امام محمد قتنده صلوة فاتیه بی قضا لازم اولور امامین قتلزنده
 قضا واجب اولمز صومده حد امتداد شهری استغراق ایله در زکوتده حد
 امتداد حولان حول ایله در مجنون افعالیله مؤاخذدر اقوالیله مؤاخذدکلدر
 یعنی مجنون اصح روایتده ضمان اتلاف ایله مؤاخذو اقوالیله بالاجماع مؤاخذ
 دکلدر اکه بنه اقرار بر وعقودی صحیحه دکلدر ولیسی مجیز اولور سه ده
 (ومنہا الصغر وهو قبل التعقل عجز محض وبعسده یصیب ضربا
 من اهلیة الاداء مع عذر الصبا فلا یسقط عنه ما لا یحتمل السقوط عن البالغ
 کففس وجوب الایمان فاذا اداه کان فرضا واستغنی من الاعادة بعد البلوغ
 بل یسقط عنه ما یحتمل السقوط کوجوب اداء الایمان فلا یقتل بالردة وکوجب
 القتل فلا یحرم المیراث به وحرمانه بالرق والکفر لئلا فایهما الارث وبولی علیه
 ولا یلی علی غیره وعلیه یعرض الاسلام اذا اسلمت زوجته صغر قبل التعقل) امور
 مذکورده دن بریدخی عجز محضدر لکن بعد التعقل صبا عذر یله یبسه
 اهلیتدن برنوعه مصیب اولغین بالغدن سقوطه محتمل اولین احکام اندن
 دخی ساقط اولمز نفس وجوب ایمان کبی ایمان وجوه دن بر وجهله سقوط
 محتمل دکلدر وصغیرک اداء ایمانی اوزرینه فرض اولان ایمانی ادا اولمغه
 بعد البلوغ اعاده سی لازم اولمز اگر اه عذر یله بالغدن سقوطه محتمله اولان احکام
 وجوب اداء ایمان کبی ودخی عبادات و عقوبات واجزییه و کفارات و مضار
 محضه و مضار غالبه و تبرعات و الزام حقوق و معاملات کبی صبییدن دخی
 ساقصه اولور لر موجب قتل بالغدن بعض اعذار سببی ایله ساقط اولدیغی

کبی صییدندخی ساقط اولور وصبی کندی مصالحی رویتندن طاجر
اولغله اوزرینه نصب وصی لازم اولور صبی کافرک زوجہ سی اسلامہ
کلسہ خلاف مجنون اوزرینہ اسلام عرض اولتور مجنون رہ ایسہ اسلام
ولینہ عرض اولتور (ومنها العتہ وهو کالصبا مع العقل) اور مذکورہ دن
بری دخی عتہ در عتہ بعد البلوغ ذکر اوانبان احکامہ بلاخلاف صبا
مع العقل کیدر عتہ آنا فنا عقلک اختلاپدر خلط کلامی بر حیثیہ در کہ
کاهی کلام عقلایہ و کاهی مجانین کلامنہ مشابہ اولور پس اعماء
وجنون و سکر عتدن خارج لدر (ومنها اللسیان وهو ایس منافیاً
للوجوب ولا عذر فی حقوق العباد و کذا فی حقہ تعالی ان قصر العبد
والافعذر مطلقاً) امور مذکورہ دن بری دخی نسبتی ادر نسیان وجوبہ
منافی دکدر کال عقل سببی الیہ قدرت باقی اولدیغیچون و حقوق عبادہ
عذر دکدر زیرا حقوق عباد حاجت ناس ایچون محترمہ در ابتلا ایچون
دکدر نسیان الیہ ایسہ احترام مزبور فوت اولز مثلاً بر کسٹہ مال انسانی
ناسیا اتلاف ایلسہ اوزرینہ ضمان واجب اولور حق اللہدہ دخی نسیان
عذر دکدر عبد نسیانہ کندی تقصیر بلہ واقع اولور سد صلوتہ اکل کبی
صلوتہ ناسیا اکل مذکرک وجودیہ اولکدھیئت صلوتدر عذر اولز اگر
تقصیری الیہ واقع اولدیسہ مطلقاً عذر اولور یعنی انکله بلہ نسیانہ داعی
وتذکرہ منافی اولسون صومده اکل کبی و یا اولسون ذبح قتند ناسیا تسمیہ بی
ترک کبی (ومنها النوم والرؤیا وهو یوجب تأخیر الخطاب لا الوجوب و یبطل
الاختیار فلا تصح عباراته فلم یعتبر بیعه و شراؤه و طلاقه و عتفه و رده
و اسلامه ولم یعلق حکم بکلامه و قرآنه و قهقهته فی الصلوة) امور
مذکورہ دن بری دخی نومدر نوم ادا ایچون وارد اولان خطابک انتباه
وقتندک تأخیرینی ایجاب ایدر نفس وجوبک تأخیر و اسقاطنی ایجاب ایتمز
نومک ذمہ و اسلامه بدم اختلالی ایچون لکن اختیار و ارادہ سنی ابطال
ایتمکله اختیار معتبر اولان احکامده عباراتی صحیحہ دکدر حتی کلامی امان
طیور منزله سنده اولور انوکیمچون محققین نائمک کلامی خیر و انشاء دکدر
ودخی صدق و کذب متصف اولز دیدیلر پس نائمک بیع و شرا و طلاق
و عتاق و رده و اسلامی معتبر دکدر ارادہ و اختیاری منافی اولدیغیچون
نائمک صلوتده کلام و قرائت و قهقهہ سنہ بر حکم ترتب ایتمکله نوم صحت

بنایی منع ایتمز یعنی صلوتده نائم اولدیغی حالده تکلم ایلسہ صلوة فاسده اولز
صلوتده قرائت ایلسہ قرآنی صحیحہ اولز و وضوء و صلوتی باطل اولز
قهقهہده معنای کلام اولغین حتی کان قهقهہہ عبارات جنسندن اولدی
ایسہ قهقهہہ مسئلہ سنی نومک عبارات نائمی ابطالی اوزرہ تفریع صحیح
اولدی معلوم اولاکه نومی بیان مناسبتیہ نومده مرتی اولوب رؤیا و واقعہ
دید کلرندن بر مقدار تحریر اولمق مناسب کورلمکله بیانہ شروع اولندی
و بالله التوفیق رؤیا اوچ قسمدر دیدیلر (بر قسمی) نومده تغیر مراح و فساد
عناصر سببی الیہ کوریلندر (ایکنجی قسمی) هنوز تاخفته ایکن بعض اشیا ییہ
حس تعلق ایتمسیدر حالبوکه هنوز اول شئیک صورتی خیالده در دست
منعقد اولمیش ایکن خوابہ و ارسہ اول صورتی خیالده بعینه کورر بومقوله
واقعیہ اضغاث احلام تعبیر اولتور اضغاث لغتده رنگارنگ اولان کیاه
دستلرینہ دیرلر کباهک الوان مختلفہ سی نمایش بیحاصل اولدیغی کبی
بومقوله رؤیا در دخی بی حقیقتدر اول اجلدن قابل تعبیر دکدر تہ کم جناب
عزت جل شانہ (وما نحن بتأویل الاحلام بمالین) بیوردی (قسم ثالث) کد قابل
تعبیردر انک نمایندہ سی فرشتہ در فرشتہ ل فرمان خدا الیہ لوح محفوظده
مر تسمہ اولان معانیی صور لیا سده جلوه کر قیلار که صور مزبوره اول
معانیہ مناسب و اول معانیی محاکمی اولور ارادت مزبوره و نمایش مسفوره کاه
بشارت و ترغیب و کاه انذار و ترهیب ایچون اولور بونلرہ ابوهریرہ
حضرتلری جناب رسالت مآبدن روایت بیور قلمری (الرؤیا ثلثہ فرؤیا
بشری من الله تعالی و رؤیا تحذیر من الشیطان و رؤیا یحدث بها الانسان
نفسه فیراها فی النوم) حدیثی دلیلدر معلوم اولاکه حقیقت نوم نفسک آلات
و حواسی راحت ایچون معطل اولمسیدر زیرا آلات حواس جسمانیدر
و هربری بر مادهده حال اولمشدر پس جمیع اجسامہ عارض اولان فتور
و کلادلن بونلرہ دخی فتور و کللال حاصل اولور پس حالت اولی یه عوده
بر مقدار استراحت ایتمکله مضطر اولور که عارض اولان نقص و خللہ بدل
مایتمکله حاصل اوله مثلاً عین کد چن نظره مشغول اوله فعل رؤیاتی ایتمز
الابطون دماغده اولان شر یا نلرہ کی روح متہذب سببی الیہ ایتمز ایدر
بعده اول عروقده اولان روح صافی تدر بجله متحلل اولوب کتسہ کر کدر
اول سیدندر که ناظر فی الحال عینده نائم حس ایدر و خشونت یولور مثلاً

شول حوض کبی کہ ماء صافی ایلہ پر ایکن منقدمانن کثرہ جریان واقع اولسه
صافیسی کیدوب کدری باقی قالمق مقرر در واما منقدماء سد اولنسه
حالت اولایہ عود ایدر والاماء حوض فانی اولوب امر فاسد اولور عینک
دخی متغذی منسد واجفانی منطبعہ اولسه روح صافی کثیر ومجتمع اولوب
حالت اولایہ عود ایدر حواس سائرہنک احوالری دخی بویلجہ در * معلوم
اولا کہ نفس اطقہ نوم حالندہ جزئیات خارجیه دن فارغ اولوب حین یقظہدہ
حواسدن مستفاد وحافظہدہ محفوظہ اولان صورہ مشغول و بعضی بعض
آخر ایلہ ترکیب ایدر مثلا انسان کندوی بوندہ طائر کوردیکی کبی
بومقوله یہ دخی بروجہ محرر اضغاث احلام دیرلر اما نفس ناطقہ حواسدن
استفادہ ایتدیکی اشیاک تبعمہ مشغول اولوب فضائل روحانیہ غالب
ورزائل جسمانیہ مغلوب اولسه عالم کوندہ اولان احوال مستقبلیہ ی و امور
آئیدی مشاہدہ قیلور اگر معاینہدہ حظ وافر المش ایسہ هر کوردیکی
بغیر تاویل صادق اولور زیرا صور معانی بی بعینہ مشاہدہ ایدر حظی قلیل
ایسہ تاویل وتوجیہ محتاج اولور حال مذکور حال نبوتک غیر دیرلر زیرا
حالت مزبورہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نوم ویقظہدہ مستمرہ ایدی
زیرا انزلک روحلری مہذب وجزئیات حواس ایلہ مشغول دکالری ایدی عالم
غیبہ توجہلری غالب اولمغله نوم ویقظہدہ تفاوت ایتدی سائر انبیا
حقارندہ دخی حال بویلجہ در عوام الناس حقندہ امر برعکسدر مشایخ
عظام وحکماء الہیون ذکر ایدرلر کہ نفس ناطقہ فضائل قدسیہ وکالات
روحانیہ ایلہ قوہ بولوب قوای بدنیه سلطانی تقلیل طعام وشراب ایلہ ضعیف
اولسه احيانا کدورات بدنیه دن متخلص وعالم قدسہ متوجہ وانوار حق آ کہ
اشراق ایتکله عالم مثال ولوح محفوظہ هر تسمہ اولان امور ماضیہ
وحوادث آئیدیہ نوم ویقظہدہ منلقی اولور مرآة مجلوه کبی کہ مقابلندہ
اولان نقوش وصوردن آ کہ بعض نقوش وصور منعکس اولور بوحوالندن
کشف ایلہ تعبیر ایدرلر بعض مشایخ نور مزبور علم قبیلنددر صور عقلیہ دن
دکدر بلکه برشعاع قدسیہ در کہ نفس متألہیہ بہ مجلی اولوب شہودی
شہود بصردن اتم اولور بونورہ اکسیر علم قدرت دیرلر بونک سببی ایلہ
علوم مستجلبہ اسنان ونمایان اولوب موجودات عناصر امر ونہینہ اقبال
واذعان اوزرہ اولورلر بومر تبہ کمل انبیا واولیادر (ومنہا الاعماء وهو

فوق النوم فیطل العبارات ویكون حدثا فی الاحوال ولتدرته فی الصلوة
یمنع البناء والقیاس ان لا یسقط واجبا لکنہ یسقط ما فیہ حرج استحسانا
وهو فی الصلوة کالجنون لا الصوم والذکوة (امور مذکورہ دن بری دخی
اغمار اغما قدرت واختیاری فائت اولمغده نومدن اشدر صحت عباراتی
منع ایدر وقیام وسجود وقعود واضطجاعده حدث اولور اغماک وقوعی
قلیل نومک وقوعی کثیر اولمغله صلوتہ بنایی خلاف نوم منع ایدر اغما صلوة
حقندہ جنون کیدر لکن وقوع ومدة اغما قلیل اولمغله ذکوة وصومده
مجنون کبی دکدر * معلوم اولا کہ اجراء اغذیہنک الطفندن متکون اولان
بخار لطیف کہ قلبدن سائر بدنہ منبعث اولور آ کہ روح حیوانی اطلاق
ایدرلر اول بخار لطیفہ برقوہ فیض اولثور کہ قوہ مزبورہ اول بخارک
اعضاء انساندہ ساریہ اولان اعصابندہ سر یا بلہ یبلہ سریان ایدر کہ
هر عضوہ لایقنہ کورہ قوہ اثارہ ایتکله اول عضوک منافی انکله تمام اولور
قوہ مزبورہ بی قسمینہ تقسیم ایدوب بر قسمینہ (مدر کہ) وقسم آخرینہ (محر کہ)
دیدلر قوہ مدر کہ یہ حواس خمسہ ظاہرہ وباطنہ دخی تعبیر ایدرلر قوہ
محر کہ ایسہ اعضاء انسانی اعصابی تمید و ار خاصی ایلہ تحریک ایدر حتی
اعضا طرف مطلوبہ ونسب و منافسندن منقبض اولہ قوہ مزبورہ دن
بعضیسی جلب منافعہ مبداء حرکت اولور آ کہ قوہ شہویہ تسمیہ ایدرلر
وبعضیسی دفع مضارہ مبداء حرکت اولور آ کہ قوہ غضبیہ تسمیہ ایدرلر
قوہ مدر کہنک اکثر تعلق دماغہ در قوہ محر کہنک تعلق قلبہ در پس چنکہ
دماغ ویا قلبہدہ تلك القوى افعالندہ آثار بی اظہاردن معطل اولسی
حیثندن افت واقع اولسه اول حالتہ اغما تعبیر ایدرلر (ومنہا الرق وهو
عجز حکمی بقاء شرع فی الاصل جزاء وهو لا یجزی کالعتق وکذا الاعتاق
عندہما لانه ملزوم العتق وهو ینافی مالکیة المال ومنافع نفسه الاما استثنی
من القرب فلا یمک التصری ولا یصح حجه بخلاف الفقیر ولا یکمل جهادہ
ولا یمحق السهم الکامل ولا ینافی مالکیة غیرہ کالید والنکاح والحیوة والدم
فالأذن یتصرف لنفسہ باہلیتہ خلافا للشافعی وینقذ نکاحہ ولا یبلی المولی
قتلہ ویصح اقرارہ بالحدود والقصاص والسرقہ وینافی کمال اہلیة الکرامات
الدنیویة کالذمہ فتضعف ذمته عن تحمل الدین بلا انضمام مالیه الکسب
والرقبة الیہا وکالحل فلا ینکح الاثنین ولا تنکح علی الحرہ وفروعه من العده

والطلاق واقسم وكالما لکية فينتقص دينه عن الحر بما اعتبر في السرقة
 والمهر بخلاف المرأة وتنتصف النعمة ينتصف النعمة فينتصف الحدود اذا
 امكن والا يكمل وينافي الولايات فلا يصح امان المحجور واما امان المأذون
 فليس من باب الولاية وينافي ضمان ما ليس بمال فلا تجب الدية في جنابته
 خطأ بل دفعة جراء الا ان يختار الغداء وهو معصوم الدم كالحر فيقتل به
 امور مذكوره دن بري دخي رقد رق برعجز حكيمه در كه احرارك قادر
 اولديغي شيلره قادر اولرز رق اصل وضع وابتداء ثبوتده كفره جراء
 واقع اولغله حق الله در كفار چونكه خالقلرينه امور اولدقلى وجه اوزره
 عبادت و وحدانيتى اقرار دن استنكاف و آفاق و انفسه نظر و تأمل دن ذاهل
 اولدیلر ايسه جناب عزت جل شاه حضرتى دخي انلرى ذل رق ايله مجازة
 و عبيدك عبيدى قلوب نعمت مالکيتى انلردن سلب و بهايه الخاق ايلدى
 لكن حال بقاده حق عبد اولدقلى سبيله معنای مجازة حقلرنده مراعى
 او ايوب بعد الاسلام دخي رقيق اولدقلى حالده ابقا و عبادت پروردگار دن
 بلا استنكاف رقيت اولادرينه دخي سرايت ايلدى خراج ارض كبي خراج
 ارض ابتداء اسلامده كافر اوزرينه بطريق العقوبة وضع اولغله ابتداء
 مسلم اوزرينه وضع اولغله لكن حال بقاده امور حكيمه دن اولغين ارض
 خراجى كافر دن اشترا و تملك ايدن مسلم اوزرينه دخي خراج ارض لازم
 اولور رق عتق كبي ثبوت و زوالا تجزى قبول ايتمز يعنى بر شخصك بعضى
 رقيق و بعضى حر اولق جائز اولرز زيرا رق اثر كفر و نتيجة قهر در كفر
 و قهر تجزى قبول ايتمديكى كبي رق دخي تجزى قبول ايتمز امامين قتلرنده
 اعتناق دخي تجزى قبول ايتمز يعنى عبدك بعضنى اعتناق عند الامامين كللى
 اعتنا قدر زير اعتناق عتق ملزومى و عتق اعتناك مطاوعيدر انو كچون معتق
 البعض عند الامامين حر مديون او اب اوزرينه احكام احرار جاريه اولور امام
 اعظم حضرتلى قتلرنده اعتناق تجزى قبول ايدر انو كچون عبد مشتر كه
 شريكيدن بري عبدك نصفنى اعتناق ايلسه نصف اخرك قيمتى موسر اولور سه
 معتق اوزرينه ضمان لازم اولور معسر اولور سه عبده سعيت لازم اولور
 عبدك تسرى و حجبى صحيح دكلدر يعنى رقيتى حالده حجب و ارسه اسقاط
 فرض ايتمز اولرز بعد العتق ما لا يبدى تا قدرت حاصله اولور سه اوزرينه حج
 فرض اولور و مولاى اذ نسز جهدي حلال اولرز ولكن مولا سنك اذيله

و يا اذ نسز جهاد ايلسه غنا يدن سهم كامله مستحق اوليوب بر مقدار شى ايله
 مطيب قنور رسول عاينه الصلوة والسلامك جهاد ايدن مماليكه سهم كامل
 وير ميوب بر مقدار شى اعنا ايتمكه مطيب قلدقلى كتب احاديثه مسطور در
 امامدن تنقيل عام واقع اولسه سلب قتيه استحقاقده احرار كبي اولور رقيت
 مال مقوله سندن اولين شيلره رقيقك مال كيتنه منافي دكلدر يدونكاح و حياة
 و دم كبي عبد مأذونك اهليتنه بناء نفسچون تصرفاتى صحيحدر شافعيه
 قتلرنده عبد مأذون و كيل كبي اولغين نفسچون تصرفى صحيح دكلدر ثمره
 خلاف بودر كه مولى عبده تجار تواعندن بر نوع تجارته اذن و بر سه
 حنفيه ده مولانك اذنى انواع تجارته عام اولغله عبد تجار تواعنك جله
 سنده مأذون اولور شافعيه ده وكات كبي اولغله انجق مأذون اولديغي
 تجارته تصرفى صحيح اولور ويدون اذن المولى تزويجى منعقد اولوب
 نافذ اولسى مولانك اذند موقوف اولور و مولى عبدين قتل ايله حياتى اتلافه
 والى دكلدر و دخي رقيت عجز و مذلتى منبئى اولغله رقيق بشر اچون موضعه
 اولان كرامات دنيويه يه اهل اولرز بشر اچون موضعه اولان كرامات دنيويه
 ذمة و حل و فروع حل و مال كيتدر رقيق اچون كال حال اولمغله ذكر
 اولنانلره اهل اولرز پس ذمت رقيق ضعيف اولغله رقيق اچون بنفسه دين
 تحمل ايتمى جائز اوليوب دين ايله مطالبه اولمز و رقيق اچون ايكي دن زياده
 مرأه تزويج ايتك صحيح دكلدر و حره اوزرينه امه نك تزويجى صحيح دكلدر
 وعده و طلاق و قسم امه حقنده نصف مال حره در لكن طلاق واحد تجزى
 قبول ايتماكله متكامل اولور و رقيقده مال كيت ناقصه اولغله خطأ قتل واقع
 اولسه ديتى ديت حردن اون درهم تنقيص اولور مرته حره نك ديتى نصف
 دية ذكور اولغله امد خطأ قتل اولولسه ديتندن بش درهم تنقيص اولور
 رقيق و امه نك ديتلى قيمت ايدر لكن وضع مسئله قيمتلى ديت حر و حره
 بالغه اريدقده در اطرافده مسلك امواله سلوك اولغين قول مختار اوزره
 اطرافده تنقيص اولمز (والغرم بالغنم) فحوا سنجهر رقيت نعمتك تنصيفنى اقتضا
 ايتديكى كبي نعمتك تنصيفنى دخي اقتضا ايدر پس بر فواى قوله تعالى
 (فعلين نصف ما على المحصنات من العذاب) رقيقدن تنصيفى ممكن اولان
 حدود تنصيف اولور حد شرب و حد زنا مقابله رنده حره واجب اولان
 جلد امه حقنده تنصيف اولور تنصيفى ممكن اولور رقيق حقنده دخي كاملا

لازم اولور قطع يد کبی رقیقیت ولایاتک کلیسنه منافیدر قضاوشهادت وولایت
وتبرعات کبی رقیقیت مال مقوله سندن اولین شیلرک ضمانته منافیدرا که بناء
عبد اوزرینه نفقه زوجات و نفقه محارم لازم اولمز زرا بونلر صله در عبدایسه
صله به اهل دکلدرو عبدک خطاً اولان جنایا ایچون دیت واجبه اولمز برادیت
جانی حقنده صله در مال ویانفع مقابلنده اولدیغیچون مجنی علیه حقنده
عوضدرا که بناء عبدک جنایتی مقابله سنده دفعی واجب اولور مکر که مولاسی
فدا اختیار ایلله اول زمان اصل که آرئدر حتی آ که عودا یتکله مولی
بعدا اختیار الغدا مقلس اولسه عند الامام دفعی واجب اولمز وعند الامامین
حواله کبی اولمغین دفعده ولی جنایتک حتی عودا یتکله دفعی لازم
اولور ورقیق معصوم الدم اولمغین اتلافی وبغیر حق تعرضی حرام اولور
رقیقک معصومیتی دار حریده اسلام ایله در دار اسلامده مملو کیت ایله در
پس رقیقه دار حریده دخی تعرض موجب اثم در و اما دار اسلامده تعرض
اثم وقصاص و یادیتی موجب اولور (ومنها الحیض والنفس و هما لا یعدمان
الاهلیة الا ان الطهارة عنهما شرط للصاوة والصوم وللحرج سقط قضائها
دونه) امور مذکور مدنی دخی حیض و نفاسدر حیض و نفاس وجوب
و ادا اهلیت لرینه منافی دکلدرد حیض و نفاسدن طهارت صحت صلوة ایچون
شرط اولدیغی علی وفق القیاس (تدع الحائض الصوم والصلوة) حدیثله
نابتدر صوم ایچون شرط اولدیغی علی خلاف القیاس نابتدر صلوتک قضا سنده
کثر تنه بناء حرج اولمغله وجوب قضا ساقط وقضاء صومده عدم حرج
سببی ایله صومک قضاسی ساقط اولدی (ومنها المرض وهو لا یتنافی الاهیة
لکنه یوجب العجز فشرعت العبادات معه بقدر المکنة وکان سبب موت
هو علة للخلافة فکان سبب تعلق حق الوارث والغریم فیوجب الحجر اذا
اتصل بالموت مستندا الی اوله بقدر ما یصان به حقهما فقط فکل تصرف
یحتمل الفسخ یصح فی الحال ثم ینتقض ان احتج الیه وما لا یحتمله یصیر
کالمعلق بالموت کالاعتاق علی وارث او غریم بخلافه من الراهن والقیاس
ان لا یتک الصلوة و اداء حق الله تعالی المالی والوصیة بهما لکننا استحسنناها
من الثلث نظر الیه ولما ابطلها الشارع للوارث وتولاها بطلت صورة ومعنی
وحقیقه و شبهه) و امور مذکور مدنی دخی مرض ضرر مرض عقلی ازاله
ایجاب واستعمالی دخی منع ایتامکله عباداته و حقوق عبادته اهلیته منافی دکلدرد

(نکاح)

نکاح و طلاق و عتاق و سایر عباداته متعلقه اولان احکام کبی * لکن
ترادف الام سببیه مرض اسباب موتدن عد اولنوب مریض حقنده
عباداتک مشروعیتی مریضک قدرتیله مقدر اولمشدر مریضک مالنه
غیرک حتی تعلق ایتامکله مریضک تصرفاتی مرض سببی ایلله جائز و نافذ
اولق لایق ایدی لکن وقتا که اسباب و علامات موت ظاهر و نمایان اوله
اول وقتده مرض وارث و غیر یمک حقلری تعلقنه سبب و مال مریضده
خلاف لرینه علت اولمغله مریضک حجرتی ایجاب ایدر مرض موته متصل
و حجر اول مرضه مستند اولدق قری حالده وارث و غیر یمک حقلری صیانت
اولنه جق مقدارده مریض حجر اولنور اولکه وارث حقنده ثلثین در و غریم
حقنده کل مال در دین ترکه بی مستغرق اولور سه اما دین ترکه بی مستغرق اولور سه
دین مقدارنده حجر اولنور لکن وارث و غیر یمک حقلری تعلق ایتمین شیلرده
حجر اولنور زیاده علی الدین و نفقه واجرت طیب و مهر مثل ایلله نکاح کبی
و مریضدن هر تصرف که فسخه محتمل اوله وارثک غیره هبه و غیر ایلله محایاة
کبی فی الحال منعقد و صحیح اولور بعده شرعا نقضه محتاج اولور سه نقض
اولنور و هر تصرف که فسخه محتمل اولیه اعتاق کبی معلق بالموت اولان
تدبیر مثللو قنوب نقض اولمز مکر که میتک دینی ترکه سنی مستغرق اوله
اول تقدیرجه مریضک اعتاقی داین لرینک حقلرتی ابطال ایتامک وجهی
اوزره تنفیذا اولنوب عبد قیمتک کلیسنده سعایت ایدر و اگر مستغرق اولور سه
وارثک حقلرتی ابطال ایتامک وجهی اوزره تنفیذا اولنوب عبد قیمتک
ثلثینده سعایت ایدر راهتک عبد مرهونی اعتاقی بونجیلین دکلدرد مرتهنک
حتی ملک یده تعلق ایدر ملک رقبه یده تعلق ایتمز وارث و غیر یمک حقلری
ایسه ملک رقبه یده تعلق ایدر صحت اعتاق میتی اولدیغی ملک رقبه راهنده
بولمغله اعتاقی صحیح و معتبر اولور مریضک صله و ماله متعلقه اولان
حقوق الاهی ادا و وصیتی صحته کندودن صدور ایدن تقصیراتی فی الجملة
تدارک و اداصلحتی ایچون خلاف قیاس ثلث مالئدن تجویز اولندی
و جنساب عزت وارث ایچون وصیتی اولا (کتب علیکم اذا حضر احدکم
الموت) قول شریفله شرع بیوروب بعده نسخ وصیتک بیاننه (یوصیکم الله
فی اولادکم للذکر مثل حظ الانثیین) قول کریمله انتصاب بیورملرینه
بناء وارثه وصیت صورت و معنی و حقیقه و شبهه باطله اولدی (ومنها الموت

وهو عجز خالص وله حكم الحياة في احكام الآخرة ويسقط من النبوية ما هو من قبيل التكليف الا الاثم ومما شرع عليه حاجة غيره الصلة الا ان يوصى فيصح من الثلث ودين في الذمة الا ان ينظم اليها مال او كفيل ولاحقا متعلقا بالعين كالودائع والمغضوب ولا يسقط ما شرع له حاجته فيبقى ما تقضى به على ملكه ولذا قدم جهازه ثم ديونه ثم وصاياه ثم يورث بطريق الخلافة عنه نظرا له وتبقى الكتابة بعد موت المولى والمكاتب عن وفاء وقلنا تغسل المرأة زوجها في العدة بلا عكس واما ما لا يصلح لحاجته كالقصاص فيجب للورثة ابتداء فصح عفوهم قبل موته ولم يورث عنده حتى لم ينتصب البعض عن البعض الاخر الا اذا انقلب ما لا حتى يقضى منه ديونه وينفذ وصاياه لكن السبب انعقد له فصح عفوهم ايضا) امور مذكورة دن برى دخی موت در موته دنبا و آخرت احكامی متعلقه اولور موته متعلقه اولان احكام آخرت دخی درت نوع اوزره در (نوع اول) میت ایچون غیر اوزر بنه و اجبه اولان حقوقدر (نوع ثانی) غیر ایچون میت اوزر بنه و اجبه اولان حقوقدر (نوع ثالث) میت ایمان و طاعاتی مقابله سنده ملاقی اولان مشو با ندر (نوع رابع) میت معاصی و قبایحی سببی ایله ملاقی اولان الام و فضا بحدر میت ایچون احكام آخرتده یعنی احكام اربعة مذکوره ده حکم حیوة وارد در موته متعلقه اولان احكام دنیویه دخی درت نوعدر (نوع اول) احكام دنیویه دن اولوب تکلیف باندن اولان حقوقدر صلوة و صوم و زکوة و غیره کبی موت حقوق مزبور بهی مسقطدر (نوع ثانی) غیرک حاجتی ایچون مشر و عدا اولان احكامدر اولدخی اوج قسمه منقسمدر (قسم اول) صلوة در صدقة فطر و نفقة محارم کبی (قسم ثانی) ذمت هیته متعلق اولان دین و دینده اجل کبی (قسم ثالث) عینه متعلقه اولان احكامدر و دایع و غصوب کبی موت غیرک حاجتی ایچون شرع اولنان احكامی مسقطدر مگر که وصیت ایلیه اول صورتده نلشدن معتبره اولور موت ذمتده اولان دینی اسقاط ایدر مگر که اول ذمته مال و یا کفیل منضم اوله اول تقدیر جه ذمت میت ذمة محققه کبی اولغله دین ذمتده ادا به دک باقی اولور (نوع ثالث) میت کندی حاجتی ایچون شرع اولنان احكامدر بونلر موت ایله ساقطه اولر لمیتک حاجتی قضا ایچون لازم اولان شیار حکم ملکی اوزره ایقا اولنور انو ایچون میتک تجهیز و تکفنی دیونی اوزره و دیونی و صایاسی اوزر بنه تقدیم و وصایاسی نلشدن تنفيذ و بعده ورثه باقی قلان مالی بینلرنده بطریق الخلافة تقسیم

ایدزر (نوع رابع) میتک حاجتی ایچون شرع اولنمیان احكامدر قصاص و غیره کبی ابتداء ورثه ایچون ثابت اولور زیر امیت حکم قصاصک ثبوتی وقتنده قصاصده اهلیتدن معزول اولغله قصاص ابتداء بر فحواهی قوله تعالی (ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لولیه سلطانا) میتک قائمقامی اولان و لیس ایچون ثابت اولور ورثه میتدن قصاصده خلیفه اولیوب بلکه قصاص اولور ورثه ایچون ثابت اولغله میتک حیاتنده ورثه نک قاتلی عفو ایتمی صحیح اولدی لکن سبب قصاص میت ایچون منعقد اولغله مجروح اولان میت قبل الموت جار حنی عفو صحیح اولور * و اما وارث مورثک حیاتنده غریبنی دیندن ابر الیسسه صحیح اولر و قصاص عند الامام موروث اولمغین احد ورثه استیفای قصاصده وارثا خردن خصم اولیوب قاتلی قصاص ایدر من امامین قتلرنده مال کبی موروث اولمغین بعض ورثه ایچون استیفای قصاص جائزدر مگر که قصاص بعض ورثه نک عفو و یا صلحی و یا بر ش بهه سببی ایله ماله منقلب اوله اول صورتده قصاص ابتداء مقبول ایچون ثابت و بعده ورثه سنه بطریق الخلافة انتقال ایدر ایچون مقتولک دیون و وصایاسی دینندن قضا و تنفيذ اولنور حقوق مذکوره نک ترتیب مر قوم اوزره میت ایچون ثبوتی میت نظرادر زیر اجله سنک نفی میته راجعدر * بناء علیه مولی عبدینی کاتبه بعد القطع قوت اولسه کاتب بلا خلاف فسخ اولنر زیرا کاتب معنی اعتناق اولغله بر فحواهی قوله علیه الصلوة والسلام (من اعتق رقبة مؤمنة اعتق الله تعالی بكل عضو منها من النار) میت عذاب و عقابدن خلاصده انکله نفعلور و دخی کتابت مکاتبک عن وفاء فوتندن صکره باقی قالور یعنی فسخ اولنر میت مکاتبک بقاء کتاتبه حاجتی ایچون زیر ابقاء کتابت ایله حریت شرفنه نائل و اولادی معتقه اوللر ایله ناسک تعمیر و نذیللرندن اقتضا ایدن اذابر فحواهی (بودی المیت فی قبره ما یوذیه من اهله) اذادن خلاصبری سببی ایله میت دخی قبرده اذادن خلاص اولور (النوع الثانی من العوارض المكتسبة فاصناف منها الجهل وهو اما جهل لا یصلح عذرا بجهل الکافر فدیانتده فی حکم لا یقبل التبدیل باطله و فیما قبله دافعه للتعرض له و الخطاب فی حکم الدنیا فیثبت تقویم الخمر و الضمان با تلافها و جواز بیعها و نحوها و صح نکاح المحارم ان تدینوا به فیثبت به الاحصان و یجب النفقة و لا یفسخ الا بمرافعتها و اما الریوا فقد نهم و اعنه و استثنی عن العهد و اما جهل كذلك لکنه

دونه کجھل ذی الہوی بصفات اللہ تعالیٰ واحکام الاخرۃ وکجھل الباغی فیضمن باتلاف نفس العادل اوماله الا ان یکون له منعة فیسقط الازام و یجب علینا محاربتہم وقتل اسیرہم وجریحہم بلا سقوط الارث عن الطرفین لو ادعی الباغی الحقیۃ ولا ضمان لمالہ المتلف وکجھل المخالف فی اجتهادہ کتاب او السنۃ المشہورۃ او الاجماع واما جھل یصلح شہدۃ کالجھل فی موضع الاجتہاد الصحیح اولشہدۃ کجھل من اقض بعد عفوشریکہ فلا قصاص علیہ وکجھل من زنی بجاریۃ امرأۃ او والدہ بظن الخل فلا حد علیہ واما جھل یصلح عذرا کجھل مسلم لم یہاجر اولم یبلغہ الخطاب وکالجھل یانہ وکیل او مأذون حتی لا ینفذ تصرفہما وکجھلہما بالعزل والحجر حتی ینفذ وکجھل المولیٰ بجنایۃ العبد وکجھل الشفیع بالبیع) اہلیت اوزرینہ معترضہ اولان عوارضدن نوع ثانی امور مکتبہ در اولدخی بر قاج صنفدر (صنف اول) جھلدر جھل دخی درت نوعدر (نوع اول) کافرک بعد وضوح الدلائل علی وحدانیتہ تعالیٰ وعلی رسالتہ النبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم وحدانیت یاری تعالیٰ وصفات کمال ونبوۃ محمد صطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلامہ جھل کبی پس تبدیل قبول ایتمین احکامہ عبادت او ثمان کبی کافرک اعتقادی باطلدر تبدیل قبول ایدن احکامہ دیانتلری یعنی اعتقادلری رسول اللہک (ترکوہم وما یدینون) قولی مقتضاسنجہ احکام دنیادہ تعرض وخطابی دافعدربناء علیہ کافر حقندہ خروختبرک تقویٰ واتلاف لریہ ضمان لزومی ثابت اولدی وبیع وہبہ ووصیت وتصدق مثلواتصرفاتلری وقیمتارندن عشر اخذی جائزا اولدی ونکاح محارمک جوازہ اعتقادلری سببیلہ ینلرنندہ نکاحلری صحیح واحصان ثابت اولور یعنی بر کافر محارمی تزوج ووطیٰ ایتد کدن صکرہ مسلمان اولسہ اول نکاحہ بناء احصان ثابت وزوجہ سنک نفقہ سی اوزرینہ واجب اولور مگر کہ بزیم قاضیزہ دفع امر وطلب حکم اسلام ایدملر اول صورتدہ نکاح مزبورک بطلانہ حکم ایلہ تفریق اولنورولکن احد زوجینک ترا فی ایلہ نکاحک بطلانہ حکم ایلہ تفریق اولنور فقہانک ترک تعرضدہ کفارک دیانتلری معتبردر دید کلری کلاملری ربوا ایلہ نقض اولنور زیرا ربوا اهل اسلامدن منہی عنہ اولدیغی کبی کفارندن دخی نہی اولنمشدربو کہ ایکی وجہلہ جواب ویررل جواب اول ربوا کافرلہ دیانت دکلدر بلکہ جناب عزتک (واخذہم الربوا وقد نہوا عنہ) قول شریفی مقتضاسنجہ ربوا فسقدر ربوا بی استحلاللری زانی استحلاللری

کبدر مع هذا زنا کل ادیانہ محظور و ممنوعدر ورسواللہ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم (الامن ربی فلیس بیننا و بینہم عہد) بیورملریلہ ربوا عہوددن مستثنادر پس ربوا حقندہ وارد اولان خطاب ربانی کفارندن دخی قاصر دکادر (قسم ثانی) فلا سفہ و معترتہ وصاحب ہوی اولنلرک صفات اللہ واحوال اخرتہ جھلدر یدر کہ عذرہ صالح دکلدر لکن جھل مزبور حکمدہ نوع اولدن دوندر ودخی تاویل فاسد وشہدۃ طاریہ سببیلہ طاعت امامدن خروج ایدن باغینک جھلی کبی یعنی باغینک جھلی دخی عذرہ صالح اولمامغلہ تلف اولنلان مال ونفس عادل ضامن اولور رشوکت وتظاہر لری بوغیہ والدقلری یدلرنندہ موجود ایسہ رد اولنور و جناب عزتک (فقاتلوا الی نبغی حتی تنفی الی امر اللہ) خطابی ایلہ مأمورا اهل اسلام اوزرلرینہ محاربلری واجب اولور بعضیلر اجتماع وقتالہ عزیمت لری حیثینندن محاربہ وقتالری جائزا اولور دیدیلر و ضرر وشر لری دفع ایچون بلا سقوط الارث عن الطرفین اسیر وجریح لری نکاح قتلری واجب اولور باغی حقیقت دعوی ایدرسہ واکر حقیقت دعوی ایتمرسہ طرفیندن ارث بالاتفاق ساقط اولور وتلف اولان ماللری تضمین اولنور (قسم ثالث) کتاب اللہہ ویاسنت رسولہ ویاجماعہ مخالف اولان اجتہاد کبی مثلا خلاف قولہ تعالیٰ (ولا تأکلوا مما لم یذکر اسم اللہ علیہ) عدم ترک التسمیہ اولان ذبیحہ بی ناسیام ترک التسمیہ اولان ذبیحہ بی قیاس ایلہ تحلیلنہ ذاہب اولانک جھلی کبی ودخی خلاف حدیث مشہور کہ (ایما امرأۃ ولدت من سیدہا فہی معتقۃ عن دبر منہ) قولیدر اصحابدن جابر حضرت لری نکاح کبی نایع امہات اولادنا علی عہد رسول اللہ) خبر واحدیلہ استدلالات امہات اولادک بیعی تجویز ایدنک جھلی کبی ودخی خلاف حدیث مشہور کہ عسیلہ حدیثی در سعید بن المسیب قولیلہ حرمة مغنطہ ایلہ حرام اولان امرأۃ نکاح ثانیکن وطئسنر زوج اولہ عود و حلنی تجویز ایدنک جھلی کبی واصحاب کرامک ام ولد بیعنک بطلاننہ اجماع و اتفاقلرنندن صکرہ بر خبر واحدہ بناء بیعی تجویز ایدنک اجتہادی کبی حتی بر قاضی مسائل مذکورہ امثالنک صحیحیلہ حکم ایلسہ حکمی نافذ اولر جھلک بر نوعی دخی اجتہاد صحیح منحقق اولدیغی موضعدہ جھلدر مثلا تخیمک حجامت مفطر اولق ظنیلہ عدا افطاری کبی ودخی محل شہدہ اولان حکمدہ جھل کبی مثلا اوغل والدنک جاریہ سنی حلال اولق ظنیلہ ووطی ایتک کبی زوج زوجہ سنک جاریہ سنی

حلال اولیٰ ظنیله وطی ایلسه جهلی شبهه مزبوریه بناء اولورسه عذره صالح اولور جهلك (قسم رابعی) دار حربده مسلمان اولوب دار اسلامه هجرت ایتین مهتدینك شرایعه جهلی کبی جهل مزبور عذره صالح جهل اولغله دار حربده مکث ایتدینکی مدتک صوم و صلاتی و مواجب سارنهک و جو بلرینه عالم اولوب دار اسلامه بچقدن صکره عالم اولغله اوزرینه قضاری لازمه اولز دار اسلامه باغ اولوب خطاب الهی ارشمن مکلفینک شرایعه عذر لری دخی بوقبلدندرو و کیلک و کالنه و عدک اذن مولایه جهل لری کبی مثلا و کیلک تو کیله و عدک تجارته اذنه عمل لری بوغیکن ایتدک لری تصرفات مؤکل و مولی اوزر لینه نافذ اولز و دخی مزبور انک عزل و حجر لینه جهل لری کبی کذلک و کیل و عبد مأذونک عزل و حجر لینه قبل العلم تصرف لری مؤکل و مولی اوزر لینه نافذ اولور و مولانک جنایت عبده جهلی کبی مثلا عبد خطاء بر جنایت ایلسه مولاسی اول عبدی دفعه فدا بیننده مخبردر و مولی جنایته علمدن صکره عبیدی بیع ایلسه فدا اختیار ایتمش اولور و اما جنایت عبده عالم اولقسزین تصرف ایلسه اول صورتده مولی مختار اولغین مولی اوزر لینه ارش و قیمتدن اقل واجب اولور جنایته جهلی عذر اولدیغیچون و دخی جارنک منزلی بیعنه شفیعک جهلی عذر اولغین شفیع ایچون بیعه عالم اولدقده حق طلب شفیع ثابت اولور و اینه منکوحه نك عتقنه و یا اعتاق اولغله کندو ایچون خیار فسخ ثبوتنه و بکر باغه نك اب وجددن غیر ی و ایسنک کندونی انکاحنه جهل لری کبی (ومنها السکر و هو اما بطریق مباح فینع کالانماء صحة التصرفات او محظور فلانما فی الخطاب فلا یبطل الاهلیة فیلزمه الاحکام و یصح تصرفاته و اسلامه کالمکره لارده و حد ان اقر بما لا یحتمل الرجوع او باشر سبب الحد لا بما یحتمله و حده اختلاط الکلام و زاد الامام لا یجواب الحد عدم الفرق بین الارض و السماء) امور مکتسبه دن بری دخی سکر در سکر اشیاء مباحه دن اولورسه شرب دوا و دخی شعیر و عسل و جو باتدن متخذه اولان مسکرات شرب لری کبی و مضطر و مکره اولانک شرب کبی صحة تصرفاتی منع ایدر و اگر طریق محظور دن اولورسه خمر و یاساره کبی صحة تصرفات و خطابی منع ایتز محرماندن اولان سکر اهلیتی ابطال ایتماکله اوزرینه احکاماتک کلیسی لازمه و ثابته اولورل صوم و صلاوة کبی و قولاً و فعلاً تصرفاتک کلیسی بز قمرده صحیح در

طلاق و عتاق و اقرار دین و تزویج صغیر و صغیره و بیع و شرا کبی و سکر انک اسلامی کبی صحیح در دخی صحیح اولما غله امر نه سی استحسانا بیان اولز و حدود خاصه ایله اقراری صحیح اولما غله حد لازم اولز رجوعه محتمل اولین حدوده اقراری صحیح اولغله حد لازمه اولور حد قذف کبی سکرک حدی اختلاط کلام سکر اندر امام اعظم حضر ت لری ایجاب حده سکرک تعریفنده ارض و سما بینتی فرق ایتماک مرتبه سنه اعتبار ایتشدر (ومنها الهزل و هو ضد الجذ و شرطه التصریح به لاذکره فی العقد و لا ینافی الاهلینتین و لا اختیار المباشرة و الرضاء بهابیل اختیار الحکم و الرضاء به فالتصرفات اما العقائد فالهزل بالردة کفر بعین الهزل لا بماهزل به و الاسلام بهزل به هزل لا صحیح و اما اخبارات فالهزل یبطلها مطلقاً و اما انشاءت فان احتمل الفسخ فاما ان يتواضعا فی اصل العقد فان اتفقا علی الاعراض صحیح و علی بناء العقد علیه صار کخیار الشرط لهما مؤیداً ففسد لکن لا یمکن بالقبض فان نقضه احدهما انتقض وان اجازاه فی الثلثه جاز لان اجاز وان اتفقا علی ان لم یحضرهما شیء او اختلفا صحیح عنده لا عندهما و اما فی قدر البدل او جنسه فالعبرة بظاهر العقد عنده فی صور الوجهین و عندهما بالمواضعة فی صور الوجه الاول الا عند اعراضهما وان لم یحتمل الفسخ فنه ما لامال فیه کالطلاق و العتاق و العفو عن القصاص و الیمین و التذر فیکله صحیح و الهزل باطل و منه ما یمکن المال فیه تبعاً کالتکاح فالهزل اما فی الاصل فالعقد لازم اوفی قدر البدل فان اتفقا علی الاعراض فالمهر القان و علی البناء فالغ و علی ان لم یحضرهما شیء او اختلفا فقیل الف و قیل القان او جنسه فی الاعراض المسما و البناء مهر المثل و عدم الحضور و الاختلاف روی محمد مهر المثل و ابو یوسف المسمی و عندهما مهر المثل و منه ما یمکن المال فیه مقصوداً کالخلع و نحوه سواء هزل لانی الاصل او القدر او الجنس فی الاعراض و عدم الحضور و الاختلاف یلزم الطلاق و المال و کذا فی البناء عندهما و بتوقف علی مشیتها عنده و هو یبطل الابراء و الشفعة قبل طلب الموائبة و بعده (التسليم) صنف ثالث هزل در هزل لغته بعدر اصطلاحده بر کلامک معنای حقیقی و معنای مجازی سی مراد اول نمیوب بلکه افاده غرضدن اهمال اولنادر چدک ضدیدر زیرا جذر لفظ ایله معنای حقیقی و یا معنای مجازی مراد اولنادر علماء حنفیه نك تلخیصه بی (هی ان یلجئک احد ان تأتي امرأ باطلاً بالخلع

ظاهره) کلايه تعريف ايتلری سببی ایله بعضی هزلی تلجئه دن عام عد
 ایتدیله لکن اظهر اولان تلجئه هزلی مثلثی وعینی اولمقدر هزلی عمومته
 ذاهب اولنر تلجئه اضطرار ملحوظ وهر لده عدم اضطرار ملحوظ
 اولدیغیچوندر دیدیلر هزل وجوب وادا اهلیتله رینه منافی دکلدر ودخی
 هزل اختیار مباشرت و مباشرتیه رضاسته منافی دکلدر یعنی هازل منزل
 ایتدیکی شیء تکلم ایدر لکن حکمی قاصد واول حکمک نفوذ وصحته راضی
 دکلدر زیرا اختیار برشی قصد و اراده در رضا ایسه اول شیء ایشار
 واستحساندر مکره علی الشیء کبی که بناء علما معاصی و قبیح جناب عزتک
 جل شانہ اراده سیله در رضاسته دکلدر دیدیلر ذکر اولنان فواید معلومک
 اولدی ایسه * معلوم اولاکه هزل بحسب الاختیار والرضا اقسام ثلثه یه
 منقسم اولور زیرا تصرفات بر حکم شرعی احداث اولور ایسه اکانشا
 تسمیه ایدرلر واکر متکلمک قصدی بیان واقع اولورسه اکانشا تسمیه ایدرلر
 بواکیسنک بری اولور ایسه اکانشا عقاید تعبیر ایدرلر پس هزل بالزده استحقاق
 بالذین اولورسه امارات تبدل اعتقاد اولغله کفر اولور وبرکنسه هزل ایله
 لفظ ایمانی تکلم ایله اسلامک صحتیه حکم اولور هزلی تصرفاتی اخبار اتدن
 اولورسه هزل اتنی ابطال ایدر فسخته محتمل اولیان احکامدن اخبار اولسون
 طلاق وعتاق کبی وکر کسه شرعا وبالغ اخبار اولسون متعاقدان
 بیلرینه بیع ویا نکاح وقوع لرینه مواضعه کبی ودخی زیدک عمرو اوزرینه
 واجب الالذامالی اولدیغنی اقراره مواضعه کبی تصرفات هازل انشا
 اقسامندن اولوب وعقد دخی فسخته محتمل اولوب متعاقدانک مواضعه لر
 اصل عقده واقعیه ومواضعه دن اعراضه متفق اولورل ایسه بیع ثمن
 مذکور ایله صحیح اولور واکر هزل ومواضعه نک بقاستنده متفق اولورلرسه
 مؤبدا خیار شرط ایله اولان بیع کبی اولوب عقد خیار مؤبدیه فاسد اولدیغی
 کبی بولورده دخی فاسد واحد عاقدینک نقضیه منتقض اولورلر هزلیک
 شرطی متعاقدان قبل العقد لسانلر ایله هازل اولدق لرینی اقراردر دلالت
 حال ایله هزل ثابت اولور عقدی اختیار وقتنده اقرار شرط دکلدر واکر
 متعاقدان وقت عقدده قلب لرینه مواضعه اوزرینه بنا ویا نقضدن بری
 کلدیکنه اتفاق ویا اعراض وبناده اختلاف ایتسه امام اعظم قتنده عقد
 صحیح امامین قتلرینه فاسددر ویا عاقدینک مواضعه لر بدلیک قدرنده

واقعه اولسه مثلا ثمن ظاهرده الفین باطنده الف اولوق اوزره اولسه
 ویا مواضعه لر بدلیک جنسسته اولسه مثلا ثمن ظاهرده یوز دینار باطنده
 یوز درهم اولوق اوزره اولسه عند الامام وجهین مر قومینک صورنده اعتبار
 ظاهر عقده در امامین قتلرینه وجه ثانی صورنده اعتبار ظاهر عقده در وجه
 اولک صورنده مواضعه یه در اعراضه لر قتنده دکل یعنی وجه ثانیه بیع علی
 کل حال یوز دینار ایله وجه اولده یوز درهم ایله منعقددر مکر که عاقدان
 اعراض اوزرینه متفق اولور زیرا اولده هزله اعتبار بطلان عقدی ایجاب
 ایتز بعد اعتبار المواضعه جد ایله عمل ممکن اولدیغیچون عقد فسخته محتمل
 اولورسه بودخی اوج قسمدر هزل انده مال اولمین عقودده واقع اولورسه
 طلاق وعتاق وقصاصدن عفو ویمین ونذر کبی بونلرک کایسی صحیح وهزل
 باطل اولور رسول اللهک (ثالث جدهن جد وهزل هن جد) حدیثیه بناء
 اولککه نکاح وطلاق ویمیندر وبعض روایتیه یمین موقعنده عتاق واقع
 اولمقددر نذر ایسه یمینه ملحقدر لقوله صلی الله علیه وسلم (النذر یمین وکفاره
 کفارة الیمین) قصاصدن عفو طلاقه ملحقدر (ومنها السفه وهو لا یناق
 الاهلیتین ولا التصرفات واتفق علی منع مال من بلغ سفها الی رشد عندهما
 والی سنه عنده وهو خمس وعشرون سنه ثم اختلف من حجر من سفه بعد البواوغ
 فنعده مطلقا وجوزاه فیما قبل الفسخ کالبیع والاجارة والهبة) سفه لغته خفتدر
 اصطلاح فقهاده عقلاک بقاسیله یله خلاف مقتضای شرع وعقل اموالنده
 تبذیر وجهی اوزره تصرفدر سفیهک عقل وبدنی کامل اولوب توجه خطابه
 اهل اولدیغیچون سفه وجوب وادا اهلیت لرینه منافی دکلدر ودخی سفه
 وجوب احکام وصحة عبارت وصحة تصرفاته مانع دکلدر وامامین قتلرینه
 سفیها بالغ اولانک اموالی بر خوی قوله تعالی (ولا توتوا السفهاء اموالکم الی
 جعل الله لکم قیاما) رشدی طاهر اولدیغیه کندویه تسلیم اولوب کیمک
 یدنده بولمش ایسه ائک یدنده ترک وابقا اولور امام اعظم قتنده سن رشدک
 نهایتی بکرمی بش سنه اولوب کمال انسانی اول مدته ظاهر ونمیان اولغله
 سفیهک سنی بکرمی بش سنه به بالغ اولدقده اموال کندویه تسلیم اولور
 اندن رشد ظاهر اولسون ویا اولسون * معلوم اولاکه سفیها بالغ اولانک اموالی
 کندیدن منع اولمقدده ائمه متفقدر اختلاف بعد البواوغ سفیه تصرفدن
 حجر اولورمی ویا حجر اولورمی آنده در امامین مذهب لرینه حجر اولور امام

اعظم قتله مطلقا حجرا او لهما (ومنها السفر وهو لا ينافي الاهلتيين والاحكام
لكنه سبب الخفيف مطلقا بخلاف المرض فيؤثر في قصر ذوات الاربع
وتأخير الصوم لكنه لكونه اختياريا لم يحل الفطر لسافر صام وصائم سافر في
رمضان وان سقط الكفارة بخلاف المريض ولا تسقط اذا افطر ثم سافر بخلاف
ما اذا مرض المقيم واحكامه يثبت بالخروج استحسانا بالاثرة في الإقامة قبل
الثلثة لا يشترط موضعها) صنف خامس سفر در سفر اهليت وجوب واهليت
اداء احكام من بر شيئه منافي دكلدر پس سفر حنفيه قتلنده ذوات الأربع
اولان صلوتك بر شرطني اسقاطده ووجوب اداء صومى ايام اخردن عده
ادراكه تأخيرده مؤثر در صومك اسقاطده مؤثر دكلدر هر نه وقت ادا ايتسه
فرضدن واقع اولور سفر اختيارايه كسب اولمقين صائم اولديغي حالده
صباحه داخل اولان مقيم اولكون سفر اختيارايتسيله افطار خلال اولوز
احكام سفر كعمران مصر ويا موضع اقامتن نفس خروج ايله ثبوتى خلاف
قياس اثر ايله ثابت در مسافرك قبل الثلث اقامته نيتي ايجون موضع اقامت شرط
دكلدر بعد الثلث اقامته نيت ايتسنده موضع اقامت شرطدر زيرا قبل الثلث
اقامته نيت سفرى دفعدر بعد الثلث اقامته نيت رفع سفر در دفع رفعدن اسهل
اولغله قبل الثلث اقامته نيتده موضع اقامت شرط قلندي (ومنها الخطاء
وهو لا ينافي فيها لكنه يصلح عذرا في سقوط حق الله تعالى اذا صدر عن اجتهاد
وشبهة في العقوبة حتى لا ياتم ولا يحد ولا يقتص وان لم ينك عن تقصير بوجوب
الكفارة ولا حقوق العباد حتى يلزم ضمان العدوان ووجوب الدية على وجه
الخفيف والكفارة ويصح طلاقه وينبغي ان يعقد بعهه بلانفاذ اذا صدقه
خصمه كبيع المكره) صنف خامس خطا در خطا اهليتبه منافي دكلدر لكن
اجتهادا اولورسه عذره صالح اولور مخطى بعد بذل الوسع آثم اولوز امر قبله
وامر فتواده خطا كبي ودخى خطا عقوباتده شبهه اولغله صالح اولديغيچون
غيرك امره سى بر كسنهك فراشه كرمكله كندى امره سنى ظن ايدوب
وطى ايلسه آثم زنى ايله آثم اوليوسب حد واجب اولوز ودخى صيد
ظنيله انسانى رمى وقتل ايلسه رامى به قصاص لازم اولوز لكن فعل
مزبور تثبت واحتياطي ترك وتقصيردن خالى اولمافين جزاء قاصر
ايجاب ايدر اولكه ديت وكفارتدر خطا حقوق عبادى اسقاط ايتده عذر
اولديغيچون حتى مخطى به ضمان عدوان لازم اولور وخطاء تلف ايتديكى

مال غيرى ضمان لازم اولور (ومنها الاكراه وهو نوعان الاول ما يعدم
الرضا ويفسد الاختيار بان يكون باتلاف النفس او العضو وهو الجبى
والثانى ما يعدم الرضا ولا يفسد الاختيار بان يكون الاكراه بحبسده
او قيده او ضربه او نحوها وهو مطلقا لا ينافيها ولا الخطاب ولا الاختيار
وان افسده فاذا عارضه صحيح ترجح على الفاسد ان امكن والابقى الحكم
منسوبا الى الفاسد في الاقوال لا يصلح المتكلم ان يكون التغيره فافتصرت
عليه فان كان مما لا يتفسخ ولا يتوقف على الرضا لم يبطل به كالطلاق ونحوه
فاذا اكرهت على قبول مال الطلاق تطلق بدونه واذا اكره يلزمان والافسد
كالبيع ونحوه فلا يصلح بالاكراه الاقارير كلها والافعال بعضها كالاقوال فيقتصر
كالاكل والزنى وبعضها الا فان لزم من الية تبديل محل الجنابة اقتصر على الفاعل
ايضا كاكراه محرم محرما على قتل صيد كالاكراه على البيع والتسليم والانسب
الحكم الى الحامل ابتداء كاتلاف النفس والمال فوجب الجنابة عليه فقط الا لاثم
صنف سادس اكره در اكره انسانى وعيد ايله مباشرتى مراد ايتديكى
شيتنه حل ايتدر مدن عبارتدر اكره اوچ قسمدر (بر قسمى) مكرهك رضاسنى
معدم واختيارى مفسد اولاندر اتلاف نفس ويا اعضادن بر عضى بنى تلف
وعيدى ايله اولورسه اكره دن قسم مزبور اكره ملجى در يعنى فاعل اكره
ايتديكى فاعل مباشرته اجزاء وهضطر قلاندر (قسم ثانى) قيد ويا حبس مديد
ويا ضرب شديد تحققي ايله اولاندر اكره دن بوقسم مكرهك رضاسنى
معدم اولور لكن اختيارى مفسد اولوز (قسم ثالث) مكرهك اختيارى مفسد
اوليوسب ولكن زوجه ويا بابا ويا اوغل ويا همشيره سنك حبس ايله معتم ومهتم
اولاندر اكره بجملة اقسامه مكرهك نفس وجوب ووجوب ادايه اهليتبه
وخطاب توجهته واختيارنه منافي دكلدر يعنى مكرهك اختيارى ابطال
ايتز ولكن مكرهك اختيارنه اختيار صحيح كه اختيار حاملدر عارض
اولدقده اختيار صحيح حكمده اختيار فاسد اوزرينه ترجيح اولور فاسد
صحيح مقابلنده معدوم اولديغيچوندر اكر فعل مكرهى حاملته نسبت ممكن
اولورسه قتل وغيرك مالى اتلاف كبي فعل مزبور حاملته مضاف قلنور
واكر اول فعل مكرهك فاعلته نسبتى ممكن اولوزسه وطى واكل اوزررينه
اولان اكره كبي فعل مزبور فاعلته نسبت اولنور حاملته نسبت اولنور
اقوالده متكلم غيره آت اولق صحيح اولمغله اقواله متعلقه اولان احكام

بالضرورة متکلمه مقصوره اولور پس بوقدرجه مکرهک افعالی قسمینه
 منقسمه اولور (بر قسمی) اقوالی کبی غیره آلت اولسی ممکن اولیاندن نته کم
 انفاذ کری حرور ایلدی (وبر قسمی) دخی غیره آلت اولاندن تلف نفس و تلف
 مال کبی اتلاف مالده ضمان ایله مطالبه و مواخذ اولان انجق امر در ودخی
 قتل عمدده قصاص ایله و قتل خطاده دیت و کفارت ایله مؤاخذ اولان
 حاملدر (والحرمت انواع حرمة لاتسقط ولاتدخلمها رخصة کاقفل والجرح
 والزنی وحرمة تسقط کالخمر والخنزیر والمیته فالملحی ینبجها فلوامتنع اثم
 ان علم والافیرجی وحرمة لاتسقط لکنها یحتمل الرخصة وهی اما فی حقوق الله
 تعالی التي لا یجمله کالتکلم بالکفر اوالتی تحتمله کالعبارات فی رخص فی الملحی
 ولما اذا صبر صار شهیدا واما فی حقوق العباد کاتلاف مال المسلم و حکمه
 حکیم ما فی حقوقه تعالی) مص رحمه الله مکره علیها اولان افعالک حکمی
 یعنی افعال مزبور مک منسوب الیهی کیدر و کیمه متعلقدر انی بیاندن فارغ
 اولدی ایسه اختیار قتنده مباشرت و اقدامی جائز اولیان افعالک عند الاکراه
 اقدامک حکمی بیانه شروع ایلدی زیرا اول احکام یا حرام و یا مباح
 و یا مریخص فیهدر * پس حرمت دخی یا سقوطه محتملدر و یا دکلدر
 سقوطه محتمل اولیان دخی یا رخصته محتملدر و یا دکلدر اعتبار مزبور ایله
 حرمت (اوج نوعه منقسمدر) بصیله درت نوع اعتبار ایتدیله نوع اول
 سقوطه و رخصته محتمل اولیاندن نوع ثانی سقوطه محتمل نوع ثالث انجق
 رخصته محتمل اولاندن نوع ثالث ده یا حقوق الله و یا حقوق عباددر حقوق الله
 دخی یا سقوطه محتمل و یا دکلدر * پس اقسام مذکور مک بیانی بودر که
 (نوع اول) بر حرمتدر که ساقط اولز واکه رخصت دخی داخل اولز قتل
 و جرح و زنا کبی بر کسنه قتل نفس و یا اعضادن بر عضوک قطعی ایله
 غیر اوزرینه اکراه ایسه انو کیچون فعل مزبور اوزرینه اقدام حلال اولز
 بلکه حرام اولور زیرا دلیل رخصت که هلاک خوفیدر آنده قاتل مقتول
 مساویدر چونکه مساوی اولهل فاعله نفسنی تخلص ایچون غیری قتل
 حلال اولز ودخی بر کسنه وجه مشروح اوزره غیرک بر طرفنی قتل و اتلافه
 اکراه اولسه مکره علیها اولان قطع فعلنی وجوده کتور مکله آثم اولور طرف
 مؤمن ایچون اولان حرمت نفسیچون اولان حرمت کبی اولدیغنه بناء ودخی
 بر کسنه قتل و قتل مثلوا ایله زنا به اکراه اولسه فعلنده اثم مقرردر زناده غیرک

منکو حسی ایسه فساد فراش واردر غیرک منکو حسی دکل ایسه ضیاع
 نسل واردر بو ایکیسی دخی جائز دکلدر و اما زنا ی مرأه رخصته محتملدر
 حتی مرأه قتل و یا قطع عضو ایله زنا به اکراه اولسه زنا مر خصلدر زیر
 مرئه نک رجال حقهده تمکنده ترخصه مانع اولور معنای قتل یوقدر سبب
 ولد مرأه دن منقطع اولدیغیچون پس اثم و حد مرأه دن بو وجهه
 ساقطدر (نوع ثانی) سقوط محتمل اولان حرمتدر خمر و خنزیر و میته نک
 حرمتی کبی اکراه ملحی ایله اولان اکراه بونلری مباح قیلار اضطرار
 حائده حرمتی جناب عزتک (الاما اضطررتم) قول شریفیه مستثنی
 و مرفوع اولدیغیچون تلف نفس و یا تلف عضو خوفیه اولان اکراه ملحی
 اضطراردر برنوعدر مکره اولان کسنه اکل میته و خمر و خنزیر اکل
 و شر بندن امتناع ایتدیله قتل اولسه ل اکراه حائده سقوط حرته عالم ایسه
 آثم اولور دکل ایسه آثم اولماق مر جوددر (صرح به فی المبسوط) اکراه غیر
 ملحی محرمتی مباح قیلر اضطرارک عدمیچون لکن شبهه ایراث ایدر
 حتی اکراه غیر ملحی ایله شرب خمر ایسه حد اولنمز (نوع ثالث) حرمتی
 ساقط اولیوب رخصته محتمل اولاندن پس حرته یا سقوطه محتمل اولین
 حقوق الیهدهدر کله کفر تکلمی کبی کله کفر تکلمی اوزرینه اولان اکراه
 بر حال ایله حرمتی ساقط اولین حرام اوزرینه اکراهدر اولکه حق الله
 اولوب بحال من الاحوال سقوطه محتمل اولین ترک ایماندر کفر صورته و معنی
 حرمة مؤیده ایله حرامدر کله کفری اجرا اینسه صورته کفر در احکام ظاهره
 متعلقه اولدیغیچون پس ابدا حرام اولور لکن شارع قلبی مطمئن بالایمان
 اولق شرطیه (لقوله تعالی الامن اکره و قلبه مطمئن بالایمان) مقتضای سببه
 رخصت و بر مشدر و یا حرمة فی الجملة سقوطه محتمل اولان حقوق الیهدهدر
 عبادات کبی ترک صلوة اوزرینه اولان اکراه مثلا سقوطه محتمل اولین حرام
 اوزرینه اکراهدر زیرا ترک صلوة حرمتی وجوبه اهل اولاندن مؤیدهدر
 یعنی بر حال ایله ساقط اولور دکلدر لکن صلوة فی الجملة اذار سببی ایله
 سقوطه محتمل اولان حقوق الیهدهدر عباداتین صوم و حج و غیریلر دخی
 بویجهدر * پس نوع ثالث امثله سندن ذکر اولناک جمله سنده اکراه ملحی
 سببی ایله ترخص واردر اما صبر ایدوب قتل اولسه شهید اولور الله تعالی نک
 دینی اعزاز و اکرام ایتدیکی ایچون تکلم ایسه صیانه للاعلی ادنی ایله مترخص

اولوز حقوق الهك سارى دخى افساد صوم و صلاوة و صيد حرمى قتل
 و حرمه صيد كى بونجلىن در * و يا حقوق عبادده در مال مسلى اتلاف كى
 بودخى معنای مذکور ايله حقوق عبادده متعلق اولان حرمة ايله حرامدر بونوعك
 حكيمى جناب عزتك بنوعيهها حقوقه متعلقه اولان حرمتك حكيمدر كه
 بروجمله ساقطه اوليوب لكن اكره مجلى ايله رخصته محتمل اولدهده سابقا
 بعض تفصيلى رخصت فصلنده مرور ايلدى (الخاتمه فى ذكر الاجتهاد
 وما يتعلق به) وهو استفراغ المجهود فى استنباط الحكم الشرعى الفرعى عن دليله
 و شرط مطلقه ان يحوى علم الكتاب بمعانيه لغة و شرعا و اقسامه و السنة بمقتضاها
 و سندها و موارد الاجماع و وجوه القياس و حكمه غلبة الظن على احتمال
 الخطا فالجتهاد بخطى و يصيب خلافا للمعتزلة بناء على ان الحكم عند الله
 تعالى واحد عندنا و متعدد عندهم اهم انه اولم يتعدد لكلف بغير مقدور
 وان الاجتهاد فى الحكم نحو فى القلة و الحق فيه متعدد اتفاقا قلنا التكليف
 بالاجتهاد لا اصالة الحق ولو تعدد لما فسد صلوة من خالف الامام عالما
 حاه و اما عدم اعادة الخطى للكعبة لكونها غير مقصودة و لئلا تعدد لزوم
 الفساد اذ تغير الاجتهاد او صار المقلد مجتهدا و هو فى الشرعيات لا العقليات
 الا عند بعضهم ثم الخطى مصيب ابتداء لترتب الحسنة و قيل لا لاطلاق
 الخطاء فى الحديث قلنا الواسم الاعتداده فى الاصول تخلف مقصاه لما منع ترتيب
 الحسنة و لا يعاقب عليه الا ان يكون طريق الصواب بينا و هو غير منجز و هو
 الصواب (اصوليونك ادله دن بحثلى استنباط احكام اجليجون اولوب
 و استنباط احكامك طريقى اجتهاد اولديسه مص رحه الله ادله و احكام
 مجتهدى مباحث اجتهاد ايله ختم بيوردى اجتهاد لغته جهد در معنى مشقتى
 تحملدر اصطلاحده تمام قدرتى بذلدر بر حشيتله كه نفس مجتهد مزيد
 عليه دن عجز بنى حس و ادراك ايله مجتهد مطلق يعنى مستقل بالمذهب اولان
 مجتهدك شرطى ابو حنيفة و شافعى و مالك و احمد بن حنبل حضراتى
 رضوان الله عليهم اجمعين احكامه متعلقه اولان آيات قرآنيه بي جمع و لغة
 و شرعا اولان معانيه و اقسامه عالم اولقدرودخى معرفت احكامه متعلق اولان
 اولان علم سننه متن و سند ليله عارف اولقدر و موارد اجماعك علمى دخى حاوى
 اولقدر مجتهدك اجتهادى موارد اجماعه مخالف اولماسون ايجون اجتهادك
 حكيمى يعنى اوزرينه مترتب اولان اثر خطا احتماليه بيله ظن غالبدر تكميل

يقين قاطع دكلدر اول اجلدندر كه مقلد قنى مجتهدك مذهبه ذاهب وقتى عالمك
 ذيلنه مثبت اولسه ممكندر اما علوم اعتقديه يقينه در ظنيه دكلدر زير احق
 بونده واحددر اعتقاد خلاف باطلدر بونلرده مراد ايتديكى مذهبه عمل ايده مر
 و اما علوم عمليه ده هر مجتهدك ظن غالبى معتبردر مجتهدده و مقلده ظن غالبى ايله
 عمل واجبدر اعتقاد خلاف باطل دكلدر احتمالدر كه حق اوله * پس مذهب
 اهل سنت مجتهدكا مخطى و كاهى مصيب اولقدر مذهب معتزله هر مجتهد
 مصيب اولق لازمدر زير معتزله قتلنده حق متعدددر زير مجتهدين حادثه
 واحدهده اجتهاد ايتسه لر ايلرى هر نيه مؤدى اولورسه عند الله حكم اول
 اولغله حكم متعدد اولور اهل سنت قتلنده ايسه حق واحددر مجتهدك
 اجتهادى اكر حقه اصابت ايدر سه ايكي اجره مستحق اولور برى حقه اصابت
 ايجون و برى دخى جهدينى بذل ايتديكيچون اما خطا ايدر سه اجر واحده
 مستحق اولور زير مجتهد مخطى اجتهادى مقابله سنده حسنه ترتيبون ابتداء
 مصيبدر تقليد غيرك قولنى و يافعلنى بلا دليل قبولدر اصول دينده و فروع
 دينده حجت اولدازنته كيم جناب بارى تعالى سورة مائده نك اخرنده بيورر
 (اولو كانوا لا يعلمون شيئا ولا يهتدون) يعنى كافرله كفايت ايدر مى با بالزندن
 بولدقلى حال بو كه بابازى برشى بلر زردى و مهتدى دكلرايدى كفايت ايجر
 تقليد عالمه اولور جاهله اولمز و اما قول مختار اوزره فروع احكامده عوام ايجون
 و درجه اجتهاده بالغ اولين متفقهم ايجون تقليد جائزدر (كذا فى الكشف)
 مقلدك ايمانى قول مختار اوزر صحیحدر مقلد اولديغى جهتن دكل ملكه
 تصديقى حقه موافق اولديغيجون صحیحدر اجماع علما بونك اوزرينه در كه مقلد
 ترك استدلال ايتديكيچون عاصى عدا و انور (كذا فى فصول البدائع) معتزله
 قتلنده ايسه مسلم ضامننى و وحدانيت و صفاتنى دفع شبهه ايده جك
 واضطراب نفسه سكون كله جك تدارى دليل عقلى ايله اثبات ايتيه اكه مؤمن
 دينلر * پس على التحقيق معرفت پروردكارده طريق بودر كد عالم كه
 ماسوى اللهدر محدثدر محدث اولان ايسه جائز الوجود اولديغى كى
 جائز العدمدر پس برشى جائز الوجود و جائز العدم اوله انك وجودى كندى
 ذندن اولمز زير كندى موجود اولدقن صكره كندونى احداث
 ايتك محالدر ايجاد موجود و تحصيل حاصل محال اولديغيجون و نفسى عدم
 حالده دخى احداث محالدر معدومدن بر فعالك وجودى محال اولديغيجون

پس بر شئیك وجوده اختصاصی ممکن اولمز اولمز بر مخصصك تخصیصیه
 ممكن اولوز بلا بان بنا ثابت اولدیغی کبی * پس بو عالی احداث و وجوده
 کتور مکه معین و مشاهد قلیجی بر محدث و مشخصدن لازم اولدی اولکه
 باری تعالی حضرتیدر تقریر مز بوردن بالضروره ثابت اولدی که حق جل
 و علا ذاتله موجوددر قدیمدر حیوة ازلیه ایله حی در علم ازلی ایله عالمدر
 قدرت ازلیه ایله قادردر ارادت ازلیه ایله مریددر الات جسمانیه سز
 سمیع بصیردر کلام واحد ازلی ایله متکلمدر کلامی صوت و حرف ایله دکدر
 حدوث و نقض صفاتلرندن مزهدر و بر وجهله محدثاته مشابه دکدر
 بر مکنده متمکن دکدر و عرشه مستقر دکدر و محدثات کبی اوزرینه زمان
 جاری دکدر عبادتک کیفیت و اداسی عقل ایله مدرک اولدیغیچون
 عبادنه رجعت شفقت ایچون تعلیم دین و کندویه عبادتک طریقی عبادنه
 اراثت ایتمسون ایچون رسول بعث ایلمشدر شریک و نظیری بو قدر اگر
 صانعین اولسه تخلیقه یئتلرنده یا توافق یا تخالف اولدن خالی اولماق
 اقتضا ایدردی یئتلرنده توافق اولسه یا ایکیسنک و یا بریک تخلیق
 و فعلی سائر افعالدن عجزه دلالت ایدردی اول ایسه الوهیته منافی اولدیغی
 بدیهی در تخالف صورتنده احدهما بر شئیك بروقنده خلقنی اخر موتنی
 مراد ایسه حصول مراد بو وجهله دخی محال اولوردی ضدین یئنی
 جمع محال اولدیغیچون و یا مراد لری معا حاصل اولمازدی بو دخی دلیل عجز
 اولغله باطلدر الوهیته منافی اولغله حدوث اماراتسنددر پس صانعان
 اثباتی ممکن اولدیسه صانعک بالضروره واحد اولدیغی ثابت و متعین
 اولدی * معلوم اولکه عالم یا جوهر و یا عرضدر بو ایکیسندن هر بری
 ایله اثبات صانع استدلالت اولنور امکان و یا حدوثه بنا حدوث جوهر
 ایله اثبات صانع حضرت خلیل طریقیدر دیدلر حضرت خلیلک
 (لا احب الاقلمین) قولنه بناء ز پراهر آفل مغیر و هر مغیر حادثدر پس
 آفل حادثدر بو تقدیرجه بر محدثدن لازمدر اولکه جناب عزتدر اعراض ایله
 استدلال دخی یا انفسده در و یا ناقده در انفسده اولان نطفهک عقله به عقله نک
 مضغه به بعدهما لحم و دمه انقلابی مشاهده ابتدیکیر کبی نطفه به طاریه
 اولان احوال مز بوره ایچون بر مؤثر حکیمدن لایا اولدیغیدر آفاقه اولان افلاک
 و عناصر و حیوانات و معادن و نباتات احوالرندن مشاهده ابتدیکیر کبی

فی ذکر المذاهب الاربعه *

شرع محمدیه ده مذاهب معتقد علیها درتدر (مذهب اول) ابو حنیفه
 مذهبی در اسمی نعمان بن ثابتدر هجرتک سکسان سنه سننده کوفه شهرنده
 عالم وجوده کلشدر یوزاللی سنه سننده انتقال ایتمشدر رحمه الله حیرزان
 نام قریه قبر بنده دفن اولمشدر ر زمن تابعینده علم فضل و اجتهاد ایله شهره
 افاق اولوب قولیه عمل اولمشدر امام اعظم و مجتهد اقدم اولدر امام مذهب
 مز بوردن تلامیذک اختلافی سببی ایله بعض مسائلده اختلاف واقع
 اولمشدر اما جمله سنک اصولی بر در جزئیات فروعه اختلاف جائزدر
 کندولردن صکره عقاید و اصولده مذاهب مختلفه و عقاید باطله اصحابی
 ظهور ایذوب میان خلقده اختلافات پیدا اولغله جناب عزت بودینک
 نصرتنی و سنت رسولک تقویئنی مراد ایذوب امام مز بوردن ایکیوز سنه
 صکره ماوراء نهرده ابو منصور محمد بن محمد بن محمود الحنفی الماتریدی
 حضرتلرینی وجوده کتوروب امام مز بورتک اعتقادیاتده اولان مسلکینه
 سلوک اتمکله اصول و فروعلرینی اظهار و مخالفلرینی افحام ایلدی
 رحمه الله علیهمارحه واسعة (امام ثانی) امام ابو یوسف حضرتلریدر
 امام مز بورتک یار اصحابنددر کتاب و سنت و ناسخ و منسوخ و محکم
 و متشابهاته عالم و عارف اولنلرک اعلم و اعرفیدر (امام ثالث) محمد بن الحسین
 الشیبانی حضرتلریدر امام مز قومک اجل تلامیذنددر مصنفات
 مشهورلندن مبسوط و زیادات و جامع الکبیر و جامع الصغیر روایة الاصول
 و السیر الکبیر و سیر صغیر ظاهر الروایة و الروایة المشهوره دیو تلمیذ او نولر
 و جرجانیات و هارونیات و رقیات و کیسایات نام مصنفاتی غیر ظاهر
 الروایة دیو تسمیه اولنولر تلامیذ امام مز بوردن بری دخی امام زفر
 حضرتلریدر محدثین علم و عملی جامع بر وجود عظیم المذاهبدر (مذهب ثانی)
 مذهب ابو عبدالله محمد بن ادریس الشافعی در اسم شریفلری
 یعقوبدر ولادتلری هجرتک یوز سنه سننده واقع و وفاتلری ایکیوز درت
 سنه سننده واقعدر شیخ السنه ابو الحسن الاشعری البصری حضرتلری
 هجرتک ایکیوز التمش سنه سننده وجوده کلوب قرق سنه سنه ممداری مذهب
 اعتزال اوزره بسط قواعد و نشر ادله ایذوب مذهب مز بوردن امام
 اولمشیدی اوچبوز سنه سی حدودنده لرؤیا رأها مذهب اعتزالدن رجوع

ومتكلمينه امام اولوب اهل سنت وجاعت مسلكينه سلوك ايدوب قواعد
وعقايد بنی اظهار و بيان ايشدر اكه بناء اعتقادياته اولان اصول
وعقايد بنی اكه نسبت ايدر (مذهب ثالث) مذهب امام مالك بن
انس حضرت ايدر ولادتلى هجرتك طقسان بر سنه سنده وفاتلى
يوز يمش طقوز سنه سنده واقع اولشدر رحمة الله عليه حديثه موطاء
انلك تأليفى در (مذهب رابع) مذهب احمد بن حنبل حضرت ايدر مذاهب
اربعه بنسده اصولا وفروعا خلاف وارد ولادتلى هجرتك
يوز التمش درت سنه سنده و وفاتلى ايكوز قرق
سنه سنده واقع اولشدر

تم الكتاب وربنا محمود وله الفضائل والعلا والجود
صلى الآله على النبي محمد ما خضر يمان واورق عود
قدم ترجمة الكتاب (المرقاة والمرآة) وهو اصول اصول الدين * في كشف
اسرار الوصول واليقين * وهو فقه الله الاكبر * وشرح الله الاظهر *
وبرهان الاظهر * الموصل الى ذى العزة والجلال * بعون الله الملك المنعالي *
في دار المطبعة العامرة المحب من نصف صفر الخير سنه ثمانية وثمانين و مائة
والف * من هجرة من له العزة والشرف * اللهم صلى على سيدنا محمد
واله خير الال * ما ظهر لامع آل * وخطر معنى على الببال *

مؤلف مرحومك مسوده اوله رق كندى خطيله ظفرياب اولديغمز
نسخه سندن بالاستنساخ در سعام خواجه لرندين باهرا فندى و صحاف الحاج
نورى افندىك تصحيح عاجزانه ليله طبع وتمثيل اولندى * طبع ونشرى
حقوقى افندى مومى اليهه مخصوص صدر عنى الله عنهم آمين *

وقف